

**KRAJSKÁ
ROČENKA
ŠKOLSTVÍ
2002**

ÚIV

2003

Naše poděkování patří hlavním členům projektového týmu Mgr. Pavle Cibulkové, Bc. Vladimíru Hulíkovi, Mgr. Simoně Pikálkové, Ing. Lence Režnické a Ing. Jindřišce Vančurové. Tým vynaložil veškeré úsilí, aby mohla vzniknout tato ročenka, která je první svého druhu v České republice. Děkujeme i grafikovi Miloši Vlnasovi z DTP studia TAURIS, který vedl práce na konečné grafické podobě publikace.

Dále touto cestou děkujeme pracovníkům krajských a okresních úřadů, kteří se nemalou měrou podílejí na sběru statistických dat a bez jejichž pomoci by tato ročenka nemohla vzniknout.

Naše zvláštní poděkování patří sekretariátu INES OECD, který povolil ÚIV použít indikátory zveřejněné v publikaci Education at a Glance.

Lubomír Martinec

ředitel divize statistických informací a analýz ÚIV
národní koordinátor INES OECD

Michaela Kleňhová

vedoucí projektového týmu
členka technické skupiny INES OECD

Krajská ročenka školství 2002

Zpracoval: projektový a autorský tým pod vedením RNDr. Michaely Kleňhové

Vydal: Ústav pro informace ve vzdělávání – Divize nakladatelství Tauris

Grafická úprava a tisk: ÚIV – Divize nakladatelství TAURIS

Rok vydání: 2003

Náklad: 500 ks

ISBN 80-211-0451-1

Úvod	9
A KONTEXT VZDĚLÁVÁNÍ	11
A 1 Relativní velikost populace školního věku	12
A 2 Vzdelanost dospělé populace	14
B FINANČNÍ ZDROJE VLOŽENÉ DO VZDĚLÁVÁNÍ	21
B 1 Jednotkové výdaje na žáka	22
C PŘÍSTUP KE VZDĚLÁVÁNÍ, ÚČAST NA NĚM A PRŮCHOD VZDĚLÁVACÍ SOUSTAVOU	27
C 1 Účast na vzdělávání	28
C 2 Přístup ke střednímu, vyššímu odbornému a vysokoškolskému vzdělávání	33
C 2.1 Podíly nově přijatých na jednotlivé typy a druhy škol na odpovídající věkové populaci	33
C 2.1.1 Podíl nově přijatých na střední a vyšší odborné školy na odpovídající věkové populaci	33
C 2.1.2 Podíl nově přijatých na střední a vyšší odborné školy na počtu absolventů nižší vzdělávací úrovně	36
C 2.2 Podíl škol jednotlivých typů a druhů na 100 dětí odpovídající věkové populace	41
C 3 Ukončení vzdělávání na jednotlivých vzdělávacích úrovních	42
C 3.1 Podíly absolventů základních, středních a vyšších odborných škol na odpovídající věkové populaci	42
C 4 Děti a žáci vyžadující zvláštní péči	46
C 4.1 Podíly dětí/žáků se zdravotním postižením integrovaných do běžných tříd, speciálních a specializovaných tříd a speciálních škol	46
C 4.2 Žáci ve třídách pro děti se sociálním znevýhodněním	51
C 5 Účast na dalším vzdělávání a na odborné přípravě mezi dospělými	52
C 5.1 Podíl žáků v ostatních formách studia	52
C 5.2 Počet frekventantů kursů pro doplnění základního vzdělání a vzdělání poskytovaného zvláštní a pomocnou školou	54
D ŠKOLNÍ PROSTŘEDÍ A ORGANIZACE ŠKOL	55
D 1 Platy učitelů mateřských, základních, středních, speciálních a vyšších odborných škol	56
D 1.1 Platy učitelů na jednotlivých typech a druzích škol	56
D 1.2 Platy pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků na jednotlivých typech a druzích škol	61
D 1.3 Porovnání platů učitelů na jednotlivých typech a druzích škol s průměrnou mzdou v regionu	64
D 1.4 Porovnání průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků na jednotlivých typech a druzích škol s průměrnou měsíční mzdou v regionu	67
D2 Počet žáků na pedagogického pracovníka	71
D 2.1 Počet žáků na pedagogického pracovníka	71
D 2.2 Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka	73
E INDIVIDUÁLNÍ, SPOLEČENSKÉ A PRACOVNÍ PŘÍNOSY ZE VZDĚLÁNÍ	77
E 1 Ekonomická aktivita a nezaměstnanost podle úrovně dosaženého vzdělání	78
E 1.1 Podíl ekonomicky aktivních podle nejvyššího dosaženého stupně vzdělání v populaci 25–64letých	78
E 1.2 Míry nezaměstnanosti podle nejvyššího dosaženého stupně vzdělání	80
E 2 Vzdělání a zaměstnanost mladých lidí	84
E 2.1 Absolventi jednotlivých stupňů vzdělávání na trhu práce	84
E 2.1.1 Nezaměstnanost absolventů podle dosaženého stupně vzdělání a skupin oborů KKO V	84
E 3 Specifická situace mladých lidí: přechod ze vzdělávání do zaměstnání	89
E 3.1 Struktura mladých lidí podle toho, zda jsou ve vzdělávání, pracují, jsou nezaměstnaní nebo mimo pracovní trh i vzdělávání	89
E 4 Výdělky a dosažené vzdělání	92
E 4.1 Průměrné mzdy podle nejvyššího dosaženého vzdělání	92
E 4.2 Vztah průměrných mezd podle nejvyššího dosaženého stupně vzdělání ke mzdám těch, kteří mají středoškolské vzdělání ukončené maturitní zkouškou (=100%), podle pohlaví (muži, ženy) a podle věkových kategorií (25–64 let, 30–44 let)	97
F VZDĚLÁVÁNÍ CIZINCŮ	101
F 1 Podíl cizinců na jednotlivých typech a druzích škol	102
F 2 Cizinci v mateřských školách	105
F 3 Cizinci v základních školách	107
F 4 Cizinci ve středních školách	109
F 5 Cizinci ve vyšších odborných školách	111
F 6 Cizinci na vysokých školách	113
G VÝUKA JAZYKŮ	115
G 1 Podíly žáků v denním studiu učících se cizí jazyk	116
G 2 Podíly žáků učících se cizí jazyk na základních školách	118
G 3 Podíly žáků učících se cizí jazyk na středních školách	120
G 4 Podíly žáků učících se cizí jazyk na gymnáziích	122
G 5 Podíly žáků učících se cizí jazyk na středních odborných školách	124
G 6 Podíly žáků učících se cizí jazyk na středních odborných učilištích	126
G 7 Podíly žáků učících se cizí jazyk na vyšších odborných školách	128
G 8 Podíly žáků učících se 1, 2 a 3 cizí jazyky	130

Tabulka A1T1: Podíl věkových skupin na celkové populaci kraje, 2002 (v %)	12
Tabulka A2T1: Struktura populace ve věku 25–64 let podle úrovně nejvyššího dosaženého vzdělání, 2002 (v %)	16
Tabulka A2T2: Struktura populace ve věku 25–34 let podle úrovně nejvyššího dosaženého vzdělání, 2002 (v %)	17
Tabulka B1T1: Jednotkové výdaje na žáka (výdaje z rozpočtu kapitoly 700-Obce, DSO a krajské úřady a kapitoly 380-Okresní úřady) (v Kč)	23
Tabulka C1T1: Podíl dětí v MŠ a žáků ZŠ, SŠ a VOŠ na odpovídající věkové populaci, 2002 (v %)	29
Tabulka C1T2: Podíl dětí s odloženou povinnou školní docházkou na celkovém počtu šestiletých dětí, 2002 (v %)	31
Tabulka C1T3: Podíl dětí v málotřídních školách na celkovém počtu žáků 1. stupně ZŠ, 2002 (v %)	32
Tabulka C1T4: Podíl žáků nižšího stupně víceletých gymnázií a konzervatoří na celkovém počtu žáků v ročnících ZŠ a SŠ odpovídajících 2. stupni ZŠ, 2002 (v %)	32
Tabulka C2 T1: Podíl nově přijatých na SŠ a VOŠ na odpovídající věkové populaci, 2002 (v %)	34
Tabulka C2T2: Podíl nově přijatých na SŠ a VOŠ na počtu absolventů nižší vzdělávací úrovně, 2002 (v %)	38
Tabulka C2T3: Počet jednotlivých druhů a typů škol na 100 dětí odpovídající věkové populace	40
Tabulka C3T1: Podíl absolventů ZŠ, SŠ a VOŠ na odpovídající věkové populaci, 2002 (v %)	43
Tabulka C4T1: Struktura postižených dětí a žáků na jednotlivých vzdělávacích stupních podle druhu třídy nebo školy, kterou navštěvují (absolutní hodnoty)	47
Tabulka C4T2: Struktura postižených dětí a žáků na jednotlivých vzdělávacích stupních podle druhu třídy nebo školy, kterou navštěvují (procentuální zastoupení), 2002 (v %)	48
Tabulka C4T8: Podíl žáků ve třídách pro děti se sociálním znevýhodněním na populaci šestiletých, 2002 (v %)	51
Tabulka C5T1: Podíl žáků v ostatních formách studia (večerní, kombinované, dálkové, distanční) na celkovém počtu žáků na jednotlivých vzdělávacích úrovních, 2002 (v %)	53
Tabulka C5T2: Počet frekventantů kursů pro doplnění základního vzdělání a vzdělání poskytovaného zvláštní a pomocnou školou	54
Tabulka D1.1T1: Průměrné měsíční platy učitelů na jednotlivých typech a druzích škol a na speciálních školách, 2002 (v Kč)	57
Tabulka D1.1T2: Meziroční relativní srovnání průměrných měsíčních platů učitelů na jednotlivých typech a druzích škol a na speciálních školách za rok 2002 s rokem 2001 (v %)	59
Tabulka D1.2T1: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků na jednotlivých typech a druzích škol a na speciálních školách, 2002 (v Kč)	62
Tabulka D1.3T1: Podíl průměrného měsíčního platu učitele na jednotlivých typech a druzích škol a na speciálních školách k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2002 (v %)	65
Tabulka D1.4T1: Podíl průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků na jednotlivých typech a druzích škol a na speciálních školách k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2002 (v %)	68
Tabulka D2T1: Počet žáků na pedagogického pracovníka, 2002	72
Tabulka D2T2: Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka, 2002	74
Tabulka E1T4: Míra nezaměstnanosti podle nejvyššího dosaženého vzdělání, 2002 (v %)	81
Tabulka E4.1T1: Průměrné hrubé měsíční mzdy podle nejvyššího dosaženého vzdělání (základní, střední bez maturity, střední s maturitou, vyšší, vysokoškolské) za 2. a 4. čtvrtletí 2002 (v Kč)	93
Tabulka E4.1T2: Meziroční relativní srovnání průměrných hrubých měsíčních mezd podle nejvyššího dosaženého vzdělání (základní, střední bez maturity, střední s maturitou, vyšší, vysokoškolské) za rok 2002 s rokem 2001 (v %)	96
Tabulka E4.2T1: Relativní příjmy ze zaměstnání – celkem – pro věkové skupiny 25–64 let a 30–44 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4=100), 2002 (v %)	99
Tabulka F1T1: Podíly cizinců v jednotlivých typech a druzích škol (na celkovém počtu dětí, žáků, studentů v těchto školách), 2002 (v %)	103
Tabulka F2T1: Počty cizinců v mateřských školách, jejich struktura podle státní příslušnosti, 2002 (v %)	105
Tabulka F3T1: Počty cizinců v základních školách, jejich struktura podle státní příslušnosti, 2002 (v %)	107
Tabulka F4T1: Počty cizinců ve středních školách, jejich struktura podle státní příslušnosti, 2002 (v %)	109
Tabulka F5T1: Počty cizinců ve vyšších odborných školách, jejich struktura podle státní příslušnosti, 2002 (v %)	111
Tabulka F6T1: Počty cizinců prezenčního studia na vysokých školách, jejich struktura podle státní příslušnosti, 2002 (v %)	113
Tabulka G1T1: Podíly žáků v denním studiu učících se cizí jazyk (na celkovém počtu žáků denního studia), 2002 (v %)	117
Tabulka G2T1: Počty žáků učících se cizí jazyk na základních školách, jejich podíly podle vyučovaného jazyka, 2002 (v %)	118
Tabulka G3T1: Počty žáků učících se cizí jazyk na středních školách, jejich podíly podle vyučovaného jazyka, 2002 (v %)	121
Tabulka G4T1: Počty žáků učících se cizí jazyk na gymnáziích, jejich podíly podle vyučovaného jazyka, 2002 (v %)	122
Tabulka G5T1: Počty žáků učících se cizí jazyk na středních odborných školách, jejich podíly podle vyučovaného jazyka, 2002 (v %)	125
Tabulka G6T1: Počty žáků učících se cizí jazyk na středních odborných učilištích, jejich podíly podle vyučovaného jazyka, 2002 (v %)	126
Tabulka G7T1: Počty žáků učících se cizí jazyk na vyšších odborných školách, jejich podíly podle vyučovaného jazyka, 2002 (v %)	128
Tabulka G8T1: Podíly žáků učících se 1, 2 a 3 živé cizí jazyky, 2002 (v %)	131

Graf A1G1: Podíl věkové skupiny 3–5letých na celkové populaci kraje, 2002 (v %)	13
Graf A1G2: Podíl věkové skupiny 6–14letých na celkové populaci kraje, 2002 (v %)	13
Graf A1G3: Podíl věkové skupiny 15–18letých na celkové populaci kraje, 2002 (v %)	13
Graf A1G4: Podíl věkové skupiny 19–21letých na celkové populaci kraje, 2002 (v %)	13
Graf A2G1: Podíl obyvatel ve věku 25–64 let, kteří mají alespoň úplné střední a terciární vzdělání, 2002 (v %)	16
Graf A2G2: Podíl obyvatel ve věku 25–34 let, kteří mají alespoň úplné střední a terciární vzdělání, 2002 (v %)	17
Graf A2G3: Podíl mužů ve věku 25–64 let, kteří mají alespoň úplné střední a terciární vzdělání, 2002 (v %)	18
Graf A2G4: Podíl mužů ve věku 25–34 let, kteří mají alespoň úplné střední a terciární vzdělání, 2002 (v %)	18
Graf A2G5: Podíl žen ve věku 25–64 let, které mají alespoň úplné střední a terciární vzdělání, 2002 (v %)	19
Graf A2G6: Podíl žen ve věku 25–34 let, které mají alespoň úplné střední a terciární vzdělání, 2002 (v %)	19
Graf B1G2: Jednotkové výdaje na dítě umístěné v mateřské škole v letech 2001 a 2002 (v Kč)	25
Graf B1G3: Jednotkové výdaje na žáka základní školy v letech 2001 a 2002 (v Kč)	25
Graf B1G4: Jednotkové výdaje na žáka střední školy (včetně VOŠ) v letech 2001 a 2002 (v Kč)	26
Graf B1G5: Jednotkové výdaje na žáka gymnázia v letech 2001 a 2002 (v Kč)	26
Graf C1G1: Podíl dětí v MŠ na odpovídající věkové populaci, 2002 (v %)	30
Graf C1G2: Podíl žáků ZŠ na odpovídající věkové populaci, 2002 (v %)	30
Graf C1G3: Podíl žáků SŠ na odpovídající věkové populaci, 2002 (v %)	30
Graf C1G4: Podíl žáků VOŠ na odpovídající věkové populaci, 2002 (v %)	30
Graf C1G5: Podíl dětí s odloženou povinnou školní docházkou na celkovém počtu šestiletých dětí, 2002 (v %)	31
Graf C1G6: Podíl dětí v málotřídních školách na celkovém počtu žáků 1. stupně ZŠ, 2002 (v %)	32
Graf C1G7: Podíl žáků nižšího stupně víceletých gymnázií a konzervatoří na celkovém počtu žáků v ročníkách ZŠ a SŠ odpovídajících 2. stupni ZŠ, 2002 (v %)	32
Graf C2G1: Podíl nově přijatých na SŠ na příslušné věkové populaci, 2002 (v %)	35
Graf C2G2: Podíl nově přijatých na VOŠ na příslušné věkové populaci, 2002 (v %)	35
Graf C2G3: Podíl nově přijatých na příslušné věkové populaci pro hlavní proudy středoškolského studia, 2002 (v %)	36
Graf C2G4: Podíl nově přijatých na SŠ na počtu absolventů nižší vzdělávací úrovně, 2002 (v %)	39
Graf C2G5: Podíl nově přijatých na VOŠ na počtu absolventů nižší vzdělávací úrovně, 2002 (v %)	39
Graf C2G6: Podíl nově přijatých na počtu absolventů nižší vzdělávací úrovně pro hlavní proudy středoškolského studia, 2002 (v %)	40
Graf C3G1: Podíl absolventů ZŠ na odpovídající věkové populaci, 2002 (v %)	44
Graf C3G2: Podíl absolventů SŠ na odpovídající věkové populaci, 2002 (v %)	44
Graf C3G3: Podíl absolventů VOŠ na odpovídající věkové populaci, 2002 (v %)	45
Graf C4G1: Struktura postižených dětí v MŠ podle druhu třídy nebo školy, kterou navštěvují, 2002 (v %)	49
Graf C4G2: Struktura postižených žáků ZŠ podle druhu třídy nebo školy, kterou navštěvují, 2002 (v %)	50
Graf C4G3: Struktura postižených žáků SŠ podle druhu třídy nebo školy, kterou navštěvují, 2002 (v %)	50
Graf D1.1G1: Průměrné měsíční platy učitelů mateřských a základních škol, 2002 (v Kč)	57
Graf D1.1G2: Průměrné měsíční platy učitelů jednotlivých druhů SŠ, 2002 (v Kč)	58
Graf D1.1G3: Průměrné měsíční platy učitelů speciálních škol, 2002 (v Kč)	58
Graf D1.1G4: Průměrné měsíční platy učitelů vyšších odborných škol, 2002 (v Kč)	58
Graf D1.1G5: Meziroční srovnání průměrných měsíčních platů učitelů mateřských a základních škol za rok 2002 s rokem 2001 (v Kč)	59
Graf D1.1G6: Meziroční srovnání průměrných měsíčních platů učitelů středních škol celkem a vyšších odborných škol za rok 2002 s rokem 2001 (v Kč)	60
Graf D1.1G7: Meziroční srovnání průměrných měsíčních platů učitelů na gymnáziích a SOŠ za rok 2002 s rokem 2001 (v Kč)	60
Graf D1.1G8: Meziroční srovnání průměrných měsíčních platů učitelů speciálních škol a SOU za rok 2002 s rokem 2001 (v Kč)	61
Graf D1.2G1: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků mateřských a základních škol, 2002 (v Kč)	62
Graf D1.2G2: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků na jednotlivých druhích SŠ, 2002 (v Kč)	63
Graf D1.2G3: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků speciálních škol, 2002 (v Kč)	63
Graf D1.2G4: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků vyšších odborných škol, 2002 (v Kč)	63
Graf D1.3G1: Podíl průměrného měsíčního platu učitelů mateřských a základních škol k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2002 (v %)	65
Graf D1.3G2: Podíl průměrného měsíčního platu učitelů na jednotlivých druhích SŠ k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2002 (v %)	66
Graf D1.3G3: Podíl průměrného měsíčního platu učitelů speciálních škol k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2002 (v %)	67
Graf D1.3G4: Podíl průměrného měsíčního platu učitelů vyšších odborných škol k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2002 (v %)	67
Graf D1.4G1: Podíl průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků mateřských a základních škol k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2002 (v %)	68
Graf D1.4G2: Podíl průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků na jednotlivých druhích SŠ k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2002 (v %)	69

Graf D1.4G3: Podíl průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků speciálních škol k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2002 (v %)	70
Graf D1.4G4: Podíl průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků vyšších odborných škol k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2002 (v %)	70
Graf D2G1: Počet žáků na pedagogického pracovníka v MŠ, 2002	72
Graf D2G2: Počet žáků na pedagogického pracovníka v ZŠ, 2002	72
Graf D2G3: Počet žáků na pedagogického pracovníka na SŠ, 2002	73
Graf D2G4: Počet žáků na pedagogického pracovníka na VOŠ, 2002	73
Graf D2G5: Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka v MŠ, 2002	74
Graf D2G6: Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka v ZŠ, 2002	74
Graf D2G7: Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka na SŠ, 2002	75
Graf D2G8: Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka na VOŠ, 2002	75
Graf E1G1: Míra ekonomické aktivity podle nejvyššího dosaženého vzdělání, 2002 (v %)	79
Graf E1G2: Míra ekonomické aktivity podle nejvyššího dosaženého vzdělání v populaci 25–64letých: muži, 2002 (v %)	79
Graf E1G3: Míra ekonomické aktivity podle nejvyššího dosaženého vzdělání v populaci 25–64letých: ženy, 2002 (v %)	80
Graf E1G4: Míra nezaměstnanosti podle nejvyššího dosaženého vzdělání v populaci 25–64letých, 2002 (v %)	83
Graf E1G5: Míra nezaměstnanosti podle nejvyššího dosaženého vzdělání v populaci 25–64letých: muži, 2002 (v %)	83
Graf E1G6: Míra nezaměstnanosti podle nejvyššího dosaženého vzdělání v populaci 25–64letých: ženy, 2002 (v %)	83
Graf E2G1: Míry nezaměstnanosti absolventů škol – ZŠ, 2001 a 2002 (v %)	86
Graf E2G2: Míry nezaměstnanosti absolventů škol – vyučení bez maturity, 2001 a 2002 (v %)	87
Graf E2G3: Míry nezaměstnanosti absolventů škol – vyučení s maturitou, 2001 a 2002 (v %)	87
Graf E2G4: Míry nezaměstnanosti absolventů škol – SOŠ, 2001 a 2002 (v %)	87
Graf E2G5: Míry nezaměstnanosti absolventů škol – gymnázia, 2001 a 2002 (v %)	88
Graf E2G6: Míry nezaměstnanosti absolventů škol – VOŠ, 2001 a 2002 (v %)	88
Graf E2G7: Míry nezaměstnanosti absolventů škol – VŠ, 2001 a 2002 (v %)	88
Graf E3G3: Podíl těch, kteří nestudují a jsou nezaměstnaní v populaci ve věku 15–19 a 20–24 let, 2002 (v %)	90
Graf E3G1: Pracovní a vzdělávací status mladých lidí ve vzdělávání ve věku 15–29 let, 2002 (v tis.)	91
Graf E3G2: Pracovní a vzdělávací status mladých lidí mimo vzdělávání ve věku 15–29 let, 2002 (v tis.)	91
Graf E4.1G1: Průměrné hrubé měsíční mzdy zaměstnanců celkem podle nejvyššího dosaženého vzdělání za 2. a 4. čtvrtletí roku 2002 ve srovnání s rokem 2001 (v Kč)	93
Graf E4.1G2: Průměrné hrubé měsíční mzdy zaměstnanců s nižším než středoškolským vzděláním (ISCED= 1+2) za 2. a 4. čtvrtletí 2002 ve srovnání s rokem 2001 (v Kč)	94
Graf E4.1G3: Průměrné hrubé měsíční mzdy zaměstnanců se středoškolským nematuritním vzděláním (ISCED=3C) za 2. a 4. čtvrtletí 2002 ve srovnání s rokem 2001 (v Kč)	94
Graf E4.1G4: Průměrné hrubé měsíční mzdy zaměstnanců se středoškolským maturitním vzděláním (ISCED=3A+4) za 2. a 4. čtvrtletí 2002 ve srovnání s rokem 2001 (v Kč)	95
Graf E4.1G5: Průměrné hrubé měsíční mzdy zaměstnanců s vyšším, pomaturitním vzděláním (ISCED=5B) za 2. a 4. čtvrtletí 2002 ve srovnání s rokem 2001 (v Kč)	95
Graf E4.1G6: Průměrné hrubé měsíční mzdy zaměstnanců s vysokoškolským vzděláním (ISCED=5A+6) za 2. a 4. čtvrtletí 2002 ve srovnání s rokem 2001 (v Kč)	95
Graf E4.1G7: Průměrné hrubé měsíční mzdy zaměstnanců s neuvedeným vzděláním za 2. a 4. čtvrtletí 2002 ve srovnání s rokem 2001 (v Kč)	96
Graf E4.2G1: Relativní příjmy ze zaměstnání – celkem – pro věkové skupiny 25–64 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4=100), 2002 (v %)	100
Graf F1G1: Podíly cizinců v mateřských, základních a středních školách (na celkovém počtu dětí, žáků na těchto školách), 2002 (v %)	104
Graf F1G2: Podíly cizinců na vyšších odborných a vysokých školách (na celkovém počtu žáků / studentů na těchto školách), 2002 (v %)	104
Graf F2G1: Počty cizinců v mateřských školách, jejich struktura podle státní příslušnosti, 2002 (v %)	106
Graf F3G1: Počty cizinců v základních školách, jejich struktura podle státní příslušnosti, 2002 (v %)	108
Graf F4G1: Počty cizinců ve středních školách, jejich struktura podle státní příslušnosti, 2002 (v %)	110
Graf F5G1: Počty cizinců ve vyšších odborných školách, jejich struktura podle státní příslušnosti, 2002 (v %)	112
Graf F6G1: Počty cizinců prezenčního studia na vysokých školách, jejich struktura podle státní příslušnosti, 2002 (v %)	114
Graf G1G1: Podíly žáků v denním studiu učících se cizí jazyk (na celkovém počtu žáků denního studia), 2002 (v %)	117
Graf G2G1: Podíly žáků základních škol učících se cizí jazyk podle vyučovaného jazyka, 2002 (v %)	119
Graf G3G1: Podíly žáků středních škol učících se cizí jazyk podle vyučovaného jazyka, 2002 (v %)	121
Graf G4G1: Podíly žáků gymnázií učících se cizí jazyk podle vyučovaného jazyka, 2002 (v %)	123
Graf G5G1: Podíly žáků středních odborných škol učících se cizí jazyk podle vyučovaného jazyka, 2002 (v %)	125
Graf G6G1: Podíly žáků středních odborných učilišť učících se cizí jazyk podle vyučovaného jazyka, 2002 (v %)	127
Graf G7G1: Podíly žáků vyšších odborných škol učících se cizí jazyk podle vyučovaného jazyka, 2002 (v %)	129
Graf G8G1: Podíly žáků učících se 1, 2 a 3 živé cizí jazyky – gymnázia, 2002 (v %)	132
Graf G8G2: Podíly žáků učících se 1, 2 a 3 živé cizí jazyky – SOŠ, 2002 (v %)	132
Graf G8G3: Podíly žáků učících se 1, 2 a 3 živé cizí jazyky – SOU, 2002 (v %)	133
Graf G8G4: Podíly žáků učících se 1, 2 a 3 živé cizí jazyky – VOŠ, 2002 (v %)	133

A2T3: Struktura populace ve věku 25–64 let podle úrovně nejvyššího dosaženého vzdělání: muži, 2002 (v %)	136
A2T4: Struktura populace ve věku 25–34 let podle úrovně nejvyššího dosaženého vzdělání: muži, 2002 (v %)	136
A2T5: Struktura populace ve věku 25–64 let podle úrovně nejvyššího dosaženého vzdělání: ženy, 2002 (v %)	137
A2T6: Struktura populace ve věku 25–34 let podle úrovně nejvyššího dosaženého vzdělání: ženy, 2002 (v %)	137
C4T3: Postižení žáci individuálně integrovaní do běžných tříd ZŠ podle druhu postižení, 2002 (v %)	138
C4T4: Postižení žáci ve speciálních třídách ZŠ podle druhu postižení, 2002 (v %)	138
C4T5: Postižení žáci ve speciálních ZŠ podle druhu postižení, 2002 (v %)	139
C4T6: Postižení žáci ve zvláštních školách podle druhu postižení, 2002 (v %)	139
C4T7: Postižení žáci v pomocných školách podle druhu postižení, 2002 (v %)	140
E1T1: Míra ekonomické aktivity podle nejvyššího dosaženého vzdělání v populaci 25–64letých, 2002 (v %)	141
E1T2: Míra ekonomické aktivity podle nejvyššího dosaženého vzdělání v populaci 25–64letých: muži, 2002 (v %)	141
E1T3: Míra ekonomické aktivity podle nejvyššího dosaženého vzdělání v populaci 25–64letých: ženy, 2002 (v %)	142
E1T5: Míra nezaměstnanosti podle nejvyššího dosaženého vzdělání: muži, 2002 (v %)	142
E1T6: Míra nezaměstnanosti podle nejvyššího dosaženého vzdělání: ženy, 2002 (v %)	143
E2T1: Celková nezaměstnanost absolventů základních škol	143
E2T2: Míry nezaměstnanosti absolventů škol podle oborových skupin – vyučení bez maturity, 2002 (v %)	144
E2T3: Míry nezaměstnanosti absolventů škol podle oborových skupin – vyučení s maturitou, 2002 (v %)	145
E2T4: Míry nezaměstnanosti absolventů škol podle oborových skupin – SOŠ a gymnázia, 2002 (v %)	146
E2T5: Míry nezaměstnanosti absolventů škol podle oborových skupin – VOŠ, 2002 (v %)	147
E2T6: Míry nezaměstnanosti absolventů škol podle oborových skupin – VŠ, 2002 (v %)	148
E3T1: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 15–29 let, 2002 (v %)	149
E3T2: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 15–19 let, 2002 (v %)	149
E3T3: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 20–24 let, 2002 (v %)	150
E3T4: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 25–29 let, 2002 (v %)	150
E3T5: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 15–29 let: muži, 2002 (v %)	151
E3T6: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 15–19 let: muži, 2002 (v %)	151
E3T7: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 20–24 let: muži, 2002 (v %)	152
E3T8: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 25–29 let: muži, 2002 (v %)	152
E3T9: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 15–29 let: ženy, 2002 (v %)	153
E3T10: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 15–19 let: ženy, 2002 (v %)	153
E3T11: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 20–24 let: ženy, 2002 (v %)	154
E3T12: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 25–29 let: ženy, 2002 (v %)	154
E3G6: Pracovní a vzdělávací status mladých lidí mimo vzdělávání ve věku 15–29 let, 2002 (v %)	155
E4.2T2: Relativní příjmy ze zaměstnání – muži – pro věkové skupiny 25–64 let a 30–44 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4=100), 2002 (v %)	155
E4.2T3: Relativní příjmy ze zaměstnání – ženy – pro věkové skupiny 25–64 let a 30–44 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4=100), 2002 (v %)	156
E4.2G2: Relativní příjmy ze zaměstnání – muži – pro věkové skupiny 25–64 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4=100), 2002 (v %)	156
E4.2G3: Relativní příjmy ze zaměstnání – ženy – pro věkové skupiny 25–64 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4=100), 2002 (v %)	157
E4.2G4: Relativní příjmy ze zaměstnání věkové kategorie 25 až 64 let podle dosaženého vzdělání ISCED 1+2 – nižší než středoškolské, 2002 (v %)	157
E4.2G5: Relativní příjmy ze zaměstnání věkové kategorie 25 až 64 let podle dosaženého vzdělání ISCED 3C – středoškolské nematuritní, 2002 (v %)	157
E4.2G6: Relativní příjmy ze zaměstnání věkové kategorie podle dosaženého vzdělání 25 až 64 let podle ISCED 5+6 – vyšší + vysokoškolské vzdělání, 2002 (v %)	158
E4.2G7: Relativní příjmy ze zaměstnání – celkem – pro věkové skupiny 30–44 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4=100), 2002 (v %)	158
E4.2G8: Relativní příjmy ze zaměstnání – muži – pro věkové skupiny 30–44 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4=100), 2002 (v %)	158
E4.2G9: Relativní příjmy ze zaměstnání – ženy – pro věkové skupiny 30–44 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4=100), 2002 (v %)	159
E4.2G10: Relativní příjmy ze zaměstnání věkové kategorie 30 až 44 let podle dosaženého vzdělání ISCED 1+2 – nižší než středoškolské, 2002 (v %)	159
E4.2G11: Relativní příjmy ze zaměstnání věkové kategorie 25 až 44 let podle dosaženého vzdělání ISCED 3C – středoškolské nematuritní, 2002 (v %)	159
E4.2G12: Relativní příjmy ze zaměstnání věkové kategorie podle dosaženého vzdělání 25 až 64 let podle ISCED 5+6 – vyšší + vysokoškolské vzdělání, 2002 (v %)	160

Ročenka, která se Vám právě dostává do rukou, je součástí projektu „K2002 – Datová obslužnost krajů“. Tento projekt byl schválen Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a jedním z jeho úkolů je poskytnout statistické informace o školství ve členění na nově vzniklé územně správní celky – tedy kraje. Ročenka je již druhou v řadě, v roce 2002 vydal Ústav pro informace ve vzdělávání Krajskou ročenku 2001, která byla součástí projektu „K2001 – Datová obslužnost krajů“. Tato ročenka reagovala na potřebu vytvoření nového systému statistických ukazatelů, z něhož by mohli čerpat pracovníci krajských úřadů, odborníci zabývající se vzdělávací politikou a v neposlední řadě i ostatní odborná a laická veřejnost, která má o údaje týkající se školství zájem.

Při přípravě letošní publikace jsme stejně jako v loňském roce vycházeli jednak ze znalosti požadavků klientů, kteří se na nás obraceli s žádostmi o poskytnutí dat, jednak jsme byli inspirováni publikací Education at a Glance vydávanou každoročně OECD, ve které jsou publikovány ukazatele o vzdělávání porovnávající jednotlivé členské země. Od OECD jsme již pro loňské vydání obdrželi svolení k použití jejich ukazatelů na naší národní situaci (místo jednotlivých zemí porovnáváme jednotlivé kraje a územní jednotky úrovně NUTS2 – oblasti). Po vydání Krajské ročenky 2001 jsme po konzultaci s uživateli a po zvážení jejich připomínek trochu pozměnili její podobu. Základem zůstávají tabulky poměrových ukazatelů v krajském členění, změnili jsme však grafickou podobu grafů a snažili jsme se přeprocovat je do srozumitelnější a přehlednější podoby.

Ročenka obsahuje údaje za školní rok 2002/03, údaje o financování a údaje o pracovních a mzdách jsou za kalendářní rok 2002. Do ročenky jsme zařadili i některá meziroční porovnání ukazatelů (obvykle za rok 2001/02 a 2002/03, resp. 2001 a 2002 u finančních ukazatelů).

Ročenka obsahuje šest kapitol, které se zabývají následujícími oblastmi:

- **Kontext vzdělávání** je obsahem kapitoly A. Do této kapitoly jsme zařadili dva základní ukazatele – *Relativní velikost populace školního věku* a *Vzdělanost dospělé populace*. Již v předchozím roce jsme měli v úmyslu zařadit i projekci výkonů vzdělávací soustavy do roku 2010. Vzhledem k tomu, že Český statistický úřad dosud nezveřejnil novou demografickou projekci do úrovně krajů, nebylo možné tento ukazatel ani do ročenky 2002 zařadit.
- **Finanční zdroje vložené do vzdělávání** jsou jedním ze základních ukazatelů, které charakterizují finanční náročnost školství, děle celkovou finanční situaci státu a především to, jaké priority se v rámci státního rozpočtu a politiky státu vzdělávání přikládají. Toto platí v celorepublikovém měřítku, meziregionální rozdíly ve financování školství však nejsou způsobeny „zájmem“ či „nezájmem“ o vzdělávání v jednotlivých regionech, ale především díky normativní metodě financování jsou přímo závislé na oborové a institucionální skladbě škol v regionu. Již v prvním vydání ročenky jsme si kladli za cíl zmapovat v této kapitole (B) jak objem finančních prostředků plynoucích do jednotlivých regionů, tak podíly výdajů vynakládaných na jednoho žáka, či na vzdělávací stupeň. V roce 2001 se však měnily jak zřizovatelské kompetence (především u středních škol), tak finanční toky a zdroje financí (z pohledu jednotlivých kapitol státního rozpočtu), bylo velmi problematické zkompletovat data až na regionální úroveň. Z tohoto důvodu byl do této kapitoly zařazen pouze jeden ukazatel – *Výdaje na žáka*. Obdobná situace nastala i v roce 2002, kdy do financování školství na regionální úrovni opět vstupovaly finanční prostředky z více zdrojů (z rozpočtových kapitol 700-Obce a DSO, a krajské úřady, 380-Okresní úřady a 333-MŠMT) a podrobné rozklíčování těchto údajů nebylo možné. Z tohoto dů-

vodu je do kapitoly B zařazen opět pouze jeden ukazatel – *Jednotkové výdaje na žáka*.

- **Přístup ke vzdělávání, účast na něm a průchod vzdělávací soustavou** charakterizuje vztah nabídky a poptávky ve vzdělávání a uspokojování poptávky, tyto ukazatele jsou obsahem kapitoly C. Ukazatel *Účast na vzdělávání* popisuje především míry účasti odpovídající věkové populace na vzdělávání a svým způsobem také charakterizuje, jaký vliv budou mít změny v účasti na vzdělávání na vzdělanostní strukturu obyvatelstva. Ukazatel *Přístup ke střednímu, vyššímu odbornému a vysokoškolskému vzdělávání* charakterizuje možnosti, které mají uchazeči o studium na jednotlivých vzdělávacích stupních. Jak byli žáci škol při svém studiu úspěšní a zda se jim podařilo ukončit vzdělávání na dané vzdělávací úrovni předepsaným způsobem charakterizuje ukazatel *Ukončení vzdělávání na jednotlivých vzdělávacích úrovních*. Součástí vzdělávacího systému je i vzdělávání dětí a žáků postižených a handicapovaných, tedy dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Touto problematikou se zabýváme v ukazateli *Děti a žáci vyžadující zvláštní péči*. Tuto část kapitoly jsme oproti předchozímu roku přepracovali, změnili jsme ukazatele a doufáme, že jsme tím přispěli k větší srozumitelnosti zveřejněných údajů. Posledním ukazatelem kapitoly C je ukazatel *Účast na dalším vzdělávání a na odborné přípravě mezi dospělými*. Ukazatel byl do ročenky zařazen vzhledem k tomu, že tato problematika se spolu s diskusemi o systému dalšího (celoživotního) vzdělávání populace dostává v posledních letech do popředí zájmu odborníků ve školství.
- **Školní prostředí a organizace škol** patří mezi faktory, které mohou ve velké míře ovlivnit kvalitu výuky. Jedná se o kvalitu učitelského sboru a průměrný počet žáků na jednoho učitele. To, jak jsou učitelé kvalitní, souvisí především s jejich finančním ohodnocením, tedy zda je možné je dostatečně zaplatit, aby nevyhledávali další zaměstnání, případně neodcházeli ze školství. Těmito ukazateli se zabýváme v kapitole D. Prvním z nich je ukazatel *Platy učitelů mateřských, základních, středních a vyšších odborných škol*, který charakterizuje platovou úroveň učitelů v jednotlivých regionech jak v absolutní výši, tak ve vztahu k průměrnému platu zaměstnanců v regionu. Dalším ukazatelem, který charakterizuje na jedné straně kvalitu a na druhé straně náročnost výuky, je *počet žáků na učitele*.
- **Individuální, společenské a pracovní přínosy ze vzdělávání** jsou hlavním tématem kapitoly E. Kapitola obsahuje ukazatele týkající se vztahu dosaženého vzdělání a uplatnění na trhu práce, výše platu a přechodu ze školy do zaměstnání. První ukazatel *Ekonomická aktivita a nezaměstnanost podle úrovně dosaženého vzdělání* charakterizuje jednotlivé regiony z pohledu podílu ekonomicky aktivních a z pohledu problematiky nezaměstnanosti. *Vzdělání a zaměstnanost mladých lidí* popisuje uplatnění absolventů jednotlivých vzdělávacích stupňů na trhu práce. Situace mladých lidí po ukončení formálního vzdělávání charakterizuje ukazatel *Specifická situace mladých lidí: přechod ze vzdělávání do zaměstnání*. Poslední ukazatel *Výděly a dosažené vzdělání* se věnuje vztahu mezi nejvyšším dosaženým vzděláním a finančním ohodnocením v zaměstnání.
- **Vzdělávání cizinců** popisuje kapitola F. V loňském vydání jsme kapitolu do publikace zařadili především z důvodu rostoucího tlaku na publikování těchto dat. Vzhledem k tomu, že kapitola byla velice rozsáhlá a údaje nevykazují příliš velké meziroční rozdíly, ukazatele publikované v loňském roce jsme zredukovali a naopak jsme přidali ukazatel nový týkající se základních škol (v roce 2002 změnila metodika vykazování údajů a jsou k dispozici i informace o cizincích na

základních školách). V kapitole F poskytujeme základní informace o podílech cizinců na *základních, středních, speciálních, vyšších odborných a vysokých školách* v jednotlivých krajích.

➤ **Výuka jazyků** je nová kapitola (G), která popisuje meziregionální rozdíly ve výuce cizích jazyků v jednotlivých krajích. Ukazatele charakterizují podíly žáků učících se cizí jazyk a podíly žáků učících se nejrozšířenější cizí jazyky na základních, středních a vyšších odborných školách v jednotlivých krajích.

Na publikaci se podíleli:

Mgr. Pavla Cibulková
Bc. Vladimír Hulík
RNDr. Michaela Kleňhová
Mgr. Simona Pikálková
Ing. Lenka Režnická
Ing. Jindřiška Vančurová
a kolektiv

SEZNAM ZKRATEK

a.s.	akciová společnost	spol. s. r. o.	společnost s ručením omezeným
aj.	a jiné	SPV	středisko praktického vyučování
apod.	a podobně	SR	Slovenská republika
cca	přibližně	SŠ	střední škola
č.	číslo	tab.	tabulka
ČR	Česká republika	tis.	tisíc
ČSÚ	Český statistický úřad	tj.	to jest
DD	dětský domov	tzn.	to znamená
DSO	dobrovolná sdružení obcí	tzv.	takzvaný
DÚ	diagnostický ústav	U	učiliště
G	gymnázium	ÚIV	Ústav pro informace ve vzdělávání
hod	hodina	vč.	včetně
ILO	Mezinárodní organizace práce	viz.	podívej se
ISCED	International Standard Classification of Education (Mezinárodní klasifikace vzdělávání)	VOŠ	vyšší odborná škola
ISPV	informační systém o průměrných výdělcích	vs.	versus
K	konzervatoř	VŠ	vysoká škola
Kap., kap.	kapitola	VÚ	výchovný ústav
Kč	korun/a	ZŠ	základní škola
KKOV	kmenová klasifikace oborů vzdělání	ZTP	zdravotně tělesně postižení
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí	ZTP/P	zdravotně tělesně postižení s průvodcem
MŠ	materáská škola	ZvŠ	zvláštní škola
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	ZVUP	zvlášť upravené učební plány
např.	například		
NUTS	Klasifikace územních statistických jednotek CZ-NUTS (La Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques)		
odst.	odstavec		
OECD	Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (Organisation for Economic Cooperation and Development)		
P	postižený		
písm.	písmeno		
popř.	popřípadě		
příp.	případně		
PVT	podnik výpočetní techniky		
resp.	respektive		
Sb.	sbírky		
SIMS	matrika studentů		
SLBD	sčítání lidí, bytů a domů		
SOŠ	střední odborná škola		
SOU	střední odborné učiliště		

Poznámka k tabulkám:

U tabulek jsou v případech krajských údajů uvedena pořadí (od nejvyšší hodnoty po nejmenší). Různé pořadí u stejných hodnot ukazatele je způsobeno hodnotami na dalších desetinných místech.

Ležatá čárka (-) v tabulce na místě čísla značí, že jev se nevyskytoval.

Tečka (.) na místě čísla značí, že údaj není k dispozici, nebo je nespo-
lehlivý.

Ležatý křížek (x) značí, že zápis není možný z logických důvodů.

Výraz „z toho“ značí neúplný výčet z celku.

Výraz „v tom“ značí úplný výčet z celku.

KAPITOLA

KONTEXT VZDĚLÁVÁNÍ

A 1 Relativní velikost populace školního věku

Pro vzdělávací politiku jsou nezbytné informace týkající se velikosti populace odpovídající jednotlivým vzdělávacím úrovním. Počet dětí a velikost populace potenciálních studentů jsou jedním z hlavních faktorů pro formování vzdělávací poptávky, pro modelování finanční náročnosti vzdělávání a budoucích potřeb lidských zdrojů.

Rok 2003 je poslední, ve kterém se zatím neprojeví výraznější pokles v populaci typické pro střední školy (15–18 let). V důsledku poklesu porodnosti v ČR od roku 1991 se tento pokles projevuje rok od roku výrazněji u populace typické pro MŠ (3–5 let) a pro ZŠ (6–14 let).

Do krajské ročenky stále nemůžeme zařadit demografickou projekci alespoň do roku 2010, protože ČSÚ tuto projekci plánuje vydat až v prosinci 2003 (ještě stále ale nevíme, zda bude zpracována i po krajích). Vzhledem k tomu, že data za rok 2002 doposud také nejsou k dispozici, pracujeme v ročence se stavem k 31. 12. 2001 se započítáním definitivních výsledků SLDB.

Podíly jednotlivých věkových skupin obyvatelstva, odpovídajících stupňům vzdělávání, na celkové populaci

Charakteristika ukazatele

Ukazatel charakterizuje podíly jednotlivých věkových skupin obyvatelstva, odpovídajících stupňům vzdělávání, na celkovém počtu obyvatel.

Metodika výpočtu

$$\frac{K_i}{O} \times 100$$

K_i – počet obyvatel příslušné věkové skupiny odpovídající jednotlivým vzdělávacím úrovním v kraji

O – celkový počet obyvatel v kraji

Zdroj dat

ČSÚ 2003, stav obyvatel ČR k 31. 12. 2001

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Oproti stavu k 1. 7. 2001 došlo k velmi mírnému nárůstu podílů jednotlivých kohort na celkové populaci, stav se prakticky nezměnil. V průměru v České republice tvoří kohorta odpovídající předškolnímu vzdělávání (3–5letí) 2,6% populace. Kohorta odpovídající typické věkové populaci základní školy (6–14letí) tvoří desetinu obyvatel republiky (10,6%). Počet dětí ve věku 15–18 let, tedy ti, kteří spadají do typické věkové populace žáků středních škol, je 5,2% a populace 19–21letých (odpovídající typickému věku pro vzdělávání na vyšších odborných školách) tvoří 4,2%.

Regionální rozdíly

Stále lze říci, že v krajích ekonomicky silných je populace ve věku 3–21 let zastoupena méně, než v krajích ekonomicky slabších. Rozhodujícími faktory jsou pravděpodobně migrace obyvatelstva produktivního věku za prací do ekonomicky silných krajů, odkládání odchodu žen na mateřskou dovolenou do vyššího věku z důvodu budování kariéry a v neposlední

řadě rozhodnutí rodičů mít pouze jedno dítě buď pro poměrně vysoký věk (odkládat mateřství na věk mezi 30–35 lety je současným trendem), nebo pro špatnou ekonomickou situaci rodiny.

Prakticky pro všechny věkové skupiny (3–5, 6–14, 15–18, 19–21) je regionální situace obdobná. Výrazně nízké zastoupení všech věkových skupin mají kraje Praha, Středočeský (mimo 3–5leté) a Plzeňský, naopak výrazně vysoké zastoupení všech věkových skupin lze sledovat v krajích Vysočina, Pardubický, Karlovarský a Ústecký. Klasickým příkladem „průměrné“ oblasti je Jihozápad – nízké hodnoty kraje Plzeňského jsou vyvažovány vyššími hodnotami kraje Jihočeského.

Podíl populace 3–5letých, tedy potenciálních návštěvníků mateřských škol, na celkové populaci kraje, se v jednotlivých krajích pohybuje v rozmezí od 2,1% v Praze (která, jak již bylo řečeno, vykazuje výrazně podprůměrné hodnoty ve všech uváděných věkových kategoriích) až po 2,8% v kraji Pardubickém. Spolu s Prahou se pod úrovní celorepublikového průměru pohybují i Plzeňský kraj (2,5%) a Jihomoravský kraj (2,6%).

Podíl populace odpovídající vzdělávání na základních školách (6–14letí) se pohybuje v rozmezí od 8,8% v Praze po 11,4% na Vysočině. Situace je zde obdobná jako u populace odpovídající předškolní výchově. Pod celorepublikovou úrovní jsou hodnoty v Praze, Plzeňském (10,3%) a Středočeském kraji (10,5%). Výrazně vyšší hodnoty než je celorepublikový průměr jsou v krajích Vysočina, Moravskoslezském (11,4%), Ústeckém a Pardubickém (shodně 11,0%).

V případě **populace 15–18letých, tedy typické populace odpovídající vzdělávací úrovni žáků středních škol**, se hodnoty ukazatele pohybují od 4,5% v Praze do 5,6% na Vysočině. Pod průměrem za celou republiku se kromě Prahy dostávají i Plzeňský (5,1%), Středočeský (5,1%) a Královéhradecký kraj (5,2%). Nadprůměrné hodnoty najdeme kromě Vysočiny i v kraji Moravskoslezském (5,5%) a Zlínském (5,5%).

Podíl populace 19–21letých, tedy populace odpovídající žákům vyšších odborných škol, se hodnoty ukazatele pohybují od 3,9% v Praze, do 4,5% na Vysočině. Pod průměrnou celorepublikovou hod-

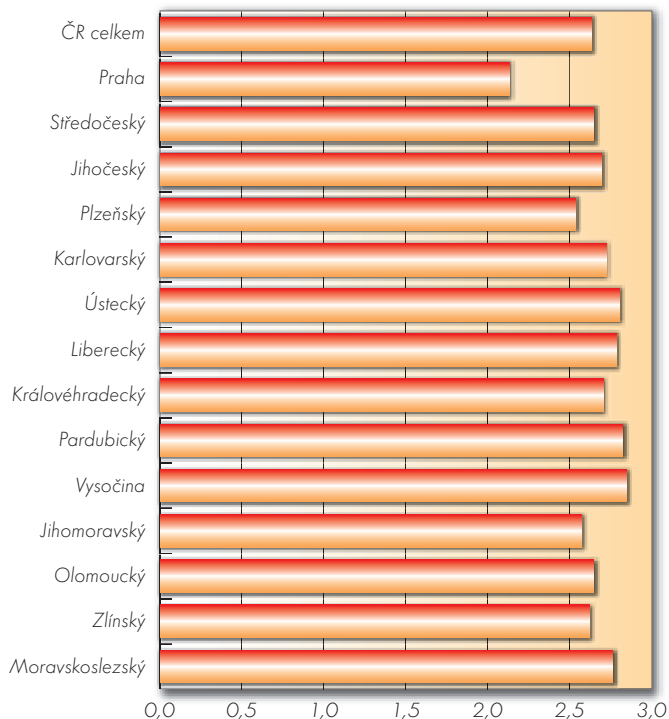
A1 T1: Podíl věkových skupin na celkové populaci kraje, 2002 (v %)								
Území		3–5	6–14	15–18	19–21			
	ČR celkem	2,63 %	10,64 %	5,24 %	4,23 %			
CZ01	Praha	2,13 %	8,77 %	4,54 %	3,91 %			
CZ011	Hlavní město Praha	2,13 %	(14.) 8,77 %	(14.) 4,54 %	(14.) 3,91 %	(14.)		
CZ02	Střední Čechy	2,64 %	10,46 %	5,10 %	4,10 %			
CZ021	Středočeský kraj	2,64 %	(10.) 10,46 %	(12.) 5,10 %	(12.) 4,10 %	(13.)		
CZ03	Jihozápad	2,62 %	10,65 %	5,21 %	4,23 %			
CZ031	Jihočeský kraj	2,69 %	(8.) 10,93 %	(8.) 5,33 %	(6.) 4,31 %	(5.)		
CZ032	Plzeňský kraj	2,53 %	(13.) 10,32 %	(13.) 5,07 %	(13.) 4,15 %	(11.)		
CZ04	Severozápad	2,78 %	11,01 %	5,39 %	4,30 %			
CZ041	Karlovarský kraj	2,72 %	(6.) 10,99 %	(6.) 5,38 %	(5.) 4,27 %	(8.)		
CZ042	Ústecký kraj	2,80 %	(3.) 11,01 %	(5.) 5,39 %	(4.) 4,31 %	(7.)		
CZ05	Severovýchod	2,77 %	10,89 %	5,25 %	4,22 %			
CZ051	Liberecký kraj	2,78 %	(4.) 11,03 %	(3.) 5,26 %	(10.) 4,24 %	(10.)		
CZ052	Královéhradecký kraj	2,70 %	(7.) 10,66 %	(10.) 5,18 %	(11.) 4,11 %	(12.)		
CZ053	Pardubický kraj	2,82 %	(2.) 11,01 %	(4.) 5,31 %	(8.) 4,31 %	(6.)		
CZ06	Jihovýchod	2,65 %	10,83 %	5,40 %	4,37 %			
CZ061	Vysočina	2,84 %	(1.) 11,39 %	(1.) 5,60 %	(1.) 4,46 %	(1.)		
CZ062	Jihomoravský kraj	2,57 %	(12.) 10,57 %	(11.) 5,31 %	(9.) 4,33 %	(4.)		
CZ07	Střední Morava	2,63 %	10,93 %	5,40 %	4,40 %			
CZ071	Olomoucký kraj	2,64 %	(9.) 10,92 %	(9.) 5,33 %	(7.) 4,41 %	(2.)		
CZ072	Zlínský kraj	2,62 %	(11.) 10,95 %	(7.) 5,48 %	(3.) 4,40 %	(3.)		
CZ08	Moravskoslezsko	2,76 %	11,36 %	5,52 %	4,25 %			
CZ081	Moravskoslezský kraj	2,76 %	(5.) 11,36 %	(2.) 5,52 %	(2.) 4,25 %	(9.)		

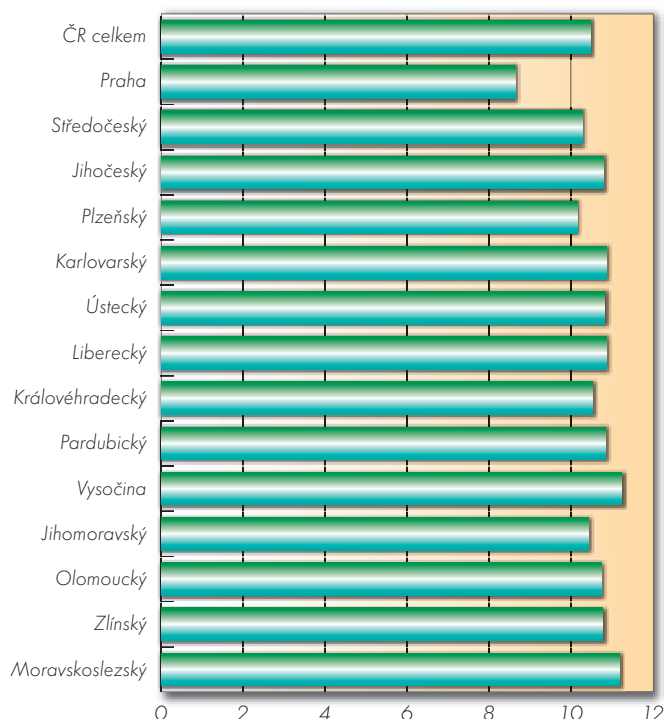
notou se kromě Prahy, stejně jako v případě populace odpovídající středoškolskému studiu, dostávají i Středočeský (4,1%), Královéhradecký

(4,2%) a Plzeňský kraj (4,2%). Hodnoty vyšší než průměr ČR potom vykazují mimo Vysočiny i kraje Olomoucký (4,4%) a Zlínský (4,4%).

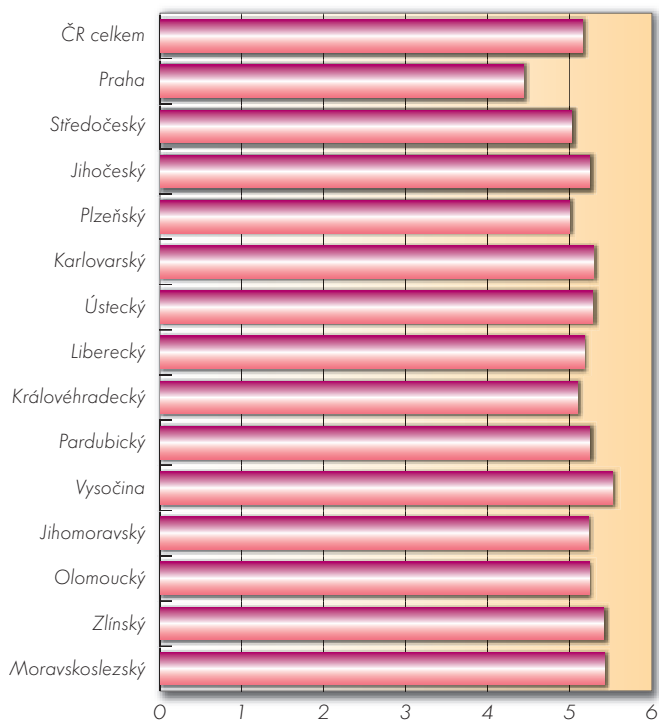
A1 G1: Podíl věkové skupiny 3–5letých na celkové populaci kraje, 2002 (v %)

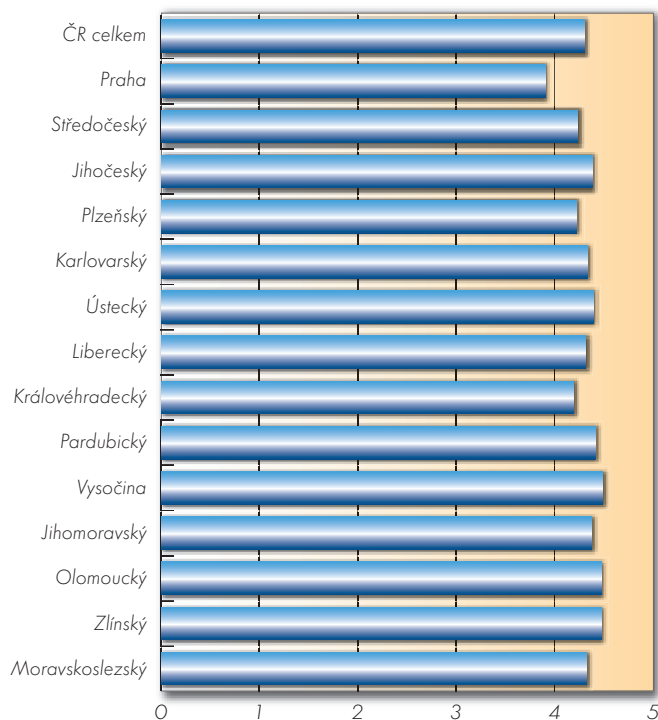
A1 G2: Podíl věkové skupiny 6–14letých na celkové populaci kraje, 2002 (v %)

A1 G3: Podíl věkové skupiny 15–18letých na celkové populaci kraje, 2002 (v %)

A1 G4: Podíl věkové skupiny 19–21letých na celkové populaci kraje, 2002 (v %)

A 2 Vzdělanost dospělé populace

Kvalita lidských zdrojů v poslední době stále intenzivněji vystupuje jako klíčový faktor úspěchu poskytující zisky na všech úrovních – od jednotlivce přes firmy, instituce, kraje, až po stát a nadnárodní seskupení. Vzdělanostní úroveň, resp. vzdělanostní struktura populace je proto jedním ze základních ukazatelů rozvojového potenciálu společnosti. **Struktura dospělé populace podle úrovně dosaženého vzdělání poukazuje na kvalitu lidských zdrojů v daném regionu**, a to jak v ekonomickém, tak v širším společenském smyslu. Při plánování rozvojových aktivit, zvláště jsou-li zaměřeny na moderní technologie vyžadující vysoce kvalifikovanou pracovní sílu, rozhodně nelze podceňovat faktor dostupnosti kvalitních lidských zdrojů.

Jestliže vzdělanostní úroveň obyvatel pozitivně působí na prosperitu kraje jako celku, mělo by být její postupné zvyšování jednou z hlavních priorit dlouhodobého směřování regionu. Mezi hlavní plánované aktivity ve sféře vzdělávání by tak v krajích mělo patřit **rozšiřování nabídky vzdělávacích programů** – a to zejména kratších programů na terciární úrovni – přizpůsobování této nabídky potřebám populace a postupné zpřístupnění vzdělání všem, kdo o ně mají zájem.

Struktura populace podle úrovně nejvyššího dosaženého vzdělání

Charakteristika ukazatele

Ukazatel popisuje strukturu populace ve věku 25–64 let a 25–34 let podle stupně nejvyššího dosaženého vzdělání, a to zvláště za muže a ženy. Ukazatel tak vypovídá o vzdělanostní úrovni celé dospělé populace, přesněji těch obyvatel, kteří jsou v „ekonomicky aktivním“ věku¹.

Metodika výpočtu

Struktura populace vychází z procentuálních podílů v jednotlivých kategoriích vzdělání:

$$\frac{A_i}{P} \times 100$$

A_i – celkový počet obyvatel v dané věkové skupině, kteří dosáhli příslušného stupně vzdělání

P – celkový počet obyvatel v dané věkové skupině

Zdroj dat

ČSÚ – Výběrové šetření pracovních sil, přepočtené průměry za rok 2002

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Ve věku 25–64 let má většina obyvatel v České republice (43,0%) střední odborné vzdělání bez maturity, dalších 33,0% má střední vzdělání s maturitou². Terciární vzdělání, tzn. vysokou nebo vyšší odbornou školu, ukončilo necelých 12% obyvatel (11,9%), stejný podíl má pouze základní vzdělání (11,9%). Lze říci, že v České republice má cca 45% obyvatel alespoň úplné střední vzdělání ukončené maturitní zkouškou, vysokou nebo vyšší odbornou školu však již jen zhruba každý osmý.

V porovnání s rokem 2001 nelze ve vzdělanostní struktuře celkové populace vysledovat výraznější změny – tyto charakteristiky se mění jen pomalu. Podíl obyvatel s terciárním vzděláním byl v roce 2001 cel-

kem 11,7%, což je takřka shodná hodnota jako v roce 2002. Určitý, i když jen velmi mírný pozitivní posun lze nalézt u kategorie základního vzdělání (příslušný podíl se snížil z 13,6% v roce 2001 na 11,9% v roce 2002). Tento fakt signalizuje, že vzdělanostní struktura se přeci jen postupně vyvíjí směrem k příznivějším hodnotám.

Vzdělanostní struktura mladé populace ve věku 25–34 let je oproti celkové populaci charakteristická výrazně nižším podílem osob se základním vzděláním (5,8% oproti 11,9%) a naopak vyšším zastoupením těch, kdo mají úplné střední vzdělání (37,6% oproti 33,0%). Negativní skutečností však je stále relativně nízký podíl lidí s terciárním vzděláním v této věkové skupině: procento mladých lidí ve věku 25–34 let s terciárním vzděláním je jen o málo vyšší než u celkové populace (12,3% oproti 11,9%). Porovnáme-li tak vzdělanostní strukturu mladé a celkové populace, lze říci, že zatímco do středoškolské úrovně lze pozorovat zvyšující se účast na vzdělání, tzn. celkové zvyšování vzdělanostní úrovně, růst participace na terciární úrovni vzdělání se dosud výrazněji neprojevil. Svou roli zde však hraje i fakt, že vzdělanostní struktura obyvatel se mění jen pomalu: vyšší počty studujících na vysokých a vyšších odborných školách v posledních letech se v datech o vzdělanostní struktuře dosud nestačily odrazit.

V porovnání s minulým rokem se vzdělanostní struktura mladé populace ve věku 25–34 let posunula směrem k příznivějším hodnotám, i když jen velmi mírně. Zvýšil se podíl osob s terciárním vzděláním (z 11,9% na 12,3%) a naproti tomu kleslo zastoupení těch, kdo mají pouze základní vzdělání (z 7,2% na 5,8%).

Struktura populace ve věku 25–64 let podle nejvyššího dosaženého vzdělání je **výrazně rozdílná u mužů a u žen**, a to zejména ve smyslu relativně vyššího zastoupení nejméně vzdělaných osob v populaci žen. Zatímco 7,4% mužů má pouze základní vzdělání, u žen je zmíněný podíl více než dvojnásobný (16,4%). Naopak téměř 14% mužů má vysokou nebo vyšší odbornou školu, zatímco u žen je to pouze cca 10%. Muži také častěji než ženy dosahovali středního odborného vzdělání bez maturity (50,8% mužů oproti 35,2% žen). Ve srovnání s muži má však relativně větší procento žen úplné střední (maturitní) vzdělání (38,1% žen oproti 27,8% mužů).

Rozdíly mezi pohlavími se projevují v odlišné podobě, sledujeme-li pouze mladou populaci **mužů a žen ve věku 25–34 let**. Odlišnosti mezi mužskou a ženskou populací v zastoupení nejnižší a nejvyšší vzdělanostní kategorie totiž v této věkové skupině již téměř mizí: základní vzdělání má 5,2% mužů a 6,5% žen, terciární vzdělání pak 12,9% mužů a 11,5% žen. Diference, a to velmi výrazné, však přetrvávají na úrovni středoškolské: zatímco 39,0% žen má střední nematuritní vzdělání, u mužů je to téměř polovina (48,5%) a naopak pouze 32,7% mužů dosáhlo úplného středního vzdělání oproti 42,7% žen.

Lze říci, že v České republice se projevuje **postupné zvyšování vzdělanostní úrovně zejména ve smyslu úbytku osob s pouze základním vzděláním** – nejnižší vzdělání je stále více vázáno na starší obyvatele, zejména ženy, a stále více mladých lidí dosahuje některého typu středoškolského vzdělání. Tato skutečnost jasně vyplývá z porovnání vzdělanostní struktury celkové populace s mladou populací ve věku 25–34 let a částečně i z porovnání příslušných meziročních hodnot (vývoj mezi roky 2001 a 2002). Růst podílu osob s terciárním vzděláním se v datech o vzdělanostní struktuře zatím příliš neprojevil.

U mladých lidí také postupně mizí rozdíly mezi muži a ženami jak v dosahování nejvyšších stupňů vzdělání, tak v podílu osob s nejnižším základním vzděláním. Podíl žen s maturitním vzděláním je však stále významně vyšší než je tomu u mužů – diference na středoškolské úrovni stále přetrvávají. Tyto skutečnosti poukazují na to, že změny vzděla-

¹ V tomto roce již neuvádíme vzdělanostní strukturu populace ve věkových skupinách 35–44 let a 45–54 let. Podrobnější členění věkových skupin – viz Krajská ročenka školství 2001.

² V Krajské ročence školství 2002 již nerozlišujeme kategorii úplné střední všeobecné vzdělání (gymnázium), jako tomu bylo v minulém roce (Krajská ročenka školství 2001). Úplné střední všeobecné vzdělání je nyní zahrnuto v kategorii úplné střední vzdělání s maturitou.

nostní struktury žen jsou ve srovnání s muži daleko výraznější. Jedná se především o radikální úbytek nejméně vzdělaných osob v populaci žen oproti minulým letům a částečně i lepší přístup k terciárnímu vzdělání.

Regionální rozdíly

Vzdělanostní struktura obyvatel ve věku 25–64 let má v jednotlivých krajích rozdílný charakter. Nejvíce se ze všech krajů vyznačuje pražský region, kde lze nalézt výrazně nejvyšší podíl osob s terciárním vzděláním (27,2 % oproti celorepublikovému průměru 11,9 %) a naopak relativně nejméně obyvatel pouze se základním vzděláním (4,3 % oproti průměru 11,9 %). V Praze evidujeme i výrazně nižší podíl středoškolačů bez maturity a naopak relativně nejvíce lidí se středním maturitním vzděláním. Z hlediska vzdělanostní struktury tak lze Prahu považovat za velmi specifický region, kde **více než dvě třetiny obyvatel tvoří lidé s maturitním a vysokoškolským vzděláním a podíl osob s pouze základním vzděláním je zhruba třetinový vzhledem k celorepublikovému průměru.**

Výjimečná pozice Prahy z tohoto pohledu však úzce souvisí s několika faktory. Praha má jakožto hlavní město řadu specifíků, která úzce korelují s existencí bohatého lidského potenciálu. Ostatní oblasti se oproti ní nacházejí ve výrazně odlišné situaci, a to jak z hlediska hospodářského, tak i geografického a historického. V Praze jsou např. jakožto hlavním městem koncentrovány pracovní příležitosti nabízející uplatnění vysoce kvalifikované a vzdělané pracovní síle, které se jinde v republice nenacházejí (centrální úřady a banky, velké mezinárodní firmy apod.). Nelze také opomíjet fakt, že na rozdíl od Prahy všechny další kraje v sobě zahrnují jak městský, tak venkovský typ osídlení, což významnou měrou ovlivňuje sledované charakteristiky.

Relativně příznivou vzdělanostní strukturu lze nalézt i v **kraji Jihomoravském**, a to zejména ve smyslu **vyššího podílu osob s terciárním vzděláním** (14,7 % oproti průměru 11,9 %). Za touto skutečností stojí obecně větší zastoupení osob s vysokou nebo vyšší odbornou školou ve velkých městech – v tomto případě zejména Brně.

Nejvíce nepříznivou vzdělanostní strukturu v rámci krajů má na druhé straně **oblast severozápadních Čech – kraj Karlovarský a Ústecký** – a to jednak ve smyslu vysokého zastoupení osob s pouze základním vzděláním a jednak v nízkém podílu obyvatel s nejvyšším vzděláním. Zastoupení osob s nejnižším vzděláním se zde pohybuje okolo 16 % až 18 %, což je výrazně více než je celorepublikový průměr (11,9 %) a cca čtyřikrát tolik ve srovnání s Prahou. Poměrně vysoké procento osob se základním vzděláním má i **kraj Olomoucký** (14,5 %) a **Liberecký** (13,8 %). Karlovarský a Ústecký kraj mají dále nejnižší zastoupení obyvatel s terciárním vzděláním (pouze o něco více než 7 % oproti průměru ČR 11,9 %) ze všech krajů. Ve smyslu relativně malého podílu osob s vysokou nebo vyšší odbornou školou vystupují do popředí rovněž **kraj Středočeský** (8,6 %), **Vysočina** (8,7 %) a **Liberecký** (8,8 %).

Nejvyšší podíl vyučených bez maturity nalezneme v kraji Vysočina (49,8 %) a dále v Pardubickém (47,2 %) a Zlínském kraji (47 %).

Rozdíly mezi jednotlivými kraji znázorňuje graf A2G1 (podíly osob s alespoň úplným středním a terciárním vzděláním). Zhruba 45 % lidí má v České republice alespoň střední vzdělání s maturitou (v Praze téměř 70 %), ale v Ústeckém, Karlovarském, Libereckém, Olomouckém kraji a v kraji Vysočina nedosahuje tento podíl ani 40 %. Nejnižší zastoupení osob s terciárním vzděláním mají kraje Karlovarský a Ústecký (okolo 7 %), v Praze má vysokou nebo vyšší odbornou školu zhruba každý čtvrtý obyvatel, v Jihomoravském kraji cca každý sedmý.

Intenzivní pohled na potenciál **mladé populace** v regionu poskytuje **vzdělanostní struktura obyvatel ve věku 25–34 let**. Obecně platí, že v mladé populaci je menší podíl osob s nejnižším, tj. základním vzděláním, a vyšší podíl osob se středním maturitním vzděláním – absoltentů SOŠ, SOU a gymnázií – než je tomu u osob ve věku 25–64 let.

Specifickým regionem je i v případě mladé populace Praha, kde nalezneme obdobné tendence jako u populace 25–64leté. Podíl mladých lidí s pouze základním vzděláním je zde pouze 2,6 %, což je ještě méně než u celkové populace ve věku 25–64 let. Naopak cca každý čtvrtý člověk ve věku 25–34 let v Praze má vysokou nebo vyšší odbornou školu. V rámci krajského srovnání je v Praze také relativně nejvyšší zastoupení mladých obyvatel s úplným středním vzděláním s maturitou (45,3 % oproti průměru 37,6 %). Nepříznivým faktem však je, že podíl mladých lidí s terciárním vzděláním v Praze nejen že nepřevyšuje, ale je dokonce mírně nižší než u celkové populace (27,2 %). To signalizuje již zmiňovanou stagnaci v růstu podílu obyvatel s terciárním vzděláním, která se týká i pražského regionu.

Krajem s poměrně příznivou vzdělanostní strukturou mladé populace je i **Jihomoravský kraj** – mezi mladými lidmi zde nalezneme **relativně vyšší podíl osob s terciárním vzděláním** (15,6 %) a naopak **méně těch, kdo mají pouze základní vzdělání** (4,1 %). Velmi malé zastoupení osob s nejnižším vzděláním má **kraj Vysočina** (2,2 %, Praha: 2,6 %) – jedná se o vůbec nejnižší hodnotu ze všech krajů.

Při sledování naopak nepříznivých hodnot, tzn. **nízkých podílů mladých lidí s terciárním vzděláním a vysokého zastoupení nejméně vzdělané mladé populace**, do popředí opět vystupuje souvislé území **Severozápad** – a to zejména **Karlovarský kraj**. Podíl obyvatel s vysokou nebo vyšší odbornou školou je zde pouze cca poloviční (6,3 %) oproti republikovému průměru (12,3 %). Druhý nejnižší podíl mladých lidí s nejvyšším vzděláním však má překvapivě **kraj Středočeský** (7,5 %) – tato skutečnost zřejmě odráží velkou migraci této skupiny lidí do Prahy motivovanou zejména potřebou nalézt odpovídající pracovní uplatnění. V Karlovarském kraji je dále téměř 14 % mladých lidí s pouze základním vzděláním, což je hodnota dvojnásobná až trojnásobná v porovnání s ostatními kraji (průměr za ČR je 5,8 %).

Relativně nejvíce obyvatel se **středním vzděláním bez maturity** je v kraji Vysočina (51,1 % oproti průměru 43,8 %), nejméně v Praze (26,4 %).

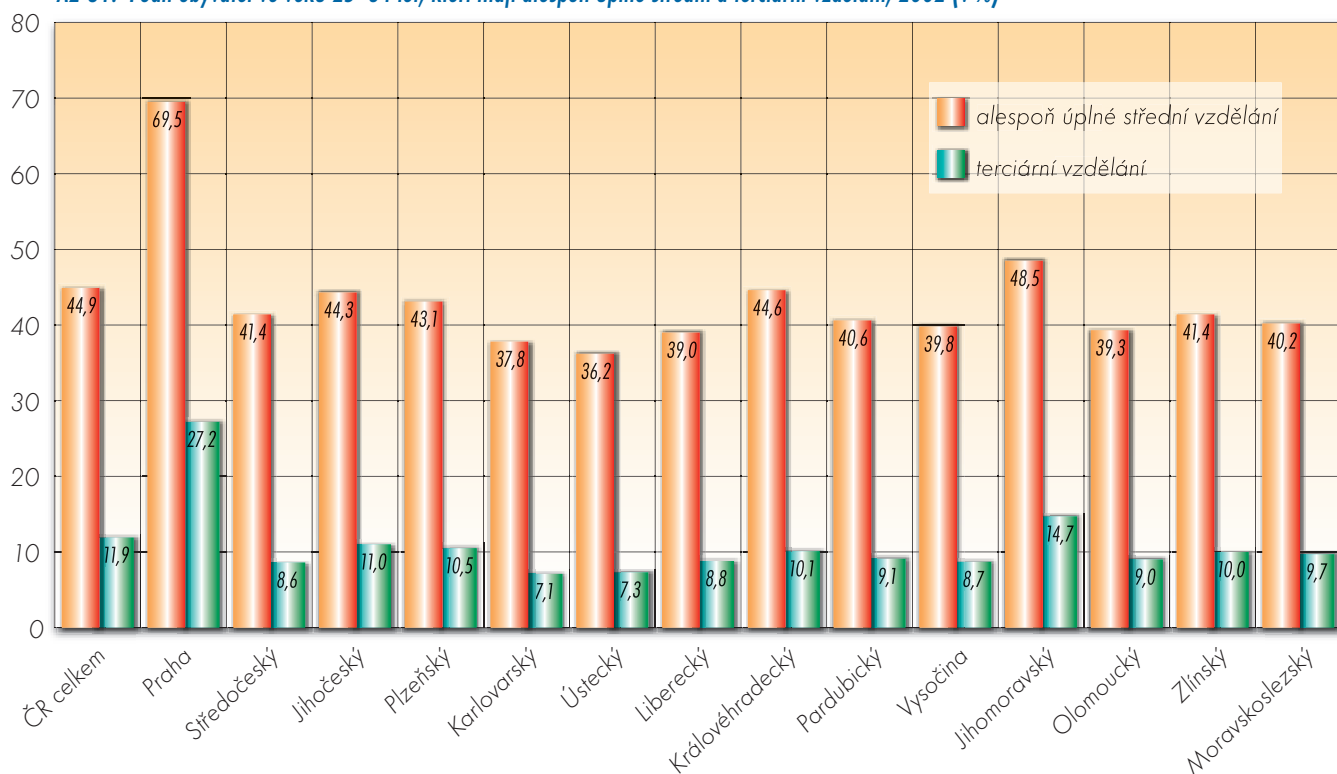
Pokud jde o ty, kteří mají **úplné střední vzdělání ukončené maturitní zkouškou**, největší podíl nalezneme kromě Prahy ve Středočeském (39,2 %) a Jihomoravském kraji (39,1 %), nejnižší v Ústeckém a Karlovarském kraji (34,0 %, resp. 34,8 %).

Graf A2G2 ukazuje **podíly obyvatel ve věku 25–34 let, kteří mají alespoň úplné střední a terciární vzdělání**. Oproti celkové populaci jsou hodnoty u mladých lidí mírně posunuty ve smyslu vyššího podílu osob s alespoň maturitním vzděláním. Mezikrajské rozdíly jsou obdobné jako u celkové populace. Zastoupení obyvatel, kteří mají alespoň střední vzdělání s maturitou, ve většině krajů nepřesahuje 50 %, s výjimkou Prahy (71 %) a Jihomoravského kraje (55 %). Podíl osob s terciárním vzděláním se pohybuje okolo 10 %, kromě Prahy a Jihomoravského kraje, kde je výrazně vyšší, a dále vyjma již zmiňovaných krajů Karlovarského a Středočeského, kde jsou příslušné hodnoty výrazně pod republikovým průměrem.

Praha a Jihomoravský kraj jsou oblastmi, kde je v rámci České republiky relativně nejpříznivější vzdělanostní struktura populace charakteristická zejména větším zastoupením osob s terciárním vzděláním a nižším podílem těch, kdo mají pouze základní vzdělání. Z hlediska rozvojového potenciálu je naproti tomu nepříznivá situace v Karlovarském a Ústeckém kraji, kde je situace opačná: nalezneme zde vysoké podíly lidí s nejnižším vzděláním a nejmenší zastoupení vzdělané a tím i vysoce kvalifikované pracovní síle, tzn. osob s terciárním vzděláním. Středočeský kraj je specifický zejména svým velmi nízkým podílem mladých lidí s terciárním vzděláním – způsobeným do značné míry migrací vzdělanějších obyvatel do hlavního města.

A2 G1: Podíl obyvatel ve věku 25–64 let, kteří mají alespoň úplné střední a terciární vzdělání, 2002 (v %)

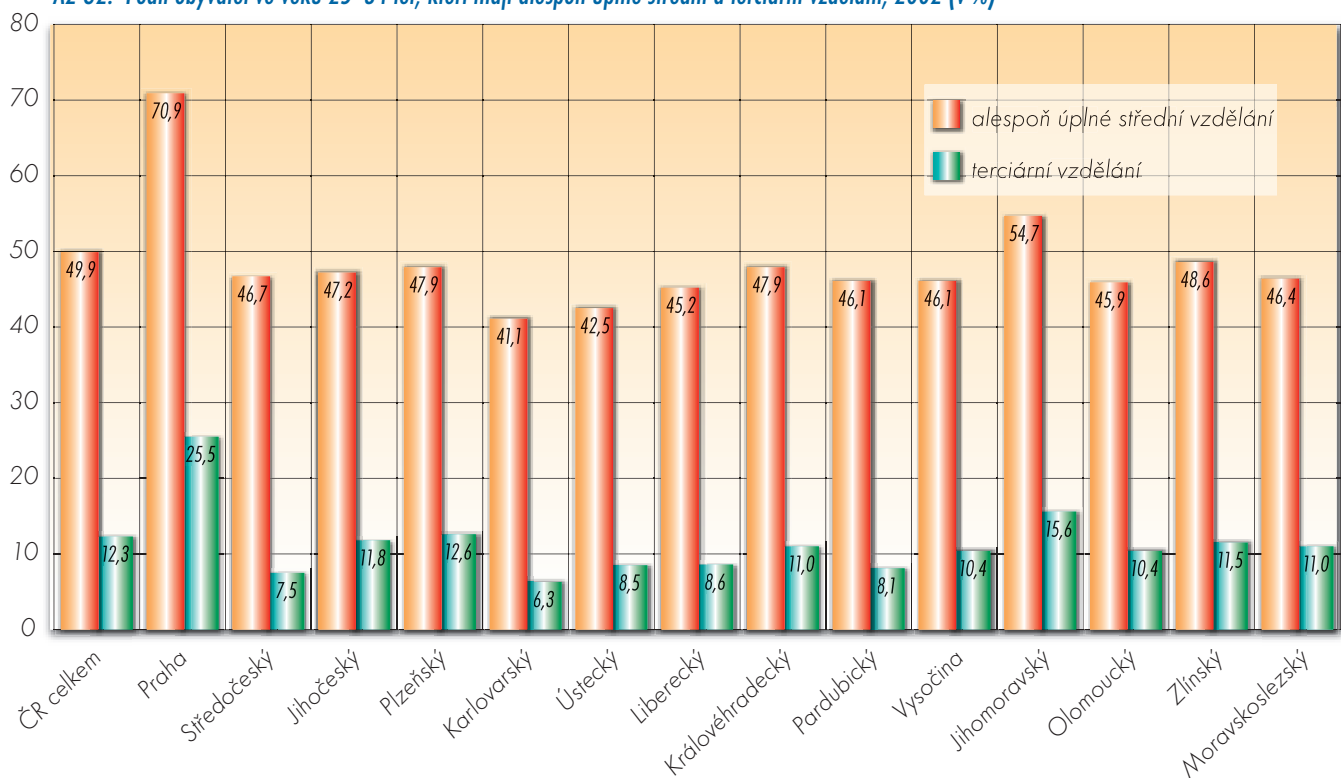
Komentář: Alespoň úplné střední vzdělání = úplné střední odborné, úplné střední všeobecné, terciární.

A2 T1: Struktura populace ve věku 25–64 let podle úrovně nejvyššího dosaženého vzdělání, 2002 (v %)

Území	bez vzdělání	základní	střední odborné bez maturity	úplné střední s maturitou	terciární	Celkem
ČR celkem	0,2	11,9	43,0	33,0	11,9	100,0
CZ01 Praha	0,1	4,3	26,1	42,3	27,2	100,0
CZ011 Hlavní město Praha	0,1 (12.)	4,3 (14.)	26,1 (14.)	42,3 (1.)	27,2 (1.)	100,0
CZ02 Střední Čechy	0,3	13,4	44,9	32,8	8,6	100,0
CZ021 Středočeský kraj	0,3 (5.)	13,4 (5.)	44,9 (9.)	32,8 (5.)	8,6 (12.)	100,0
CZ03 Jihozápad	0,0	12,1	44,1	33,0	10,7	100,0
CZ031 Jihočeský kraj	0,1 (13.)	12,1 (8.)	43,6 (12.)	33,3 (4.)	11,0 (3.)	100,0
CZ032 Plzeňský kraj	0,0 (14.)	12,1 (7.)	44,7 (10.)	32,7 (6.)	10,5 (4.)	100,0
CZ04 Severozápad	0,5	16,9	45,8	29,3	7,3	100,0
CZ041 Karlovarský kraj	0,4 (3.)	18,1 (1.)	43,6 (11.)	30,7 (10.)	7,1 (14.)	100,0
CZ042 Ústecký kraj	0,5 (1.)	16,5 (2.)	46,7 (4.)	28,8 (14.)	7,3 (13.)	100,0
CZ05 Severovýchod	0,3	11,6	46,4	32,2	9,4	100,0
CZ051 Liberecký kraj	0,3 (4.)	13,8 (4.)	46,6 (5.)	30,2 (13.)	8,8 (10.)	100,0
CZ052 Královéhradecký kraj	0,1 (10.)	9,7 (13.)	45,6 (8.)	34,5 (2.)	10,1 (5.)	100,0
CZ053 Pardubický kraj	0,5 (2.)	11,7 (9.)	47,2 (2.)	31,5 (7.)	9,1 (8.)	100,0
CZ06 Jihovýchod	0,2	11,0	43,0	32,9	12,9	100,0
CZ061 Vysočina	0,2 (7.)	10,2 (12.)	49,8 (1.)	31,0 (9.)	8,7 (11.)	100,0
CZ062 Jihomoravský kraj	0,1 (9.)	11,4 (11.)	40,0 (13.)	33,8 (3.)	14,7 (2.)	100,0
CZ07 Střední Morava	0,1	13,0	46,5	30,8	9,5	100,0
CZ071 Olomoucký kraj	0,2 (10.)	14,5 (3.)	46,0 (7.)	30,3 (12.)	9,0 (9.)	100,0
CZ072 Zlínský kraj	0,1 (11.)	11,4 (10.)	47,0 (3.)	31,4 (8.)	10,0 (6.)	100,0
CZ08 Moravskoslezsko	0,2	13,3	46,3	30,5	9,7	100,0
CZ081 Moravskoslezský kraj	0,2 (6.)	13,3 (6.)	46,3 (6.)	30,5 (11.)	9,7 (7.)	100,0

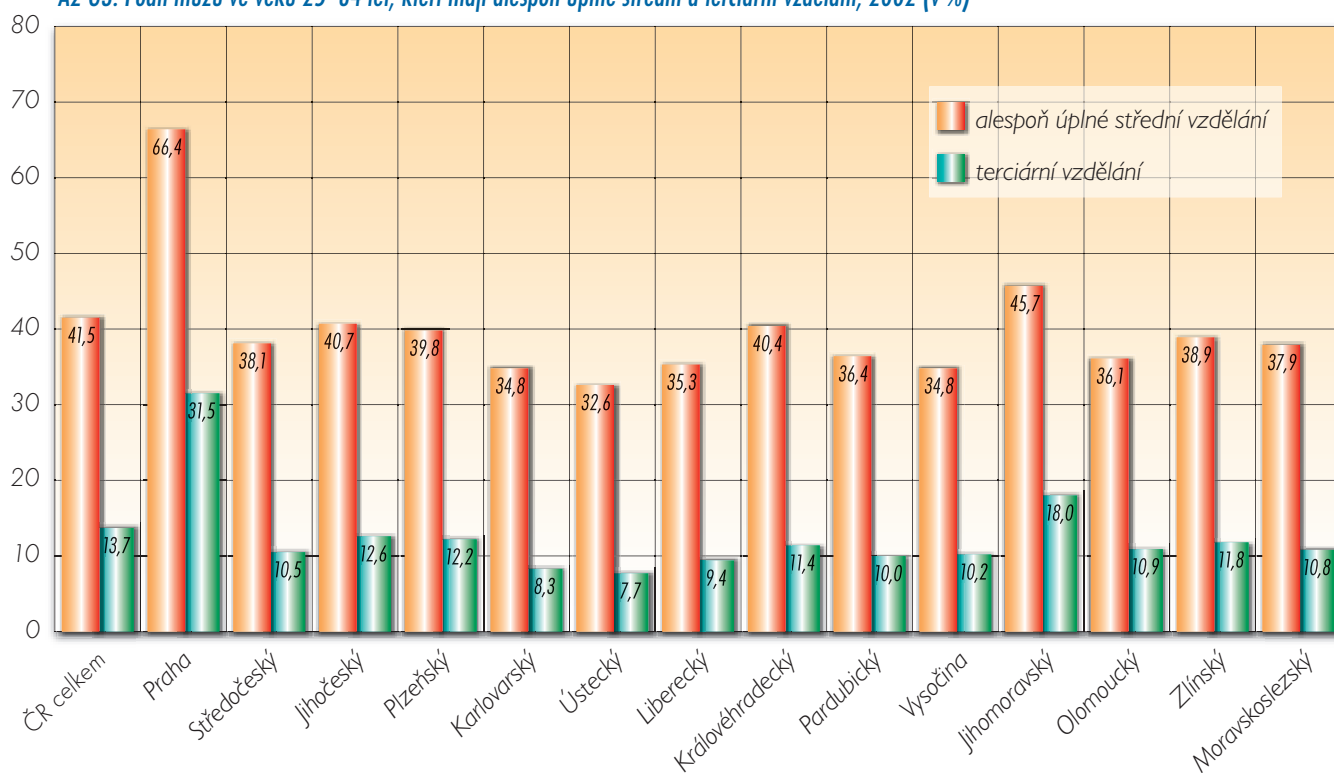
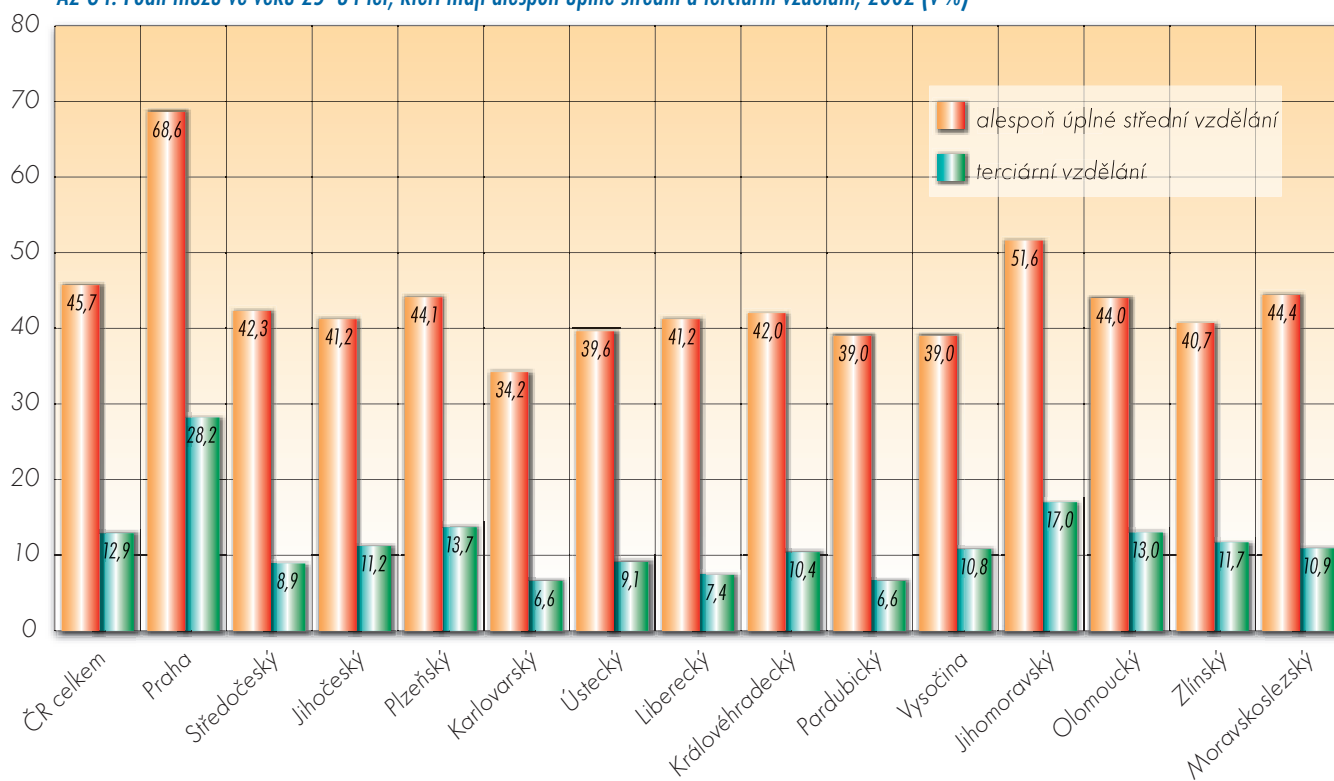

A2 G2: Podíl obyvatel ve věku 25–34 let, kteří mají alespoň úplné střední a terciární vzdělání, 2002 (v %)

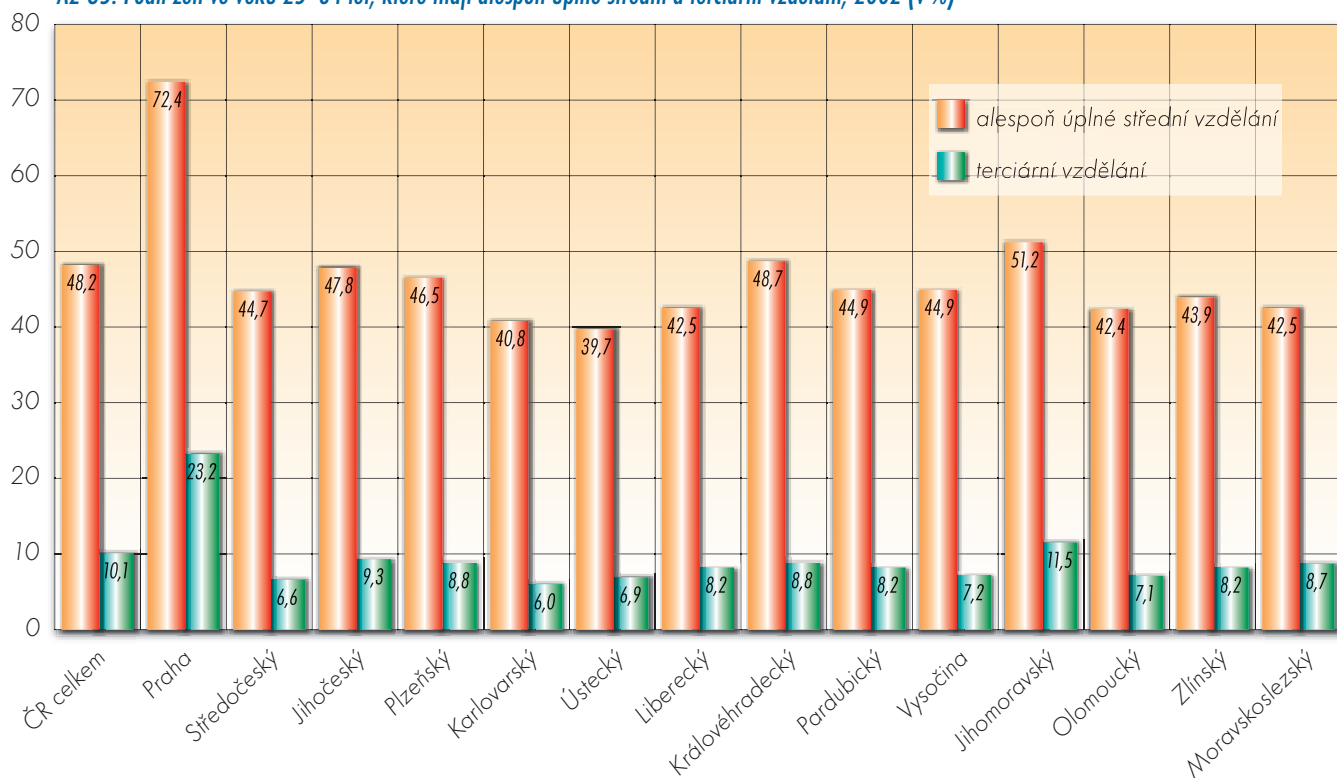
A2 T2: Struktura populace ve věku 25–34 let podle úrovně nejvyššího dosaženého vzdělání, 2002 (v %)

Území	bez vzdělání	základní	střední odborné bez maturity	úplné střední s maturitou	terciární	Celkem
ČR celkem	0,4	5,8	43,8	37,6	12,3	100,0
CZ01 Praha	0,2	2,6	26,4	45,3	25,5	100,0
CZ011 Hlavní město Praha	0,2 (10.)	2,6 (13.)	26,4 (14.)	45,3 (1.)	25,5 (1.)	100,0
CZ02 Střední Čechy	0,6	6,8	45,8	39,2	7,5	100,0
CZ021 Středočeský kraj	0,6 (5.)	6,8 (6.)	45,8 (9.)	39,2 (2.)	7,5 (13.)	100,0
CZ03 Jihozápad	0,1	6,0	46,4	35,4	12,2	100,0
CZ031 Jihočeský kraj	0,1 (14.)	5,0 (10.)	47,7 (3.)	35,4 (11.)	11,8 (4.)	100,0
CZ032 Plzeňský kraj	0,1 (11.)	7,0 (5.)	44,9 (11.)	35,3 (12.)	12,6 (3.)	100,0
CZ04 Severozápad	0,9	10,3	46,4	34,2	7,9	100,0
CZ041 Karlovarský kraj	1,0 (1.)	13,7 (1.)	44,2 (12.)	34,8 (13.)	6,3 (14.)	100,0
CZ042 Ústecký kraj	0,9 (3.)	9,0 (2.)	47,3 (5.)	34,0 (14.)	8,5 (11.)	100,0
CZ05 Severovýchod	0,6	6,3	46,5	37,2	9,3	100,0
CZ051 Liberecký kraj	0,7 (4.)	8,5 (3.)	45,1 (10.)	36,6 (7.)	8,6 (10.)	100,0
CZ052 Královéhradecký kraj	0,1 (13.)	5,2 (8.)	46,8 (7.)	37,0 (6.)	11,0 (7.)	100,0
CZ053 Pardubický kraj	0,9 (2.)	5,6 (7.)	47,3 (4.)	38,0 (4.)	8,1 (12.)	100,0
CZ06 Jihovýchod	0,3	3,5	44,1	38,0	14,0	100,0
CZ061 Vysočina	0,4 (7.)	2,2 (14.)	51,1 (1.)	35,7 (8.)	10,4 (8.)	100,0
CZ062 Jihomoravský kraj	0,2 (8.)	4,1 (12.)	40,9 (13.)	39,1 (3.)	15,6 (2.)	100,0
CZ07 Střední Morava	0,3	4,7	47,8	36,3	10,9	100,0
CZ071 Olomoucký kraj	0,5 (6.)	5,1 (9.)	48,5 (2.)	35,5 (9.)	10,4 (9.)	100,0
CZ072 Zlínský kraj	0,1 (12.)	4,2 (11.)	47,0 (6.)	37,1 (5.)	11,5 (5.)	100,0
CZ08 Moravskoslezsko	0,2	7,3	46,0	35,5	11,0	100,0
CZ081 Moravskoslezský kraj	0,2 (9.)	7,3 (4.)	46,0 (8.)	35,5 (10.)	11,0 (6.)	100,0

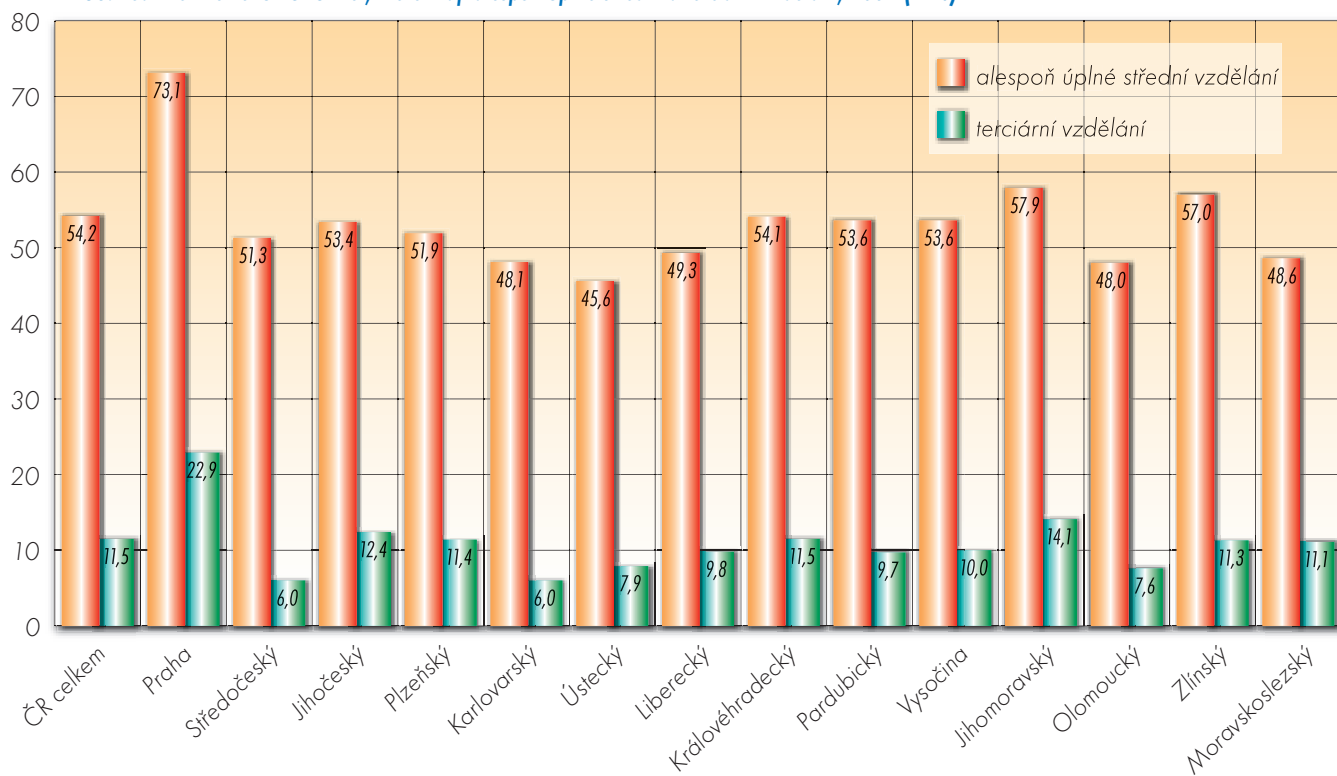
A2 G3: Podíl mužů ve věku 25–64 let, kteří mají alespoň úplné střední a terciární vzdělání, 2002 (v %)

A2 G4: Podíl mužů ve věku 25–34 let, kteří mají alespoň úplné střední a terciární vzdělání, 2002 (v %)

A2 G5: Podíl žen ve věku 25–64 let, které mají alespoň úplné střední a terciární vzdělání, 2002 (v %)

A2 G6: Podíl žen ve věku 25–34 let, které mají alespoň úplné střední a terciární vzdělání, 2002 (v %)

KAPITOLA

FINANČNÍ ZDROJE VLOŽENÉ DO VZDĚLÁVÁNÍ

Vzdělání jako takové je investicí, která přispívá k rozvoji osobnosti a následně i k rozvoji celé společnosti. Jako každá investice také vzdělávání s sebou pochopitelně nese potřebu finančních vkladů. Z toho důvodu je nutné zmapovat množství finančních prostředků, které jsou na vzdělávací proces vynakládány. V ideálním případě se jedná o všechny finanční zdroje, tedy jak veřejné (veškeré výdaje veřejných rozpočtů), tak soukromé (výdaje žáků, vlastníků vzdělávacích institucí, sponzorů, ...). Proto je nutné mít k dispozici veškeré potřebné informace, které ovšem v současné době nejsou dostupné. V minulých letech byly k dispozici údaje o výdajích na školství z rozpočtových kapitol 333-MŠMT a 700-Obce. Naprosto postrádáme informace o výdajích dalších veřejných a soukromých zdrojů.

V roce 2001 došlo v České republice v důsledku transformace veřejné a státní správy i ke změně finančních toků ve školství (viz Krajská ročenka 2001).

V roce 2002 pokračovala reforma veřejné správy, která byla završena zrušením okresních úřadů k 31. 12. 2002 a přesunem jejich kompetencí na kraje a obce s rozšířenou působností.

Pokud jde o zdroje financování, situace se v roce 2001 a 2002 velmi liší od předchozích let. Část výdajů, které byly dříve vynakládány z rozpočtu MŠMT, se přesunula do výdajů rozpočtové kapitoly 700-Obce, DSO a krajské úřady, na přechodnou dobu (od začátku roku 2001 až do zrušení okresních úřadů k 31. 12. 2002) i do výdajů rozpočtové kapitoly 380-Okresní úřady.

V roce 2002 byly z rozpočtu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy hrazeny přímé náklady škol a školských zařízení (mzdové náklady, náklady na učební pomůcky hrazené státem ze zákona) zřizovaných obcemi a krajskými úřady. Provozní výdaje byly zabezpečovány z rozpočtů krajů a obcí. Dotace, poskytnuté soukromým školám a školským zařízením, byly čtvrtletně účelově převáděny z rozpočtu ministerstva školství přímo na kraj a Magistrát hlavního města Prahy. Odbohy školství krajských úřadů a Magistrátu hlavního města Prahy je poskytovaly jednotlivým organizacím. Neinvestiční dotace církevním školám, předškolním a školským zařízením byly účelově poskytovány přímo z ministerstva školství.

Tyto změny měly za důsledek velké problémy s komplectací dat o financování školství jak v roce 2001, tak i v roce 2002. Ve většině případů je možné vyčíslit pouze údaje za celou ČR, nikoli za kraje či dokonce za okresy. Z tohoto důvodu je kapitola o financování školství stejně jako v Krajské ročence 2001 velmi redukována a do úrovně krajů obsahuje pouze údaje o jednotkových výdajích (z rozpočtů obcí, DSO a krajských úřadů – část vzdělávání a z rozpočtů okresních úřadů) na žáky mateřských a základních škol a středních a vyšších odborných škol. V roce 2002, stejně jako v roce 2001, jsou ve výdajích vynaložených z rozpočtu obcí, DSO, krajských a okresních úřadů započteny jak transfery MŠMT, tak rozpočtová opatření.

B 1 Jednotkové výdaje na žáka

Tento ukazatel vypovídá o jednom z aspektů efektivity vzdělávacího systému v kraji (dalším aspektem jsou výsledky vzdělávání), **udává jednotkovou finanční náročnost vzdělávacího systému**. Výdaje na jednoho žáka tak vlastně zobrazují cenu vzdělávání, kterou jsou zatěžovány veřejné rozpočty.

Výše finančních prostředků, které se ze státního rozpočtu vynakládají na jednoho žáka, svým způsobem charakterizuje vzdělávací politiku země, ale i finanční náročnost vzdělávacího procesu. Pro analýzu rozdílů ve výši objemu finančních prostředků na žáka na jednotlivých vzdělávacích úrovních a v regionech je nutné znát nejen mechanismus způsobu financování škol, ale i institucionální a oborovou skladbu škol v jednotlivých regionech, protože na těchto faktorech je hodnota uka-

zatele závislá. Dalším faktorem, který může výši finančních prostředků na žáka ovlivnit, je i směr, kterým se ubírá vzdělávací politika daného regionu. Některé regiony pocítují potřebu posílit vzdělávání na základních školách na úkor středoškolského, jinde naopak, totéž se týká vztahu střední odborné učiliště x střední odborná škola. Fakticky vše souvisí i s ekonomickou situací regionu, mírou nezaměstnanosti, požadavky trhu práce.

Případné odchylky od celkového trendu u jednotlivých krajů jsou logické, neboť každý kraj je specifický a vzdělávací systém musí na tuto specifčnost reagovat. **Míra odchylky však udává cenu (resp. zisk), kterou kraj za svá specifika platí, případně zisk, který mu z jeho specifík plyne.** V případě snah o úpravy vzdělávacích systémů v jednotlivých krajích pak lze na efektivitu jednotlivých vzdělávacích segmentů systému pohlížet jako na jednu z výchozích informací, je však nutné zároveň vzít v úvahu i daná specifika vzdělávací soustavy kraje.

Charakteristika ukazatele

Výdaje na jednoho žáka jsou dány celkovými výdaji na vzdělávání a počty žáků. Jsou zde i další faktory, jako vliv velikosti škol, poměr mezi počtem žáků a počtem pedagogů, velikost tříd a provozní náročnost školy. Počty žáků, především v mateřských, základních a částečně i středních školách, jsou dány především velikostí populace odpovídajícího věku. Dalším faktorem (především na středoškolské a vyšších úrovních) je i oborová a institucionální nabídka v regionu. Dalším nezanedbatelným faktorem ovlivňujícím jednotkové výdaje na žáka je i podíl žáků v denním studiu a v ostatních formách studia.

Ukazatel popisuje finanční náročnost vzdělávání jednoho žáka mateřské, základní a střední (včetně vyšší odborné) školy v roce 2002. Svým způsobem je výše výdajů na jednoho žáka díky normativní metodě financování velmi závislá na výši republikového normativu na žáka, který je pro jednotlivé typy škol a skupiny oborů vzdělávání pevně stanoven. U jednotlivých škol však mohou díky oborové a institucionální skladbě nastat poměrně velké rozdíly ve výši výdajů na žáka, které škola z rozpočtu obdrží. Ukazatel porovnává celkovou výši finančních běžných výdajů vynaložených z rozpočtu obcí, DSO, krajských a okresních úřadů na mateřské, základní a střední školy v roce 2002 s přepočtenými počty žáků.

Z důvodů chybného zaúčtování výdajů na vyšší odborné školy na účetní paragraf středních odborných škol u některých vykazujících jednotek jsme do výdajů na střední odborné školy započtli i výdaje za vyšší odborné školy a přiřadili jsme jim odpovídající počet žáků.

Metodika výpočtu

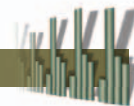
$$\frac{V_i}{Z_i}$$

V_i – běžné (neinvestiční) výdaje z rozpočtu kapitoly 700-Obce, DSO a krajské úřady a 380-Okresní úřady na jednotlivé druhy a typy škol

Z_i – přepočtený počet žáků za kalendářní rok 2002 = 2/3 přepočtených žáků za školní rok 2001/02 + 1/3 přepočtených žáků za školní rok 2002/03 v jednotlivých družích a typech škol

přepočtení žáci za školní rok = počet žáků v denním studiu + 1/3 počtu žáků v ostatních formách studia

Údaje, které byly nevěrohodné (např. z důvodu chybného zaúčtování na paragrafy rozpočtové skladby), neuvádíme. Jedná se především o vykazování výdajů na jednotlivá zařízení v rámci jednoho ředitelství – typickým příkladem je zaúčtování výdajů na vyšší odborné školy na paragraf středních odborných škol, případně chybného zaúčtování výdajů středních odborných učilišť opět na paragraf středních odborných škol.

Zdroj dat

databáze ÚIV (počty žáků)

PVT, a.s. – výdaje kapitoly 700-Obce, DSO a krajské úřady

PVT, a.s. – výdaje kapitoly 380-Okresní úřady

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Na dítě umístěné v mateřské škole bylo v roce 2002 z rozpočtu obcí, DSO, okresních a krajských úřadů v průměru uvolněno 31 242 Kč. Finanční náročnost žáka základní školy se v průměru pohybovala na úrovni 27 935 Kč. Žák střední školy (včetně vyšších odborných škol) „stál“ v roce 2002 státní pokladnu celkem 37 980 Kč – z toho jsou podstatně dražší žáci v odborném vzdělávání. „Nejdražší“ byl žák středního odborného učiliště (v průměru 44 215 Kč), následuje žák střední a vyšší odborné školy (37 410 Kč) a nejlevněji vyšla výuka žáka gymnázia (v průměru 30 451 Kč).

Regionální rozdíly

Průměrné výdaje na dítě umístěné v mateřské škole se v jednotlivých krajích pohybovaly v rozmezí 29 045 Kč – 37 382 Kč. Více než 30 tisíc korun v průměru bylo ze státního rozpočtu investováno do předškolní výchovy dítěte v 10 krajích, nejvíce v Praze (37 382 Kč). Hodnoty ukazatele v ostatních krajích jsou poměrně homogenní a pohybují se v rozmezí 30,1–32,7 tisíc Kč. Pod hranicí 30 tis. korun bylo do předškolní výchovy investováno v kraji Vysočina (29 045 Kč), Jihomoravském (29 832 Kč), Středočeském (29 895 Kč) a Zlínském (29 952 Kč) kraji.

Výdaje na žáka základní školy se v jednotlivých regionech (s výjimkou extrémních hodnot v Praze – 33 382 Kč a v Jihočeském kraji – 29 519 Kč) liší maximálně o 2,8 tisíce korun. Pohybují se v rozmezí od 26 009 Kč v Pardubickém kraji, do 28 866 Kč v Plzeňském kraji.

Průměrné výdaje na žáka střední školy (včetně vyšších odborných škol) se pohybují v rozmezí od 34 964 Kč v Plzeňském kraji, do 42 409 Kč v Karlovarském kraji (v průměru stál v roce 2002 jeden žák střední školy 37 980 Kč). Vzhledem k tomu, že střední a vyšší odborné školství je velmi rozmanité a republikové normativy běžných výdajů na žáka středních a odborných vyšších škol se liší podle finanční náročnosti oborů, které žáci studují, mohou být rozdíly v rámci regionů poměrně velké. Do skupiny krajů, jejichž výdaje na žáka střední a vyšší odborné školy přesáhly hranici 40 tisíc Kč, tedy o více než 2 tisíce korun převyšují celorepublikový průměr, patří kromě již zmíněného Karlovarského kraje i kraje Liberecký (42 347 Kč), Vysočina (42 030 Kč), Královéhradecký (40 742 Kč), Pardubický (40 494 Kč) a Ústecký (40 146 Kč).

Výdaje na žáka gymnázia z rozpočtu obcí, DSO a krajských úřadů se v roce 2002 pohybovaly v celorepublikovém měřítku od 25 986 Kč v Plzeňském kraji, až do 35 196 Kč v Karlovarském kraji. Celorepublikový průměrný výdaj na žáka gymnázií činí 30 451 Kč. Tato částka je mnohem vyšší než doporučený republikový normativ mzdových prostředků. Odchyłka je způsobena jednak započtením i ostatních běžných výdajů než mzdových, jednak započítáváním výdajů na žáky se zdravotním postižením, speciální třídy, ale také dalšími výdaji obcí a krajských úřadů. Nejvíce „stojí“ žák gymnázia v již zmíněném Karlovarském kraji, dále v Libereckém (33 801 Kč), Královéhradeckém (32 893), Středočeském (32 202) kraji, v Praze (32 057 Kč), v Zlínském (30 777 Kč) a kraji Vysočina (30 537 Kč). Výdaje na žáka gymnázia v ostatních krajích jsou nižší, než je celorepublikový průměr.

Výdaje na žáka střední odborné a vyšší odborné školy z rozpočtu obcí, DSO a krajských úřadů se v roce 2002 pohybovaly v průměru na hodnotě 37 410 Kč. Toto číslo je však nutné brát spíše jako orientační vzhledem k tomu, že údaje za některé kraje (v tabulce jsou „vytečko-

B1 T1: Jednotkové výdaje na žáka v roce 2002 (v Kč)
(výdaje z rozpočtu kapitoly 700-Obce, DSO a krajské úřady a kapitoly 380-Okresní úřady)

Území	mateřské školy	základní školy	střední školy celkem	z toho		
				gymnázia	střední odborné školy	střední odborná učiliště
ČR celkem	31 242 Kč	27 935 Kč	37 980 Kč	30 451 Kč	37 410 Kč	44 215 Kč
CZ01 Praha	37 382 Kč	33 382 Kč	36 499 Kč	32 057 Kč	34 416 Kč	45 979 Kč
CZ011 Hlavní město Praha	37 382 Kč (1.)	33 382 Kč (1.)	36 499 Kč (10.)	32 057 Kč (5.)	34 416 Kč (8.)	45 979 Kč (2.)
CZ02 Střední Čechy	29 895 Kč	27 439 Kč	37 542 Kč	32 202 Kč	36 534 Kč	43 104 Kč
CZ021 Středočeský kraj	29 895 Kč (12.)	27 439 Kč (9.)	37 542 Kč (9.)	32 202 Kč (4.)	36 534 Kč (3.)	43 104 Kč (3.)
CZ03 Jihozápad	31 433 Kč	29 223 Kč	37 385 Kč	26 703 Kč	38 179 Kč	43 660 Kč
CZ031 Jihočeský kraj	30 845 Kč (7.)	29 519 Kč (2.)	39 155 Kč (7.)	27 221 Kč (13.)	39 887 Kč (1.)	46 411 Kč (1.)
CZ032 Plzeňský kraj	32 192 Kč (5.)	28 866 Kč (3.)	34 964 Kč (14.)	25 986 Kč (14.)	35 844 Kč (4.)	39 927 Kč (8.)
CZ04 Severozápad	32 333 Kč	28 407 Kč	40 737 Kč	31 967 Kč	.	.
CZ041 Karlovarský kraj	32 695 Kč (2.)	28 822 Kč (4.)	42 409 Kč (1.)	35 196 Kč (1.)	.	.
CZ042 Ústecký kraj	32 200 Kč (4.)	28 252 Kč (5.)	40 146 Kč (6.)	30 760 Kč (7.)	.	.
CZ05 Severovýchod	31 187 Kč	27 121 Kč	41 091 Kč	32 170 Kč	.	.
CZ051 Liberecký kraj	32 347 Kč (3.)	27 741 Kč (7.)	42 347 Kč (2.)	33 801 Kč (2.)	.	.
CZ052 Královéhradecký kraj	30 978 Kč (6.)	27 671 Kč (8.)	40 742 Kč (4.)	32 893 Kč (3.)	.	.
CZ053 Pardubický kraj	30 463 Kč (8.)	26 009 Kč (14.)	40 494 Kč (5.)	30 294 Kč (9.)	.	.
CZ06 Jihovýchod	29 571 Kč	26 794 Kč	37 898 Kč	29 268 Kč	.	.
CZ061 Vysočina	29 045 Kč (14.)	27 954 Kč (6.)	42 030 Kč (3.)	30 537 Kč (8.)	.	.
CZ062 Jihomoravský kraj	29 832 Kč (13.)	26 213 Kč (12.)	36 062 Kč (11.)	28 798 Kč (12.)	35 587 Kč (5.)	42 082 Kč (4.)
CZ07 Střední Morava	30 049 Kč	26 914 Kč	36 783 Kč	30 085 Kč	36 422 Kč	41 651 Kč
CZ071 Olomoucký kraj	30 135 Kč (9.)	27 100 Kč (10.)	36 021 Kč (12.)	29 537 Kč (10.)	34 867 Kč (7.)	41 912 Kč (5.)
CZ072 Zlínský kraj	29 952 Kč (11.)	26 719 Kč (11.)	37 575 Kč (8.)	30 777 Kč (6.)	37 845 Kč (2.)	41 378 Kč (6.)
CZ08 Moravskoslezsko	30 064 Kč	26 171 Kč	35 914 Kč	29 371 Kč	35 517 Kč	40 703 Kč
CZ081 Moravskoslezský kraj	30 064 Kč (10.)	26 171 Kč (13.)	35 914 Kč (13.)	29 371 Kč (11.)	35 517 Kč (6.)	40 703 Kč (7.)

Komentář: Údaje za střední odborné školy včetně vyšších odborných škol.

vané“) nebyly zcela věrohodné a s největší pravděpodobností došlo k chybnému rozúčtování výdajů na jednotlivé školy na paragrafy rozpočtové skladby (jedná se o kraje, kde výdaje na SOU převyšovaly výdaje na SOŠ v průměru o více než 10 tis.Kč na žáka, nebo výdaje na SOU byly naopak nižší než výdaje na SOŠ). Použijeme-li údaje, které můžeme označit za relativně „věrohodné“, pak se dá říci, že výdaje na žáka střední odborné a vyšší odborné školy se v jednotlivých krajích pohybovaly v průměru od 34 416 Kč v Praze, do 39 887 Kč v Jihočeském kraji. V ostatních krajích bylo v průměru v roce 2002 vynaloženo na jednoho žáka 34,9–37,8 tis.Kč.

Obdobná situace jako u středních odborných škol nastala i u **středních odborných učilišť**, kde, stejně jako v případě středních odborných škol, do celkového přehledu nezahrnujeme kraje s nevěrohodnými údaji. Průměrné výdaje na žáka středních odborných učilišť z rozpočtu obcí, DSO, okresních a krajských úřadů činily v roce 2002 celkem 44 215 Kč (doporučujeme brát údaj opět pouze jako orientační).

Meziroční srovnání jednotkových výdajů

Ve srovnání s rokem 2001 se průměrné výdaje na **dítě umístěné v mateřské škole** zvýšily o 3 tisíce Kč. K největšímu navýšení výdajů na jedno dítě došlo v Královéhradeckém (o 6,8 tis.Kč) a Pardubickém (o 6,5 tis.Kč) kraji. Nejnižší navýšení výdajů zaznamenal kraj Středočeský (o 1,6 tis.Kč). Nárůst těchto výdajů v ostatních krajích se pohyboval od 1,8 tis.Kč do 4,1 tis.Kč. Nejvyšší výdaje na dítě umístěné v mateřské škole zaznamenala v obou sledovaných letech Praha a meziroční nárůst zde činil 4,1 tis.Kč.

Výdaje na žáka základní školy se v **letech 2001 a 2002 v jednotlivých regionech (s výjimkou Plzeňského kraje v roce 2001 a Prahy v roce 2002)** výrazně nelišily. Celorepublikový meziroční nárůst výdajů na žáka základní školy činil 3,3 tis.Kč. K největšímu navýšení došlo v Praze, a to o 7,3 tis.Kč, a v krajích Pardubickém (o 5,6 tis.Kč), Karlovarském (o 4,7 tis.Kč) a Jihočeském (o 4,2 tis.Kč). K nejnižšímu nárůstu výdajů v absolutní výši došlo v Plzeňském kraji (o 0,7 tis.Kč). V ostatních krajích se meziroční nárůst výdajů na jednoho žáka základní školy pohyboval v rozmezí od 2,0 do 3,7 tis.Kč.

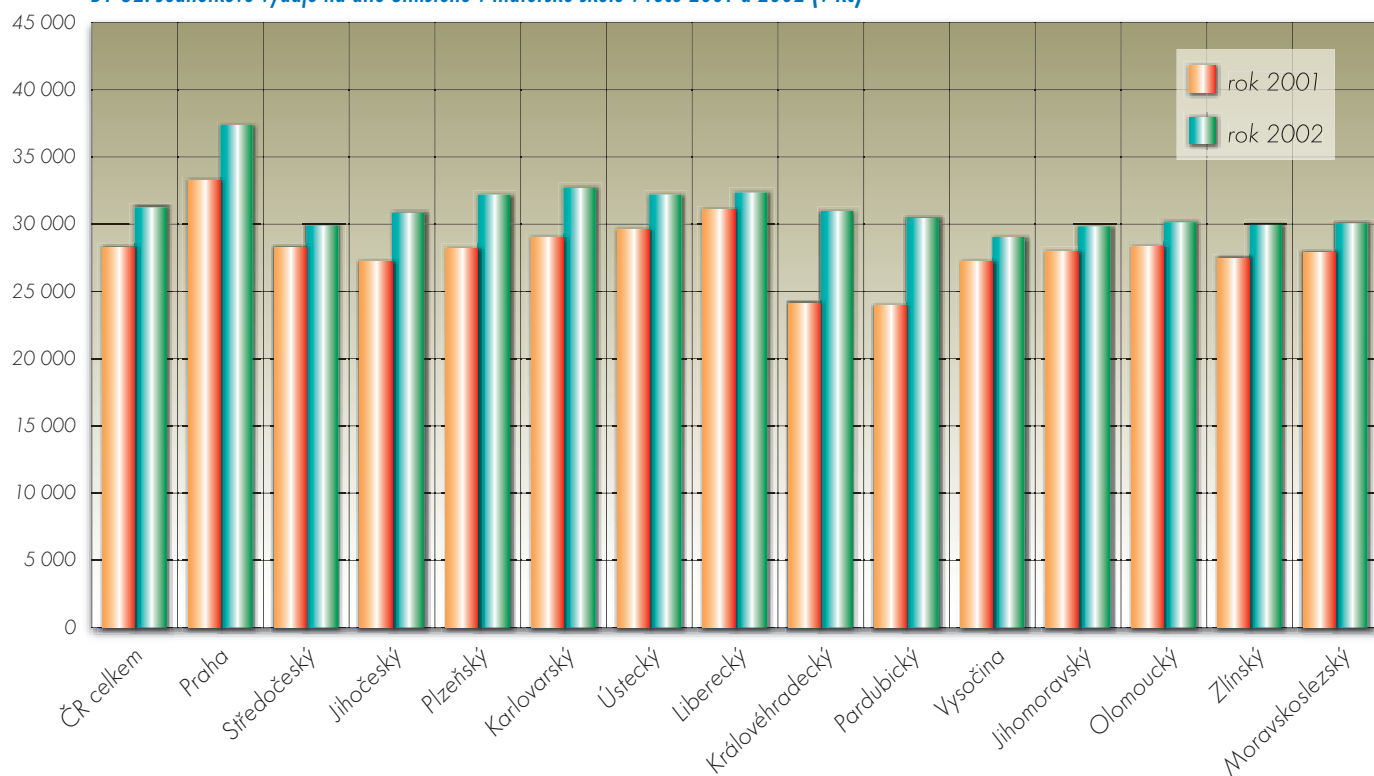
Průměrné výdaje na žáka střední a vyšší odborné školy se v roce 2002 celorepublikově navýšily v absolutní výši o 5,5 tis.Kč. K nejvyššímu nárůstu došlo v kraji Pardubickém (o 11,6 tis.Kč), Královéhradeckém (o 11,5 tis.Kč), Vysočina (o 9,8 tis.Kč) a Jihočeském (7,4 tis.Kč), k nejnižšímu pak v kraji Moravskoslezském a Plzeňském (o 2,0 tis.Kč). V ostatních regionech se navýšení výdajů v roce 2002 pohybovalo od 3,4 tis.Kč v Olomouckém kraji, do 6,6 tis.Kč v Karlovarské kraji.

Celorepublikový průměrný výdaj na žáka gymnázia v roce 2002 vzrostl na 30,5 tis, v roce 2001 činil 27,3 tis.Kč, což znamená meziroční navýšení o 3,2 tis.Kč. K největšímu nárůstu došlo v Královéhradeckém (o 9,0 tis.Kč), Středočeském (o 7,1 tis.Kč), Karlovarském (o 6,7 tis.Kč), Pardubickém (o 6,0 tis.Kč) a Libereckém (o 5,3 tis.Kč) kraji. V ostatních krajích bylo navýšení výdajů na žáka vyrovnané a pohybovalo se v rozmezí od 1,0 tis.Kč do 3,0 tis.Kč na žáka gymnázia. Pouze v Plzeňském kraji došlo k meziročnímu poklesu o 1,5 tis.Kč na žáka studujícího na gymnáziu.

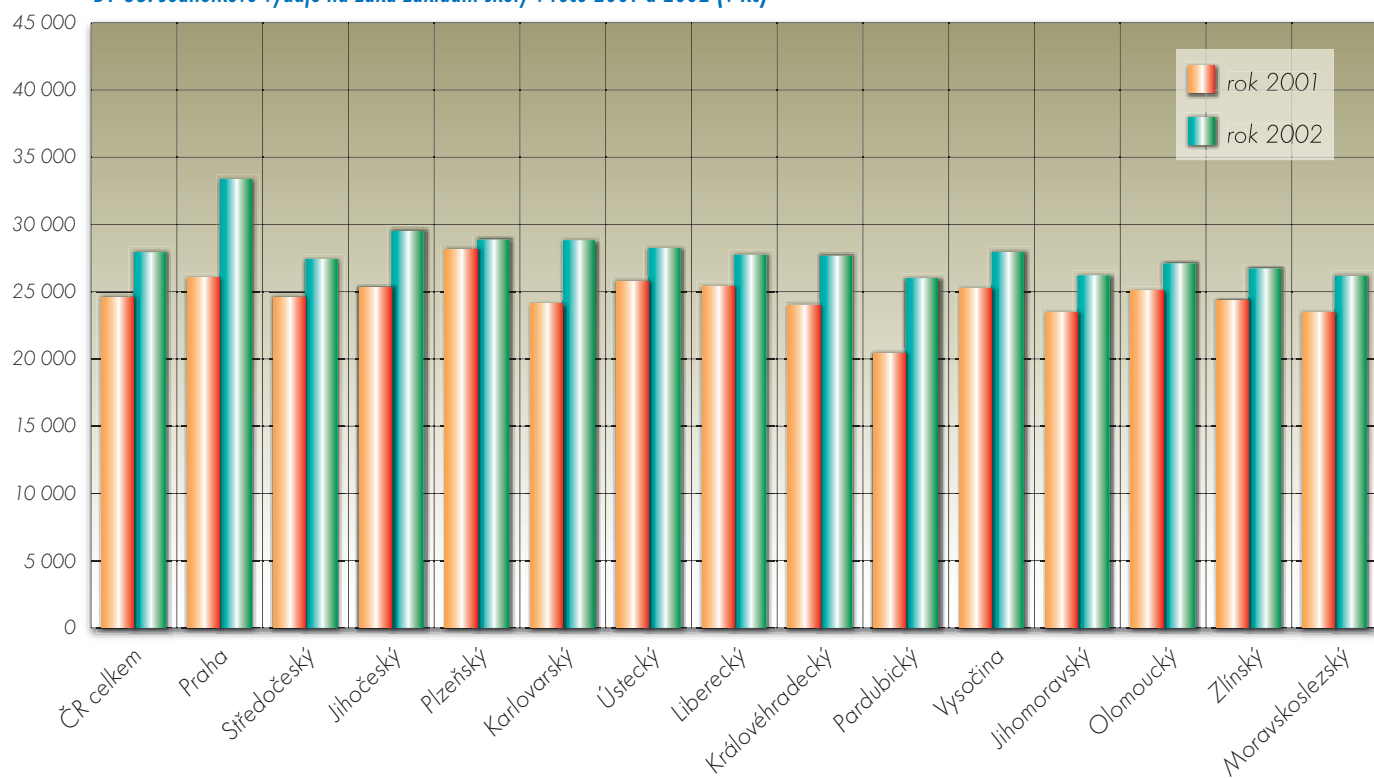

B1 G2: Jednotkové výdaje na dítě umístěné v mateřské škole v roce 2001 a 2002 (v Kč)

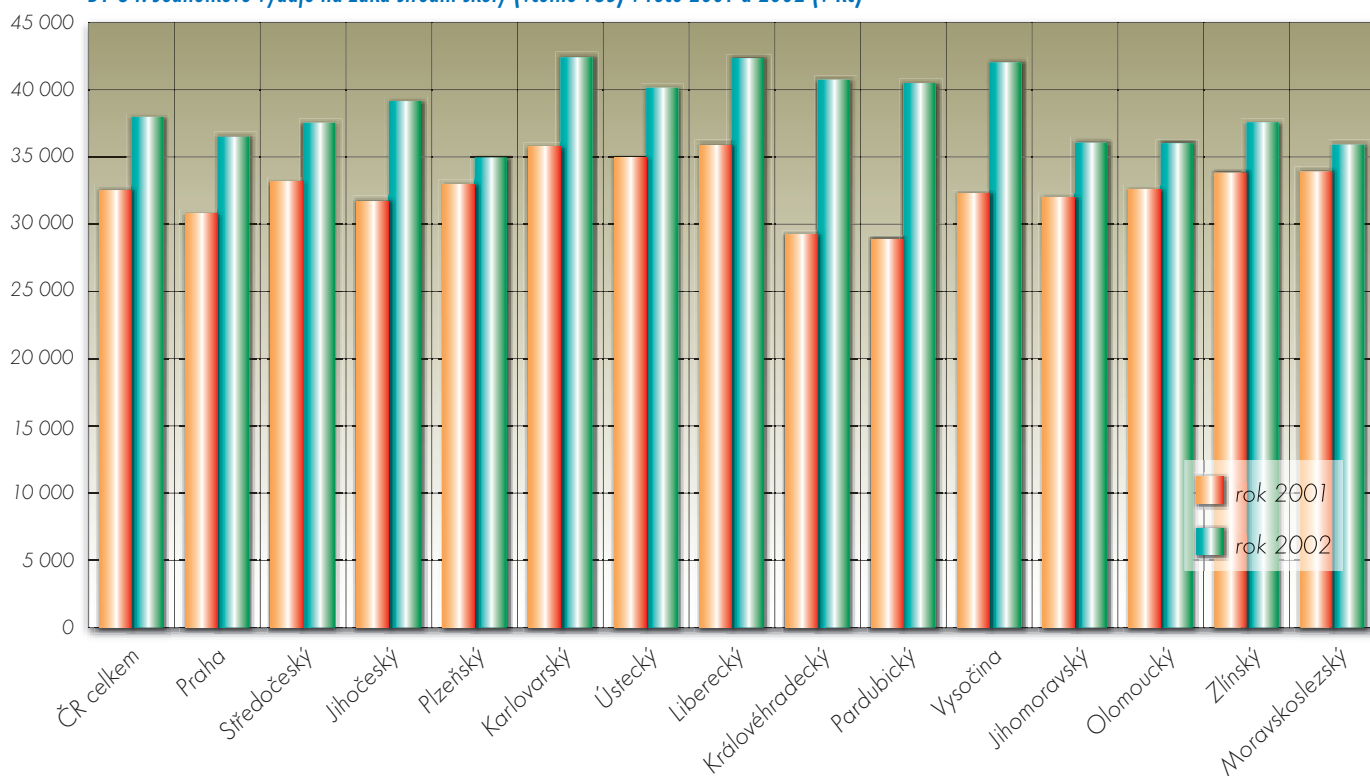

B1 G3: Jednotkové výdaje na žáka základní školy v roce 2001 a 2002 (v Kč)

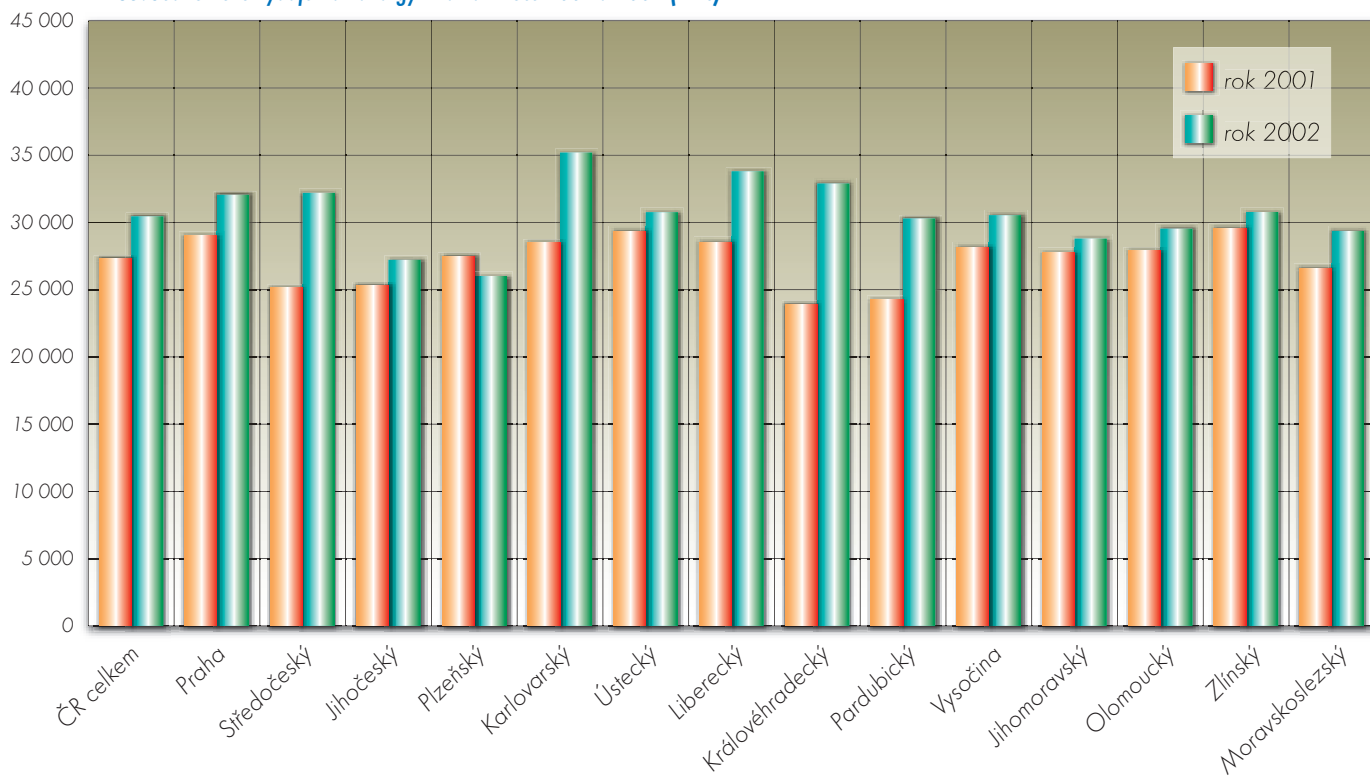

B1 G4: Jednotkové výdaje na žáka střední školy (včetně VOŠ) v roce 2001 a 2002 (v Kč)

B1 G5: Jednotkové výdaje na žáka gymnázia v roce 2001 a 2002 (v Kč)

KAPITOLA

**PŘÍSTUP KE VZDĚLÁVÁNÍ,
ÚČAST NA NĚM A PRŮCHOD
VZDĚLÁVACÍ SOUSTAVOU**

V obecném kontextu jsme problematiku přístupu ke vzdělávání, účasti na něm a průchodu vzdělávací soustavou velmi podrobně rozpracovali v Krajské ročence 2001. Tento rok tedy obecnou část zkrátíme a budeme se věnovat z větší části pouze charakteristice ukazatelů v celostátním a regionálním měřítku.

C 1 Účast na vzdělávání

Téma účasti na vzdělávání popisuje míry, v nichž se populace podílí na vzdělávání na jednotlivých vzdělávacích úrovních. Na mezinárodní a v nižší míře i na české úrovni můžeme stále sledovat zcela zřejmý trend posilování účasti na vzdělávání. Pro rozvoj potenciálních účastníků trhu práce není nutno považovat tuto charakteristiku systému vzdělávání na úrovni povinné školní docházky za klíčovou. Ve středoškolském vzdělávání je třeba účast posilovat, neboť lidé pouze se základním vzděláním patří na trhu práce mezi nejvíce „problémové“ – nejčastěji jim hrozí dlouhodobá nezaměstnanost. Je také nutno pečlivě zvážit míru rozdělení účastníků do jednotlivých oborů středních škol. Přírozeným vývojem by systém vedl k tomu, že budou maximálně preferovány obory s maturitou, neboť jejich absolventi mají nejen lepší uplatnění na trhu práce, ale i otevřenou cestu ke vzdělávání terciárnímu. Na terciární úrovni sledujeme především velmi silné rozšiřování kapacit (VOŠ, soukromé VŠ) za současné výrazné diverzifikace vzdělávacích programů.

Míry účasti jsou též jedním z klíčových parametrů, z nichž je nutno vycházet při dimenzování kapacit jednotlivých úrovní vzdělávacího systému a do značné míry určují i ekonomickou náročnost zajištění fungování vzdělávacího systému. V souvislosti s rostoucími účastmi na vyšších úrovních vzdělávání se tento vliv stává stále více patrným.

Podíly jednotlivých kohort odpovídajících stupňům vzdělávání na celkové populaci obyvatel kraje

Charakteristika ukazatele

Indikátor popisuje míru, v níž populace kraje využívá vzdělávací systém, který v kraji existuje. Popisuje účasti na jednotlivých vzdělávacích úrovních a tím umožňuje přímé srovnání účastí, avšak nevypovídá o charakteru vzdělávání. V rozlišení podle vzdělávacích úrovní (a podle odpovídajících věkových skupin) indikátor popisuje účasti v poměrně podrobném pohledu, čímž umožňuje identifikovat věkový interval, kdy dochází k nejvyššímu poklesu účasti na vzdělávání, a popsat míry účasti v nejvyšších, terciárních, formách vzdělávání.

vzdělávací úroveň	počty žáků	populace ve věku
mateřské školy	mateřských škol a speciálních mateřských škol	3–5 let
základní školy	základních škol, zvláštních škol, speciálních základních škol, ročníků gymnázií a konzervatoří, ve kterých žáci plní povinnou školní docházku	6–14 let
střední školy	denního studia SOŠ, SOU a U (studium střední odborné, úplné střední odborné, nástavbové), gymnázií a konzervatoří (bez ročníků, ve kterých žáci plní povinnou školní docházku) včetně speciálních škol, praktických škol a odborných učilišť	15–18 let
vyšší odborné školy	vyšších odborných škol v denním studiu	19–21 let

Metodika výpočtu

$$\frac{Z_i}{K_i} \times 100$$

Z_i – počet žáků vzdělávajících se na odpovídající vzdělávací úrovni v denním, resp. prezenčním studiu

K_i – populace příslušné věkové skupiny odpovídající jednotlivým vzdělávacím úrovním

Zdroj dat

ČSÚ – demografie k 1. 7. 2002
databáze ÚIV

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Míra účasti na předškolním vzdělávání je u nás stále velmi vysoká (106,4%). Míra účasti na předškolním vzdělávání překračuje 100% především díky dětem s odkladem povinné docházky, které i po dovršení věku šesti let zůstávají v mateřské škole (míra odkladů povinné školní docházky se v současné době pohybuje na úrovni 26%), a i díky dětem mladším než 3 roky, které ve výjimečných případech (především když v obci neexistují jesle) navštěvují mateřské školy.

Prakticky univerzální účast na základním vzdělávání jako celku (101,1%) ponechává pro další působení vnějších vlivů pouze malý prostor. Na tomto stupni vzdělání se plní povinná školní docházka a z toho důvodu procesem základního vzdělávání prochází prakticky každý. Míra účasti vyšší než 100% odpovídající věkové populace je způsobena především odklady povinné školní docházky, opakováním ročníků, ale také konstrukcí ukazatele, do kterého byli zahrnuti i žáci speciálních škol, kteří mnohdy zůstávají ve škole díky svému postižení déle než devět let. Spíše než zvyšování míry účasti (které však prakticky už není možné) je důležitým aspektem především vnitřní struktura vzdělávání žáků v rámci povinné školní docházky (účast ve specifických formách základního vzdělávání – ve speciálních základních, zvláštních a pomocných školách a v neposlední řadě i plnění povinné školní docházky na víceletých gymnáziích).

Kromě těchto aspektů hraje v základním vzdělávání podstatnou roli i podíl žáků v málotřídních školách³, které mají své místo především v malých obcích, kde je nemnoho školou povinných dětí a je nutné jim nabídnout vzdělávání v místě bydliště, alespoň na úrovni 1. stupně základní školy. O tom, že se jedná o nezanedbatelnou součást základního vzdělávání, svědčí i fakt, že tyto málotřídní školy v současnosti navštěvuje téměř desetina žáků 1. stupně základní školy.

Zmínili jsme se také o plnění povinné školní docházky na nižším stupni víceletých středních škol (šesti a osmiletých gymnáziích a oboru tanec na konzervatoři) – zde plní povinnou školní docházku 8,6% všech žáků v ročnících odpovídajících 2. stupni základních škol. Tento ukazatel má výrazně regionální charakter a situace v jednotlivých regionech je velmi odlišná.

Středoškolská úroveň již kompetentním orgánům nabízí širší možnosti pro působení na míry účasti – míra účasti na středoškolském vzdělávání je velmi vysoká, pohybuje se na úrovni 93,6%. Tato vysoká míra účasti je způsobena částečně také konstrukcí ukazatele – do celkového počtu žáků jsou zahrnuti i žáci nástavbového studia. Vidíme tři základní cesty ovlivňování míry účasti na středoškolském vzdělávání. Prvním a základním požadavkem je, aby byla zajištěna co nejvyšší účast na středním vzdělávání obecně, především dostatečnou nabídkou vhodných vzdělávacích programů i pro ty, kteří při absolvování povinné školní docházky nebyli příliš úspěšní a při vstupu na trh práce by

³ Škola je považována za málotřídní (tj. jednotřídní až čtyřtřídní) jen tehdy, jsou-li alespoň v jedné třídě společně vyučováni žáci z více ročníků. Je-li pro každý ročník 1. stupně vytvořena alespoň jedna třída, jde o školu plnotřídní.

měli velké problémy (obecně je nutno konstruovat nabídku programů středního vzdělávání v úzké návaznosti s požadavky trhu práce v regionu). Druhou možností ovlivňování účasti na středním vzdělávání je posilování „maturitní“, resp. „nematuritní“ větve středoškolského studia. Spojnicí je studium nástavbové⁴ – jeho podporou lze korigovat případné nepříznivé charakteristiky v dělení středoškolských účastí do „maturitní“ a „nematuritní“ větve, avšak úspěšnost jejich studentů v dokončování studia je dosti nízká. Třetí možností ovlivnění je dělení středoškolského sektoru na všeobecný (gymnázia) a odborný (SOŠ, SOU) proud. Pro vstup do terciárního vzdělávání je lepší všeobecně vzdělávací proud, pro vstup na trh práce odborný proud (obě varianty mají svá pro a proti, záleží na tom, jestli chce daný žák dále pokračovat ve studiu na VOŠ nebo VŠ).

I když **terciární vzdělávání** nepatří zcela (kromě vyšších odborných škol) do kompetencí krajských autorit a i když charakter problémů týkajících se terciárního vzdělávání je od regionálního školství poměrně odlišný, rádi bychom zde alespoň krátce tuto problematiku zmínili. Vzhledem k tomu, že veřejné vysoké školy jsou dosti autonomními subjekty, jsou cesty ovlivňování míry účasti mladé populace na terciárním vzdělávání krajskými autoritami spíše nepřímé a pouze prostřednictvím spolupráce. Základním cílem zde opět je posilování účasti na této úrovni vzdělávání, důležitým aspektem však je i diverzifikace nabídky terciárních vzdělávacích programů tak, aby lépe vyhovovala potřebám a možnostem cílové populace. Je třeba volit i mezi kratšími prakticky orientovanými programy a delšími programy akademického charakteru (vzhledem k výrazným rozdílům v nákladech) – v regionálním kontextu by měly podle našeho názoru převládat programy kratší, neboť u nich je možná pružnější reakce na požadavky regionálního trhu práce.

Vyšší odborné školy jsou ještě relativně novým prvkem (v českém vzdělávacím systému 7 let) a stále nelze s přesvědčením tvrdit, že by

jejich postavení v rámci terciárního sektoru bylo příliš silné. Častěji jsou uchazeči voleni spíše jako negativní volba (což je dáno především smyšlením lidí, z nichž většina stále ještě terciární vzdělávání chápe pouze jako vzdělávání na vysokých školách v magisterských studijních programech – tedy programech, které se svojí náplní nejvíce blíží charakteru studia na vysokých školách v minulosti). **Výhodou vyšších odborných škol je silná vazba na region. Tyto školy tedy nabízejí potenciál lidí vzdělaných na terciární úrovni, který je či alespoň může být úzce spjat s ekonomikou kraje. Podporou těchto škol tedy lze dosahovat rozšiřování terciárních kapacit a zároveň se vyhnout potenciálním problémům s nevhodnou oborovou strukturou absolventů na trhu práce.** U některých z vyšších odborných škol se v současnosti uvažuje o přeměně na vysoké školy neuniverzitního typu, což by pravděpodobně přineslo jednak posílení prestiže těchto škol a zároveň i posílení jejich kapacit bez rizika ztráty vazby na ekonomiku kraje.

Participace odpovídající věkové populace 19–21letých **na vyšším odborném vzdělávání** se v celorepublikovém měřítku pohybuje na úrovni 5,4 %. Hodnoty ukazatele v jednotlivých regionech však vykazují značné rozdíly hlavně díky nadregionální působnosti a rozdílné hustotě sítě vyšších odborných škol.

Sektor vysokého školství se potýká se zcela zřejmým nedostatkem vstupních kapacit některých zaměření. Trend růstu zájmu o terciární vzdělávání u mladé populace tento problém dále prohlubuje. U veřejných vysokých škol lze rozlišit dva „druhy“ – velké univerzity s celostátním významem, sídlící v několika málo velkých centrech, a menší univerzity regionálního charakteru, které mají výrazně regionální charakter a sídlí zpravidla v centru kraje. **Velké centrální univerzity vytvářejí značnou část zmíněného nepoměru mezi poptávkou a nabídkou vzdělávacích kapacit.** Jejich vazba na region, v němž sídlí, není zcela zřejmá, jejich podpora se tak projeví nejen v regionu, kde sídlí,

CI T1: Podíl dětí v MŠ a žáků ZŠ, SŠ a VOŠ na odpovídající věkové populaci, 2002 (v %)

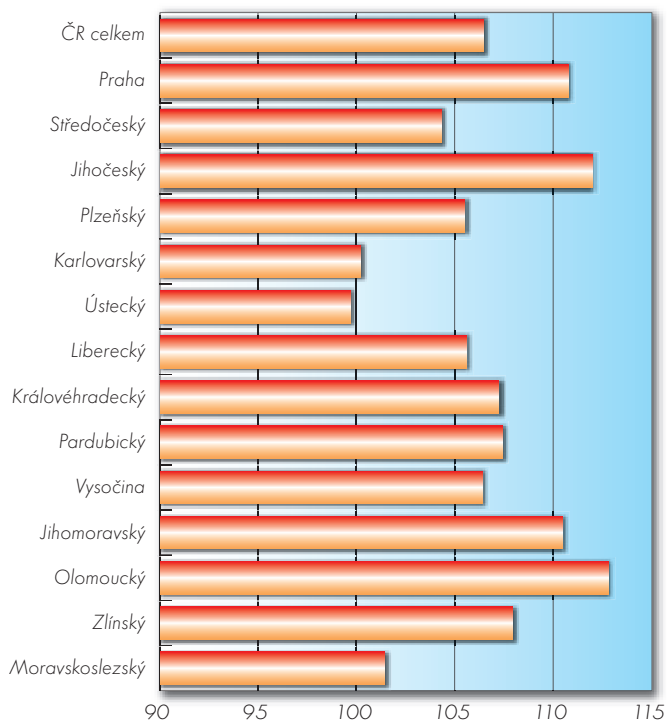
Území		MŠ	ZŠ	SŠ	VOŠ
ČR celkem		106,44 %	101,10 %	93,64 %	5,38 %
CZ01	Praha	110,73 %	105,78 %	122,22 %	11,96 %
CZ011	Hlavní město Praha	110,73 % (3.)	105,78 % (1.)	122,22 % (1.)	11,96 % (1.)
CZ02	Střední Čechy	104,30 %	99,94 %	74,93 %	4,28 %
CZ021	Středočeský kraj	104,30 % (11.)	99,94 % (12.)	74,93 % (14.)	4,28 % (7.)
CZ03	Jihozápad	109,02 %	100,67 %	93,62 %	5,87 %
CZ031	Jihočeský kraj	111,94 % (2.)	100,50 % (9.)	98,41 % (2.)	7,42 % (2.)
CZ032	Plzeňský kraj	105,47 % (10.)	100,87 % (7.)	87,87 % (11.)	4,03 % (9.)
CZ04	Severozápad	99,81 %	101,33 %	88,37 %	2,85 %
CZ041	Karlovarský kraj	100,19 % (13.)	102,12 % (3.)	84,59 % (13.)	1,82 % (14.)
CZ042	Ústecký kraj	99,68 % (14.)	101,04 % (6.)	89,77 % (8.)	3,23 % (13.)
CZ05	Severovýchod	106,79 %	101,23 %	92,60 %	4,98 %
CZ051	Liberecký kraj	105,56 % (9.)	101,38 % (5.)	87,75 % (12.)	4,00 % (10.)
CZ052	Královéhradecký kraj	107,21 % (7.)	102,35 % (2.)	96,34 % (5.)	4,48 % (6.)
CZ053	Pardubický kraj	107,37 % (6.)	99,93 % (13.)	92,71 % (7.)	6,29 % (4.)
CZ06	Jihovýchod	109,06 %	101,02 %	94,89 %	6,01 %
CZ061	Vysočina	106,37 % (8.)	100,18 % (11.)	87,99 % (10.)	7,32 % (3.)
CZ062	Jihomoravský kraj	110,43 % (4.)	101,44 % (4.)	98,24 % (3.)	5,39 % (5.)
CZ07	Střední Morava	110,43 %	100,56 %	95,52 %	3,80 %
CZ071	Olomoucký kraj	112,76 % (1.)	100,73 % (8.)	93,91 % (6.)	3,41 % (12.)
CZ072	Zlínský kraj	107,89 % (5.)	100,38 % (10.)	97,21 % (4.)	4,22 % (8.)
CZ08	Moravskoslezsko	101,41 %	99,41 %	89,75 %	3,92 %
CZ081	Moravskoslezský kraj	101,41 % (12.)	99,41 % (14.)	89,75 % (9.)	3,92 % (11.)

⁴ Nástavbové studijní programy jsou sice v České republice podle tradice řazeny do středního (tedy vyššího sekundárního) vzdělávání, avšak na mezinárodní úrovni jsou již vnímány jako další úroveň – postsekundární neterciární.

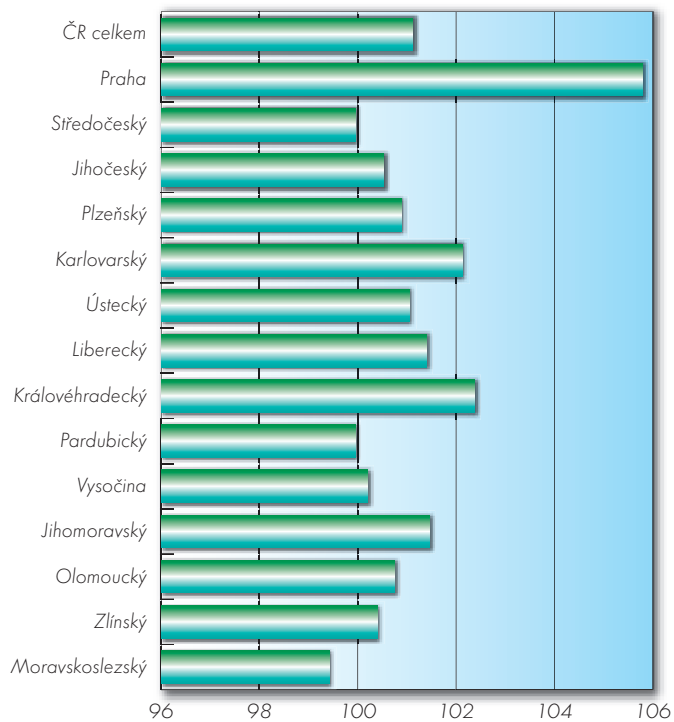

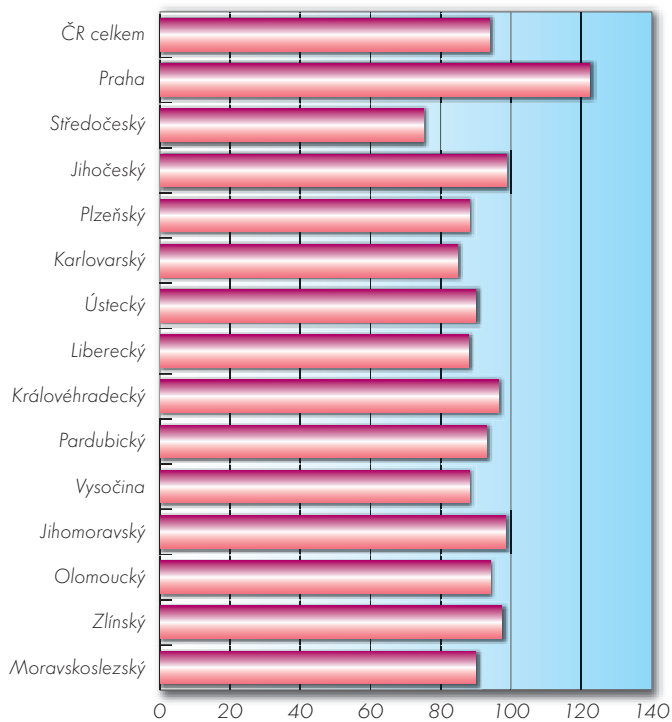
C1 G1: Podíl dětí v MŠ na odpovídající věkové populaci, 2002 (v %)

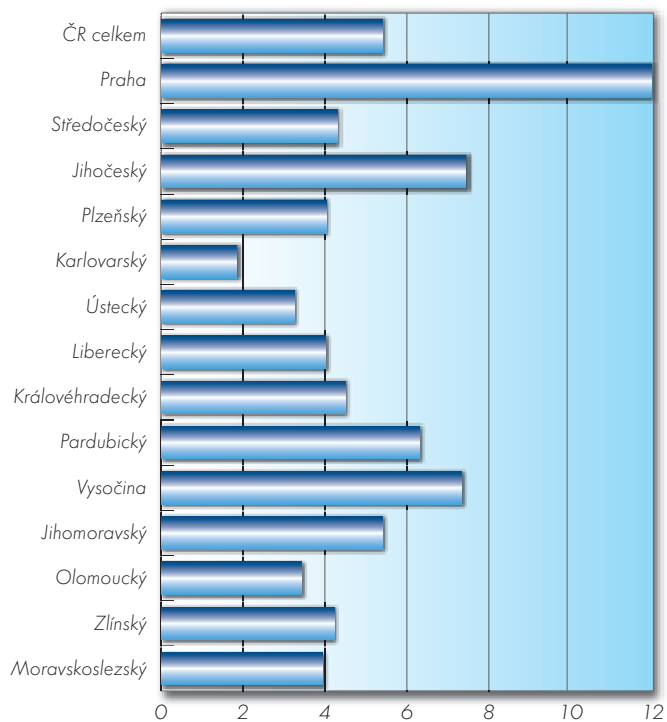
C1 G2: Podíl žáků ZŠ na odpovídající věkové populaci, 2002 (v %)

C1 G3: Podíl žáků SŠ na odpovídající věkové populaci, 2002 (v %)

C1 G4: Podíl žáků VOŠ na odpovídající věkové populaci, 2002 (v %)

C1 T2: Podíl dětí s odloženou povinnou školní docházkou na celkovém počtu šestiletých dětí, 2002 (v %)

Území			
ČR celkem		25,26 %	
CZ01	Praha	30,36 %	(1.)
CZ011	Hlavní město Praha	30,36 %	(1.)
CZ02	Střední Čechy	23,27 %	
CZ021	Středočeský kraj	23,27 %	(11.)
CZ03	Jihozápad	25,82 %	
CZ031	Jihočeský kraj	26,12 %	(5.)
CZ032	Plzeňský kraj	25,45 %	(8.)
CZ04	Severozápad	27,80 %	
CZ041	Karlovarský kraj	28,92 %	(2.)
CZ042	Ústecký kraj	27,40 %	(3.)
CZ05	Severovýchod	23,85 %	
CZ051	Liberecký kraj	24,68 %	(10.)
CZ052	Královéhradecký kraj	25,25 %	(9.)
CZ053	Pardubický kraj	21,69 %	(14.)
CZ06	Jihovýchod	24,33 %	
CZ061	Vysočina	21,88 %	(13.)
CZ062	Jihomoravský kraj	25,58 %	(7.)
CZ07	Střední Morava	26,26 %	
CZ071	Olomoucký kraj	25,91 %	(6.)
CZ072	Zlínský kraj	26,63 %	(4.)
CZ08	Moravskoslezsko	22,53 %	
CZ081	Moravskoslezský kraj	22,53 %	(12.)

a stejně tak významná část jejich absolventů odchází do jiných regionů. Je však pravdou, že tyto instituce do svého domovského regionu přitahují talentované mladé lidi, jejichž významná část v místě absolvování školy zůstane a obohatí tak lidské zdroje tohoto regionu⁵.

Vliv univerzit regionálního charakteru je do značné míry omezen na region, v němž sídlí. Jsou (resp. mohou) tedy výrazně spjaty s ekonomikou kraje, což přináší (resp. může přinést) podobné pozitivní efekty jako v případě vyšších odborných škol. **Podpora těchto škol tedy je podporou, která je zaměřena velmi úzce na domácí kraj – na rozdíl od velkých centrálních univerzit.**

Poslední kategorií terciárních vzdělávacích institucí jsou soukromé vysoké školy, které jsou v českém vzdělávacím systému prvkem ještě o poznání novějším než vyšší odborné školy. Jejich role a pozice dosud není zcela zřejmá.

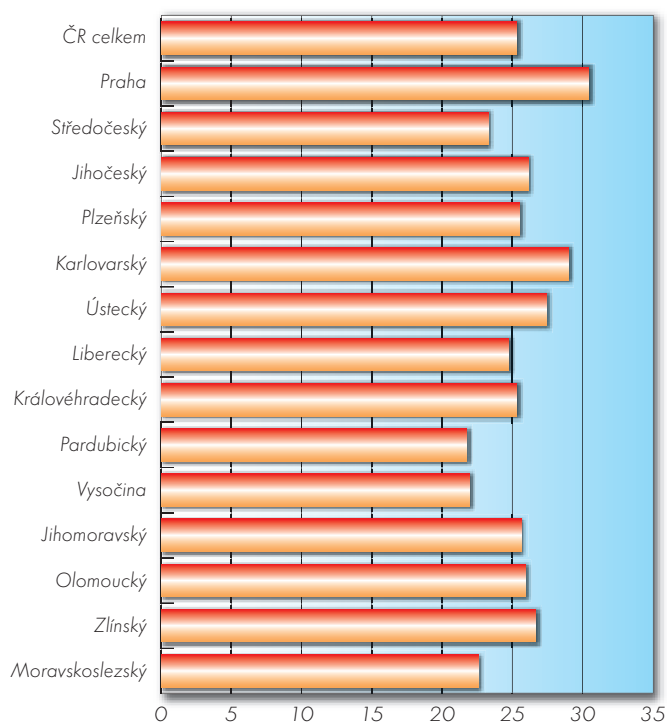
Regionální rozdíly

Míra účasti na předškolním vzdělávání se v jednotlivých regionech České republiky pohybuje od 99,7 % v Ústeckém kraji až po 112,8 % v Olomouckém kraji. Kromě kraje Ústeckého se míry účasti na předškolním vzdělávání ve všech krajích pohybují nad úroveň 100 %.

Minimální regionální rozdíly najdeme v **míře participace na základním vzdělávání**. Nejvyšší hodnoty – 105,8 % dosahuje hlavní město Praha (která je však spádová hlavně pro Středočeský kraj především v oblasti speciálních škol a ve vzdělávání na víceletých gymnáziích). Pod stoprocentní hranicí jsou pouze tři kraje – Moravskoslezský (99,4 %), Pardubický (99,9 %) a Středočeský (99,9 %). Míry odkladů povinné školní docházky se v rámci krajů pohybují v rozmezí od 21,7 % v Pardubickém kraji do 30,4 % v Praze.

Jak již bylo řečeno, podíl žáků 1. stupně základních škol má výrazně regionální charakter. Závisí to především na charakteru regionu – region s vyšším počtem malých obcí s horší dopravní dostupností bude mít

⁵ Zároveň nelze opomenout, že podaří-li se navázat dostatečné vazby mezi univerzitou a ekonomickými subjekty v kraji, může ekonomika těžit z inovativního potenciálu, který v univerzitách existuje.

C1 G5: Podíl dětí s odloženou povinnou školní docházkou na celkovém počtu šestiletých dětí, 2002 (v %)

pochopitelně vyšší podíl žáků v málotřídních školách, než region s většími obcemi s dobrou dopravní dostupností. Z tohoto důvodu nejnižší hodnotu ukazatele najdeme v Praze (0,13 %), nejvyšší hodnoty vykazuje Vysočina (16,4 %). Výrazně vyšší podíl žáků v málotřídních školách než je celorepublikový průměr se kromě Vysočiny projevuje v krajích Pardubickém (15,4 %) a Královéhradeckém (14,6 %).

Další údaj, který je nutno v souvislosti s touto problematikou zmínit, je podíl žáků v ročnících odpovídajících 2. stupni základních škol (včetně speciálních škol), kteří plní povinnou školní docházku na víceletých gymnáziích. Celorepublikový průměr činí 8,6 % a výrazně vysokých hodnot ukazatele (14,7 %) dosahuje Praha. Hlavní město je však z hlediska této problematiky naprosto atypickým regionem – tvoří spádovou oblast i pro okolní okresy Středočeského kraje. Pokud porovnáme jednotlivé regiony s vyloučením Prahy, pak se hodnoty ukazatele pohybují v rozmezí 6,1 % ve Zlínském kraji do 10,1 % v Jihomoravském kraji, tedy s odchylkami cca 2 % od celorepublikového průměru.

Míra účasti na středoškolském vzdělávání je v naší republice poměrně vysoká. Vezmeme-li navíc v úvahu konstrukci ukazatele a poměrně velké množství žáků v programech tříletých a kratších, pak je 93,6 % účasti na středním vzdělávání hodnota opravdu vysoká. Nejvyšší míra účasti na středoškolském vzdělávání je tradičně v Praze (122,2 %). Praha je však pro středoškolské vzdělávání spádová především pro okrajové okresy Středočeského kraje, který má naopak míru účasti nejmenší z celé České republiky (74,9 %). Nad celorepublikovým průměrem jsou kromě Prahy ještě Jihočeský (98,4 %), Královéhradecký (96,3 %), Jihomoravský (98,2 %), Zlínský (97,2 %) a Olomoucký (93,9 %) kraj.

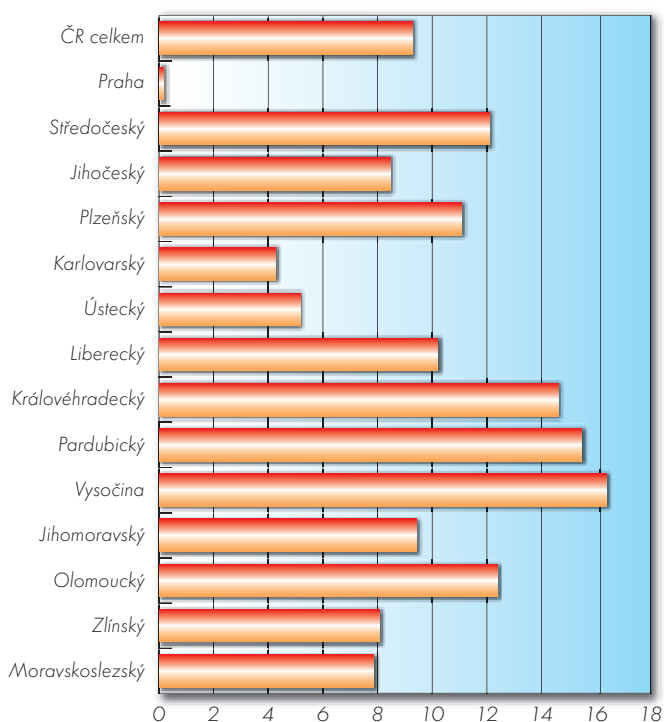
Míra účasti na vyšším odborném vzdělávání v jednotlivých krajích je velmi úzce závislá na celkovém počtu žáků vyšších odborných škol bez ohledu na to, ze kterého kraje jsou. Z tohoto důvodu nejvyšší míry účasti vykazují kraje, ve kterých studuje nejvíce žáků. Ukazatel nevypovídá o tom, jaká je participace věkové populace toho kterého kraje na vyšším odborném vzdělávání, ale spíše o síti vyšších odborných škol. Nejvyšší míru účasti vykazují Praha (12,0 %), Jihočeský (7,4 %), Vysočina (7,3 %), Pardubický kraj (6,3 %) a Jihomoravský kraj (5,4 %).

C1 T3: Podíl dětí v málotřídních školách na celkovém počtu žáků 1. stupně ZŠ, 2002 (v %)

Území			
ČR celkem		9,24 %	
CZ01	Praha	0,13 %	
CZ011	Hlavní město Praha	0,13 %	(14.)
CZ02	Střední Čechy	12,07 %	
CZ021	Středočeský kraj	12,07 %	(5.)
CZ03	Jihozápad	9,62 %	
CZ031	Jihočeský kraj	8,45 %	(9.)
CZ032	Plzeňský kraj	11,03 %	(6.)
CZ04	Severozápad	4,91 %	
CZ041	Karlovarský kraj	4,24 %	(13.)
CZ042	Ústecký kraj	5,16 %	(12.)
CZ05	Severovýchod	13,61 %	
CZ051	Liberecký kraj	10,17 %	(7.)
CZ052	Královéhradecký kraj	14,60 %	(3.)
CZ053	Pardubický kraj	15,43 %	(2.)
CZ06	Jihovýchod	11,70 %	
CZ061	Vysočina	16,35 %	(1.)
CZ062	Jihomoravský kraj	9,40 %	(8.)
CZ07	Střední Morava	10,27 %	
CZ071	Olomoucký kraj	12,36 %	(4.)
CZ072	Zlínský kraj	8,06 %	(10.)
CZ08	Moravskoslezsko	7,81 %	
CZ081	Moravskoslezský kraj	7,81 %	(11.)

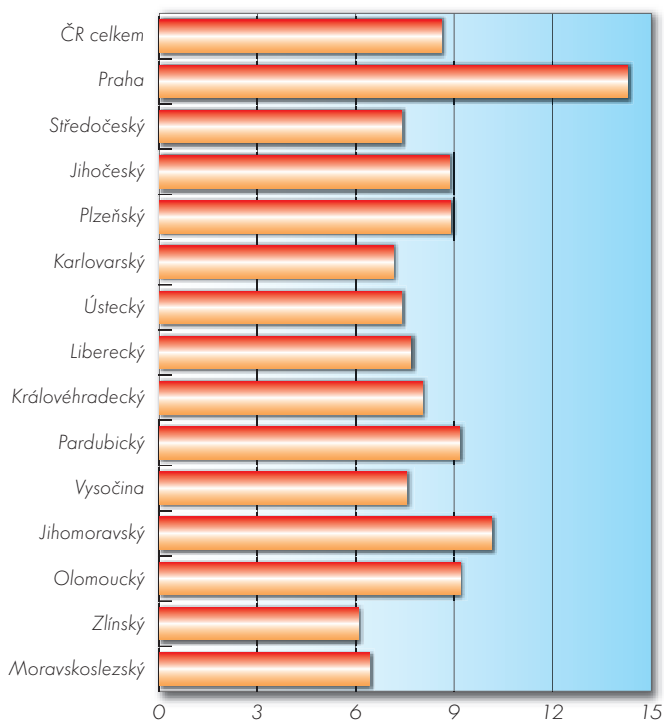
C1G6: Podíl dětí v málotřídních školách na celkovém počtu žáků 1. stupně ZŠ, 2002 (v %)

C1 T4: Podíl žáků nižšího stupně víceletých gymnázií a konzervatoří na celkovém počtu žáků v ročnících ZŠ a SŠ odpovídajících 2. stupni ZŠ, 2002 (v %)

Území			
ČR celkem		8,59 %	
CZ01	Praha	14,27 %	
CZ011	Hlavní město Praha	14,27 %	(1.)
CZ02	Střední Čechy	7,36 %	
CZ021	Středočeský kraj	7,36 %	(11.)
CZ03	Jihozápad	8,86 %	
CZ031	Jihočeský kraj	8,85 %	(6.)
CZ032	Plzeňský kraj	8,87 %	(5.)
CZ04	Severozápad	7,30 %	
CZ041	Karlovarský kraj	7,12 %	(12.)
CZ042	Ústecký kraj	7,37 %	(10.)
CZ05	Severovýchod	8,29 %	
CZ051	Liberecký kraj	7,65 %	(8.)
CZ052	Královéhradecký kraj	8,02 %	(7.)
CZ053	Pardubický kraj	9,14 %	(4.)
CZ06	Jihovýchod	9,27 %	
CZ061	Vysočina	7,54 %	(9.)
CZ062	Jihomoravský kraj	10,12 %	(2.)
CZ07	Střední Morava	7,66 %	
CZ071	Olomoucký kraj	9,17 %	(3.)
CZ072	Zlínský kraj	6,06 %	(14.)
CZ08	Moravskoslezsko	6,39 %	
CZ081	Moravskoslezský kraj	6,39 %	(13.)

C1G7: Podíl žáků nižšího stupně víceletých gymnázií a konzervatoří na celkovém počtu žáků v ročnících ZŠ a SŠ odpovídajících 2. stupni ZŠ, 2002 (v %)

C 2 Přístup ke střednímu, vyššímu odbornému a vysokoškolskému vzdělávání

Po absolvování základní školy se většina odpovídající věkové populace dělí do středoškolských proudů (vyjma těch, kteří již po absolvování ZŠ vstupují na trh práce). Mohutnost jednotlivých základních středoškolských proudů je dána především osobními prioritami, následně však může být ovlivněna i dimenzováním vstupních kapacit těchto proudů. Proto se může stát, že na regionální (ale i celostátní) úrovni bude existovat naddimenzovaná síť, která bude obstarávat vzdělávání v jednom ze středoškolských proudů (G, SOŠ, SOU). Pokud potom bude snaha tuto síť zachovat ve stávajícím rozsahu bez ohledu na vývoj priorit absolventů ZŠ, dojde pravděpodobně k tomu, že vstupní kapacity jednoho proudu budou omezeny ve prospěch proudu druhého. Tento efekt však často nelze na systémové úrovni odhalit, neboť vychází z definice priorit, podle nichž je systém řízen, aniž by z nich nutně vyplýval přímo a zjevně.

V rámci maturitního proudu, ze kterého lze potom pokračovat ve vzdělávání na terciární úrovni, se uchazeči rozhodují mezi všeobecně vzdělávacími programy (na gymnáziích) a odbornými programy (především na SOŠ, v malé míře na SOU).

Oborové struktury populace nově vstupující do odborného vzdělávání se řídí na jedné straně institucionálními charakteristikami systému a na druhé straně zájmem žáků. Obě dimenze spolu však úzce souvisí (či by alespoň měly). **Oborové struktury vzdělávací nabídky by totiž měly do významné míry odpovídat oborovým strukturám ekonomiky (resp. požadavkům trhu práce); stejně závažný přitom je současný stav i předpokládaný stav budoucí (tedy předpokládaný vývoj v kombinaci s rozvojovými plány krajských autorit v ekonomické oblasti).**

Podíly populace vstupující do víceletých gymnázií lze v první řadě ovlivnit zesílením nebo uvolněním⁶ zavedených regulací. Měl-li by požadovaný efekt nabývat větších rozměrů, jsou pravděpodobně nezbytné zásahy do institucionální struktury. Na jedné straně jsou uváděny argumenty proti víceletým gymnáziím (větší finanční náročnost, dělení dětí na „elitní“ a „neelitní“ ...). Oproti tomu je jasné, že kvalitnější zázemí středních škol (jak pedagogové, tak i technika) nebude působit na nadanější jedince kontraproduktivně. Navíc i v rámci středních škol by žáci mohli být děleni na „elitní“ (gymnázia) a „neelitní“ (SOU).

C 2.1 Podíly nově přijatých na jednotlivé typy a druhy škol na odpovídající věkové populaci

C 2.1.1 Podíl nově přijatých na střední a vyšší odborné školy na odpovídající věkové populaci

Charakteristika ukazatele

Ukazatel se zaměřuje na popis procesu vstupu studentů na středoškolskou úroveň vzdělávání. Všírá si zvláště rozlišení „maturitní“ a „nematuritní“ větve a všeobecně vzdělávacího a odborného proudu.

Při konstrukci ukazatele byl zvolen první ze dvou úhlů pohledu – podíl nově přijatých na odpovídající věkové populaci (15letí pro střední školy, 19letí pro vyšší odborné školy). Druhým pohledem (je obsahem dalšího ukazatele v této kapitole) je podíl nově přijatých na celkovém počtu absolventů předchozí vzdělávací úrovně (pro střední školy – absolventi základních škol, pro vyšší odborné školy – absolventi oborů středních škol ukončených maturitní zkouškou).

Metodika výpočtu

$$\frac{NP_i}{P_i} \times 100$$

⁶ Vzhledem k tomu, že poptávka převyšuje nabídku.

NP_i – počet nově přijatých na jednotlivé druhy a typy středních škol, vyšší odborné školy, příp. na jednotlivé druhy vzdělávání (maturitní, nematuritní)

P_i – velikost odpovídající věkové populace (15letí pro střední školy, 19letí pro vyšší odborné školy)

Nově přijatí na střední školy – maturitní obory zahrnuje nově přijaté na čtyřleté obory gymnázií, šestileté konzervatoře, obory středních odborných škol a středních odborných učilišť ukončené maturitní zkouškou (bez nástavbového studia), ročníky víceletých gymnázií a osmiletých konzervatoří odpovídající 1. ročníku střední školy (5. ročníky osmiletých délek studia, 3. ročníky šestiletého studia) včetně odpovídajícího vzdělávání na speciálních školách a konzervatořích. Všichni nově přijímaní jsou uváděni pouze za denní studium.

Nově přijatí na střední školy – nematuritní obory zahrnuje nově přijaté na učební obory středních odborných učilišť a učilišť včetně studia ve ZVUP (zvláště upravené učební plány) a obory středních odborných škol ukončené závěrečnou zkouškou, včetně odpovídajícího studia na speciálních školách, studia na praktických školách a odborných učilištích. Všichni nově přijímaní jsou uváděni pouze za denní studium.

Zdroj dat

ČSÚ – demografie k 1. 7. 2002
databáze ÚIV

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Na střední školy, stejně jako v roce 2001, **nastupuje prakticky každý patnáctiletý.** Celkový podíl (něco málo přes 108 % – ukazatel převyšuje hranici sta procent, protože do celkového počtu nově přijímaných jsou zahrnuti nejen nově přijatí absolventi základních škol, ale i ti, kteří nastupují na střední školy z jiných škol, ze zaměstnání, či odjinud) se nezměnil, ale mírně se změnila struktura nově přijímaných. Podíl nově přijatých na maturitní obory meziročně vzrostl o 2,1 % (na 67,1 %), o 1 % potom poklesl podíl nově přijatých na obory nematuritní (41,0 %). Čtyři pětiny z uvedeného přelivu nově přijatých tvoří posun nově přijatých z učebních oborů SOU na studijní obory SOU. Specifickým typem škol jsou víceletá gymnázia a konzervatoře. Na úrovni 1. ročníku střední školy na nich studuje v celorepublikovém měřítku celkem 8,8 % patnáctiletých, na osmiletých konzervatořích 0,4 % patnáctiletých.

Porovnáme-li nově přijímané podle typu školy, oproti roku 2001 nejvíce nově přijímaných pohltí studijní obory středních odborných škol – 40,7 % patnáctiletých, v těsném závěsu následují učební obory středních odborných učilišť – 40,5 % patnáctiletých a pak čtyřletá gymnázia – 10,5 % patnáctiletých (vezmeme-li však gymnázia jako celek, tedy včetně víceletých studií, potom celkový počet nově vstupujících na „středoškolskou“ úroveň gymnázií činí 19,4 % patnáctiletých). Nově přijatí na obory středních odborných učilišť ukončených maturitní zkouškou tvoří 6,8 % patnáctiletých a nově přijímaní na střední odborné školy do oborů ukončených závěrečnou zkouškou (včetně praktických škol) tvoří pouze 0,5 %.

V celorepublikovém měřítku nastupuje do denního studia vyšších odborných škol 7,8 % devatenáctiletých, tento ukazatel však vykazuje velmi velké regionální rozdíly.

Z uvedených podílů a porovnání s rokem 2001 lze cítit mírný posun nabídky studijních programů ve prospěch studia s maturitou (poptávku v tomto případě neuvažujeme, neboť předpokládáme, že poptávka po maturitních oborech je obecně dlouhodobě vyšší než jejich nabídka) a malým poklesem podílu populace patnáctiletých na víceletých gymnáziích.

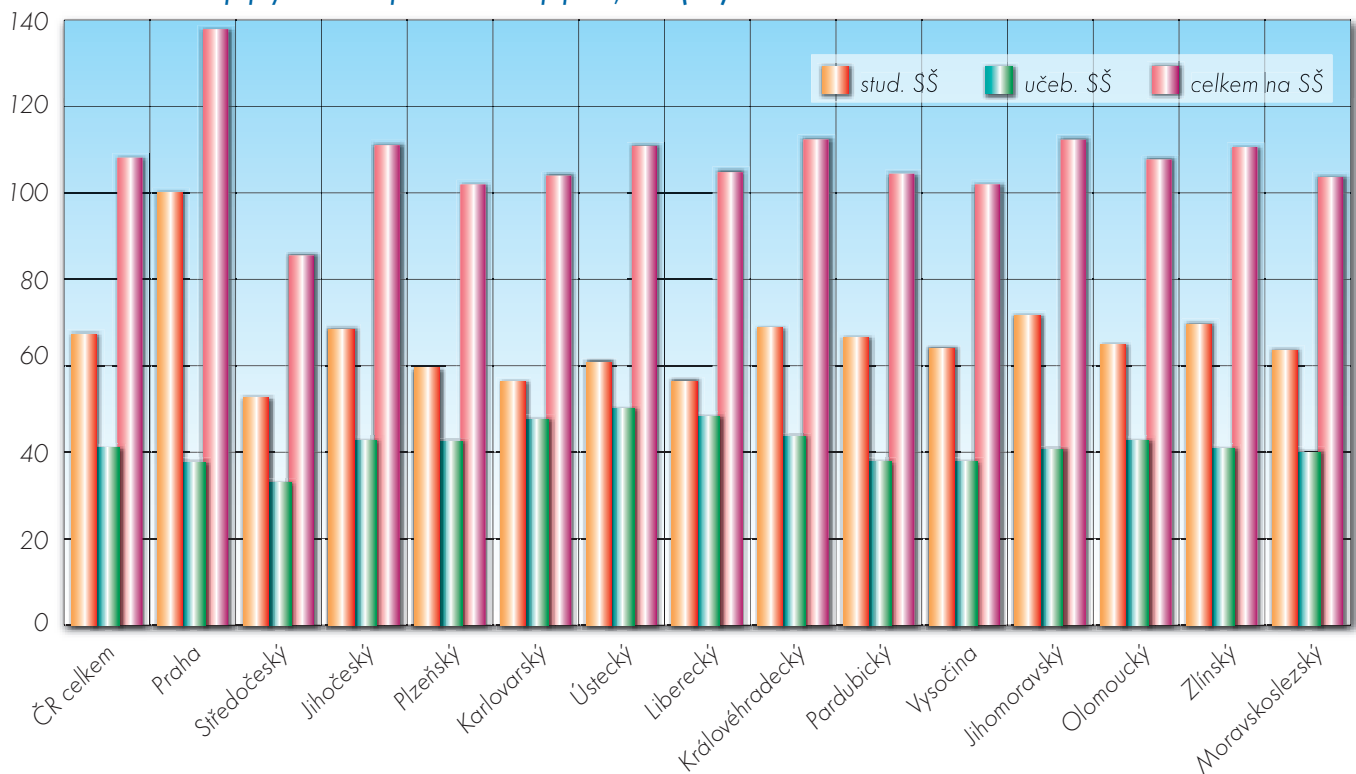
C2 T1: Podíl nově přijatých na SŠ a VOŠ na odpovídající věkové populaci, 2002 (v %)

Území	SŠ studijní obory		SŠ „nematuritní“ obory		SŠ celkem		4letá gymnázia		víceletá gymnázia		6leté konzervatoře		SOŠ studijní obory		SOŠ „nematuritní“ obory		SOU studijní obory		SOU učební obory		VOŠ	
		(1.)	(2.)	(3.)	(4.)	(5.)	(6.)	(7.)	(8.)	(9.)	(10.)	(11.)	(12.)	(13.)	(14.)	(15.)	(16.)	(17.)	(18.)	(19.)	(20.)	(21.)
ČR celkem	67,13 %	41,01 %	108,13 %	10,54 %	8,81 %	0,37 %	40,65 %	0,51 %	6,76 %	40,49 %	7,79 %											
CZ01 Praha	100,17 %	37,70 %	137,87 %	17,08 %	15,26 %	1,51 %	58,60 %	0,64 %	7,71 %	37,06 %	17,22 %											
CZ011 Hlavní město Praha	100,17 %	37,70 %	137,87 %	17,08 %	15,26 %	1,51 %	58,60 %	0,64 %	7,71 %	37,06 %	17,22 %											
CZ02 Střední Čechy	52,55 %	32,97 %	85,51 %	8,43 %	7,39 %	.	31,78 %	0,66 %	4,94 %	32,31 %	6,79 %											
CZ021 Středočeský kraj	52,55 %	32,97 %	85,51 %	8,43 %	7,39 %	.	31,78 %	0,66 %	4,94 %	32,31 %	6,79 %											
CZ03 Jihozápad	64,37 %	42,54 %	106,91 %	8,35 %	9,34 %	0,37 %	40,77 %	.	5,54 %	42,54 %	8,33 %											
CZ031 Jihočeský kraj	68,39 %	42,63 %	111,02 %	10,04 %	9,74 %	0,38 %	42,21 %	.	6,02 %	42,63 %	11,00 %											
CZ032 Plzeňský kraj	59,52 %	42,43 %	101,94 %	6,31 %	8,85 %	0,36 %	39,03 %	.	4,97 %	42,43 %	5,17 %											
CZ04 Severozápad	59,59 %	49,41 %	109,00 %	8,14 %	6,32 %	0,25 %	39,71 %	0,44 %	5,18 %	48,97 %	4,21 %											
CZ041 Karlovarský kraj	56,31 %	47,67 %	103,98 %	7,95 %	6,52 %	.	38,55 %	0,59 %	3,28 %	47,07 %	2,30 %											
CZ042 Ústecký kraj	60,82 %	50,06 %	110,87 %	8,20 %	6,24 %	0,34 %	40,15 %	0,38 %	5,88 %	49,68 %	4,91 %											
CZ05 Severovýchod	64,42 %	43,00 %	107,42 %	9,98 %	7,96 %	0,13 %	41,12 %	0,20 %	5,23 %	42,80 %	7,55 %											
CZ051 Liberecký kraj	56,46 %	48,31 %	104,78 %	7,11 %	7,29 %	.	37,95 %	.	4,11 %	48,31 %	6,30 %											
CZ052 Královéhradecký kraj	68,77 %	43,58 %	112,35 %	11,48 %	8,11 %	.	43,29 %	0,16 %	5,90 %	43,42 %	6,94 %											
CZ053 Pardubický kraj	66,53 %	37,89 %	104,42 %	10,83 %	8,36 %	0,36 %	41,51 %	0,43 %	5,47 %	37,46 %	9,24 %											
CZ06 Jihovýchod	69,20 %	39,69 %	108,89 %	11,49 %	9,57 %	0,28 %	38,87 %	0,32 %	8,98 %	39,37 %	9,06 %											
CZ061 Vysočina	64,03 %	37,93 %	101,96 %	9,64 %	7,81 %	.	38,52 %	.	8,05 %	37,93 %	10,63 %											
CZ062 Jihomoravský kraj	71,74 %	40,55 %	112,30 %	12,40 %	10,43 %	0,42 %	39,04 %	0,48 %	9,44 %	40,07 %	8,30 %											
CZ07 Střední Morava	67,28 %	41,84 %	109,13 %	11,39 %	8,39 %	0,31 %	39,07 %	1,48 %	8,12 %	40,36 %	4,79 %											
CZ071 Olomoucký kraj	65,01 %	42,69 %	107,71 %	10,86 %	9,85 %	.	37,08 %	.	7,22 %	42,69 %	4,28 %											
CZ072 Zlínský kraj	69,66 %	40,95 %	110,61 %	11,94 %	6,87 %	0,63 %	41,15 %	3,02 %	9,07 %	37,93 %	5,33 %											
CZ08 Moravskoslezsko	63,64 %	40,01 %	103,66 %	10,03 %	7,29 %	0,34 %	38,35 %	0,49 %	7,63 %	39,53 %	5,47 %											
CZ081 Moravskoslezský kraj	63,64 %	40,01 %	103,66 %	10,03 %	7,29 %	0,34 %	38,35 %	0,49 %	7,63 %	39,53 %	5,47 %											

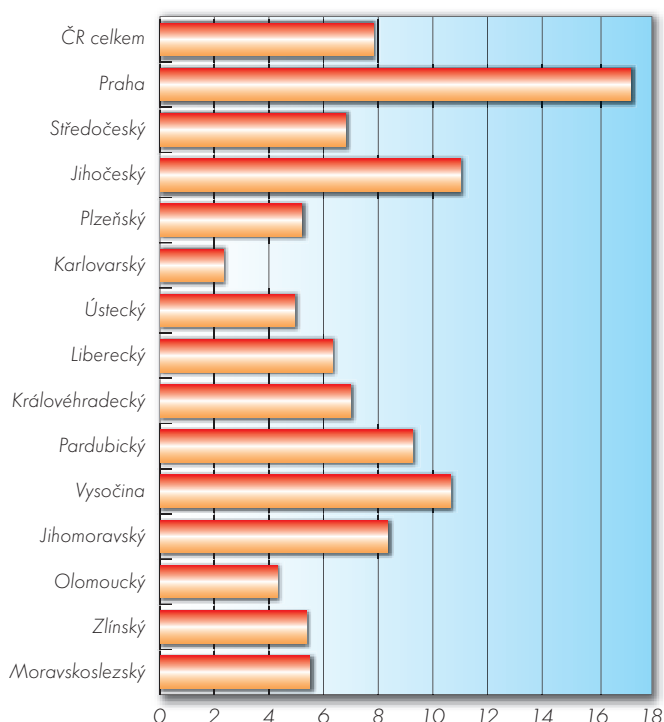

C2 G1: Podíl nově přijatých na SŠ na příslušné věkové populaci, 2002 (v %)

C2 G2: Podíl nově přijatých na VOŠ na příslušné věkové populaci, 2002 (v %)

Regionální rozdíly

Porovnáváme-li podíly nově přijímaných na střední školy s populací patnáctiletých v kraji, jsou na první pohled zřejmé poměrně značné regionální rozdíly. Naprosto atypická je situace v Praze, kde hodnota ukazatele dosahuje hodnoty 137,9% (oproti hodnotě 85,5% ve Středočeském kraji). Tato vysoká hodnota je dána spádovostí Prahy jako středoškolského centra především pro okresy Praha-východ a Praha-západ. Hodnoty ukazatele v ostatních krajích se všude, s výjimkou již zmíněného Středočeského kraje, pohybují nad hranicí sta procent.

Zajímavější jsou podíly nově přijímaných na střední školy na celkové velikosti populace patnáctiletých z hlediska dosaženého stupně vzdělání – tedy „maturitní“ x „nematuritní“ obory. Co se týče oborů ukončených maturitní zkouškou (tedy oborů gymnázií, středních odborných škol i středních odborných učilišť), opět v žebříčku krajů vede s velkým náskokem Praha, kde hodnota ukazatele dosahuje 100,2% (znovu zde platí, že Praha je spádovou oblastí pro hraniční okresy – Středočeský kraj dosahuje hodnoty pouze 52,6%). Ve srovnání s rokem 2001 v Praze vzrostl podíl přijímaných do maturitních oborů o 4,5%. Podíly nově přijatých do maturitních oborů se v ostatních krajích pohybují v rozmezí od 56,3% v Karlovarském kraji do 71,7% v kraji Jihomoravském. Nad úroveň celorepublikové hodnoty ukazatele jsou kromě Prahy a Jihomoravského kraje pouze Zlínský (69,7%), Královéhradecký (68,7%) a Jihočeský (68,4%) kraj.

U oborů končících dosažením středního vzdělání (tedy oborů „nematuritních“) se podíly nově přijímaných na celkové velikosti populace 15letých pohybují v rozmezí od 33,0% ve Středočeském kraji do 50,1% v Ústeckém kraji. Je zajímavé, že v tomto případě vykazuje Praha poměrně nízké hodnoty ukazatele (37,7% – 13. místo v „žebříčku“ krajů). Je to způsobeno tím, že v Praze je především hustá síť středních odborných škol na úkor středních odborných učilišť. Pod úroveň celorepublikového průměru (41,0%) se pohybují kromě již zmíněného Středočeského kraje a Prahy Pardubický kraj (37,9%), Vysočina (37,9%), Moravskoslezský (40,0%), Jihomoravský (40,6%) a Zlínský (41,0%) kraj.

V jednotlivých krajích se velkou měrou liší **podíly patnáctiletých studujících na víceletých gymnáziích**. Odchylka od celorepublikového průměru 8,8% je v kladné škále nejvyšší u Prahy (hodnota 15,3%), ve které se opět uplatňuje funkce spádového centra, naopak v záporné škále Ústecký kraj s hodnotou 6,2%. Je zajímavé, že i když Praha dosahuje vysoce nadprůměrných hodnot, Středočeský kraj v celkovém žebříčku krajů není na posledním místě. V případě víceletých gymnázií nehraje tedy roli pouze „spádovost“, ale vzhledem k tomu, že na víceletých gymnáziích žáci plní povinnost školní docházky a v převážné většině nejsou ubytováni v domovech mládeže či internátech, především dopravní dostupnost škol.

Počet žáků nově přijatých do „běžných“, tedy čtyřletých gymnázií, vzhledem k populaci patnáctiletých, vykazuje také poměrně vysoké mezikrajové rozdíly. Hodnoty ukazatele se pohybují od 6,3 % v Plzeňském kraji až do 17,1 % v Praze. Tento ukazatel charakterizuje podíly nově přijímaných do všeobecného směru studia a závisí jednak na síti gymnázií v kraji, ale do jisté míry i na charakteru regionu a možnostech absolventů v dalším pokračování ve studiu na vysoké škole. Rozložení krajů pod a nad celorepublikovým průměrem je vcelku rovnoměrné.

Pro odborné vzdělávání jsou charakteristické základní dva proudy – obory středních odborných škol ukončené maturitní zkouškou a učební obory na středních odborných učilištích. Další směry, jako studijní obory středních odborných učilišť a obory středních odborných škol ukončené závěrečnou zkouškou jsou, pokud jde o počet žáků, méně početně zastoupené a v současné době hrají roli spíše doplňkových programů. Z tohoto důvodu se zde budeme věnovat především „maturitním“ odborům středních odborných škol, učebním odborům středních odborných učilišť a závislostem mezi jejich rozdělením.

V odborném školství můžeme kraje rozdělit do tří základních skupin, které kraje charakterizují a vycházejí z jejich pořadí v pomyslných „žebříčcích“:

- oba proudy – maturitní i nematuritní jsou vzhledem k celorepublikovým průměrům zhruba na stejné úrovni – do této skupiny patří šest krajů – Středočeský, Jihočeský, Královéhradecký, Vysočina, Jihomoravský a Moravskoslezský kraj
- vzhledem k celorepublikovým průměrům převažuje „maturitní“ proud na středních odborných školách na úkor „nematuritních“ oborů – do této skupiny řadíme tři kraje – Prahu, Pardubický kraj a Zlínský kraj
- vzhledem k celorepublikovým průměrům převažuje „nematuritní“ proud na středních odborných učilištích na úkor „maturitního“ studia na středních odborných školách – toto je charakteristické pro pět krajů – Plzeňský, Karlovarský, Ústecký, Liberecký a Olomoucký.

Pokud jde o studium ukončené maturitní zkouškou na středních odborných školách, nejvyšší podíl nově přijímaných vzhledem k populaci patnáctiletých vykazuje, stejně jako u gymnaziálního studia, Praha (58,6 %), nejméně opět Středočeský kraj (31,8 %), který jako svoji spádovou oblast využívá Prahu. U ostatních krajů dosahuje ukazatel hodnot od 37,1 % v Olomouckém kraji až do 43,3 % v Královéhradeckém kraji.

Počty nově přijímaných do učebních oborů středních odborných učilišť, odborných učilišť a učilišť. Pod celorepublikovou hodnotou ukazatele se pohybují pouze čtyři kraje – Středočeský (zde je však celkově malá míra nově přijímaných do škol v tomto kraji), Pardubický kraj, Praha a Zlínský kraj (potenciální uchazeči ve všech třech krajích si častěji vybírají střední odborné školy).

Jak již bylo v úvodu řečeno, **podíly nově přijímaných na vyšší odborné školy vzhledem k populaci 18letých** vykazují významné regionální rozdíly. Tyto podíly velmi úzce souvisejí, podobně jako u ukazatele C1, s hustotou sítě vyšších odborných škol a často nespovídají o studentech pocházejících z regionu, ve kterém je vyšší odborná škola umístěna vzhledem k její spádovosti.

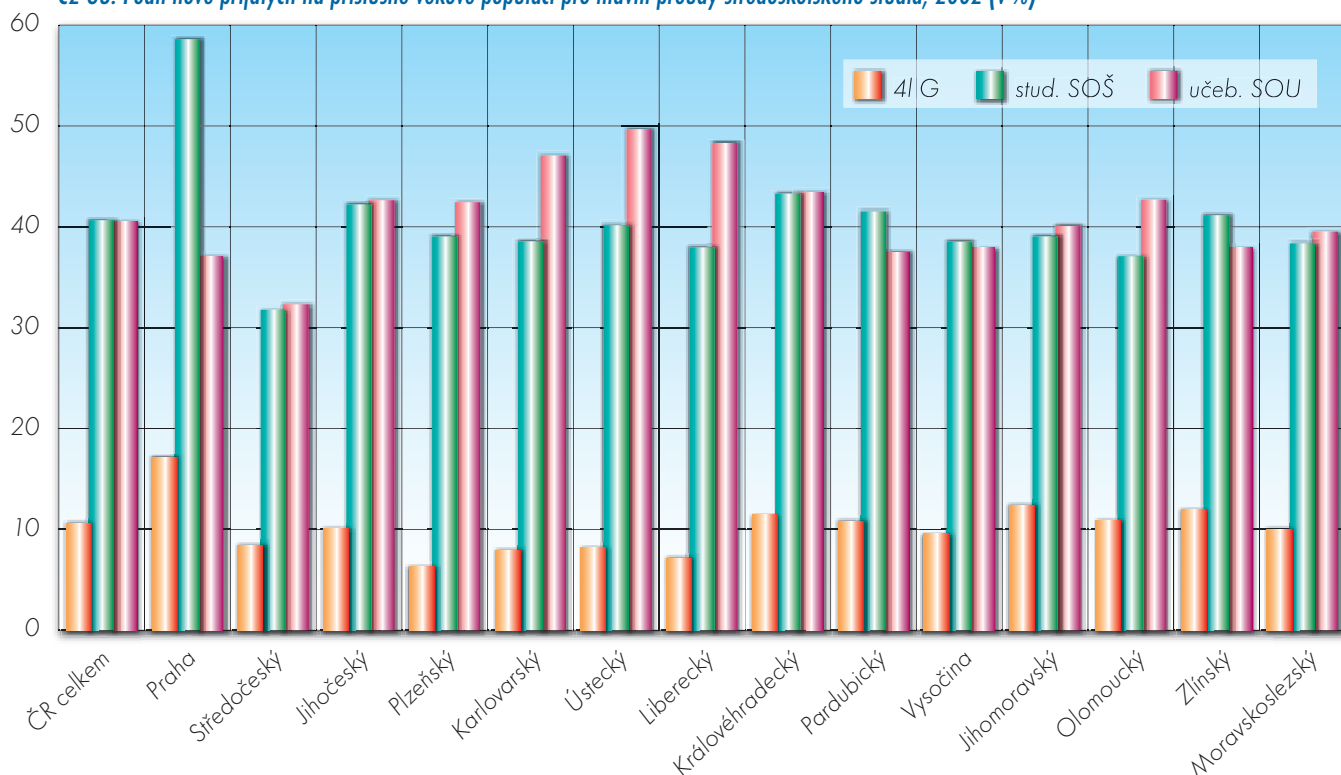
C 2.1.2 Podíl nově přijatých na střední a vyšší odborné školy na počtu absolventů nižší vzdělávací úrovně

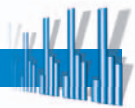
Charakteristika ukazatele

Ukazatel se zaměřuje na popis procesu vstupu studentů na středoškolskou úroveň vzdělávání. Zvláště si všímá rozlišení „maturitní“ a „nematuritní“ větve a všeobecně vzdělávacího a odborného proudu.

Při konstrukci ukazatele byl zvolen druhý ze dvou úhlů pohledu – podíl nově přijatých na počtu absolventů nižší vzdělávací úrovně (pro střední školy – počet absolventů základních škol, zvláštních škol a speciálních škol, pro vyšší odborné školy – počet absolventů oborů středních škol ukončených maturitní zkouškou). Prvním pohledem (viz ukazatel C2.1.1) je podíl nově přijatých žáků na odpovídající věkové populaci (15letí pro střední školy, 19letí pro vyšší odborné školy).

C2 G3: Podíl nově přijatých na příslušné věkové populaci pro hlavní proudy středoškolského studia, 2002 (v %)

Metodika výpočtu

$$\frac{N_{Pi}}{A_i} \times 100$$

N_{Pi} – počet nově přijatých na jednotlivé druhy a typy středních škol, vyšší odborné školy, příp. na jednotlivé druhy vzdělávání (maturitní, nematuritní)

A_i – počet absolventů předchozího vzdělávacího stupně (pro výpočet ukazatele týkajícího se středních škol se počítá s celkovým počtem absolventů základních škol včetně speciálních, bez těch, kteří odešli ze základní školy na víceleté střední školy, včetně ročníků víceletých gymnázií odpovídajících 9. ročníku ZŠ, pro vyšší odborné školy se počítá s celkovým počtem absolventů středních škol v oborech ukončených maturitní zkouškou včetně oborů nástavbového studia)

Nově přijatí na střední školy – maturitní obory – tento ukazatel zahrnuje nově přijaté na čtyřleté obory gymnázií, šestileté konzervatoře, obory středních odborných škol a středních odborných učilišť ukončené maturitní zkouškou (bez nástavbového studia), ročníky víceletých gymnázií a osmiletých konzervatoří odpovídající 1. ročníku střední školy (5. ročníky osmiletých dělek studia, 3. ročníky šestiletého studia) včetně odpovídajícího vzdělávání na speciálních školách a konzervatořích. Všichni nově přijímaní jsou uváděni pouze za denní studium.

Nově přijatí na střední školy – nematuritní obory – tento ukazatel zahrnuje nově přijaté na učební obory středních odborných učilišť a učilišť včetně studia ve ZVUP (zvláště upravené učební plány) a obory středních odborných škol ukončené závěrečnou zkouškou, včetně odpovídajícího studia na speciálních školách, studia na praktických školách a odborných učilištích. Všichni nově přijímaní jsou uváděni pouze za denní studium.

Zdroj dat

databáze ÚIV

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Výsledné hodnoty ukazatele a zvláště pořadí okresů podle jednotlivých druhů studia a typů škol jsou velmi podobné předchozímu ukazateli C2.1.1.

Celkově hodnoty ukazatele dosahují vyšších hodnot vzhledem k tomu, že celkový počet absolventů předcházející vzdělávací úrovně je obvykle o něco nižší než velikost odpovídající věkové populace patnácti a devatenáctiletých.

Při porovnání celkových počtů žáků nově přijatých na střední školy v roce 2002 s celkovým počtem absolventů předchozí vzdělávací úrovně, dostaneme hodnotu zhruba o tři procentní body vyšší než v případě podílu k populaci patnáctiletých, a to hodnotu 110 %. Na první pohled se toto číslo může zdát nesmyslné, ale musíme si uvědomit, že do celkového počtu nově přijímaných jsou zahrnuti nejen nově přijatí absolventi základních škol, ale i ti, kteří nastupují na střední školy z jiných škol, ze zaměstnání, či odjinud.

Z hlediska dosažené úrovně vzdělání – laicky řečeno na maturitní a nematuritní studijní obory – **dosahuje ukazatel opět poněkud vyšších hodnot než v případě porovnání celkového počtu nově přijímaných na střední školy s populací patnáctiletých**, ovšem ne tak výrazně, jako minulý rok – podíl žáků nově přijatých na obory středních škol ukončené maturitní zkouškou činí 68,2 %, podíl přijatých na ostatní obory 41,7 %.

V ročnících víceletých gymnázií odpovídajících 1. ročníku středoškolského studia studovalo celkem přibližně 9 % žáků odpovídajících absolventům základních škol (tedy včetně odpovídajících ročníků víceletých gymnázií). O tento počet se dá zvýšit hodnota 10,7 %, tedy cel-

kový počet nově přijatých na čtyřletá gymnázia vzhledem k celkovému počtu absolventů předchozí vzdělávací úrovně a dostáváme se k hodnotě 19,7 %, což je prakticky celkový počet nově přijatých do všeobecného směru vzdělávání na středoškolské úrovni.

Porovnáme-li **počty nově přijímaných podle typu školy**, nejvíce nově přijímaných (vzhledem k počtu absolventů základní vzdělávací úrovně) pohlíží studijní obory středních odborných škol – 41,3 %, v těsném závěsu následují učební obory středních odborných učilišť – 41,2 % absolventů předchozí vzdělávací úrovně, a pak čtyřletá gymnázia – 10,7 % (vezmeme-li však v úvahu gymnázia jako celek, tedy včetně víceletých gymnázií, pak celkový počet nově vstupujících na „středoškolskou“ úroveň gymnázií činí 19,7 % absolventů předchozí vzdělávací úrovně). Nově přijatí na obory středních odborných učilišť ukončených maturitní zkouškou tvoří asi 6,9 % absolventů předchozí vzdělávací úrovně a nově přijímaní na střední odborné školy do oborů ukončených závěrečnou zkouškou (včetně praktických škol) tvoří pouze 0,5 %.

Vzhledem k hodnotě předchozího ukazatele se však prakticky zdvojnásobily **hodnoty nově přijímaných na vyšší odborné školy vzhledem k celkovému počtu „maturantů“**. Toto prudké navýšení je způsobeno především velkým rozdílem mezi velikostí populačního ročníku a celkového počtu maturantů v příslušném roce. Do denního studia vyšších odborných škol nastoupilo celkem 14,4 % absolventů předchozí vzdělávací úrovně, tedy maturantů. Regionální rozdíly jsou opět, stejně jako v případě ukazatele C2.1.1, velmi velké a vypovídají opět spíše o rozložení sítě vyšších odborných škol než o podílu nově přijímaných na vyšší odborné školy z toho kterého regionu.

Regionální rozdíly

Porovnáme-li **podíly nově přijímaných na střední školy na počtu absolventů předchozí vzdělávací úrovně**, jsou prakticky všechny hodnoty vyšší než hodnoty předchozího ukazatele C2.1.1. I zde jsou na první pohled patrné poměrně značné regionální rozdíly. Naprosto atypická situace je opět v Praze, kde hodnota ukazatele dosahuje hodnoty 131,7 % (oproti hodnotě 90,2 % ve Středočeském kraji). Tato vysoká hodnota je, stejně jako v případě ukazatele C2.1, dána spádovostí Prahy jako středoškolského centra především pro okresy Praha-východ a Praha-západ. Hodnoty ukazatele v ostatních krajích se všude (mimo kraje Plzeňského – 97,5 %) pohybují nad hranicí sta procent.

Rozdíly nalezneme i v **případě podílů nově přijímaných na střední školy na celkovém počtu absolventů předchozí vzdělávací úrovně z hlediska dosaženého stupně vzdělání – tedy „maturitní“ x „nematuritní“ obory**. V případě oborů ukončených maturitních zkouškou (tedy oborů gymnázií, středních odborných škol i středních odborných učilišť) opět v žebříčku krajů vede s velkým náskokem Praha, kde hodnota ukazatele dosahuje 95,7 % (i zde platí, že Praha je spádovou oblastí pro hraniční okresy – Středočeský kraj dosahuje hodnoty pouze 55,5 %). Ostatní kraje dosahují hodnot v rozmezí od 56,9 % v Plzeňském kraji do 72,2 % v kraji Jihomoravském. Nad úroveň celorepublikové hodnoty ukazatele jsou kromě Prahy a Jihomoravského kraje pouze kraje Jihočeský (71 %) Královéhradecký (70,7 %) a Zlínský (68,3 %) kraj. Vysoký podíl nově přijímaných do oborů ukončených maturitní zkouškou opět není na úkor oborů „nematuritních“ – ve všech těchto krajích se celkový podíl nově přijímaných na střední školy na celkovém počtu absolventů předchozí vzdělávací úrovně pohybuje nad průměrnou celorepublikovou hodnotou, nebo těsně pod ní.

U oborů končících dosažením středního vzdělání (tedy oborů „nematuritních“) se podíly nově přijímaných na celkovém počtu absolventů předchozí vzdělávací úrovně pohybují v rozmezí od 34,8 % ve Středočeském kraji do 53,2 % v Ústeckém kraji. Praha, stejně jako v případě ukazatele C2.1, vykazuje opět poměrně nízké hodnoty ukaza-

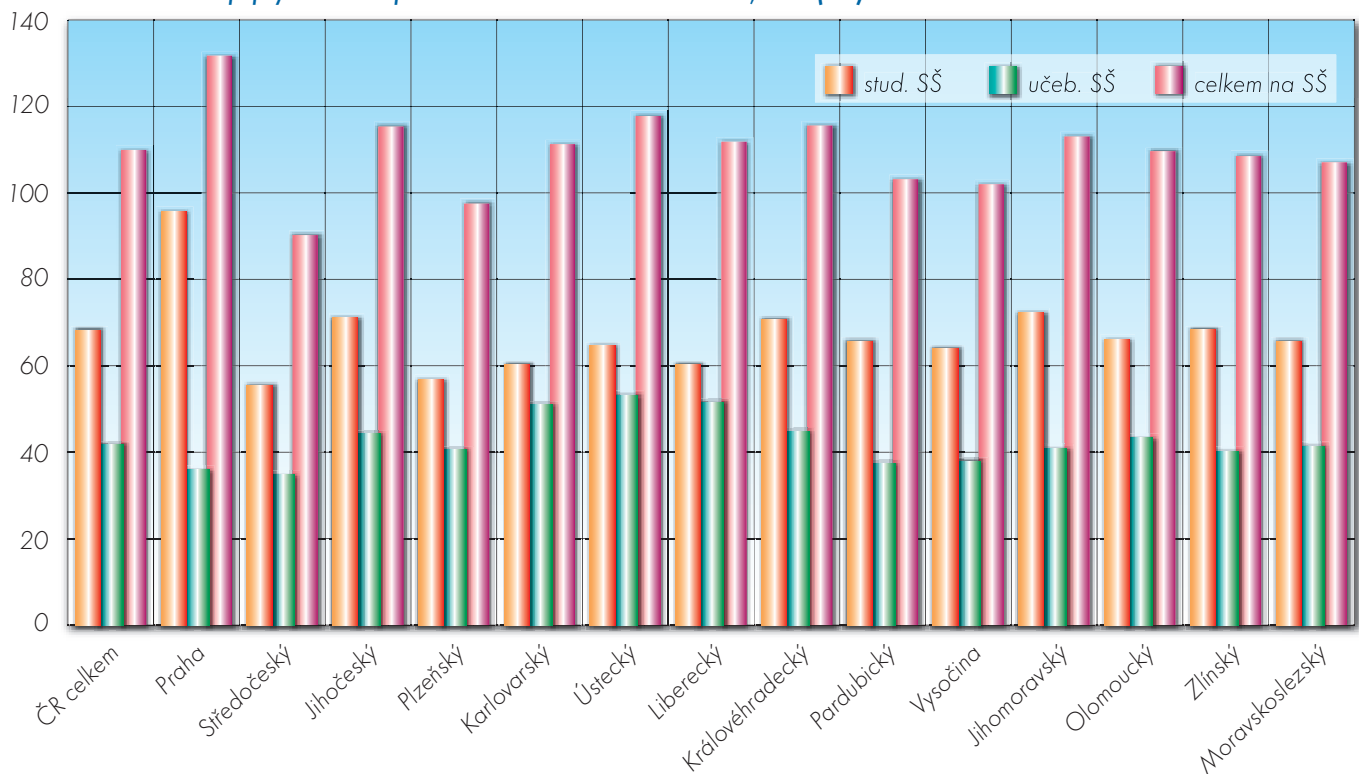

Území		C2 T2: Podíl nově přijatých na SŠ a VOŠ na počtu absolventů nižší vzdělávací úrovně, 2002 (v %)											
		SŠ studijní obory	SŠ „nematuritní“ obory	SŠ celkem	4letá gymnázia	víceletá gymnázia	6leté konzervatoře	SOŠ studijní obory	SOŠ „nematuritní“ obory	SOU studijní obory	SOU učební obory	VOŠ	
ČR celkem		68,24 %	41,69 %	109,93 %	10,72 %	8,96 %	0,37 %	41,32 %	0,52 %	6,87 %	41,17 %	14,39 %	
CZ01	Praha	95,71 %	36,02 %	131,73 %	16,32 %	14,58 %	1,44 %	55,99 %	0,61 %	7,37 %	35,41 %	21,92 %	
CZ011	Hlavní město Praha	95,71 % (1.)	36,02 % (13.)	131,73 % (1.)	16,32 % (1.)	14,58 % (1.)	1,44 % (1.)	55,99 % (1.)	0,61 % (4.)	7,37 % (5.)	35,41 % (13.)	21,92 % (1.)	
CZ02	Střední Čechy	55,45 %	34,79 %	90,23 %	8,90 %	7,80 %	.	33,54 %	0,70 %	5,21 %	34,09 %	15,55 %	
CZ021	Středočeský kraj	55,45 % (14.)	34,79 % (14.)	90,23 % (14.)	8,90 % (10.)	7,80 % (9.)	.	33,54 % (14.)	0,70 % (2.)	5,21 % (11.)	34,09 % (14.)	15,55 % (5.)	
CZ03	Jihozápad	64,37 %	42,53 %	106,90 %	8,35 %	9,34 %	0,37 %	40,77 %	.	5,54 %	42,53 %	15,47 %	
CZ031	Jihočeský kraj	71,05 % (3.)	44,28 % (5.)	115,33 % (4.)	10,43 % (7.)	10,12 % (3.)	0,39 % (4.)	43,85 % (3.)	.	6,25 % (7.)	44,28 % (5.)	18,42 % (4.)	
CZ032	Plzeňský kraj	56,93 % (13.)	40,58 % (9.)	97,50 % (13.)	6,04 % (14.)	8,46 % (5.)	0,34 % (8.)	37,33 % (13.)	.	4,75 % (12.)	40,58 % (8.)	11,02 % (10.)	
CZ04	Severozápad	63,43 %	52,59 %	116,02 %	8,66 %	6,73 %	0,26 %	42,27 %	0,46 %	5,51 %	52,12 %	9,75 %	
CZ041	Karlovarský kraj	60,25 % (12.)	51,00 % (3.)	111,26 % (7.)	8,51 % (12.)	6,98 % (12.)	.	41,25 % (5.)	0,63 % (3.)	3,51 % (14.)	50,37 % (3.)	5,32 % (14.)	
CZ042	Ústecký kraj	64,61 % (9.)	53,17 % (1.)	117,78 % (2.)	8,72 % (11.)	6,63 % (14.)	0,36 % (5.)	42,65 % (4.)	0,40 % (8.)	6,25 % (8.)	52,77 % (1.)	11,38 % (9.)	
CZ05	Severovýchod	66,01 %	44,07 %	110,08 %	10,23 %	8,15 %	0,13 %	42,14 %	0,21 %	5,36 %	43,86 %	15,03 %	
CZ051	Liberecký kraj	60,26 % (11.)	51,56 % (2.)	111,82 % (6.)	7,59 % (13.)	7,78 % (10.)	.	40,51 % (7.)	.	4,39 % (13.)	51,56 % (2.)	15,16 % (6.)	
CZ052	Královéhradecký kraj	70,73 % (4.)	44,82 % (4.)	115,55 % (3.)	11,80 % (3.)	8,34 % (6.)	.	44,53 % (2.)	0,16 % (9.)	6,06 % (9.)	44,66 % (4.)	11,87 % (8.)	
CZ053	Pardubický kraj	65,72 % (8.)	37,42 % (12.)	103,14 % (11.)	10,69 % (6.)	8,26 % (7.)	0,36 % (6.)	41,00 % (6.)	0,42 % (7.)	5,41 % (10.)	37,00 % (12.)	18,83 % (3.)	
CZ06	Jihovýchod	69,50 %	39,86 %	109,36 %	11,54 %	9,61 %	0,28 %	39,04 %	0,32 %	9,02 %	39,54 %	16,03 %	
CZ061	Vysočina	64,04 % (10.)	37,94 % (11.)	101,98 % (12.)	9,65 % (9.)	7,81 % (8.)	.	38,53 % (11.)	.	8,06 % (3.)	37,94 % (10.)	19,54 % (2.)	
CZ062	Jihomoravský kraj	72,21 % (2.)	40,81 % (8.)	113,02 % (5.)	12,48 % (2.)	10,50 % (2.)	0,43 % (3.)	39,30 % (10.)	0,48 % (6.)	9,50 % (1.)	40,33 % (9.)	14,44 % (7.)	
CZ07	Střední Morava	67,25 %	41,82 %	109,07 %	11,38 %	8,39 %	0,31 %	39,05 %	1,48 %	8,12 %	40,34 %	8,48 %	
CZ071	Olomoucký kraj	66,17 %	43,46 % (6.)	109,63 % (8.)	11,06 % (5.)	10,02 % (4.)	.	37,74 % (12.)	.	7,35 % (6.)	43,46 % (6.)	7,95 % (13.)	
CZ072	Zlínský kraj	68,33 % (5.)	40,17 % (10.)	108,50 % (9.)	11,71 % (4.)	6,74 % (13.)	0,62 % (2.)	40,37 % (8.)	2,96 % (1.)	8,89 % (1.)	37,20 % (11.)	8,99 % (12.)	
CZ08	Moravskoslezsko	65,72 %	41,32 %	107,05 %	10,35 %	7,53 %	0,35 %	39,61 %	0,50 %	7,88 %	40,82 %	10,37 %	
CZ081	Moravskoslezský kraj	65,72 % (7.)	41,32 % (7.)	107,05 % (10.)	10,35 % (8.)	7,53 % (11.)	0,35 % (7.)	39,61 % (9.)	0,50 % (5.)	7,88 % (4.)	40,82 % (7.)	10,37 % (11.)	

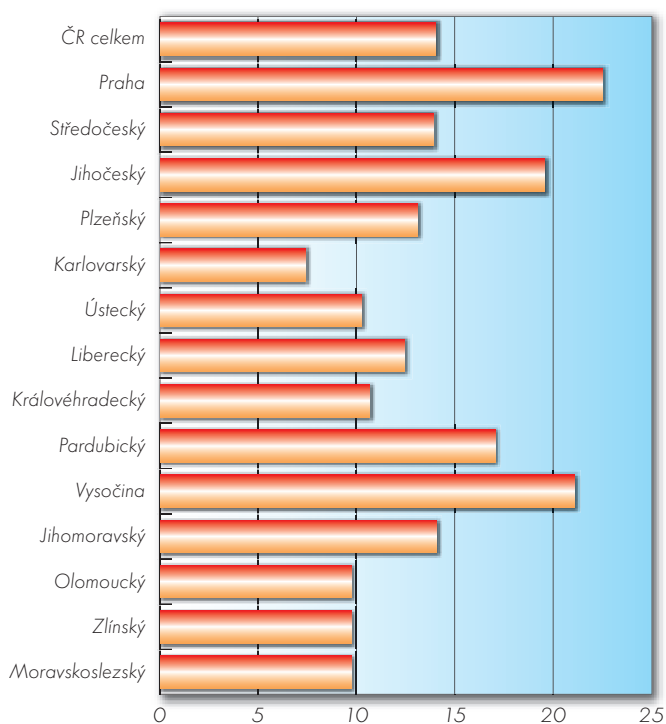

C2 G4: Podíl nově přijatých na SŠ na počtu absolventů nižší vzdělávací úrovně, 2002 (v %)

C2 G5: Podíl nově přijatých na VOŠ na počtu absolventů nižší vzdělávací úrovně, 2002 (v %)

tele (36%). Je to také způsobeno tím, že v Praze je především hustá síť středních odborných škol na úkor středních odborných učilišť.

V jednotlivých krajích se velkou měrou liší i **podíly žáků víceletých gymnázií v ročníkách odpovídajících 1. ročníku střední školy na celkovém počtu absolventů předchozí vzdělávací úrovně**. Odchylka od celorepublikového průměru 9,9% je v kladné škále nejvyšší opět u Prahy (hodnota 14,6%), ve které se opět uplatňuje funkce spádového centra, naopak v záporné škále Ústecký kraj s hodnotou 6,6%.

Počet žáků nově přijatých do „běžných“, tedy čtyřletých gymnázií, vzhledem k populaci absolventů předchozí vzdělávací úrovně, vykazuje také poměrně vysoké mezikrajové rozdíly. Hodnoty ukazatele se pohybují od 6,0% v Plzeňském kraji až do 16,3% v Praze. Tento ukazatel opět charakterizuje podíly nově přijímaných do všeobecného směru studia a závisí jednak na síti gymnázií v kraji, ale do jisté míry i na charakteru regionu a možnostech dalšího pokračování ve studiu na vysoké škole. Rozložení krajů pod a nad celorepublikovým průměrem je vcelku rovnoměrné. V odborném školství můžeme kraje rozdělit opět do tří základních skupin, které kraje charakterizují a vycházejí z jejich pořadí v pomyslných „žebříčcích“ ukazatele měřícího počty nově přijímaných s celkovým počtem absolventů předchozí vzdělávací úrovně. Rozdělení je stejné jako v případě ukazatele C2.1.1:

- oba proudy – maturitní i nematuritní jsou vzhledem k celorepublikovým průměrům zhruba na stejné úrovni – do této skupiny patří šest krajů – Středočeský, Jihočeský, Královéhradecký, Vysočina, Jihomoravský a Moravskoslezský kraj
- vzhledem k celorepublikovým průměrům převažuje „maturitní“ proud na středních odborných školách na úkor „nematuritních“ oborů – do této skupiny řadíme tři kraje – Prahu, Pardubický kraj a Zlínský kraj
- vzhledem k celorepublikovým průměrům převažuje „nematuritní“ proud na středních odborných učilištích na úkor „maturitního“ studia na středních odborných školách – toto je charakteristické pro pět krajů – Plzeňský, Karlovarský, Ústecký, Liberecký a Olomoucký.

Pokud jde o **studium ukončené maturitní zkouškou na středních odborných školách**, nejvyšší podíl nově přijímaných vzhledem k populaci absolventů předchozí vzdělávací úrovně má, stejně jako u gymnaziálního studia, Praha (56,0%), nejméně opět Středočeský kraj, který jako svoji spádovou oblast využívá Prahu. U ostatních krajů dosahuje ukazatel hodnot od 37,3% v Plzeňském kraji až do 44,5% v Královéhradeckém kraji.

Počty nově přijímaných do učebních oborů středních odborných učilišť, odborných učilišť a učilišť tvoří ve srovnání s celkovým počtem absolventů předchozí vzdělávací úrovně v celorepublikovém mě-

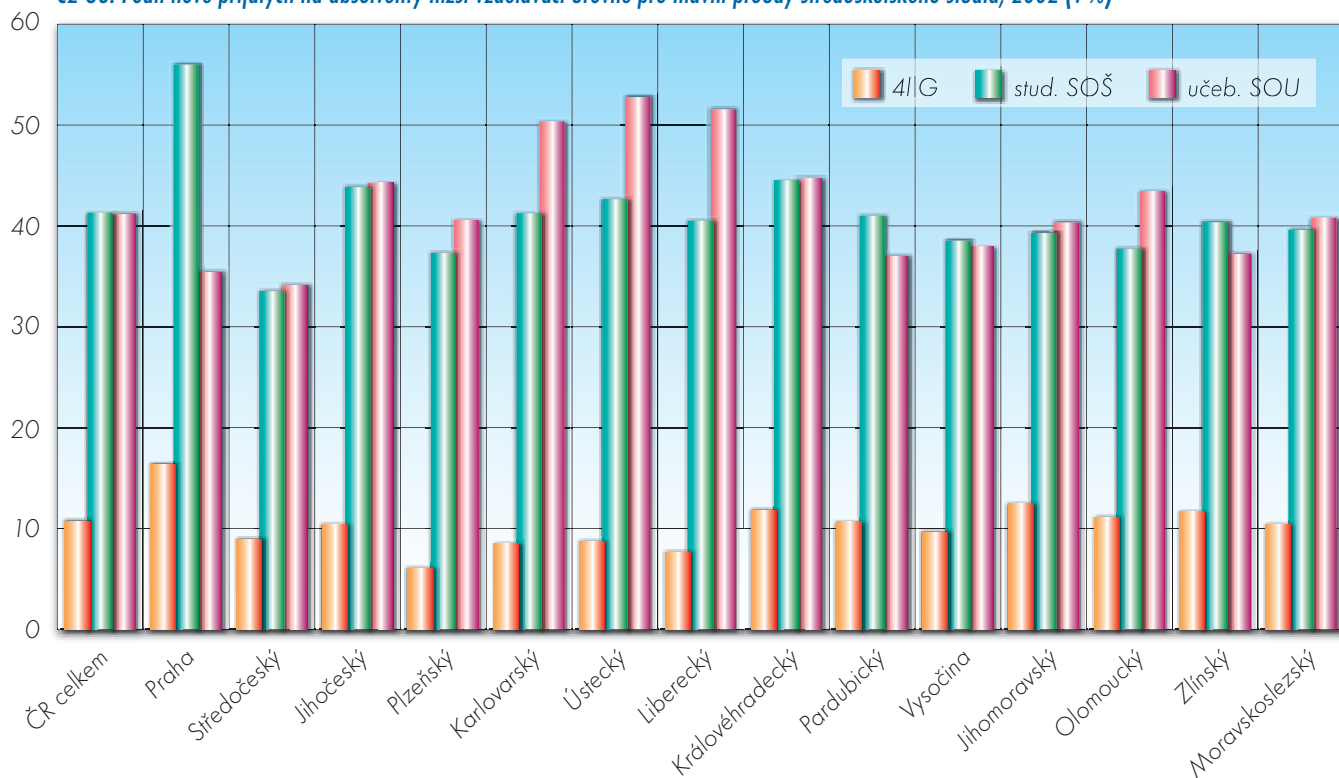

řítku 41,2%. Pod touto hodnotou ukazatele se pohybuje sedm krajů – Středočeský (zde je však celkově nízká míra nově přijímaných do škol v tomto kraji), Plzeňský kraj, Pardubický kraj, Praha, Zlínský kraj, Vysočina a Moravskoslezský kraj.

Jak již bylo řečeno, **podíly nově přijímaných na vyšší odborné školy vzhledem k absolventům nižší vzdělávací úrovně (tedy „matu-**

rantů“) vykazují významné regionální rozdíly. Tyto podíly velmi úzce souvisejí, podobně jako u ukazatele C1 a C2.1.1, s hustotou sítě vyšších odborných škol. Nejvyšších podílů dosahuje opět Praha (21,9%), Vysočina (19,5%), Jihočeský kraj (18,4%) a Pardubický kraj (18,8%). Ostatní kraje se pohybují buď pod úrovní celorepublikového průměru nebo těsně nad jeho úrovní.

C2 G6: Podíl nově přijatých na absolventy nižší vzdělávací úrovně pro hlavní proudy středoškolského studia, 2002 (v %)

C2 T3: Počet jednotlivých druhů a typů škol na 100 dětí odpovídající věkové populace

Území	MŠ	ZŠ	G	SOŠ	SOU	VOŠ
ČR celkem	2,08	0,37	0,06	0,15	0,11	0,04
CZ01 Praha	1,28	0,23	0,11	0,19	0,10	0,08
CZ011 Hlavní město Praha	1,28 (14.)	0,23 (14.)	0,11 (1.)	0,19 (1.)	0,10 (11.)	0,08 (1.)
CZ02 Střední Čechy	2,31	0,42	0,06	0,14	0,10	0,04
CZ021 Středočeský kraj	2,31 (5.)	0,42 (5.)	0,06 (9.)	0,14 (12.)	0,10 (10.)	0,04 (8.)
CZ03 Jihozápad	2,12	0,38	0,06	0,15	0,12	0,04
CZ031 Jihočeský kraj	2,14 (9.)	0,37 (9.)	0,07 (4.)	0,17 (4.)	0,14 (1.)	0,05 (2.)
CZ032 Plzeňský kraj	2,10 (10.)	0,38 (8.)	0,05 (12.)	0,12 (13.)	0,10 (9.)	0,02 (12.)
CZ04 Severozápad	1,78	0,31	0,05	0,16	0,11	0,03
CZ041 Karlovarský kraj	1,78 (12.)	0,33 (11.)	0,05 (13.)	0,15 (8.)	0,11 (6.)	0,02 (14.)
CZ042 Ústecký kraj	1,78 (13.)	0,30 (13.)	0,05 (10.)	0,17 (5.)	0,11 (7.)	0,03 (10.)
CZ05 Severovýchod	2,27	0,43	0,07	0,17	0,12	0,05
CZ051 Liberecký kraj	2,20 (7.)	0,41 (6.)	0,06 (8.)	0,18 (3.)	0,09 (13.)	0,04 (6.)
CZ052 Královéhradecký kraj	2,32 (4.)	0,45 (2.)	0,06 (5.)	0,19 (2.)	0,13 (2.)	0,05 (4.)
CZ053 Pardubický kraj	2,27 (6.)	0,44 (3.)	0,07 (2.)	0,16 (7.)	0,12 (4.)	0,05 (3.)
CZ06 Jihovýchod	2,41	0,42	0,07	0,14	0,10	0,04
CZ061 Vysočina	2,48 (2.)	0,46 (1.)	0,06 (6.)	0,15 (9.)	0,12 (5.)	0,05 (5.)
CZ062 Jihomoravský kraj	2,37 (3.)	0,39 (7.)	0,07 (3.)	0,14 (10.)	0,10 (12.)	0,03 (9.)
CZ07 Střední Morava	2,35	0,40	0,05	0,15	0,11	0,03
CZ071 Olomoucký kraj	2,51 (1.)	0,43 (4.)	0,06 (7.)	0,14 (11.)	0,12 (3.)	0,03 (11.)
CZ072 Zlínský kraj	2,19 (8.)	0,37 (10.)	0,04 (14.)	0,16 (6.)	0,11 (8.)	0,04 (7.)
CZ08 Moravskoslezsko	1,79	0,32	0,05	0,12	0,08	0,02
CZ081 Moravskoslezský kraj	1,79 (11.)	0,32 (12.)	0,05 (11.)	0,12 (14.)	0,08 (14.)	0,02 (13.)

C 2.2 Podíl škol jednotlivých typů a druhů na 100 dětí odpovídající věkové populace

Charakteristika ukazatele

Ukazatel charakterizuje vzdělávací obslužnost regionu z institucionálního hlediska, popisuje, jaký výběr (z počtu institucí) v regionu mají současní žáci (nebo spíše populace ve věku odpovídající dané vzdělávací úrovni). Větší počet institucí nabízí širší nabídku škol, menší počet naopak nabízí sice méně škol, ale mnohem větších, u kterých je předpoklad širších možností v nabídce povinně volitelných a výběrových předmětů a dalších aktivit.

Metodika výpočtu

$$\frac{P\check{S}_i}{0,01 \times Pp_i}$$

$P\check{S}_i$ – počet jednotlivých druhů a typů škol (bez speciálních škol, škol při výchovných ústavech a škol jiných resortů)

Pp_i – velikost populace odpovídající studiu na jednotlivých druhích a typech škol

MŠ – populace 3–5 let

ZŠ – populace 6–14 let

G – populace 15–18 let

SOŠ – populace 15–18 let

SOU – populace 15–18 let

VOŠ – populace 19–21 let

Zdroj dat

ČSÚ – demografie
databáze ÚIV

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

V České republice připadá **na 100 obyvatel ve věku 3–5 let celkem 2,08 mateřských škol**. Znamená to, že kdyby každé dítě ve věku 3–5 let navštěvovalo mateřskou školu, byla by průměrná velikost mateřské školy asi 48 dětí.

Na 100 dětí ve věku 6–14 let připadá 0,37 základní školy. Neznamená to však, že průměrná velikost jedné základní školy je 270 žáků, ale že v průměru na 270 dětí dané věkové skupiny existuje jedna základní škola. Pochopitelně je průměrná velikost základních škol menší vzhledem k tomu, že část populace 6–14letých navštěvuje víceletá gymnázia a taneční konzervatoře a část je umístěna ve speciálních základních, zvláštních a pomocných školách.

Střední školy mají v České republice poměrně hustou síť a rozmanitá je i nabídka z institucionálního hlediska – tedy ve členění na gymnázia, střední odborné školy, střední odborná učiliště. **V průměru připadá na 100 obyvatel populace 15–18 let celkem 0,32 středních škol** (ve smyslu jednotlivých zařízení), tedy v průměru jedna škola na 313 obyvatel ve věku 15–18 let.

Všeobecné středoškolské vzdělání nabízejí na 100 dětí ve věku 15–18 let v průměru 0,06 gymnázia. Znamená to, že na každých 1 667 dětí ve věku 15–18 let připadá v České republice jedno gymnázium. **Odborné vzdělávání na středních odborných školách** nabízí celkem 0,15 školy na 100 obyvatel ve věku 15–18 let (1 škola připadá v průměru na 667 obyvatel 15–18letých). V případě **středních odborných učilišť** je hodnota ukazatele 0,11 (tedy 909 obyvatel ve věku 15–18 let na jedno SOU).

Síť **vyšších odborných škol** není v České republice tak hustá jako síť středních škol a tomu odpovídá i celkový počet vyšších odborných škol na 100 obyvatel ve věku 19–21 let – celkem 0,04 škol (tedy 1 škola na 2 500 obyvatel 19–21letých).

Meziročně se tento ukazatel příliš nemění, u většiny druhů škol zůstává stejný.

Regionální rozdíly

Počet mateřských škol na 100 dětí ve věku 3–5 let vykazuje poměrně velké regionální rozdíly, které jsou způsobeny především hustotou sítě mateřských škol v jednotlivých regionech a s tím související průměrnou velikostí mateřských škol. Dá se předpokládat, že v regionech s vyšším podílem větších obcí bude méně mateřských škol, ale budou mít větší průměrnou velikost. Naopak mateřské školy v regionech s vyšším podílem malých obcí budou početně více zastoupeny, ale v průměru budou menší. Hodnoty ukazatele se v jednotlivých regionech pohybují od 1,28 školy v Praze až do 2,51 škol na 100 dětí ve věku 3–5 let v Olomouckém kraji. Pod celorepublikovým průměrem se pohybují kromě Prahy pouze tři další kraje – Karlovarský (1,78), Ústecký (1,78) a Moravskoslezský (1,79).

Situace v celkovém počtu základních škol na 100 obyvatel ve věku 6–14 let je velmi podobná situaci v mateřských školách. Opět platí, že čím více velkých obcí je v regionu, tím menších hodnot ukazatel dosahuje a naopak. Hodnotu ukazatele značně zvyšují počty málotřídních škol, které jsou většinou v malých obcích s horší dopravní dostupností. Počty škol na 100 dětí ve věku 6–14 let se pohybují od 0,23 škol v Praze až do 0,46 škol na Vysočině. Pod hodnotou celorepublikového průměru jsou opět kromě Prahy kraje Ústecký (0,30), Moravskoslezský (0,32) a Karlovarský (0,33).

Gymnázia jsou v České republice poměrně rovnoměrně rozmístěna a s výjimkou velkých center (krajských měst) platí, že v naprosté většině okresů jsou dvě až čtyři gymnázia (s výjimkou okresu Praha-západ, který nemá žádné gymnázium a jako spádovou oblast využívá Prahu). Z toho důvodu se i hodnoty ukazatelů pohybují v poměrně úzké škále od 0,05 do 0,07 gymnázií na 100 obyvatel ve věku 15–18 let. Z této škály vybočují pouze Zlínský kraj s poměrně nízkou hodnotou ukazatele 0,04 a Praha s naopak vyšším podílem škol 0,11.

Síť středních odborných škol je v České republice poměrně hustá, liší se však ve velikosti i oborové nabídce. Hustotě sítě odpovídají i poměrně vysoké hodnoty ukazatele. Tyto hodnoty se v naprosté většině případů pohybují v rozmezí 0,14 – 0,17 škol na 100 obyvatel ve věku 15–18 let. Nad touto pomyslnou škálou jsou Praha (0,19), Královéhradecký (0,19) a Liberecký kraj (0,18). Naopak pod tímto rozmezím se pohybují Moravskoslezský (0,12) a Plzeňský kraj (0,12).

Situace v oblasti středních odborných učilišť je obdobná jako u středních odborných škol, i když ukazatel dosahuje o něco nižších hodnot a síť škol není tak hustá. Hodnoty ukazatele se ve většině krajů pohybují v rozmezí 0,10–0,12 středních odborných učilišť na 100 obyvatel ve věku 15–18 let. Pod touto škálou jsou dva kraje – Moravskoslezský (0,08) a Liberecký (0,09), rozmezí překračují také pouze dva kraje – Jihočeský (0,14) a Královéhradecký (0,13).

Vyšší odborné školy nejsou v síti škol početně silně zastoupeny a tomu odpovídají i hodnoty ukazatele. Pohybují se kolem celorepublikové hodnoty a dosahují úrovně 0,02–0,05. Celorepublikovou hodnotu 0,04 výrazně překračuje pouze Praha (0,08).

C 3 Ukončení vzdělávání na jednotlivých vzdělávacích úrovních

Absolvování základní školy je pro drtivou většinu populace pouze prvním, samozřejmým a elementárním krokem na jejich vzdělávací cestě. **Fakt, že absolvování základního vzdělávání dnes nedává jedinci reálnou šanci uspět ve světě práce, přetváří možnost volby studia na střední škole v nutnost.** Do škol této úrovně vzdělávání tedy vstupuje velká většina odpovídající mladé populace.

Absolventi středních škol se od absolventů škol základních výrazně liší – ze základních škol vycházejí jedinci po absolvování prakticky stejného základního studijního plánu (i když jednotlivé vzdělávací programy mají v průběhu studia určité odlišnosti, základní znalosti na výstupu jsou stejné), zatímco na středních školách jsou studijní plány velmi diversifikované. Základním dělením absolventů středních škol je dělení na absolventy „s maturitou“ (tedy s ukončeným úplným středním, nebo úplným středním odborným vzděláním) a absolventy „bez maturity“ (s ukončeným středním vzděláním). **Absolventi s maturitou mají** (mimo možnosti vstupu na trh práce) **otevřenou cestu do terciárního vzdělávání. Pokud chtějí do terciéry vstoupit absolventi bez maturity, musejí si nejdříve doplnit úplné střední odborné vzdělání absolvováním nástavbových studijních programů středních škol.**

Podrobnějším dělením je **dělení absolventů podle typu střední školy**, který absolvovali – gymnázium (včetně speciálního), střední odbornou školu (včetně konzervatoří, speciálních středních škol a praktických škol) nebo střední odborné učiliště (včetně speciálního odborného učiliště, odborného učiliště, učiliště). Absolventi gymnázií mají vždy studium zakončeno maturitní zkouškou, konzervatoře absolutoriem (ve čtvrtém ročníku šestiletých konzervatoří mají jejich žáci možnost složit maturitní zkoušku), na středních odborných školách a středních odborných učilištích ukončují studium maturitní zkouškou absolventi studijních programů. Bez maturity opouštějí střední odborné školy absolventi oborů ukončených závěrečnou zkouškou na SOŠ a učebních oborů na SOU.

Kromě klasických oborů „s maturitou“ střední odborné školy a střední odborná učiliště realizují i nástavbové studium, které je ukončeno maturitní zkouškou.

Absolventi vyšších odborných škol (označovaní titulem „diplomovaný specialista“, ve zkratce DiS. za jménem) **jsou stále nedocenenou skupinou absolventů na trhu práce.** Nárůst počtu vyšších odborných škol se sice zastavil v posledních třech letech, ale velkou neznámou jsou zatím jejich možné „transformace“ na vysoké školy neuniverzitního typu (samostatné nebo případně zaštitěné nějakou vysokou školou univerzitního typu).

C3.1 Podíly absolventů základních, středních a vyšších odborných škol na odpovídající věkové populaci

Charakteristika ukazatele

Ukazatel charakterizuje, jaký je podíl absolventů jednotlivých druhů a typů škol na odpovídající věkové populaci absolventů. Vypovídá o tom, jaký je přibližně podíl lidí v odpovídající věkové populaci, kteří ukončili daný stupeň vzdělání, případně typ a druh školy. Čím vyšší hodnota ukazatele, tím vyšší je podíl lidí s příslušnou kvalifikací.

Metodika výpočtu

$$\frac{A_i}{Pp_i} \times 100$$

A_i – počet absolventů jednotlivých úrovní vzdělávání:

ZŠ – absolventi základních, speciálních základních, zvláštních a pomocných škol bez odchodů do víceletých gymnázií a konzervatoří,

G – absolventi denního studia čtyřletých i víceletých gymnázií včetně speciálních,

K – absolventi denního studia na konzervatořích včetně speciálních,

SOŠ studijní – absolventi denního studia studijních oborů středních odborných škol včetně speciálních škol (bez absolventů nástavbového studia),

SOŠ ukončené závěrečnou zkouškou – absolventi denního studia oborů středních odborných škol ukončeného závěrečnou zkouškou včetně speciálních a praktických škol,

SOU studijní – absolventi denního studia studijních oborů SOU včetně speciálních (bez absolventů nástavbového studia),

SOU učební – absolventi denního studia učebních oborů SOU včetně speciálních, včetně OU a U,

SŠ maturitní – součet absolventů G, K, SOŠ studijní a SOU studijní,

SŠ nematuritní – součet absolventů SOŠ ukončených závěrečnou zkouškou a SOU učebních,

VOŠ – absolventi denního studia VOŠ (bez absolventů OFS).

Pp_i – odpovídající věková populace (pro základní školy populace patnáctiletých, pro střední školy populace devatenáctiletých a pro VOŠ populace dvaadvacetiletých)

Zdroj dat

ČSÚ – demografie
databáze ÚIV

Chování ukazatele v celostátním měřítku

V ČR **opouští základní školu z 9. ročníku v průměru 93,9 % odpovídajícího populačního ročníku.** Do celkového počtu těchto absolventů jsou však zahrnuti i absolventi starší, kteří 9. ročník museli opakovat, a ti, kteří měli povolený odklad povinné školní docházky.

Jiná situace je u absolventů středních škol. Celkově studium úspěšně ukončí 82,3 % všech středoškoláků, ale mezi jednotlivými typy škol jsou rozdíly. **Maturitní obory úspěšně absolvuje asi 1,5krát více žáků než obory nematuritní.** To je dáno především počtem absolventů gymnázií (absolventů konzervatoří je velmi málo) a počet absolventů studijních oborů SOŠ se prakticky rovná počtu absolventů učebních oborů SOU (statisticky významné hodnoty).

Při uplatnění na trhu práce jsou více ceněni absolventi s maturitou (navíc jim dává maturita možnost vstoupit do terciárního vzdělávání), tudíž lze předpokládat, že zájem o obory maturitní v dalších letech neustále poroste.

Počet absolventů vyšších odborných škol je v ČR 4,1 % z populačního ročníku dvaadvacetiletých. Vzhledem k tomu, že se prudký nárůst počtu škol, žáků i nově přijímaných do vyšších odborných škol v posledních letech zastavil, nedá se předpokládat (při zachování statu quo), že se počet absolventů vyšších odborných škol v budoucích letech dramaticky zvýší.

Regionální rozdíly

Pro absolventy základních škol platí, že v krajském srovnání výcemně nenajdeme žádné veliké výkyvy od celostátního průměru (93,9 %). Nejvyšší procento absolventů základních škol vzhledem k populaci patnáctiletých je v kraji Plzeňském (98,8 %), dále v kraji Zlínském (98,4 %) a Pardubickém (97,3 %). Nejnižší podíly najdeme v kraji Jihočeském (91,5 %), Karlovarském (92,1 %), Jihomoravském (92,2 %) a Libereckém (92,2 %).

Absolventy maturitních a nematuritních oborů středních škol je vhodné porovnávat vzájemně, aby neunikly specifické krajské odliš-

Území		C3 T1: Podíl absolventů ZŠ, SŠ a VOŠ na odpovídající věkové populaci, 2002 (v %)											
		základní školy	SŠ studijní obory	SŠ „nematurní“ obory	gymnázia	konzervatoře	SOŠ studijní obory	SOŠ učební obory	SOU studijní obory	SOU učební obory	VOŠ		
	ČR celkem	93,87 %	49,48 %	32,83 %	13,49 %	0,24 %	30,86 %	0,19 %	4,88 %	32,64 %	4,12 %		
CZ01	Praha	92,73 %	71,35 %	30,91 %	26,47 %	1,13 %	39,85 %	0,48 %	3,90 %	30,43 %	8,41 %		
CZ011	Hlavní město Praha	92,73 %	(8.) 71,35 %	(1.) 30,91 %	(12.) 26,47 %	(1.) 1,13 %	(1.) 39,85 %	(1.) 0,48 %	(1.) 3,90 %	(9.) 30,43 %	(13.) 8,41 %		
CZ02	Střední Čechy	92,26 %	39,93 %	26,50 %	10,12 %	.	25,46 %	0,05 %	4,35 %	26,46 %	3,15 %		
CZ021	Středočeský kraj	92,26 %	(10.) 39,93 %	(11.) 26,50 %	(14.) 10,12 %	.	25,46 %	(14.) 0,05 %	(8.) 4,35 %	(7.) 26,46 %	(14.) 3,15 %		
CZ03	Jihozápad	94,80 %	48,66 %	35,03 %	11,07 %	0,16 %	32,98 %	0,08 %	4,45 %	34,94 %	4,22 %		
CZ031	Jihočeský kraj	91,48 %	(14.) 52,46 %	(5.) 35,97 %	(3.) 12,48 %	(8.) 0,20 %	(5.) 34,68 %	(2.) 0,15 %	(7.) 5,10 %	(5.) 35,81 %	(3.) 5,20 %		
CZ032	Plezeńský kraj	98,81 %	(1.) 44,16 %	(10.) 33,91 %	(7.) 9,40 %	(11.) 0,11 %	(8.) 30,97 %	(6.) .	3,67 %	(10.) 33,91 %	(7.) 3,06 %		
CZ04	Severozápad	94,00 %	38,77 %	33,46 %	8,08 %	0,08 %	28,08 %	0,12 %	2,53 %	33,34 %	2,30 %		
CZ041	Karlovarský kraj	92,05 %	(13.) 38,90 %	(12.) 35,12 %	(4.) 8,80 %	.	28,16 %	(11.) 0,43 %	(3.) 1,94 %	(14.) 34,68 %	(5.) 0,97 %		
CZ042	Ústecký kraj	94,73 %	(5.) 38,73 %	(13.) 32,85 %	(13.) 7,82 %	(7.) 0,11 %	(7.) 28,05 %	(13.) .	2,75 %	(13.) 32,85 %	(10.) 2,78 %		
CZ05	Severovýchod	94,74 %	46,04 %	34,78 %	11,30 %	0,07 %	30,59 %	0,11 %	4,08 %	34,67 %	3,70 %		
CZ051	Liberecký kraj	92,19 %	(11.) 37,60 %	(14.) 33,00 %	(9.) 6,66 %	.	28,05 %	(12.) .	2,89 %	(12.) 33,00 %	(9.) 2,77 %		
CZ052	Královéhradecký kraj	94,35 %	(6.) 54,63 %	(2.) 39,29 %	(1.) 15,30 %	(3.) .	34,30 %	(3.) .	5,04 %	(6.) 39,29 %	(1.) 3,83 %		
CZ053	Pardubický kraj	97,31 %	(3.) 44,28 %	(9.) 31,61 %	(11.) 11,09 %	(9.) 0,20 %	(4.) 28,90 %	(9.) 0,32 %	(4.) 4,10 %	(8.) 31,29 %	(11.) 4,35 %		
CZ06	Jihovýchod	93,18 %	51,45 %	34,52 %	15,06 %	0,29 %	30,64 %	0,29 %	5,46 %	34,23 %	5,20 %		
CZ061	Vysočina	95,27 %	(4.) 48,93 %	(7.) 34,85 %	(5.) 13,21 %	(6.) .	32,55 %	(4.) .	3,18 %	(11.) 34,85 %	(4.) 5,69 %		
CZ062	Jihomoravský kraj	92,15 %	(12.) 52,66 %	(4.) 34,36 %	(6.) 15,95 %	(2.) 0,43 %	(2.) 29,73 %	(8.) 0,43 %	(2.) 6,56 %	(3.) 33,93 %	(6.) 4,97 %		
CZ07	Střední Morava	95,27 %	51,29 %	34,66 %	13,57 %	0,17 %	30,14 %	0,09 %	7,41 %	34,56 %	3,12 %		
CZ071	Olomoucký kraj	92,27 %	(9.) 48,33 %	(8.) 33,20 %	(8.) 12,85 %	(7.) .	28,22 %	(10.) 0,18 %	(6.) 7,26 %	(2.) 33,02 %	(8.) 2,75 %		
CZ072	Zlínský kraj	98,41 %	(2.) 54,41 %	(3.) 36,19 %	(2.) 14,33 %	(4.) 0,35 %	(3.) 32,16 %	(5.) .	7,57 %	(1.) 36,19 %	(2.) 3,50 %		
CZ08	Moravskoslezsko	93,64 %	50,14 %	30,90 %	13,52 %	0,18 %	30,20 %	0,27 %	6,24 %	30,63 %	2,85 %		
CZ081	Moravskoslezský kraj	93,64 %	(7.) 50,14 %	(6.) 30,90 %	(13.) 13,52 %	(5.) 0,18 %	(6.) 30,20 %	(7.) 0,27 %	(5.) 6,24 %	(4.) 30,63 %	(12.) 2,85 %		

nosti. Obecně platí, že absolventů studia ukončeného maturitní zkouškou (celorepubliková hodnota ukazatele 49,5 %) je více než absolventů bez maturity (hodnota ukazatele za celou Českou republiku je 32,8 %), **ale mezi kraji najdeme velmi výrazné rozdíly.**

Zcela specifická je situace v Praze. Najdeme zde výrazně vyšší počet gymnázií, konzervatoří a středních odborných škol se studijními obory, naopak střední odborná učiliště s učebními obory jsou zde

velmi výrazně potlačena. Navíc je nutno zmínit ještě věc u jiných krajů nevídanou – **Praha funguje jako centrum pro celý Středočeský kraj** a velká část žáků středních škol do Prahy dojíždí. Tyto dvě skutečnosti ovlivňují oba dva regiony natolik, že **Praha je nejen v podílu absolventů maturitních oborů středních škol na odpovídající věkové populaci na prvním místě (71,4 %) a v počtu absolventů nematuritních oborů středních škol na odpovídající věkové populaci na 12. místě (30,9 %) mezi kraji.** Praha také jako jediný region v ČR vykazuje celkový počet absolventů středních škol vyšší než je celkový počet obyvatel ve věku absolventů středních škol (102,3 %). Kraj Středočeský je proto v podílu absolventů maturitních oborů středních škol na populaci osmnáctiletých čtvrtý od konce mezi kraji (39,9 %), a protože nemá ani vysoký počet středních odborných učilišť, vykazuje nejnižší hodnotu ukazatele i pro absolventy nematuritních oborů středních škol v celé České republice (26,5 %).

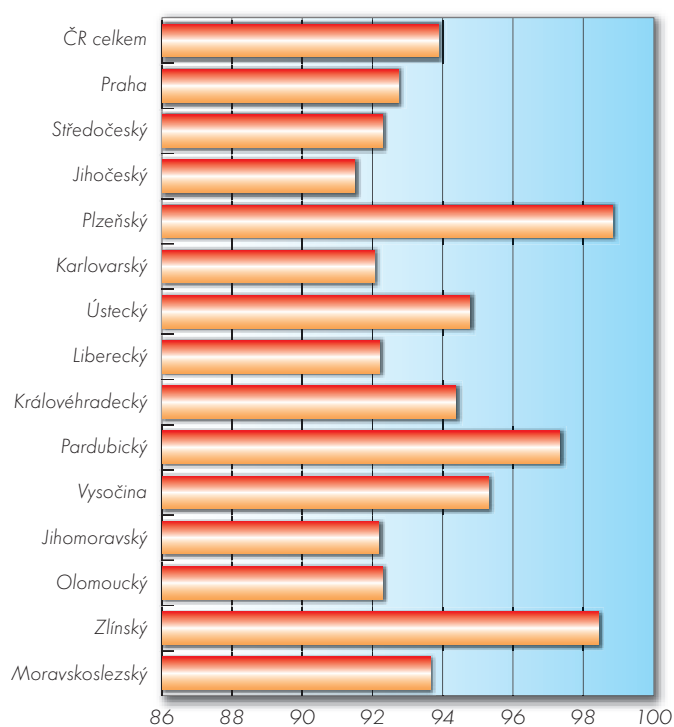
Za zmínku stojí i situace u dalších čtyř krajů – Jihočeského, Královéhradeckého, Jihomoravského a Zlínského, u kterých je podíl absolventů jak maturitních, tak i nematuritních oborů středních škol na odpovídající věkové populaci nadprůměrný.

Pro ostatní kraje většinou platí, že pokud mají nadprůměrný podíl absolventů maturitních oborů, je u nich potom naopak podprůměrný podíl absolventů nematuritních oborů středních škol vůči celorepublikovým hodnotám, nebo pokud mají obě hodnoty podprůměrné, tak se od průměrné hodnoty ukazatele za celou ČR příliš neliší.

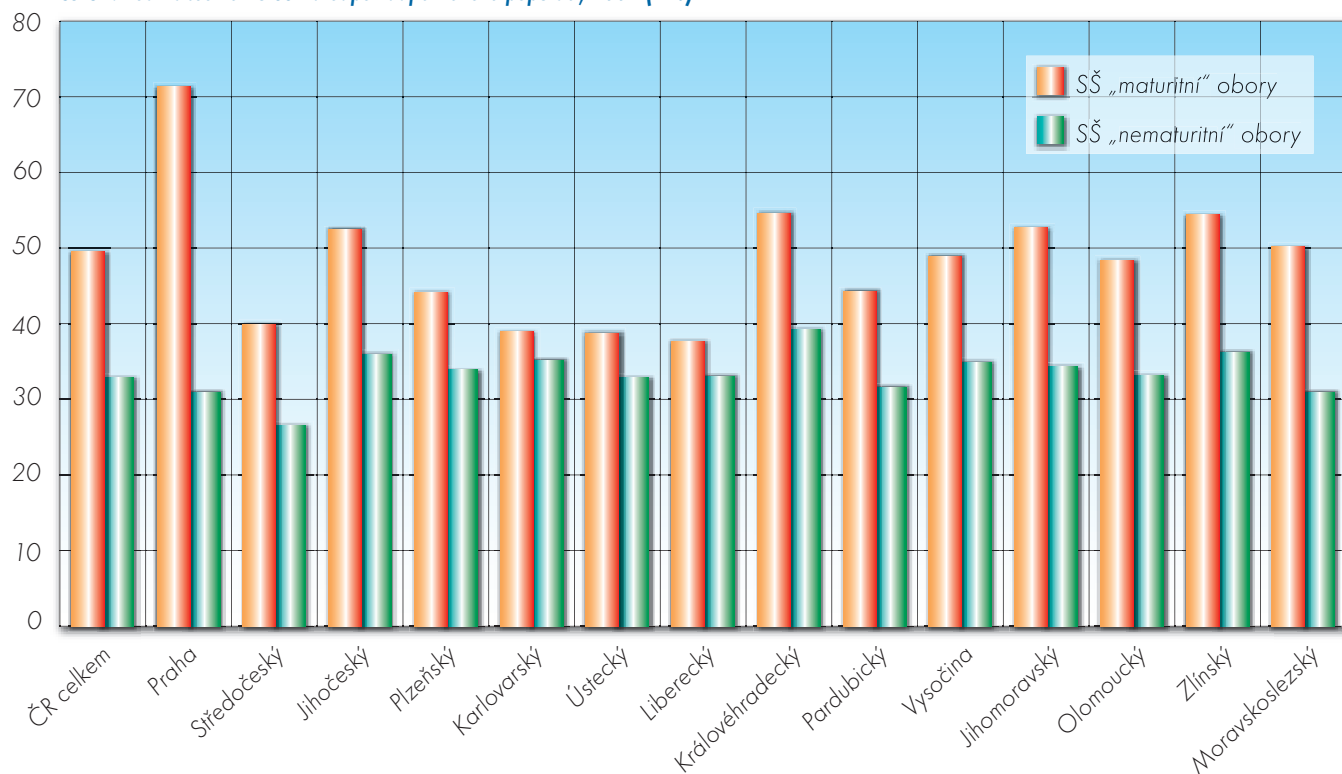
Absolventy středních škol můžeme rozdělit na šest podskupin – absolventy gymnázií, konzervatoří, studijních oborů SOŠ, oborů SOŠ zakončených závěrečnou zkouškou, studijních oborů SOU a učebních oborů SOU.

Nejvýznamnější skupiny tvoří absolventi gymnázií, studijních oborů středních odborných škol a učebních oborů středních odborných učilišť, kteří potom největší měrou udávají výslednou skladbu absolventů středních škol s maturitou a bez maturity. Absolventů konzervatoří a oborů středních odborných škol ukončených závěrečnou zkouškou

C3 G1: Podíl absolventů ZŠ na odpovídající věkové populaci, 2002 (v %)

C3 G2: Podíl absolventů SŠ na odpovídající věkové populaci, 2002 (v %)

je velmi málo a není třeba detailně analyzovat jejich strukturu v krajském kontextu – jejich podíl na odpovídající populaci je menší než jedno procento. Absolventů studijních oborů středních odborných učilišť je více a jejich podíl už není tak zanedbatelný (v ČR 4,8 %), ale zmíníme se o nich pouze na okraj.

Situace na gymnáziích je (s menšími odchylkami) prakticky stejná jako u absolventů maturitních oborů středních škol. Výrazným regionem je Praha, kde podíl absolventů gymnázií na odpovídající věkové populaci jako jediný v ČR překročil hranici dvaceti procent (26,5 %). Důvody jsou již popsány výše u situace absolventů maturitních oborů středních škol. Dalšími regiony s výrazným podílem absolventů gymnázií na odpovídající věkové populaci jsou kraj Jihomoravský (16,0 %), Královéhradecký (15,3 %) a Zlínský (14,3 %). Nízkou hodnotu ukazatele vykazují kraje Liberecký (6,7 %), Ústecký (7,8 %), Karlovarský (8,8 %) a Plzeňský (9,4 %).

I podíl absolventů studijních oborů středních odborných škol víceméně kopíruje již popsanou situaci absolventů maturitních oborů. Praha (39,9 %) je opět vůči podílu za celou Českou republiku velmi nadprůměrná, dalšími regiony s výrazným podílem jsou kraje Jihočeský (34,7 %) a Královéhradecký (34,3 %). Nejnižších hodnot dosahuje ukazatel v kraji Středočeském (25,5 %), s odstupem potom následují kraje Ústecký (28,1 %), Liberecký (28,1 %) a Karlovarský (28,2 %).

Pro podíl absolventů učebních oborů středních odborných učilišť na odpovídající věkové populaci platí úplně stejné krajské pořadí jako pro podíl absolventů nematuritních oborů, do kterých se mimo absolventů učebních oborů středních odborných učilišť započítávají ještě absolventi oborů středních odborných škol ukončených závěrečnou zkouškou (jejich podíl na populaci je ale menší než 1 %, jak je vidět v tabulce).

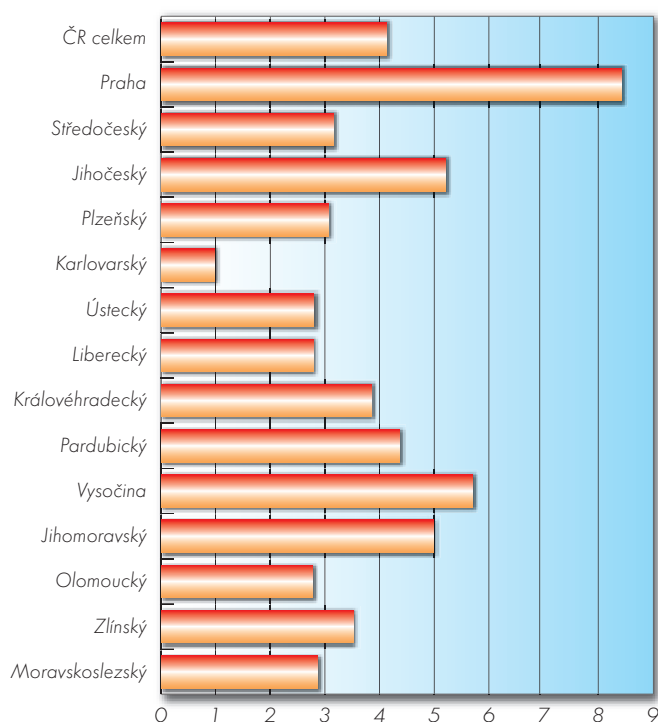
Největší podíl na odpovídající věkové populaci mají absolventi učebních oborů středních odborných učilišť v Královéhradeckém kraji (39,3 %), následují kraje Zlínský (36,2 %), Jihočeský (35,8 %) a Vysočina (34,9 %) – všechny čtyři kraje mají i nadprůměrný podíl absolventů středních škol bez maturity. Naopak nejnižší podíly absolventů učebních oborů SOU jsou v krajích Středočeském (26,5 %) a v Praze (30,4 %).

Na závěr popisu tohoto ukazatele týkajícího se středních škol se krátce zmíníme o **podílu absolventů studijních oborů středních odbor-**

ných učilišť na odpovídající věkové populaci – podíl za celou Českou republiku 4,9 % již není zanedbatelný a meziročně se zvýšil skoro dvakrát. V krajském pořadí vykazují nejvyšší podíly kraje moravské – Olomoucký (7,6 %), Zlínský (7,3 %), Jihomoravský (6,6 %) a Moravskoslezský (6,2 %). Nejnižší podíly pak najdeme v krajích Karlovarském (1,9 %), Ústeckém (2,8 %) a Libereckém (2,9 %).

Poslední sledovaný ukazatel je **podíl absolventů vyšších odborných škol na odpovídající věkové populaci v kraji.** Zde jasně dominuje Praha (8,4 % – je zde vysoký počet škol, Praha hraje ve vyšším odborném školství roli spádového centra), s odstupem potom následují kraje Vysočina (5,7 %), Jihočeský (5,2 %) a Jihomoravský (5,0 %); nejmenší podíl absolventů vyšších odborných škol na odpovídající populaci je v krajích Karlovarském (1,0 %), Olomouckém (2,8 %), Ústeckém (2,8 %) a Libereckém (2,8 %).

C3 G3: Podíl absolventů VOŠ na odpovídající věkové populaci, 2002 (v %)

C 4 Děti a žáci vyžadující zvláštní péči

Ukazatel vypovídá o specifické části vzdělávacího systému – speciálním vzdělávání.

V každé společnosti existuje skupina lidí, jejichž vzdělávání vyžaduje v některém ohledu specifický přístup či podmínky, takže jejich vzdělávání společně s většinou populací je obtížné. V českém vzdělávacím systému byl pro zajištění jejich vzdělávání vytvořen sektor speciálních škol, který pokrývá všechny úrovně od předškolní po střední. Během posledního desetiletí však lze sledovat snahy po integraci znevýhodněných žáků a studentů do běžných škol.

Vzhledem k tomu, že zmíněná specifika se týkají různých oblastí a odpovídající znevýhodnění mají různou závažnost, jsou i vzdělávací instituce, jejich programy a cíle v této oblasti velmi diverzifikované. Je totiž třeba zajistit vzdělávání pro jedince smyslově, tělesně či mentálně postižené, a to na všech relevantních úrovních. Speciální školství, byť se týká pouze výrazné menšiny populace, se tak stává klíčovým pro zmíněné skupiny obyvatelstva a výraznou složkou institucionální struktury vzdělávacího systému. Dalším specifikem tohoto sektoru vzdělávání je i potřeba lidských zdrojů s kvalifikací odpovídající úrovni a zaměřením na odpovídající typ znevýhodnění. Navíc zde nejde pouze o učitele, ale i o vychovatele, asistenty a jiné kategorie pracovníků.

V případě sektoru speciálního vzdělávání je nutno si při pohledu na krajské struktury v první řadě uvědomit, že výrazně specifické vzdělávací potřeby má pouze malá část populace. Z tohoto důvodu pro jedince s některými typy znevýhodnění v celé republice existuje pouze několik škol, což implikuje jejich velmi nehomogenní rozložení dokonce i v krajském pohledu.

Je zřejmé, že mohutnost a struktura sektoru speciálního vzdělávání je dána potřebami populace. Podíl osob s daným typem znevýhodnění by v populacích jednotlivých krajů měl být zhruba stejný. Co se však jistě bude lišit, jsou kritéria (resp. míra „citlivosti“ na určité znevýhodnění), podle nichž zúčastněné subjekty (ředitelé škol, lékaři, rodiče apod.) určují, zda jsou potřeby daného jedince natolik specifické, aby měl navštěvovat speciální školu.

Velikost i struktura speciálního vzdělávání se do značné míry odvíjí od přístupu jednotlivých zúčastněných subjektů (ředitelů škol, učitelů, rodičů, pedagogických či výchovných poradců i lékařů). Jde především o otázku integrace znevýhodněných jedinců do „normálních“ škol a podporu „řešení“ znevýhodnění jedince jiným způsobem, než jeho přesunutím do specializované školy (často spíše jde o otázku společenskou a kulturní, než zdravotní či pedagogickou). Krajské autority zde mohou působit jednak podporou integrace či separace znevýhodněných jedinců postoji či konkrétně zaměřenými opatřeními. Velmi důležitou roli přitom může hrát také informovanost rodičů a učitelů o možných přístupech a řešeních, motivace učitelů a ředitelů škol k žádoucím postojům⁷ a podporou vzdělávání a přípravy učitelů v případě, že volbou je integrace znevýhodněných žáků do „normálních“ škol. Jsou-li tedy podíly žáků se specifickými vzdělávacími potřebami integrovaných do „normálních“ škol v daném kraji vyšší, klesá potřeba existence specializovaných vzdělávacích institucí.

C 4.1 Podíly dětí/žáků se zdravotním postižením integrovaných do běžných tříd, speciálních a specializovaných tříd a speciálních škol

Charakteristika ukazatele

Ukazatel uvádí absolutní počty postižených dětí a žáků na jednotlivých stupních vzdělávání a charakterizuje rozvrstvení postižených

dětí a žáků v běžných třídách, speciálních a specializovaných třídách a ve speciálních školách. Snaha integrovat postižené děti a žáky do běžných tříd je charakteristická zejména pro poslední období. Tato integrace napomáhá jak dětem postiženým zařadit se do běžného života, tak dětem a žákům bez postižení naučit se žít s postiženými spoluobčany. Z tohoto důvodu je míra integrace velmi důležitá. Speciální a specializované třídy v převážné míře existují na mateřské a základní škole, několik takových tříd je i na gymnáziích.

Metodika

$$\frac{P\check{Z}b_i}{P\check{Z}celk_i} \times 100, \frac{P\check{Z}st_i}{P\check{Z}celk_i} \times 100, \frac{P\check{Z}ss_i}{P\check{Z}celk_i} \times 100$$

$P\check{Z}b_i$ – počet postižených žáků integrovaných v běžných třídách na jednotlivých vzdělávacích úrovních

$P\check{Z}st_i$ – počet postižených žáků integrovaných ve speciálních třídách na jednotlivých vzdělávacích úrovních

$P\check{Z}ss_i$ – počet postižených žáků ve speciálních školách na jednotlivých vzdělávacích úrovních (bez škol při výchovných ústavech)

$P\check{Z}celk_i$ – celkový počet postižených žáků na jednotlivých vzdělávacích úrovních (bez škol při výchovných ústavech)

Zdroj dat

databáze ÚIV

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Pokud sledujeme podíly postižených dětí v mateřských školách podle toho, kam jsou umístěny, vidíme, že v ČR je asi jedna pětina postižených dětí individuálně integrovaná do běžných tříd mateřských škol, jedna třetina je ve speciálních nebo specializovaných třídách mateřských škol a zbylá necelá jedna polovina (46 %) je umístěna ve speciálních mateřských školách.

Na základních školách je situace jiná – do běžných tříd základních škol je integrována asi polovina postižených žáků (51,6 %), desetina je ve speciálních a specializovaných třídách základních škol a zbylých necelých 40 % je umístěno ve speciálních školách. Speciální školy na úrovni povinné školní docházky se dělí na speciální základní školy, zvláštní školy a pomocné školy. Nejvyšší podíl postižených žáků na speciálních školách je ve zvláštních školách (jedna čtvrtina všech postižených v základním školství). Vysoký podíl individuálně integrovaných je dán především tím, že na základní škole se plní povinná školní docházka a pokud jsou pro integraci podmínky, je pro rodiče ve většině případů výhodnější umístit dítě do běžné základní školy, než do speciální školy, která je hůře dopravně dostupná.

Na středoškolské úrovni je do běžných tříd individuálně integrováno asi 15 % žáků, ve speciálních a specializovaných třídách středních škol je pouze 0,2 % žáků a ve speciálních školách je zbylých skoro 85 % žáků. Speciální školy na středoškolské úrovni můžeme rozdělit na speciální střední školy (zde je asi 9 % z celkového počtu postižených na středních školách) a na praktické školy a odborná učiliště, kde se nachází tři čtvrtiny celkového počtu postižených na středoškolské úrovni.

Na vyšších odborných školách je v celé ČR do běžných tříd individuálně integrováno 30 postižených žáků.

Regionální rozdíly

Mezikrajsové rozdíly ve vzdělávání postižených jsou daleko větší než rozdíly ve vzdělávání zdravých dětí a žáků.

Nejvyšší podíl individuálně integrovaných postižených dětí do běžných tříd mateřských škol najdeme v kraji Jihočeském (41,4 %),

⁷ Ve smyslu zvoleného přístupu – integrace nebo separace jedinců se znevýhodněním.

Území		MŠ						ZŠ						SŠ				VOŠ individuálně integrování do běžných tříd		
		individuálně integrování v běžných třídách MŠ		speciální třídy MŠ		speciální MŠ		individuálně integrování v běžných třídách ZŠ		speciální třídy ZŠ		speciální školy na úrovni základního vzdělávání		individuálně integrování v běžných třídách SŠ		speciální třídy SŠ			speciální školy na úrovni středního vzdělávání	
CZ0	ČR celkem	2537	4268	5808	56455	11420	9323	27094	5196	2987	42	1786	14711	30						
CZ01	Praha	187	218	936	6744	2290	1823	1669	394	650	22	393	1437	9						
CZ011	Hlavní město Praha	187	218	936	6744	2290	1823	1669	394	650	22	393	1437	9						
CZ02	Střední Čechy	174	81	408	9419	1077	356	2920	522	164	0	22	1399	4						
CZ021	Středočeský kraj	174	81	408	9419	1077	356	2920	522	164	0	22	1399	4						
CZ03	Jihozápad	294	352	338	4942	752	784	2868	618	233	0	0	1511	0						
CZ031	Jihočeský kraj	201	306	178	2448	288	300	1578	312	138	0	0	739	0						
CZ032	Plzeňský kraj	93	246	160	2494	464	484	1290	306	95	0	0	772	0						
CZ04	Severozápad	170	524	641	5612	1529	1041	5139	745	236	0	0	2447	1						
CZ041	Karlovarský kraj	36	117	92	1138	234	457	1147	164	11	0	0	552	0						
CZ042	Ústecký kraj	134	407	549	4474	1295	584	3992	581	225	0	0	1895	1						
CZ05	Severovýchod	480	1166	1107	10609	810	1723	4741	823	319	0	173	2382	8						
CZ051	Liberecký kraj	87	423	386	1548	364	481	1619	232	126	0	0	591	2						
CZ052	Královéhradecký kraj	242	475	521	5522	411	1070	1538	281	147	0	173	1074	0						
CZ053	Pardubický kraj	151	268	200	3539	35	172	1584	310	46	0	0	717	6						
CZ06	Jihovýchod	337	627	986	6552	2427	1146	3344	747	601	6	450	1796	3						
CZ061	Vysočina	165	281	195	2879	676	153	993	247	167	0	0	386	1						
CZ062	Jihomoravský kraj	172	346	791	3673	1751	993	2351	500	434	6	450	1410	2						
CZ07	Střední Morava	355	499	627	5822	1036	1456	2977	713	266	0	114	1638	0						
CZ071	Olomoucký kraj	164	117	422	3031	675	1088	1710	322	148	0	38	881	0						
CZ072	Zlínský kraj	191	382	205	2791	361	368	1267	391	118	0	76	757	0						
CZ08	Moravskoslezsko	540	801	765	6755	1499	994	3436	634	518	14	634	2101	5						
CZ081	Moravskoslezský kraj	540	801	765	6755	1499	994	3436	634	518	14	634	2101	5						

C4 T2: Struktura postižených dětí a žáků na jednotlivých vzdělávacích stupních podle druhu třídy nebo školy, kterou navštěvují (procentuální zastoupení), 2002 (v %)

Území	MŠ				ZŠ				SŠ										
	individuálně integrovaní v běžných třídách MŠ		speciální třídy MŠ		speciální MŠ		individuálně integrovaní v běžných třídách ZŠ		speciální třídy ZŠ		speciální školy na úrovni základního vzdělávání		individuálně integrovaní v běžných třídách SŠ		speciální třídy SŠ		speciální školy na úrovni středního vzdělávání		
											speciální základní školy	zvláštní školy	pomocné školy					speciální střední školy	praktické školy a odborná učiliště
CZ0	20,1%	33,8%	46,0%	51,6%	10,4%	8,5%	24,7%	4,7%	15,3%	0,2%	9,1%	75,3%							
CZ01	13,9%	16,3%	69,8%	52,2%	17,7%	14,1%	12,9%	3,0%	26,0%	0,9%	15,7%	57,4%							
CZ011	13,9%	16,3%	69,8%	52,2%	(1.)	14,1%	12,9%	(14.)	3,0%	(2.)	14,1%	12,9%	(14.)	3,0%	(1.)	15,7%	(3.)	57,4%	(14.)
CZ02	26,2%	12,2%	61,5%	65,9%	7,5%	2,5%	20,4%	3,7%	10,3%	0,0%	1,4%	88,3%							
CZ021	26,2%	12,2%	61,5%	65,9%	(1.)	2,5%	20,4%	(11.)	3,7%	(9.)	2,5%	20,4%	(12.)	3,7%	(4.)	1,4%	(7.)	88,3%	(5.)
CZ03	29,9%	35,8%	34,3%	49,6%	7,5%	7,9%	28,8%	6,2%	13,4%	0,0%	0,0%	86,6%							
CZ031	41,4%	21,9%	36,7%	49,7%	(8.)	6,1%	32,0%	(4.)	6,3%	(12.)	6,1%	32,0%	(2.)	15,7%	(6.)	0,0%	(8.)	84,3%	(6.)
CZ032	18,6%	49,3%	32,1%	49,5%	(9.)	9,2%	25,6%	(7.)	6,1%	(7.)	9,6%	25,6%	(3.)	11,0%	(9.)	0,0%	(8.)	89,0%	(4.)
CZ04	12,7%	39,3%	48,0%	39,9%	10,9%	7,4%	36,5%	5,3%	8,8%	0,0%	0,0%	91,2%							
CZ041	14,7%	47,8%	37,6%	36,2%	(14.)	14,6%	36,5%	(3.)	5,2%	(10.)	14,6%	36,5%	(8.)	2,0%	(14.)	0,0%	(8.)	98,0%	(1.)
CZ042	12,3%	37,3%	50,4%	40,9%	(11.)	11,9%	36,5%	(2.)	5,3%	(4.)	5,3%	36,5%	(7.)	10,6%	(10.)	0,0%	(8.)	89,4%	(3.)
CZ05	17,4%	42,4%	40,2%	56,7%	4,3%	9,2%	25,3%	4,4%	11,1%	0,0%	0,0%	82,9%							
CZ051	9,7%	47,2%	43,1%	36,5%	(13.)	11,3%	38,1%	(1.)	5,5%	(8.)	11,3%	38,1%	(5.)	17,6%	(4.)	0,0%	(8.)	82,4%	(8.)
CZ052	19,5%	38,4%	42,1%	62,6%	(3.)	4,7%	17,4%	(13.)	3,2%	(13.)	12,1%	17,4%	(13.)	10,5%	(11.)	0,0%	(4.)	77,0%	(10.)
CZ053	24,4%	43,3%	32,3%	62,7%	(2.)	0,6%	28,1%	(5.)	5,5%	(14.)	3,0%	28,1%	(4.)	6,0%	(13.)	0,0%	(8.)	94,0%	(2.)
CZ06	17,3%	32,2%	50,6%	46,1%	17,1%	8,1%	23,5%	5,3%	21,1%	0,2%	15,8%	63,0%							
CZ061	25,7%	43,8%	30,4%	58,2%	(4.)	13,7%	20,1%	(12.)	5,0%	(3.)	3,1%	20,1%	(9.)	30,2%	(1.)	0,0%	(8.)	69,8%	(11.)
CZ062	13,1%	26,4%	60,4%	39,6%	(12.)	18,9%	25,4%	(8.)	5,4%	(1.)	10,7%	25,4%	(6.)	18,9%	(3.)	0,3%	(1.)	61,3%	(13.)
CZ07	24,0%	33,7%	42,3%	48,5%	8,6%	12,1%	24,8%	5,9%	13,2%	0,0%	5,6%	81,2%							
CZ071	23,3%	16,6%	60,0%	44,4%	(10.)	9,9%	25,1%	(9.)	4,7%	(6.)	15,9%	25,1%	(11.)	13,9%	(7.)	0,0%	(6.)	82,6%	(7.)
CZ072	24,6%	49,1%	26,3%	53,9%	(5.)	7,0%	24,5%	(10.)	7,6%	(11.)	7,1%	24,5%	(10.)	12,4%	(8.)	0,0%	(5.)	79,6%	(9.)
CZ08	25,6%	38,0%	36,3%	50,7%	11,3%	7,5%	25,8%	4,8%	15,9%	0,4%	19,4%	64,3%							
CZ081	25,6%	38,0%	36,3%	50,7%	(7.)	11,3%	25,8%	(6.)	4,8%	(5.)	7,5%	25,8%	(10.)	15,9%	(5.)	0,4%	(2.)	64,3%	(12.)

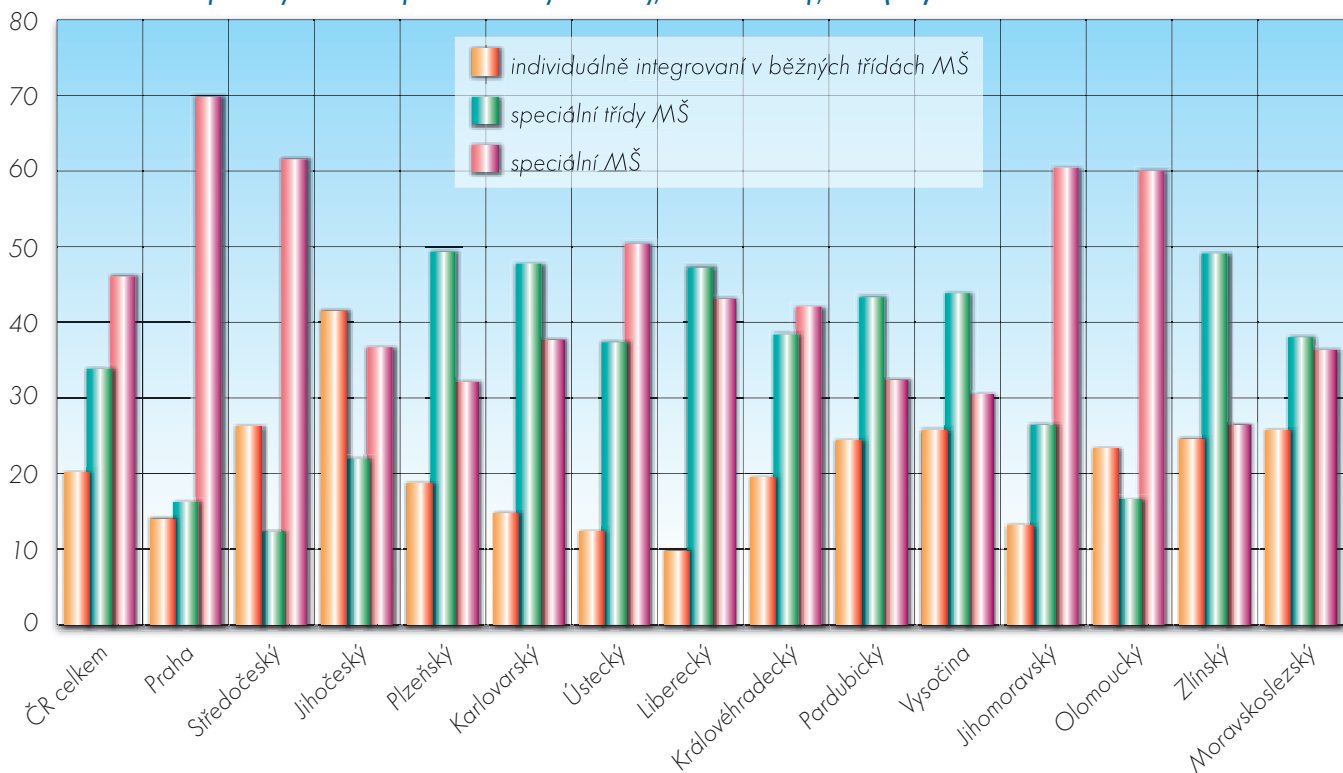
nejméně v kraji Libereckém (9,7%). Největší podíl postižených dětí ve speciálních a specializovaných třídách mateřských škol je v kraji Zlínském (49,1%), následují kraje Karlovarský (47,8%) a Liberecký (47,2%), nejnižší podíl mají kraj Středočeský (12,2%), Praha (16,3%) a kraj Olomoucký (16,6%). Největší podíl postižených dětí ve speciálních mateřských školách má Praha (69,8%), následují kraje Středočeský (61,5%), Jihomoravský (60,4%) a Olomoucký (60,0%), nejnižší podíl mají kraje Zlínský (26,3%), Vysočina (30,4%), Plzeňský (32,1%) a Pardubický (32,3%).

Do běžných tříd základních škol je obecně integrováno procentuálně nejvíce postižených žáků, a to platí i ve většině krajů. Výjimkou jsou kraje Karlovarský, Ústecký, Liberecký, Olomoucký a Jihomoravský, kde se víc postižených žáků nachází ve speciálních školách (především zvláštních). Největší podíl postižených individuálně integrovaných do běžných tříd základních škol je v krajích Středočeský (65,9%), Pardubický (62,7%) a Královéhradecký (62,6%), nejméně v krajích Karlovarský (36,2%), Liberecký (36,5%) a Jihomoravský (39,6%). Pokud jde o speciální a specializované třídy základních škol, největší podíl žáků má kraj Jihomoravský (18,9%), následují Praha (17,7%), Vysočina (13,7%), Ústecký (11,9%) a Moravskoslezský (11,3%). Nejmenší podíl postižených žáků v těchto třídách má kraj Pardubický (0,6%), dále s velkým odstupem kraje Královéhradecký (4,7%) a Jihočeský (5,8%). Speciální školy na úrovni základního vzdělávání se dělí na speciální základní školy, zvláštní školy a pomocné školy. Mezikrajově nejvyváženější je situace u pomocných škol, ve kterých je podíl z celkově postižených na úrovni základního vzdělávání od 3,0% v Praze až po 7,6% v kraji Zlínském (odchylky od celostátního průměru 4,7% nejsou velké). Největší podíl postiže-

ných dětí ve speciálních školách na základní úrovni vzdělávání je obecně ve zvláštních školách (jedinou výjimkou je Praha, kde je více dětí ve speciálních základních školách než ve zvláštních školách). Podíly se pohybují od 12,9% v Praze až po 36,5% v Karlovarském a Ústeckém kraji. Pokud jde o speciální základní školy, nejvyšší podíl má kraj Olomoucký (15,9%), Karlovarský (14,6%) a Praha (14,1%), nejnižší kraje Středočeský (2,5%) a Pardubický (3,0%).

U středních škol je situace úplně odlišná. Nejvyšší podíl postižených je ve speciálních školách (konkrétně v praktických školách a odborných učilištích) a speciální třídy na středních školách prakticky neexistují. V případě postižených individuálně integrovaných do běžných tříd středních škol vykazuje nejvyšší podíl kraj Vysočina (30,2%) a Praha (26,0%), nejnižší podíl mají kraje Karlovarský (2,0%) a Pardubický (6,0%). Speciální třídy na středních školách jsou pouze ve třech krajích (Praha, Jihomoravský a Moravskoslezský) a podíl postižených v žádném z těchto krajů nedosahuje ani 1%. Speciální školy na úrovni středního vzdělávání dělíme na speciální střední školy a praktické školy + odborná učiliště. Speciální střední školy vůbec neexistují v polovině krajů (Jihočeský, Plzeňský, Karlovarský, Ústecký, Liberecký, Pardubický a Vysočina), ze zbylých sedmi krajů jsou nejvyšší podíly postižených v Jihomoravském (19,6%) a Moravskoslezském kraji (19,4%). V praktických školách a odborných učilištích je největší podíl postižených na středoškolské úrovni. Pod 70% hranicí jsou pouze čtyři kraje (Praha – 57,4%, Jihomoravský kraj – 61,3% a Moravskoslezský kraj – 64,3%, Vysočina – 69,8%), kraje s nejvyššími podíly se pohybují nad hranicí 90% – Karlovarský (98,0%) a Pardubický (94,0%).

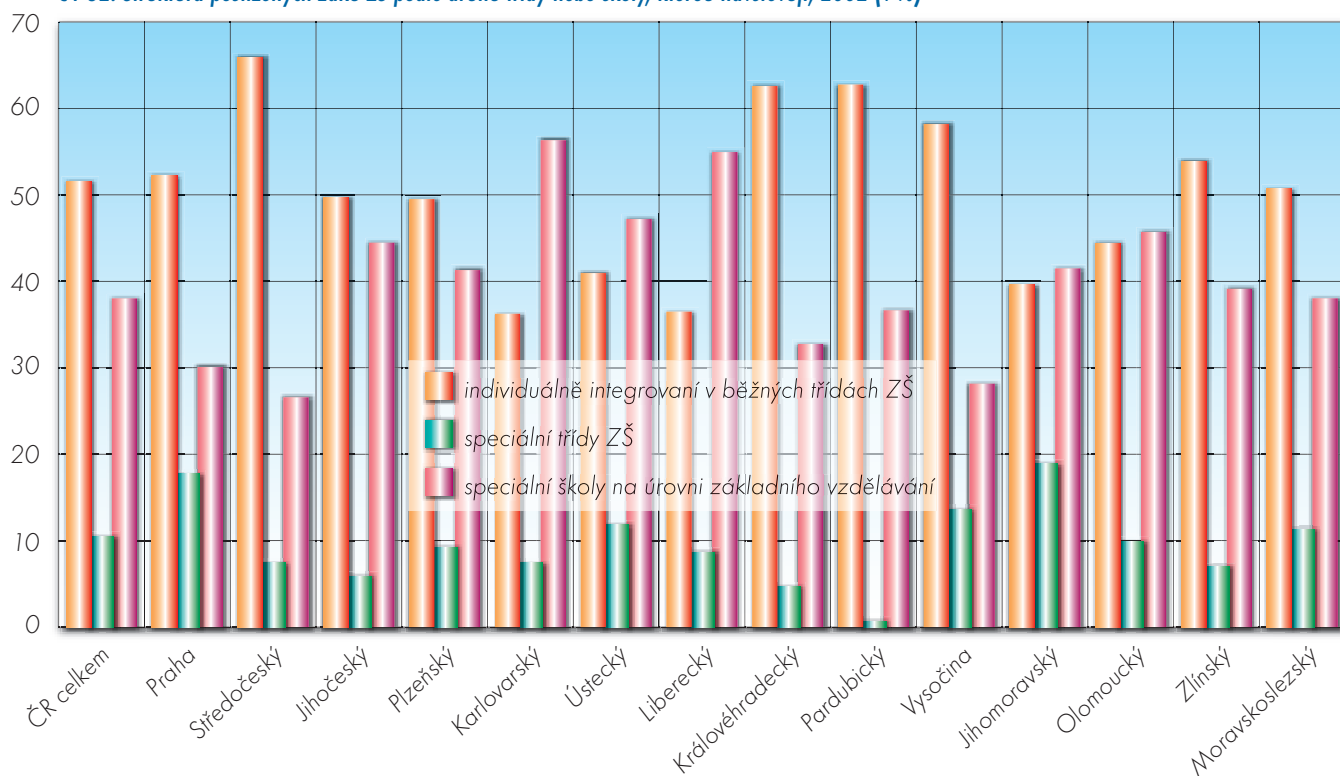
C4 G1: Struktura postižených dětí v MŠ podle druhu třídy nebo školy, kterou navštěvují, 2002 (v %)

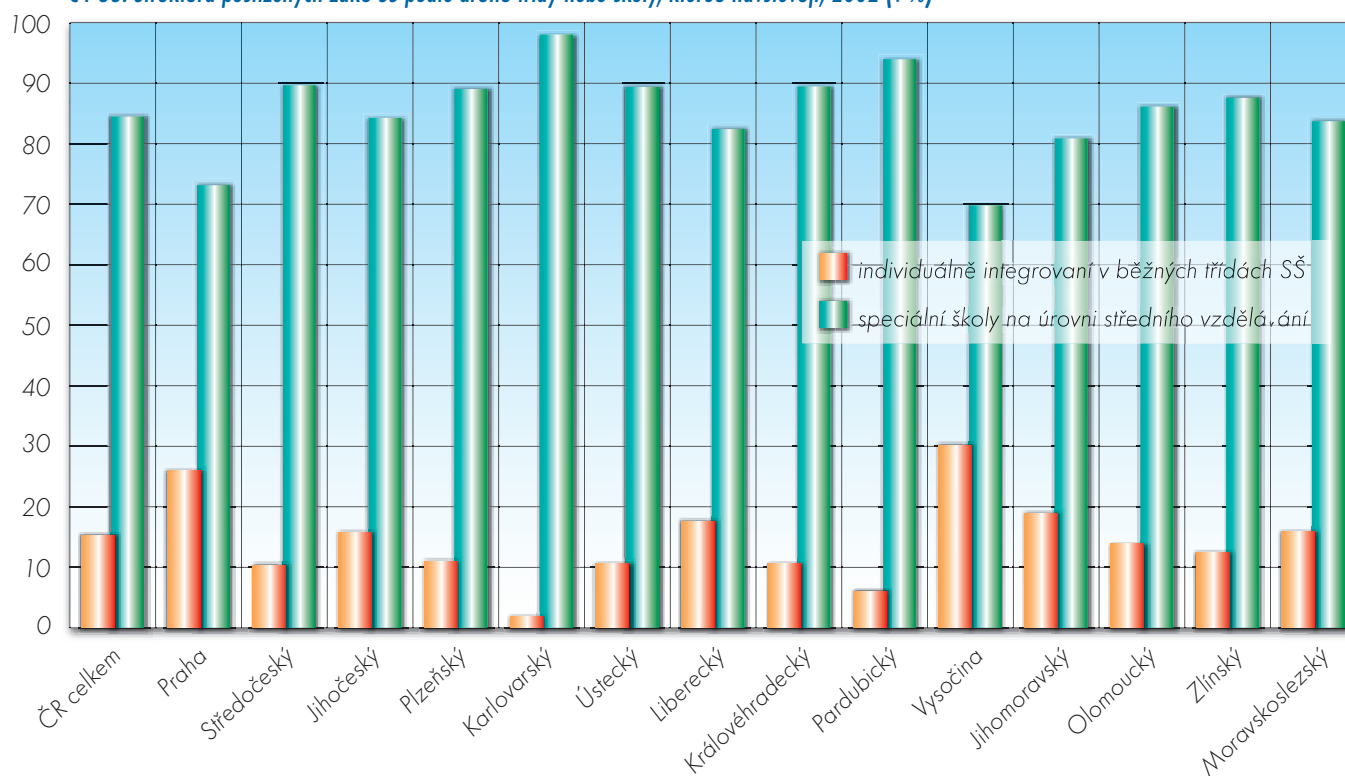

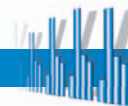

C4 G2: Struktura postižených žáků ZŠ podle druhu třídy nebo školy, kterou navštěvují, 2002 (v %)

C4 G3: Struktura postižených žáků SŠ podle druhu třídy nebo školy, kterou navštěvují, 2002 (v %)

C 4.2 Žáci ve třídách pro děti se sociálním znevýhodněním

Charakteristika ukazatele

Ukazatel popisuje podíly dětí v přípravných třídách pro děti se sociálním znevýhodněním, které jsou určeny pro děti před nástupem do základního vzdělávání a výuka v nich je realizována na mateřských, základních, speciálních základních nebo zvláštních školách.

Metodika

$$\frac{PZsk}{P6} \times 100$$

PZsk – počet dětí ve třídách pro děti se sociálním znevýhodněním
P6 – populace šestiletých dětí

Zdroj dat

ČSÚ – demografie
 databáze ÚIV

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Podíl šestiletých dětí umístěných ve třídách pro děti se sociálním znevýhodněním činí v celorepublikovém měřítku 1,6 %. Ukazatel však vykazuje velké mezikrajové rozdíly.

Regionální rozdíly

Hodnoty ukazatele se pohybují v poměrně velkém rozpětí – od 0,5 % v Pardubickém kraji až do 6,6 % v kraji Karlovarském. Nejvyšší podíl dětí ve třídách pro děti se sociálním znevýhodněním na populaci šestiletých vykazuje kromě již zmíněného Karlovarského i kraj Ústecký (5,0 %). Nejnižší podíl vykazují již zmíněný kraj Pardubický a Zlínský (0,5 %).

C4 T8: Podíl žáků ve třídách pro děti se sociálním znevýhodněním na populaci šestiletých, 2002 (v %)

Území		Podíl žáků ve třídách pro děti se sociálním znevýhodněním na populaci šestiletých	
	ČR celkem	1,61 %	
CZ01	Praha	1,49 %	
CZ011	Hlavní město Praha	1,49 %	(4.)
CZ02	Střední Čechy	0,58 %	
CZ021	Středočeský kraj	0,58 %	(11.)
CZ03	Jihozápad	0,64 %	
CZ031	Jihočeský kraj	0,61 %	(10.)
CZ032	Plzeňský kraj	0,68 %	(9.)
CZ04	Severozápad	5,40 %	
CZ041	Karlovarský kraj	6,56 %	(1.)
CZ042	Ústecký kraj	4,98 %	(2.)
CZ05	Severovýchod	1,10 %	
CZ051	Liberecký kraj	1,47 %	(5.)
CZ052	Královéhradecký kraj	1,41 %	(6.)
CZ053	Pardubický kraj	0,45 %	(14.)
CZ06	Jihovýchod	0,94 %	
CZ061	Vysočina	0,57 %	(12.)
CZ062	Jihomoravský kraj	1,12 %	(7.)
CZ07	Střední Morava	0,64 %	
CZ071	Olomoucký kraj	0,80 %	(8.)
CZ072	Zlínský kraj	0,48 %	(13.)
CZ08	Moravskoslezsko	2,40 %	
CZ081	Moravskoslezský kraj	2,40 %	(3.)

C 5 Účast na dalším vzdělávání a na odborné přípravě mezi dospělými

Ukazatel vypovídá o účasti na dalším vzdělávání a na odborné přípravě mezi dospělými, které probíhá formou večerního, kombinovaného, dálkového nebo distančního studia a jímž si lidé mohou zajistit udržení, růst a rozvoj kvalifikační úrovně.

Další vzdělávání přináší obnovu a rozvoj kvalifikačního profilu člověka, čímž roste jeho cena pro zaměstnavatele (a obecně i jeho zaměstnatelnost) a nezřídka mu to přináší i další výhody (vyšší plat, postavení a podobně).

Ekonomika regionu jako celek pak z intenzivnějšího dalšího vzdělávání těží v podobných kvalitách, jako jednotliví zaměstnavatelé (vyšší technologická úroveň, orientace na pokročilejší a tedy i výnosnější činnosti, vyšší kvalifikační úroveň lidských zdrojů přitahující investory, vyšší efektivita práce a podobně).

Intenzita dalšího vzdělávání v podnicích je determinována faktorem ochoty člověka se dále vzdělávat a faktorem ochoty zaměstnavatelů tento typ vzdělávání akceptovat, případně zajišťovat.

Ochota člověka vzdělávat se je z větší míry subjektivní záležitostí, z vnějšku působí hlavně tlak zaměstnavatele požadujícího kvalifikovanou pracovní sílu. Lidé s nižší kvalifikací se tedy budou raději vzdělávat, než aby o zaměstnání přišli.

Ochota zaměstnavatelů umožnit svým zaměstnancům další vzdělávání je ovlivňována mnoha faktory. Jsou to **ekonomický stav subjektu** (tedy jeho schopnost tyto aktivity financovat), který se do značné míry odvíjí od obecné ekonomické situace v regionu; **výše nákladů na vzdělávací aktivity**; **kvalifikační profil zaměstnanců v kombinaci s používanými technologiemi** (včetně zamýšleného budoucího stavu); **motivace zaměstnanců** a v neposlední řadě i **priority managementu společnosti**. Většina těchto charakteristik se přitom liší subjekt od subjektu, odvětví od odvětví.

V rámci vzdělávací soustavy realizují další vzdělávání dospělých prakticky všechny druhy a typy vzdělávacích institucí s výjimkou předškolních zařízení.

Pro ty, kteří neukončili úspěšně základní vzdělávání, jsou určeny **kursy pro doplnění základního vzdělání** (realizují je základní školy, speciální školy a střední školy), **kursy pro doplnění vzdělání poskytovaného zvláště školou a kursy pro doplnění vzdělání poskytovaného pomocnou školou** (realizované speciálními školami).

Na středních školách si mohou zájemci doplnit formou externího, dálkového, večerního či kombinovaného studia vzdělání v oborech KKOV (pokud má tyto formy studia škola povoleny), na vyšších odborných školách je tato možnost v dálkovém studiu.

Na vysokých školách studují dospělí opět ve studijních programech KKOV formou distanční nebo kombinovanou.

Kromě studia v oborech, příp. programech KKOV, nabízejí některé střední a vysoké školy **studium jednotlivých předmětů a rekvalifikační studium**. Vysoké školy dále nabízejí **studium k získání a doplnění pedagogické kvalifikace, univerzity třetího věku a širokou škálu dalších vzdělávacích programů**.

V rámci vzdělávací soustavy existuje i široká škála dalšího studia **cižích jazyků** – např. na státních jazykových školách v běžných kursech a v kursech pomaturitního studia, které nabízejí i další jazykové školy.

C 5.1 Podíl žáků v ostatních formách studia

Charakteristika ukazatele

Ukazatel podává **základní přehled o podílech studujících dospělých na jednotlivých vzdělávacích úrovních, nebo spíše o podílech osob, které studují v ostatních formách studia** (večerní, distanční, kombinované, dálkové) na jednotlivých družích a typech vzdělávacích

institucí. Celkový počet těchto žáků a studentů porovnáváme s celkovým počtem žáků / studentů v daném typu a druhu školy. V určité míře tento ukazatel informuje, jak ten který kraj využívá volných kapacit škol pro tyto formy studia.

Metodika výpočtu

$$\frac{ZO_i}{Z_i} \times 100$$

ZO_i – počet žáků v daném typu a druhu školy, příp. druhu studia studujících formou večerního, distančního, kombinovaného nebo dálkového studia (čtyřletá gymnázia, konzervatoře, studijní obory ukončené maturitní zkouškou na středních odborných školách, obory ukončené závěrečnou zkouškou na středních odborných školách, nástavbové studium na středních odborných školách, učební obory na středních odborných učilištích, studijní obory na středních odborných učilištích ukončené maturitní zkouškou, nástavbové studium na středních odborných učilištích, studium na vyšších odborných školách)

Z_i – celkový počet žáků ve všech formách studia studujících na daném typu a druhu školy, příp. druhu studia (čtyřletá gymnázia, konzervatoře, studijní obory ukončené maturitní zkouškou na středních odborných školách, obory ukončené závěrečnou zkouškou na středních odborných školách, nástavbové studium na středních odborných školách, učební obory na středních odborných učilištích, studijní obory na středních odborných učilištích ukončené maturitní zkouškou, nástavbové studium na středních odborných učilištích, studium na vyšších odborných školách)

Zdroj dat

databáze ÚIV

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Nejvyšší podíly ostatních forem studia vykazuje nástavbové studium na středních odborných školách a středních odborných učilištích (49,2 %). Zde je podíl těchto žáků tradičně velmi vysoký a žáci nástavbového studia tvoří naprostou většinu studujících v ostatních formách studia na středních školách.

V ostatních družích středoškolského studia není podíl studentů v ostatních formách studia příliš vysoký – studium na konzervatořích 4,8 %, studijní obory na středních odborných školách 4,2 %, obory ukončené závěrečnou zkouškou na středních odborných školách 5,7 % (opět jde v absolutních číslech o naprosto zanedbatelný počet žáků vzhledem k celkově nízkému počtu žáků v tomto druhu studia), studium v učebních oborech středních odborných učilištích 0,9 %, studium na čtyřletých gymnáziích 0,8 % a studium v oborech ukončených maturitní zkouškou na středních odborných učilištích 0,2 %.

Další oblast regionálního školství, kde je zastoupení ostatních forem studia poměrně vysoké a má své plné opodstatnění, jsou **vyšší odborné školy**, kde podíl žáků v ostatních formách studia činí 17,1 %.

Celkově je možné shrnout, že ostatní formy studia využívají v oblasti středního školství především studenti s dosaženým středním vzděláním, kteří si chtějí doplnit vyšší stupeň vzdělání – úplné střední (především odborné) vzdělání ukončené maturitní zkouškou prostřednictvím studia v nástavbových oborech. Další cílovou skupinou, ke které je nutné směřovat nabídky ostatních forem studia, jsou osoby s ukončeným úplným středním vzděláním (ať už odborným nebo všeobecným), které absolvovaly střední školu před několika lety a chtějí si doplnit vzdělání na vyšší odborné škole.

Regionální rozdíly

Z hlediska regionálních rozdílů má smysl zabývat se ukazatelem týkajícím se nejvíce zastoupených druhů studia – nástavbovým studiem na středních odborných školách a učilištích a studiem na vyšších odborných školách. Ostatní druhy studia jsou početně málo zastoupené, proto hodnoty ukazatele v těchto případech doporučujeme považovat spíše za orientační.

V nástavbovém studiu na středních odborných učilištích studuje v ostatních formách studia celkem 49,2 % žáků. Hodnoty ukazatele se však v jednotlivých krajích velmi liší – pohybuje se v poměrně širokém rozmezí od 33,6 % v Libereckém kraji až do 57,7 % v Moravsko-

slezském kraji. Kraje jsou kolem průměrné hodnoty rozděleny rovnoměrně – sedm jich je pod průměrem ČR a sedm nad průměrem ČR.

Na vyšších odborných školách je o ostatní formy studia od počátku jejich existence poměrně vysoký zájem. Na vyšších odborných školách studovalo v ostatních formách studia celkem 17,1 %, ale hodnoty ukazatele vykazovaly velmi vysoké krajové diference. Hodnoty ukazatele se pohybovaly, stejně jako u nástavbového studia na středních odborných učilištích, ve velmi širokém rozmezí, a to od 3,5 % v Královéhradeckém kraji až do 27,4 % v kraji Středočeském. Ve dvou krajích (Liberecký, Karlovarský) nejsou na vyšších odborných školách ostatní formy studia organizovány vůbec.

C5 T1: Podíl žáků v ostatních formách studia (večerní, kombinované, dálkové, distanční) na celkovém počtu žáků na jednotlivých vzdělávacích úrovních, 2002 (v %)

Území		Podíl žáků v ostatních formách studia (večerní, kombinované, dálkové, distanční) na celkovém počtu žáků na jednotlivých vzdělávacích úrovních															
		4letá gymnázia		6leté konzervatoře		SOŠ studijní obory		SOŠ „nematuritní“ obory		SOU studijní obory		SOU učební obory		nástavby na SOŠ a SOU		VOŠ	
	ČR celkem	0,79 %		4,79 %		4,23 %		5,69 %		0,17 %		0,93 %		49,18 %		17,13 %	
CZ01	Praha	2,76 %		.		7,28 %		.		.		3,82 %		56,20 %		23,52 %	
CZ011	Hlavní město Praha	2,76 %	(1.)	.	.	7,28 %	(1.)	.	.	.	.	3,82 %	(1.)	56,20 %	(2.)	23,52 %	(2.)
CZ02	Střední Čechy	.		x		4,01 %		.		.		0,21 %		49,48 %		27,36 %	
CZ021	Středočeský kraj	.	.	x	x	4,01 %	(6.)	.	.	.	.	0,21 %	(10.)	49,48 %	(7.)	27,36 %	(1.)
CZ03	Jihozápad	0,76 %		.		3,15 %		100,00 %		.		1,04 %		46,37 %		10,27 %	
CZ031	Jihočeský kraj	.	.	.	.	2,70 %	(11.)	100,00 %	(1.)	.	.	1,19 %	(4.)	43,92 %	(10.)	9,41 %	(11.)
CZ032	Plzeňský kraj	1,88 %	(2.)	.	.	3,75 %	(7.)	x	x	.	.	0,86 %	(8.)	49,72 %	(6.)	12,11 %	(9.)
CZ04	Severozápad	0,40 %		26,14 %		6,51 %		11,67 %		.		1,50 %		53,09 %		10,77 %	
CZ041	Karlovarský kraj	.	.	x	x	5,68 %	(3.)	.	.	.	.	2,80 %	(2.)	53,02 %	(4.)	.	.
CZ042	Ústecký kraj	0,55 %	(4.)	26,14 %	(2.)	6,80 %	(2.)	25,00 %	(2.)	.	.	0,98 %	(6.)	53,11 %	(3.)	12,70 %	(8.)
CZ05	Severovýchod	.		30,54 %		3,16 %		.		0,18 %		0,71 %		40,21 %		7,38 %	
CZ051	Liberecký kraj	.	.	x	x	2,35 %	(13.)	.	.	.	.	0,93 %	(7.)	33,61 %	(14.)	.	.
CZ052	Královéhradecký kraj	.	.	x	x	2,67 %	(12.)	x	x	0,41 %	(3.)	0,20 %	(11.)	51,37 %	(5.)	3,50 %	(12.)
CZ053	Pardubický kraj	.	.	30,54 %	(1.)	4,24 %	(5.)	.	.	.	.	1,07 %	(5.)	34,21 %	(13.)	13,33 %	(7.)
CZ06	Jihovýchod	0,30 %		.		3,02 %		4,82 %		0,45 %		0,03 %		46,55 %		16,75 %	
CZ061	Vysočina	.	.	x	x	2,98 %	(10.)	x	x	1,74 %	(1.)	0,01 %	(13.)	42,94 %	(11.)	11,22 %	(10.)
CZ062	Jihomoravský kraj	0,41 %	(5.)	.	.	3,04 %	(9.)	4,82 %	(3.)	.	.	0,03 %	(12.)	47,87 %	(8.)	19,96 %	(3.)
CZ07	Střední Morava	.		.		2,25 %		.		0,30 %		0,61 %		42,61 %		16,95 %	
CZ071	Olomoucký kraj	.	.	x	x	3,35 %	(8.)	x	x	.	.	.	.	47,50 %	(9.)	18,60 %	(4.)
CZ072	Zlínský kraj	.	.	.	.	1,17 %	(14.)	.	.	0,56 %	(2.)	1,28 %	(3.)	38,46 %	(12.)	15,47 %	(5.)
CZ08	Moravskoslezsko	1,40 %		2,33 %		4,35 %		.		.		0,47 %		57,74 %		15,11 %	
CZ081	Moravskoslezský kraj	1,40 %	(3.)	2,33 %	(3.)	4,35 %	(4.)	.	.	.	.	0,47 %	(9.)	57,74 %	(1.)	15,11 %	(6.)

C 5.2 Počet frekventantů kursů pro doplnění základního vzdělání a vzdělání poskytovaného zvláštní a pomocnou školou

Charakteristika ukazatele

Ukazatel je spíše informativní – podává základní přehled o absolutních počtech frekventantů kursů pro doplnění vzdělání v jednotlivých krajích. Doplnjuje celkovou informaci o dalším vzdělávání dospělých v rámci vzdělávací soustavy.

Kursy pro doplnění vzdělání jsou určeny především občanům, kteří v minulosti sice dokončili povinnou školní docházku, ale obvykle v nižším než posledním ročníku, a nyní si potřebují vzdělání doplnit.

Metodika výpočtu

Zk

Zk – celkový počet frekventantů kursů pro doplnění základního vzdělání a vzdělání poskytovaného zvláštní a pomocnou školou

Zdroj dat

databáze ÚIV

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

V České republice si v roce 2002/03 doplňovalo základní vzdělání prostřednictvím kursů celkem 784 frekventantů, v případě doplnění vzdělání poskytovaného základní školou se jednalo o 84 frekventantů a v případě vzdělání poskytovaného pomocnou školou celkem o 174 osob.

Regionální rozdíly

Základní vzdělání si doplňovalo nejvíce osob v Praze (148) a v Moravskoslezském kraji (114). Ostatní kraje se pohybují pod hodnotou 100 frekventantů kursů pro doplnění základního vzdělání. Pouze v Pardubickém kraji si nikdo vzdělání poskytované základní školou nedoplňoval.

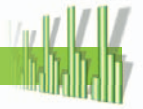
Nejvíce osob si v roce 2000/01 doplňovalo **vzdělání poskytované zvláštní školou** v Jihomoravském kraji (28) a ve Středočeském kraji (22). Ostatní kraje se pohybovaly pod počtem 20ti frekventantů nebo si žádné osoby vzdělání poskytované zvláštní školou nedoplňovaly.

V případě **kursů pro doplnění vzdělání poskytovaného pomocnou školou** nejvíce frekventantů těchto kursů vykazuje Ústecký kraj (65), Vysočina (32) a Královéhradecký kraj (26). V ostatních krajích navštěvovaly tyto kursy méně než 30 frekventantů nebo tyto kursy nebyly vůbec poskytovány.

C5 T2: Počet frekventantů kursů pro doplnění základního vzdělání a vzdělání poskytovaného zvláštní a pomocnou školou

Území		Počet frekventantů kursů pro doplnění základního vzdělání a vzdělání poskytovaného zvláštní a pomocnou školou					
		základní škola		zvláštní škola		pomocná škola	
	ČR celkem	784		84		174	
CZ01	Praha	148		8		1	
CZ011	Hlavní město Praha	148	(1.)	8	(4.)	1	(11.)
CZ02	Střední Čechy	5		22		6	
CZ021	Středočeský kraj	5	(13.)	22	(2.)	6	(7.)
CZ03	Jihozápad	73		-		9	
CZ031	Jihočeský kraj	64	(7.)	-	(7.)	-	(12.)
CZ032	Plzeňský kraj	9	(11.)	-	(7.)	9	(6.)
CZ04	Severozápad	102		8		68	
CZ041	Karlovarský kraj	31	(10.)	-	(7.)	3	(9.)
CZ042	Ústecký kraj	71	(6.)	8	(4.)	65	(1.)
CZ05	Severovýchod	134		16		38	
CZ051	Liberecký kraj	52	(8.)	16	(3.)	-	(12.)
CZ052	Královéhradecký kraj	82	(3.)	-	(7.)	26	(3.)
CZ053	Pardubický kraj	-	(14.)	-	(7.)	12	(4.)
CZ06	Jihovýchod	159		30		35	
CZ061	Vysočina	81	(4.)	2	(6.)	32	(2.)
CZ062	Jihomoravský kraj	78	(5.)	28	(1.)	3	(9.)
CZ07	Střední Morava	49		-		12	
CZ071	Olomoucký kraj	40	(9.)	-	(7.)	-	(12.)
CZ072	Zlínský kraj	9	(11.)	-	(7.)	12	(4.)
CZ08	Moravskoslezsko	114		-		5	
CZ081	Moravskoslezský kraj	114	(2.)	-	(7.)	5	(8.)

D 1 Platy učitelů mateřských, základních, středních, speciálních a vyšších odborných škol

Velmi důležitým, v mnoha krajích problematickým tématem, jsou lidské zdroje zajišťující vzdělávání. Mezi nejfrekventovanější témata v této oblasti jistě patří odměňování učitelů.

Výše platu učitelů je v oblasti problematiky učitelé profese stále jedním z nejdiskutovanějších témat a je jednou ze základních charakteristik pracovních podmínek učitelů. Relativně nízká úroveň platů učitelů je v České republice chápána jako jeden z hlavních kritických faktorů, které způsobují a prohlubují krizi učitelé profese. Za negativní důsledky nízké mzdové úrovně jsou považovány nízká motivace učitelů, odchod nejschopnějších učitelů, zvláště mužů, do jiného sektoru a nízká atraktivita učitelé profese pro absolventy pedagogických fakult. Lze však předpokládat i širší dopady, jako je například zhoršení statusu učitelé profese ve vnímání veřejnosti, zvýšená psychická zátěž učitelů a mnohé další.

Je zřejmé, že dlouhodobý nepříznivý stav v oblasti odměňování učitelů se nutně musí negativně promítnout i do kvality výuky a v důsledku toho tedy i do úrovně absolventů škol.

Vzhledem ke způsobu odměňování učitelů („tabulkové platy“) je plat učitele nejvýrazněji ovlivněn délkou jeho učitelé praxe, do určité míry zde mohou hrát roli další aspekty, spojené převážně s kvalitou jeho práce, rozšířením jeho zodpovědnosti v rámci školy či vykonáváním náročnějších prací. Výše prostředků nad rámec „tabulkového“ platu pak je dána především prostorem, který ředitel v rozpočtu školy pro tyto účely má. V každém případě však veškeré pravomoci s určování odměňování učitelů jsou na úrovni školy.

Jednou z mála systémových charakteristik, které s výší průměrného platu učitele přímo souvisí, je kapacitní náročnost vzdělávacího systému – průměrný počet žáků na jednoho učitele a s tím související průměrná velikost tříd (vyučovací povinnost je dána nařízením vlády). Je-li totiž stejný počet žáků za stejnou cenu učen méně učitelů, zbývá na odměnu jednoho učitele v průměru více finančních prostředků.

D 1.1 Platy učitelů na jednotlivých typech a druzích škol

Charakteristika ukazatele

Ukazatel charakterizuje průměrnou měsíční „hrubou“ výši platového ohodnocení, jehož se učitelům dostává. Podávaný přehled je přitom členěn podle úrovně vzdělávání, tj. na platy učitelů na jednotlivých typech a druzích škol – mateřských, základních, středních – gymnáziích, středních odborných školách, středních odborných učilištích, speciálních školách a vyšších odborných školách.

Metodika výpočtu

$$\frac{MP_i}{Uč_i} : 12 \times 1000$$

MP – roční (nápočtové za 12 měsíců) hrubé mzdy a platy v tis. Kč, vyplácené z celkových mzdových prostředků bez ostatních plateb za provedenou práci (hrubé mzdy); zahrnují nárokové složky platu (platový tarif, náhrady platu, ostatní nárokové složky – příplatky za vedení, zvláštní příplatky, odměny za přesčas, ostatní příplatky – např. další plat) a nenárokové složky platu – osobní příplatky a odměny

Uč – průměrný přepočtený počet učitelů za kalendářní rok

i – jednotlivé typy a druhy škol (mateřské; základní; střední : gymnázia, střední odborné školy, střední odborná učiliště; speciální školy a vyšší odborné školy)

Za zřizovatele: MŠMT, obec a kraj.

Platový řád: zákon č. 143/92 Sb., o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech.

Průměrný měsíční nominální plat učitele (v Kč) je vypočten z celkových mzdových prostředků bez ostatních plateb za provedenou práci (hrubé mzdy a platy zahrnují mzdy a platy celkem, tj. peněžitá plnění poskytovaná zaměstnavatelem zaměstnancům v pracovním poměru, kteří jsou v evidenčním počtu, za práci). Mzdové prostředky zahrnují nárokové složky platu (platový tarif, náhrady platu, ostatní nárokové složky – příplatky za vedení, zvláštní příplatky, odměny za přesčas, ostatní příplatky – např. další plat) a nenárokové složky platu – osobní příplatky a odměny.

Zdroj dat

výkaz Škol (MŠMT) P 1 - 04 Čtvrtletní výkaz o pracovních a mzdových prostředcích v regionálním školství (nápočet za 1. až 4. čtvrtletí 2002)

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Průměrné měsíční platy učitelů regionálního školství škol zřizovaných MŠMT, obcemi a kraji podle úrovně vzdělávání jsou uvedeny v následující tabulce. Obecně nejnižší platy mají učitelé v mateřských školách (průměr za ČR 13 355 Kč) a na základních školách (16 645 Kč). Na speciálních školách celkem jsou platy o něco vyšší (v průměru za ČR celkem 17 985 Kč).

Učitelé středních škol mají platy již o poznání vyšší – 18,7 až 19,1 tis. Kč (z toho učitelé gymnázií pobírají průměrný plat 18 745 Kč, učitelé středních odborných škol 19 047 Kč a učitelé středních odborných učilišť 19 094 Kč). Nejvyšší platy byly v roce 2002 na vyšších odborných školách (19 864 Kč). Platy tak obecně rostou se zvyšující se úrovní vzdělání, na které učitel vyučuje, což odpovídá i platovému zařazení učitelů do platových tříd na jednotlivých vzdělávacích stupních.

Do těchto souvislostí se samozřejmě promítají i regionální rozdíly – jak však uvidíme dále, krajská diferenciac platů učitelů je menší než v případě zaměstnanců, jelikož se odvíjí od jiných hledisek. Zatímco průměrné mzdy zaměstnanců odrážejí do značné míry ekonomické prostředí kraje (jsou započteny i podnikatelské, „tržní“ subjekty), platy učitelů ve veřejných vzdělávacích institucích jsou vázány na položky z rozpočtu MŠMT, případně kraje. MŠMT přiděluje prostředky státního rozpočtu (tj. prostředky na „přímé vzdělávací výdaje“) krajům (nikoliv okresům jako v roce 2001).

Zatímco průměrná výše mezd zaměstnanců úzce souvisí s celkovou ekonomickou i sociální situací v daném kraji (jak již bylo naznačeno), platy učitelů se v jednotlivých krajích diferencují spíše podle jiných hledisek. Hlavním z nich jsou normativy operující s velikostí škol a tříd (potažmo s počtem žáků) v případě mateřských a základních škol a s druhem vyučovaného studijního oboru v případě škol středních a vyšších odborných. Finance jsou tak obecně vázány na žáka, tedy na velikost školy, popř. oborovou strukturu.

Druhým faktorem ovlivňujícím platy učitelů jsou krajské (okresní) soustavy normativů, (tzv. přímé výdaje čerpané z rozpočtu MŠMT⁸) respektující specifické podmínky provozu škol včetně školských a předškolních zařízení v daném územním celku.

Konečně celkovou výši platu učitele v každém kraji do jisté míry ovlivňuje i vyplácení příplatků na děti a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, především na děti a žáky postižené a handicapované, a to jak ve specializovaných třídách, tak individuálně integrované do běžných tříd.

⁸ Rozpočtová kapitola . 333 – MŠMT

D1.1 T1: Průměrné měsíční platy učitelů na jednotlivých typech a druzích škol a na speciálních školách, 2002 (v Kč)

Území		mateřské		základní		SŠ celkem		z toho:			speciální školy celkem		VOŠ				
								gymnázia	SOŠ	SOU							
ČR celkem		13 355		16 645		18 972		18 745		19 047		19 094		17 985		19 864	
CZ01	Praha	13 886		16 970		19 224		18 956		19 319		19 513		18 541		19 175	
CZ011	Hlavní město Praha	13 886	(1.)	16 970	(1.)	19 224	(3.)	18 956	(5.)	19 319	(3.)	19 513	(2.)	18 541	(1.)	19 175	(11.)
CZ02	Střední Čechy	13 520		16 851		19 095		19 114		19 008		19 224		18 288		19 449	
CZ021	Středočeský kraj	13 520	(4.)	16 851	(2.)	19 095	(7.)	19 114	(2.)	19 008	(8.)	19 224	(7.)	18 288	(5.)	19 449	(9.)
CZ03	Jihozápad	13 626		16 648		19 058		18 968		18 927		19 351		18 355		20 539	
CZ031	Jihočeský kraj	13 679	(2.)	16 619	(8.)	18 998	(9.)	18 902	(6.)	18 880	(10.)	19 271	(5.)	18 393	(3.)	21 110	(2.)
CZ032	Plzeňský kraj	13 564	(3.)	16 683	(5.)	19 141	(4.)	19 054	(3.)	18 993	(9.)	19 465	(3.)	18 313	(4.)	19 344	(10.)
CZ04	Severozápad	13 141		16 776		19 138		18 687		19 306		19 259		18 054		20 206	
CZ041	Karlovarský kraj	13 015	(11.)	16 648	(7.)	19 499	(1.)	18 413	(11.)	19 735	(1.)	20 185	(1.)	18 489	(2.)	18 849	(13.)
CZ042	Ústecký kraj	13 189	(10.)	16 825	(3.)	18 998	(8.)	18 798	(8.)	19 136	(6.)	18 935	(10.)	17 918	(10.)	20 598	(4.)
CZ05	Severovýchod	13 021		16 624		18 825		18 523		18 902		19 008		17 872		19 514	
CZ051	Liberecký kraj	12 982	(12.)	16 618	(9.)	18 639	(13.)	18 322	(12.)	18 602	(13.)	18 958	(9.)	17 941	(8.)	18 622	(14.)
CZ052	Královéhradecký kraj	12 840	(14.)	16 540	(10.)	19 109	(6.)	18 888	(7.)	19 169	(5.)	19 237	(6.)	17 983	(7.)	19 824	(6.)
CZ053	Pardubický kraj	13 248	(8.)	16 718	(4.)	18 676	(12.)	18 304	(13.)	18 860	(11.)	18 792	(13.)	17 603	(12.)	19 733	(7.)
CZ06	Jihovýchod	13 299		16 402		18 827		18 694		18 940		18 792		17 854		20 081	
CZ061	Vysočina	12 959	(13.)	16 400	(14.)	19 127	(5.)	19 025	(4.)	19 224	(4.)	19 071	(8.)	17 634	(11.)	20 784	(3.)
CZ062	Jihomoravský kraj	13 472	(5.)	16 404	(13.)	18 695	(11.)	18 565	(9.)	18 809	(12.)	18 663	(14.)	17 927	(9.)	19 542	(8.)
CZ07	Střední Morava	13 412		16 601		18 888		18 622		18 949		19 068		17 775		20 243	
CZ071	Olomoucký kraj	13 423	(6.)	16 530	(11.)	18 409	(14.)	18 056	(14.)	18 329	(14.)	18 887	(12.)	17 460	(14.)	19 084	(12.)
CZ072	Zlínský kraj	13 400	(7.)	16 679	(6.)	19 406	(2.)	19 349	(1.)	19 524	(2.)	19 272	(4.)	18 178	(6.)	21 138	(1.)
CZ08	Moravskoslezsko	13 194		16 506		18 858		18 508		19 042		18 931		17 480		20 093	
CZ081	Moravskoslezský kraj	13 194	(9.)	16 506	(12.)	18 858	(10.)	18 508	(10.)	19 042	(7.)	18 931	(11.)	17 480	(13.)	20 093	(5.)

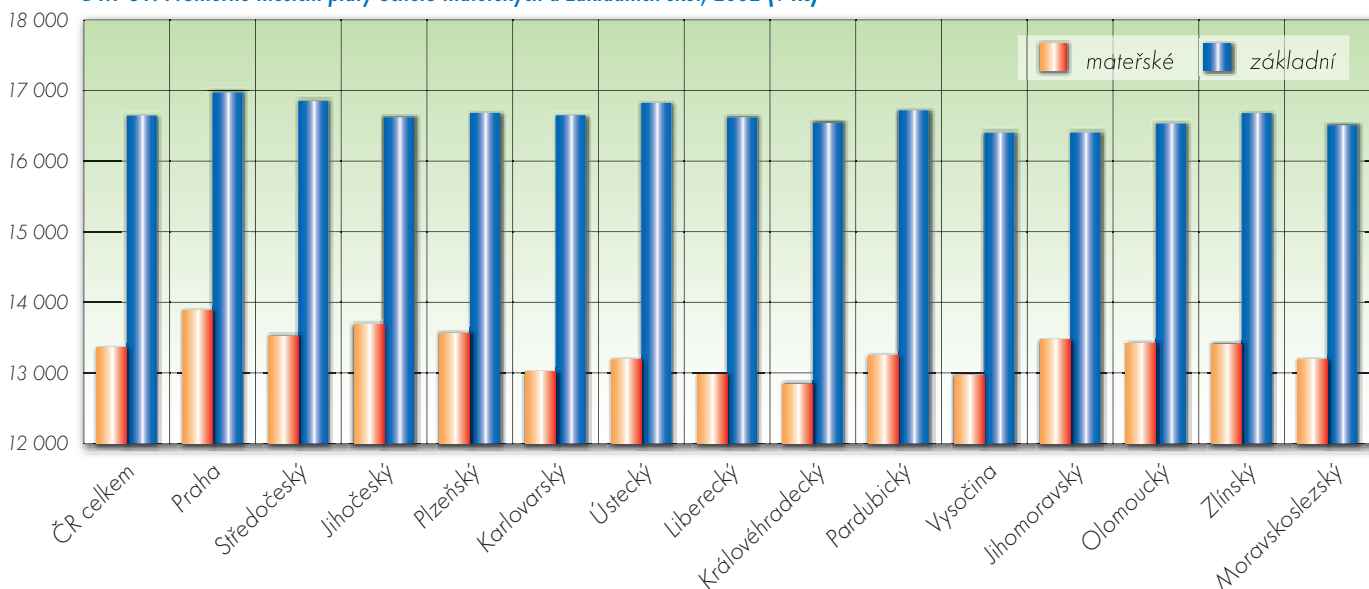
Regionální rozdíly

Zmíněné skutečnosti je nutné vzít v úvahu při interpretaci údajů v následující tabulce, udávající výši průměrného platu učitelů v jednotlivých krajích a oblastech. Pokud jde o absolutní výši průměrných platů učitelů, **rozdíly jsou již na první pohled v jednotlivých krajích jen malé – zejména v případě mateřských a základních škol. Výraznější rozdíly v platech nalezneme pouze u vyšších odborných škol** – ve Zlínském kraji činí průměrný plat 21 138 Kč, v Jihočeském 21 110 Kč, což je znatelně více než celorepublikový průměr 19 864 Kč. V Libereckém kraji je tato hodnota naopak nejnižší: 18 622 Kč. Zde nejspíše působí zmíněný faktor rozpočtových financí vázaných na konkrétní oborovou strukturu VOŠ v daném kraji.

V případě **speciálních škol** poněkud „vyčnívá“ hlavní město Praha, kde je průměrný plat učitele 18 541 Kč oproti průměru za ČR celkem 17 985 Kč.

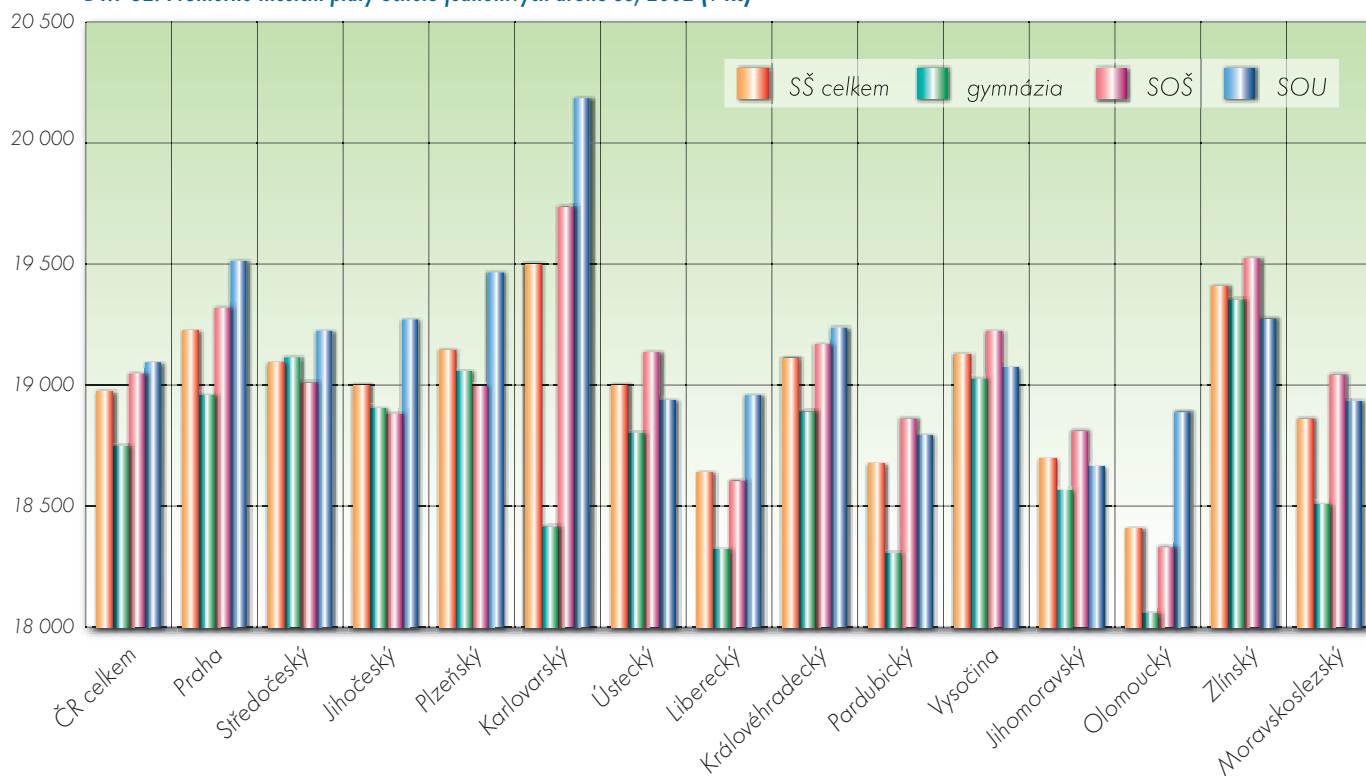
Platy učitelů jsou regionálně diferencovány v menší míře než platy zaměstnanců, které odrážejí zejména celkovou ekonomickou vyspělost kraje. Platy učitelů ve veřejné sféře se naopak v základu odvíjejí od rozpočtu resortu školství a socio-ekonomická, kulturní a jiná krajová specifika na ně působí jen málo. Diference mezi platy učitelů v jednotlivých krajích jsou tak způsobovány zejména pevně danými faktory, jako jsou velikost škol a počet žáků, oborová struktura středních škol, vyšších odborných škol, a rovněž existencí krajských normativů.

D1.1 G1: Průměrné měsíční platy učitelů mateřských a základních škol, 2002 (v Kč)

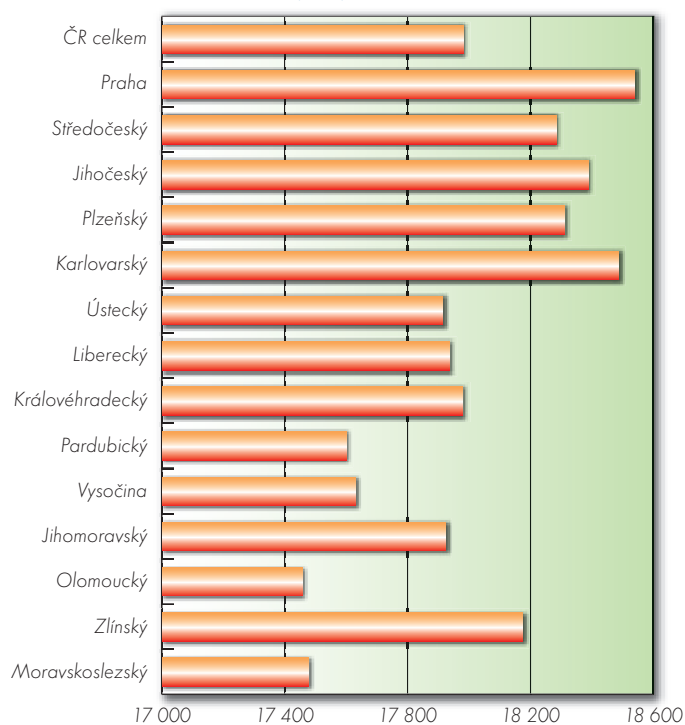

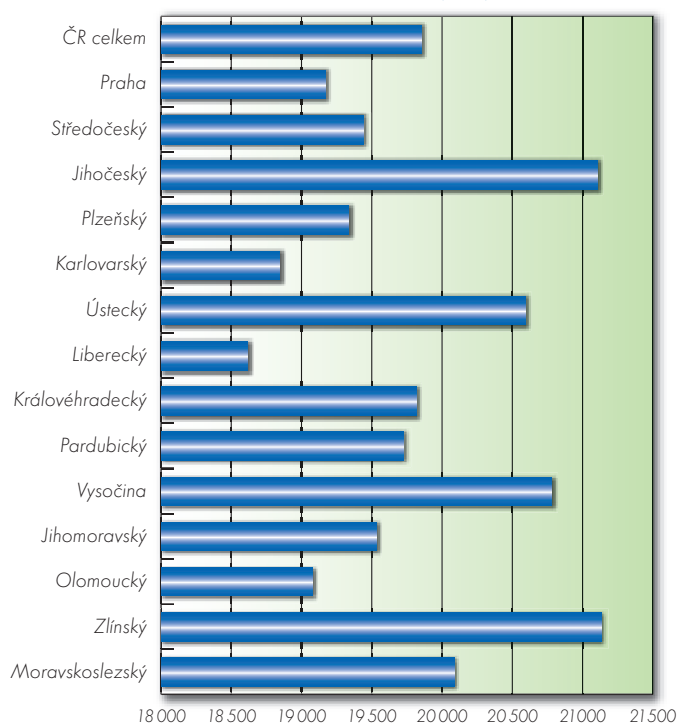
D1.1 G2: Průměrné měsíční platy učitelů jednotlivých druhů SŠ, 2002 (v Kč)

D1.1 G3: Průměrné měsíční platy učitelů speciálních škol, 2002 (v Kč)

D1.1 G4: Průměrné měsíční platy učitelů vyšších odborných škol, 2002 (v Kč)

Meziroční srovnání ukazatele

Ukazatel – meziroční index – charakterizuje **meziroční růst (pokles) průměrného měsíčního hrubého platu učitelů** a vyjadřuje, o kolik % se zvýšil (poklesl) tento plat v daném období (za rok 2002) proti stejnému období předchozího roku (k roku 2001).

Meziroční srovnání průměrného měsíčního platu učitelů je přitom členěno **podle úrovně vzdělávání** tj. na meziroční růsty (indexy platů učitelů na jednotlivých typech škol – mateřských, základních,

středních-gymnáziích, středních odborných školách, středních odborných učilištích, speciálních školách a vyšších odborných školách.

Růst průměrných měsíčních platů učitelů v roce 2002 proti roku 2001 se pohyboval **v průměru za ČR celkem** podle jednotlivých druhů a typů škol v rozmezí od 7,4 % (u VOŠ) až do 9,9 % (u mateřských škol). U SOŠ to bylo 7,7 %, u speciálních škol 7,8 %, dále u gymnázií 8,0 %, u základních škol 8,9 % a u SOU 9,0 %.

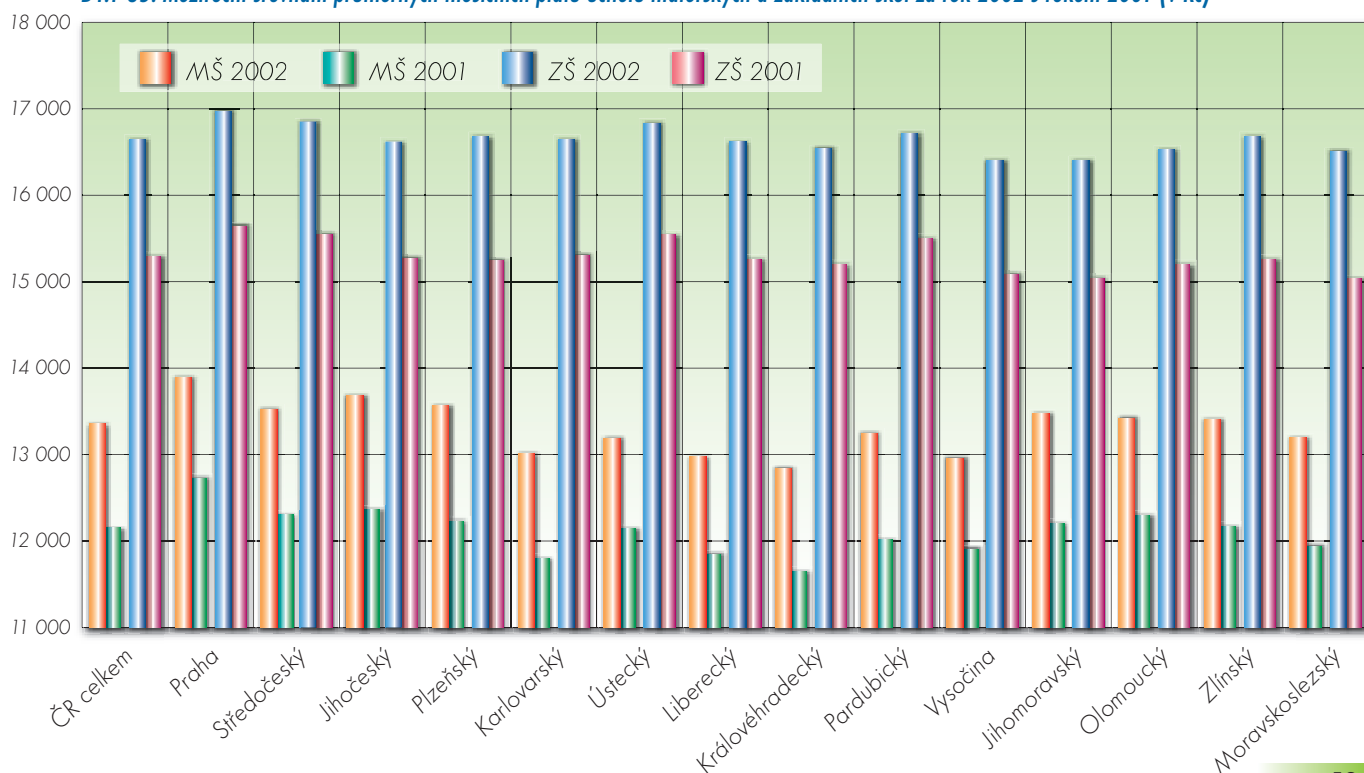
Podle jednotlivých druhů vzdělávání a jednotlivých krajů se hodnoty relativního ukazatele pohybují v poměrně velkém rozpětí, a to od nejnižšího meziročního nárůstu o 3,8 % u VOŠ v Jihočeském kraji, až do nejvyššího meziročního nárůstu o 13,7 % u VOŠ v Libereckém kraji. Nejvyšší krajové diference výše uvedeného ukazatele vykazují VOŠ (cca 10 %) a částečně i gymnázia (cca 5 %). U ostatních typů škol jsou krajové dife-

rence ukazatele malé (cca 2 % u MŠ a ZŠ a dále cca 3 % u SOŠ, SOU a speciálních škol). Podle jednotlivých typů škol a krajů jsou **nejvyšší** hodnoty meziročního růstu průměrného měsíčního hrubého platu učitelů zaznamenány u MŠ a SOU v Plzeňském kraji, dále u ZŠ v Moravskoslezském kraji, u gymnázií v Plzeňském kraji, u SOŠ v Karlovarském kraji, u speciálních škol v kraji Vysočina a nakonec u VOŠ v Libereckém kraji.

D1.1 T2: Meziroční relativní srovnání průměrných měsíčních platů učitelů na jednotlivých typech a druzích škol a na speciálních školách za rok 2002 s rokem 2001 v %

Území	mateřské	základní	SŠ celkem	z toho:			speciální školy celkem	VOŠ
				gymnázia	SOŠ	SOU		
ČR celkem	9,9%	8,9%	8,1%	8,0%	7,7%	9,0%	7,8%	7,4%
CZ01 Praha	9,1%	8,5%	8,7%	8,8%	9,0%	7,2%	8,7%	10,6%
CZ011 Hlavní město Praha	9,1% (12.)	8,5% (11.)	8,7% (3.)	8,8% (2.)	9,0% (2.)	7,2% (13.)	8,7% (4.)	10,6% (2.)
CZ02 Střední Čechy	9,9%	8,4%	7,7%	7,8%	6,9%	8,9%	7,3%	7,4%
CZ021 Středočeský kraj	9,9% (9.)	8,4% (12.)	7,7% (11.)	7,8% (9.)	6,9% (10.)	8,9% (10.)	7,3% (11.)	7,4% (10.)
CZ03 Jihozápad	10,8%	9,1%	8,2%	9,4%	6,8%	9,4%	7,7%	4,0%
CZ031 Jihočeský kraj	10,6% (2.)	8,8% (6.)	7,7% (12.)	8,8% (3.)	6,5% (12.)	8,7% (11.)	8,6% (5.)	3,8% (13.)
CZ032 Plzeňský kraj	11,0% (1.)	9,4% (2.)	8,9% (2.)	10,2% (1.)	7,3% (8.)	10,4% (1.)	6,7% (12.)	4,3% (12.)
CZ04 Severozápad	9,1%	8,4%	8,3%	7,0%	8,1%	10,2%	9,5%	8,5%
CZ041 Karlovarský kraj	10,4% (4.)	8,8% (9.)	9,0% (1.)	4,9% (14.)	10,6% (1.)	10,0% (4.)	9,8% (2.)	7,4% (11.)
CZ042 Ústecký kraj	8,6% (14.)	8,2% (13.)	8,1% (8.)	7,8% (8.)	7,1% (9.)	10,2% (2.)	9,4% (3.)	9,2% (4.)
CZ05 Severovýchod	10,0%	8,5%	7,4%	7,4%	6,7%	8,7%	7,3%	9,8%
CZ051 Liberecký kraj	9,6% (10.)	8,9% (5.)	7,3% (13.)	7,6% (10.)	6,0% (14.)	9,0% (8.)	6,5% (13.)	13,7% (1.)
CZ052 Královéhradecký kraj	10,2% (7.)	8,8% (7.)	8,2% (6.)	7,5% (11.)	7,7% (7.)	9,9% (5.)	7,4% (10.)	9,9% (3.)
CZ053 Pardubický kraj	10,3% (6.)	7,8% (14.)	6,7% (14.)	7,2% (12.)	6,2% (13.)	7,1% (14.)	8,1% (6.)	8,3% (6.)
CZ06 Jihovýchod	9,9%	9,0%	8,1%	7,1%	8,1%	9,3%	6,6%	8,0%
CZ061 Vysočina	8,8% (13.)	8,7% (10.)	8,3% (5.)	7,8% (7.)	7,9% (5.)	9,4% (6.)	10,2% (1.)	7,9% (9.)
CZ062 Jihomoravský kraj	10,4% (5.)	9,1% (4.)	8,0% (9.)	6,8% (13.)	8,2% (3.)	9,2% (7.)	5,5% (14.)	8,4% (5.)
CZ07 Střední Morava	9,6%	9,0%	8,1%	8,3%	7,2%	9,1%	8,0%	.
CZ071 Olomoucký kraj	9,2% (11.)	8,8% (8.)	8,1% (7.)	8,3% (5.)	6,5% (11.)	10,1% (3.)	7,9% (8.)	8,2% (7.)
CZ072 Zlínský kraj	10,1% (8.)	9,3% (3.)	8,0% (10.)	8,2% (6.)	7,9% (6.)	8,1% (12.)	8,1% (7.)	.
CZ08 Moravskoslezsko	10,5%	9,8%	8,5%	8,5%	8,1%	8,9%	7,6%	8,0%
CZ081 Moravskoslezský kraj	10,5% (3.)	9,8% (1.)	8,5% (4.)	8,5% (4.)	8,1% (4.)	8,9% (9.)	7,6% (9.)	8,0% (8.)

D1.1 G5: Meziroční srovnání průměrných měsíčních platů učitelů mateřských a základních škol za rok 2002 s rokem 2001 (v Kč)

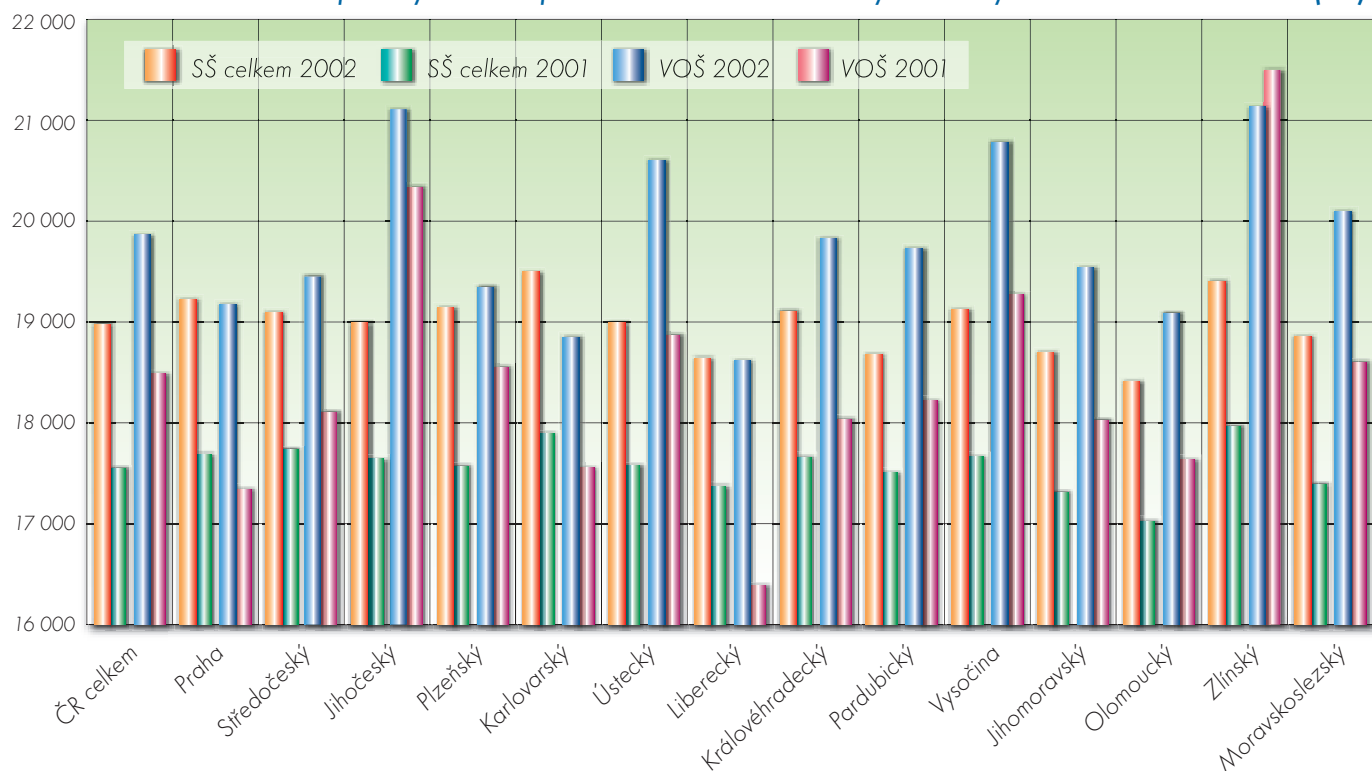

Naopak **nejnižší** hodnoty meziročního relativního růstu průměrného měsíčního hrubého platu učitelů v roce 2002 proti roku 2001 jsou zaznamenány u MŠ v Ústeckém kraji, u ZŠ a SOU v Pardubickém kraji, u gymnázií v Karlovarském kraji, u SOŠ v kraji Libereckém, u speciálních škol v kraji Jihomoravském a u VOŠ v kraji Jihočeském.

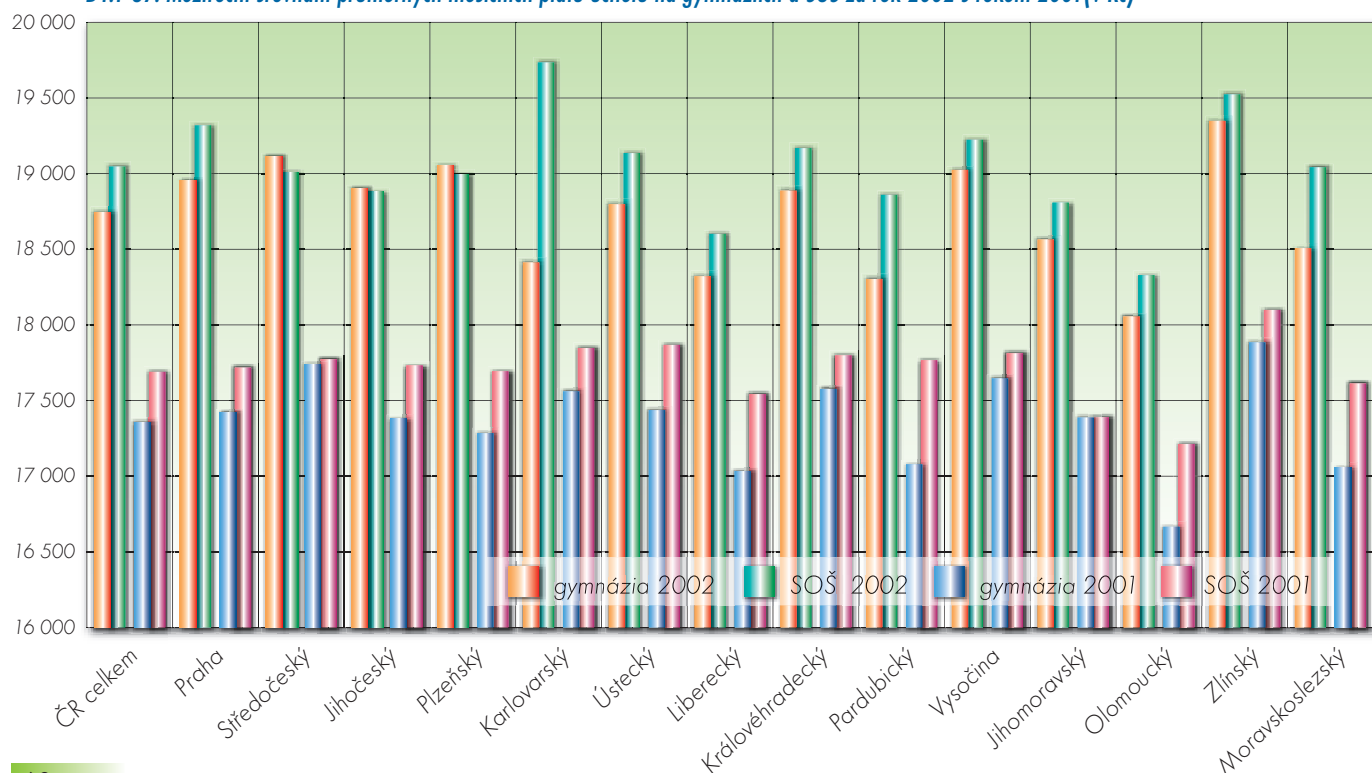
Jak již bylo řečeno, platy učitelů ve veřejné sféře se odvíjejí od rozpočtu resortu školství, normativů a dalších pevných faktorů (velikost škol, tříd, počtu žáků, oborové struktury středních a vyšších odborných škol). Od 1. 3. 2003 vstoupila v platnost nová, zvýšená stupnice

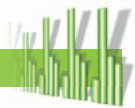
platových tarifů podle platových tříd a platových stupňů pro pedagogické zaměstnance (širší pojem než učitelé) a to podle nařízení vlády č. 66/2002 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 251/1992 Sb., o platových poměrech zaměstnanců rozpočtových a některých dalších organizací, ve znění pozdějších předpisů. Došlo ke zvýšení tarifních platů ve všech platových třídách a platových stupních. Zvýšení tarifních platů bylo nerovnoměrné a pohybovalo se v rozmezí od 10% do 15,1% podle toho, v jaké třídě a stupni byl zaměstnanec zařazen. Aritmetický průměr nárůstu činí 12% (dle zdroje MŠMT).

D1.1 G6: Meziroční srovnání průměrných měsíčních platů učitelů středních škol celkem a vyšších odborných škol za rok 2002 s rokem 2001 (v Kč)

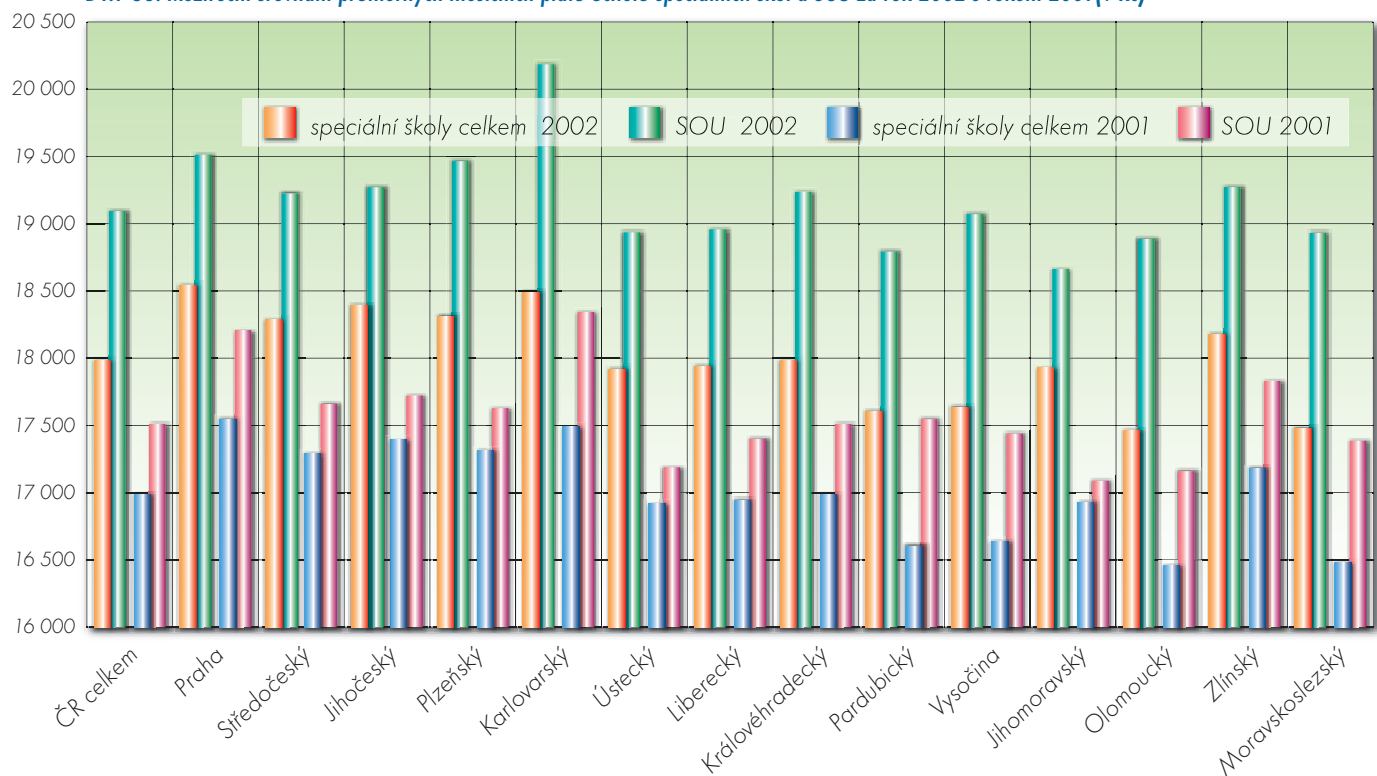

D1.1 G7: Meziroční srovnání průměrných měsíčních platů učitelů na gymnáziích a SOŠ za rok 2002 s rokem 2001 (v Kč)

D1.1 G8: Meziroční srovnání průměrných měsíčních platů učitelů speciálních škol a SOU za rok 2002 s rokem 2001 (v Kč)

D 1.2 Platy pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků na jednotlivých typech a druzích škol

Charakteristika ukazatele

Ukazatel charakterizuje průměrnou **měsíční „hrubou“ výši platů** pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků. Podávaný přehled je přitom členěn **podle úrovně vzdělávání**, tj. na platy učitelů na jednotlivých typech a druzích škol – mateřských, základních, středních – gymnáziích, středních odborných školách, středních odborných učilištích, speciálních školách a vyšších odborných školách.

Metodika výpočtu

$$\frac{MP_i}{Pedbezved} : 12 \times 1000$$

MP – roční (nápočtové za 12 měsíců) hrubé mzdy a platy v tis. Kč, vyplácené z celkových mzdových prostředků bez ostatních plateb za provedenou práci (hrubé mzdy), zahrnují nárokové složky platu (platový tarif, náhrady platu, ostatní nárokové složky – příplatky za vedení, zvláštní příplatky, odměny za přesčas, ostatní příplatky – např. další plat) a nenárokové složky platu – osobní příplatky a odměny

Pedbezved – průměrný přepočtený počet pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků za kalendářní rok

i – jednotlivé typy a druhy škol (mateřské; základní; střední; gymnázia, střední odborné školy, střední odborná učiliště; speciální školy a vyšší odborné školy)

Za zřizovatele: MŠMT, obec a kraj.

Platový řád: zákon č. 143/92 Sb. o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech.

Průměrný měsíční nominální plat pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků (v Kč) je vypočten z celkových mzdových prostředků bez ostatních plateb za provedenou práci (hrubé mzdy zahrnují mzdy a platy celkem, tj. peněžita plnění poskytovaná zaměstnavatelem

zaměstnancům v pracovním poměru, kteří jsou v evidenčním počtu, za práci). Mzdové prostředky zahrnují nárokové složky platu (platový tarif, náhrady platu, ostatní nárokové složky – příplatky za vedení, zvláštní příplatky, odměny za přesčas, ostatní příplatky – např. další plat) a nenárokové složky platu – osobní příplatky a odměny.

Zdroj dat

výkaz Škol (MŠMT) P 1 - 04 Čtvrtletní výkaz o pracovnících a mzdových prostředcích v regionálním školství (nápočet za 1. až 4. čtvrtletí 2002)

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Průměrné měsíční nominální platy pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků regionálního školství škol zřizovaných MŠMT, obcemi a kraji podle úrovně vzdělávání jsou uvedeny v následující tabulce. **Obecně nejnižší platy mají pedagogičtí pracovníci bez vedoucích pracovníků v mateřských školách** (průměr za ČR 12 202 Kč) **a na základních školách** (průměr za ČR 15 828 Kč). Na **speciálních školách** celkem jsou platy o něco vyšší (v průměru za ČR celkem 16 331 Kč). **Učitelé středních škol mají platy již o poznání vyšší** a to v rozpětí od 16,3 až do 18,0 tis. Kč (z toho pedagogičtí pracovníci bez vedoucích pracovníků gymnázií pobírají průměrný plat 17 957 Kč, pedagogičtí pracovníci bez vedoucích pracovníků středních odborných škol 18 079 Kč a pedagogičtí pracovníci bez vedoucích pracovníků středních odborných učilištích 16 330 Kč). **Nejvyšší platy pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků byly v roce 2002 na vyšších odborných školách** (18 787 Kč). **Platy tak obecně rostou se zvyšující se úrovní vzdělání, na které pedagogický pracovník vyučuje**, což odpovídá i platovému zařazení pedagogických pracovníků do platových tříd na jednotlivých vzdělávacích stupních.

Do těchto souvislostí se samozřejmě promítají i regionální rozdíly – jak však uvidíme dále, krajová diference platů pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků je menší než v případě zaměstnanců, jelikož se odvíjí od jiných hledisek. Zatímco průměrné mzdy zaměst-

nanců odrážejí do značné míry ekonomické prostředí kraje (jsou započteny i podnikatelské, „tržní“ subjekty), platy pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků ve veřejných vzdělávacích institucích jsou vázány na položky z rozpočtu MŠMT. U platů pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků platí obdobné faktory jako u platů učitelů.

Pedagogičtí pracovníci je širší pojem než učitel a zahrnuje kromě učitelů i vychovatele, ředitele škol a školských zařízení, zástupce ředitelů a školských zařízení, zástupce ředitelů pro výchovnou činnost mimo vyučování – vychovatele, zástupce ředitelů pro výchovné činnosti mimo vyučování – učitelé, výchovné poradce, ředitelé škol a školských

zařízení-vychovatelé, ostatní pedagogické pracovníky, mistry odborné výchovy, odborné pracovníky sportovních škol – trenéry, instruktory SOU a SPV.

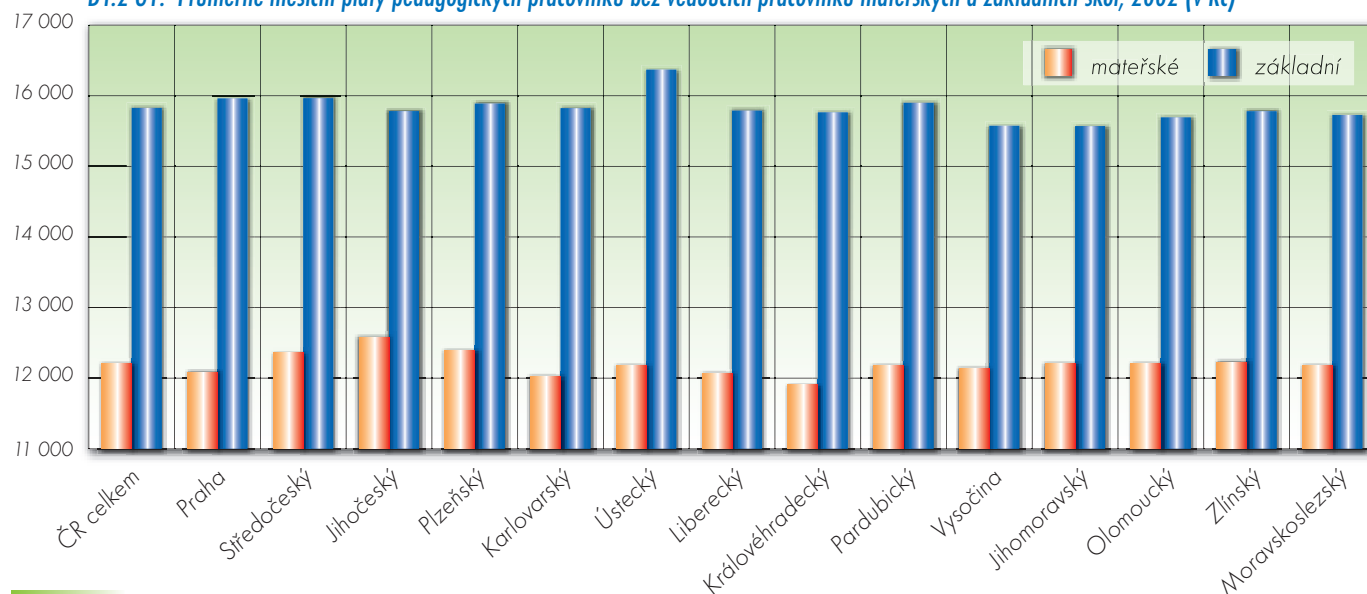
Vedoucí pracovníci jsou pedagogičtí pracovníci, kteří pobírají příplatky za vedení nebo zastupování.

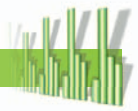
Zatímco průměrná výše mezd zaměstnanců úzce souvisí s celkovou ekonomickou i sociální situací v daném kraji (jak již bylo naznačeno), platy pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků se v jednotlivých krajích diferencují spíše podle jiných hledisek. Hlavním z nich jsou republikové normativy, v krajích jsou tzv. krajské normativy (jak již bylo uvedeno i v předchozí kapitole u učitelů).

D1.2 T1: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků na jednotlivých typech a druzích škol a na speciálních školách, 2002 (v Kč)

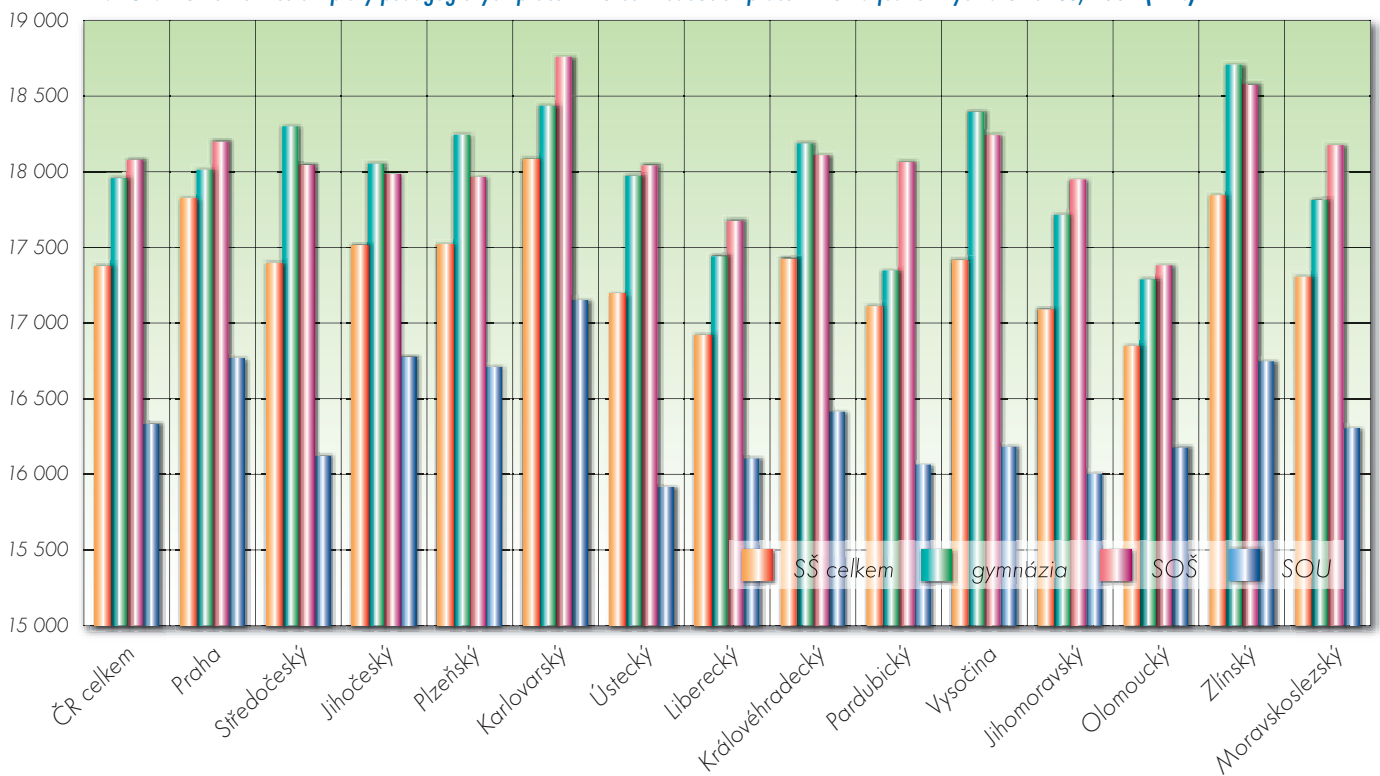
Území	mateřské	základní	SŠ celkem	z toho:			speciální školy celkem	VOŠ
				gymnázia	SOŠ	SOU		
ČR celkem	12 202	15 828	17 376	17 957	18 079	16 330	16 331	18 787
CZ01 Praha	12 078	15 962	17 826	18 013	18 198	16 767	16 637	18 026
CZ011 Hlavní město Praha	12 078 (11.)	15 962 (3.)	17 826 (3.)	18 013 (8.)	18 198 (4.)	16 767 (3.)	16 637 (5.)	18 026 (13.)
CZ02 Střední Čechy	12 366	15 965	17 395	18 300	18 043	16 120	16 493	18 265
CZ021 Středočeský kraj	12 366 (3.)	15 965 (2.)	17 395 (8.)	18 300 (4.)	18 043 (8.)	16 120 (10.)	16 493 (8.)	18 265 (11.)
CZ03 Jihozápad	12 491	15 830	17 514	18 135	17 973	16 745	16 739	19 513
CZ031 Jihočeský kraj	12 580 (1.)	15 782 (8.)	17 511 (5.)	18 053 (7.)	17 982 (10.)	16 771 (2.)	16 914 (3.)	19 975 (3.)
CZ032 Plzeňský kraj	12 388 (2.)	15 889 (5.)	17 519 (4.)	18 244 (5.)	17 961 (11.)	16 709 (5.)	16 549 (6.)	18 577 (7.)
CZ04 Severozápad	12 135	16 216	17 442	18 103	18 248	16 251	16 218	19 168
CZ041 Karlovarský kraj	12 024 (13.)	15 824 (6.)	18 080 (1.)	18 436 (2.)	18 760 (1.)	17 152 (1.)	17 105 (2.)	18 423 (8.)
CZ042 Ústecký kraj	12 178 (8.)	16 370 (1.)	17 192 (10.)	17 973 (9.)	18 041 (9.)	15 910 (14.)	15 965 (11.)	19 430 (5.)
CZ05 Severovýchod	12 049	15 818	17 171	17 679	17 972	16 206	16 230	18 527
CZ051 Liberecký kraj	12 069 (12.)	15 789 (7.)	16 917 (13.)	17 440 (12.)	17 675 (13.)	16 104 (11.)	16 674 (4.)	17 720 (14.)
CZ052 Královéhradecký kraj	11 914 (14.)	15 764 (10.)	17 424 (6.)	18 187 (6.)	18 109 (6.)	16 414 (6.)	16 170 (10.)	18 394 (9.)
CZ053 Pardubický kraj	12 183 (7.)	15 900 (4.)	17 111 (11.)	17 347 (13.)	18 064 (7.)	16 064 (12.)	15 832 (14.)	19 004 (6.)
CZ06 Jihovýchod	12 184	15 572	17 187	17 904	18 040	16 058	16 233	18 795
CZ061 Vysocina	12 140 (10.)	15 575 (13.)	17 416 (7.)	18 396 (3.)	18 241 (3.)	16 182 (8.)	15 963 (12.)	19 431 (4.)
CZ062 Jihomoravský kraj	12 206 (5.)	15 570 (14.)	17 089 (12.)	17 715 (11.)	17 949 (12.)	16 003 (13.)	16 317 (9.)	18 328 (10.)
CZ07 Střední Morava	12 213	15 734	17 329	17 910	17 999	16 449	16 187	19 217
CZ071 Olomoucký kraj	12 202 (6.)	15 693 (12.)	16 849 (14.)	17 288 (14.)	17 381 (14.)	16 176 (9.)	15 909 (13.)	18 226 (12.)
CZ072 Zlínský kraj	12 224 (4.)	15 780 (9.)	17 845 (2.)	18 708 (1.)	18 574 (2.)	16 747 (4.)	16 545 (7.)	20 137 (1.)
CZ08 Moravskoslezsko	12 177	15 728	17 306	17 813	18 176	16 304	17 480	20 093
CZ081 Moravskoslezský kraj	12 177 (9.)	15 728 (11.)	17 306 (9.)	17 813 (10.)	18 176 (5.)	16 304 (7.)	17 480 (1.)	20 093 (2.)

D1.2 G1: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků mateřských a základních škol, 2002 (v Kč)

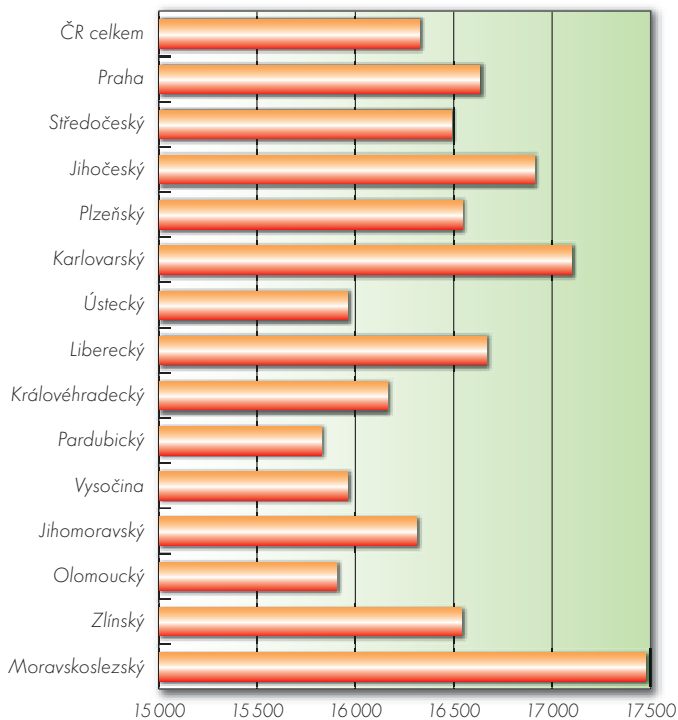

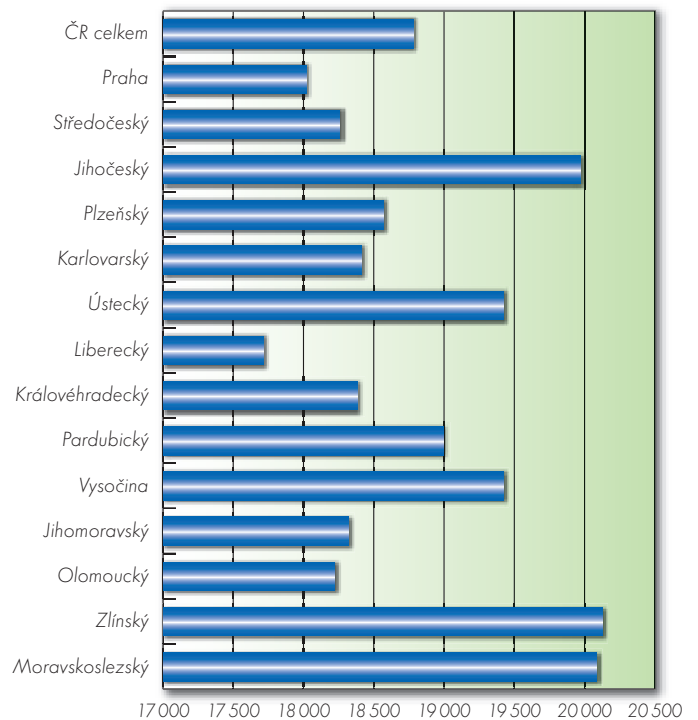
D1.2 G2: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků na jednotlivých druzích SŠ, 2002 (v Kč)

D1.2 G3: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků speciálních škol, 2002 (v Kč)

D1.2 G4: Průměrné měsíční platy pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků vyšších odborných škol, 2002 (v Kč)

Regionální rozdíly

Údaje v následující tabulce udávají výši průměrného platu pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků v jednotlivých krajích a oblastech podle jednotlivých druhů a typů škol. Pokud jde o absolutní výši průměrných platů pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků, **rozdíly jsou již na první pohled v jednotlivých krajích jen malé – zejména v případě mateřských a základních škol. Výraznější rozdíly v platech nalezneme pouze u vyšších odborných škol** – ve Zlínském kraji činí průměrný plat 20 137 Kč, v Moravskoslezském 20 093 Kč, což je zřetelně více než celorepublikový průměr 18 787 Kč. V Libereckém kraji je tato hodnota naopak nejnižší: 17 720 Kč. Zde nejspíše působí zmíněný faktor rozpočtových financí vázaných na konkrétní oborovou strukturu VOŠ v daném kraji.

V případě **speciálních škol** je nejvyšší hodnota v Moravskoslezském kraji, kde byl průměrný plat platů pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků 17 480 Kč oproti průměru za ČR celkem 16 331 Kč.

Platy pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků jsou regionálně diferencovány v menší míře než mzdy zaměstnanců, které odrážejí zejména celkovou ekonomickou vyspělost kraje. Platy pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků ve veřejné sféře se naopak v základu odvíjejí od rozpočtu resortu školství a socio-ekonomická, kulturní a jiná krajová specifika na ně působí jen málo. Diference mezi platy pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků v jednotlivých krajích jsou tak způsobovány zejména pevně danými faktory, jako jsou velikost škol a počet žáků, oborová struktura středních škol, vyšších odborných škol, a rovněž existencí normativů.

D 1.3 Porovnání platů učitelů na jednotlivých typech a druzích škol s průměrnou mzdou v regionu

Vzhledem k tomu, že platy učitelů jsou na jednotlivých úrovních vzdělávání z regionálního pohledu silně nivelizovány, odvíjí se sledovaný poměr průměrného měsíčního učitelského platu ku průměrné měsíční mzdě zaměstnance prakticky pouze od úrovně vzdělávání, na níž učitel působí, a od průměrné mzdy zaměstnance v kraji.

Charakteristika ukazatele

Ukazatel zaznamenává **podíly průměrných měsíčních platů (v Kč) učitelů (přepočtené počty) za první až čtvrté čtvrtletí 2002 k průměrné měsíční mzdě (v Kč) zaměstnanců (přepočtené počty) za první až čtvrté čtvrtletí 2002** vyjádřené v procentech.

Ukazatel charakterizuje procentní podíly průměrné výše platového ohodnocení, jehož se učitelům dostává ve vztahu k zaměstnancům. Podávaný přehled je přitom členěn **podle úrovně vzdělávání**, tj. na podíly platů učitelů na jednotlivých typech a druzích škol – mateřských, základních, středních (gymnáziích, středních odborných školách, středních odborných učilištích), speciálních školách a vyšších odborných školách v regionu ke mzdám zaměstnanců v regionu.

Metodika výpočtu

$$\frac{U_i}{Z} \times 100$$

U_i – průměrný měsíční plat učitele (v Kč) na jednotlivých typech škol – mateřských, základních, středních (gymnáziích, středních odborných školách, středních odborných učilištích), speciálních školách a vyšších odborných školách v regionu za první až čtvrté čtvrtletí 2002 (tj. rok 2002)

Z – průměrná měsíční mzda zaměstnance (v Kč) v regionu za první až čtvrté čtvrtletí 2002 (tj. rok 2002)

Průměrný měsíční nominální plat učitele (v Kč) je vypočten z celkových mzdových prostředků bez ostatních plateb za provedenou práci (hrubé mzdy zahrnují mzdy a platy celkem, tj. peněžitá plnění poskytovaná zaměstnavatelem zaměstnancům v pracovním poměru, kteří jsou v evidenčním počtu, za práci). Mzdové prostředky zahrnují nárokové složky platu (platový tarif, náhrady platu, ostatní nárokové složky – příplatky za vedení, zvláštní příplatky, odměny za přesčas, ostatní příplatky – např. další plat a nenárokové složky platu – osobní příplatky a odměny).

Průměrná měsíční nominální mzda zaměstnance (v Kč) zahrnuje všechny pracovní příjmy (základní mzdy, osobní příplatky a ohodnocení, prémie a odměny, podíly na hospodářských výsledcích a náhrady mzdy), které byly zúčtovány zaměstnancům evidenčního počtu podle příslušných platových a mzdových předpisů (jde o hrubou mzdu v Kč na přepočteného pracovníka). Tato průměrná hrubá nominální mzda je uvedena za ekonomické subjekty s 50 a více zaměstnanci podnikatelské sféry (v peněžnictví a pojišťovnictví bez ohledu na počet zaměstnanců) a ve všech organizacích nepodnikatelské sféry.

Přepočtené počty pracovníků jsou fyzické osoby přepočtené na plný úvazek.

Zdroj dat

výkaz Škol (MŠMT) P 1 - 04 Čtvrtletní výkaz o pracovnících a mzdových prostředcích v regionálním školství (kumulace za 1. až 4. čtvrtletí 2002)

ČSÚ publikace – Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 1. až 4. čtvrtletí 2002, Tabulka 01-03-05 Zaměstnanci a průměrné mzdy podle CZ - NUTS (přepočtené počty)

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Průměrná měsíční mzda zaměstnanců (v Kč) za rok 2002 činí za ČR celkem 16 212 Kč.

Průměrné mzdy zaměstnanců v jednotlivých krajích jsou nejvyšší v Praze, a to dosti výrazně, vzhledem k dalším krajům (20 570 Kč oproti průměru za ČR 16 212 Kč). **Poměrně vysoké hodnoty mezd nalezneme ve Středočeském kraji** (16 009 Kč). Hlavní město Praha a částečně i Středočeský kraj pak tvoří výrazně příznivou oblast z hlediska výše mezd zaměstnanců. Středočeský kraj je hned na druhém místě za Hlavním městem Praha. **Nejnižší mzdy mají zaměstnanci naopak v Olomouckém kraji** (13 787 Kč) a v kraji Vysočina (13 841 Kč).

Tato diferenciaci bezesporu souvisí s obecným ekonomickým zázemím regionu, do kterého patří i takové aspekty jako jsou vzdělanostní a kvalifikační struktura populace, potažmo pracovní síly, struktura a charakter pracovních pozic svázané mj. s výší investic (i zahraničních), převládající hospodářská orientace (sekundární, terciární, kvartérní sektor) aj.

Průměrné platy učitelů ve veřejných vzdělávacích institucích podle úrovně vzdělávání jsou uvedeny v předchozí části kapitoly (ukazatel D1.1). Jak již bylo řečeno, obecně nejnižší platy mají učitelé v mateřských zařízeních a na základních školách. Na středních školách jsou platy již o poznání vyšší a nejvyšší platovou úroveň jsme zaznamenali v případě vyšších odborných škol.

Do těchto souvislostí se samozřejmě promítají i krajské rozdíly – jak však uvidíme dále, krajská diferenciaci platů učitelů je menší než v případě zaměstnanců, jelikož se odvíjí od jiných hledisek. Zatímco průměrné mzdy zaměstnanců odrážejí do značné míry ekonomické prostředí kraje (jsou započteny i podnikatelské, „tržní“ subjekty), **platy učitelů ve veřejných vzdělávacích institucích jsou vázány na položky z rozpočtu MŠMT, případně kraje.**

Zatímco průměrná výše mezd zaměstnanců úzce souvisí s celkovou ekonomickou i sociální situací v daném kraji (jak již bylo naznačeno), **platy učitelů se v jednotlivých krajích diferencují spíše podle jiných hledisek (opět viz ukazatel D1.1).**

Regionální rozdíly

Zmíněné skutečnosti je nutné vzít v úvahu při interpretaci údajů, které v tomto ukazateli udávají podíl výše průměrného platu učitelů v jednotlivých krajích a oblastech vzhledem k průměrné mzdě zaměstnance v kraji.

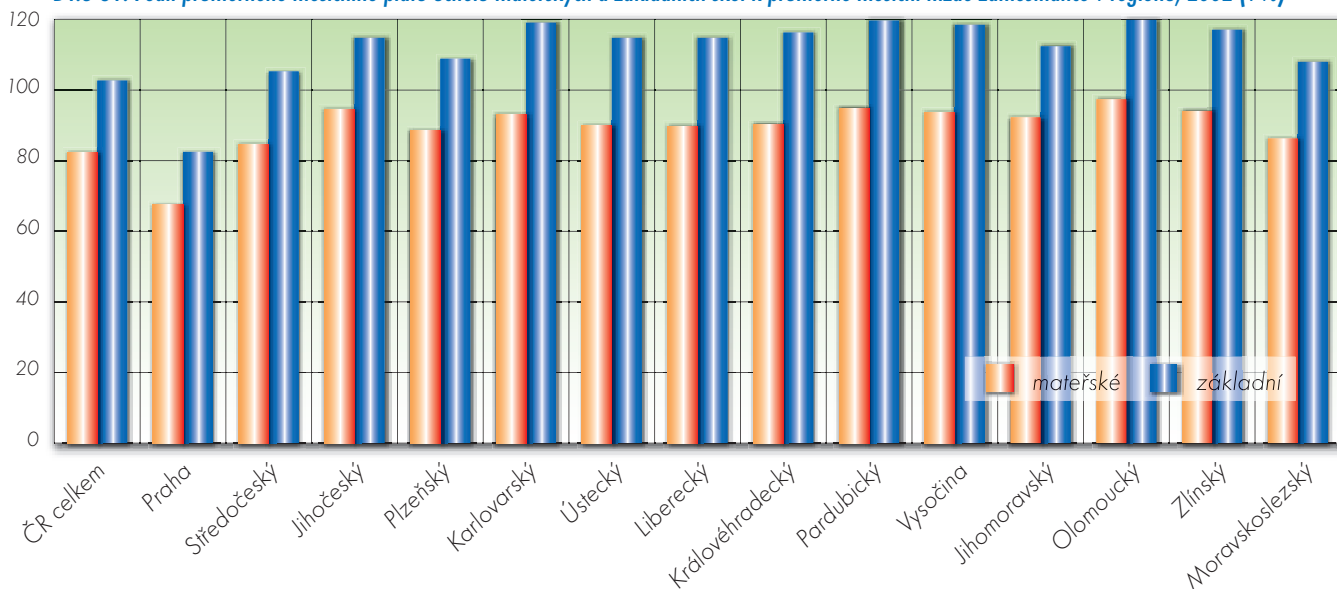
Vypočtený podíl průměrného platu učitele vzhledem k průměrné mzdě zaměstnance v kraji odráží poměr mezi těmito dvěma položkami a logicky tak podává informaci zejména o tom, o kolik se regionálně vcelku stabilní učitelské platy odlišují od daleko více „tržních“ mezd zaměstnanců. Jak již bylo řečeno, krajová diference průměrných mezd zaměstnanců je o dost výraznější než v případě platů učitelů, což se následně nutně odráží ve výši příslušných podílů.

Nejnižší podíly platu učitele k průměrné mzdě zaměstnance nalezneme u všech typů škol v Praze a Středočeském kraji. Praha, a v případě mateřských škol i všechny ostatní kraje, je také jediný region, kde je průměrný plat učitele nižší než plat zaměstnance – nejvýraznější je tento rozdíl v Praze-městě v případě učitelů mateřských škol, kdy je nižší cca o třetinu. I učitelé na vyšších stupních škol však mají v Praze-městě platy o cca 5 % až 10 % nižší než „průměrní“ zaměstnanci. Příslušný podíl platů v Praze-městě se pohybuje od 67,5 % v případě mateřských škol, přes 94,9 % v případě SOU, až po 93,2 % u vyšších odborných škol. Tato skutečnost odráží, jak již bylo řečeno, zejména významně vyšší průměrnou platovou úroveň zaměstnanců zejména v Praze a do jisté míry i v oblasti středních Čech vzhledem k ostatním krajům.

D1.3 T1: Podíl průměrného měsíčního platu učitele na jednotlivých typech a druzích škol a na speciálních školách k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2002 (v %)

Území	mateřské	základní	SŠ celkem celkem	z toho:			speciální školy celkem	VOŠ
				gymnázia	SOŠ	SOU		
ČR celkem	82,4%	102,7%	117,0%	115,6%	117,5%	117,8%	110,9%	122,5%
CZ01 Praha	67,5%	82,5%	93,5%	92,2%	93,9%	94,9%	90,1%	93,2%
CZ011 Hlavní město Praha	67,5% (14.)	82,5% (14.)	93,5% (14.)	92,2% (14.)	93,9% (14.)	94,9% (14.)	90,1% (14.)	93,2% (14.)
CZ02 Středočeský kraj	84,5%	105,3%	119,3%	119,4%	118,7%	120,1%	114,2%	121,5%
CZ021 Středočeský kraj	84,5% (13.)	105,3% (13.)	119,3% (13.)	119,4% (13.)	118,7% (13.)	120,1% (13.)	114,2% (13.)	121,5% (13.)
CZ03 Jihozápad	91,5%	111,8%	128,0%	127,4%	127,1%	130,0%	123,3%	138,0%
CZ031 Jihočeský kraj	94,5% (3.)	114,8% (9.)	131,2% (7.)	130,5% (7.)	130,4% (8.)	133,1% (7.)	127,0% (4.)	145,8% (3.)
CZ032 Plzeňský kraj	88,5% (11.)	108,9% (11.)	124,9% (11.)	124,4% (11.)	124,0% (12.)	127,0% (11.)	119,5% (11.)	126,3% (12.)
CZ04 Severozápad	90,8%	116,0%	132,3%	129,2%	133,5%	133,1%	124,8%	139,7%
CZ041 Karlovarský kraj	93,1% (6.)	119,1% (3.)	139,5% (1.)	131,8% (4.)	141,2% (1.)	144,4% (1.)	132,3% (1.)	134,9% (8.)
CZ042 Ústecký kraj	90,0% (9.)	114,8% (8.)	129,6% (8.)	128,3% (8.)	130,6% (7.)	129,2% (9.)	122,3% (10.)	140,5% (5.)
CZ05 Severovýchod	91,6%	117,0%	132,5%	130,4%	133,0%	133,8%	125,8%	137,3%
CZ051 Liberecký kraj	89,7% (10.)	114,8% (7.)	128,8% (9.)	126,6% (10.)	128,5% (10.)	131,0% (8.)	124,0% (8.)	128,7% (11.)
CZ052 Královéhradecký kraj	90,3% (8.)	116,3% (6.)	134,4% (4.)	132,8% (3.)	134,8% (5.)	135,3% (5.)	126,4% (6.)	139,4% (6.)
CZ053 Pardubický kraj	94,9% (2.)	119,7% (2.)	133,7% (5.)	131,1% (5.)	135,1% (4.)	134,6% (6.)	126,0% (7.)	141,3% (4.)
CZ06 Jihovýchod	92,6%	114,2%	131,1%	130,2%	131,9%	130,8%	124,3%	139,8%
CZ061 Vysočina	93,6% (5.)	118,5% (4.)	138,2% (2.)	137,5% (1.)	138,9% (2.)	137,8% (2.)	127,4% (3.)	150,2% (1.)
CZ062 Jihomoravský kraj	92,3% (7.)	112,4% (10.)	128,1% (10.)	127,2% (9.)	128,9% (9.)	127,9% (10.)	122,8% (9.)	133,9% (9.)
CZ07 Střední Morava	95,7%	118,4%	134,7%	132,8%	135,1%	136,0%	126,8%	144,4%
CZ071 Olomoucký kraj	97,4% (1.)	119,9% (1.)	133,5% (6.)	131,0% (6.)	132,9% (6.)	137,0% (3.)	126,6% (5.)	138,4% (7.)
CZ072 Zlínský kraj	94,1% (4.)	117,1% (5.)	136,2% (3.)	135,8% (2.)	137,0% (3.)	135,3% (4.)	127,6% (2.)	148,4% (2.)
CZ08 Moravskoslezsko	86,3%	108,0%	123,4%	121,1%	124,6%	123,9%	114,4%	131,5%
CZ081 Moravskoslezský kraj	86,3% (12.)	108,0% (12.)	123,4% (12.)	121,1% (12.)	124,6% (11.)	123,9% (12.)	114,4% (12.)	131,5% (10.)

D1.3 G1: Podíl průměrného měsíčního platu učitelů mateřských a základních škol k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2002 (v %)

Ve všech ostatních krajích se platy učitelů základních a vyšších stupňů škol pohybují, a to v některých případech velmi výrazně, **nad průměrnou mzdovou hladinou zaměstnanců**. Čím vyšší je pak vzdělávací stupeň školy, na které učitel působí, tím vyšší je následně rozdíl mezi jeho průměrným platem a mzdou zaměstnance, a to „v jeho prospěch“. Pouze učitelé v mateřských školách mají v průměru 82procentní platy vzhledem ke mzdám zaměstnanců. Tato skutečnost je v souladu s obecným trendem vyšších platů učitelů na vyšších stupních škol, jak již bylo řečeno dříve.

Relativně nejvíce (až o třetinu) převyšují průměrné platy učitelů mzdy zaměstnanců v krajích, kde je **průměrná měsíční mzda zaměstnanců nejnižší** (zejména Vysočina a Olomoucký kraj). V těchto krajích je příslušný podíl platů nejvyšší.

V případě mateřských, základních a středních škol jsou kraje s nejvyšším příslušným indexem Vysočina, Olomoucký, Pardubický kraj, Zlínský, Karlovarský (kraj Olomoucký: 119,9 % u ZŠ a Karlovarský kraj až 144,4 % u SOU).

Na vyšších odborných školách nalezneme největší rozdíl mezi průměrným platem učitele a zaměstnance v kraji Vysočina, kde první převyšuje druhý o cca 50 %, a dále v Zlínském kraji (o cca 48 %).

V případě speciálních škol tvoří zvláštní položku Karlovarský kraj, ve kterém průměrné platy učitelů převyšují mzdy zaměstnanců o cca 32 % (průměr za ČR je cca 11 %).

Platy učitelů jsou regionálně diferencovány v menší míře než mzdy zaměstnanců, které odrážejí zejména celkovou ekonomickou

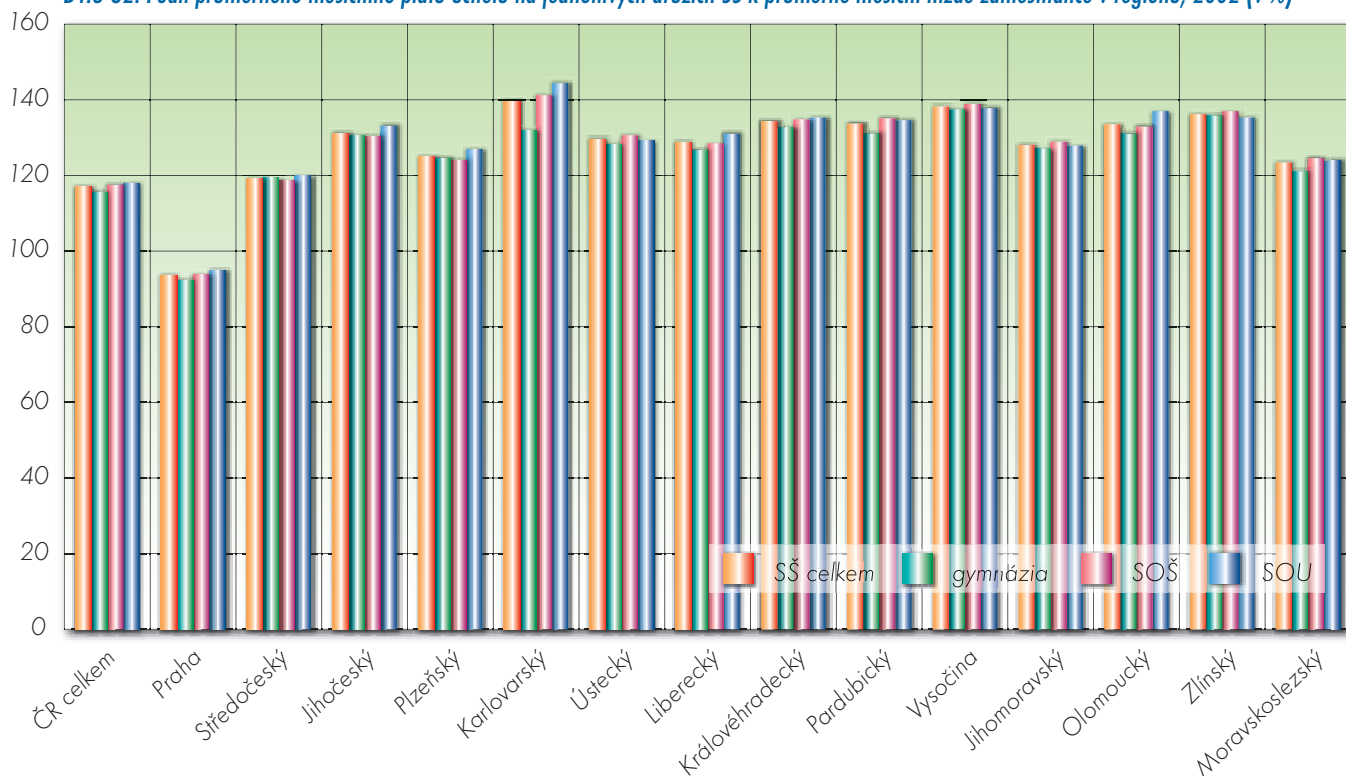
vypělost kraje. Platy učitelů ve veřejné sféře se naopak v základu odvíjejí od rozpočtu resortu školství a socio-ekonomická, kulturní a jiná krajová specifika na ně působí jen málo. Diference mezi platy učitelů v jednotlivých krajích jsou tak způsobovány zejména pevně danými faktory jako jsou velikost škol a počet žáků, oborová struktura středních škol a vyšších odborných škol a rovněž existenci normativů.

Z těchto souvislostí je nutno vycházet při hodnocení podílu průměrného platu učitele ve veřejné sféře k průměrné mzdě zaměstnance.

Učitelské platy nejvíce převyšují mzdy zaměstnanců v krajích, kde je obecná mzdová úroveň nejnižší: zejména v Olomouckém kraji a kraji Vysočina. Mezi kraje s vysokým rozdílem výše zmíněných platů učitelů a zaměstnanců patří i kraje Pardubický, Karlovarský, Zlínský. V kraji Vysočina převyšují platy učitelů vyšších odborných škol platy zaměstnanců o cca 50 %, což je vůbec nejvíce ze všech krajů a sledovaných vzdělávacích úrovní.

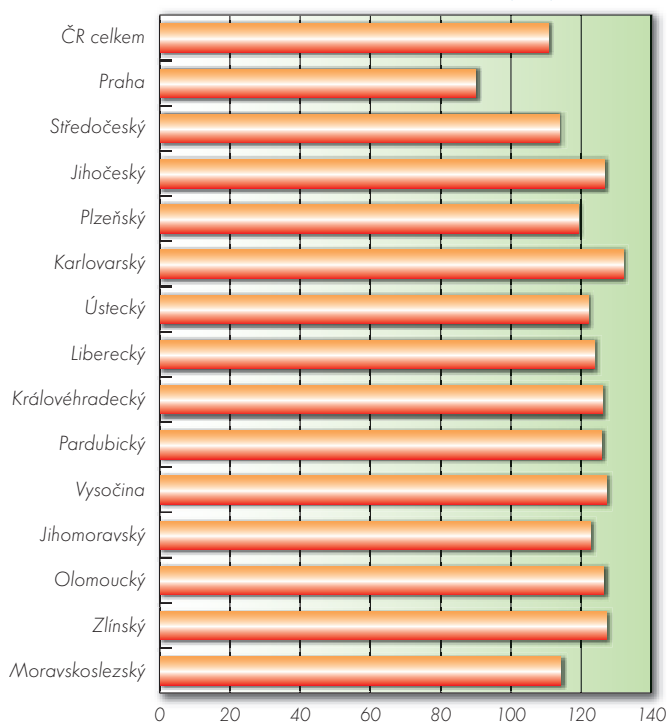
Hlavní město Praha je naopak jediný kraj, kde jsou platy učitelů ve veřejných vzdělávacích institucích v průměru nižší než mzdy zaměstnanců, nejvíce se přitom liší v případě učitelů mateřských a základních škol. Na nižších vzdělávacích úrovních (MŠ) platí tento vztah i ve Středočeském kraji. Pražští učitelé tak mají zdánlivě horší finanční pozici v porovnání s ostatními kraji – ta je však způsobena obecně výrazně vyšší mzdovou úrovní zaměstnanců právě v Praze. Absolutní výše průměrných platů učitelů je v Praze většinou srovnatelná s celorepublikovým průměrem.

D1.3 G2: Podíl průměrného měsíčního platu učitelů na jednotlivých druzích SŠ k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2002 (v %)

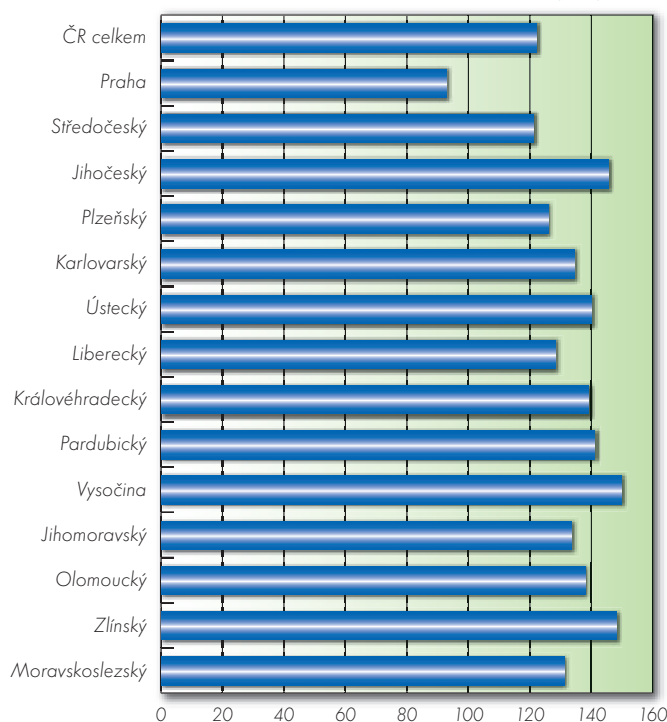

D1.3 G3: Podíl průměrného měsíčního platu učitelů speciálních škol k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2002 (v %)

D1.3 G4: Podíl průměrného měsíčního platu učitelů vyšších odborných škol k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2002 (v %)

D 1.4 Porovnání průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků na jednotlivých typech a druzích škol s průměrnou měsíční mzdou v regionu

Vzhledem k tomu, že platy pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků jsou na jednotlivých úrovních vzdělávání z regionálního pohledu silně nivelizovány, odvíjí se sledovaný poměr průměrného měsíčního platu pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků ku průměrné měsíční mzdě zaměstnance prakticky pouze od úrovně vzdělávání, na níž pedagogický pracovník působí, a od průměrné mzdy zaměstnance v kraji.

Charakteristika ukazatele

Ukazatel zaznamenává **podíly průměrných měsíčních platů (v Kč) pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků** (přepočtené počty) za první až čtvrté čtvrtletí 2002 **k průměrné měsíční mzdě (v Kč) zaměstnanců** (přepočtené počty) za první až čtvrté čtvrtletí 2002.

Ukazatel charakterizuje procentní podíly průměrné výše platového ohodnocení, jehož se pedagogickým pracovníkům bez vedoucích pracovníků dostává ve vztahu k zaměstnancům. Podávaný přehled je přitom členěn **podle úrovně vzdělávání**, tj. na podíly platů pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků na jednotlivých typech a druzích škol – mateřských, základních, středních (gymnáziích, středních odborných školách, středních odborných učilištích), speciálních školách a vyšších odborných školách v regionu ke mzdám zaměstnanců v regionu.

Metodika výpočtu

$$\frac{\text{Pedbezvedí}}{Z} \times 100$$

Pedbezvedí – průměrný měsíční plat pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků (v Kč) na jednotlivých typech a druzích škol v regionu za první až čtvrté čtvrtletí 2002

Z – průměrná měsíční mzda zaměstnance (v Kč) v regionu za první až čtvrté čtvrtletí 2002

i – jednotlivé typy a druhy škol (mateřské; základní; střední; gymnázia; střední odborné školy, střední odborná učiliště; speciální školy a vyšší odborné školy)

Průměrný měsíční nominální plat pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků (v Kč) je vypočten z celkových mzdových prostředků bez ostatních plateb za provedenou práci (hrubé mzdy a platy zahrnují mzdy a platy celkem, tj. peněžitá plnění poskytovaná zaměstnavatelem zaměstnancům v pracovním poměru, kteří jsou v evidenčním počtu, za práci). Mzdové prostředky zahrnují nárokové složky platu (platový tarif, náhrady platu, ostatní nárokové složky – příplatky za vedení, zvláštní příplatky, odměny za přesčas, ostatní příplatky – např. další plat a nenárokové složky platu – osobní příplatky a odměny). Přepočtené počty pracovníků jsou fyzické osoby přepočtené na plný úvazek.

Průměrná měsíční nominální mzda zaměstnance (v Kč) zahrnuje všechny pracovní příjmy (základní mzdy, osobní příplatky a ohodnocení, prémie a odměny, podíly na hospodářských výsledcích a náhrady mzdy), které byly zúčtovány zaměstnancům evidenčního počtu podle příslušných platových a mzdových předpisů (jde o hrubou mzdu v Kč na přepočteného pracovníka). Tato průměrná hrubá nominální mzda je uvedena za ekonomické subjekty s 50 a více zaměstnanci podnikatelské sféry (v peněžnictví a pojišťovnictví bez ohledu na počet zaměstnanců) a ve všech organizacích nepodnikatelské sféry. Přepočtené počty pracovníků – fyzické osoby přepočtené na plný úvazek.

Zdroj dat

výkaz Škol (MŠMT) P 1 - 04 čtvrtletní výkaz o pracovnících a mzdových prostředcích v regionálním školství (kumulace za 1. až 4. čtvrtletí 2002)

ČSÚ publikace – Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 1. až 4. čtvrtletí 2002, Tabulka 01-03-05 Zaměstnanci a průměrné mzdy podle CZ - NUTS (přepočtené počty)

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku
Průměrná měsíční mzda zaměstnanců (v Kč) za rok 2002 činí za ČR celkem 16 212 Kč.

Průměrné mzdy zaměstnanců v jednotlivých krajích jsou nejvyšší v Praze, vzhledem k dalším krajům (20 570 Kč oproti průměru za ČR 16 212 Kč). Průměrné hodnoty mezd zaměstnanců nalezneme ve Středočeském kraji (16 009 Kč). Hlavní město Praha,

a částečně i Středočeský kraj, pak tvoří výrazně příznivou oblast z hlediska výše mezd zaměstnanců. **Nejnižší mzdy mají zaměstnanci naopak v Olomouckém kraji (13 787 Kč) a v kraji Vysočina (13 841 Kč).**

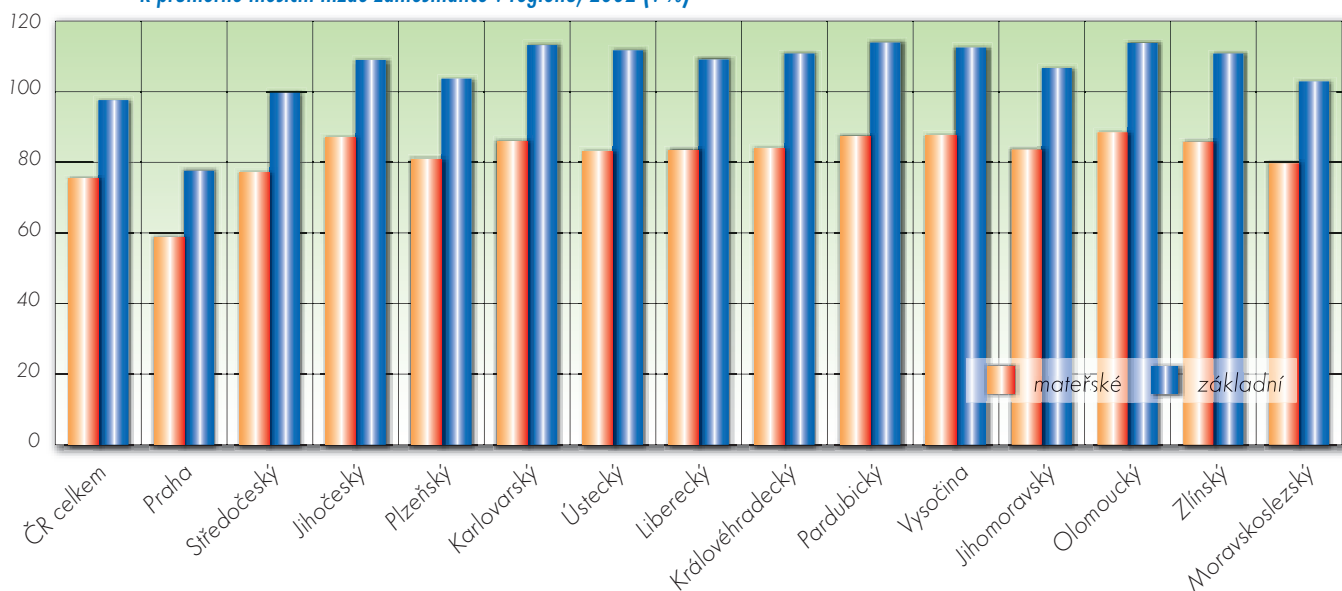
Tato diference bezesporu souvisí s obecným ekonomickým záze-
mím regionu.

Průměrné platy pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků ve veřejných vzdělávacích institucích podle úrovně vzdělávání jsou uvedeny v předchozí části kapitoly (ukazatel D1.2). Jak již bylo řečeno, obecně nejnižší platy mají pedagogičtí pracovníci bez vedoucích pracovníků v mateřských a na základních školách. Na střed-

D1.4 T1: Podíl průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků na jednotlivých typech a druzích škol a na speciálních školách k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2002 (v %)

Území	mateřské	základní	SŠ celkem	z toho:			speciální školy celkem	VOŠ
				gymnázia	SOŠ	SOU		
ČR celkem	75,3 %	97,6 %	107,2 %	110,8 %	111,5 %	100,7 %	115,9 %	
CZ01 Praha	58,7 %	77,6 %	86,7 %	87,6 %	88,5 %	81,5 %	87,6 %	
CZ011 Hlavní město Praha	58,7 % (14.)	77,6 % (14.)	86,7 % (14.)	87,6 % (14.)	88,5 % (14.)	81,5 % (14.)	87,6 % (14.)	
CZ02 Střední Čechy	77,2 %	99,7 %	108,7 %	114,3 %	112,7 %	100,7 %	114,1 %	
CZ021 Středočeský kraj	77,2 % (13.)	99,7 % (13.)	108,7 % (13.)	114,3 % (13.)	112,7 % (13.)	100,7 % (13.)	114,1 % (13.)	
CZ03 Jihozápad	83,9 %	106,3 %	117,6 %	121,8 %	120,7 %	112,5 %	131,1 %	
CZ031 Jihočeský kraj	86,9 % (4.)	109,0 % (9.)	120,9 % (7.)	124,7 % (6.)	124,2 % (7.)	115,8 % (5.)	137,9 % (3.)	
CZ032 Plzeňský kraj	80,9 % (11.)	103,7 % (11.)	114,3 % (11.)	119,1 % (11.)	117,2 % (12.)	109,1 % (10.)	121,2 % (12.)	
CZ04 Severozápad	83,9 %	112,1 %	120,6 %	125,1 %	126,2 %	112,4 %	132,5 %	
CZ041 Karlovarský kraj	86,0 % (5.)	113,2 % (3.)	129,4 % (1.)	131,9 % (2.)	134,2 % (1.)	122,7 % (1.)	131,8 % (7.)	
CZ042 Ústecký kraj	83,1 % (10.)	111,7 % (5.)	117,3 % (8.)	122,6 % (8.)	123,1 % (8.)	108,6 % (11.)	132,6 % (5.)	
CZ05 Severovýchod	84,8 %	111,3 %	120,8 %	124,4 %	126,5 %	114,1 %	130,4 %	
CZ051 Liberecký kraj	83,4 % (9.)	109,1 % (8.)	116,9 % (10.)	120,5 % (10.)	122,1 % (10.)	111,3 % (8.)	122,4 % (11.)	
CZ052 Královéhradecký kraj	83,8 % (7.)	110,8 % (6.)	122,5 % (5.)	127,9 % (4.)	127,3 % (5.)	115,4 % (6.)	129,3 % (9.)	
CZ053 Pardubický kraj	87,2 % (3.)	113,9 % (1.)	122,5 % (4.)	124,2 % (7.)	129,3 % (4.)	115,0 % (7.)	136,1 % (4.)	
CZ06 Jihovýchod	84,8 %	108,4 %	119,7 %	124,7 %	125,6 %	111,8 %	130,9 %	
CZ061 Vysočina	87,7 % (2.)	112,5 % (4.)	125,8 % (2.)	132,9 % (1.)	131,8 % (2.)	116,9 % (4.)	140,4 % (2.)	
CZ062 Jihomoravský kraj	83,6 % (8.)	106,7 % (10.)	117,1 % (9.)	121,4 % (9.)	123,0 % (9.)	109,6 % (9.)	125,6 % (10.)	
CZ07 Střední Morava	87,1 %	112,2 %	123,6 %	127,7 %	128,4 %	117,3 %	137,1 %	
CZ071 Olomoucký kraj	88,5 % (1.)	113,8 % (2.)	122,2 % (6.)	125,4 % (5.)	126,1 % (6.)	117,3 % (3.)	132,2 % (6.)	
CZ072 Zlínský kraj	85,8 % (6.)	110,8 % (7.)	125,3 % (3.)	131,3 % (3.)	130,4 % (3.)	117,6 % (2.)	141,4 % (1.)	
CZ08 Moravskoslezsko	79,7 %	102,9 %	113,2 %	116,5 %	118,9 %	106,7 %	131,5 %	
CZ081 Moravskoslezský kraj	79,7 % (12.)	102,9 % (12.)	113,2 % (12.)	116,5 % (12.)	118,9 % (11.)	106,7 % (12.)	131,5 % (8.)	

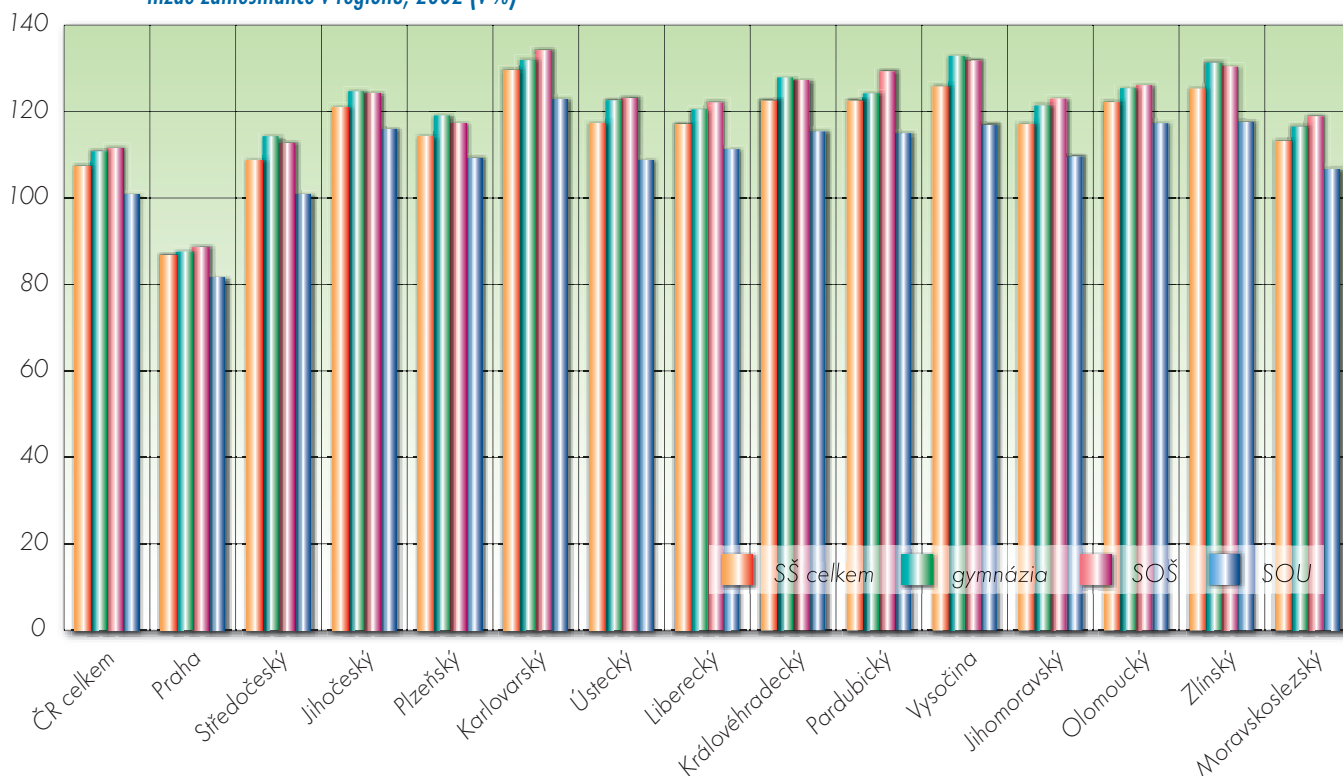
D1.4 G1: Podíl průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků mateřských a základních škol k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2002 (v %)

D1.4 G2: Podíl průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků na jednotlivých druhích SŠ k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2002 (v %)

ních školách jsou platy již o poznání vyšší a nejvyšší platovou úroveň jsme zaznamenali v případě vyšších odborných škol.

Do těchto souvislostí se samozřejmě promítají i krajské rozdíly – krajská diferenciací platů pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků je menší než v případě zaměstnanců, jelikož se odvíjí od jiných hledisek. Zatímco průměrné mzdy zaměstnanců odrážejí do značné míry ekonomické prostředí kraje, **platy pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků ve veřejných vzdělávacích institucích jsou vázány na položky z rozpočtu MŠMT, případně kraje.**

Zatímco průměrná výše mezd zaměstnanců úzce souvisí s celkovou ekonomickou i sociální situací v daném kraji, **platy pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků se v jednotlivých krajích diferencují spíše podle jiných hledisek (opět viz ukazatel D1.2).**

Regionální rozdíly

Výše zmíněné skutečnosti je nutné vzít v úvahu při interpretaci tohoto ukazatele, který udává podíl výše průměrného platu pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků v jednotlivých krajích a oblastech vzhledem k průměrné mzdě zaměstnance v kraji.

Vypočtený podíl průměrného platu pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků vzhledem k průměrné mzdě zaměstnance v kraji odráží poměr mezi těmito dvěma položkami a logicky tak podává informaci zejména o tom, o kolik se regionálně vcelku stabilní učitelské platy odlišují od daleko více „tržních“ mezd zaměstnanců. Jak již bylo řečeno, krajská diferenciací průměrných mezd zaměstnanců je o dost výraznější než v případě platů pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků, což se následně nutně odráží ve výši příslušných podílů.

Nejnižší podíly platu pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků k průměrné mzdě zaměstnance nalezneme u všech typů škol v Hlavním městě Praze a Středočeském kraji. Hlavní město Praha, v případě mateřských škol i všechny ostatní kraje, v případě základních škol Středočeský kraj, je také **jediný region, kde je průměrný plat pedagogických pracovníků bez vedoucích pra-**

covníků nižší než plat zaměstnance. Nejvýraznější je tento rozdíl v Hlavním městě Praze v případě pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků v mateřských školách, kdy je nižší cca o více než třetinu. I pedagogičtí pracovníci bez vedoucích pracovníků na vyšších stupních škol však mají v Praze platy o cca 12 % až 19 % nižší než „průměrní“ zaměstnanci. Příslušný podíl platů v Praze-městě se pohybuje od 58,7 % v případě mateřských škol, přes 88,5 % v případě SOŠ, až po 87,6 % u vyšších odborných škol. Tato skutečnost odráží, jak již bylo řečeno, významně vyšší průměrnou platovou úroveň zaměstnanců v Praze a do jisté míry i v oblasti středních Čech vzhledem k ostatním krajům České republiky.

Ve všech ostatních krajích se platy pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků základních a vyšších stupňů škol pohybují, a to v některých případech velmi výrazně, nad průměrnou mzdovou hladinou zaměstnanců. Čím vyšší je pak vzdělávací stupeň školy, na které pedagogický pracovník působí, tím vyšší je následně rozdíl mezi jeho průměrným platem a mzdou zaměstnance v regionu, a to „v jeho prospěch“. Pouze pedagogičtí pracovníci bez vedoucích pracovníků v mateřských školách mají v průměru 75,3 % platy vzhledem ke mzdám zaměstnanců. Tato skutečnost je v souladu s obecným trendem vyšších platů pedagogických pracovníků na vyšších stupních škol, jak již bylo řečeno dříve. Relativně nejvíce (téměř o třetinu) převyšují průměrné platy pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků mzdy zaměstnanců **v krajích, kde je průměrná měsíční mzda zaměstnanců nejnižší** (zejména Vysočina a Olomoucký kraj). V těchto krajích je příslušný podíl platů nejvyšší.

V případě mateřských, základních a středních škol jsou kraje s nejvyšším příslušným indexem Vysočina, Olomoucký, Pardubický, Zlínský a Karlovarský kraj (u základních škol kraj Pardubický: 113,9 % a u SOŠ kraj Karlovarský až 134,2 %).

Na vyšších odborných školách nalezneme největší rozdíl mezi průměrným platem pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků a průměrnou mzdou zaměstnance ve Zlínském kraji, kde první převyšuje druhý o cca 41 % a dále v kraji Vysočina (o cca 40 %).

V případě speciálních škol tvoří zvláštní položku Karlovarský kraj, ve kterém průměrné platy pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků převyšují mzdy zaměstnanců o cca 22 % (průměr za ČR je cca 1 %).

Platy pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků jsou regionálně diferencovány v menší míře než mzdy zaměstnanců, které odrážejí zejména celkovou ekonomickou vyspělost kraje.

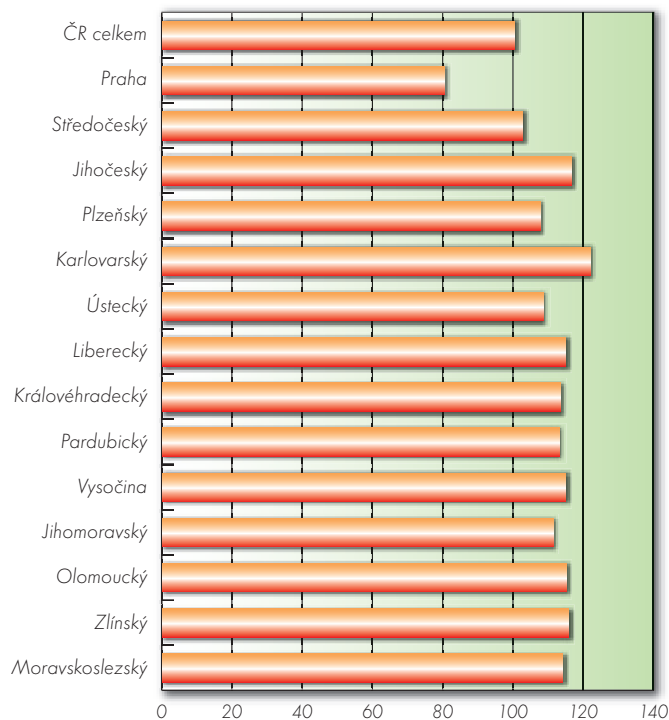
Platy pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků ve veřejné sféře se naopak v základu odvíjejí od rozpočtu resortu školství a socio-ekonomická, kulturní a jiná krajová specifika na ně působí jen málo. Diference mezi platy pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků v jednotlivých krajích jsou tak způsobovány zejména pevně danými faktory, jako jsou velikost škol a počet žáků, oborová struktura středních škol a vyšších odborných škol a rovněž existencí normativů.

Z těchto souvislostí je nutno vycházet při hodnocení podílu průměrného platu pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků ve veřejné sféře k průměrné mzdě zaměstnance. **Platy pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků nejvíce převyšují mzdy**

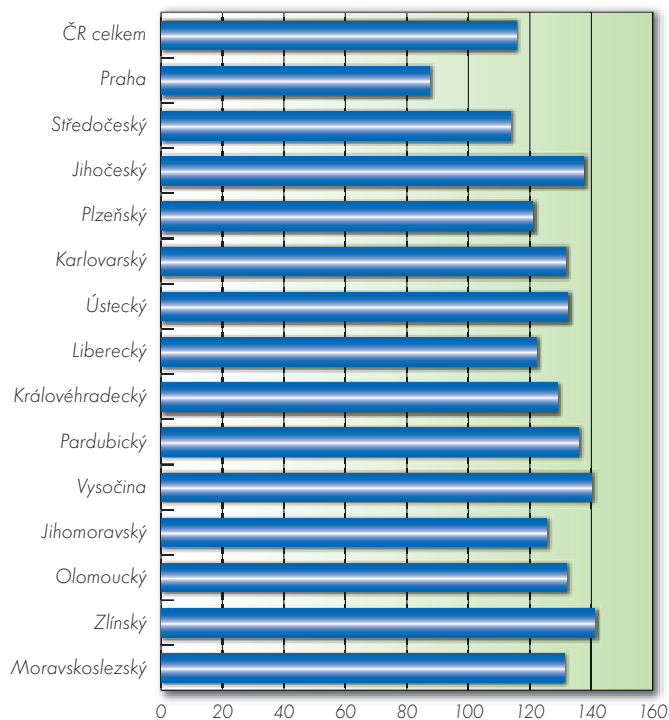
zaměstnanců v krajích, kde je obecná mzdová úroveň nejnižší: zejména v Olomouckém kraji a kraji Vysočina. Mezi kraje s vysokým rozdílem výše zmíněných platů pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků a zaměstnanců patří i kraje Pardubický, Karlovarský, Zlínský. V Zlínském kraji a kraji Vysočina převyšují platy pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků vyšších odborných škol mzdy zaměstnanců o cca 40 %, což je vůbec nejvíce ze všech krajů a sledovaných vzdělávacích úrovní.

Hlavní město Praha je naopak jediný kraj, kde jsou platy pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků ve všech druzích a typech škol v průměru nižší než mzdy zaměstnanců, nejvíce se přitom liší v případě pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků mateřských a základních škol. Na nižších vzdělávacích úrovních (MŠ a ZŠ) platí tento vztah i ve Středočeském kraji. Pražští pedagogové tak mají zdanlivě horší finanční pozici v porovnání s ostatními kraji – ta je však způsobena obecně výrazně vyšší mzdovou úrovní zaměstnanců právě v Praze. Absolutní výše průměrných platů pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků je v Praze většinou srovnatelná s celorepublikovým průměrem.

D1.4 G3: Podíl průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků speciálních škol k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2002 (v %)

D1.4 G4: Podíl průměrných měsíčních platů pedagogických pracovníků bez vedoucích pracovníků vyšších odborných škol k průměrné měsíční mzdě zaměstnance v regionu, 2002 (v %)

D2 Počet žáků na pedagogického pracovníka

Ukazatel vypovídá o jedné ze základních organizačních charakteristik vzdělávacího systému – jeho kapacitní náročnosti. Popisuje vztah mezi mohutností lidských zdrojů, které přímo zajišťují vzdělávání a výkony vzdělávání, měřenými počty žáků. Vzhledem k tomu, že charakter vyučování se mezi jednotlivými vzdělávacími stupni musí výrazně lišit, jsou zde informace podávány v rozlišení podle úrovně vzdělávání.

Poměr mezi počtem žáků a učitelů je jako důležitý vnímán ze dvou závažných důvodů.

- Prvním důvodem je **přímá souvislost tohoto poměru s cenou vzdělávání**. Vzhledem k tomu, že výdaje na mzdy učitelů představují velmi výraznou položku celkových výdajů na vzdělávání, projeví se vyšší kapacitní nároky velmi zřetelně i v celkových výdajích. Vyšší náročnost systému však samozřejmě může nastat nejen zvýšením počtu učitelů, ale i zvýšením počtu žáků. Ukazatel tak odráží i dopady demografických procesů na institucionální efektivitu vzdělávacího systému v kraji.
- Druhým důvodem je obecně přijímaný vztah, který předpokládá, že čím méně učitel v daný okamžik vyučuje žáků, tím lépe se jim může věnovat a přizpůsobovat styl a tempo výuky jejich potřebám. V důsledku tak roste kvalita vzdělávání a tedy i kvalita výstupů, což má vliv na jednu z hlavních složek efektivitu systému.

Na systémové úrovni lze kapacitní náročnost vzdělávacího systému ovlivnit především nastavením velikosti tříd při výuce a mírou vyučovací povinnosti učitelů. S rostoucí velikostí tříd a vyučovací povinnosti klesá kapacitní náročnost systému (a tedy roste jeho institucionální efektivita), avšak klesá kvalita výuky. Důležitým faktorem však je i dostupnost kvalitních pedagogů na trhu práce, neboť při přílišném poklesu počtu žáků na třídu potřebujeme více pedagogů, ale na trhu práce již vhodné pedagogy nenalzáme a kvalita výuky naopak klesá.

Na nižších úrovních vzdělávání lze kapacitní náročnost vzdělávacího systému ovlivnit především prostřednictvím míry, v níž jsou v síti škol v regionu zastoupeny malé školy. Na středoškolské úrovni pak lze kapacitní náročnost ovlivnit především rozumnou koncentrací oborových segmentů vzdělávání do jednotlivých škol v rámci daného mikroregionu.

D 2.1 Počet žáků na pedagogického pracovníka

Charakteristika ukazatele

Ukazatel **popisuje personální náročnost výuky z hlediska potřebného počtu pedagogických pracovníků – fyzických osob**.

Hodnoty tohoto ukazatele závisejí v největší míře na průměrné velikosti (tedy naplněnosti) tříd, náročnosti vzdělávacího programu, na dělení některých hodin, případně na oborové skladbě škol, ale i tříd. Dalším faktorem, který hodnoty tohoto ukazatele může ovlivnit, je dostupnost učitelů jednotlivých předmětů a především velikost úvazku, na který daný učitel pracuje (zde uvažujeme každého učitele jako jednu osobu bez ohledu na to, na jak veliký úvazek pracuje).

Pro krajské autority je otázkou stanovení dalších směrů vzdělávací politiky, zda budou usilovat o snižování počtu žáků na učitele / pedagogického pracovníka, a tím se snažit zajistit kvalitnější výuku žáků na úkor vyšší finanční a personální náročnosti, či zda zvolí kompromis – přijatelný počet žáků na učitele/pedagogického pracovníka za „rozumnou“ cenu, nebo budou nuceny v důsledku nedostatku peněz zvýšit počet žáků na učitele/pedagogického pracovníka za cenu snížení kvality výuky.

Metodika výpočtu

$$\frac{Z_i}{PP_i}$$

Z_i – počty žáků denního studia na jednotlivých vzdělávacích stupních (bez speciálních škol a škol při výchovných ústavech),

PP_i – počty pedagogických pracovníků (fyzických osob) na jednotlivých vzdělávacích stupních a typech škol (mateřských, základních, středních, vyšších odborných škol – bez speciálních škol a škol při výchovných ústavech), jedná se pouze o pracovníky financované z rozpočtu MŠMT. Na všech typech škol, s výjimkou středních odborných učilišť, se jedná pouze o učitele.

Zdroj dat

databáze ÚIV

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Personální zajištění výuky se podle údajů ukazatele jeví nejméně náročné **na základních školách**, kde v průměru připadá **14,9 žáků na pedagoga**, pak následují **mateřské školy – 12,0 dětí na pedagoga**. **Na úrovni středního školství je nejméně personálně náročná výuka na gymnáziích** (11,0 žáků na pedagoga), tedy všeobecném směru středního vzdělávání, **následují střední odborné školy** (7,4 žáků na pedagoga) a **nejvíce personálně náročná se jeví výuka na středních odborných učilištích** (6,5 žáků na pedagogického pracovníka) z důvodu absolvování jak teoretické, tak praktické části výuky.

Na vyšších odborných školách připadá na jednoho pedagoga 4,1 žáka. Tato nízká hodnota je důsledkem zaměstnávání velkého množství učitelů externí formou pouze na částečný úvazek.

Tyto hodnoty velmi úzce souvisejí, jak již bylo řečeno, s určeným rozmezím počtu žáků na třídu (závěry tzv. „žluté knihy“) – tedy jakýmsi limitem počtu dělených hodin a dalšími faktory.

Regionální rozdíly

Počty dětí na učitele mateřské školy se pohybují v jednotlivých krajích od 11,2 v Královéhradeckém kraji až do 12,5 v Jihočeském a Středočeském kraji. Hodnoty se příliš neliší a případné odchylky od celorepublikového průměru jsou způsobeny především naplněností mateřských škol v malých obcích a velikostí úvazků učitelů. Pod celorepublikovou hodnotu ukazatele 12 dětí na učitele spadají kromě již zmíněného Královéhradeckého kraje všechny kraje z oblastí Severovýchod a Jihovýchod (kraje Liberecký – 11,3, Pardubický – 11,8, Vysočina – 11,8 a Jihomoravský kraj – 11,8 dětí na učitele mateřské školy) a Plzeňský kraj (11,7).

Obdobná situace, pokud jde o homogenitu údajů za jednotlivé kraje, jako u mateřských škol **se projevuje i u škol základních**. Hodnoty ukazatele se pohybují od 14,1 žáků na učitele v Libereckém kraji do 15,6 žáků na učitele v Ústeckém kraji. Rozpětí hodnot je tedy opět velmi malé, což je dáno především charakterem všeobecného základního vzdělávání.

I když **gymnázia** realizují všeobecné vzdělávání, které by mělo být zhruba stejně personálně náročné, projevují se zde poměrně velké mezikrajové rozdíly. Tyto rozdíly jsou způsobeny především velikostí učitelských úvazků, protože v následujícím ukazateli „Počet žáků na učitelský úvazek“ se tyto rozdíly stírají. Velký vliv na hodnotu ukazatele tedy nemá ani různá délka studia realizovaná gymnáziem, ani výběr zaměření gymnázia a rozdílná struktura gymnázií ze zřizovatelského hlediska.

Počet žáků na učitele gymnázií se pohybuje v jednotlivých krajích v rozmezí 9,3 žáků na učitele v Praze až do 12,1 žáků na učitele v Moravskoslezském kraji. Jak je vidět, rozsah škály je poměrně široký a jednotlivé kraje jsou poměrně rovnoměrně rozmístěny na obě strany škály.

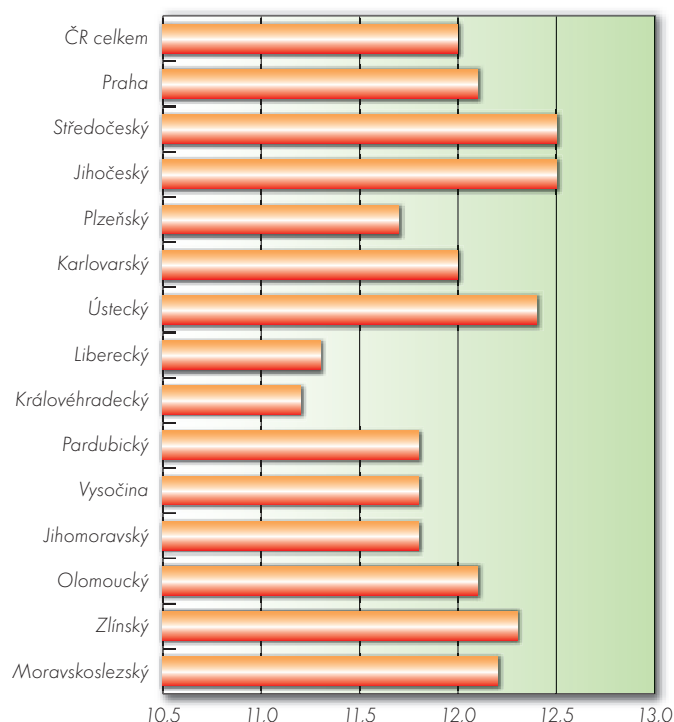
V případě středních odborných škol se hodnoty ukazatele pohybují v rozmezí 7,0 žáků na učitele v Praze a Libereckém kraji až do 8,3 žáků na učitele v Olomouckém kraji. Stejně jako u gymnázií jsou jednotlivé kraje rozmístěny rovnoměrně na obě strany škály.

U středních odborných učilišť porovnáváme počet žáků denního studia na pedagogického pracovníka (učitele, mistra a instruktora odborné přípravy). Hodnoty ukazatele se pohybují v rozmezí 5,2–7,4 žáka na pedagogického pracovníka. Kraje jsou rovnoměrně rozmístěny pod a nad celorepublikovým průměrem.

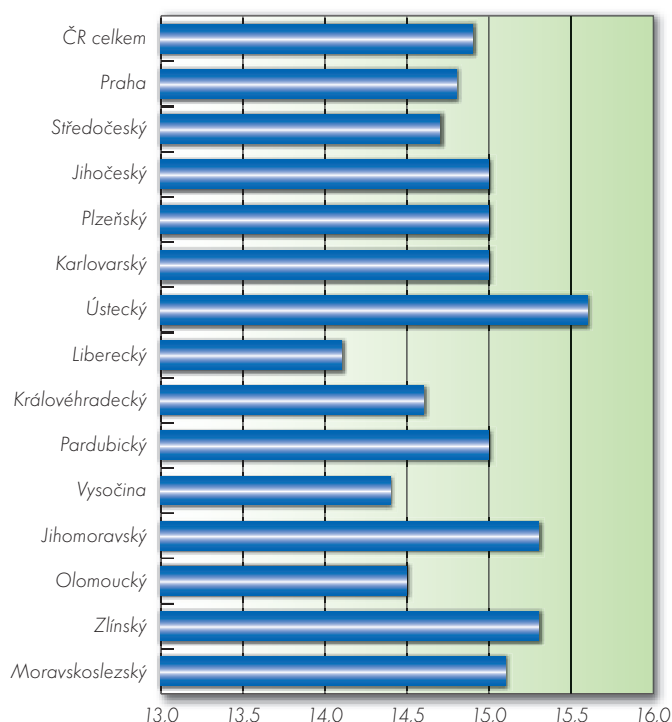
Hodnoty ukazatele u vyšších odborných škol jsou do značné míry ovlivněny zaměstnáváním učitelů na částečný úvazek v daleko vyšší míře než v případě středních škol. Toto je způsobeno především skladbou kurikulů studijních oborů vyšších odborných škol. Jsou zde vyučovány ve větší míře odborné předměty vyžadující výuku úzce specializovaných pedagogů, kteří zde velmi často působí externě a pouze na částečný úvazek. Z tohoto důvodu se pohybují hodnoty ukazatele v poměrně širokém rozmezí – od 3,1 žáků na učitele v Plzeňském a Zlínském kraji až do 6,3 žáků na učitele vyšších odborných škol v Moravskoslezském kraji.

D2 T1: Počet žáků na pedagogického pracovníka, 2002										
Území		MŠ	ZŠ	G	SOŠ	SOU	VOŠ			
ČR celkem		12,0	14,9	11,0	7,4	6,5	4,1			
CZ01	Praha	12,1	14,8	9,3	7,0	6,4	4,3			
CZ011	Hlavní město Praha	12,1 (7.)	14,8 (9.)	9,3 (14.)	7,0 (14.)	6,4 (9.)	4,3 (6.)			
CZ02	Středočeský kraj	12,5	14,7	10,8	7,1	6,1	3,2			
CZ021	Středočeský kraj	12,5 (1.)	14,7 (10.)	10,8 (11.)	7,1 (10.)	6,1 (10.)	3,2 (12.)			
CZ03	Jihozápad	12,2	15,0	11,0	7,3	6,2	4,0			
CZ031	Jihočeský kraj	12,5 (2.)	15,0 (8.)	10,7 (12.)	7,1 (12.)	6,0 (11.)	4,6 (4.)			
CZ032	Plzeňský kraj	11,7 (12.)	15,0 (5.)	11,6 (3.)	7,5 (6.)	6,6 (7.)	3,1 (13.)			
CZ04	Severozápad	12,3	15,4	11,2	7,4	7,1	3,8			
CZ041	Karlovarský kraj	12,0 (8.)	15,0 (7.)	10,6 (13.)	7,8 (2.)	6,7 (6.)	4,1 (7.)			
CZ042	Ústecký kraj	12,4 (3.)	15,6 (1.)	11,5 (4.)	7,3 (8.)	7,2 (5.)	3,7 (9.)			
CZ05	Severovýchod	11,4	14,6	11,4	7,3	6,8	4,2			
CZ051	Liberecký kraj	11,3 (13.)	14,1 (14.)	10,9 (10.)	7,0 (13.)	7,5 (3.)	5,3 (2.)			
CZ052	Královéhradecký kraj	11,2 (14.)	14,6 (11.)	11,2 (9.)	7,6 (5.)	7,4 (4.)	3,5 (11.)			
CZ053	Pardubický kraj	11,8 (10.)	15,0 (6.)	11,9 (2.)	7,1 (11.)	5,8 (13.)	4,4 (5.)			
CZ06	Jihovýchod	11,8	15,0	11,3	7,6	7,0	4,1			
CZ061	Vysočina	11,8 (9.)	14,4 (13.)	11,3 (8.)	7,7 (3.)	5,9 (12.)	4,9 (3.)			
CZ062	Jihomoravský kraj	11,8 (11.)	15,3 (2.)	11,3 (7.)	7,5 (7.)	7,7 (2.)	3,7 (8.)			
CZ07	Střední Morava	12,2	14,8	11,4	7,7	7,1	3,3			
CZ071	Olomoucký kraj	12,1 (6.)	14,5 (12.)	11,4 (6.)	8,3 (1.)	7,8 (1.)	3,6 (10.)			
CZ072	Zlínský kraj	12,3 (4.)	15,3 (3.)	11,5 (5.)	7,3 (9.)	6,4 (8.)	3,1 (14.)			
CZ08	Moravskoslezsko	12,2	15,1	12,1	7,7	5,2	6,3			
CZ081	Moravskoslezský kraj	12,2 (5.)	15,1 (4.)	12,1 (1.)	7,7 (4.)	5,2 (14.)	6,3 (1.)			

D2 G1: Počet žáků na pedagogického pracovníka v MŠ, 2002

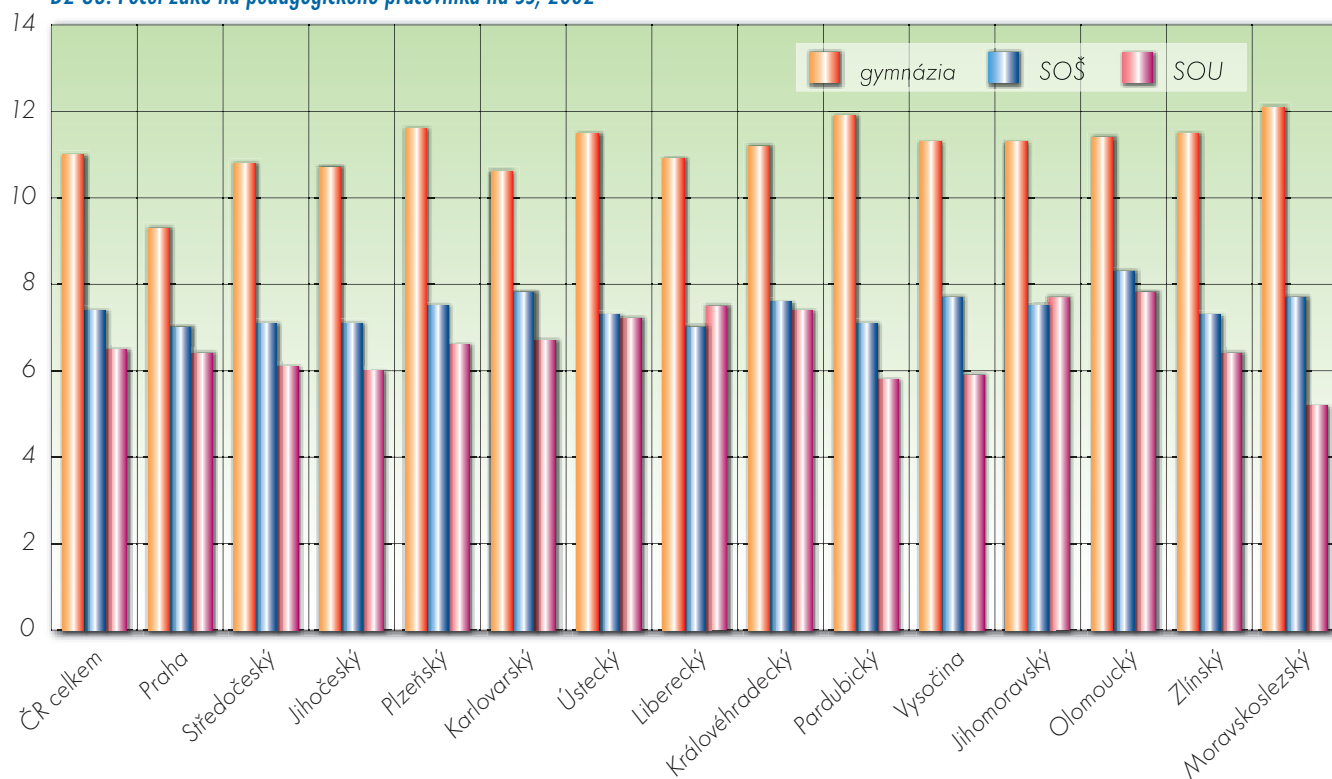

D2 G2: Počet žáků na pedagogického pracovníka v ZŠ, 2002

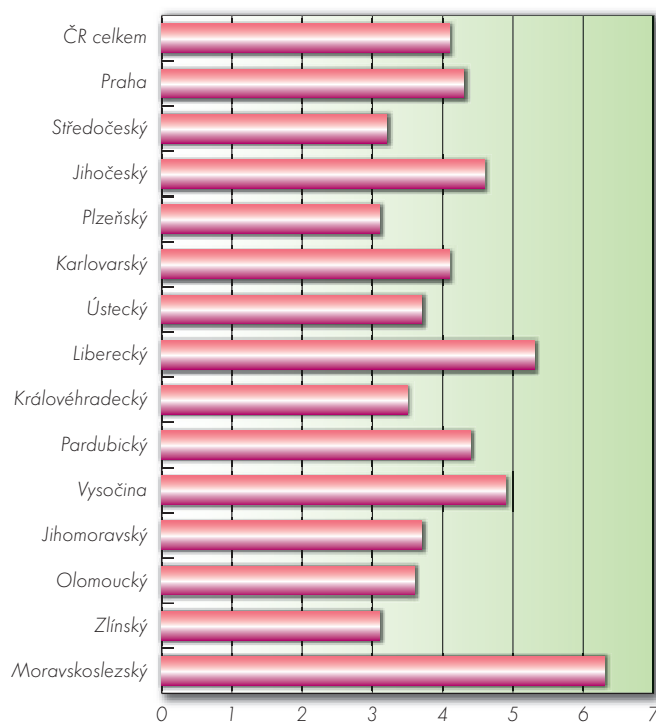

D2 G3: Počet žáků na pedagogického pracovníka na SŠ, 2002

D2 G4: Počet žáků na pedagogického pracovníka na VOŠ, 2002

D 2.2 Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka

Charakteristika ukazatele

Na rozdíl od předchozího ukazatele Počet žáků na pedagogického pracovníka **tento ukazatel popisuje personální náročnost výuky z hlediska potřebného počtu tzv. přepočtených počtů pedagogických pracovníků, tedy počtu plných úvazků pedagogických pracovníků.** Ukazatel postavíme na celkovém počtu *úvazků pedagogických pracovníků*.

Hodnoty tohoto ukazatele závisejí ještě ve větší míře než ukazatel „Počet žáků na pedagogického pracovníka“ na průměrné velikosti (tedy naplněnosti) tříd, náročnosti vzdělávacího programu na dělení některých hodin, případně na oborové skladbě škol, ale i tříd. Na rozdíl od předchozího ukazatele by dostupnost učitelů jednotlivých předmětů a velikost úvazku, na který ten který učitel pracuje, neměla tento ukazatel ovlivnit, protože jednotliví učitelé/pedagogičtí pracovníci jsou započítáni pouze odpovídající částí úvazku.

Metodika výpočtu

$$\frac{Z_i}{PP_{pi}}$$

Z_i – počty žáků denního studia na jednotlivých vzdělávacích stupních (bez speciálních škol a škol při výchovných ústavech)

PP_{pi} – přepočtené počty pedagogických pracovníků na plné úvazky na jednotlivých vzdělávacích stupních a typech škol (mateřských, základních, středních, vyšších odborných škol – bez speciálních škol a škol při výchovných ústavech), jedná se pouze o pracovníky financované z rozpočtu MŠMT. Na všech typech škol, s výjimkou středních odborných učilišť, se jedná pouze o učitele

Zdroj dat

databáze ÚIV

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Hodnoty ukazatele jsou na všech vzdělávacích stupních vyšší než počet žáků na učitele / pedagoga. Je to způsobeno tím, že ne všichni učitelé / pedagogičtí pracovníci vyučují na plný úvazek. Tento rozdíl se v menší míře projevuje u mateřských škol, základních škol a u gymnázií, tedy na předškolní vzdělávací úrovni a v případě všeobecného vzdělávání, ať už na základní nebo středoškolské úrovni. V nejvyšší míře se tento rozdíl projevuje u vyšších odborných škol.

Nejvyšší počty žáků na přepočteného učitele / pedagogického pracovníka, tedy nejnižší personální náročnost výuky, se projevují na zá-

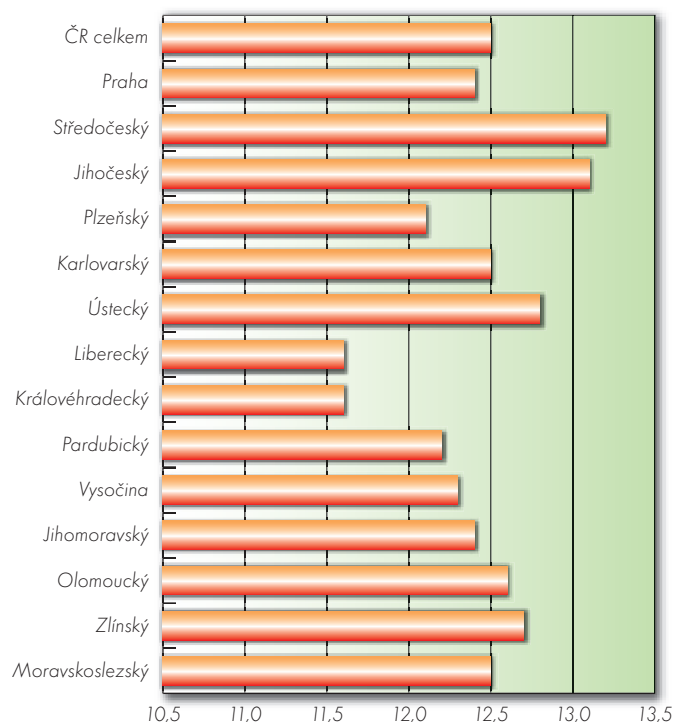
kladních školách, kde v průměru připadá 16,3 žáků na učitelský úvazek, pak následují gymnázia – 13,0 žáků na učitelský úvazek a potom mateřské školy s 12,5 dětí na učitelský úvazek.

Na úrovni středního školství je nejméně personálně náročná výuka všeobecně zaměřených studijních oborů, tedy na gymnáziích, následují opět střední odborné školy (10,6 žáků na učitelský úvazek) a nejvíce personálně náročná se opět jeví výuka na středních odborných učilištích (8,2 žáků na úvazek pedagogického pracov-

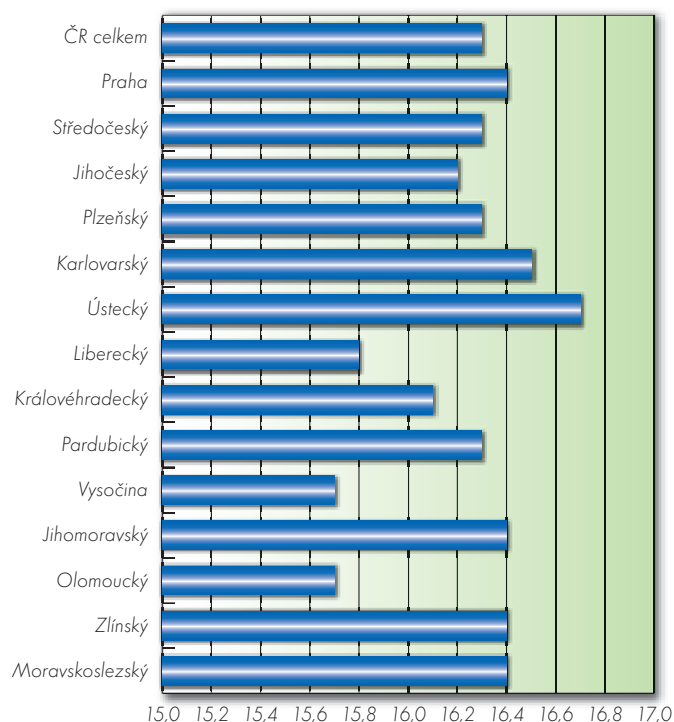
níka) z důvodu absolvování jak teoretické, tak praktické části výuky. Na vyšších odborných školách je průměrná hodnota ukazatele 11,0 žáků na učitelský úvazek a přibližuje se tím náročnosti výuky na středních odborných školách. Oproti předchozímu ukazateli „Počet žáků na pedagogického pracovníka“ (bez ohledu na velikost úvazku) je tato hodnota 2,7 krát vyšší. Tento obrovský rozdíl je způsoben, zaměstnáváním většiny učitelů odborných předmětů na částečný úvazek.

D2 T2: Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka, 2002											
Území		MŠ	ZŠ	G	SOŠ	SOU	VOŠ				
ČR celkem		12,5	16,3	13,0	10,6	8,2	11,0				
CZ01	Praha	12,4	16,4	12,0	10,0	8,1	10,4				
CZ011	Hlavní město Praha	12,4 (9.)	16,4 (4.)	12,0 (14.)	10,0 (13.)	8,1 (10.)	10,4 (8.)				
CZ02	Střední Čechy	13,2	16,3	13,2	10,9	7,7	9,6				
CZ021	Středočeský kraj	13,2 (1.)	16,3 (9.)	13,2 (8.)	10,9 (5.)	7,7 (13.)	9,6 (11.)				
CZ03	Jihozápad	12,7	16,3	13,2	10,8	8,7	10,8				
CZ031	Jihočeský kraj	13,1 (2.)	16,2 (10.)	13,0 (11.)	10,5 (10.)	8,8 (6.)	11,7 (5.)				
CZ032	Plzeňský kraj	12,1 (12.)	16,3 (7.)	13,6 (2.)	11,2 (3.)	8,6 (7.)	9,1 (12.)				
CZ04	Severozápad	12,7	16,7	13,4	10,8	8,9	10,1				
CZ041	Karlovarský kraj	12,5 (7.)	16,5 (2.)	13,2 (6.)	10,7 (9.)	7,8 (11.)	8,9 (14.)				
CZ042	Ústecký kraj	12,8 (3.)	16,7 (1.)	13,5 (3.)	10,9 (7.)	9,4 (3.)	10,3 (9.)				
CZ05	Severovýchod	11,8	16,1	13,2	10,7	9,3	11,4				
CZ051	Liberecký kraj	11,6 (13.)	15,8 (12.)	12,5 (13.)	9,7 (14.)	9,1 (5.)	11,2 (6.)				
CZ052	Královéhradecký kraj	11,6 (14.)	16,1 (11.)	13,2 (7.)	11,4 (1.)	10,3 (1.)	10,9 (7.)				
CZ053	Pardubický kraj	12,2 (11.)	16,3 (8.)	13,6 (1.)	10,9 (6.)	8,4 (9.)	12,0 (3.)				
CZ06	Jihovýchod	12,4	16,1	13,1	10,6	9,1	12,4				
CZ061	Vysočina	12,3 (10.)	15,7 (14.)	13,3 (4.)	11,2 (4.)	8,6 (8.)	13,6 (2.)				
CZ062	Jihomoravský kraj	12,4 (8.)	16,4 (6.)	13,0 (12.)	10,3 (11.)	9,4 (4.)	11,7 (4.)				
CZ07	Střední Morava	12,7	16,0	13,2	10,7	8,7	9,4				
CZ071	Olomoucký kraj	12,6 (5.)	15,7 (13.)	13,2 (10.)	11,2 (2.)	9,8 (2.)	9,0 (13.)				
CZ072	Zlínský kraj	12,7 (4.)	16,4 (3.)	13,2 (9.)	10,2 (12.)	7,7 (12.)	9,8 (10.)				
CZ08	Moravskoslezsko	12,5	16,4	13,3	10,8	6,0	13,8				
CZ081	Moravskoslezský kraj	12,5 (6.)	16,4 (5.)	13,3 (5.)	10,8 (8.)	6,0 (14.)	13,8 (1.)				

D2 G5: Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka v MŠ, 2002

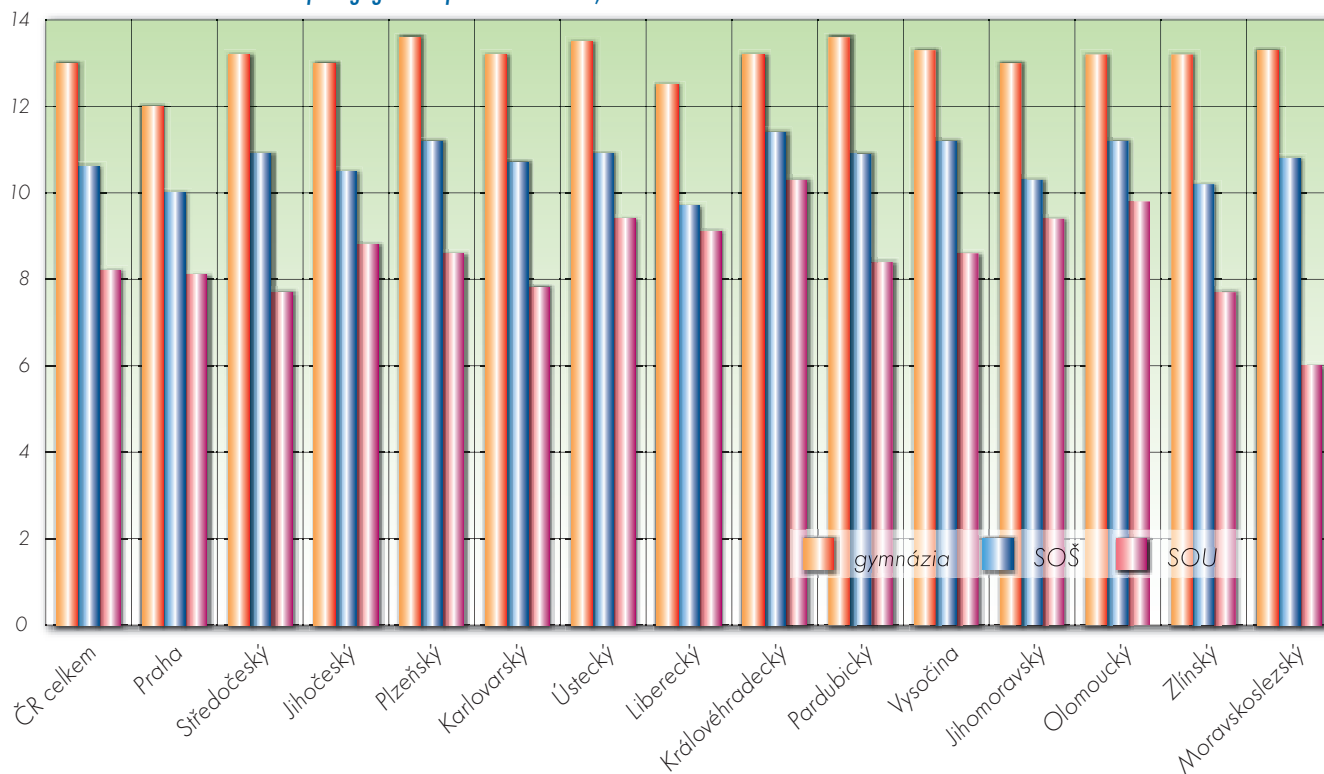
D2 G6: Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka v ZŠ, 2002

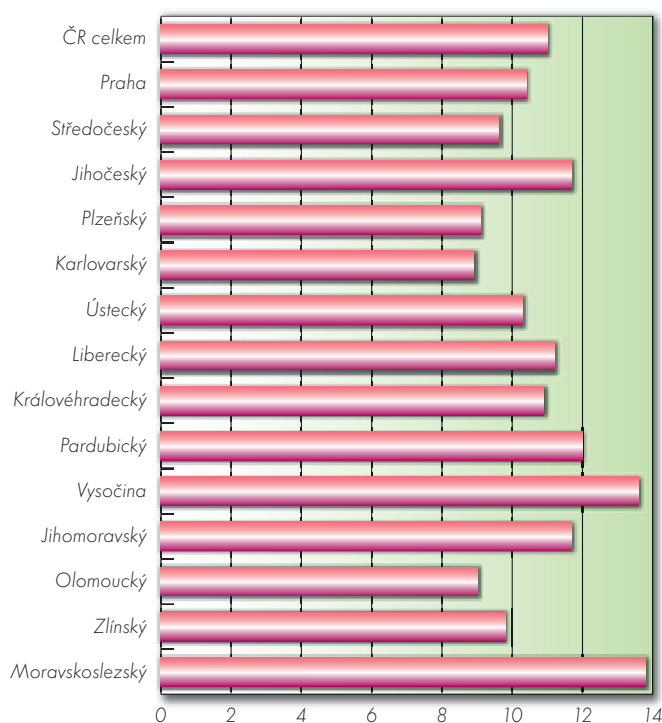

D2 G7: Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka na SŠ, 2002

D2 G8: Počet žáků na úvazek pedagogického pracovníka na VOŠ, 2002

Regionální rozdíly

Počty žáků na učitelský úvazek v mateřské škole se pohybují v jednotlivých krajích od 11,6 v Libereckém a Královéhradeckém kraji až do 13,2 ve Středočeském kraji a hodnoty se příliš neliší od počtu žáků na učitele. Hodnoty v jednotlivých krajích se příliš neliší a případné odchylky od celorepublikového průměru jsou opět způsobeny především naplněností mateřských škol v malých obcích a velikostí úvazků učitelů.

I v případě tohoto ukazatele se obdobná situace, pokud jde o homogenitu údajů za jednotlivé kraje, jako u mateřských škol projevuje i u škol základních. Hodnoty ukazatele se pohybují od 15,7 žáků na učitelský úvazek na Vysočině a v Olomouckém kraji do 16,7 žáků na učitelský úvazek v Ústeckém kraji. Rozpětí hodnot je tedy opět velmi malé a je dáno především charakterem všeobecného základního vzdělávání.

Obdobně i gymnázia, která realizují všeobecné vzdělávání, vykazují značnou homogenitu hodnot ukazatele. Toto je rozdíl oproti ukazateli „Počet žáků na učitele“, kde se projevovaly mnohem větší mezi-krajové rozdíly způsobené zaměstnáváním učitelů na částečné úvazky. Hodnoty ukazatele se pohybují od 12 žáků na učitelský úvazek v Praze do 13,6 žáků na učitelský úvazek v Plzeňském a Pardubickém kraji. Rozložení hodnot ukazatelů jednotlivých krajů je směrem nahoru i dolů od průměrné celorepublikové hodnoty 13 žáků na učitelský úvazek poměrně rovnoměrné.

U středních odborných škol i středních odborných učilišť se projevuje mnohem větší odlišnost jednotlivých krajů. Je to způsobeno především rozdílnou oborovou skladbou a tím rozdílnou personální náročností odborného školství v jednotlivých krajích.

Počty žáků na učitelský úvazek na středních odborných školách se pohybují v rozmezí 9,7 žáků na učitelský úvazek v Libereckém kraji až do 11,4 žáků na učitelský úvazek v Královéhradeckém kraji. Stejně jako u gymnázií jsou kraje rozmístěny zhruba rovnoměrně na obě strany škály.

V případě středních odborných učilišť porovnáваме počet žáků denního studia na úvazek pedagogického pracovníka (učitele, mistra a instruktora odborné přípravy) a hodnoty ukazatele se pohybují v rozmezí 6,0–10,3 žáka na pedagogického pracovníka. Jak je vidět, je zde rozptýl hodnot ukazatele v jednotlivých krajích zdaleka nejvyšší ze všech typů středních škol.

Hodnoty ukazatele u vyšších odborných škol dosahují, jak již bylo řečeno výše, hodnot 2,7 krát vyšších než v případě ukazatele „Počet žáků na učitele“. Pohybují se v rozmezí 8,9 žáků na úvazek pedagoga v Karlovarském kraji až do 13,8 žáků na úvazek pedagoga v Pardubickém kraji.

KAPITOLA

**INDIVIDUÁLNÍ, SPOLEČENSKÉ
A PRACOVNÍ PŘÍNOSY
ZE VZDĚLÁNÍ**

Vzdělání představuje jednoznačně ziskový faktor, a to jak z pohledu individuálního, tak společenského. Jedinci přináší vyšší socioekonomický status, zpravidla lepší finanční ohodnocení, ale souvisí mj. také se schopností orientace v nových podnětech, lepším přístupem k informacím, schopností kriticky hodnotit atd. Přínosy ze vzdělání jsou však velmi významné i z makrospolečenského hlediska: právě ti nejvíce vzdělání a kvalifikovaní tvoří potřebný lidský kapitál ve „společnosti znalostí“ (tzv. „knowledge society“) a jsou hlavní silou a nositelem ekonomického a kulturního rozvoje dané oblasti.

Čisté ekonomické zisky ze vzdělání se vztahují zejména ke schopnosti vyhovět stupňujícím se podmínkám moderní ekonomiky a trhu práce. Kvalifikační náročnost většiny profesí se neustále zvyšuje a šanci dlouhodobě uspět tak mají pouze ti, kdo jsou vybaveni určitými znalostmi, schopnostmi a dovednostmi – a kdo mají schopnost a ochotu vzdělávat se a učit se. Další skutečností je, že v rámci vývojových trendů trhu práce dlouhodobě ubývá nekvalifikovaných a málo kvalifikovaných pracovních pozic, což opět ztěžuje zaměstnatelnost osob s nízkým vzděláním. Česká společnost si navíc již zvykla na fenomén nezaměstnanosti, který je jasně viditelným důsledkem výrazně ztížené situace méně vzdělaných osob na trhu práce.

E 1 Ekonomická aktivita a nezaměstnanost podle úrovně dosaženého vzdělání

Podíl zaměstnaných („pracujících“) a nezaměstnaných v populaci ukazuje, jaká část existujících lidských zdrojů v ekonomice kraje aktivně působí. Nezaměstnanost je přitom stále velmi citlivé téma – spolu s vysokými mírami nezaměstnanosti výrazně roste sociální napětí. Zřejmý je i značně negativní ekonomický dopad tohoto jevu, kdy zejména při vysoké dlouhodobé nezaměstnanosti rostou nároky na systémy sociálního zabezpečení, klesá životní úroveň, koupěschopnost obyvatelstva atd.

Je přitom obecnou pravdou, že některé části populace jsou na negativní ekonomické trendy citlivější a rychleji ztrácejí své pracovní pozice než jiné. Mezi tyto potenciálně rizikové skupiny již tradičně patří osoby s nízkým stupněm dosaženého vzdělání: nízké vzdělání je totiž velmi těsně spjato i s nízkou kvalifikací. V podmínkách moderní ekonomiky (jak v národním, tak ve světovém měřítku) jsou z hlediska potřeb trhu práce výrazně žádanější jedinci disponující vysokou odborností a kvalifikací, než ti, kdo stojí na opačném konci spektra, tzn. lidé s nízkým vzděláním a potažmo i malou či žádnou kvalifikací. Z hlediska dlouhodobých trendů pracovního trhu (změny ve struktuře odvětví, obecný růst kvalifikační náročnosti povolání) také neustále ubývá pozic, které jsou vhodné pro níže kvalifikované pracovníky.

E 1.1 Podíl ekonomicky aktivních podle nejvyššího dosaženého stupně vzdělání v populaci 25–64letých

Charakteristika ukazatele

Indikátor sleduje míru ekonomické aktivity v jednotlivých kategoriích dosaženého vzdělání v populaci ve věku 25–64 let, a to zvlášť za muže a ženy. Ukazatel tak charakterizuje podíl ekonomicky aktivních obyvatel v jednotlivých vzdělanostních úrovních na populaci v „ekonomicky aktivním věku“ 25–64 let.

Metodika výpočtu

$$\frac{EA_i}{P_i} \times 100$$

EA_i – celkový počet ekonomicky aktivních obyvatel ve věku 25–64 let podle dosaženého stupně vzdělání

P_i – celkový počet obyvatel ve věku 25–64 let podle dosaženého stupně vzdělání

Pojmy:

Celkový počet ekonomicky aktivních = počet zaměstnaných a nezaměstnaných, tzn. zahrnuje všechny osoby 15leté a starší, které splňují podmínky pro zařazení mezi zaměstnané nebo nezaměstnané. Totožný pojem pro ekonomicky aktivní je **pracovní síla**.

Zaměstnaní jsou všichni starší 15 let, kteří patří mezi „placené zaměstnané“ nebo „sebezaměstnané“. Není rozhodující, zda jejich pracovní aktivita má trvalý, dočasný, sezónní či příležitostný charakter a zda vykonávají jedno či více zaměstnání. Mezi zaměstnané patří rovněž příslušníci armády (vojáci z povolání a vojáci v základní službě).

Placení zaměstnaní jsou všichni s formální vazbou k zaměstnání (pracovní poměr, dohoda o provedení práce, dohoda o pracovní činnosti, další smluvní vztahy mimo oblast pracovního práva).

Sebezaměstnaní jsou všichni zaměstnavatelé, pracovníci na vlastní účet (podnikatelé bez zaměstnanců), všichni členové produkčních družstev a pomáhající rodinní příslušníci.

Ekonomicky neaktivní jsou všichni ti, kteří nejsou zaměstnaní a nejsou v současné době ekonomicky aktivní (např. děti předškolního věku, osoby navštěvující různé vzdělávací instituce, starobní důchodci, dlouhodobě nemocní, invalidé, osoby na další rodičovské – mateřské dovolené, apod.).

Zdroj dat

ČSÚ – Výběrové šetření pracovních sil, přepočtené průměry za rok 2002

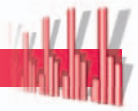
Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Míra ekonomické aktivity v populaci 25–64letých je tím vyšší, čím vyšší je stupeň dosaženého vzdělání. Zatímco mezi osobami se základním vzděláním je ekonomicky aktivních pouze mírně přes 56 %, u těch, kdo mají střední vzdělání je to již okolo 80 % a u obyvatel s terciárním vzděláním necelých 88 %. Lze tak říci, že **spolu s rostoucí úrovní vzdělání roste i míra ekonomické aktivity**.

Obecně platí, že u mužů je míra ekonomické aktivity vyšší než u žen, a to ve všech vzdělanostních kategoriích a ve všech krajích. Tato skutečnost je způsobena odchody žen na mateřskou dovolenou a také vyšším procentem žen v domácnosti. **Rozdíly v míře ekonomické aktivity mužů a žen jsou tím vyšší, čím je nižší stupeň dosaženého vzdělání**. Ekonomická aktivita mužů se základním vzděláním se pohybuje mezi 60–70 % v jednotlivých krajích, u stejně vzdělaných žen však zpravidla nepřesahuje 55 % (kromě Olomouckého kraje, kde je 55,8 %). Podobně míra ekonomické aktivity mužů se středním nematuritním vzděláním je okolo 88 %, u žen pouze okolo 70 %. Od kategorie úplného středního vzdělání jsou však diference mezi pohlavími již menší. U osob s terciárním vzděláním tak rozdíl v míře ekonomické aktivity mužů a žen činí již jen necelých 13 procentních bodů: v průměru 94,1 % mužů, kteří mají vysokou nebo vyšší odbornou školu, je ekonomicky aktivních, oproti 81,4 % stejně vzdělaných žen.

Vzhledem k tomu, že počet ekonomicky aktivních obyvatel se odvíjí od celkového počtu zaměstnaných a nezaměstnaných (viz „metodika výpočtu“), nelze v hodnotách tohoto ukazatele v rámci jednoho kalendářního roku očekávat výraznější změny. Hodnoty ekonomické aktivity zůstávají na srovnatelné úrovni jako v roce 2001.

⁹ Nízký podíl ekonomicky aktivních osob v nejnižší vzdělanostní skupině je ovlivněn několika faktory: dlouhodobá nezaměstnanost lidí se základním vzděláním zapříčiňuje, že tyto lidé figurují v jiných statistikách než ve statistice o nezaměstnanosti. Vysoký podíl žen se základním vzděláním je v domácnosti a taktéž nefiguruje ve statistikách zaměstnanosti a nezaměstnanosti. Mezi osobami se základním vzděláním je rovněž vyšší počet lidí ve starších věkových kategoriích, kteří již jsou v důchodovém věku, a nepatří tak mezi ekonomicky aktivní.

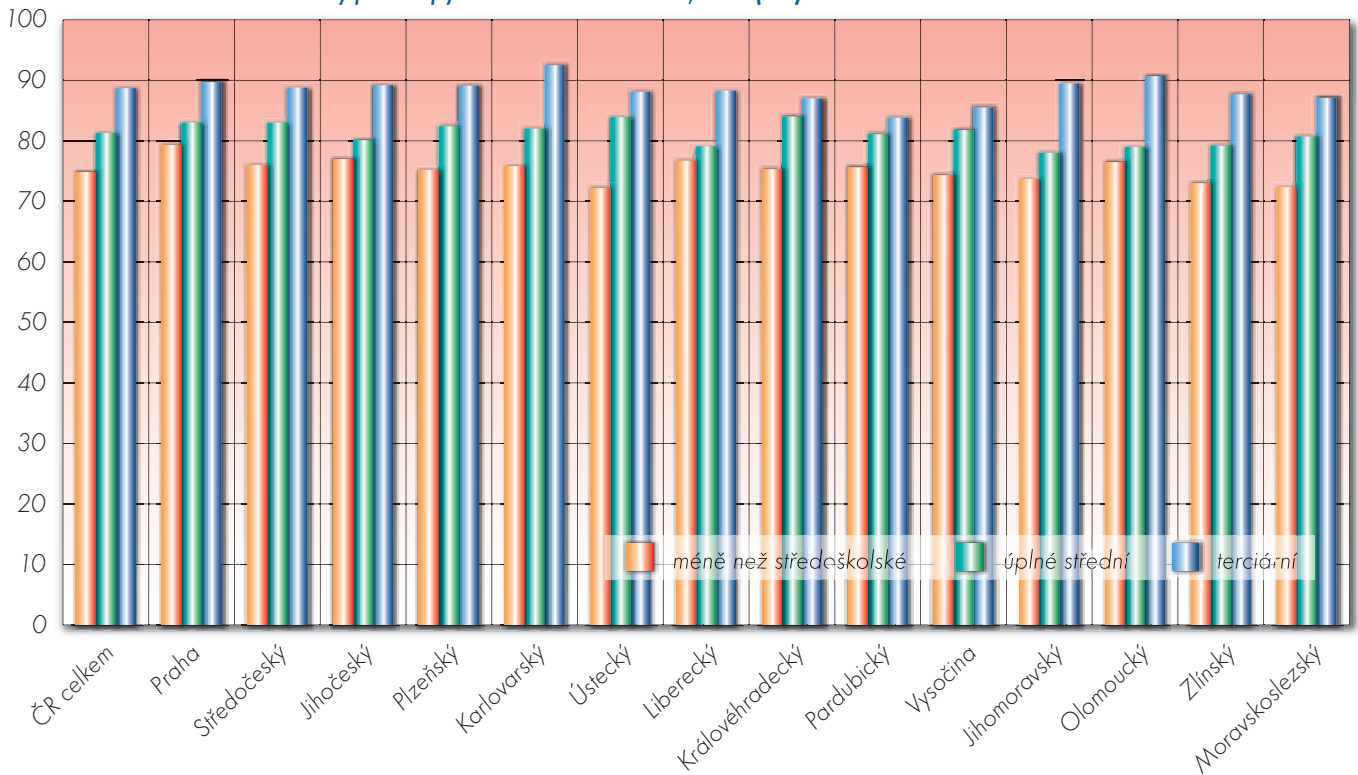

Regionální rozdíly

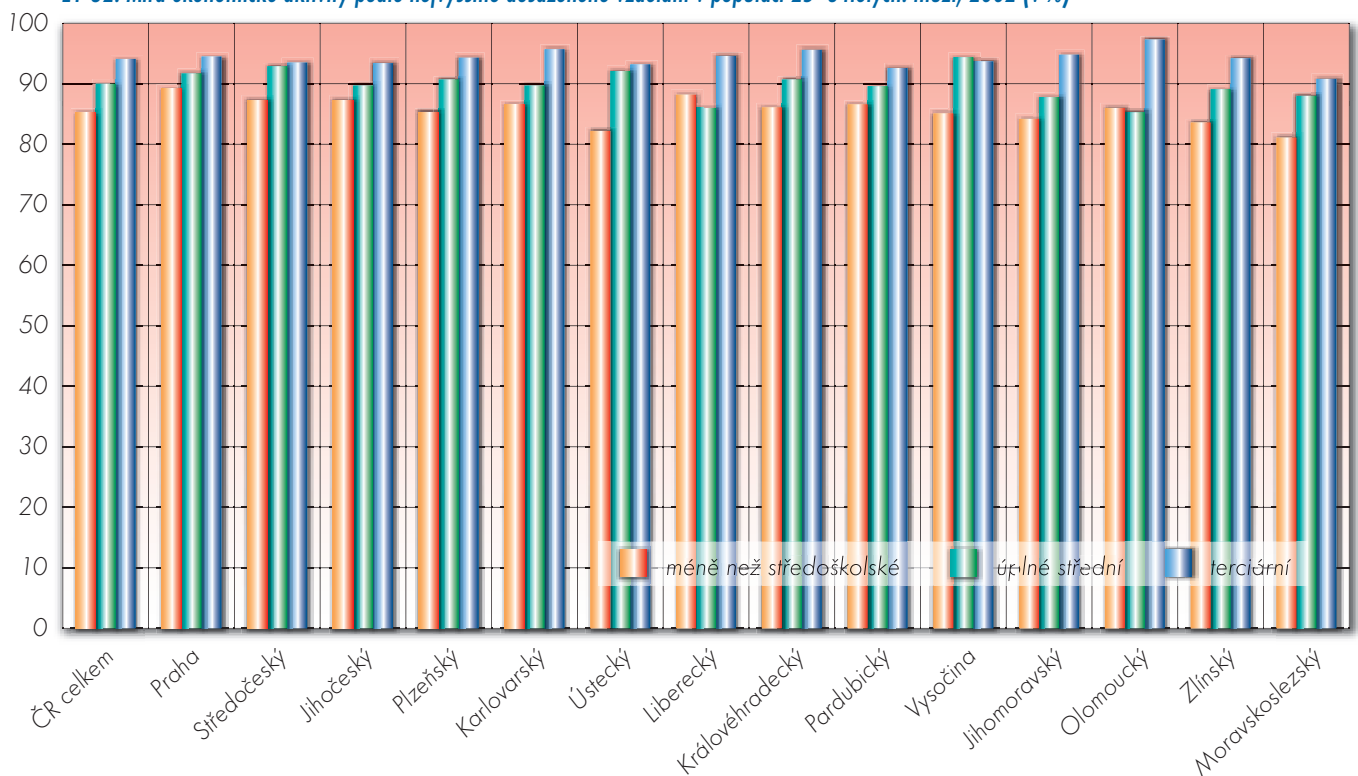
Míra ekonomické aktivity nevykazuje významnější regionální odchylky. Ve věkové skupině 25–64 let je ekonomicky aktivních téměř 80 % populace; hranici 80 % pak ze všech krajů přesahuje jediné Praha, kde je nejvyšší podíl ekonomicky aktivních osob ze všech krajů (83,7%). V ostatních krajích míra ekonomické aktivity nepřevyšuje 80 %, nejnižší hodnoty evidujeme v Moravskoslezském (76,3%) a Zlínském (76,4%) kraji. Uvedené krajové rozdíly (vyjma Prahy) však nejsou nijak výrazné – od republikového průměru se odlišují jen málo.

Relativně nejvýraznější diference mezi kraji v míře ekonomické aktivity lze nalézt v **kategorii základního vzdělání**. Z porovnání situace v jednotlivých krajích vyplývá, že nejmenší podíl lidí s nejnižším vzděláním, kteří představují pracovní sílu, je v kraji Vysočina a Zlínském, kde míra ekonomické aktivity nepřesahuje ani 50 %. Nejvyšší zastoupení ekonomicky aktivních v této skupině je naopak v Libereckém, Olomouckém a Plzeňském kraji, kde je v rámci skupiny osob se základním vzděláním více než 60 % ekonomicky aktivních.

E1 G1: Míra ekonomické aktivity podle nejvyššího dosaženého vzdělání, 2002 (v %)

E1 G2: Míra ekonomické aktivity podle nejvyššího dosaženého vzdělání v populaci 25–64letých: muži, 2002 (v %)

Míra ekonomické aktivity obyvatel se středním i úplným středním vzděláním je v krajském srovnání již velmi vyrovnaná – ve většině krajů se pohybuje okolo 80 %.

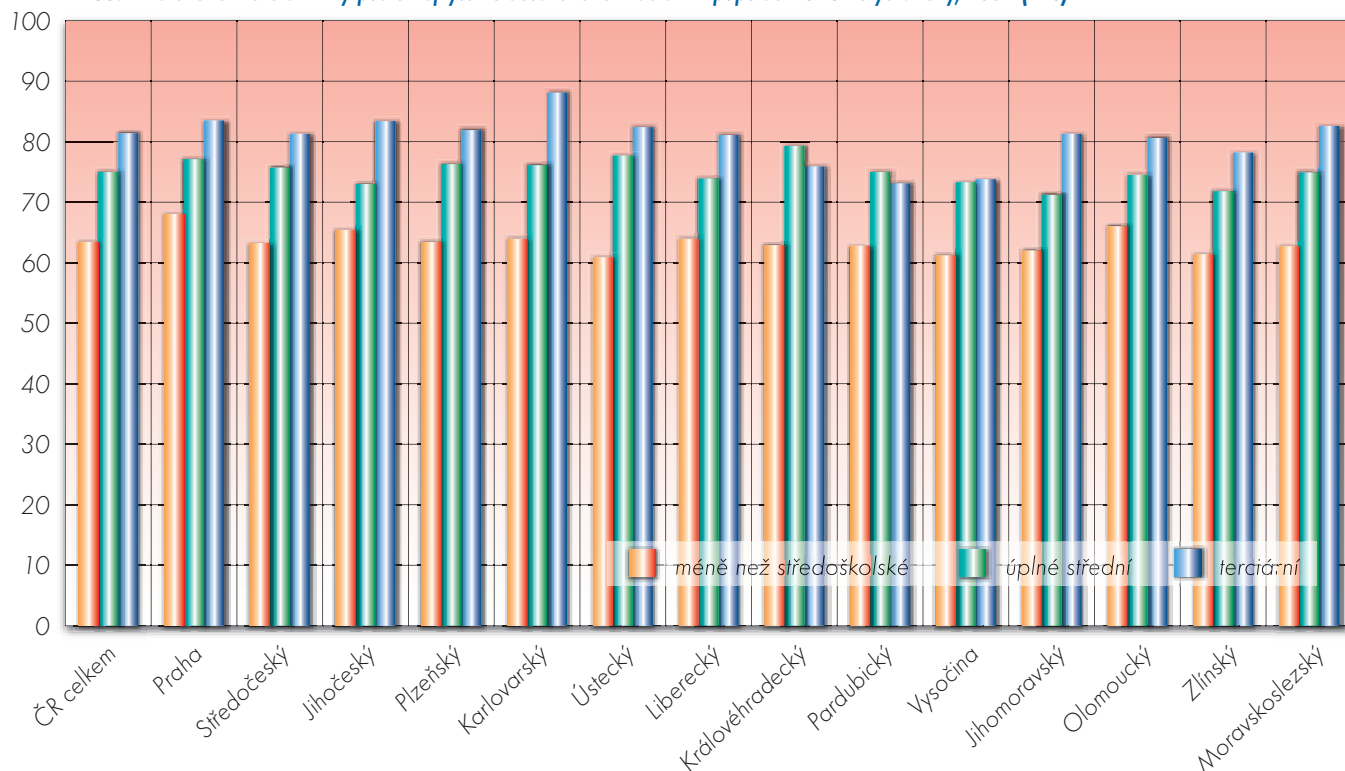
U lidí s **terciárním vzděláním** je míra ekonomické aktivity rovněž poměrně vyrovnaná. Nejvyšší hodnoty evidujeme v Karlovarském (92,5 %) a Olomouckém kraji (90,7 %), kde míra ekonomické aktivity přesahuje 90 %, v ostatních krajích se 90 % zpravidla blíží. Relativně nejnižší podíl pracovní síly s terciárním vzděláním nalezneme v Pardubickém kraji (83,8 %) a na Vysočině (85,5 %).

Největší rozdíly mezi mírou ekonomické aktivity u žen a u mužů evidujeme v kraji Vysočina a dále Středočeském, Pardubickém a Ji-

homoravském kraji, kde rozdíl mezi hodnotami ekonomické aktivity mužů a žen činí 19 až 20 procentních bodů. Relativně nejvíce vyrovnané jsou zmíněné podíly ekonomicky aktivních mužů a žen naopak v Moravskoslezském kraji a v Praze (rozdíl cca 15 procentních bodů).

Z mezikrajového srovnání vyplývá, že míra ekonomické aktivity není výrazněji regionálně diferencována. Ve všech krajích úroveň ekonomické aktivity klesá spolu se snižující se úrovní dosaženého vzdělání. Celkově je míra ekonomické aktivity nejvyšší v Praze, nejnižší v Moravskoslezském a Zlínském kraji – rozdíly však nejsou výrazné (něco málo přes 7 procentních bodů).

E1 G3: Míra ekonomické aktivity podle nejvyššího dosaženého vzdělání v populaci 25–64letých: ženy, 2002 (v %)

E 1.2 Míry nezaměstnanosti podle nejvyššího dosaženého stupně vzdělání

Charakteristika ukazatele

Ukazatel sleduje podíly nezaměstnaných osob v populaci ekonomicky aktivních (v pracovní síle) ve věku 25–64 let podle jednotlivých stupňů vzdělání, zvláště za muže a za ženy. Jedná se o tzv. specifické míry nezaměstnanosti popisující nezaměstnanost dané skupiny obyvatelstva – v tomto případě se jedná o skupiny podle nejvyššího dosaženého vzdělání.

Metodika výpočtu

$$\frac{Ni}{PAi} \times 100$$

Ni – celkový počet nezaměstnaných ve věku 25–64 let s daným stupněm dosaženého vzdělání

PAi – celkový počet ekonomicky aktivních obyvatel ve věku 25–64 let s daným stupněm dosaženého vzdělání.

Pojmy:

Celkový počet ekonomicky aktivních = počet zaměstnaných a nezaměstnaných, tzn. zahrnuje všechny osoby 15leté a starší, které spl-

ňují podmínky pro zařazení mezi zaměstnané nebo nezaměstnané. To-
tožný pojem pro ekonomicky aktivní je **pracovní síla**.

Zaměstnaní jsou všichni starší 15 let, kteří patří mezi „placené zaměstnané“ nebo „sebezaměstnané“. Není rozhodující, zda jejich pracovní aktivita má trvalý, dočasný, sezónní či příležitostný charakter a zda vykonávají jedno či více zaměstnání. Mezi zaměstnané patří rovněž příslušníci armády (vojáci z povolání a vojáci v základní službě).

- **Placení zaměstnaní** jsou všichni s formální vazbou k zaměstnání (pracovní poměr, dohoda o provedení práce, dohoda o pracovní činnosti, další smluvní vztahy mimo oblast pracovního práva).
- **Sebezaměstnaní** jsou všichni zaměstnavatelé, pracovníci na vlastní účet (podnikatelé bez zaměstnanců), všichni členové produkčních družstev a pomáhající rodinní příslušníci.

Ekonomicky neaktivní jsou všichni ti, kteří nejsou zaměstnaní a nejsou v současné době ekonomicky aktivní (např. děti předškolního věku, osoby navštěvující různé vzdělávací instituce, starobní důchodci, dlouhodobě nemocní, invalidé, osoby na další rodičovské – mateřské dovolené, apod.).

Nezaměstnaní jsou všichni občané starší 15 let, kteří ve sledovaném období souběžně splňovali tři uvedené podmínky:

- **byli bez práce**, tzn. nebyli ani v placeném zaměstnání ani sebezaměstnaní

- **hledali aktivně práci** registrací u úřadu práce nebo u soukromé zprostředkovatelny práce, patří sem rovněž hledání přímo v podnicích, využívání inzerce, podnikání kroků pro založení vlastní firmy, podání žádosti o pracovní povolení a licence nebo hledání zaměstnání jiným způsobem
- **byli připraveni k nástupu do práce**, tj. byli během referenčního období k dispozici okamžitě nebo nejpozději do 14 dnů pro výkon placeného zaměstnání nebo sebezaměstnání

Míry nezaměstnanosti procentuálním způsobem vyjadřují vždy podíl nezaměstnaných (čítatel) na celkové pracovní síle (jmenovatel).

Specifické míry nezaměstnanosti jsou ukazatele popisující nezaměstnanost určité sociální, věkové nebo jiné skupiny obyvatelstva.

Čítatel: všichni nezaměstnaní z dané skupiny obyvatelstva (např. absolventi škol)

Jmenovatel: pracovní síla podle definice Mezinárodní organizace práce ILO (tj. zahrnuje všechny osoby 15leté a starší, které splňují požadavky na zařazení mezi zaměstnané nebo nezaměstnané z této skupiny obyvatelstva)

Zdroj dat

ČSÚ – Výběrové šetření pracovních sil, přepočtené průměry za rok 2002

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Nezaměstnanost obyvatel v České republice je – stejně jako v jiných průmyslových zemích – velmi výrazně diferencována podle sociálních a demografických charakteristik obyvatel. Při analýze celkové nezaměstnanosti je tak nutné vycházet z analýzy trendů ve skupinách podle vzdělání, věku a pohlaví. V následujícím textu se zaměříme na rozbor měř nezaměstnanosti podle nejvyššího dosaženého vzdělání, a to zvlášť u mužů a u žen.

Celková míra nezaměstnanosti v České republice činila podle výsledků VŠPS v roce 2002 7,3 %; v této hodnotě jsou však skryty značné rozdíly právě podle vzdělanostních skupin. Sledujeme-li míru nezaměstnanosti

podle nejvyššího dosaženého vzdělání, lze konstatovat jednoznačný vztah: **spolu s rostoucím vzděláním klesá míra nezaměstnanosti**. Nejvýraznější „skoky“ v tomto poklesu jsou přitom patrné u krajních hodnot vzdělání: mezi základním a středním nematuritním vzděláním a mezi středním maturitním a terciárním vzděláním. Lze říci, že **nízká úroveň vzdělání** se jasně projevuje jako výrazně determinující faktor, který **nepříznivě ovlivňuje postavení na trhu práce**.

U osob s pouze základním vzděláním činí míra nezaměstnanosti 20,7 %, tzn. že cca každý pátý občan s nejnižším vzděláním je nezaměstnaný. Ti, kteří mají střední nematuritní vzdělání, jsou na tom již výrazně lépe – jejich míra nezaměstnanosti je 7,8 %, tzn. méně než 2,5krát nižší než u osob se základním vzděláním. Nezaměstnanost obyvatel se středním vzděláním bez maturity se pohybuje okolo celorepublikového průměru (7,3 %). Míra nezaměstnanosti osob s úplným středním vzděláním je ještě nižší než u těch, kdo mají střední vzdělání bez maturity (5,1 %). Výrazně nejnižší nezaměstnanost pak mají obyvatelé s terciárním vzděláním, kde je nezaměstnaný pouze cca každý čtyřicátý osmý (2,1 %) – jejich míra nezaměstnanosti je ještě více než dvakrát nižší než u osob s úplným středním vzděláním.

Co se týče rozdílů ve výši nezaměstnanosti mezi muži a ženami, lze říci, že **míra nezaměstnanosti žen je zpravidla vyšší než u mužů**. Tato skutečnost platí u všech kategorií vzdělání vyjma osob s nejnižším vzděláním, kde nezaměstnanost mužů (23,7 %) naopak převyšuje nezaměstnanost žen (18,6 %). Zmíněný rozdíl v této kategorii vzdělání se navíc vzhledem k minulému roku ještě prohloubil: zatímco v roce 2001 převyšovala míra nezaměstnanosti mužů se základním vzděláním nezaměstnanost stejně vzdělaných žen o 2,5 procentních bodů, v roce 2002 již rozdíl činí více než 5 procentních bodů.

Ve vyšších kategoriích vzdělání však již platí vztah opačný: u obyvatel se středním vzděláním bez maturity je nezaměstnanost žen vyšší o cca 5 procentních bodů, u těch, kdo mají úplné střední vzdělání o 2,6 procentních bodů. Nejmenší rozdíly mezi nezaměstnaností mužů a žen nalezneme v kategorii terciárního vzdělání (míra nezaměstnanosti mužů je zde 1,8 %, u žen 2,6 %).

E1 T4: Míra nezaměstnanosti podle nejvyššího dosaženého vzdělání, 2002 (v %)

Území	bez vzdělání		základní		střední odborné bez maturity		úplné střední s maturitou		terciární		Celkem	
ČR celkem	48,6 %		20,7 %		7,8 %		5,1 %		2,1 %		7,3 %	
CZ01 Praha	100,0 %		16,0 %		4,5 %		3,8 %		1,2 %		3,6 %	
CZ011 Hlavní město Praha	100,0 %	(1.)	16,0 %	(8.)	4,5 %	(11.)	3,8 %	(10.)	1,2 %	(12.)	3,6 %	(14.)
CZ02 Střední Čechy	.		10,3 %		5,4 %		3,4 %		2,0 %		4,9 %	
CZ021 Středočeský kraj	.	.	10,3 %	(14.)	5,4 %	(8.)	3,4 %	(13.)	2,0 %	(10.)	4,9 %	(10.)
CZ03 Jihozápad	.		14,2 %		4,5 %		3,5 %		3,0 %		4,8 %	
CZ031 Jihočeský kraj	.	.	13,4 %	(12.)	4,9 %	(9.)	3,9 %	(9.)	2,3 %	(7.)	5,0 %	(9.)
CZ032 Plzeňský kraj	.	.	15,0 %	(9.)	4,0 %	(13.)	3,1 %	(14.)	3,8 %	(2.)	4,7 %	(12.)
CZ04 Severozápad	47,1 %		30,1 %		10,1 %		7,3 %		3,6 %		11,3 %	
CZ041 Karlovarský kraj	.	.	21,9 %	(4.)	6,4 %	(7.)	4,2 %	(8.)	0,9 %	(14.)	7,5 %	(6.)
CZ042 Ústecký kraj	52,4 %	(5.)	33,8 %	(1.)	11,5 %	(2.)	8,5 %	(1.)	4,6 %	(1.)	12,7 %	(2.)
CZ05 Severovýchod	73,9 %		15,3 %		5,0 %		4,0 %		2,4 %		5,3 %	
CZ051 Liberecký kraj	.	.	11,7 %	(13.)	4,3 %	(12.)	3,7 %	(12.)	2,1 %	(8.)	4,7 %	(11.)
CZ052 Královéhradecký kraj	.	.	13,6 %	(11.)	3,6 %	(14.)	3,7 %	(11.)	2,1 %	(9.)	4,2 %	(13.)
CZ053 Pardubický kraj	73,9 %	(4.)	21,1 %	(5.)	7,1 %	(6.)	4,5 %	(6.)	3,1 %	(6.)	7,2 %	(7.)
CZ06 Jihovýchod	.		20,3 %		7,4 %		5,4 %		1,6 %		6,8 %	
CZ061 Vysočina	.	.	14,4 %	(10.)	4,8 %	(10.)	4,4 %	(7.)	3,4 %	(4.)	5,1 %	(8.)
CZ062 Jihomoravský kraj	.	.	22,3 %	(3.)	8,8 %	(5.)	5,8 %	(5.)	1,1 %	(13.)	7,6 %	(5.)
CZ07 Střední Morava	100,0 %		20,3 %		9,5 %		6,5 %		2,6 %		8,8 %	
CZ071 Olomoucký kraj	.	.	20,2 %	(7.)	10,1 %	(3.)	7,1 %	(3.)	3,7 %	(3.)	9,6 %	(3.)
CZ072 Zlínský kraj	100,0 %	(1.)	20,6 %	(6.)	8,8 %	(4.)	5,8 %	(4.)	1,5 %	(11.)	7,9 %	(4.)
CZ08 Moravskoslezsko	100,0 %		33,5 %		15,3 %		8,1 %		3,2 %		13,3 %	
CZ081 Moravskoslezský kraj	100,0 %	(1.)	33,5 %	(2.)	15,3 %	(1.)	8,1 %	(2.)	3,2 %	(5.)	13,3 %	(1.)

Lze tak říci, že **diference mezi nezaměstnaností mužů a žen se snižují spolu s vyšší dosaženého vzdělání**: nejvyšší jsou u nižších stupňů vzdělání, zatímco u osob s terciárním vzděláním se příslušné hodnoty liší jen málo. **Nezaměstnanost mužů je také více diferencována podle jednotlivých kategorií vzdělání než je tomu u žen**. Vezme-li muže i ženy dohromady, tak vůbec nejvyšší pravděpodobnost stát se nezaměstnaným mají muži se základním vzděláním, nejmenší opět muži – ale s terciárním vzděláním.

V porovnání s rokem 2001 se míra nezaměstnanosti mírně snížila – z 8,1 % v roce 2001 na 7,3 % v roce 2002. Tento pokles zasáhl **všechny kategorie vzdělání** (nejnižší, střední i terciární) a týkal se mužů i žen¹⁰.

Regionální rozdíly

V mezikrajovém srovnání má celkově **nejvyšší míru nezaměstnanosti Moravskoslezský (13,3 %) a Ústecký kraj (12,7 %)** – příslušné hodnoty zde výrazně převyšují republikový průměr. **Nejnižší míru nezaměstnanosti** pak nalezneme **v Praze (3,6 %)** – zde je její hodnota zhruba 3,5krát nižší než je tomu v jedné z nejvíce problematických oblastí Moravskoslezska. Míru nezaměstnanosti vyšší než je celorepublikový průměr dále evidujeme i v krajích Olomouckém (7,9 %), Zlínském (7,9 %), Jihomoravském (7,6 %) a Karlovarském (7,5 %). Naopak poměrně výrazně pod průměrem ČR se – kromě Prahy – pohybují kraje Královéhradecký (4,2 %), Plzeňský (4,7 %), Liberecký (4,7 %), Středočeský (4,9 %), Jihočeský (5,0 %) a kraj Vysočina (5,1 %). Pardubický kraj (7,2 %) má míru nezaměstnanosti zhruba shodnou jako je celostátní průměr.

Jak již bylo řečeno, výrazně nejvyšších hodnot dosahuje míra nezaměstnanosti u osob se **základním vzděláním**. V Moravskoslezském a Ústeckém kraji míry nezaměstnanosti této skupiny osob přesahují 33 % což je výrazně více než republikový průměr (20,7 %) a nejvíce ze všech krajů. Mezi kraje s relativně nízkou nezaměstnaností obyvatel se základním vzděláním naopak patří Středočeský a Liberecký kraj, kde se hodnoty pohybují mezi 10 % a 12 %.

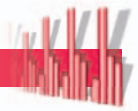
V rámci středního vzdělání mají nižší míry nezaměstnanosti osoby s úplným středním vzděláním (tzn. ti, kdo mají střední školu s maturitou) než ti, kdo mají střední nematuritní vzdělání. Rovněž na středoškolské úrovni dosahuje míra nezaměstnanosti nejvyšších hodnot v krajích Moravskoslezském a Ústeckém (u středního nematuritního vzdělání 15,3 %, resp. 11,5 %, u středního vzdělání s maturitou více než 8 % oba kraje), nadprůměrné míry nezaměstnanosti osob se středním vzděláním však mají i Olomoucký, Jihomoravský a Zlínský kraj. Naopak nejnížší nezaměstnanost obyvatel se středním vzděláním bez maturity lze nalézt v Královéhradeckém kraji, kde nedosahuje ani 4 %. Mezi 4 % a 5 % se pak hodnoty pohybují v Plzeňském kraji, Praze, Libereckém a Jihočeském kraji a v kraji Vysočina. U osob s úplným středním vzděláním dosahuje nejnižších hodnot Plzeňský kraj (3,1 %), dále Středočeský, Liberecký, Královéhradecký, Středočeský kraj a Praha – v těchto regionech jsou míry nezaměstnanosti středoškoláků s maturitou nižší než 4 %.

Situace osob s **terciárním vzděláním** je na trhu práce nejpříznivější: jejich míra nezaměstnanosti činí nejvýše 4,6 % v Ústeckém kraji, nejnížší je v Královéhradeckém kraji, kde nedosahuje ani 1 % a dále v Zlínském kraji a v Praze (1,1 %, resp. 1,2 %).

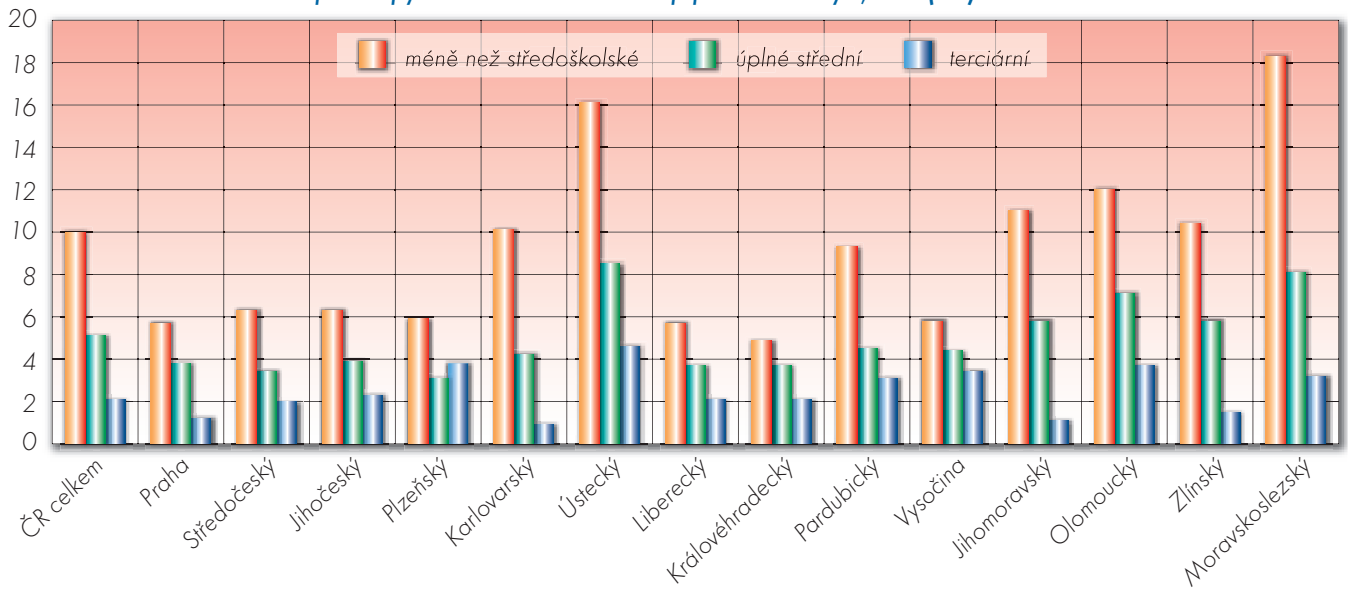
Vývoj vzhledem k roku 2001 v jednotlivých krajích – viz pozn. pod čarou „Uváděné charakteristiky nezaměstnanosti...“.

Ve všech krajích lze pozorovat platnost obecného vztahu, kdy čím vyšší vzdělání, tím nižší míra nezaměstnanosti. Pozitivní skutečností je, že ve srovnání s minulým rokem hodnoty měř nezaměstnanosti ve většině krajů mírně poklesly. Ke krajům s obecně nejnížší nezaměstnaností patří Praha, kde je však také nejpříznivější vzdělanostní struktura – nejvyšší podíl osob s terciárním vzděláním a nejnižší procento nejméně vzdělaných obyvatel. Relativně nízké hodnoty nezaměstnanosti jsou i v krajích Plzeňském, Královéhradeckém a Jihočeském. Naopak Moravskoslezský a Ústecký kraj jsou stále těmi, kde vládne relativně nejvíce tíživý stav z hlediska měř nezaměstnanosti. Nadprůměrné míry nezaměstnanosti mají i ostatní moravské regiony: zejména Olomoucký a dále i Zlínský a Jihomoravský kraj.

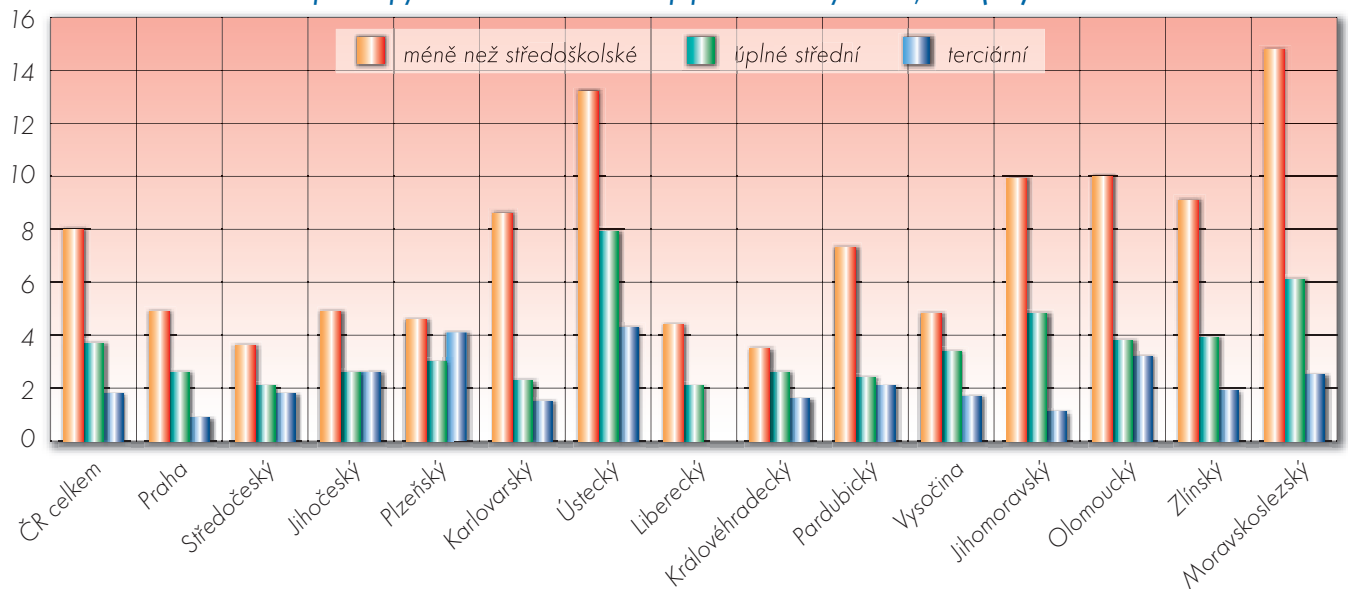
¹⁰ Uváděné charakteristiky nezaměstnanosti vycházejí z Výběrového šetření pracovních sil, tzn. ne-jedná se o „tvrdá“ statistická data, ale o odhady postavené na výběrovém souboru a přepočítané na celkovou populaci. K takto konstruovaným ukazatelům se vždy váže určitá výběrová chyba (podrobněji viz ČSÚ – www.czso.cz, odkaz na VŠPS, základní metodické přístupy). Výběrová chyba je tím větší, čím podrobnější třídění provádíme (podle věku, pohlaví, vzdělání, krajů...). Z těchto důvodů je velmi problematické provádět porovnání v časové řadě, jelikož nelze přesně určit, jaká část změny v datech je způsobena právě výběrovou chybou. V podrobnějším třídění podle krajů a oblastí je pak časové porovnávání ze statistického hlediska téměř nemožné. Srovnání meziročních změn v jednotlivých krajích z těchto důvodů neuvádíme.

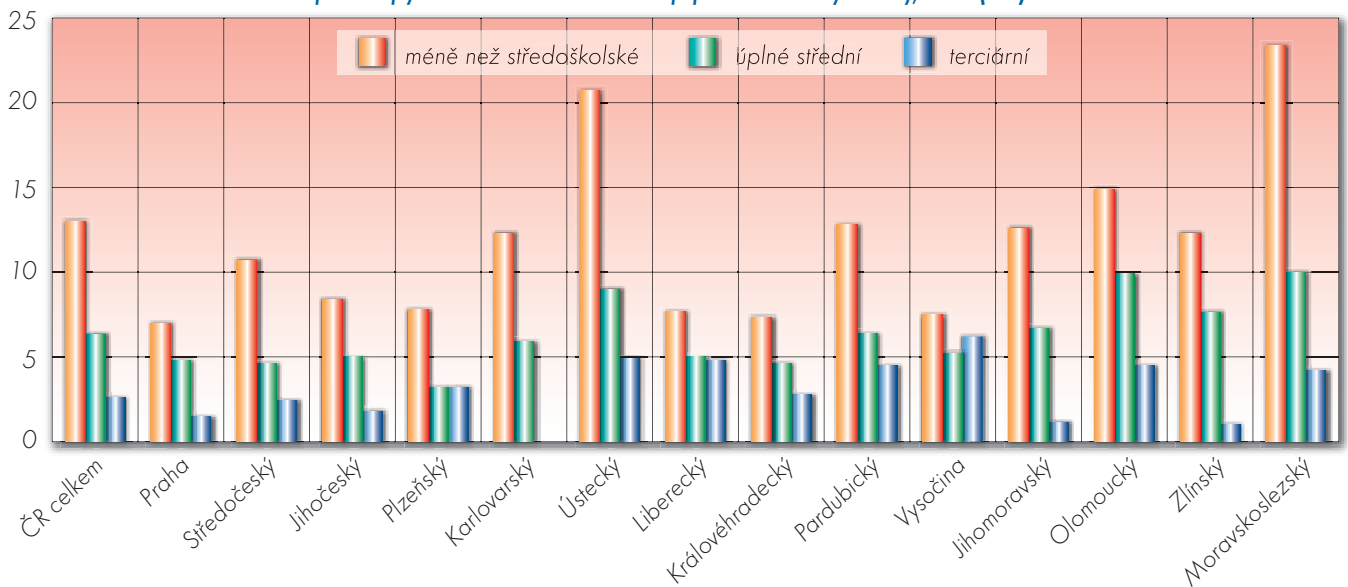
E1 G4: Míra nezaměstnanosti podle nejvyššího dosaženého vzdělání v populaci 25–64letých, 2002 (v %)

E1 G5: Míra nezaměstnanosti podle nejvyššího dosaženého vzdělání v populaci 25–64letých: muži, 2002 (v %)

E1 G6: Míra nezaměstnanosti podle nejvyššího dosaženého vzdělání v populaci 25–64letých: ženy, 2002 (v %)

E 2 Vzdělání a zaměstnanost mladých lidí

Nezaměstnanost absolventů škol do značné míry souvisí s celkovou ekonomickou situací daného regionu a tedy i s celkovou nezaměstnaností a stavem nabídky volných míst. Přesto však není pouhým odrazem těchto faktorů – absolventi jsou totiž **specifickou skupinou uchazečů o zaměstnání**, do značné míry **handicapovanou zejména nedostatkem praktických zkušeností**. Tato skupina je zároveň i nejvíce zranitelná z hlediska rizika vzniku sociálně patologických jevů. Zejména dlouhodobá nezaměstnanost představuje pro čerstvé absolventy škol relativně vysoké riziko rozvoje delikventního chování a dalších nežádoucích jevů, což může zase vést ke zhoršování rozvojového potenciálu regionu a růstu sociálního napětí.

Jednou ze základních otázek vztahujících se k otázce nezaměstnanosti absolventů je **souvislost této nezaměstnanosti se vzdělaností a oborovou strukturou absolventů**, tzn. s tím, jaký typ školy a jaký obor daný student absolvoval. Význam rozboru vzdělanosti struktury nezaměstnaných absolventů je nepopíratelný: skutečnost, jaký typ školy daný jedinec absolvoval, je prvním krokem v procesu analýzy žádaných kvalifikací ze strany zaměstnavatelů, resp. trhu práce. Důležitost oborového rozlišení pak vystupuje do popředí zejména v souvislosti s velmi silnou strukturovaností podle oborů již od vstupu na střední školu – tzn. v průběhu samotného vzdělávacího procesu na střední i terciární úrovni. Problémy absolventů určitých skupin oborů na trhu práce tak mohou signalizovat existenci problematických prvků v procesu vzdělávání v daných oborech. Z těchto důvodů představuje sledování neúspěšnosti absolventů **v závislosti na stupni a oboru dosaženého vzdělání** klíčový prvek směřující k správnému uchopení zmíněných souvislostí.

E 2.1 Absolventi jednotlivých stupňů vzdělávání na trhu práce

Charakteristika ukazatele

Ukazatel vypovídá o té části absolventské populace, která je při přechodu na trh práce „neúspěšná“, tzn. o mírách nezaměstnanosti absolventů škol. Týká se nejen čerstvých absolventů, ale i osob, které vzdělávací systém opustily již dříve, avšak stále ještě mají status absolventa¹¹. Indikátor charakterizuje podíly nezaměstnaných absolventů škol na celkových počtech absolventů v minulých dvou letech, a to podle jednotlivých stupňů vzdělání a oborových skupin. Jedná se o tzv. specifické míry nezaměstnanosti popisující nezaměstnanost dané skupiny obyvatelstva – v tomto případě absolventů škol.

Metodika výpočtu

$$\frac{NA_i}{Ai} \times 100$$

NA_i – celkový počet nezaměstnaných absolventů příslušného stupně a oboru vzdělání v roce 2002

Ai – celkový počet absolventů příslušného stupně a oboru vzdělání v letech 2000 a 2001¹²

¹¹ Absolventa definuje zákoník práce (§30, odst. 2, písm. a) takto: „absolventem se rozumí zaměstnanec, jehož celková doba zaměstnání v pracovním nebo obdobném poměru nedosáhla po úspěšném ukončení studia (přípravy) dvou let, přičemž se do této doby nezapočítává doba vojenské základní (náhradní) služby a civilní služby nahrazující tuto službu, doba mateřské a další mateřské dovolené a doba, po kterou zaměstnavatel podle § 127 odst. 2 omluvil nepřítomnost muže v práci, protože mu příslušel rodičovský příspěvek“. Absolventem tak může být jedinec i několik let po ukončení počátečního vzdělávání.

¹² Jedná se pouze o občany ČR, o absolventy pouze denního, resp. prezenčního studia, a to v případě středních a vyšších odborných škol za školní roky 1999/2000 a 2000/2001, u absolventů vysokých škol za kalendářní roky 2000 a 2001.

Míra nezaměstnanosti absolventů dané skupiny oborů je dána poměrem počtu nezaměstnaných absolventů konkrétní oborové skupiny k celkovému počtu absolventů v dané skupině oborů (tj. zaměstnaných, nezaměstnaných, příp. pokračujících v dalším vzdělání¹³) v daném druhu přípravy či v dané skupině oborů. Hodnota míry nezaměstnanosti tedy vyjadřuje, kolik procent absolventů dané skupiny oborů zůstane bez zaměstnání.

Při hodnocení nezaměstnanosti vycházíme z údajů úřadů práce shromažďovaných MPSV, které zachycují stav v dubnu a v září daného roku. **Mezi absolventy patří podle přijaté definice všichni absolventi, jejichž celková doba zaměstnání v pracovním poměru nedosáhla po úspěšném ukončení studia dvou let¹⁴**. Z dat sbíraných úřady práce o evidovaných nezaměstnaných absolventech konstruujeme **míry nezaměstnanosti absolventů**, které vyjadřují podíl mezi nezaměstnanými absolventy celkem (tj. těmi, kteří neodpracovali ještě dva roky po ukončení svého vzdělání) a absolventy, kteří ukončili své vzdělání v předchozích dvou letech.

Zdroj dat:

MPSV, ÚIV

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Hlavním diferencujícím faktorem nezaměstnanosti absolventů škol je **dlouhodobě výše dosaženého vzdělání**. Obecně platí pravidlo, a to jak v případě absolventů, tak u celkové nezaměstnanosti, **čím nižší je vzdělání, tím vyšší jsou míry nezaměstnanosti**. Tento vztah je obdobný i v ostatních vyspělých zemích a odráží stále rostoucí nároky ve sféře práce, tzn. zejména zvyšující se kvalifikační nároky a požadavky zaměstnavatelů. **Nejvyšší nezaměstnanost tak mají vyučení absolventi bez maturity, nejnižší vysokoškoláci** (nezaměstnanost absolventů se základním vzděláním je dlouhodobě velmi nízká, neboť drtivá většina z nich pokračuje ve studiu na středoškolské úrovni). Je důležité, že zmíněné pravidlo platí na celorepublikové úrovni – sledujeme-li nezaměstnanost absolventů v jednotlivých krajích, vždy platí, že spolu s rostoucím vzděláním klesají míry nezaměstnanosti absolventů. Dalším faktorem, který významně diferencuje nezaměstnanost absolventů, jsou jednotlivé skupiny oborů studia. Obecně se dá se říci, že **nižší míry nezaměstnanosti evidujeme u absolventů skupiny společenských oborů než u oborů technických a zemědělských**.

E 2.1.1 Nezaměstnanost absolventů podle dosaženého stupně vzdělání a skupin oborů KKO

Vyučení absolventi bez maturity

Vyučení bez maturity patří dlouhodobě k absolventům s nejvyššími mírami nezaměstnanosti. Problémem jsou zde nejen vysoké míry nezaměstnanosti, ale i vysoké absolutní počty nezaměstnaných absolventů – v roce 2002 činil tento počet téměř 20,5 tis., což je téměř 40 % všech nezaměstnaných absolventů škol. Na druhé straně se zdá, že nezaměstnanost této skupiny absolventů se po výkyvu v roce 2001 opět vrací na úroveň srovnatelnou s rokem 1999 a 2000 (tzn. mezi 21 %

¹³ Podíl pokračujících ve studiu je mnoho let asi 30 % u vyučených s maturitou, absolventů SOŠ i vyučených bez maturity (ti pokračují v nástavbovém studiu pro absolventy tříletých učebních oborů). Výrazně vyšší je u absolventů gymnázií (70 %). Z oborového hlediska je vyšší podíl pokračujících ve studiu u absolventů technických oborů (zejména elektrotechnických a strojírenských) a nižší u oborů služeb.

¹⁴ Do této doby se nezapočítává délka základní vojenské služby a civilní služby a mateřské dovolené. To znamená, že mezi uchazeče o zaměstnání nejsou zahrnováni absolventi do dvou let po ukončení studia, jak je často uváděno, ale i mnoho dalších, kteří absolvovali před více než dvěma lety, ale dosud se jim nepodařilo „odpracovat“ dva roky.

a 26%) a nastoluje tak příznivý klesající trend. Zda dojde k dalšímu poklesu měř nezaměstnanosti či zda se stabilizují na stávající úrovni okolo 24 % ukáží až následující roky.

Podíváme-li se podrobněji na technické, zemědělské a společenské obory vzdělání, pak nejnižší je nezaměstnanost **ve společenských oborech** (22,0%); velmi nízká je rovněž v uměleckých oborech (13,9%). **Vyšší míry nezaměstnanosti naopak nacházíme v technických (24,5%) a zemědělských (přes 26%) oborech.** V rámci technických oborů evidujeme výrazně vyšší nezaměstnanost ve skupině oborů stavebnictví (34,0%) oproti oborům strojírenství (24,0%) a elektrotechnika (20,1%).

Vyučení absolventi s maturitou

V této kategorii vzdělání jsou zařazeni absolventi jednak čtyřletých oborů středních odborných učilišť zakončených maturitou, jednak absolventi nástavbového studia pro absolventy učebních oborů.

Nezaměstnanost vyučených absolventů s maturitou v roce 2002 ještě mírně převyšovala nezaměstnanost vyučených bez maturity (25,5% oproti 23,8%) – tato skupina tak měla vůbec nejvyšší míry nezaměstnanosti ze všech sledovaných kategorií absolventů. Je však nutné si uvědomit, že hodnota nezaměstnanosti vyučených absolventů s maturitou je zkreslena výjimečným stavem způsobeným malým počtem absolventů nástavb v roce 2001¹⁵. I přes toto zkreslení však údaje napovídají, že nezaměstnanost vyučených s maturitou má oproti minulému roku nepříznivý stoupající trend, v jehož důsledku se tato skupina absolventů dostává ve výši měř nezaměstnanosti na první místo.

Z porovnání měř nezaměstnanosti zemědělských, technických a společenských oborů **vyplývá zdaleka nejméně příznivé situace oborů zemědělských (36,8%).** V zemědělských oborech se však připravuje relativně malý počet budoucích absolventů. **Nejnižší míry nezaměstnanosti naopak nalezneme u společenských oborů (23,5%),** kde je navíc soustředěn relativně vysoký počet absolventů. V technických oborech (27,6%) je míra nezaměstnanosti vyšší než ve společenských, ale nižší než v zemědělských oborech. V rámci technických oborů jsou hodnoty nezaměstnanosti relativně vyrovnané – ve skupině oborů stavebnictví (40,1%) a strojírenství (30,9%) je jen o málo vyšší nezaměstnanost než u elektrotechnických oborů (28,6%).

Absolventi SOŠ

Nezaměstnanost absolventů středních odborných škol je celkově nižší než u vyučených. I když střední odborné školy každoročně opouští vůbec nejvíce absolventů ze všech kategorií středoškolského vzdělání, celkové počty nezaměstnaných absolventů SOŠ tvoří pouze o něco více než polovinu celkového počtu nezaměstnaných vyučených absolventů bez maturity (11,8 tis. oproti 20,5 tis. v případě vyučených bez maturity). Nepříznivou skutečností je však relativně výrazný nárůst měř nezaměstnanosti oproti roku 2001 – nezaměstnanost této skupiny absolventů se v uvedeném období zvýšila o 6 procentních bodů. Spolu s vyučenými absolventy s maturitou se jedná o nejméně výraznější posun v mírách nezaměstnanosti ze všech sledovaných skupin absolventů.

Tento **nárůst měř nezaměstnanosti absolventů SOŠ oproti roku 2001** se týká jak skupiny technických a zemědělských oborů, tak oborů

společenských. Jedinou skupinou oborů, ve které hodnoty nezaměstnanosti zůstaly na shodné, velmi nízké úrovni jako v minulém roce, jsou obory zdravotnické (5,2%). V rámci technických, zemědělských a společenských oborů je stejně jako v loňském roce **nejpříznivější situace pro absolventy společenských oborů (21,2%),** ačkoli je těchto absolventů nejvíce. Nezaměstnanost v zemědělských oborech (26,8%) naopak pravidelně dosahuje vyšších hodnot než u společenských oborů, jejich absolutní počty jsou však velmi nízké. Ve skupině technických oborů (23,1%) evidujeme nižší hodnoty nezaměstnanosti než u zemědělských, ale vyšší než u společenských oborů.

Míry nezaměstnanosti ve vybraných oborech v rámci technických oborů (skupiny oborů strojírenství, elektrotechnika, stavebnictví) jsou poměrně vyrovnané, pouze strojírenské obory (24,7%) v měřích nezaměstnanosti o něco převyšují stavebnictví (22,1%) a elektrotechniku (21,9%). Ani v rámci společenských oborů nedochází k výrazné diferenciaci měř nezaměstnanosti (hodnoty se pohybují od 16% do 20%), s výjimkou podnikání v oborech, kde je výrazně vysoká hodnota nezaměstnanosti (28,1%).

Absolventi VOŠ

Absolventi vyšších odborných škol se na trhu práce uplatňují nejlépe hned po vysokoškolácích, čemuž nasvědčují i jejich relativně nízké míry nezaměstnanosti: jsou již výrazně nižší než u předchozích kategorií vzdělání. Ačkoli nezaměstnanost absolventů VOŠ oproti minulému roku mírně stoupla (o téměř 2 procentní body), nelze mluvit o výrazném nárůstu měř nezaměstnanosti.

Nejnižší nezaměstnanost lze nalézt podobně jako na sekundární úrovni vzdělávání ve **zdravotnických oborech (2,8%).** Převládající část absolventů ukončuje studium ve společenských oborech, ale jejich nezaměstnanost (10,5%) je jen cca poloviční než v oborech technických (21,0%) a zemědělských (20,7%). Tato skutečnost opět signalizuje, že u absolventů společenských oborů je přechod ze školy do zaměstnání, resp. uplatnění na pracovním trhu, výrazně hladší ve srovnání s absolventy technických a zemědělských oborů.

V rámci technických oborů nalezneme výrazně nižší nezaměstnanost ve skupině oborů elektrotechnika (19,1%) než ve stavebnictví (23,7%) a zejména strojírenství (27,5%). Ve společenských oborech pak jsou nízké míry nezaměstnanosti zejména v učitelství (6,2%); relativně nízká nezaměstnanost v rámci společenských oborů je i v oborech gastronomie, hotelnictví (9,1%) a podnikání v oborech (9,3%).

Absolventi VŠ

Absolventi vysokých škol dlouhodobě udržují primát ve smyslu výrazně nejnižších měř nezaměstnanosti ze všech skupin absolventů. Tvoří tak poměrně specifickou skupinu charakteristickou nejméně problematickým přechodem ze školy na pracovní trh a začleněním se do sféry práce. Určitým specifickým je dále skutečnost, že nezaměstnanost vysokoškoláků není zdaleka tak regionálně diferencována jako na sekundární úrovni vzdělání. I u této skupiny absolventů však nezaměstnanost oproti minulému roku mírně vzrostla, a to o cca 1,5 procentního bodu.

Srovnáme-li z hlediska měř nezaměstnanosti jednotlivé vysokoškolské obory, **nejnižší hodnotu nalezneme u zdravotnických oborů (2,9%),** o něco vyšší pak u oborů společenských věd (4,3%) a přírodovědných (6,2%). Ještě vyšší je nezaměstnanost u technických oborů (8,8%) a relativně nejvyšší hodnotu evidujeme u oborů zemědělských (12,8%) a veterinárních (14,7%).

Nejnižších měř nezaměstnanosti ve skupině společenských oborů dosahují absolventi oborů právo (2,6%), publicistika, knihovnictví (3,4%), politické vědy (4,5%), filologické vědy (4,8%) a pedagogika, učitelství (4,7%). Pod celkovým průměrem se pohybují i obory ekonomické (5,9%), psychologické (5,8%) a sociologie, filozofie (6,2%). Oproti tomu nejvyšší hodnoty v rámci této kategorie jsme zaznamenali u historických věd (11,9%) a u věd o tělesné kultuře (9,9%).

¹⁵ V roce 2001 byl velmi nízký celkový počet vyučených absolventů s maturitou, a to zejména pod vlivem následujících dvou skutečností. První z nich je znovuzavedení povinného devátého ročníku základních škol ve školním roce 1996/1997, druhou pak rozhodnutí MŠMT výrazně omezit podíl studentů nástavb od školního roku 1996/97. Co se týče znovuzavedení povinné devítileté školní docházky, poprvé se tato situace projevila v roce 1999 na počtu absolventů učňovských (tříletých) oborů a následně v roce 2000 u absolventů maturitních (čtyřletých) oborů všech středních škol. Tato skutečnost pak v roce 2001 významně ovlivnila zejména celkové počty nezaměstnaných středoškoláků, částečně i míry nezaměstnanosti. Na nízkém počtu vyučených absolventů s maturitou v roce 2001 se pak podílí zejména extrémně nízký počet absolventů nástavb v tomto roce. Ten je totiž důsledkem „chybějícího“ ročníku tříletých učebních oborů, který absolvoval v roce 1999, a následně je ještě umocněn zmiňovaným omezením přístupu ke studiu nástavb na základě rozhodnutí MŠMT.

Z pohledu velké skupiny technických oborů je situace nejpříznivější u absolventů architektury (5,1 %), chemie (5,5 %) a polygrafie (5,9 %), nejvyšší hodnoty nezaměstnanosti pak nalzáme u oborů zpracování dřeva (19,0%), hornictví, hutnictví (16,5 %) a doprava, pošta a telekomunikace (16,2 %).

Regionální rozdíly

Hladký vstup absolventů na trh práce souvisí v prvé řadě s celkovou ekonomickou situací v daném regionu. V České republice samozřejmě existují rozdíly mezi kraji – horší uplatňování absolventů je svázáno zejména se špatnou situací na trhu práce v důsledku hospodářských změn a zhoršené ekonomické situace v daných krajích nebo oblastech. Tento proces je však ovlivňován i takovými faktory jako je sociální skladba obyvatelstva (v jednotlivých regionech se liší podíl osob s nejnižším či naopak nejvyšším vzděláním) či geografická poloha (více pracovních příležitostí pro obyvatele žijící blízko velkých měst) aj. Lze tak říci, že nezaměstnanost – jak celková, tak nezaměstnanost absolventů – má výrazně regionální charakter. Obecně platí, že okresy s vysokou mírou nezaměstnanosti registrují také vyšší počty nezaměstnaných absolventů.

Pro absolventy středních a vyšších odborných škol je z hlediska nezaměstnanosti již dlouhodobě nejpříznivější situace v Praze. Ve srovnání s ostatními kraji poskytuje hlavní město relativně nejvíce pracovních příležitostí; i zde však platí, že absolventi s vyšším vzděláním nalzájí zaměstnání snáze než s nižším vzděláním. V Praze jsou hodnoty měr nezaměstnanosti i nejvíce vyrovnané: v jednotlivých kategoriích vzdělání se pohybují od 2,0 % u absolventů VOŠ do 7,3 % u vyučených s maturitou. Hodnoty měr nezaměstnanosti jsou v Praze u všech skupin absolventů významně nižší než je průměr za ČR a poukazují tak na relativně nejméně problematickou situaci z hlediska vstupu absolventů na trh práce.

Relativně příznivá situace v mírách nezaměstnanosti absolventů je dále v krajích Jihočeském, Plzeňském a Královéhradeckém: i když je zde nezaměstnanost vyšší než v Praze, je stále výrazně podprůměrná.

Zajímavé je postavení Středočeského kraje, ve kterém se možná proti optimističtějším očekáváním hodnoty měr nezaměstnanosti jednotlivých skupin absolventů zpravidla pohybují okolo průměru, u absolventů VOŠ jej dokonce mírně převyšují. Ačkoli by tak Středočeský kraj mohl podle některých odhadů „těžít“ ze své výhodné polohy blízko Praze, kde je oproti jiným částem České republiky velké množství pracovních příležitostí, údaje o nezaměstnanosti absolventů tomu příliš nenasvědčují – nezaměstnanost je zde ve srovnání s Prahou relativně vysoká.

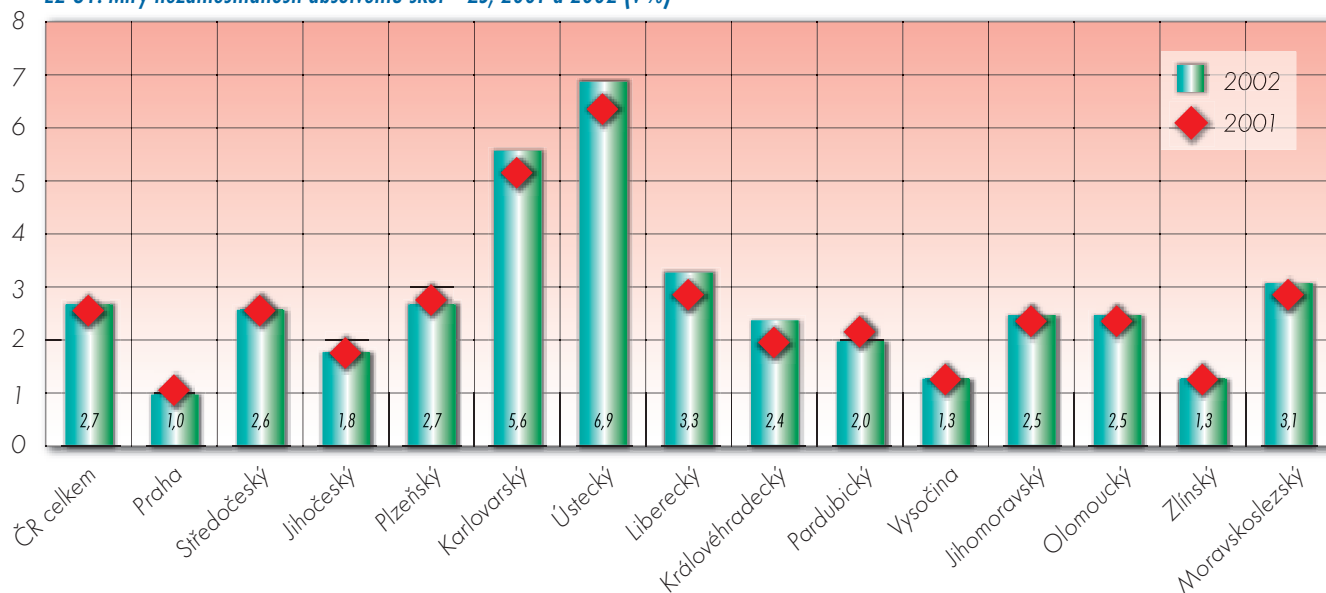
Z hlediska sledovaných ukazatelů je na tom naopak nejhůře oblast **Moravskoslezska a Ústecký kraj, dále Olomoucký a částečně i Jihomoravský kraj**, kde hodnoty měr nezaměstnanosti, zejména u vyučených, výrazně převyšují celorepublikový průměr. Např. na Moravskoslezsku dosahuje míra nezaměstnanosti vyučených absolventů bez maturity hodnoty 51,5 %, u vyučených s maturitou dokonce 60,5 % (průměr za ČR je u první skupiny absolventů 23,8 %, u druhé 25,5 %). V Moravskoslezském kraji nalezneme relativně nejvyšší míry celkové neúspěšnosti rovněž u absolventů vyšších stupňů vzdělání – v případě absolventů SOŠ (28,5 % oproti republikovému průměru 14,5 %) a gymnázií (19,6 % oproti průměru 9,2 %). Na vysokých mírách nezaměstnanosti se přitom nejvíce podílejí technické a zemědělské obory – nezaměstnanost absolventů těchto skupin oborů je zde daleko vyšší než v ostatních krajích. Relativně špatná hospodářská situace těchto regionů spojená se stále probíhající restrukturalizací českého průmyslu je jednou z hlavních příčin nedostatku pracovních příležitostí zejména pro absolventy s nižším vzděláním.

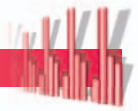
Míry nezaměstnanosti absolventů VOŠ mohou být do jisté míry ovlivněny výkyvy v celkových počtech absolventů v jednotlivých krajích – zejména relativně malými počty absolventů určitých oborů VOŠ v některých krajích. **Výrazně nejvyšší míru nezaměstnanosti absolventů VOŠ** evidujeme, na rozdíl od sekundární úrovně, v **Olomouckém kraji** (28,2 % oproti celostátnímu průměru 9,9 %). Takto vysoká hodnota je způsobena zejména velmi vysokou mírou nezaměstnanosti absolventů společenských oborů (39,5 % oproti průměru 11,6 %). Naopak v Praze je míra nezaměstnanosti cca pětina oproti celostátnímu průměru (2,0 %), velmi příznivá je situace i v Jihočeském a Plzeňském kraji. V kraji Vysočina, ve Zlínském a Jihomoravském kraji se hodnoty měr nezaměstnanosti absolventů VOŠ pohybují okolo celostátního průměru, ve všech ostatních krajích jsou nadprůměrné.

Vysokoškoláci tvoří celkově více homogenní skupinu než absolventi středních škol a méně na ně působí (nepříznivě) regionální vlivy: **krajská diferenciací měr nezaměstnanosti absolventů vysokých škol** je proto daleko méně výrazná, než na středoškolské úrovni. Díky vysokému vzdělání lépe nacházejí zaměstnání i v těch nejvíce problematických regionech.

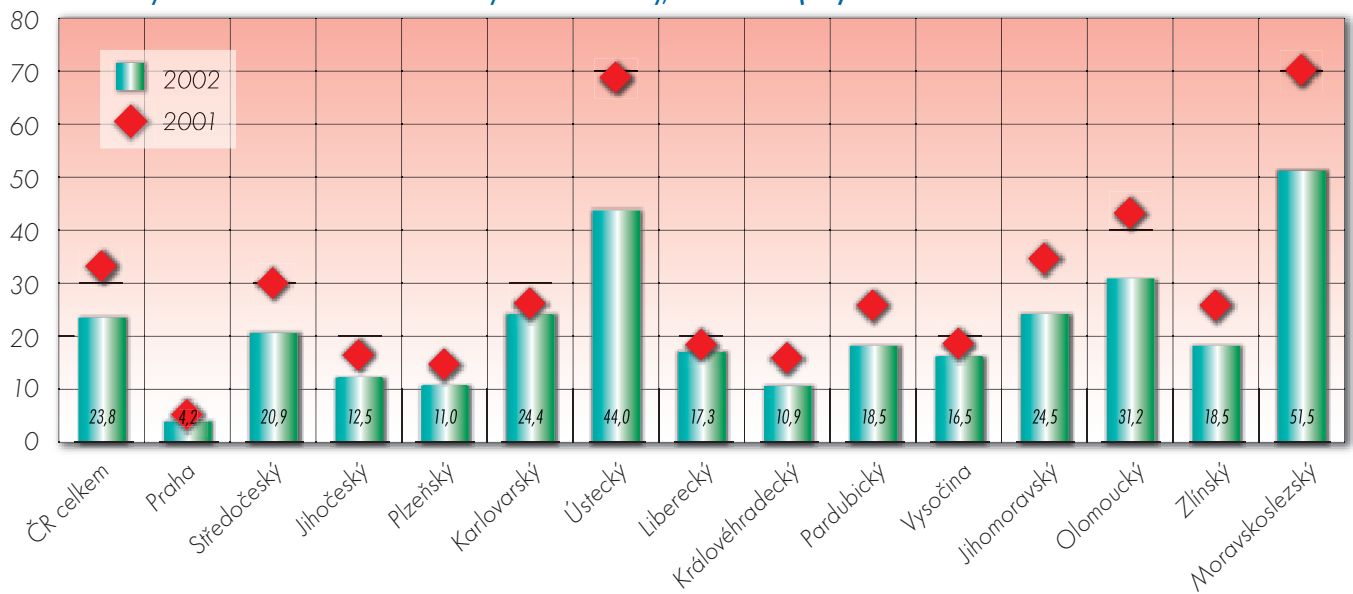
Relativně nejvyšší nezaměstnanost mají absolventi vysokých škol na Moravskoslezsku a v Olomouckém kraji (shodně 10,7 %), výrazně nejnižší míry nezaměstnanosti pak jsou stejně jako u nižších stupňů vzdělání v Praze (6,4 %). Oblastmi s relativně malou nezaměstnaností této skupiny absolventů jsou rovněž Karlovarský (4,8 %) a Plzeňský kraj (4,9 %).

E2 G1: Míry nezaměstnanosti absolventů škol – ZŠ, 2001 a 2002 (v %)

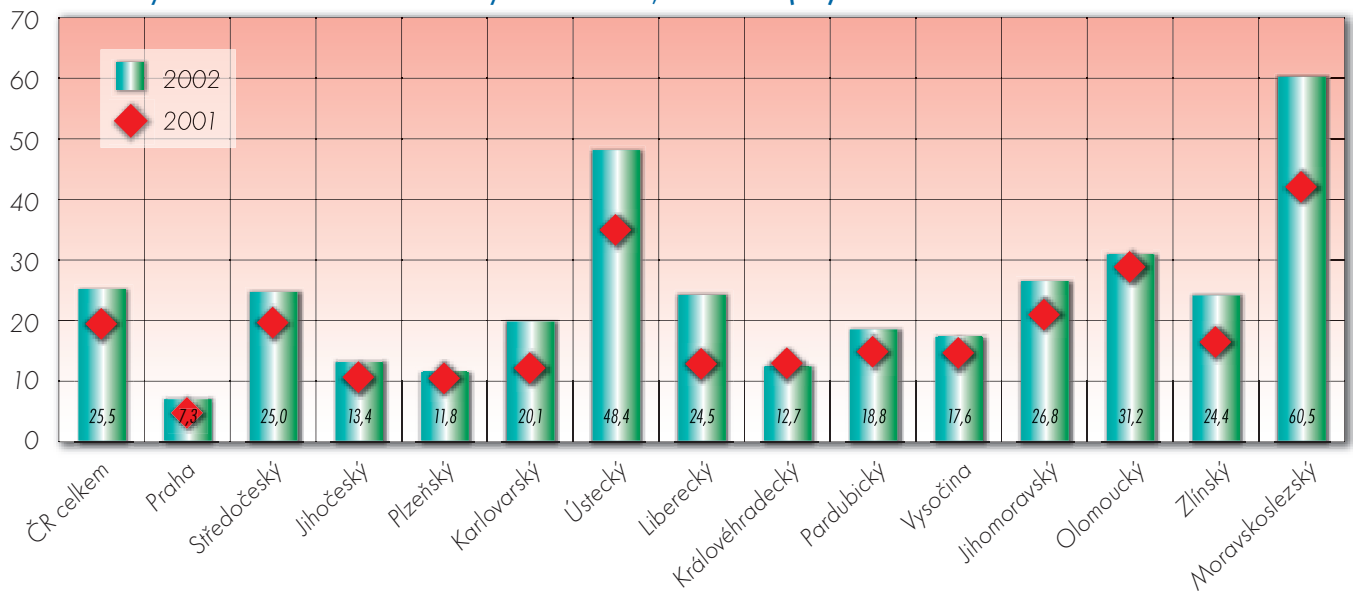

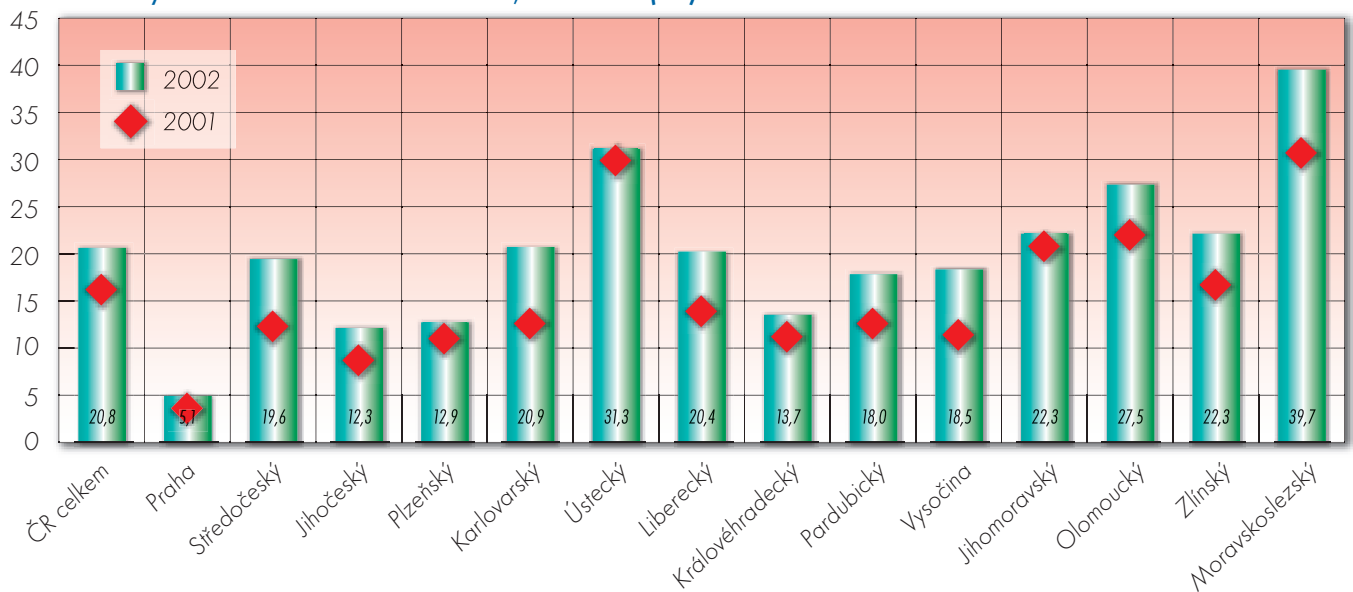
E2 G2: Míry nezaměstnanosti absolventů škol – vyučení bez maturity, 2001 a 2002 (v %)

E2 G3: Míry nezaměstnanosti absolventů škol – vyučení s maturitou, 2001 a 2002 (v %)

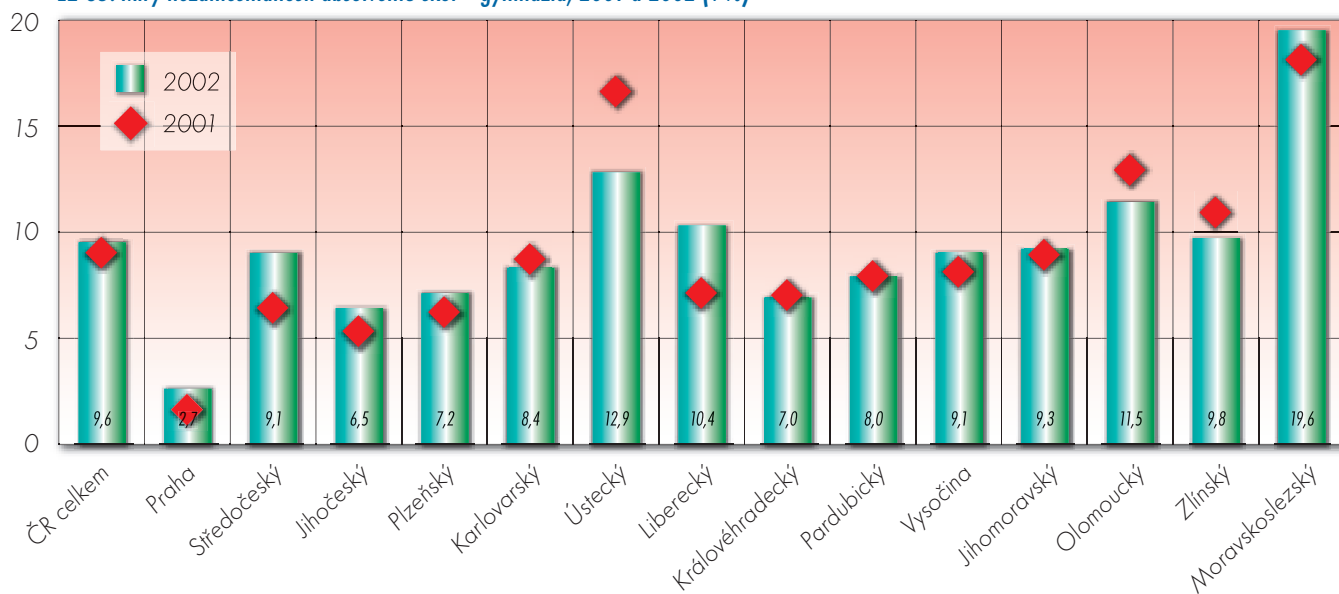

E2 G4: Míry nezaměstnanosti absolventů škol – SOŠ, 2001 a 2002 (v %)

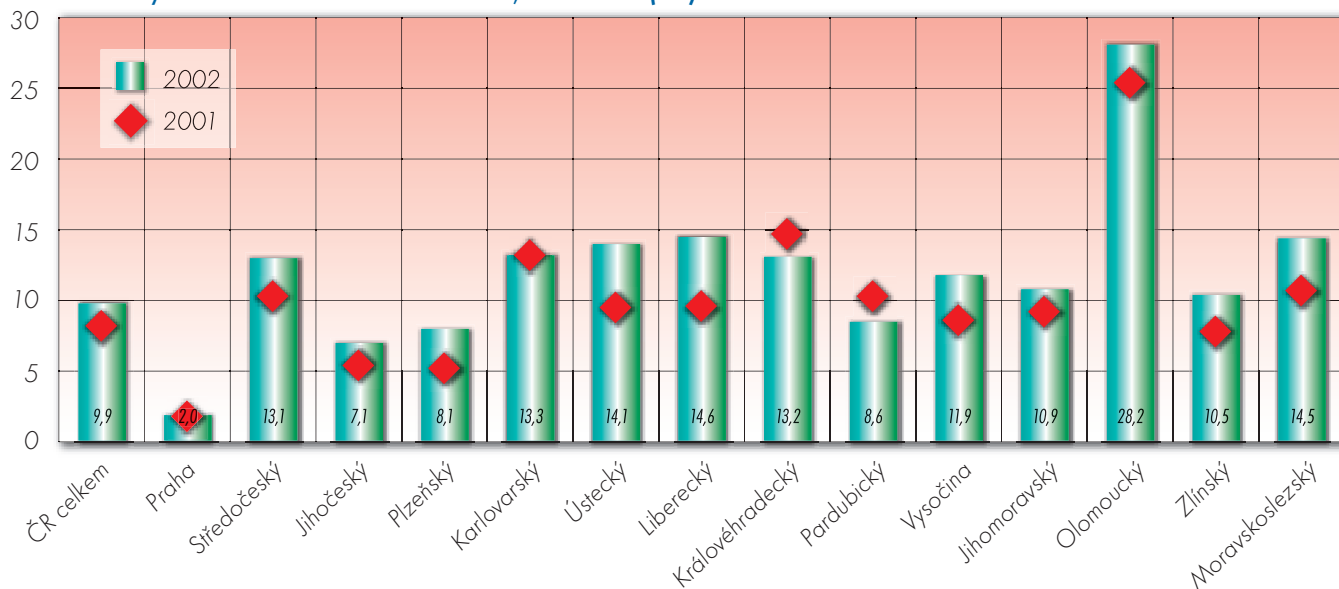

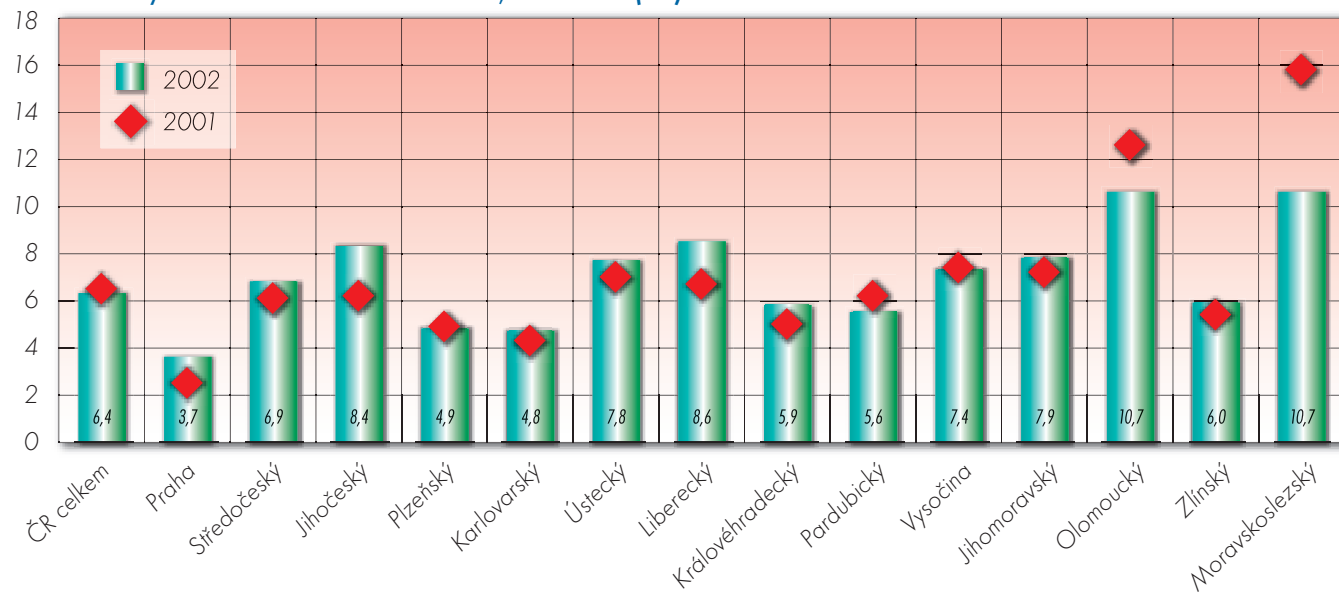
E2 G5: Míry nezaměstnanosti absolventů škol – gymnázia, 2001 a 2002 (v %)

E2 G6: Míry nezaměstnanosti absolventů škol – VOŠ, 2001 a 2002 (v %)

E2 G7: Míry nezaměstnanosti absolventů škol – VŠ, 2001 a 2002 (v %)

E 3 Specifická situace mladých lidí: přechod ze vzdělávání do zaměstnání

Vzdělávání a zaměstnání se v podmínkách moderní ekonomiky vyspělých států stále více prolínají. Studium při zaměstnání a naopak praxe během studia na vysoké nebo vyšší odborné škole je v průmyslových zemích jedním z předpokladů úspěšného dlouhodobého uplatnění na trhu práce. Ideálem je v této souvislosti **co nejlhší přechod mladých lidí z procesu vzdělávání do zaměstnání**, tzn. vstup na pracovní trh. Přechod mladých lidí ze vzdělávání do praxe je však dosti komplikovaným procesem – týká se osob v poměrně širokém věkovém intervalu (který se navíc stále rozšiřuje), jedinců s různým vzdělanostním a kvalifikačním profilem, žijících v rozdílném ekonomickém prostředí.

Sledujeme-li situaci mladých lidí podle toho, zda jsou zaměstnaní, nezaměstnaní, či studují, zvláštní zájem si zaslouží zejména **podíl nezaměstnaných mladých lidí, kteří jsou mimo vzdělávání**, tzn. nejsou ani zaměstnaní, ani nestudují. Ve velikosti podílu této skupiny se v podstatě odráží míra nezaměstnanosti mladých lidí do 30 let, popř. míra nezaměstnanosti absolventů. Lze předpokládat, že u části z nich se jedná pouze o jev dočasně povahy a že dříve či později zaměstnání naleznou. Do značné míry problematickou skupinu však tvoří ti z nich, kterým se nedaří najít stabilní zaměstnání dlouhodobě a je zřejmé, že jejich vstupu a uplatnění na trhu práce brání jejich **nedostatečný nebo nevhodný vzdělanostní – kvalifikační profil**. U těchto osob pak může být trvalého zařazení do pracovního procesu dosaženo pouze prohloubením, rozšířením, popř. změnou jejich původní kvalifikace, tzn. návratem do vzdělávání. Vysokou důležitost tak získávají **rekvalifikační kurzy** a všechny formy **dalšího vzdělávání**.

E 3.1 Struktura mladých lidí podle toho, zda jsou ve vzdělávání, pracují, jsou nezaměstnaní nebo mimo pracovní trh i vzdělávání

Charakteristika ukazatele

Ukazatel charakterizuje podíly mladých lidí (zvláště mužů a žen) v jednotlivých věkových kategoriích (25–29 let a dále 15–19, 20–24 let), kteří jsou zaměstnaní, nezaměstnaní, studují, popř. jsou mimo pracovní trh i vzdělávání, čímž odráží jejich vzdělávací a pracovní status ve věku typickém pro opuštění počátečního vzdělávání a přechod do světa práce. Někteří lidé v daných věkových skupinách ještě studují, jiní již působí na trhu práce, a to více či méně úspěšně – jsou zaměstnaní či nezaměstnaní. **Ukazatel se tak snaží popsat hladkost přechodu mladých lidí ze škol do zaměstnání v souvislosti s regionálním trhem práce.**

Metodika výpočtu

$$\frac{PV_i}{Pi} \times 100$$

PV_i – celkový počet obyvatel v dané věkové skupině ve sledované kategorii (ve vzdělávání, zaměstnaní, nezaměstnaní...)

P_i – celkový počet obyvatel v dané věkové skupině

Pojmy:

Zaměstnaní – všichni starší 15 let, kteří patří mezi „placené zaměstnané“ nebo „sebezaměstnané“. Není rozhodující, zda jejich pracovní aktivita má trvalý, dočasný, sezónní či příležitostný charakter a zda vykonávají jedno či více zaměstnání. Mezi zaměstnané patří rovněž příslušníci armády (vojáci z povolání a vojáci v základní službě).

➤ **Placení zaměstnaní** = všichni s formální vazbou k zaměstnání (pracovní poměr, dohoda o provedení práce, dohoda o pracovní činnosti, další smluvní vztahy mimo oblast pracovního práva).

➤ **Sebezaměstnaní** = všichni zaměstnavatelé, pracovníci na vlastní účet (podnikatelé bez zaměstnanců), všichni členové produkčních družstev a pomáhající rodinní příslušníci.

Nezaměstnaní – všichni starší 15 let, kteří ve sledovaném období souběžně splňovali tři uvedené podmínky:

➤ **byli bez práce**, tzn. nebyli ani v placeném zaměstnání ani sebezaměstnaní

➤ **hledali aktivně práci** registrací u úřadu práce nebo u soukromé zprostředkovatelny práce, patří sem rovněž hledání přímo v podnicích, využívání inzerce, podnikání kroků pro založení vlastní firmy, podání žádosti o pracovní povolení a licence nebo hledání zaměstnání jiným způsobem

➤ **byli připraveni k nástupu do práce**, tj. byli během referenčního období k dispozici okamžitě nebo nejpozději do 14 dnů pro výkon placeného zaměstnání nebo sebezaměstnání

Zaměstnaní ve vzdělávání = studující denního studia, kteří zároveň patří i do kategorie „zaměstnaní“ (zároveň studují a jsou zaměstnaní)

Nezaměstnaní mimo vzdělávání = nezaměstnaní, nestudující

Ve vzdělávání a mimo pracovní sílu = studující denního studia, kteří nepatří do kategorie „zaměstnaní“ (tzn. „pouze“ studují)

Zaměstnaní mimo vzdělávání = zaměstnaní, nestudující

Nezaměstnaní ve vzdělávání = nezaměstnaní účastníci se rekvalifikačních kurzů

Mimo pracovní sílu i vzdělávání = ekonomicky neaktivní, kteří nestudují (ženy na mateřské dovolené, ženy v domácnosti, občané s průkazem ZTP, ZTP/P, osoby dlouhodobě nemocné, starobní důchodci)¹⁶

Zdroj dat

ČSÚ – Výběrové šetření pracovních sil, přepočtené průměry za rok 2002

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Většina mladých lidí ve věku 15–29 let se nachází v kategorii „mimo vzdělávání“ (65,2 %), přičemž nejčastěji jsou „zaměstnaní“. Již menší podíl tvoří ti, kteří jsou „ve vzdělávání“, tzn. studují (34,8 % – jedná se o studenty denního studia, viz metodika). U žen dále hraje důležitou úlohu období, kdy jsou „mimo pracovní sílu i vzdělávání“, neboť do této kategorie se řadí období mateřské dovolené.

Největší podíl mladých lidí, kteří jsou „ve vzdělávání“, lze nalézt v nejmladší sledované věkové skupině 15–19 let, kde představují více než 88 %. Spolu s rostoucím věkem však podíl studujících rychle klesá: ve věkové skupině 20–24 let již studuje (opět máme na mysli pouze studenty denního studia) jen zhruba čtvrtina a ve věku 25–29 let jsou „ve vzdělávání“ již jen necelá 3 % mladých lidí. Je tak zřejmé, že se zvyšujícím se věkem se mladí lidé „presouvají“ z kategorie studujících mezi zaměstnané, případně nezaměstnané.

Zastoupení zaměstnaných a nezaměstnaných je u studující populace takřka zanedbatelné: 99 % studujících ve věku 15–29 let tvoří mladí lidé, kteří jsou ekonomicky neaktivní, tzn. „pouze“ studují. Míznivý podíl zaměstnaných při studiu je překvapující – je však nutné vzít v úvahu, že do této kategorie patří pouze studenti denního studia, kteří mají zároveň trvalý zaměstnanecký poměr – takových zřejmě v celkovém kontextu není mnoho. Data již nepodchycují nepochybně daleko častější možnost studia při zaměstnání, tzn. situaci, kdy daná osoba je

¹⁶ Určitá část populace zůstává trvale mimo pracovní trh i vzdělávání – jedná se o osoby, které buď pracovat nechtějí, tzv. „na okraji společnosti“ („dobrovolní“ bezdomovci, drogově závislí...) nebo nemohou z důvodu nemoci, trvalého či dočasného zdravotního postižení (osoby umístěné v ústavech sociální péče, invalidní občané aj.), popř. obojí. Tito lidé tvoří ve většině společností okolo 4 %.

zaměstnaná (tzn. v našem případě „mimo vzdělávání“) a studuje či si doplňuje vzdělání pouze externě.

V rámci kategorie „ve vzdělávání“ je dále položka „nezaměstnaní“. Jedná se o zvláštní případ, kdy má dotyčný status studujícího-nezaměstnaného a v podstatě jde o období, v němž mladý člověk podstupuje nějaký druh **rekvalifikace**. Podíly osob v této kategorii jsou však rovněž zanedbatelné. Tato skutečnost poukazuje na mizivý význam rekvalifikací v současné době: v celkovém kontextu trhu práce existuje jen velmi malý podíl těch, kteří nějaký druh rekvalifikace podstoupili. Do kategorie „**nezaměstnaní mimo vzdělávání**“ (tzn. „běžní“ nezaměstnaní) spadá ve věku 15–29 let okolo 6 % osob. Tento podíl je relativně nejvyšší ve věkové kategorii 20–24 let (necelých 9 %), kdy koresponduje s přechodem absolventů škol na trh práce (viz kap. E.2). Podíly mladých lidí, kteří ve věku 15–29 let studují, a těch, kteří (již) pracují neboli jsou „mimo vzdělávání“, se nijak výrazně neliší u mužů a u žen. Rozdíly však jasně vystupují při analýze statusu „mimo pracovní trh a vzdělávání“.

Kategorie „**mimo pracovní sílu i vzdělávání**“ představuje **nejvýraznější diferenciální faktor** v pracovním a vzdělávacím statusu **mužů a žen**. Podíl žen, které patří do této skupiny, je výrazně vyšší než u mužů, což je způsobeno, jak již bylo řečeno, odchody žen na mateřskou dovolenou. Podíly žen v této kategorii navíc s věkem významně rostou a kulminují okolo 30. roku věku: zatímco ve věku 15–19 let jsou „mimo pracovní sílu i vzdělávání“ pouze necelá 3 % žen a tento podíl je srovnatelný s muži ve stejné věkové skupině, v kategorii 20–24 let je to již více než 16 % žen a ve věku 25–29 let se jedná o cca třetinu všech žen (33 %).

Podíl nezaměstnaných je u obou pohlaví nejnižší v nejmladší věkové skupině 15–19 let, kde nedosahuje ani 4 %. Ve věku 20–24 let činí zastoupení nezaměstnaných mezi muži 9,5 %, mezi ženami 8 %, v následující věkové skupině 25–29 let však tento podíl u mužů i žen již opět klesá (muži 5,3 %, ženy 7,3 %). Dá se tak říci, že jak u mužů tak u žen **podíl nezaměstnaných mezi mladými lidmi kulminuje mezi 20–24 lety** po absolvování školy a směrem k pozdějšímu věku se snižuje spolu se začleňováním se na trh práce. Tento pokles je přitom o něco rychlejší u mužů než u žen, což koresponduje i s obecně vyššími mírami nezaměstnanosti žen.

Regionální rozdíly

V kategorii „ve vzdělávání“ nalezneme nejvyšší podíl mladých lidí ve věku 15–29 let v Praze (40,9 % oproti průměru 34,8 %). Velké zastou-

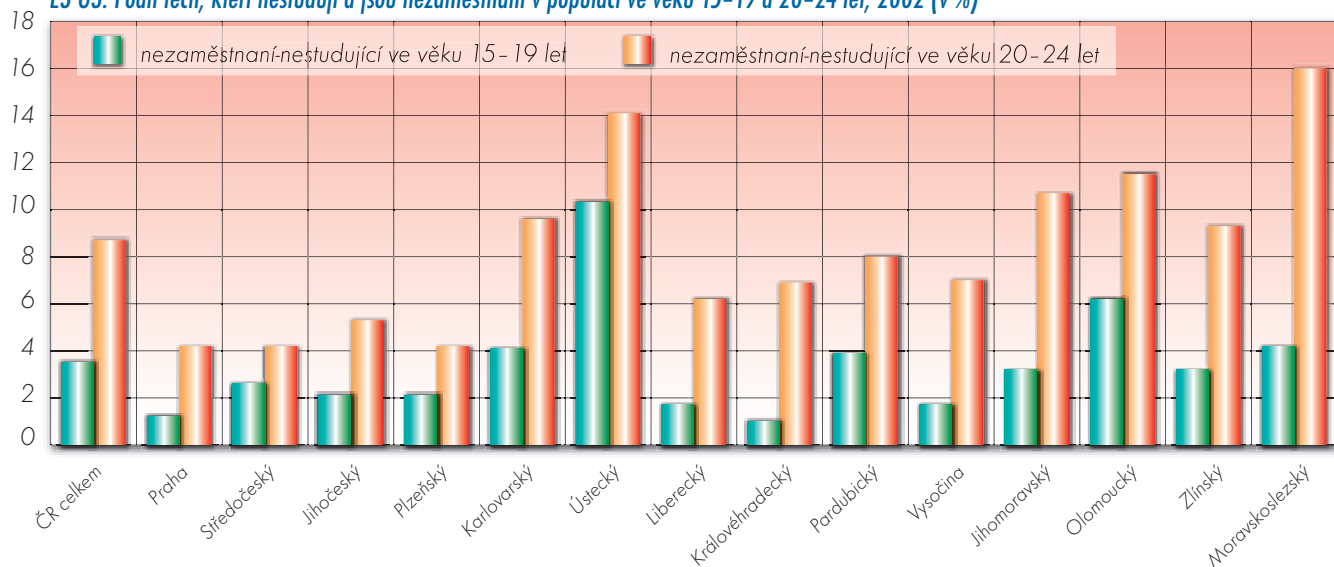
pení studujících v Praze vyniká zejména ve vyšších věkových skupinách, neboť v nejmladším věku 15–19 let studuje ve většině krajů okolo 90 % mladých lidí. Ve věku 20–24 let však v Praze studuje ještě více než 40 % mladých lidí, zatímco v ostatních krajích je to jen okolo 25 %, v Karlovarském a Ústeckém kraji dokonce méně než 20 %. Ve věkové skupině 25–29 let pak je to 7 % v Praze oproti průměrně necelým 2 % studujících v ostatních krajích. Zmíněné skutečnosti se ve své podstatě odvíjejí od účasti na jednotlivých stupních vzdělání: čím vyšší je zastoupení osob s nejvyšším (terciárním) vzděláním v daném kraji, tím vyšší je i zastoupení kategorie studujících. Z tohoto vztahu je zřejmé, že kraj, ve kterém je největší podíl osob s terciárním vzděláním, totiž Praha (viz ukazatel A.2), je zároveň krajem, kde je podíl studujících nejvyšší. Mezi kraje s relativně nejnižším zastoupením mladé studující populace patří na druhé straně Karlovarský a Ústecký kraj, kde tento podíl činí méně než jednu třetinu.

Jak již bylo řečeno, **podíl zaměstnaných je u studující populace v obecné rovině velmi nízký**. Drtivou většinu studujících (okolo 99 %) tvoří mladí lidé, kteří „pouze studují“ – při studiu je zaměstnáno jen velmi malé množství mladých lidí. Ve většině krajů podíl „zaměstnaných – studujících“ nepřesahuje ani 1 %, pouze v Praze a ve Středočeském kraji je o něco vyšší. Rovněž podíl osob účastnících se rekvalifikací („nezaměstnaní ve vzdělávání“) je ve všech krajích takřka zanedbatelný. Tato skutečnost je nepříznivá v kontextu špatné hospodářské situace zejména některých problematických regionů a s tím spojené vysoké nezaměstnanosti. Právě rekvalifikace totiž tvoří jeden z účinných nástrojů úspěšného (znovu)začleňování nezaměstnaných osob na trh práce.

Jako nejvýraznější faktor, který způsobuje difference mezi kraji, vystupuje podíl nezaměstnaných: v podstatě se zde odráží míra nezaměstnanosti mladých lidí do 30 let, popř. míra nezaměstnanosti absolventů. Procento nezaměstnaných mezi mladými lidmi tak představuje důležitou charakteristiku vypovídající o situaci v regionu. Podíl nezaměstnaných ve věku 15–29 let je v rámci krajů nejvyšší v Ústeckém a Moravskoslezském kraji, kde se pohybuje okolo 11 %, tzn. téměř dvakrát převyšuje republikový průměr. Tyto skutečnosti logicky souvisejí s obecně vysokými měrami nezaměstnanosti v těchto regionech. Nejmenší zastoupení nezaměstnaných mladých lidí naopak nalezneme – v souladu s nízkými mírami nezaměstnanosti – v Praze (3,1 %), dále i v Plzeňském, Středočeském a Libereckém kraji, kde nepřesahuje 4 %.

Jak již bylo řečeno, status nazvaný „**mimo pracovní sílu i vzdělávání**“ zahrnuje kromě dalšího¹⁷ i dobu rodičovské, zpravidla mateřské

E3 G3: Podíl těch, kteří nestudují a jsou nezaměstnaní v populaci ve věku 15–19 a 20–24 let, 2002 (v %)

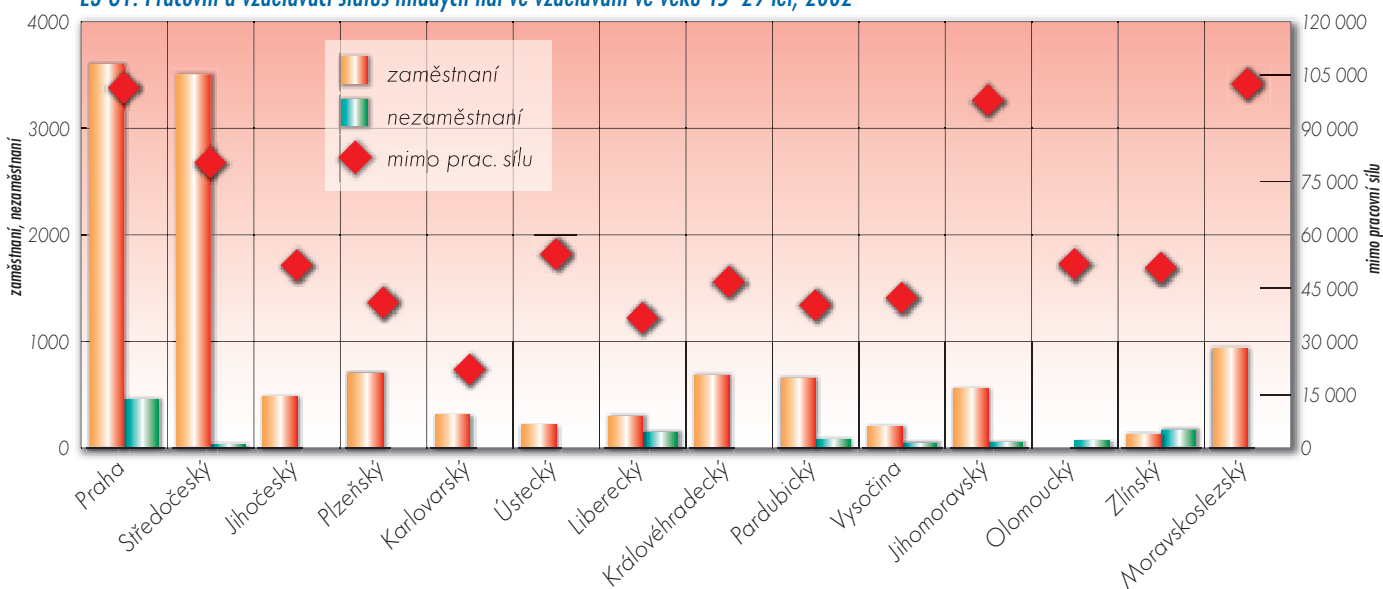
dovolené. V rámci ženské populace je však délka období stráveného na mateřské dovolené mezi jednotlivými kraji odlišná. Uvědomíme-li si, že sledujeme ženskou populaci pouze ve věku 15–29 let, je zjevné, že délka zmíněného období závisí na „načasování“ prvního porodu, resp. založení rodiny. Ženy ve sledovaném věkovém intervalu, které narození (zpravidla prvního) dítěte odkládají či ho vůbec neplánují, se pak logicky v kategorii „mimo pracovní sílu i vzdělávání“ neobjeví, na rozdíl od těch, které se rozhodnou rodinu založit dříve. Z tohoto hlediska je krajem s největším zastoupením žen v kategorii „mimo pracovní sílu i vzdělávání“ Ústecký kraj (24,1 % oproti průměru 18,7 %) – kraj, ve kterém je zároveň vysoká nezaměstnanost. Výrazně nejnižší podíl žen v této kategorii nalezneme naopak v Praze (11,4 %) – zhruba poloviční, než je ve zmíněném Ústeckém kraji.

Zde je dobře vidět, jak se charakter regionu jako celku významně projevuje i v odvozených ukazatelích – v tomto kontextu je totiž velmi důležitý faktor (hrozící) **nezaměstnanosti**. Vysoké míry nezaměstnanosti některých skupin populace obecně (zejména osoby s nízkým vzděláním, absolventi) spolu se zvýšeným rizikem nezaměstnanosti v některých regionech (zejména v souvislosti s intenzivní restrukturalizací

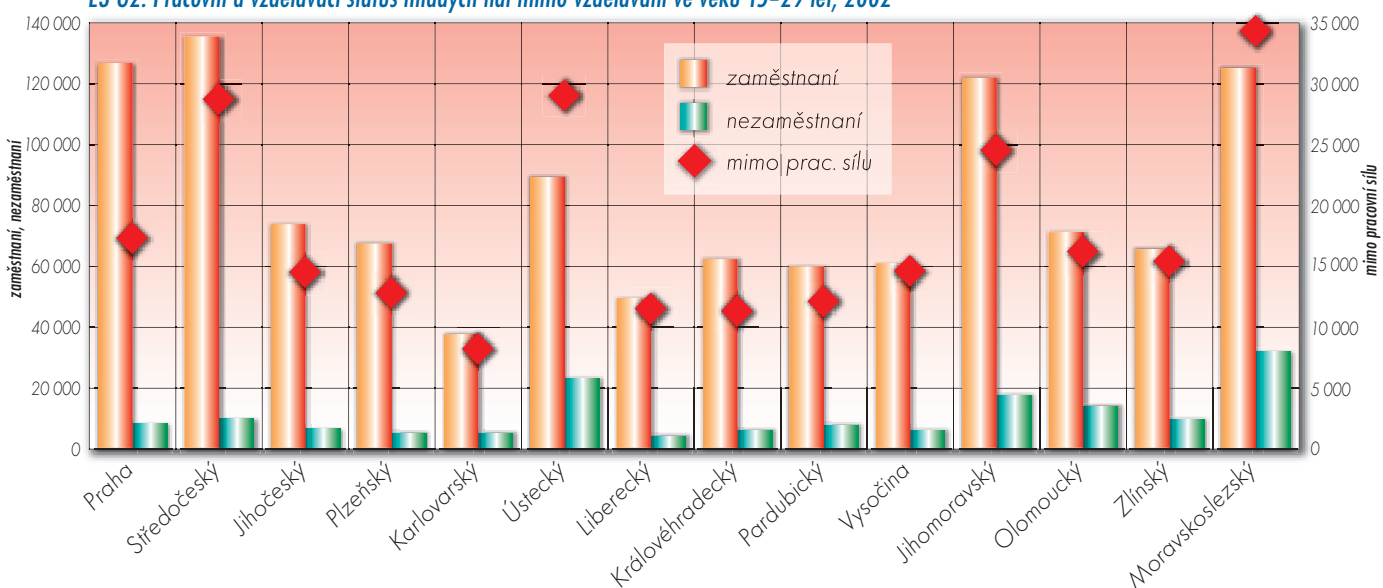
průmyslu v posledních letech) zvyšují pravděpodobnost dřívějšího založení rodiny u mladých žen – zejména jako východisko z frustrace spojené s hledáním či ztrátou zaměstnání. Právě Ústecký kraj je jedním z těch, které jsou charakteristické vysokou nezaměstnaností a radikální změnou ekonomických podmínek oproti situaci před cca 15 lety.

Pracovní a vzdělávací status mladých lidí ve věku 15–29 let syntetizuje některé přímé ukazatele a souhrnně odráží situaci v regionu týkající se charakteristik zaměstnanosti a nezaměstnanosti. Praha, Jihomoravský a Královéhradecký kraj jsou charakteristické relativně vyšším podílem mladých lidí, kteří studují. V Praze, Středočeském, Plzeňském a Libereckém kraji jsou dále příznivě nízké podíly mladých nezaměstnaných; v Praze je rovněž výrazně nejnižší zastoupení mladých žen v kategorii „mimo pracovní sílu i vzdělávání“ (mateřská dovolená). Protipól pak tvoří kraje Ústecký a Moravskoslezský, kde se projevuje zejména vliv vysokých měr nezaměstnanosti a nízkého podílu osob s terciárním vzděláním. Nepříznivé je zjištění, že rekvalifikace představují ve všech krajích mezi mladými lidmi pouze velmi okrajový jev.

E3 G1: Pracovní a vzdělávací status mladých lidí ve vzdělávání ve věku 15–29 let, 2002

E3 G2: Pracovní a vzdělávací status mladých lidí mimo vzdělávání ve věku 15–29 let, 2002

¹⁷ Do této kategorie patří ženy na mateřské dovolené, ženy v domácnosti, občané s průkazem ZTP, ZTP/P, osoby dlouhodobě nemocné a starobní důchodci.

E 4 Výdělky a dosažené vzdělání

Vzdělávání má velmi významné funkce jak na individuální, tak na společenské úrovni. Na **individuální úrovni má vzdělanému jedinci poskytnout především orientaci ve společnosti a vhodnou kvalifikaci pro uplatnění se ve světě práce. Na celospolečenské úrovni pak slouží především k předávání základních společenských hodnot, výchově k občanství a přípravě kvalifikovaných lidských zdrojů pro ekonomiku.**

Mezi efekty individuální povahy budeme věnovat pozornost především efektům ekonomickým; a mezi nimi ještě získům ze zaměstnání. Na tomto místě je však třeba zdůraznit, že při sledování ekonomických získů ze zaměstnání musíme mít na paměti, že uváděné indikátory sledují pouze jednu stranu vztahu – zaměstnaneckou. Druhou stranou je strana zaměstnavatelská. Stav jednotlivých ekonomických subjektů i ekonomiky regionu jako celku zcela jednoznačně určuje meze, v nichž se následně individuální ekonomické zisky mohou pohybovat.

Zisky ze vzdělávání nabývají mnohem rozmanitějších podob než pouze vyšší mzdy a prestižnější postavení ve společnosti. S vyšším vzděláním získává totiž jedinec i vyšší kulturní či politický přehled, což představuje další zisk nejen pro něj, ale i pro celou společnost.

Dosažené vzdělání se projevuje v socioekonomickém postavení jednotlivce především na jeho úspěchu na trhu práce a ekonomické úrovni jeho a jeho domácnosti. Vzdělanější jedinec spíše disponuje kvalifikací, kterou zaměstnavatelé vyhledávají a oceňují, než jedinec s nižším vzděláním a kvalifikací. V průměru je též vzdělanější a kvalifikovanější člověk flexibilnější, dokáže se lépe orientovat a přizpůsobit v novém či změněném prostředí, dokáže lépe a rychleji zvládnout a využít nové technologie, pracovat s informacemi, učit se nové věci a podobně. Je logické, že kvalifikačně náročnější (a tedy i pro zaměstnavatele ziskovější) práce vykonávají lidé s vyšším vzděláním a hlubší kvalifikací. To vše se nutně projevuje i na individuálních ziscích, které jedinec získává za svou práci.

Jako základní zde lze vnímat dvě charakteristiky – schopnost získat a udržet si odpovídající zaměstnání (zaměstnatelnost) a finanční ohodnocení práce. Tyto charakteristiky jsou popsány indikátory E1 Ekonomická aktivita podle úrovně dosaženého vzdělání a E4 Výdělky a úroveň dosaženého vzdělání.

E 4.1 Průměrné mzdy podle nejvyššího dosaženého vzdělání

Všeobecně platí, že lidé s vyšším vzděláním a kvalifikací mají na trhu práce lepší postavení.

Jednotlivé části populace však nemají na trhu práce stejné postavení a ani tomu jinak být nemůže. Lidé, kteří disponují perspektivní, vysokou a navíc v daném čase „nedostatkovou“ kvalifikací, samozřejmě nacházejí práci lépe a jsou i lépe odměňováni, než lidé, kteří mají nízké vzdělání a nepřítušnou hlubokou kvalifikaci. Navíc při změnách ve struktuře odvětví ekonomiky a růstu obecné úrovně kvalifikační náročnosti postupně na trhu práce ubývá pozic, které jsou vhodné pro nízké kvalifikované pracovníky.

Mezi kritické skupiny patří především lidé s nízkým vzděláním a kvalifikací, čerství absolventi škol a dále i jednotlivé věkové kategorie či nějakým způsobem postižení lidé; často se hovoří též o nepříznivém postavení žen s malými dětmi i žen obecně.

Charakteristika ukazatele

Ukazatel charakterizuje **průměrné hrubé měsíční mzdy/platy zaměstnanců** (přepočtené z průměrných hodinových výdělků).

Průměrný hodinový výdělek (v Kč/hod) je ukazatelem výše mzdy v informačním systému o průměrném výdělku a jedná se o vyjádření

výdělku za hodinu skutečně odpracovaného času (dle § 17 zákona č. 1/1992 Sb.).

Podávaný přehled je přitom členěn **podle úrovně nejvyššího dosaženého vzdělání** ve členění podle mezinárodní klasifikace ISCED 97, tj. na platy podle nejvyššího dosaženého vzdělání nižšího než středoškolského (ISCED 1+2), středního vzdělání (bez maturity – ISCED 3C), úplného středního vzdělání (ukončeného maturitní zkouškou včetně nástavbového studia – ISCED 3A+4), vyššího, příp. pomaturitního vzdělání (ISCED 5B), vysokoškolského vzdělání (ISCED 5A+6), neuvedeného vzdělání a průměrné hrubé měsíční mzdy zaměstnanců celkem¹⁸.

Metodika výpočtu

Průměrný hodinový výdělek (v Kč/hod) za druhé a čtvrté čtvrtletí 2002 za celý statistický soubor (u všech zaměstnanců v podnikatelské i nepodnikatelské sféře za druhé a čtvrté čtvrtletí 2002 bez ohledu na počet placených hodin – ISPV pravidelné čtvrtletní výběrové statistické šetření průměrných výdělků Treximy spol. s r.o. Zlín) byl přepočten na **průměrný měsíční výdělek** (v Kč). Přepočtení bylo provedeno na plánovaný fond pracovní doby bez absence pro druhé a čtvrté čtvrtletí 2002. Za sledované období je uvažován průměrný měsíční plánovaný fond času 158 hodin/měsíc.

Průměrný hodinový výdělek (v Kč/hod) pro pracovněprávní účely je vyjádřením výdělku za hodinu skutečně odpracovaného času (dle § 17 zákona č. 1/1992 Sb.) a je ukazatelem výše mzdy u ISPV.

Zdroj dat

ISPV – informační systém o průměrných výdělcích – pravidelné čtvrtletní výběrové statistické šetření průměrných výdělků Treximy spol. s r.o. Zlín – zpracovatelské organizace za druhé a čtvrté čtvrtletí 2002 za celý statistický soubor (u všech zaměstnanců v podnikatelské i nepodnikatelské sféře bez ohledu na počet placených hodin)

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Průměrné hrubé měsíční mzdy/platy zaměstnanců podle stupňů nejvyššího dosaženého vzdělání ukazuje tabulka (příp. graf).

Z uváděných údajů je zřejmá obecná tendence, **kdy průměrný hodinový výdělek stoupá spolu s úrovní nejvyššího dosaženého vzdělání.** Příjmy osob s nejvyšším dosaženým vzděláním (vysokoškolským) více či méně ve všech krajích značně převyšují příjmy těch, kdo mají vyšší, pomaturitní odborné vzdělání a úplné střední vzdělání (ukončené maturitní zkouškou). Osoby s nižším než středoškolským vzděláním a středoškolským nematuritním vzděláním mají příjmy nižší. Relativně nejnižší příjmy nalezneme ve všech krajích u osob s nižším než středoškolským vzděláním.

Průměrný hrubý měsíční výdělek za druhé a čtvrté čtvrtletí 2002 za celý statistický soubor a ČR celkem je 16 309 Kč. Obecně nejnižší platy mají zaměstnanci s nejvyšším dosaženým nižším než středoškolským vzděláním, tedy základním a nedokončeným základním vzděláním (ISCED 1+2, průměr za ČR 11 097 Kč). O něco vyšší platy jsou vypláceny zaměstnancům s nejvyšším dosaženým středním vzděláním (bez maturity – ISCED 3C, průměr za republiku činí 13 197 Kč). U zaměstnanců s nejvyšším dosaženým úplným středním vzděláním (s maturitou – ISCED 3A+4) jsou platy již o poznání vyšší (16 751 Kč). Jen o něco málo vyšších platů dosahují zaměstnanci s nejvyšším dosaženým vzděláním vyšším příp. pomaturitním (ISCED 5B, 17 041 Kč). A zcela nejvyšší platy nalezneme u zaměstnanců s nejvyšším dosaženým vzděláním vysokoškolským (ISCED 5A+6, 29 603 Kč).

¹⁸ ISCED tj. mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání.

Platy tak obecně rostou se zvyšující se úrovní nejvyššího dosaženého vzdělání, kterého zaměstnanec dosáhl.

Do těchto souvislostí se samozřejmě promítají i mezikrajové rozdíly. Průměrné mzdy zaměstnanců odrážejí do značné míry ekonomické prostředí kraje (jsou započteny i podnikatelské „tržní“ subjekty).

Průměrná výše mezd zaměstnanců tedy úzce souvisí s celkovou ekonomickou i sociální situací v daném kraji.

Regionální rozdíly

Zkoumáme-li jednotlivé regiony v diferenciaci podle průměrného měsíčního platu zaměstnanců podle stupňů nejvyššího dosaženého vzdělání, jako nejvýraznější fakt se na první pohled nepochybně jeví specifické postavení Prahy. V Praze je vzdělanostní úroveň obyvatel výrazně vyšší než v ostatních krajích. Slibná vzdělanostní struktura obyvatel

Prahy, tzn. „kvalitní“ lidské zdroje, nepochybně souvisí se značným ekonomickým i kulturním potenciálem hlavního města.

Vzhledem k tomu, že rozdíly v hodnotách se vzhledem k průměru za celou ČR se zde liší zdaleka nejvýrazněji ze všech krajů, lze z hlediska vzdělanostní struktury Prahu považovat za jasně specifický region.

Nejvíce nepříznivá situace je naopak v kraji Vysočina a Jihomoravském kraji, kde nalezneme nejnižší průměrné platy lidí s nejnižším vzděláním. Problematickými regiony jsou oblast Jihovýchod a Střední Morava.

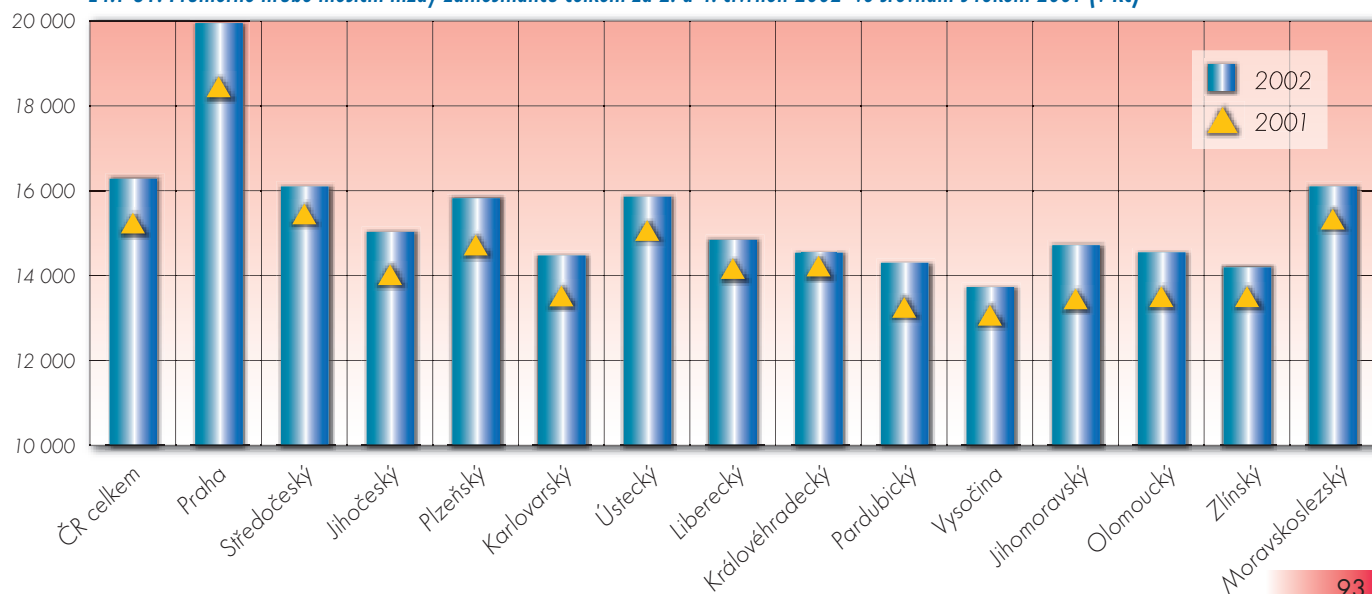
Při hledání nejnižších průměrných platů vzhledem k celorepublikovému průměru do popředí opět vystupuje souvislé území, oblast Jihovýchod – jedná se o tedy kraj Vysočina a kraj Jihomoravský, dále oblast Střední Morava a tedy kraj Olomoucký a Zlínský.

Nepříliš dobrá vzdělanostní struktura ve Středočeském kraji vystupuje do popředí s o to větším důrazem v porovnání s Prahou. Je zřejmé, že

E4.1 T1: Průměrné hrubé měsíční mzdy podle nejvyššího dosaženého vzdělání (základní, střední bez maturity, střední s maturitou, vyšší, vysokoškolské) za 2. a 4. čtvrtletí 2002 (v Kč)

Území	celkem	nižší než středoškolské (ISCED=1+2)	středoškolské nematuritní (ISCED=3C)	středoškolské maturitní (ISCED=3A+4)	vyšší, pomaturitní (ISCED=5B)	vysokoškolské (ISCED=5A+6)	neuvedeno
ČR celkem	16 309 Kč	11 097 Kč	13 197 Kč	16 751 Kč	17 041 Kč	29 603 Kč	17 956 Kč
CZ01 Praha	19 978 Kč	11 625 Kč	13 610 Kč	18 668 Kč	19 311 Kč	33 967 Kč	21 651 Kč
CZ011 Hlavní město Praha	19 978 Kč (1.)	11 625 Kč (2.)	13 610 Kč (3.)	18 668 Kč (1.)	19 311 Kč (1.)	33 967 Kč (1.)	21 651 Kč (1.)
CZ02 Střední Čechy	16 125 Kč	11 446 Kč	14 113 Kč	17 176 Kč	18 630 Kč	30 346 Kč	17 273 Kč
CZ021 Středočeský kraj	16 125 Kč (3.)	11 446 Kč (4.)	14 113 Kč (2.)	17 176 Kč (2.)	18 630 Kč (2.)	30 346 Kč (3.)	17 273 Kč (2.)
CZ03 Jihozápad	15 422 Kč	10 695 Kč	13 142 Kč	16 362 Kč	16 153 Kč	27 173 Kč	16 569 Kč
CZ031 Jihočeský kraj	15 056 Kč (6.)	10 321 Kč (10.)	12 918 Kč (7.)	16 476 Kč (5.)	16 331 Kč (4.)	27 999 Kč (5.)	15 919 Kč (8.)
CZ032 Plzeňský kraj	15 848 Kč (5.)	11 221 Kč (5.)	13 438 Kč (5.)	16 236 Kč (7.)	16 024 Kč (5.)	26 462 Kč (8.)	17 113 Kč (3.)
CZ04 Severozápad	15 518 Kč	11 010 Kč	13 365 Kč	16 997 Kč	15 431 Kč	29 719 Kč	16 808 Kč
CZ041 Karlovarský kraj	14 499 Kč (11.)	10 782 Kč (7.)	12 886 Kč (8.)	16 520 Kč (4.)	15 693 Kč (7.)	30 986 Kč (2.)	16 298 Kč (6.)
CZ042 Ústecký kraj	15 885 Kč (4.)	11 120 Kč (6.)	13 565 Kč (4.)	17 120 Kč (3.)	15 347 Kč (10.)	29 450 Kč (4.)	17 024 Kč (4.)
CZ05 Severovýchod	14 581 Kč	10 827 Kč	12 483 Kč	15 701 Kč	15 231 Kč	26 336 Kč	15 375 Kč
CZ051 Liberecký kraj	14 868 Kč (7.)	11 494 Kč (3.)	13 311 Kč (6.)	15 938 Kč (8.)	15 720 Kč (6.)	26 442 Kč (9.)	15 152 Kč (13.)
CZ052 Královéhradecký kraj	14 565 Kč (10.)	10 379 Kč (9.)	12 267 Kč (10.)	15 736 Kč (9.)	14 458 Kč (12.)	26 572 Kč (7.)	15 521 Kč (9.)
CZ053 Pardubický kraj	14 329 Kč (12.)	10 431 Kč (8.)	11 992 Kč (12.)	15 465 Kč (10.)	15 688 Kč (8.)	25 979 Kč (12.)	15 370 Kč (11.)
CZ06 Jihovýchod	14 429 Kč	10 060 Kč	11 961 Kč	15 062 Kč	14 422 Kč	25 368 Kč	15 020 Kč
CZ061 Vysočina	13 754 Kč (14.)	9 961 Kč (14.)	11 964 Kč (13.)	14 801 Kč (14.)	14 034 Kč (14.)	26 299 Kč (11.)	14 151 Kč (14.)
CZ062 Jihomoravský kraj	14 741 Kč (8.)	10 101 Kč (13.)	11 960 Kč (14.)	15 174 Kč (12.)	14 517 Kč (11.)	25 129 Kč (14.)	15 309 Kč (12.)
CZ07 Střední Morava	14 400 Kč	10 269 Kč	12 269 Kč	15 094 Kč	17 118 Kč	25 665 Kč	15 896 Kč
CZ071 Olomoucký kraj	14 573 Kč (9.)	10 299 Kč (11.)	12 107 Kč (11.)	15 278 Kč (11.)	15 415 Kč (9.)	25 242 Kč (13.)	15 519 Kč (10.)
CZ072 Zlínský kraj	14 218 Kč (13.)	10 241 Kč (12.)	12 425 Kč (9.)	14 872 Kč (13.)	17 836 Kč (3.)	26 325 Kč (10.)	16 257 Kč (7.)
CZ08 Moravskoslezsko	16 127 Kč	12 466 Kč	14 525 Kč	16 393 Kč	14 192 Kč	27 084 Kč	16 856 Kč
CZ081 Moravskoslezský kraj	16 127 Kč (2.)	12 466 Kč (1.)	14 525 Kč (1.)	16 393 Kč (6.)	14 192 Kč (13.)	27 084 Kč (6.)	16 856 Kč (5.)

E4.1 G1: Průměrné hrubé měsíční mzdy zaměstnanců celkem za 2. a 4. čtvrtletí 2002 ve srovnání s rokem 2001 (v Kč)

Praha má ve svém „okolí“ výjimečnou pozici. Faktem ale zůstává, že hodně lidí bydlících ve Středočeském kraji dojíždí za prací do Prahy.

V rámci krajů výrazněji „vystupuje“ z hlediska průměrných platů ještě kraj Moravskoslezský, kde nalezneme nejvyšší průměrné platy hlavně u lidí s nižším než středoškolským a středoškolským nematuritním vzděláním (tj. má vyšší platy než ve Středočeském kraji a kraji Praha). U ostatních kategorií vzdělání (tj. středoškolského maturitního, vyššího a vysokoškolského vzdělání) nejvyšší průměrné platy najdeme u oblasti Praha a oblasti Střední Čechy.

Pokud jde o **absolutní** výši průměrných platů zaměstnanců, **rozdíly jsou již na první pohled v jednotlivých krajích jen malé** – zejména v případě zaměstnanců s nejvyšším dosaženým nižším než středoškolským vzděláním (ISCED 1+2) a příp. středoškolským nematuritním vzděláním (ISCED 3C).

Výraznější rozdíly v platech nalezneme pouze u zaměstnanců s nejvyšším dosaženým vzděláním vysokoškolským (ISCED 5A+6) – v kraji Hlavní město Praha činí průměrný měsíční plat 33 967 Kč, v Karlovarském kraji 30 986 Kč i ve Středočeském kraji 30 346 Kč, což je znatelně více než celorepublikový průměr 29 603 Kč. Nejnižší je naopak v krajích Jihomoravském (25 129 Kč), Olomouckém (25 242 Kč) a Pardubickém (25 979 Kč).

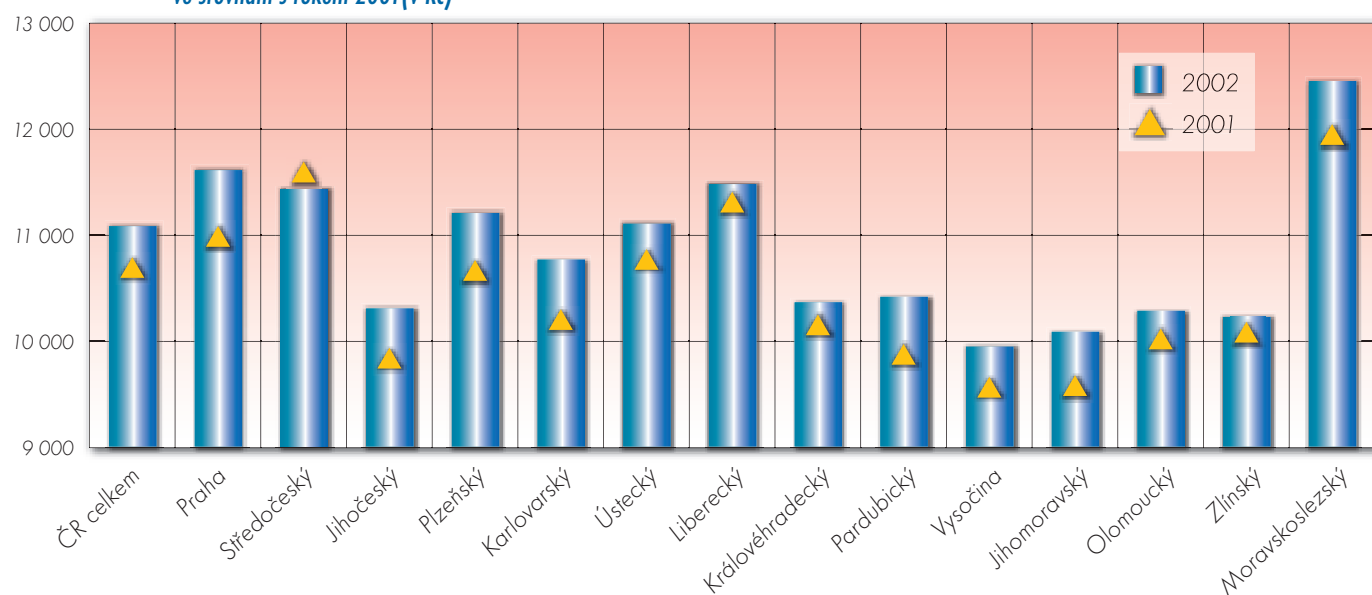
V případě zaměstnanců s nejvyšším dosaženým vzděláním středním bez maturity (ISCED 3C) nejvyšší průměrný měsíční plat nalezneme v kraji Moravskoslezském, kde je průměrný plat 14 525 Kč oproti průměru za ČR 13 197 Kč. Nejnižší je naopak v krajích Jihomoravském (11 960 Kč), kraji Vysočina (11 964 Kč), Pardubickém kraji (11 992 Kč) a Olomouckém kraji (12 107 Kč).

Pokud jde o zaměstnance s nejvyšším dosaženým vzděláním středním s maturitou (ISCED 3A+4), je výrazný kraj Praha, kde je nejvyšší průměrný plat 18 668 Kč oproti celorepublikovému průměru 16 751 Kč. Nejnižším průměrným platem se naopak vyznačují kraje Vysočina (14 801 Kč), Zlínský kraj (14 872 Kč), Jihomoravský kraj (15 174 Kč), Olomoucký kraj (15 278 Kč) a Pardubický kraj (15 465 Kč).

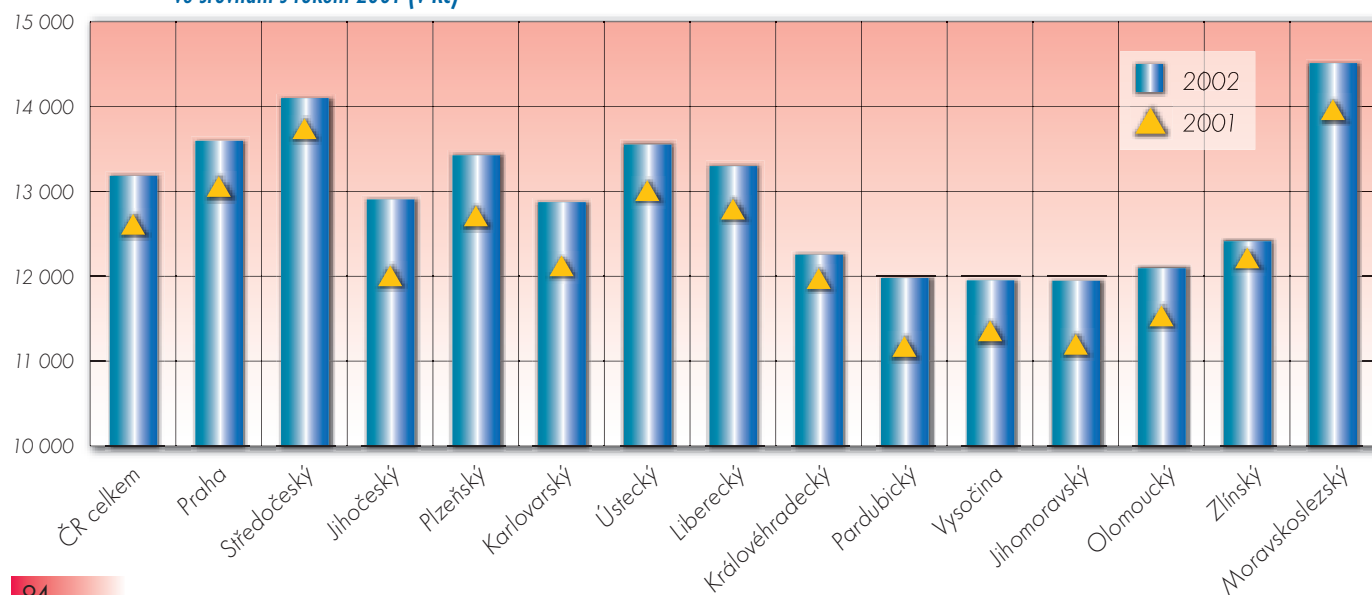
V případě zaměstnanců s nejvyšším dosaženým vzděláním vyšším, pomaturitním (ISCED 5B) poněkud „vyčnívá“ kraj Praha, kde je průměrný plat 19 311 Kč oproti průměru za ČR 17 041 Kč. Nejnižší je naopak v krajích Vysočina (14 034 Kč), Moravskoslezském kraji (14 192 Kč), Královéhradeckém kraji (14 458 Kč) a Jihomoravském kraji (14 517 Kč).

Průměrná výše platů zaměstnanců tedy úzce souvisí s celkovou ekonomickou i sociální situací v daném kraji.

E4.1 G2: Průměrné hrubé měsíční mzdy zaměstnanců s nižším než středoškolským vzděláním (ISCED=1+2) za 2. a 4. čtvrtletí 2002 ve srovnání s rokem 2001 (v Kč)

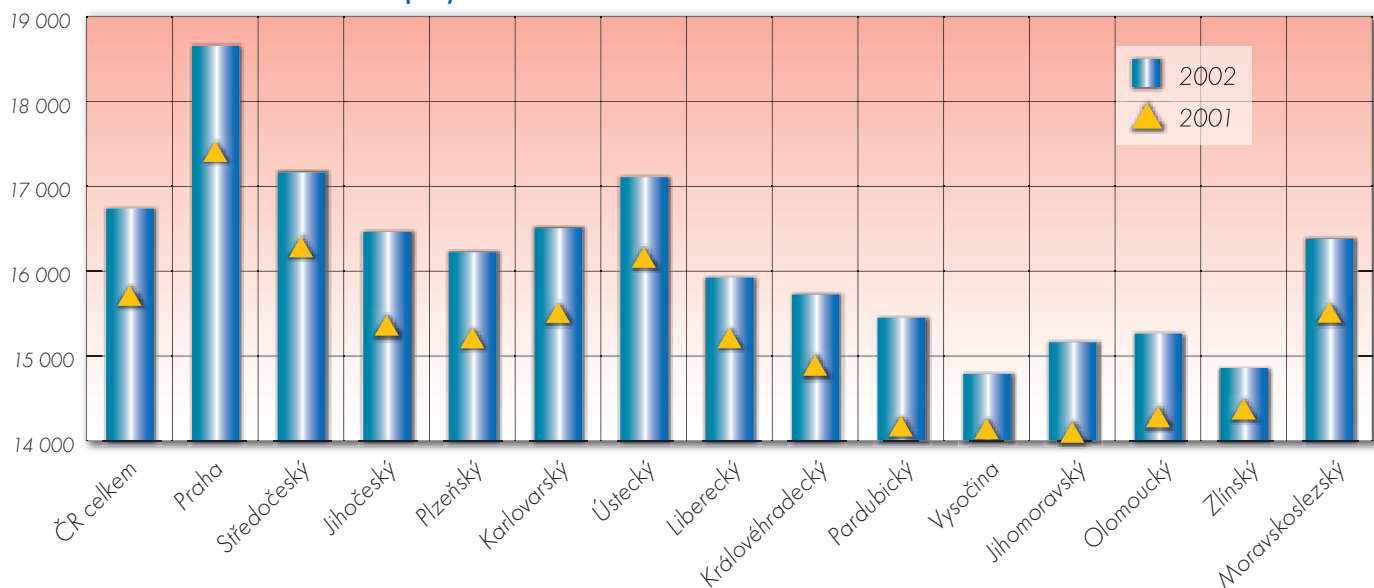
E4.1 G3: Průměrné hrubé měsíční mzdy zaměstnanců se středoškolským nematuritním vzděláním (ISCED=3C) za 2. a 4. čtvrtletí 2002 ve srovnání s rokem 2001 (v Kč)

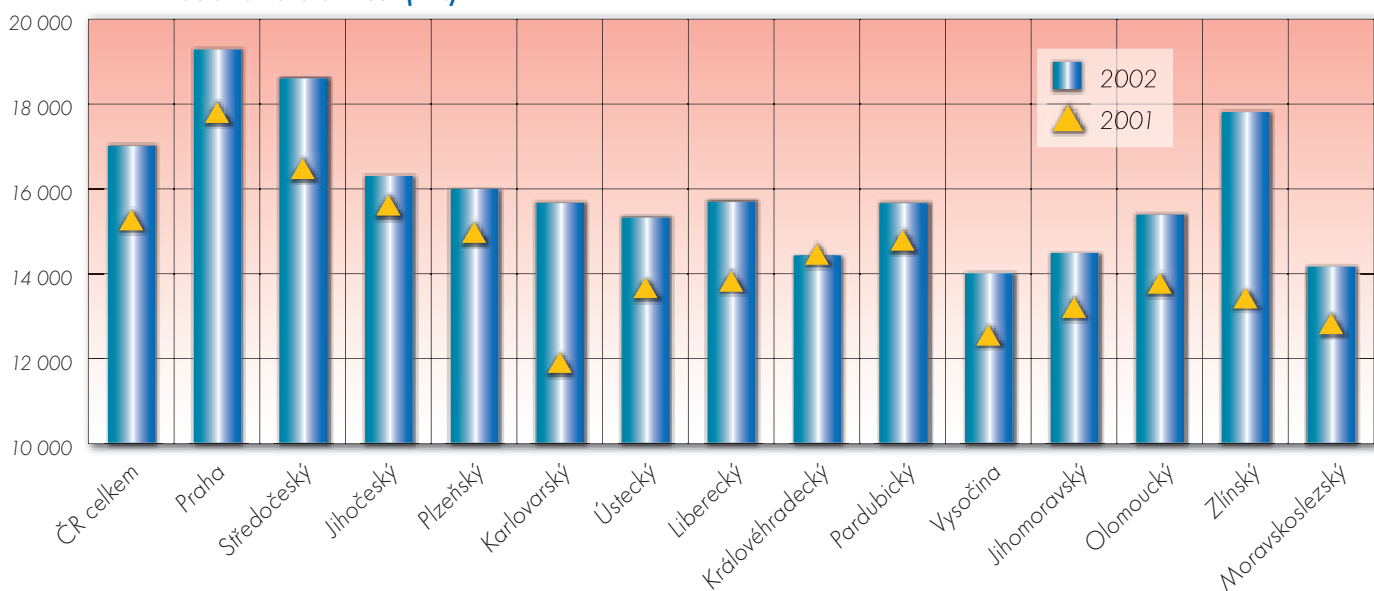

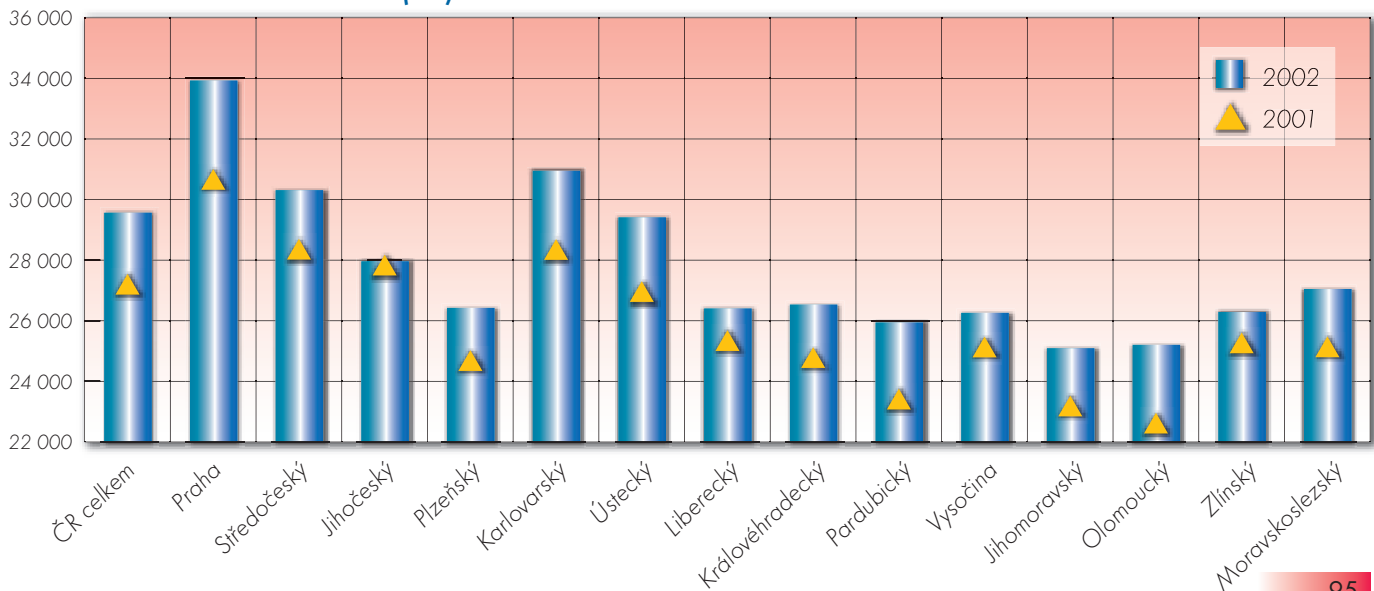
E4.1 G4: Průměrné hrubé měsíční mzdy zaměstnanců se středoškolským maturitním vzděláním (ISCED=3A+4) za 2. a 4. čtvrtletí 2002 ve srovnání s rokem 2001 (v Kč)

E4.1 G5: Průměrné hrubé měsíční mzdy zaměstnanců s vyšším, pomaturitním vzděláním (ISCED=5B) za 2. a 4. čtvrtletí 2002 ve srovnání s rokem 2001 (v Kč)

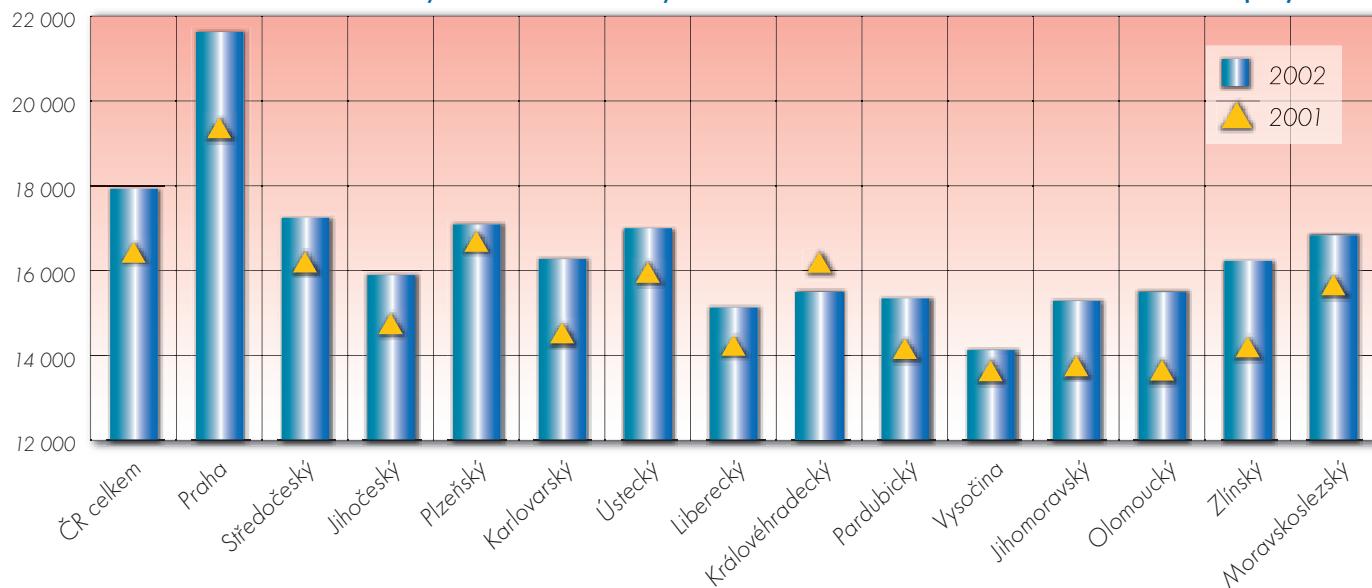

E4.1 G6: Průměrné hrubé měsíční mzdy zaměstnanců s vysokoškolským vzděláním (ISCED=5A+6) za 2. a 4. čtvrtletí 2002 ve srovnání s rokem 2001 (v Kč)

E4.1 G7: Průměrné hrubé měsíční mzdy zaměstnanců s neuvedeným vzděláním za 2. a 4. čtvrtletí 2002 ve srovnání s rokem 2001 (v Kč)

Meziroční srovnání

Ukazatel – meziroční index – charakterizuje **meziroční růst (pokles) průměrné měsíční hrubé mzdy/platu zaměstnanců** (přepočtené z průměrných hodinových výdělků) a vyjadřuje, o kolik procent se zvýšil (poklesl) tento plat/mzda v daném období (za rok 2002) proti stejnému období předchozího roku (k roku 2001).

Meziroční srovnání průměrné měsíční mzdy/platu zaměstnanců je přitom členěno **podle úrovně nejvyššího dosaženého vzdělání** ve členění podle mezinárodní klasifikace ISCED 97, tj. na platy podle nejvyššího dosaženého vzdělání nižšího než středoškolského (ISCED 1+2), středního vzdělání (bez maturity – ISCED 3C), středního vzdělání

(ukončeného maturitní zkouškou včetně nástavbového studia – ISCED 3A+4), vyššího příp. pomaturitního vzdělání (ISCED 5B), vysokoškolského vzdělání (ISCED 5A+6), neuvedeného vzdělání a průměrné hrubé měsíční mzdy zaměstnanců celkem.

Meziroční srovnání průměrné měsíční mzdy/platu zaměstnanců je uvedeno v následující tabulce (relativně) a zobrazeno absolutně v předcházejících 7 grafech E.4.1 (sloupcové grafy = rok 2002, bodové grafy = rok 2001).

Růst průměrné měsíční mzdy/platu zaměstnanců v roce 2002 proti roku 2001 se pohyboval v průměru za ČR celkem podle nejvyššího dosaženého vzdělání zaměstnance v rozpětí od 4,1 % (u zaměstnanců

E4.1 T2: Meziroční relativní srovnání průměrných hrubých měsíčních mezd podle nejvyššího dosaženého vzdělání (základní, střední bez maturity, střední s maturitou, vyšší, vysokoškolské) za rok 2002 s rokem 2001 (v %)

Území	celkem	nižší než středoškolské (ISCED=1+2)		středoškolské nematuritní (ISCED=3C)		středoškolské maturitní		vyšší, pomaturitní (ISCED=5B)		vysokoškolské		neuvedeno		
		(%)	(řad.)	(%)	(řad.)	(%)	(řad.)	(%)	(řad.)	(%)	(řad.)	(%)	(řad.)	
ČR celkem	7,6%		4,1%		5,0%		6,9%		12,2%		9,3%		9,8%	
CZ01 Praha	8,8%		6,1%		4,5%		7,5%		9,0%		11,2%		12,3%	
CZ011 Hlavní město Praha	8,8%	(3.)	6,1%	(1.)	4,5%	(9.)	7,5%	(4.)	9,0%	(10.)	11,2%	(3.)	12,3%	(4.)
CZ02 Střední Čechy	4,9%		.		3,0%		5,7%		13,6%		7,4%		7,1%	
CZ021 Středočeský kraj	4,9%	(13.)	.	.	3,0%	(12.)	5,7%	(11.)	13,6%	(4.)	7,4%	(10.)	7,1%	(10.)
CZ03 Jihozápad	8,1%		5,1%		7,1%		7,3%		6,5%		4,4%		6,0%	
CZ031 Jihočeský kraj	8,0%	(6.)	5,2%	(6.)	8,0%	(1.)	7,5%	(3.)	5,1%	(13.)	1,0%	(14.)	8,5%	(7.)
CZ032 Plzeňský kraj	8,3%	(5.)	5,5%	(5.)	6,0%	(5.)	7,0%	(6.)	7,6%	(11.)	7,7%	(9.)	3,0%	(13.)
CZ04 Severozápad	6,3%		4,3%		5,0%		6,2%		24,1%		9,7%		8,5%	
CZ041 Karlovarský kraj	7,9%	(7.)	6,0%	(2.)	6,6%	(4.)	6,8%	(7.)	32,7%	(2.)	9,7%	(4.)	12,8%	(3.)
CZ042 Ústecký kraj	6,0%	(8.)	3,5%	(9.)	4,6%	(8.)	6,2%	(8.)	12,9%	(5.)	9,7%	(5.)	7,2%	(9.)
CZ05 Severovýchod	5,4%		3,0%		4,6%		6,7%		6,3%		8,0%		.	
CZ051 Liberecký kraj	5,6%	(12.)	1,9%	(12.)	4,4%	(10.)	5,0%	(12.)	14,4%	(3.)	4,8%	(12.)	7,0%	(11.)
CZ052 Královéhradecký kraj	3,0%	(14.)	2,5%	(11.)	2,8%	(13.)	6,0%	(9.)	0,6%	(14.)	7,7%	(8.)	.	.
CZ053 Pardubický kraj	8,8%	(2.)	5,9%	(3.)	7,7%	(2.)	9,4%	(1.)	6,7%	(12.)	11,5%	(2.)	9,2%	(6.)
CZ06 Jihovýchod	8,8%		5,4%		6,7%		7,0%		10,9%		8,2%		10,1%	
CZ061 Vysočina	5,9%	(9.)	4,5%	(8.)	5,7%	(6.)	5,0%	(13.)	12,5%	(7.)	5,1%	(11.)	4,4%	(12.)
CZ062 Jihomoravský kraj	10,2%	(1.)	5,8%	(4.)	7,2%	(3.)	7,9%	(2.)	10,6%	(9.)	8,9%	(6.)	12,0%	(5.)
CZ07 Střední Morava	7,3%		2,4%		3,4%		5,6%		26,8%		8,9%		14,8%	
CZ071 Olomoucký kraj	8,6%	(4.)	3,1%	(10.)	5,3%	(7.)	7,3%	(5.)	12,6%	(6.)	12,1%	(1.)	14,3%	(2.)
CZ072 Zlínský kraj	5,9%	(10.)	1,9%	(13.)	2,0%	(14.)	3,8%	(14.)	33,6%	(1.)	4,6%	(13.)	15,1%	(1.)
CZ08 Moravskoslezsko	5,7%		4,6%		4,3%		5,9%		11,4%		8,2%		8,2%	
CZ081 Moravskoslezský kraj	5,7%	(11.)	4,6%	(7.)	4,3%	(11.)	5,9%	(10.)	11,4%	(8.)	8,2%	(7.)	8,2%	(8.)

s nižším než středoškolským vzděláním) až do 12,2 % (u zaměstnanců s vyšším, pomaturitním vzděláním). U zaměstnanců se středoškolským, nematuritním vzděláním to bylo o 5,0 %, u zaměstnanců se středoškolským, maturitním vzděláním o 6,9 %, dále za celý statistický soubor o 7,6 %, u zaměstnanců s vysokoškolským vzděláním o 9,3 % a u skupiny zaměstnanců s neuvedeným vzděláním o 9,8 %.

Podle nejvyššího dosaženého vzdělání zaměstnance a podle jednotlivých **krajů** hodnoty vykazovaly velké krajové diference. Hodnoty ukazatele se pohybují v poměrně velkém rozpětí u zaměstnanců s vyšším, pomaturitním vzděláním: od nejnižšího meziročního nárůstu o 0,6 % u v Králověhradeckém kraji až do nejvyššího meziročního nárůstu o 33,6 % ve Zlínském kraji. Nejvyšší krajové diference výše uvedeného ukazatele se tedy vykazují u zaměstnanců s vyšším, pomaturitním vzděláním (cca 33 %). Nižší krajové diference najdeme u zaměstnanců s vysokoškolským vzděláním a u skupiny zaměstnanců s neuvedeným vzděláním (cca 11,0 % až cca 12,0 %). U ostatních zaměstnanců jsou krajové diference ukazatele malé, tj. od cca 4 % do cca 6 % (cca 4 % u zaměstnanců s nižším než středoškolským vzděláním a dále cca 5 % u zaměstnanců se středoškolským, nematuritním vzděláním a celkem, nakonec cca 6 % u zaměstnanců se středoškolským, maturitním vzděláním).

Podle nejvyššího dosaženého vzdělání zaměstnance a podle krajů jsou **nejvyšší** hodnoty meziročního růstu průměrné měsíční mzdy/platu zaměstnanců v roce 2002 proti roku 2001 zaznamenány u skupiny zaměstnanců celkem v Jihomoravském kraji a zaměstnanců se středoškolským, nematuritním vzděláním v Jihočeském kraji. Dále nejvyšší hodnoty ukazatele jsou v kraji Praha u zaměstnanců s nižším než středoškolským vzděláním, potom v Pardubickém kraji u zaměstnanců se středoškolským, maturitním vzděláním, dále v již zmíněném Zlínském kraji u zaměstnanců s vyšším, pomaturitním vzděláním a u skupiny zaměstnanců s neuvedeným vzděláním. A nakonec v kraji Olomouckém u zaměstnanců s vysokoškolským vzděláním.

Naopak **nejnižší** hodnoty meziročního růstu průměrné měsíční mzdy/platu zaměstnanců v roce 2002 proti roku 2001 jsou zaznamenány ve Středočeském kraji u skupiny zaměstnanců celkem, dále ve Zlínském kraji u 3 skupin zaměstnanců (tj. u zaměstnanců s nižším než středoškolským vzděláním, dále se středoškolským, nematuritním vzděláním a se středoškolským, maturitním vzděláním). Jak již bylo uvedeno výše, nejnižší hodnoty ukazatele vyazuje Králověhradecký kraj zaměstnanců s vyšším, pomaturitním vzděláním. Dále je to Jihočeský kraj u zaměstnanců s vysokoškolským vzděláním. A nakonec u skupiny s neuvedeným vzděláním se jedná o kraj Plzeňský.

Jak již bylo řečeno dříve, průměrné měsíční mzdy zaměstnanců odrážejí i ekonomické a sociální prostředí daného kraje.

E 4.2 Vztah průměrných mezd podle nejvyššího dosaženého stupně vzdělání ke mzdám těch, kteří mají středoškolské vzdělání ukončené maturitní zkouškou (=100%), podle pohlaví (muži, ženy) a podle věkových kategorií (25–64 let, 30–44 let)

Vzdělanostní úroveň zprostředkovaně přes ekonomické charakteristiky ovlivňuje jak prosperitu kraje jako celku, tak i jeho jednotlivých obyvatel – viz Průměrná mzda zaměstnaných. Probíhá-li však vývoj výrazně nerovnoměrně, některé vrstvy populace se vzdělávání účastní více než jiné. Může to být dáno nejenom rozdílnou mírou zájmu či ochoty učit se, ale i nedostatečnou kapacitou vzdělávacích programů, která vede k výraznému přetlaku a velmi silné konkurenci na vstupu do těchto programů. Důsledky výrazně nerovnoměrného vývoje pak lze očekávat jak na celospolečenské, tak i na individuální úrovni.

Ti, kteří jsou méně připraveni (výchozími znalostmi a dovednostmi, motivací i dostupnými finančními prostředky) a kteří by tedy vzdělávání

potřebovali nejvíce, mají ke vzdělávání velmi omezený přístup a vzniká a posiluje se nespravedlnost a nerovnosti ve společnosti. Oddělují se od sebe ti, kteří mají přístup jak k úspěchu, tak i k jeho významnému zdroji (tedy vzdělání), od těch, kteří mají tento přístup výrazně ztížený až prakticky nemožný. Tyto rozdíly se pak projevují v rozdílných úcastech na vzdělávání, v rozdílné úspěšnosti na trhu práce, resp. zaměstnatelnosti jedince a v konečném důsledku i v nerovnostech v ekonomické úrovni jednotlivých vrstev populace – viz Průměrná mzda zaměstnaných podle dosažené úrovně vzdělání. Lze zde tedy identifikovat jak dopady na individuální úrovni (zaměstnatelnost a v nepřijemném důsledku též nezaměstnanost jedince), tak i na úrovni celospolečenské (růst nespravedlivých nerovností ve společnosti a pokles její sociální soudržnosti, dlouhodobá nezaměstnanost u specifických vrstev společnosti).

Charakteristika ukazatele

Ukazatel charakterizuje **relativní podíl průměrných hodinových (příp. měsíčních) mezd/platů** podle **nejvyšší** dosažené úrovně vzdělání ke mzdám/platům těch, kteří mají **středoškolské vzdělání** ukončené **maturitní** zkouškou (=100 %), podle **pohlaví** (muži, ženy) a podle **věkových kategorií** (25–64 let, 30–44 let).

Podávaný přehled je přitom členěn na nejvyšší dosažené základní vzdělání (ISCED 1+2), střední (bez maturity – ISCED 3C), úplné střední (s maturitou – ISCED 3A+4), vyšší příp. pomaturitní + vysokoškolské (ISCED 5+6) k referenční úrovni úplné střední vzdělání (s maturitou – ISCED 3A+4=100%).

Metodika výpočtu

$$\frac{Phvi}{Phv} \times 100$$

Phvi – průměrný hodinový výdělek pracovníka s nejvyšším dosaženým vzděláním podle jednotlivých vzdělanostních kategorií (základním ISCED 1+2, středním bez maturity ISCED 3C, vyšším příp. pomaturitním ISCED 5+6)

Phv – průměrný hodinový výdělek pracovníka s nejvyšším dosaženým úplným středním vzděláním s maturitou ISCED 3A+4

Průměrný hodinový výdělek (v Kč/hod) je stanoven **relativně** (ISCED 3A + 4 = 100, tj. referenční úroveň):

- relativně za ISCED (3A + 4) – část vyššího sekundárního vzdělávání a postsekundární vzdělávání (maturitní středoškolské vzdělání),
- relativně za ISCED (1 + 2) – primární a nižší sekundární vzdělávání (méně než středoškolské vzdělání – základní vzdělání),
- relativně za ISCED (3C) – část vyššího sekundárního vzdělávání (nematuritní středoškolské vzdělání)
- relativně za ISCED (5 + 6), tj. 1. a 2. stupeň terciárního vzdělávání (vyšší, příp. pomaturitní a vysokoškolské)

Data jsou za druhé a čtvrté čtvrtletí 2002 za celý statistický soubor výběrového šetření (zaměstnanci v podnikatelské i nepodnikatelské sféře za druhé a čtvrté čtvrtletí 2002 bez ohledu na počet placených hodin – ISPV Trexima spol. s r.o. Zlín)

Dle dvou věkových kategorií: dle věkové kategorie 25 až 64 let a dle věkové kategorie 30 až 44 let.

V rozlišení podle pohlaví (muži, ženy, celkem) ve všech sledovaných regionech ČR.

Průměrný hodinový výdělek (v Kč/hod) je vyjádřením výdělku za hodinu skutečně odpracovaného času (dle § 17 zákona 1/1992 Sb.) a je ukazatelem výše mzdy u ISPV.

ISPV – informační systém o průměrných výdělcích – pravidelné čtvrtletní výběrové statistické šetření průměrných výdělků Treximy spol. s r.o. Zlín (zpracovatelská organizace).

ISCED 97 – mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání.

Zdroj dat

ISPV – informační systém o průměrných výdělcích – pravidelné čtvrtletní výběrové statistické šetření průměrných výdělků Treximy spol. s r.o. Zlín – zpracovatelské organizace za druhé a čtvrté čtvrtletí 2002 za celý statistický soubor (u všech zaměstnanců v podnikatelské i nepodnikatelské sféře bez ohledu na počet placených hodin)

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Údaje v této kapitole zaznamenávají rozdíly relativních průměrných hodinových výdělků pro věkové skupiny 25–64 let a 30–44 let za druhé a čtvrté čtvrtletí 2002 podle úrovně dosaženého vzdělání a z hlediska jednotlivých krajů a oblastí.

První část tabulky ukazuje relativní příjmy ze zaměstnání (průměrné hodinové výdělky) pro **věkovou skupinu 25–64 let** podle úrovně vzdělání. Příjmy v jednotlivých vzdělanostních kategoriích jsou vztahy k průměrnému příjmu středoškolačka s maturitním vzděláním (=100%).

Z grafu v této kapitole je zřejmá obecná tendence – **průměrný hodinový výdělek stoupá spolu s vyšší dosaženého vzdělání. Příjmy osob s nejvyšším vzděláním (VŠ a VOŠ) více či méně ve všech krajích značně převyšují příjmy těch, kdo mají střední vzdělání s maturitou, zatímco osoby s pouze základním a středním nematuritním vzděláním mají příjmy nižší.** Relativně nejnižší příjmy nalezneme ve všech krajích u osob se základním vzděláním. Vysokoškoláci a ti, kteří absolvovali vyšší odborné vzdělání, tak mají v průměru o cca 69,7 % vyšší platy než středoškoláci s maturitou; naopak ti, kdo mají střední nematuritní vzdělání, dosahují pouze cca 77,5 % platů a osoby se základním vzděláním pak 65,7 % platů, jaké v průměru mají středoškoláci s maturitou (pro věkovou skupinu 25–64 let).

Variabilita krajů nejlépe vynikne, porovnááme-li **relativní příjmy osob s terciárním vzděláním** v jednotlivých krajích. Při komparaci sledující nižší vzdělanostní kategorie je diference krajů již méně patrná. Relativně nejvyšší je zmíněný poměr platů v Karlovarském kraji: příjmy vysokoškoláků a osob s vyšším odborným vzděláním zde převyšují příjmy osob s maturitním vzděláním o 77,9 %, v kraji Praha o 73,4 %, což je výrazně více než v ostatních krajích. Dále pak následují poměry platů v kraji Vysočina, vyšší o 71,5 % a ve Středočeském kraji o 69,9 %. Ve většině krajů se zmíněný poměr pohybuje mezi 157 % až 168 %, tzn. platy vysokoškoláků jsou vyšší zhruba o více než polovinu. Relativně nejnižší příjmy mají osoby s terciárním vzděláním v krajích Plzeňském a Libereckém, kde nedosahují ani 157 %–158 % průměrného příjmu středoškolačka s maturitou.

Osoby se **středním nematuritním vzděláním** mají – vzhledem ke středoškolákům s maturitou – relativně nejnižší výdělky v Praze a v Pardubickém kraji. Jejich příjmy zde dosahují pouze cca dvou třetin zmíněných platů osob s maturitním vzděláním (resp. 71,6 % v Praze a 76,1 % v Pardubickém kraji). Naopak nejvyšší je sledovaný poměr v Moravskoslezském kraji, kde se platy vyučených bez maturity pohybují okolo 87 % platu středoškolačka s maturitou, poměrně vysoké jsou dále v krajích Libereckém (82,1 %), Zlínském (81,8 %), Plzeňském (81,5 %) a Středočeském (80,6 %).

Pokud jde o osoby s **nižším než středoškolským** (tzn. základním) vzděláním, jejich příjmy dosahují 61,4 % příjmu středoškolačka s maturitou v Praze, 61,9 % v Jihočeském kraji, dále v Ústeckém kraji 64,4 %, v Karlovarském kraji 64,6 % a Královohradeckém kraji 65,7 %, naopak v Libereckém kraji je to však již téměř 72 % a v Moravskoslezském kraji dokonce 75,1 %. Ostatní kraje se zpravidla pohybují okolo poměru 68 %.

Z údajů vyplývá, že **platová diference mezi osobami s různým stupněm dosaženého vzdělání je v jednotlivých krajích různě silná.** Zatímco v Praze je tato diference velmi výrazná, v Libereckém

a zejména Moravskoslezském kraji mají k sobě příjmy jednotlivých vzdělanostních úrovní daleko blíže. S výraznější platovou diferenciací se setkáváme kromě Prahy rovněž v Karlovarském a částečně i v kraji Vysočina.

Dá se předpokládat, že tyto **krajové rozdíly v relativních příjmech reflektují ekonomické zázemí kraje, potažmo nabídku pracovních příležitostí.** V oblastech, kde je tato nabídka relativně bohatá a pestrá (Praha) a struktura kvalifikačních pozic je rozmanitá, je „pestré“ rovněž rozložení příjmů. Otevírání „příjmových nůžek“ mezi jednotlivými vzdělanostními kategoriemi v Praze zvyšuje také velká koncentrace špičkových a vysoce kvalifikovaných pozic, která je typická (téměř výhradně) pro městské regiony.

Naopak v oblastech s vysokou nezaměstnaností (Moravskoslezsko, Ústecký kraj, Olomoucký kraj) je nedostatek pracovních míst, což snižuje obecnou příjmovou úroveň a stále více ji přibližuje nízkým platům v nejnižších vzdělanostních a kvalifikačních kategoriích. Dá se předpokládat, že v těchto krajích je platová diference slabá zejména z důvodu obecně nižších příjmů osob na středně až vysoce kvalifikovaných pozicích (středoškoláci a vysokoškoláci). Ke zmíněným krajům se připojuje navíc Jihomoravský a Zlínský kraj.

Zajímavé informace lze získat, podíváme-li se odděleně na vzdělanostní diferenciaci **mužů a žen.** Zde je velmi důležité znovu připomenout, že údaje v tabulkách a grafech nepředstavují absolutní hodnoty daných příjmů, ale relativní poměry k referenční hodnotě, kterou představuje příjem středoškolačka s maturitou. **Příjmy mužů a žen v jednotlivých krajích tak nelze porovnávat v jejich absolutní hodnotě,** neboť takové údaje zde nemáme. Místo toho nás bude zajímat, jak vyjadřují sledované poměry příjmů u mužů a u žen a dynamika jejich rozložení v jednotlivých krajích.

Porovnáme-li relativní příjmy mužů a žen podle úrovně vzdělání, na první pohled je zřejmá výrazně vyšší variabilita platů podle úrovně dosaženého vzdělání u mužů než u žen. Důležité je, že tato variabilita je způsobena téměř výhradně nižším poměrem příjmů osob s terciárním vzděláním vzhledem ke středoškolákům s maturitou u žen než u mužů. Zatímco poměr průměrných příjmů osob VŠ:SŠ s maturitou: SŠ bez maturity:základní vzdělání je u mužů zhruba 165:100:74:67, u žen je to 151:100:70:66. Plat muže-vysokoškoláka tak převyšuje plat muže-středoškolačka s maturitou v průměru o 65 %, zatímco plat vysokoškolačky je podle stejného modelu vyšší pouze o 51 %.

Druhou skutečností vyplývající z porovnávání obou skupin je daleko výraznější **krajová** diferenciací sledovaného ukazatele u žen. V porovnání s muži se u žen Praha mnohem jasněji vyděluje od ostatních krajů – v Praze evidujeme relativně největší rozdíl mezi platy žen s terciárním vzděláním a středoškolaček s maturitou. Tento poměr zde činí u žen zhruba 156:100, zatímco v Plzeňském kraji pouze 135:100. Je zřejmé, že pokud jde o relativní příjmy žen-vysokoškolaček oproti ženám, které mají pouze maturitní vzdělání, rozdíly mezi kraji jsou velmi výrazné, a to významně více než u mužů. Jednoznačně nejvyšší je sledovaný poměr v Praze, naopak v Plzeňském kraji (oproti Praze) je téměř dvoutřetinový.

Zjištěné výsledky odkazují k aktuálnímu a v současnosti často diskutovanému faktu, totiž **nižší příjmové hladině žen v porovnání s muži se stejným stupněm dosaženého vzdělání.** Důležité přitom je, že **jednoznačně nejvýraznější platové diference mezi muži a ženami jsou evidovány právě u lidí s terciárním vzděláním – u vysokoškoláků a osob s vyšším odborným vzděláním.** Tato skutečnost se jasně odráží i v námi sledovaném ukazateli. Na tomto základě sice není možné porovnat příjmy mužů a žen v jejich absolutní výši, ale dobře jsou vidět *relace* mezi jednotlivými vzdělanostními stupni v obou těchto skupinách. Na jejich základě je zřejmé, že muži-vysokoškoláci vydělávají vzhledem ke středoškolákům s maturitou výrazně

více než ženy vzhledem ke své referenční skupině žen s pouze maturitním vzděláním – platové diference mezi oběma pohlavími jsou totiž, jak již bylo řečeno, nejvýraznější právě v nejvyšší vzdělanostní skupině. Tato tendence je navíc ještě výrazně zesílena, jedná-li se o jinou oblast než je Praha; jako nejvíce nepříznivá ze všech krajů se situace jeví v Plzeňském a částečně i Libereckém a Jihomoravském kraji, kde je rozdíl mezi příjmy vysokoškolaček a středoškolaček velmi nízký – pouze zhruba 35 % až 37 %.

Zaměříme-li se na **relativní příjmy podle úrovně vzdělání** pouze ve **věkové skupině 30–44 let**, objeví se takřka shodné rysy platové diferenciace podle krajů jako u celkové populace 25–64 let. Největší rozpětí mezi průměrným příjmem vysokoškoláka a člověka se základním vzděláním nalezneme v Praze v Karlovarském kraji a Středočeském kraji, nejmenší v Moravskoslezském, Libereckém, Olomouckém a Plzeňském kraji. Největší jsou přitom opět rozdíly mezi platy osob s terciárním a středním maturitním vzděláním. Zatímco v Praze vydělávají osoby s terciárním vzděláním v průměru o 88,7 % více než středoškolači s maturitou, v Moravskoslezském a Libereckém kraji je to pouze o cca 55%–59 % více.

Oproti celkové populaci (tj. věkové skupině 25–64 let) jsou v případě věkové skupiny 30–44 let rozdíly mezi příjmy vysokoškoláků a středoškolačů s maturitou obecně podstatně vyšší. Platové rozdíly mezi příjmy osob s terciárním a středním vzděláním v této věkové kategorii kulminují – jsou totiž „očistěné“ od nejmladších a nejstarších věkových skupin, kde jsou příjmy vysokoškoláků nižší. Jestliže plat vysokoškoláka ve věku 30–44 let převyšuje průměrný středoškolský maturitní plat o cca 78 %, v celkové populaci je to jen o cca 70 %, v Praze pak v prvním případě o cca 89 %, ve druhém pouze o cca 73 %. Tyto skutečnosti platí jak u mužů, tak u žen, u mužů je však „platový růst“ vysokoškoláků v kategorii 30–44 let výraznější.

Z dat vyplývá, že nejvyšších relativních příjmů vzhledem k průměrnému příjmu středoškolačka s maturitou dosahují osoby s terciárním

vzděláním ve věku 30–44 let v Praze (muži vyšších než ženy), nejnižších naopak v Moravskoslezském kraji. Přitom jsou to právě relativní příjmy vysokoškoláků (vzhledem k SŠ s maturitou), které ve věkové kategorii 30–44 let nejvíce převyšují ty ve věkové skupině 25–64 let. Poměry platů osob se středním nematuritním vzděláním vzhledem k platům středoškolačů s maturitou se podle věku mění již méně. Relativní příjmy těch, kdo mají pouze základní vzdělání, jsou pak vzhledem ke sledovaným referenčním platům (SŠ s maturitou), pokud jde o věk, takřka konstantní.

Regionální rozdíly

Průměrný hodinový výdělek stoupá spolu s výší dosaženého vzdělání, výrazně nejvyšší platy mají osoby s terciárním vzděláním. Nejvíce se od referenční hladiny průměrného výdělku středoškolačka s maturitou liší příjmy osob s terciárním vzděláním, již méně příjmy těch, kdo mají střední nematuritní či základní vzdělání. Platová diferenciace podle vzdělání je nejvýraznější v Praze a Karlovarském kraji, nejmenší naopak v krajích Moravskoslezském, Libereckém, Plzeňském a Olomouckém. Je pravděpodobné, že otevírání „příjmových nůžek“ mezi vzdělanostními skupinami v jednotlivých krajích souvisí s nabídkou pracovních příležitostí a situací na trhu práce v daném regionu. V oblastech s nízkou nezaměstnaností a pestřejší nabídkou pracovních míst nalezneme i pestřejší rozložení platů, zatímco v krajích, kde je nezaměstnanost vysoká a pracovních pozic málo, je příjmová úroveň obecně nižší a platy na středních až vysoce kvalifikovaných pozicích se více blíží nízkým příjmům v nejnižších vzdělanostních kategoriích.

Porovnáváme-li příjmy osob s terciárním a středním maturitním vzděláním, platová diferenciace je u mužů silnější než u žen: muži-vysokoškoláci vydělávají vzhledem ke středoškolačům s maturitou výrazně více než ženy vzhledem ke své referenční skupině žen s pouze maturitním vzděláním. Tato skutečnost je způsobena obecně nižšími

E4.2 T1: Relativní příjmy ze zaměstnání – celkem – pro věkové skupiny 25–64 let a 30–44 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4=100), 2002 (v %)

Území		nižší než středoškolské (ISCED=1+2)		středoškolské nematuritní (ISCED=3C)				středoškolské maturitní (ISCED=3A+4)				vyšší + vysokoškolské (ISCED=5+6)					
		věk 25–64 let		věk 30–44 let		věk 25–64 let		věk 30–44 let		věk 25–64 let		věk 30–44 let		věk 25–64 let		věk 30–44 let	
	ČR celkem	65,7 %		69,6 %		77,5 %		79,4 %		100,0 %		100,0 %		169,7 %		177,7 %	
CZ01	Praha	61,4 %		63,1 %		71,6 %		71,3 %		100,0 %		100,0 %		173,4 %		188,7 %	
CZ011	Hlavní město Praha	61,4 %	(14.)	63,1 %	(13.)	71,6 %	(14.)	71,3 %	(14.)	100,0 %	(1.)	100,0 %	(1.)	173,4 %	(2.)	188,7 %	(1.)
CZ02	Střední Čechy	67,0 %		69,5 %		80,6 %		81,9 %		100,0 %		100,0 %		169,9 %		180,5 %	
CZ021	Středočeský kraj	67,0 %	(6.)	69,5 %	(6.)	80,6 %	(5.)	81,9 %	(5.)	100,0 %	(1.)	100,0 %	(1.)	169,9 %	(4.)	180,5 %	(3.)
CZ03	Jihozápad	64,7 %		66,2 %		79,0 %		80,1 %		100,0 %		100,0 %		160,2 %		162,9 %	
CZ031	Jihočeský kraj	61,9 %	(13.)	63,0 %	(14.)	77,0 %	(10.)	79,1 %	(11.)	100,0 %	(1.)	100,0 %	(1.)	164,3 %	(6.)	165,0 %	(8.)
CZ032	Plzeňský kraj	68,7 %	(3.)	70,6 %	(3.)	81,5 %	(4.)	81,6 %	(6.)	100,0 %	(1.)	100,0 %	(1.)	157,0 %	(14.)	160,8 %	(11.)
CZ04	Severozápad	64,3 %		66,2 %		77,7 %		79,6 %		100,0 %		100,0 %		169,8 %		171,1 %	
CZ041	Karlovarský kraj	64,6 %	(11.)	66,7 %	(11.)	76,8 %	(12.)	79,2 %	(10.)	100,0 %	(1.)	100,0 %	(1.)	177,9 %	(1.)	181,9 %	(2.)
CZ042	Ústecký kraj	64,4 %	(12.)	66,5 %	(12.)	78,4 %	(7.)	80,2 %	(8.)	100,0 %	(1.)	100,0 %	(1.)	168,0 %	(5.)	168,9 %	(6.)
CZ05	Severovýchod	68,4 %		71,9 %		78,2 %		80,3 %		100,0 %		100,0 %		161,4 %		163,8 %	
CZ051	Liberecký kraj	71,8 %	(2.)	76,9 %	(2.)	82,1 %	(2.)	84,6 %	(3.)	100,0 %	(1.)	100,0 %	(1.)	157,8 %	(13.)	158,8 %	(13.)
CZ052	Královéhradecký kraj	65,7 %	(10.)	67,5 %	(10.)	76,9 %	(11.)	78,4 %	(13.)	100,0 %	(1.)	100,0 %	(1.)	162,9 %	(8.)	164,2 %	(9.)
CZ053	Pardubický kraj	66,5 %	(8.)	69,4 %	(7.)	76,1 %	(13.)	78,5 %	(12.)	100,0 %	(1.)	100,0 %	(1.)	162,9 %	(9.)	167,8 %	(7.)
CZ06	Jihovýchod	66,6 %		69,0 %		78,1 %		80,3 %		100,0 %		100,0 %		162,0 %		164,6 %	
CZ061	Vysočina	67,2 %	(5.)	69,0 %	(9.)	79,5 %	(6.)	82,2 %	(4.)	100,0 %	(1.)	100,0 %	(1.)	171,5 %	(3.)	173,1 %	(4.)
CZ062	Jihomoravský kraj	66,3 %	(9.)	69,0 %	(8.)	77,5 %	(9.)	79,3 %	(9.)	100,0 %	(1.)	100,0 %	(1.)	159,1 %	(12.)	161,8 %	(10.)
CZ07	Střední Morava	67,4 %		69,6 %		79,8 %		82,6 %		100,0 %		100,0 %		161,2 %		164,1 %	
CZ071	Olomoucký kraj	66,7 %	(7.)	69,7 %	(4.)	77,9 %	(8.)	80,4 %	(7.)	100,0 %	(1.)	100,0 %	(1.)	159,3 %	(11.)	159,7 %	(12.)
CZ072	Zlínský kraj	68,4 %	(4.)	69,7 %	(5.)	81,8 %	(3.)	84,7 %	(2.)	100,0 %	(1.)	100,0 %	(1.)	163,6 %	(7.)	170,0 %	(5.)
CZ08	Moravskoslezsko	75,1 %		84,6 %		87,3 %		90,9 %		100,0 %		100,0 %		159,7 %		154,6 %	
CZ081	Moravskoslezský kraj	75,1 %	(1.)	84,6 %	(1.)	87,3 %	(1.)	90,9 %	(1.)	100,0 %	(1.)	100,0 %	(1.)	159,7 %	(10.)	154,6 %	(14.)

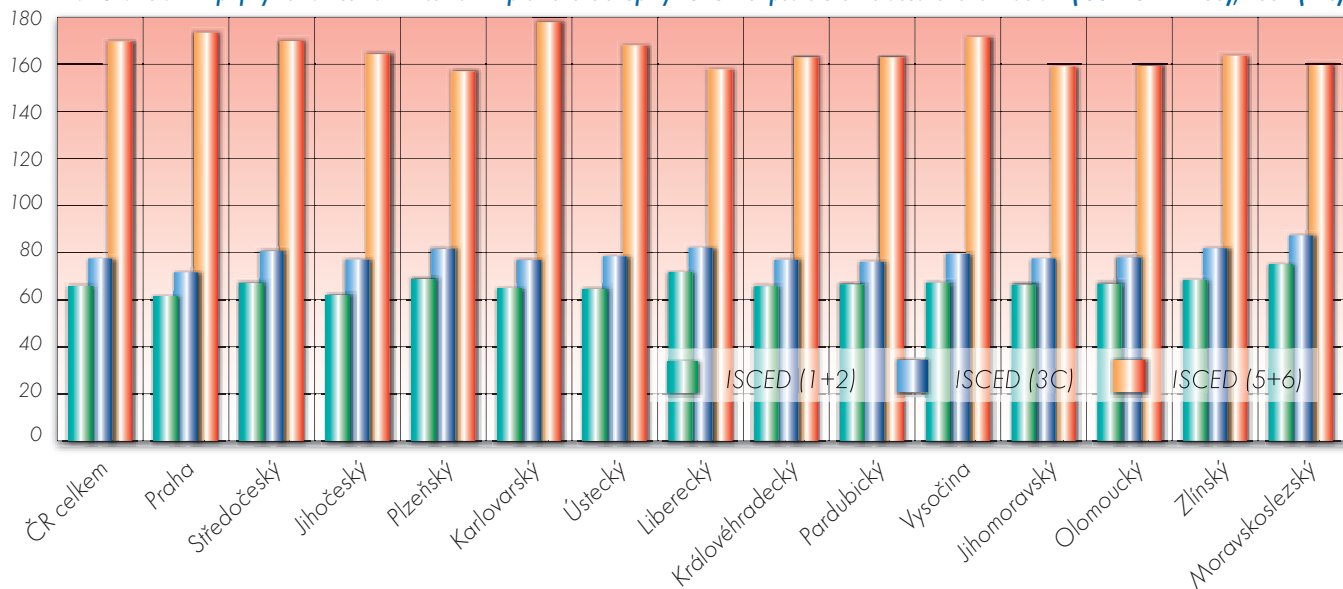
příjmy žen v porovnání s muži, což platí nejvíce právě v případě vysokoškoláků. U žen je zřejmá rovněž výraznější krajová diference poměrů zmíněných příjmů: Praha se zde mnohem jasněji vyděluje od ostatních krajů.

V populaci 30–44 let jsou rozdíly mezi příjmy vysokoškoláků a středoškoláků s maturitou obecně vyšší než v celkové populaci – vysokoškolácké platy jsou zde „očistěné“ od vlivu nejmladších a nejstarších věkových skupin, kde jsou výdělky nižší. Osoby s terciárním vzděláním ve

věkové kategorii 30–44 let tak dosahují vůbec nejvyšších relativních příjmů (muži vyšších než ženy) vzhledem k referenční příjmové hladině (SŠ s maturitou).

Příjmová diference ve věkové kategorii 30–44 let podle vzdělání a krajů je takřka shodná jako u celkové populace: největší rozpětí mezi průměrným příjmem vysokoškoláka a člověka se základním vzděláním nalezneme opět v Praze a v Karlovarském kraji, nejmenší v Moravskoslezském, Libereckém, Olomouckém a Plzeňském kraji.

E4.2 G1: Relativní příjmy ze zaměstnání – celkem – pro věkové skupiny 25–64 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4=100), 2002 (v %)

KAPITOLA

VZDĚLÁVÁNÍ CIZINCŮ

Kapitola o cizincích vzdělávajících se na českých školách byla zařazena již do minulého vydání Krajské ročenky školství (2001). Byla však pojata velice podrobně a obsahovala i údaje, které byly využitelné pouze malým procentem lidí. Údaje v ní zveřejněné obsahovaly především podrobné informace o cizincích studujících na vysokých školách, jejich oborové struktuře apod. Tato struktura však mnohem více, než o zájmu cizinců studovat v jednotlivých krajích České republiky, vypovídá o rozložení vysokých škol na našem území. Z tohoto důvodu a vzhledem k tomu, že za školní rok 2002/03 máme k dispozici i údaje, které se dříve nesledovaly (především o cizincích na mateřských, základních a vyšších odborných školách), rozhodli jsme se v letošním vydání krajské ročenky tuto kapitolu zcela přepracovat.

Statistiky o žácích a studentech cizího státního občanství studujících v rámci školského systému jsou součástí statistik téměř všech vyspělých států a spolu s nadcházejícím vstupem České republiky do Evropské unie a jejím začleňováním do mezinárodních struktur nabývá tato problematika na významu. V posledních letech se ve školách a školských zařízeních objevuje stále větší počet cizinců, a to od úrovně předškolní výchovy až po školy vysoké. Od roku 2002/03 sleduje školská statistika počty cizinců v mateřských, základních a středních školách i podle státního občanství, na vyšších odborných školách jsme schopni říci i to, který obor cizinci studují, a nejpodrobnější údaje máme k dispozici o studentech vysokých škol.

Vzdělávání cizinců na školách v České republice je založeno na Listině lidských práv a svobod, v níž je zakotveno právo na vzdělání. Vzdělávání cizinců na základních, středních a vyšších odborných školách se řídí Pokynem č. 21836/2000-11 MŠMT ke vzdělávání cizinců v základních, středních a vyšších odborných školách, včetně speciálních škol, v České republice. Podle tohoto pokynu je poskytování povinné školní docházky a vzdělávání na středních školách bezplatné pro cizince, kteří mají na území ČR uděleno povolení k trvalému pobytu, kteří na území ČR pobývají přechodně (a byla jim udělena krátkodobá víza k pobytu do 90 dnů, nebo dlouhodobá víza k pobytu nad 90 dnů), kterým byl udělen azyl, a cizincům s vízem za účelem strpění pobytu a za účelem dočasné ochrany.

Studium cizinců na vysokých školách se řídí zákonem č. 111/1998 Sb., o vysokých školách. Podle tohoto zákona cizinci v případě, že veřejná vysoká škola uskutečňuje studijní program pro cizince v cizím jazyce, stanoví poplatek za studium v bakalářských, magisterských a doktorských studijních programech. V ostatních případech student – cizinec studuje za stejných podmínek jako student s českým státním občanstvím.

F 1 Podíl cizinců na jednotlivých typech a druzích škol

Charakteristika ukazatele

Ukazatel charakterizuje podíly dětí cizinců umístěných v mateřských školách, podíl žáků s cizím státním občanstvím na základních školách, středních školách (gymnáziích, středních odborných školách a středních odborných učilištích) a vyšších odborných školách. Speciálními školami se v této kapitole nezabýváme, protože jsou svým způsobem specifické a cizinci účastníci se výuky na nich tvoří pouze 0,3 % žáků.

Metodika výpočtu

$$\frac{C_i}{\sum C_i} \times 100$$

C_i – celkový počet cizinců (dětí, žáků) ve všech formách studia v mateřských, základních, středních a vyšších odborných školách, počet studentů – cizinců v prezenčním studiu na veřejných a soukromých vysokých školách (bez škol ministerstev obrany, vnitra a spravedlnosti) v roce 2002/03

Σi – celkový počet dětí a žáků ve všech formách studia v mateřských, základních, středních, a vyšších odborných školách, studenti veřejných a soukromých vysokých škol v prezenčním studiu (bez škol ministerstev obrany, vnitra a spravedlnosti) v roce 2002/03

Veškeré údaje o vysokých školách jsou v roce 2002/03 bez šesti soukromých vysokých škol, jejichž údaje nebyly zařazeny v systému SIMS.

Zdroj dat

databáze ÚIV za rok 2002/03, výstupy generované z matriky studentů vysokých škol (systém SIMS)

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Nejvyšší podíl cizinců (k celkovému počtu dětí, žáků a studentů) studuje na vysokých školách, kde cizinci tvoří v prezenčním studiu 4,95 % všech studentů. V roce 2001/02 byl tento podíl o něco nižší – na českých vysokých školách tvořili studující cizinci celkem 4,2 %. Spolu s tím, jak postupně narůstají počty studentů vysokých škol, je možné říci, že cizinci projevují stále větší zájem o studium na našich vysokých školách. Zvláště atraktivní je toto studium pro občany Slovenské republiky, u kterých neexistuje jazyková bariéra. Díky tomu studují u nás za stejných podmínek jako čeští studenti, kteří studují na našich vysokých školách (podrobnější informace jsou obsahem ukazatele F6).

Na vyšších odborných školách v České republice tvoří cizinci celkem 1,37 % studentů, v předchozím roce 2001/02 se jednalo o 1,13 %. I zde se dá říci, stejně jako v případě vysokých škol, že zájem cizinců o studium na našich vyšších odborných školách je poměrně vysoký. Není bez zajímavosti, že téměř tři čtvrtiny cizinců studujících na českých vyšších odborných školách tvoří Slováci.

Na středních školách v České republice studovaly v roce 2002/03 téměř tři tisíce cizinců, kteří však při vysokém celkovém počtu žáků středních škol tvořili pouze 0,53 % všech jejich žáků. V porovnání s ostatními druhy středních škol studuje poměrně hodně cizinců na gymnáziích (tvoří 0,85 % všech studentů). Na středních odborných školách tvoří cizinci 0,52 % žáků a na středních odborných učilištích činí tento podíl pouze 0,31 %.

Na českých gymnáziích a středních odborných školách studuje celkem 1 923 žáků cizího státního občanství (tedy 0,58 % všech žáků gymnázií a středních odborných škol). Z našich statistik jsme schopni odlišit, jaký podíl tvoří občané Slovenské republiky, jaký podíl uprchlíci, bezdomovci a přesídlenci a jaké procento žáků je z jiných států.

V posledních letech začínají cizinci navštěvovat i české **základní a mateřské školy**. Podíl cizinců je zde poměrně vysoký, v celorepublikovém měřítku tvoří cizinci na základních školách 1,05 % všech žáků a na mateřských školách 1,11 %. Je to způsobeno především tím, že vzrůstá počet azylantů a cizinců s trvalým pobytem v České republice. Jedná se především o mladé lidi, kteří buď již mají děti nebo si rodiny zakládají a snaží se integrovat sebe i své děti do nového prostředí.

Regionální rozdíly

V rámci České republiky je poměrně atypickým regionem Praha, která se v podílech cizinců na všech typech a druzích škol řadí na 1.–2. místo. Je to dáno především vyšší koncentrací cizinců v Praze jako v hlavním městě, vyšší koncentrací sídel zahraničních firem i cizinců, kteří se zde chtějí usadit „natrvalo“. Dalším krajem, který vykazuje poměrně vysoké podíly cizinců v rámci vzdělávacího systému, od mateřských po

střední školy, je kraj Karlovarský. Tento kraj v podílech dětí v mateřských školách a v podílech cizinců studujících na gymnáziích dokonce vykazuje v rámci mezikrajového srovnání nejvyšší hodnoty.

Na druhém konci škály, tedy s nejmenšími podíly cizinců ve vzdělávacím systému, se řadí kraje Pardubický a Vysočina, které jsou v pomyslném žebříčku u všech typů a druhů škol na desátém a nižším místě.

Největší **podíl cizinců v mateřských školách** je v Karlovarském kraji a v Praze. Podíly cizinců v mateřských školách jsou zde významně vyšší než v jiných krajích a významně převyšují celorepublikový průměr. V Karlovarském kraji tvoří cizinci celkem 4,42 % všech dětí mateřských škol a v Praze se jedná o 3,83 % dětí v mateřských školách. Nad celorepublikovým průměrem se pohybuje i kraj Plzeňský a Ústecký, ve kterých tvoří cizinci v mateřských školách celkem 1,60 resp. 1,43 % dětí. V ostatních krajích je podíl cizinců v mateřských školách nižší než 1 %.

Obdobná situace jako v případě mateřských škol nastává i v základních školách. Nejvyšší **podíl cizinců mezi žáky základních škol** je opět v Praze a v Karlovarském kraji (tentokrát v opačném pořadí než tomu bylo u mateřských škol – 3,28 % v Praze a 3,27 % v Karlovarském kraji). Následují opět kraj Ústecký a Plzeňský se svými 1,34 % a 1,25 % cizinců v základních školách.

Podíly cizinců mezi žáky **středních škol** se v jednotlivých krajích pohybují v rozmezí 0,21 %–0,66 % s výjimkou Prahy (1,38 %) a Karlovarského kraje (1,05 %). Hodnot převyšujících celorepublikový průměr 0,53 % dosahují ještě Ústecký, Jihočeský a Liberecký kraj. Obdobná situace nastává i u jednotlivých druhů středních škol – gymnázií, středních odborných škol a středních odborných učilišť.

V oblasti **vyššího odborného školství** je nejvyšší podíl cizinců na školách v Moravskoslezském kraji (6,48 %), kde je i nejvyšší absolutní počet cizinců (160), a z naprosté většiny se jedná o slovenské občany. Dalším krajem s poměrně vysokým zastoupením cizinců na vyšších odborných školách je Praha, kde studuje celkem 100 cizinců, kteří tvoří 1,46 % žáků vyšších odborných škol. V ostatních krajích je celkově malý počet cizinců (max. 38 žáků), a proto nemá smysl je podrobně rozebírat.

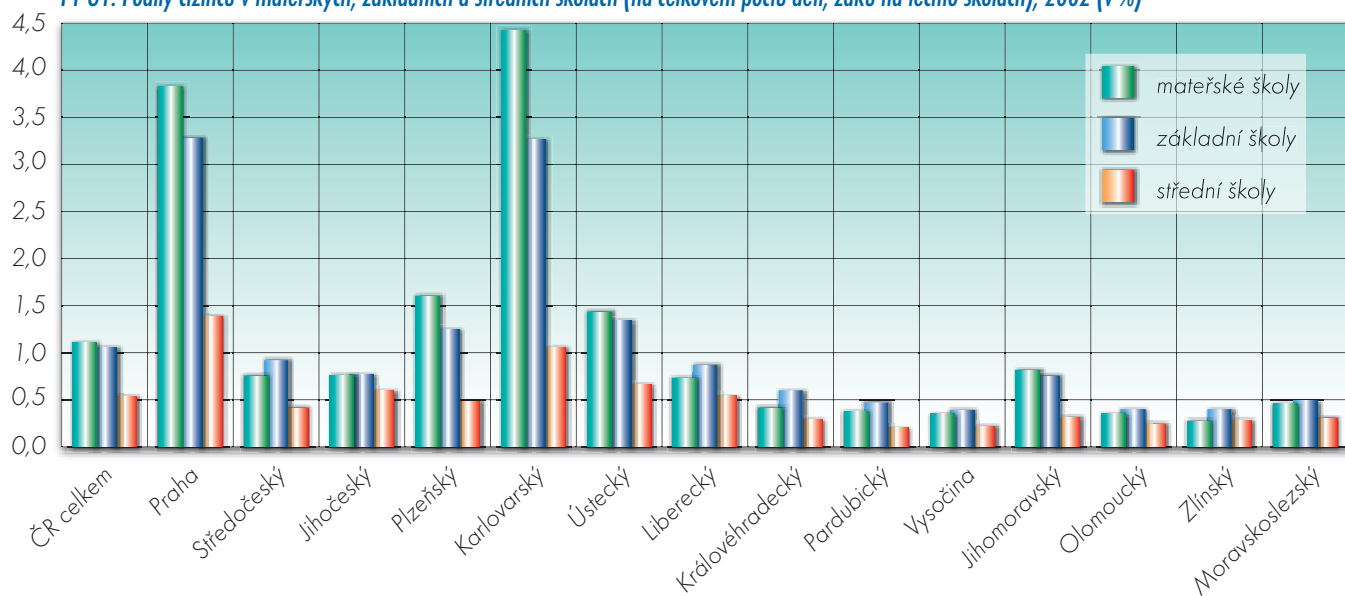
Specifická je situace v **podílech cizinců studujících na vysokých školách** v jednotlivých krajích. Podíly cizinců závisí především na atraktivnosti vysokých škol umístěných v regionu, na jejich historické prestiži, ... Proto se podílem cizinců na vysokých školách v regionální měřítku zabýváme pouze okrajově. Nejvyšší podíly cizinců studujících na vysokých školách jsou v Praze (6,98 %), Libereckém (5,75 %) a Olomouckém (5,54 %) kraji. Ostatní kraje vykazují hodnoty nižší než je celorepublikový průměr (4,95 %).

F1 T1: Podíly cizinců v jednotlivých typech a druzích škol (na celkovém počtu dětí, žáků, studentů v těchto školách), 2002 (v %)

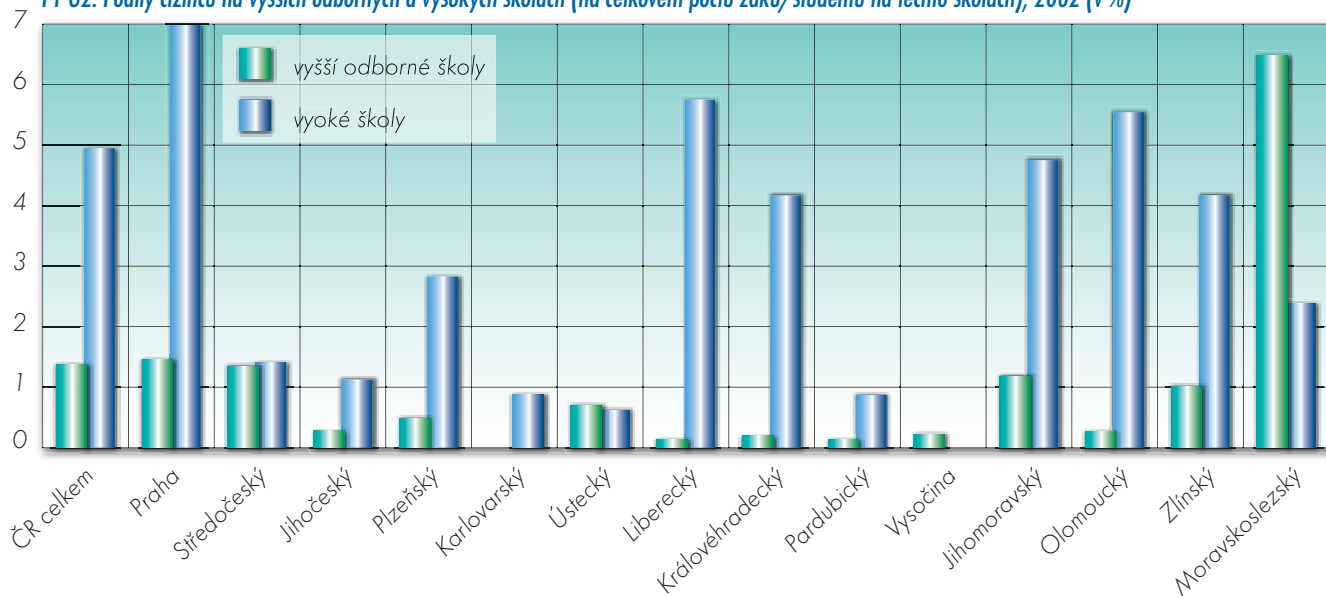
Území		mateřské školy		základní školy		střední školy celkem		gymnázia		střední odborné školy		střední odborná učiliště		vyšší odborné školy		vysoké školy	
ČR celkem		1,11 %		1,05 %		0,53 %		0,85 %		0,52 %		0,31 %		1,37 %		4,95 %	
CZ01	Praha	3,83 %		3,28 %		1,38 %		1,98 %		1,40 %		0,64 %		1,46 %		6,98 %	
CZ011	Hlavní město Praha	3,83 %	(2.)	3,28 %	(1.)	1,38 %	(1.)	1,98 %	(2.)	1,40 %	(1.)	0,64 %	(1.)	1,46 %	(2.)	6,98 %	(1.)
CZ02	Střední Čechy	0,75 %		0,92 %		0,41 %		0,51 %		0,49 %		0,26 %		1,35 %		1,42 %	
CZ021	Středočeský kraj	0,75 %	(7.)	0,92 %	(5.)	0,41 %	(7.)	0,51 %	(9.)	0,49 %	(5.)	0,26 %	(7.)	1,35 %	(3.)	1,42 %	(9.)
CZ03	Jihozápad	1,12 %		0,99 %		0,55 %		1,19 %		0,38 %		0,30 %		0,34 %		2,19 %	
CZ031	Jihočeský kraj	0,76 %	(6.)	0,77 %	(7.)	0,60 %	(4.)	1,54 %	(3.)	0,35 %	(7.)	0,23 %	(10.)	0,28 %	(8.)	1,12 %	(10.)
CZ032	Plzeňský kraj	1,60 %	(3.)	1,25 %	(4.)	0,48 %	(6.)	0,71 %	(5.)	0,42 %	(6.)	0,41 %	(5.)	0,49 %	(7.)	2,83 %	(7.)
CZ04	Severozápad	2,23 %		1,87 %		0,76 %		1,41 %		0,70 %		0,46 %		0,59 %		0,67 %	
CZ041	Karlovarský kraj	4,42 %	(1.)	3,27 %	(2.)	1,05 %	(2.)	2,31 %	(1.)	0,79 %	(2.)	0,61 %	(2.)	-	(14.)	0,88 %	(11.)
CZ042	Ústecký kraj	1,43 %	(4.)	1,34 %	(3.)	0,66 %	(3.)	1,08 %	(4.)	0,67 %	(3.)	0,41 %	(4.)	0,70 %	(6.)	0,61 %	(13.)
CZ05	Severovýchod	0,49 %		0,64 %		0,33 %		0,37 %		0,37 %		0,26 %		0,15 %		3,84 %	
CZ051	Liberecký kraj	0,73 %	(8.)	0,87 %	(6.)	0,54 %	(5.)	0,67 %	(6.)	0,64 %	(4.)	0,38 %	(6.)	0,14 %	(12.)	5,75 %	(2.)
CZ052	Královéhradecký kraj	0,41 %	(10.)	0,60 %	(9.)	0,29 %	(10.)	0,31 %	(11.)	0,31 %	(8.)	0,26 %	(8.)	0,19 %	(11.)	4,17 %	(6.)
CZ053	Pardubický kraj	0,38 %	(11.)	0,47 %	(11.)	0,21 %	(14.)	0,24 %	(12.)	0,25 %	(11.)	0,14 %	(13.)	0,13 %	(13.)	0,87 %	(12.)
CZ06	Jihovýchod	0,66 %		0,63 %		0,28 %		0,39 %		0,27 %		0,22 %		0,82 %		4,75 %	
CZ061	Vysočina	0,35 %	(12.)	0,39 %	(14.)	0,22 %	(13.)	0,17 %	(14.)	0,23 %	(12.)	0,24 %	(9.)	0,21 %	(10.)	x	x
CZ062	Jihomoravský kraj	0,81 %	(5.)	0,75 %	(8.)	0,31 %	(8.)	0,48 %	(10.)	0,28 %	(9.)	0,20 %	(11.)	1,18 %	(4.)	4,75 %	(4.)
CZ07	Střední Morava	0,31 %		0,40 %		0,26 %		0,38 %		0,17 %		0,27 %		0,66 %		5,20 %	
CZ071	Olomoucký kraj	0,35 %	(13.)	0,40 %	(13.)	0,24 %	(12.)	0,54 %	(7.)	0,12 %	(14.)	0,14 %	(14.)	0,26 %	(9.)	5,54 %	(3.)
CZ072	Zlínský kraj	0,27 %	(14.)	0,40 %	(12.)	0,28 %	(11.)	0,19 %	(13.)	0,20 %	(13.)	0,41 %	(3.)	1,01 %	(5.)	4,17 %	(5.)
CZ08	Moravskoslezsko	0,46 %		0,49 %		0,30 %		0,53 %		0,28 %		0,16 %		6,48 %		2,39 %	
CZ081	Moravskoslezský kraj	0,46 %	(9.)	0,49 %	(10.)	0,30 %	(9.)	0,53 %	(8.)	0,28 %	(10.)	0,16 %	(12.)	6,48 %	(1.)	2,39 %	(8.)

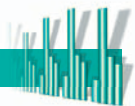
F1 G1: Podíly cizinců v mateřských, základních a středních školách (na celkovém počtu dětí, žáků na těchto školách), 2002 (v %)

F1 G2: Podíly cizinců na vyšších odborných a vysokých školách (na celkovém počtu žáků/studentů na těchto školách), 2002 (v %)

F 2 Cizinci v mateřských školách

Charakteristika ukazatele

Ukazatel popisuje rozložení dětí – cizinců v mateřských školách podle jejich státního občanství, a to ve členění podle státní příslušnosti slovenské, vietnamské, ruské, ukrajinské, polské, německé a ostatní. Do výčtu států byly vybrány nejčastěji se vyskytující státy ve statistikách cizinců (Slovensko, Vietnam, Rusko, Ukrajina), a to nejen v mateřských školách, ale pro lepší srovnatelnost v celém školském systému navíc jsme do přehledů zařadili i další dva naše sousedící státy – Polsko a Německo.

Metodika výpočtu

$$\frac{C_{mi}}{C_m} \times 100$$

C_{mi} – počet dětí – cizinců podle jejich státní příslušnosti zapsaných v mateřských školách v roce 2002/03

C_m – celkový počet dětí – cizinců zapsaných do mateřských škol v roce 2002/03

Zdroj dat

databáze ÚIV za rok 2002/03

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

V mateřských školách je zapsáno celkem 3 083 cizinci, největší podíl tvoří občané Vietnamu (41,3%), Ukrajiny (16,9%), Slováci jsou zastoupeni necelou desetinou cizinců zapsaných do mateřských škol a ruští státní příslušníci 6,8%. Cizinci z ostatních států tvoří zbývajících 26,4%.

Regionální rozdíly

Struktura dětí – cizinců zapsaných do mateřských škol podle státní příslušnosti se v jednotlivých regionech výrazně liší. Pokud se zamě-

říme na čtyři kraje, kde cizinci na mateřských školách tvoří více než je celorepublikový průměr (1,1%), tedy na kraje Karlovarský, Prahu, Plzeňský a Ústecký, jsou na první pohled patrné podstatné rozdíly. Zatímco v Karlovarském, Plzeňském a Ústeckém kraji jsou nadpoloviční většinou zastoupeni děti s vietnamským státním občanstvím (více než 60% cizinců zapsaných v mateřských školách), v Praze jsou jednotlivé uváděné státy zastoupeny mnohem rovnoměrněji (20,2% Ukrajinci, 19,9% Vietnamci, 13,8% Rusové, 8,8% Slováci). tento fakt může svědčit o vyšší koncentraci vietnamských občanů do již zmíněných krajů. V případě Prahy se homogennější zastoupení občanů více států dá předpokládat vzhledem k celkově vyšší koncentraci cizinců v hlavním městě.

Porovnáváme-li jednotlivé kraje podle toho, jaký podíl cizinců v mateřských školách tvoří státní příslušníci jednotlivých států, dostáváme se k následujícím závěrům:

- Děti – občané Slovenské republiky tvoří největší podíl cizinců zapsaných v mateřských školách v Pardubickém, Královéhradeckém, Zlínském, Moravskoslezském a Středočeském kraji. Kraj Vysočina a kraje oblasti Jihozápad a Severozápad (Karlovarský, Ústecký, Plzeňský a Jihočeský) nedosahují v podílu dětí slovenského státního občanství v mateřských školách celorepublikového průměru 8,5%.
- Podíl dětí vietnamského původu mezi cizinci zapsanými do mateřských škol se pohybuje v jednotlivých krajích mezi 19,3% v Praze a 77,9% v Karlovarském kraji. Jak je vidět, rozptyl hodnot je velice široký, nad celorepublikový průměr se kromě již výše zmíněného kraje Karlovarského umístily i kraje Plzeňský, Moravskoslezský, Zlínský, Liberecký a Jihomoravský.
- Občané Ruska nenavštěvují mateřské školy v Královéhradeckém, Olomouckém, Zlínském kraji a na Vysočině. Naopak v Praze tvoří 13,8% všech cizinců zapsaných v mateřských školách. V ostatních krajích se na celkovém počtu cizinců zapsaných do mateřských škol podílejí 0,43%–7,1%.

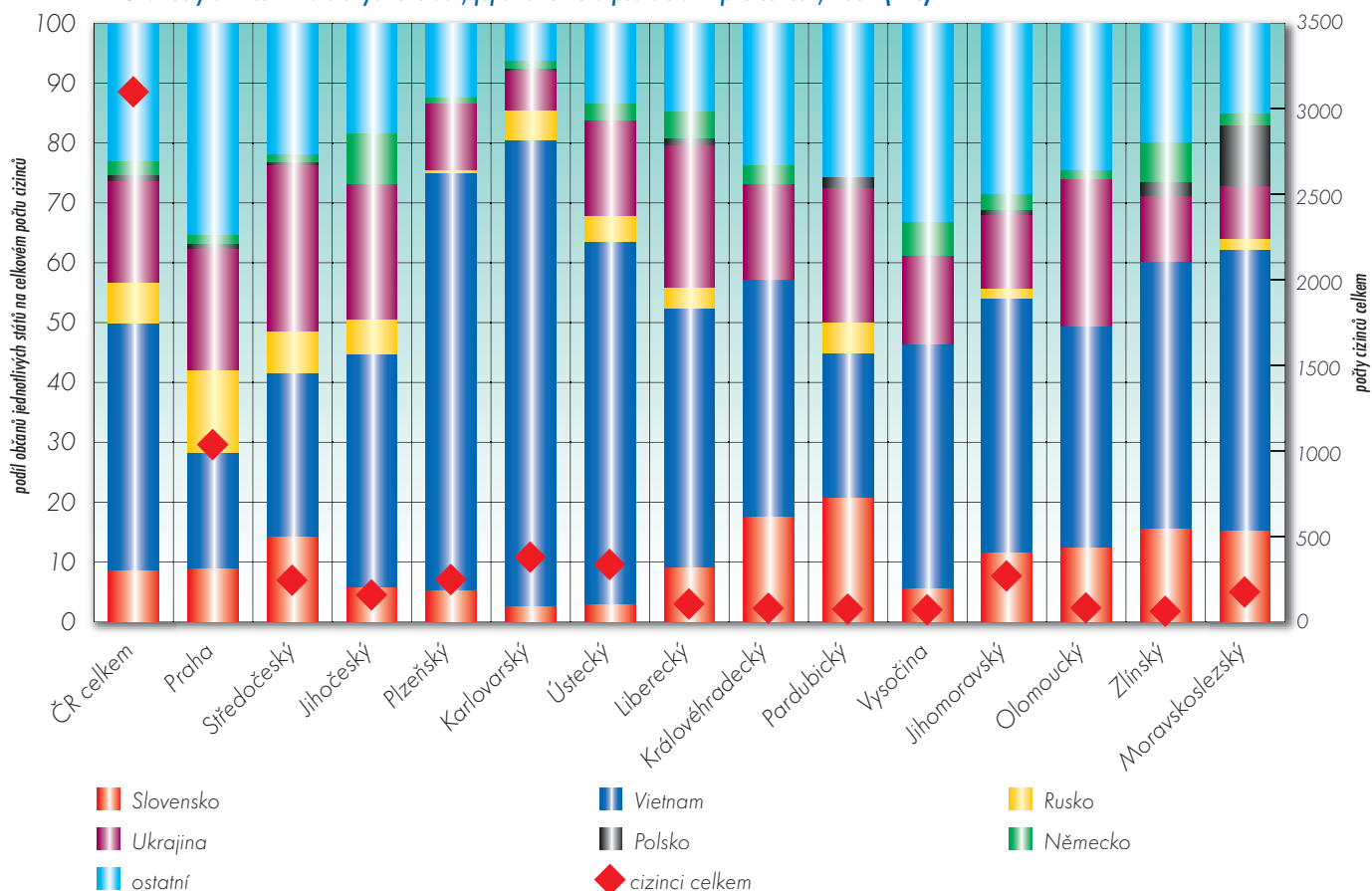
F2 T1: Počty cizinců v mateřských školách, jejich struktura podle státní příslušnosti, 2002 (v %)

Území	podíl cizinců podle státní příslušnosti								počet cizinců celkem
	Slovensko	Vietnam	Rusko	Ukrajina	Polsko	Německo	ostatní státy		
ČR celkem	8,50 %	41,32 %	6,84 %	16,87 %	1,04 %	2,24 %	23,19 %	3 083	
CZ01 Praha	8,82 %	19,31 %	13,82 %	20,20 %	0,88 %	1,47 %	35,49 %	1 020	
CZ011 Hlavní město Praha	8,82 % (9.)	19,31 % (14.)	13,82 % (1.)	20,20 % (6.)	0,88 % (5.)	1,47 % (10.)	35,49 % (1.)	1 020 (1.)	
CZ02 Střední Čechy	14,10 %	27,31 %	7,05 %	27,75 %	0,44 %	1,32 %	22,03 %	227	
CZ021 Středočeský kraj	14,10 % (5.)	27,31 % (12.)	7,05 % (2.)	27,75 % (1.)	0,44 % (7.)	1,32 % (12.)	22,03 % (7.)	227 (6.)	
CZ03 Jihozápad	5,38 %	58,06 %	2,42 %	15,59 %	0,00 %	3,76 %	14,78 %	372	
CZ031 Jihočeský kraj	5,67 % (10.)	39,01 % (10.)	5,67 % (3.)	22,70 % (4.)	0,00 % (9.)	8,51 % (1.)	18,44 % (9.)	141 (8.)	
CZ032 Plzeňský kraj	5,19 % (12.)	69,70 % (2.)	0,43 % (10.)	11,26 % (11.)	0,00 % (9.)	0,87 % (13.)	12,55 % (13.)	231 (5.)	
CZ04 Severozápad	2,64 %	69,75 %	4,70 %	11,01 %	0,15 %	2,06 %	9,69 %	681	
CZ041 Karlovarský kraj	2,49 % (14.)	77,90 % (1.)	4,97 % (5.)	6,63 % (14.)	0,28 % (8.)	1,38 % (11.)	6,35 % (14.)	362 (2.)	
CZ042 Ústecký kraj	2,82 % (13.)	60,50 % (3.)	4,39 % (6.)	15,99 % (7.)	0,00 % (9.)	2,82 % (6.)	13,48 % (12.)	319 (3.)	
CZ05 Severovýchod	14,83 %	36,84 %	2,87 %	21,05 %	0,96 %	2,87 %	20,57 %	209	
CZ051 Liberecký kraj	9,09 % (8.)	43,18 % (6.)	3,41 % (7.)	23,86 % (3.)	1,14 % (4.)	4,55 % (4.)	14,77 % (11.)	88 (9.)	
CZ052 Královéhradecký kraj	17,46 % (2.)	39,68 % (9.)	0,00 % (11.)	15,87 % (8.)	0,00 % (9.)	3,17 % (5.)	23,81 % (6.)	63 (11.)	
CZ053 Pardubický kraj	20,69 % (1.)	24,14 % (13.)	5,17 % (4.)	22,41 % (5.)	1,72 % (3.)	0,00 % (14.)	25,86 % (4.)	58 (12.)	
CZ06 Jihovýchod	10,46 %	42,16 %	1,31 %	12,75 %	0,65 %	3,27 %	29,41 %	306	
CZ061 Vysočina	5,56 % (11.)	40,74 % (8.)	0,00 % (11.)	14,81 % (9.)	0,00 % (9.)	5,56 % (3.)	33,33 % (2.)	54 (13.)	
CZ062 Jihomoravský kraj	11,51 % (7.)	42,46 % (7.)	1,59 % (9.)	12,30 % (10.)	0,79 % (6.)	2,78 % (7.)	28,57 % (3.)	252 (4.)	
CZ07 Střední Morava	13,64 %	40,00 %	0,00 %	19,09 %	0,91 %	3,64 %	22,73 %	110	
CZ071 Olomoucký kraj	12,31 % (6.)	36,92 % (11.)	0,00 % (11.)	24,62 % (2.)	0,00 % (9.)	1,54 % (9.)	24,62 % (5.)	65 (10.)	
CZ072 Zlínský kraj	15,56 % (3.)	44,44 % (5.)	0,00 % (11.)	11,11 % (12.)	2,22 % (2.)	6,67 % (2.)	20,00 % (8.)	45 (14.)	
CZ08 Moravskoslezsko	15,19 %	46,84 %	1,90 %	8,86 %	10,13 %	1,90 %	15,19 %	158	
CZ081 Moravskoslezský kraj	15,19 % (4.)	46,84 % (4.)	1,90 % (8.)	8,86 % (13.)	10,13 % (1.)	1,90 % (8.)	15,19 % (10.)	158 (7.)	

- Poměrně vysoké zastoupení ukrajinských dětí mezi cizinci zapsanými do mateřských škol se vyskytují ve Středočeském, Olomouckém, Libereckém, Jihočeském, Pardubickém kraji a Praze, kde se podílí na celkovém počtu cizinců v mateřských školách více než 20 %.
- Z ostatních států stojí za zmínku i děti s polským státním občanstvím, které se účastní výchovy v mateřských školách tradičně především v Moravskoslezském kraji (10,1 % cizinců), kde jsou i zřízeny školy s polským výchovným jazykem.

F2 G1: Počty cizinců v mateřských školách, jejich struktura podle státní příslušnosti, 2002 (v %)

F 3 Cizinci v základních školách

Charakteristika ukazatele

Ukazatel popisuje rozložení žáků – cizinců v základních školách podle jejich státního občanství, a to ve členění podle státní příslušnosti slovenské, vietnamské, ruské, ukrajinské, polské, německé a ostatní. Do výčtu států byly, stejně jako v případě mateřských škol, vybrány nejčastěji se vyskytující státy ve statistikách cizinců (Slovensko, Vietnam, Rusko, Ukrajina), a to nejen v základních školách, ale pro lepší srovnatelnost v celém školském systému, navíc jsme do přehledů zařadili i další dva naše sousedící státy – Polsko a Německo.

Metodika výpočtu

$$\frac{C_{zi}}{C_z} \times 100$$

C_{zi} – počet cizinců navštěvujících základní školy podle jejich státní příslušnosti v roce 2002/03

C_z – celkový počet cizinců v základních školách v roce 2002/03

Zdroj dat

databáze ÚIV za rok 2002/03

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

V základních školách je zapsáno celkem 10 406 cizinců, největší podíl tvoří občané Vietnamu (26,6%), Ukrajiny (23,7%), Slovenska (12,2%) a ruští státní příslušníci (9,7%). Cizinci z ostatních států tvoří zbývajících 27,9%. Kromě uvedených zemí stojí za zmínku i Kazachstán – celkový počet kazašských žáků na našich základních školách se pohybuje nad hranicí 200 žáků a tvoří tedy téměř dvě procenta všech cizinců na základních školách.

Regionální rozdíly

Obdobně jako v případě mateřských škol se struktura žáků – cizinců v základních školách podle státní příslušnosti v jednotlivých regionech významně liší.

Opět se zaměříme na čtyři kraje, kde cizinci v základních školách tvoří větší podíl žáků základních škol, než je celorepublikový průměr (1,05%), tedy na Prahu, kraje Karlovarský, Ústecký a Plzeňský, kde jsou ve struktuře cizinců na první pohled patrné podstatné rozdíly. V Karlovarském kraji tvoří nadpoloviční většinu cizinců v základních školách Vietnamci, další v pořadí – Ukrajinci – jsou zastoupeni 14,5%. V Plzeňském kraji opět převládají Vietnamci (43,4%), následovaní Ukrajinci, kteří však tvoří již více než čtvrtinu cizinců (27,2%). O něco rovnoměrnější rozložení cizinců na základních školách podle jejich státního občanství najdeme v Ústeckém kraji, kde tvoří Vietnamci 39,9%, Ukrajinci 20,4% a Slováci 10,3%. Hlavní město Praha, kde je cizinců v porovnání jednotlivých krajů nejvíce (3 100 žáků) a kde tvoří největší podíl žáků základních škol (3,3%), jsou mezi cizinci nejčastěji zastoupeni Ukrajinci (25,9%), Rusové (17,4%), Vietnamci (16,3%) a Slováci (8,7%).

Při porovnání struktury cizinců účastníků se vzdělávání na základních školách podle státního občanství se dostáváme k následujícím závěrům:

- Občané Slovenské republiky, kteří jsou žáky českých základních škol, tvoří nejvyšší podíl cizinců v Moravskoslezském (31,4%), Zlínském, Pardubickém a Středočeském kraji. V ostatních krajích se pohybují podíly Slováků na celkovém počtu cizinců na úrovni 5,9%–15,7%.
- Vietnamci tvoří největší podíl cizinců na základních školách v Karlovarském kraji, kde hodnota tohoto podílu dosahuje úrovně 57,7%. Dalšími v pořadí jsou Plzeňský (43,4%) a Ústecký kraj (39,9%). všechny tyto kraje patří do skupiny regionů s celkově nej-

F3 T1: Počty cizinců v základních školách, jejich struktura podle státní příslušnosti, 2002 (v %)

Území		podíly cizinců podle státní příslušnosti										počet cizinců celkem
		Slovensko	Vietnam	Rusko	Ukrajina	Polsko	Německo	ostatní státy				
ČR celkem		12,19%	26,55%	9,66%	23,71%	1,58%	1,09%	25,24%	10 406			
CZ01	Praha	8,65%	16,32%	17,39%	25,90%	0,77%	0,81%	30,16%	3 100			
CZ011	Hlavní město Praha	8,65% (11.)	16,32% (12.)	17,39% (1.)	25,90% (7.)	0,77% (10.)	0,81% (10.)	30,16% (4.)	3 100 (1.)			
CZ02	Střední Čechy	16,73%	12,58%	9,23%	33,67%	1,22%	0,51%	26,06%	986			
CZ021	Středočeský kraj	16,73% (4.)	12,58% (14.)	9,23% (2.)	33,67% (2.)	1,22% (5.)	0,51% (13.)	26,06% (7.)	986 (4.)			
CZ03	Jihozápad	9,14%	35,76%	3,82%	29,37%	0,27%	2,04%	19,61%	1 127			
CZ031	Jihočeský kraj	12,08% (8.)	25,42% (7.)	5,83% (10.)	32,29% (3.)	0,00% (13.)	1,67% (3.)	22,71% (10.)	480 (8.)			
CZ032	Plzeňský kraj	6,96% (13.)	43,43% (2.)	2,32% (14.)	27,20% (5.)	0,46% (12.)	2,32% (1.)	17,31% (13.)	647 (6.)			
CZ04	Severozápad	8,17%	48,45%	7,31%	17,58%	0,53%	1,29%	16,67%	2 093			
CZ041	Karlovarský kraj	5,89% (14.)	57,74% (1.)	8,09% (4.)	14,49% (13.)	0,00% (13.)	1,30% (5.)	12,49% (14.)	1 001 (3.)			
CZ042	Ústecký kraj	10,26% (10.)	39,93% (3.)	6,59% (7.)	20,42% (10.)	1,01% (7.)	1,28% (6.)	20,51% (11.)	1 092 (2.)			
CZ05	Severovýchod	11,30%	19,83%	7,46%	31,24%	2,56%	1,60%	26,01%	938			
CZ051	Liberecký kraj	10,37% (9.)	19,15% (11.)	8,51% (3.)	31,12% (4.)	5,05% (2.)	1,86% (2.)	23,94% (9.)	376 (9.)			
CZ052	Královéhradecký kraj	8,28% (12.)	20,55% (9.)	7,06% (6.)	34,66% (1.)	0,92% (8.)	1,53% (4.)	26,99% (6.)	326 (10.)			
CZ053	Pardubický kraj	16,95% (3.)	19,92% (10.)	6,36% (8.)	26,69% (6.)	0,85% (9.)	1,27% (7.)	27,97% (5.)	236 (13.)			
CZ06	Jihovýchod	15,39%	25,65%	4,07%	18,10%	0,97%	0,68%	35,14%	1 033			
CZ061	Vysočina	14,62% (7.)	20,75% (8.)	2,83% (13.)	21,23% (9.)	0,47% (11.)	0,47% (14.)	39,62% (1.)	212 (14.)			
CZ062	Jihomoravský kraj	15,59% (6.)	26,92% (4.)	4,38% (12.)	17,30% (12.)	1,10% (6.)	0,73% (12.)	33,98% (3.)	821 (5.)			
CZ07	Střední Morava	19,47%	20,70%	6,76%	20,90%	1,43%	0,82%	29,92%	488			
CZ071	Olomoucký kraj	15,66% (5.)	26,91% (5.)	6,02% (9.)	24,10% (8.)	1,61% (3.)	0,80% (11.)	24,90% (8.)	249 (11.)			
CZ072	Zlínský kraj	23,43% (2.)	14,23% (13.)	7,53% (5.)	17,57% (11.)	1,26% (4.)	0,84% (9.)	35,15% (2.)	239 (12.)			
CZ08	Moravskoslezsko	31,36%	25,59%	5,30%	7,96%	11,39%	1,09%	17,32%	641			
CZ081	Moravskoslezský kraj	31,36% (1.)	25,59% (6.)	5,30% (11.)	7,96% (14.)	11,39% (1.)	1,09% (8.)	17,32% (12.)	641 (7.)			

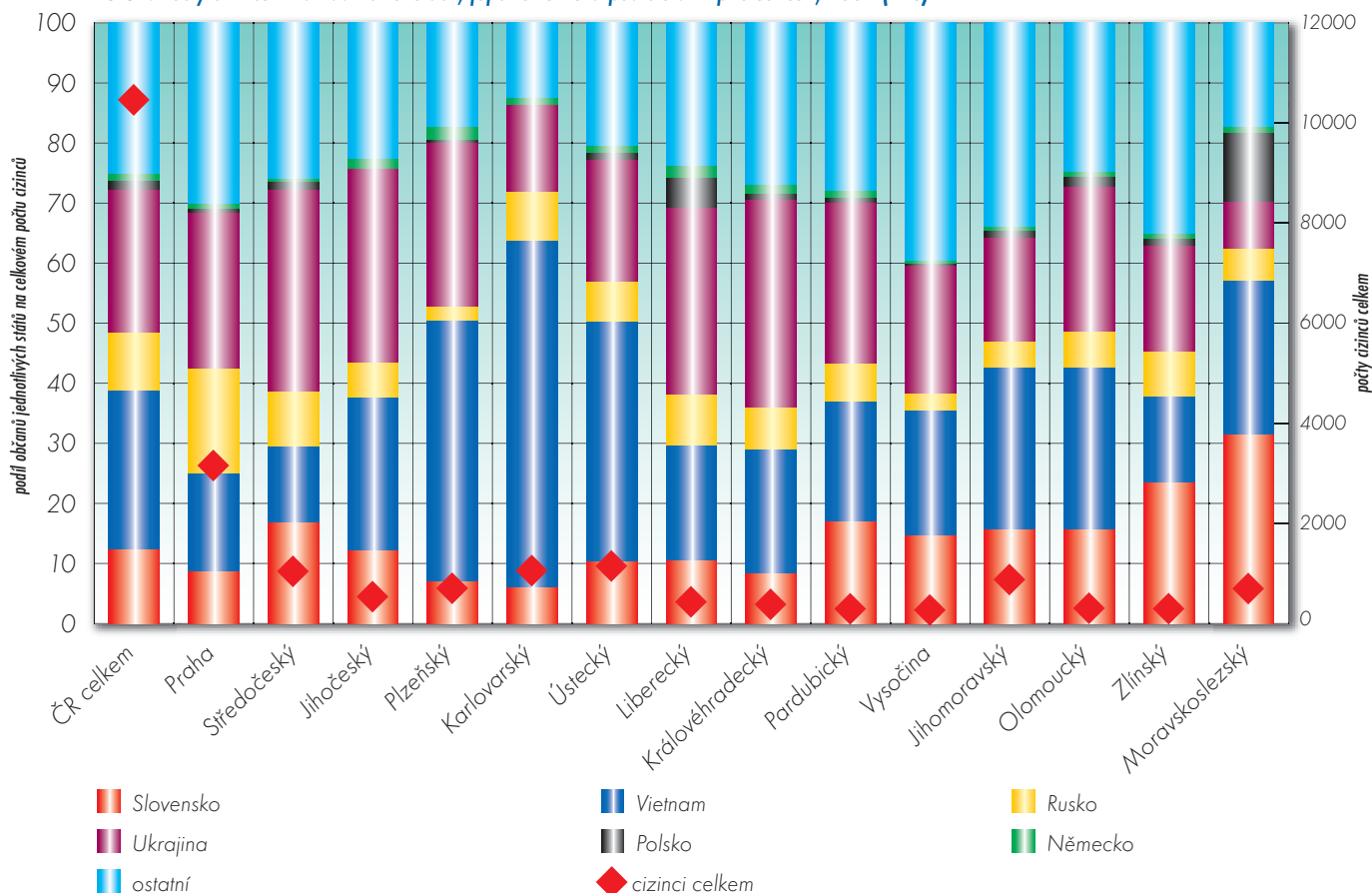
vyšším podílem cizinců na celkovém počtu žáků základních škol (viz ukazatel F1).

- Podíly Rusů na celkovém počtu žáků základních škol se v jednotlivých krajích liší velice významně. Nejvyšší podíl vykazuje Praha (17,4 %), Středočeský (9,2 %) a Liberecký kraj (8,5 %). Ostatní kraje nedosahují úrovně celorepublikového průměru, který činí 9,7 %.
- Poměrně vysoký podíl cizinců na českých základních školách tvoří Ukrajinci (23,7 %). V Královéhradeckém a Středočeském kraji tvoří dokonce více než třetinu všech cizinců vzdělávajících se na základních školách, v případě Jihočeského kraje se jedná o něco méně než

o třetinu cizinců. Extrémně nízkých hodnot v podílu Ukrajinců dosahuje Moravskoslezský kraj se svými 8 %. Ostatní kraje se pohybují v rozmezí hodnot 14,5 %–31,1 %.

- Z dalších států, jejichž občané se účastní výuky na našich základních školách, stojí za zmínku Polsko. I když v celorepublikovém měřítku se státní občané Polska podílejí na celkovém počtu cizinců v základních školách pouze 1,6 %, významný je jejich podíl v Moravskoslezském kraji, kde tvoří více než desetinu všech cizinců – 11,4 %, a to především díky silně zastoupené polské komunitě v tomto regionu a díky možnosti výuky na základní škole v polském jazyce.

F3 G1: Počty cizinců v základních školách, jejich struktura podle státní příslušnosti, 2002 (v %)

F 4 Cizinci ve středních školách

Charakteristika ukazatele

Ukazatel popisuje rozložení cizinců ve středních školách podle jejich státního občanství, a to ve členění podle státní příslušnosti slovenské, vietnamské, ruské, ukrajinské, polské, německé a ostatní. Do výčtu států byly, stejně jako v případě mateřských a základních škol, vybrány nejčastěji se vyskytující státy ve statistikách cizinců (Slovensko, Vietnam, Rusko, Ukrajina), pro lepší srovnatelnost v celém školském systému navíc jsme do přehledů zařadili i další dva naše sousedící státy – Polsko a Německo.

Metodika výpočtu

$$\frac{C_{si}}{C_s} \times 100$$

C_{si} – počet cizinců navštěvujících střední školy (bez ohledu na druh a formu studia, bez škol ministerstev vnitra, obrany a spravedlnosti) podle jejich státní příslušnosti v roce 2002/03

C_s – celkový počet cizinců studujících ve středních školách (bez ohledu na druh a formu studia, bez škol ministerstev vnitra, obrany a spravedlnosti) v roce 2002/03

Zdroj dat

databáze ÚIV za rok 2002/03

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

V České republice studuje na středních školách celkem 2 938 cizinců, z toho 1 210 na gymnáziích, 1 127 na středních odborných školách a 601 na středních odborných učilištích. Více než pětinu (21,4%) z nich tvoří

Ukrajinci, 16,8% Rusové, 13,5% Slováci. Němci a Poláci se podílejí na celkovém počtu cizinců na středních školách 3,5%, resp. 3,8%.

Kromě žáků z uvedených zemí stojí za zmínku ještě žáci z Kazachstánu, Arménie a Mongolska – počet žáků z těchto zemí je vyšší než 100 a podíl žáků z každé této země převyšuje 3% všech cizinců studujících na českých středních školách.

Regionální rozdíly

Rozložení cizinců studujících na středních školách podle jejich státní příslušnosti vykazuje stejně jako v případě mateřských a základních škol, výrazné regionální odlišnosti. Na rozdíl od mateřských a základních škol je však celkový počet cizinců studujících na středních školách v České republice a tím i jejich podíl na celkovém počtu žáků poměrně malý (v celorepublikovém měřítku se jedná pouze o 0,53% žáků). Z tohoto důvodu zde uvádíme méně podrobné údaje, než tomu bylo u základních a mateřských škol.

Kraje, kde podíl cizinců na středních školách převyšuje jedno procento celkového počtu žáků, jsou pouze dva – Praha a Karlovarský kraj. To je však jediné, co tyto kraje z hlediska komentovaného ukazatele spojuje. V Praze je na středních školách mezi cizinci poměrně vysoký podíl občanů Ruska (28,0%), Ukrajiny (17,4%) a více než desetinu cizinců tvoří Slováci (11,56%). Oproti tomu v Karlovarském kraji je, stejně jako v mateřských a základních školách, mezi cizinci na středních školách poměrně velký podíl Vietnamců (41,0%), následují je Ukrajinci (18,0%) a ostatní státy již nejsou zastoupeny ani deseti procenty.

Za zmínku stojí i Moravskoslezský kraj, kde sice cizinci na středních školách tvoří pouze 0,3%, ale téměř čtvrtina z nich jsou Slováci a další čtvrtinu tvoří Poláci.

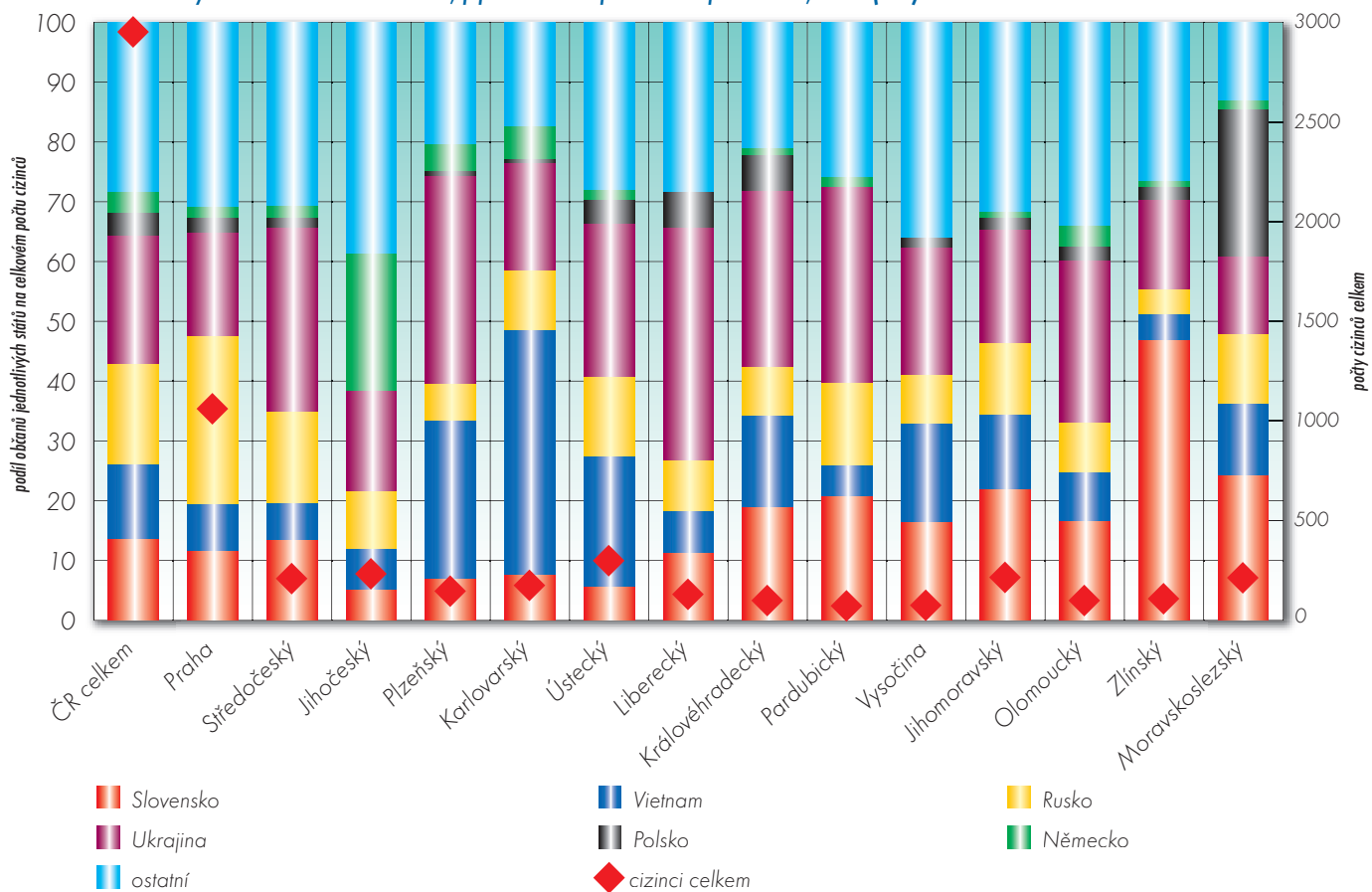
F4 T1: Počty cizinců ve středních školách, jejich struktura podle státní příslušnosti, 2002 (v %)

Území	podíly cizinců podle státní příslušnosti								počet cizinců celkem
	Slovensko	Vietnam	Rusko	Ukrajina	Polsko	Německo	ostatní státy		
ČR celkem	13,48 %	12,46 %	16,81 %	21,44 %	3,81 %	3,54 %	28,45 %	2 938	
CZ01 Praha	11,56 %	7,83 %	27,98 %	17,38 %	2,48 %	1,81 %	30,95 %	1 047	
CZ011 Hlavní město Praha	11,56 % (9.)	7,83 % (9.)	27,98 % (1.)	17,38 % (11.)	2,48 % (5.)	1,81 % (6.)	30,95 % (5.)	1 047 (1.)	
CZ02 Střední Čechy	13,33 %	6,15 %	15,38 %	30,77 %	1,54 %	2,05 %	30,77 %	195	
CZ021 Středočeský kraj	13,33 % (8.)	6,15 % (12.)	15,38 % (2.)	30,77 % (4.)	1,54 % (10.)	2,05 % (5.)	30,77 % (6.)	195 (6.)	
CZ03 Jihozápad	5,70 %	14,25 %	8,26 %	23,65 %	0,28 %	15,95 %	31,91 %	351	
CZ031 Jihočeský kraj	5,02 % (14.)	6,85 % (11.)	9,59 % (8.)	16,89 % (12.)	0,00 % (13.)	22,83 % (1.)	38,81 % (1.)	219 (3.)	
CZ032 Plzeňský kraj	6,82 % (12.)	26,52 % (2.)	6,06 % (13.)	34,85 % (2.)	0,76 % (11.)	4,55 % (3.)	20,45 % (12.)	132 (8.)	
CZ04 Severozápad	6,28 %	28,70 %	12,11 %	22,87 %	2,69 %	3,14 %	24,22 %	446	
CZ041 Karlovarský kraj	7,45 % (11.)	40,99 % (1.)	9,94 % (7.)	18,01 % (10.)	0,62 % (12.)	5,59 % (2.)	17,39 % (13.)	161 (7.)	
CZ042 Ústecký kraj	5,61 % (13.)	21,75 % (3.)	13,33 % (4.)	25,61 % (7.)	3,86 % (4.)	1,75 % (7.)	28,07 % (8.)	285 (2.)	
CZ05 Severovýchod	15,83 %	9,27 %	9,65 %	34,36 %	4,63 %	0,77 %	25,48 %	259	
CZ051 Liberecký kraj	11,21 % (10.)	6,90 % (10.)	8,62 % (9.)	38,79 % (1.)	6,03 % (2.)	0,00 % (13.)	28,45 % (7.)	116 (9.)	
CZ052 Královéhradecký kraj	18,82 % (5.)	15,29 % (5.)	8,24 % (10.)	29,41 % (5.)	5,88 % (3.)	1,18 % (10.)	21,18 % (11.)	85 (11.)	
CZ053 Pardubický kraj	20,69 % (4.)	5,17 % (13.)	13,79 % (3.)	32,76 % (3.)	0,00 % (13.)	1,72 % (8.)	25,86 % (10.)	58 (14.)	
CZ06 Jihovýchod	20,61 %	13,36 %	11,07 %	19,47 %	1,91 %	0,76 %	32,82 %	262	
CZ061 Vysočina	16,39 % (7.)	16,39 % (4.)	8,20 % (12.)	21,31 % (8.)	1,64 % (9.)	0,00 % (13.)	36,07 % (2.)	61 (13.)	
CZ062 Jihomoravský kraj	21,89 % (3.)	12,44 % (6.)	11,94 % (5.)	18,91 % (9.)	1,99 % (8.)	1,00 % (12.)	31,84 % (4.)	201 (4.)	
CZ07 Střední Morava	32,40 %	6,15 %	6,15 %	20,67 %	2,23 %	2,23 %	30,17 %	179	
CZ071 Olomoucký kraj	16,47 % (6.)	8,24 % (8.)	8,24 % (10.)	27,06 % (6.)	2,35 % (6.)	3,53 % (4.)	34,12 % (3.)	85 (11.)	
CZ072 Zlínský kraj	46,81 % (1.)	4,26 % (14.)	4,26 % (14.)	14,89 % (13.)	2,13 % (7.)	1,06 % (11.)	26,60 % (9.)	94 (10.)	
CZ08 Moravskoslezsko	24,12 %	12,06 %	11,56 %	13,07 %	24,62 %	1,51 %	13,07 %	199	
CZ081 Moravskoslezský kraj	24,12 % (2.)	12,06 % (7.)	11,56 % (6.)	13,07 % (14.)	24,62 % (1.)	1,51 % (9.)	13,07 % (14.)	199 (5.)	

F4 G1: Počty cizinců ve středních školách, jejich struktura podle státní příslušnosti, 2002 (v %)

F 5 Cizinci ve vyšších odborných školách

Charakteristika ukazatele

Ukazatel popisuje rozložení cizinců ve vyšších odborných školách podle jejich státního občanství, a to, stejně jako ukazatele F2–F4 ve členění podle státní příslušnosti slovenské, vietnamské, ruské, ukrajinské, polské, německé a ostatní.

Metodika výpočtu

$$\frac{C_{vi}}{C_v} \times 100$$

C_{vi} – počet cizinců navštěvujících vyšší odborné školy (bez ohledu na formu studia, bez škol ministerstev vnitra, obrany a spravedlnosti) podle jejich státní příslušnosti v roce 2002/03

C_v – celkový počet cizinců studujících ve vyšších odborných školách (bez ohledu na formu studia, bez škol ministerstev vnitra, obrany a spravedlnosti) v roce 2002/03

Zdroj dat

databáze ÚIV za rok 2002/03

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

V České republice studuje na středních školách celkem 379 cizinců. Největší podíl z nich tvoří Slováci (72,8%), Ukrajinci (10,6%), Poláci (5%) a Rusové (4,0%). Vzhledem k nízkému celkovému počtu cizinců na vyšších odborných školách nezacházíme v popisu ukazatele do příliš velkých podrobností.

Regionální rozdíly

Z regionálního pohledu má smysl zabývat se pouze Prahou a Moravskoslezským krajem, ve kterých podíl cizinců studujících na vyšších odborných školách převyšuje celorepublikový průměr.

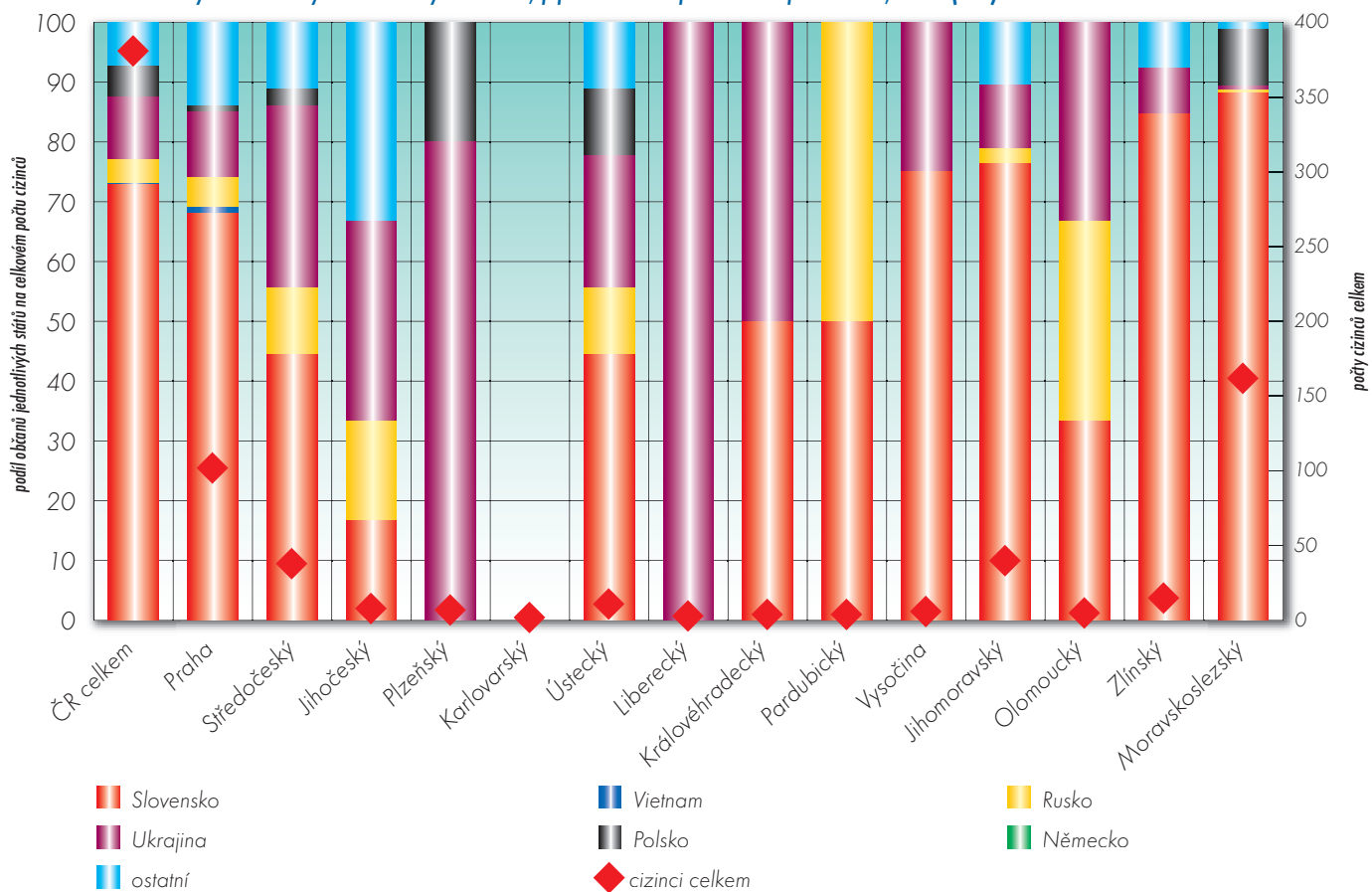
V Praze na vyšších odborných školách mezi cizinci převažují Slováci (68% cizinců), desetinu cizinců tvoří Ukrajinci (11%) a pět procenty Rusové. V Moravskoslezském kraji studuje mezi cizinci na vyšších odborných školách 88,1% Slováků, 9,4% Poláků a ostatní státy jsou zastoupeny pouze okrajově.

F5.T1: Počty cizinců ve vyšších odborných školách, jejich struktura podle státní příslušnosti, 2002 (v%)

Území		podíly cizinců podle státní příslušnosti										počet cizinců celkem	
		Slovensko	Vietnam	Rusko	Ukrajina	Polsko	Německo	ostatní státy					
ČR celkem		72,82 %	0,26 %	3,96 %	10,55 %	5,01 %	0,00 %	7,39 %			379		
CZ01	Praha	68,00 %	1,00 %	5,00 %	11,00 %	1,00 %	0,00 %	14,00 %			100	(2.)	
CZ011	Hlavní město Praha	68,00 % (5.)	1,00 % (1.)	5,00 % (6.)	11,00 % (9.)	1,00 % (5.)	0,00 % (1.)	14,00 % (2.)			100	(2.)	
CZ02	Střední Čechy	44,44 %	0,00 %	11,11 %	30,56 %	2,78 %	0,00 %	11,11 %			36		
CZ021	Středočeský kraj	44,44 % (8.)	0,00 % (2.)	11,11 % (4.)	30,56 % (6.)	2,78 % (4.)	0,00 % (1.)	11,11 % (4.)			36	(4.)	
CZ03	Jihozápad	9,09 %	0,00 %	9,09 %	54,55 %	9,09 %	0,00 %	18,18 %			11		
CZ031	Jihočeský kraj	16,67 % (11.)	0,00 % (2.)	16,67 % (3.)	33,33 % (4.)	0,00 % (6.)	0,00 % (1.)	33,33 % (1.)			6	(7.)	
CZ032	Plzeňský kraj	0,00 % (12.)	0,00 % (2.)	0,00 % (9.)	80,00 % (2.)	20,00 % (1.)	0,00 % (1.)	0,00 % (8.)			5	(8.)	
CZ04	Severozápad	44,44 %	0,00 %	11,11 %	22,22 %	11,11 %	0,00 %	11,11 %			9		
CZ041	Karlovarský kraj	x	x	x	x	x	x	x			0	(14.)	
CZ042	Ústecký kraj	44,44 % (8.)	0,00 % (2.)	11,11 % (4.)	22,22 % (8.)	11,11 % (2.)	0,00 % (1.)	11,11 % (3.)			9	(6.)	
CZ05	Severovýchod	40,00 %	0,00 %	20,00 %	40,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %			5		
CZ051	Liberecký kraj	0,00 % (12.)	0,00 % (2.)	0,00 % (9.)	100,00 % (1.)	0,00 % (6.)	0,00 % (1.)	0,00 % (8.)			1	(13.)	
CZ052	Královéhradecký kraj	50,00 % (6.)	0,00 % (2.)	0,00 % (9.)	50,00 % (3.)	0,00 % (6.)	0,00 % (1.)	0,00 % (8.)			2	(11.)	
CZ053	Pardubický kraj	50,00 % (6.)	0,00 % (2.)	50,00 % (1.)	0,00 % (13.)	0,00 % (6.)	0,00 % (1.)	0,00 % (8.)			2	(11.)	
CZ06	Jihovýchod	76,19 %	0,00 %	2,38 %	11,90 %	0,00 %	0,00 %	9,52 %			42		
CZ061	Vysočina	75,00 % (4.)	0,00 % (2.)	0,00 % (9.)	25,00 % (7.)	0,00 % (6.)	0,00 % (1.)	0,00 % (8.)			4	(9.)	
CZ062	Jihomoravský kraj	76,32 % (3.)	0,00 % (2.)	2,63 % (7.)	10,53 % (10.)	0,00 % (6.)	0,00 % (1.)	10,53 % (5.)			38	(3.)	
CZ07	Střední Morava	75,00 %	0,00 %	6,25 %	12,50 %	0,00 %	0,00 %	6,25 %			16		
CZ071	Olomoucký kraj	33,33 % (10.)	0,00 % (2.)	33,33 % (2.)	33,33 % (4.)	0,00 % (6.)	0,00 % (1.)	0,00 % (8.)			3	(10.)	
CZ072	Zlínský kraj	84,62 % (2.)	0,00 % (2.)	0,00 % (9.)	7,69 % (11.)	0,00 % (6.)	0,00 % (1.)	7,69 % (6.)			13	(5.)	
CZ08	Moravskoslezsko	88,13 %	0,00 %	0,63 %	0,63 %	9,38 %	0,00 %	1,25 %			160		
CZ081	Moravskoslezský kraj	88,13 % (1.)	0,00 % (2.)	0,63 % (8.)	0,63 % (12.)	9,38 % (3.)	0,00 % (1.)	1,25 % (7.)			160	(1.)	

F5 G1: Počty cizinců ve vyšších odborných školách, jejich struktura podle státní příslušnosti, 2002 (v %)

F 6 Cizinci na vysokých školách

Charakteristika ukazatele

Ukazatel popisuje rozložení cizinců ve vyšších odborných školách podle jejich státního občanství, a to, stejně jako ukazatele F2–F4 ve členění podle státní příslušnosti slovenské, vietnamské, ruské, ukrajinské, polské, německé a ostatní.

Metodika výpočtu

$$\frac{CV_i}{CV} \times 100$$

CV_i – počet cizinců studujících na českých vysokých školách v prezenčním studiu (bez škol ministerstev vnitra, obrany a spravedlnosti) podle jejich státní příslušnosti v roce 2002/03

CV – celkový počet cizinců studujících na českých vysokých školách v prezenčním studiu (bez škol ministerstev vnitra, obrany a spravedlnosti) v roce 2002/03

Veškeré údaje o vysokých školách jsou v roce 2002/03 bez šesti soukromých vysokých škol, jejichž údaje nebyly zařazeny v systému SIMS.

Zdroj dat

databáze ÚIV za rok 2002/03, výstupy generované z matriky studentů vysokých škol (systém SIMS)

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

V České republice studuje v prezenčním studiu na vysokých školách celkem 9 930 cizinců. Mezi nimi jsou nejvíce zastoupeni Slováci (67,0 %, což je 6 522 studentů), pro které je studium na našich vysokých školách poměrně výhodné – nemají jazykovou bariéru a studují tedy za stejných podmínek jako čeští studenti. Další poměrně silně za-

stoupenou komunitou jsou studenti z Ruska (2,9 %) a Ukrajiny (2,6 %). Za zmínku stojí i studenti z Řecka (1,9 %), kteří nejsou do příslušné tabulky zařazeni z důvodu srovnatelnosti s údaji o ostatních úrovních vzdělávání (ukazatel F2–F5).

Regionální rozdíly

Nejvíce cizinců studuje na vysokých školách v Praze (5 370 studentů), v Jihomoravském kraji (2 081 cizinců) a Olomouckém kraji (678 cizinců). Vzhledem k celkovému počtu studentů vysokých škol se však pořadí krajů změní, pokud se zabýváme podílem cizinců na celkovém počtu studentů v prezenčním studiu. Nejvyšší podíl cizinců je na vysokých školách v Praze (7,0 %), v Libereckém kraji (5,8 %), Olomouckém (5,5 %) a Jihomoravském kraji (4,8 %). V další analýze nemá smysl se zabývat kraji, ve kterých je zároveň poměrně nízký absolutní počet studujících cizinců a zároveň tito cizinci tvoří poměrně malou část studentů v prezenčním studiu. Podrobnější údaje o cizincích studujících na vysokých školách (oborová struktura, podíly nově přijímaných, absolventů, ...) byly zveřejněny v Krajské ročence 2001.

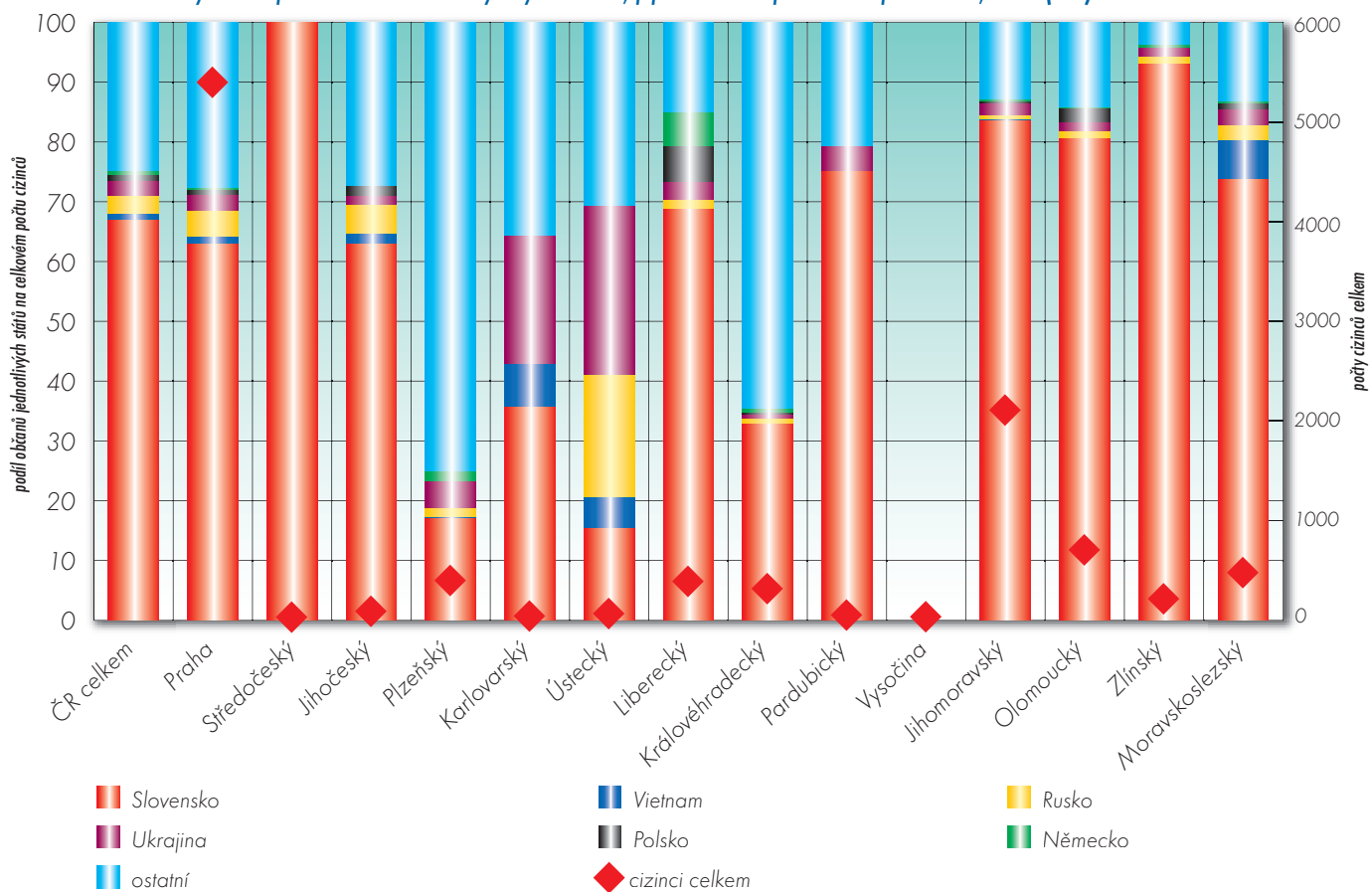
Prakticky ve všech krajích, ve kterých se celkový počet cizinců pohybuje nad úrovní 400 studentů a zároveň cizinci tvoří alespoň 2,3 % všech studentů v prezenčním studiu (tento výběr jsme udělali, abychom se nezabývali kraji, kde je cizinců málo), převažují v počtech cizinců Slováci – v Praze se jedná o 63,0 % studentů, v Jihomoravském kraji 83,5 %, v Olomouckém kraji 80,5 %, Moravskoslezském 73,8 % a v Libereckém kraji 68,8 %. Dále jsou zde zastoupeni Rusové, kteří však v celkovém počtu cizinců studujících na vysokých školách v těchto krajích nedosahují úrovně 4,5 %, a Ukrajinci, jejichž podíl se pohybuje pod hranicí 3,5 %.

F6.T1: Počty cizinců prezenčního studia na vysokých školách, jejich struktura podle státní příslušnosti, 2002 (v %)

Území	podíly cizinců podle státní příslušnosti										počet cizinců celkem
	Slovensko	Vietnam	Rusko	Ukrajina	Polsko	Německo	ostatní státy				
ČR celkem	66,97 %	1,01 %	2,89 %	2,60 %	0,92 %	0,62 %	24,99 %	9 930			
CZ01 Praha	62,98 %	1,15 %	4,30 %	2,68 %	0,73 %	0,43 %	27,73 %	5 370			
CZ011 Hlavní město Praha	62,98 % (8.)	1,15 % (5.)	4,30 % (3.)	2,68 % (6.)	0,73 % (5.)	0,43 % (5.)	27,73 % (5.)	5 370 (1.)			
CZ02 Střední Čechy	100,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	3			
CZ021 Středočeský kraj	100,00 % (1.)	0,00 % (8.)	0,00 % (11.)	0,00 % (13.)	0,00 % (8.)	0,00 % (9.)	0,00 % (13.)	3 (14.)			
CZ03 Jihozápad	23,56 %	0,46 %	1,85 %	4,16 %	0,23 %	1,39 %	68,36 %	433			
CZ031 Jihočeský kraj	62,90 % (9.)	1,61 % (4.)	4,84 % (2.)	1,61 % (9.)	1,61 % (3.)	0,00 % (9.)	27,42 % (6.)	62 (9.)			
CZ032 Plzeňský kraj	16,98 % (12.)	0,27 % (6.)	1,35 % (6.)	4,58 % (3.)	0,00 % (8.)	1,62 % (2.)	75,20 % (1.)	371 (5.)			
CZ04 Severozápad	20,75 %	5,66 %	15,09 %	26,42 %	0,00 %	0,00 %	32,08 %	53			
CZ041 Karlovarský kraj	35,71 % (10.)	7,14 % (1.)	0,00 % (11.)	21,43 % (2.)	0,00 % (8.)	0,00 % (9.)	35,71 % (3.)	14 (12.)			
CZ042 Ústecký kraj	15,38 % (13.)	5,13 % (3.)	20,51 % (1.)	28,21 % (1.)	0,00 % (8.)	0,00 % (9.)	30,77 % (4.)	39 (10.)			
CZ05 Severovýchod	53,63 %	0,00 %	1,04 %	2,07 %	3,41 %	3,26 %	36,59 %	675			
CZ051 Liberecký kraj	68,78 % (7.)	0,00 % (8.)	1,38 % (5.)	3,04 % (5.)	6,08 % (1.)	5,52 % (1.)	15,19 % (8.)	362 (6.)			
CZ052 Královéhradecký kraj	32,87 % (11.)	0,00 % (8.)	0,69 % (9.)	0,69 % (12.)	0,35 % (6.)	0,69 % (3.)	64,71 % (2.)	289 (7.)			
CZ053 Pardubický kraj	75,00 % (5.)	0,00 % (8.)	0,00 % (11.)	4,17 % (4.)	0,00 % (8.)	0,00 % (9.)	20,83 % (7.)	24 (11.)			
CZ06 Jihovýchod	83,24 %	0,24 %	0,67 %	2,20 %	0,53 %	0,62 %	13,17 %	2 088			
CZ061 Vysocina	0,00 % (14.)	0,00 % (8.)	0,00 % (11.)	0,00 % (13.)	0,00 % (8.)	0,00 % (9.)	0,00 % (13.)	7 (13.)			
CZ062 Jihomoravský kraj	83,52 % (3.)	0,19 % (7.)	0,58 % (10.)	2,07 % (8.)	0,34 % (7.)	0,38 % (6.)	12,93 % (11.)	2 081 (2.)			
CZ07 Střední Morava	83,24 %	0,00 %	1,16 %	1,50 %	1,85 %	0,23 %	12,02 %	865			
CZ071 Olomoucký kraj	80,53 % (4.)	0,00 % (8.)	1,18 % (7.)	1,47 % (11.)	2,36 % (2.)	0,15 % (8.)	14,31 % (9.)	678 (3.)			
CZ072 Zlínský kraj	93,05 % (2.)	0,00 % (8.)	1,07 % (8.)	1,60 % (10.)	0,00 % (8.)	0,53 % (4.)	3,74 % (12.)	187 (8.)			
CZ08 Moravskoslezsko	73,78 %	6,44 %	2,44 %	2,67 %	1,11 %	0,22 %	13,33 %	450			
CZ081 Moravskoslezský kraj	73,78 % (6.)	6,44 % (2.)	2,44 % (4.)	2,67 % (7.)	1,11 % (4.)	0,22 % (7.)	13,33 % (10.)	450 (4.)			

F6 G1: Počty cizinců prezenčního studia na vysokých školách, jejich struktura podle státní příslušnosti, 2002 (v %)

KAPITOLA

VÝUKA JAZYKŮ

Do letošního vydání krajské ročenky jsme zařadili novou kapitolu G, která se zabývá počtem žáků učících se cizí jazyk na českých školách, jejich strukturou podle vyučovaného cizího jazyka a podle počtu jazyků, které se učí. Tuto kapitolu jsme do ročenky zařadili především z důvodů narůstající poptávky po těchto informacích a i proto, že struktura žáků podle vyučovaného jazyka vykazuje regionální odlišnosti. Navíc spolu s očekávaným vstupem České republiky do Evropské unie roste tlak na kvalitní výuku a širokou nabídku cizích jazyků na našich školách.

Před rokem 1989 se na našich základních školách jako povinný jazyk vyučovala ruština, která byla v některých případech doplňována dalším cizím jazykem, ale pouze jako nepovinným. Na středních školách se ve výuce ruštiny pokračovalo a v případě některých oborů ukončených maturitní zkouškou (především na gymnáziích a obchodních akademiích) byla ruština doplněna cizím jazykem dalším. Ve statistikách se údaje o výuce cizích jazyků nevykazovaly, proto o této problematice nemáme do roku 1989 prakticky žádné informace.

Po roce 1989 se prakticky ze dne na den skončilo s výukou ruštiny jak na základních, tak na středních školách, učitelé byli v mnoha případech requalifikováni na učitele jiného cizího jazyka (obvykle němčiny nebo angličtiny) a školám bylo umožněno nabídnout žákům od čtvrtého či pátého ročníku základní školy výběr z několika cizích jazyků. Vzhledem k tomu, že výběr učebnic závisí na řediteli školy, úroveň znalostí se na jednotlivých školách již na úrovni základních škol poměrně liší a při přechodu na střední školu mohou žáci narazit na problém, že nemohou pokračovat v jazyku, který se učili na základní škole, nebo naopak začínají s výukou na nižší úrovni, než které dosáhli na základní škole. Toto však nejsme ze statistických údajů schopni získat, proto se zde zaměřujeme pouze na množství žáků učících se cizí jazyk a jejich strukturu.

Cizí jazyk se vyučuje na základních školách povinně od čtvrtého ročníku, žáci obvykle studují pouze jeden cizí jazyk. Existují však základní školy s rozšířenou výukou jazyků, které nabízejí svým žákům rozšířenou nabídku jazyků a získání hlubších vědomostí. Na zvláštních a pomocných školách se cizí jazyk nevyučuje.

Na střední škole studují jeden cizí jazyk prakticky všichni žáci (s výjimkou žáků navštěvující školy a studijní obory určené pro žáky s mentálním postižením), gymnázia mají ve svém vzdělávacím programu zařazeny minimálně dva cizí jazyky, odborné školy v oborech ukončených maturitní zkouškou vyučují zpravidla jeden až dva cizí jazyky (záleží to na struktuře vzdělávacího programu). Žáci studující v oborech ukončených závěrečnou zkouškou studují zpravidla jeden cizí jazyk.

G 1 Podíly žáků v denním studiu učících se cizí jazyk

Charakteristika ukazatele

Ukazatel má za úkol kvantifikovat podíly žáků na jednotlivých základních školách a středních školách (gymnáziích, středních odborných školách, středních odborných učilištích), kteří se učí cizí jazyk na celkovém počtu žáků denního studia. Speciální školy nejsou do daného přehledu zahrnuty vzhledem k tomu, že na školách pro mentálně postižené žáky (zvláštní školy, pomocné školy, odborná učiliště a praktické školy) se cizí jazyk nevyučuje a žáci v ostatních typech speciálních škol tvoří poměrně malé procento žáků a údaje by nebyly zcela vypovídající. Do přehledu nejsou zahrnuta ani gymnázia jako samostatný typ školy a vyšší odborné školy, protože na těchto školách studují cizí jazyk naprosto všichni žáci, a proto nemá smysl je do tabulky uvádět.

Metodika výpočtu

$$\frac{\sum Z_{ji}}{\sum Z_i} \times 100$$

Z_{ji} – celkový počet žáků denního studia učících se cizí jazyk v základních a středních školách (z toho ve středních odborných školách a středních odborných učilištích, ve všech druzích studia včetně nástavbového) ve školním roce 2002/03

Z_i – celkový počet žáků denního studia v základních a středních školách (z toho na středních odborných školách a středních odborných učilištích, ve všech druzích studia včetně nástavbového) ve školním roce 2002/03

Zdroj dat

databáze ÚIV za školní rok 2002/03

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Podíly žáků učících se cizí jazyk na celkovém počtu žáků v denním studiu se pochopitelně liší podle toho, na jakém typu či druhu školy žák studuje. **Na základní škole**, kde je povinná výuka jednoho cizího jazyka od 4. ročníku, se podíl žáků učících se cizí jazyk pohybuje na úrovni 70,8%. Odchyly od celorepublikového průměru se však mohou na jednotlivých školách poměrně hodně lišit v závislosti na tom, zda se jedná o školu s oběma stupni, nebo pouze s jedním stupněm, dále na počtu žáků v jednotlivých ročnících či na tom, zda se jedná o školu s rozšířenou výukou jazyků.

Některý z cizích jazyků se učí **na středních školách** celkem 98,0% žáků denního studia. Na gymnáziích se výuka cizích jazyků týká naprosto všech žáků (z tohoto důvodu nejsou údaje o gymnáziích zařazena ani do tabulky, ani do grafu), u středních odborných škol a středních odborných učilišť se neučí cizí jazyk pouze žáci v některých oborech „bez maturity“, především v oborech určených pro žáky, kteří dokončili povinnou školní docházku v nižším než devátém ročníku základní školy. Na středních odborných školách se učí cizí jazyk celkem 99,9% žáků a na středních odborných učilištích se jedná o 94,9% žáků v denním studiu.

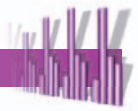
Na vyšších odborných školách studují cizí jazyk naprosto všichni žáci v denním studiu (z tohoto důvodu nejsou vyšší odborné školy zahrnuty ani do tabulky, ani do grafu).

Regionální rozdíly

Naprosto žádné regionální rozdíly neexistují v podílech žáků učících se jazyk na gymnáziích a na vyšších odborných školách, kde se cizí jazyk učí naprosto všichni žáci denního studia.

Rozdíly mezi jednotlivými regiony v případě **základních škol** závisí především na převládajícím typu školy, tedy zda se jedná o málotřídku, školy pouze s 1. stupněm, s oběma stupni, o školy s rozšířenou výukou jazyků a v neposlední řadě závisí i na tom, jaký je odliv žáků ze základní školy na víceletá gymnázia. Podíly žáků učících se cizí jazyk se pohybují od 68,8% v Ústeckém kraji až po 74,3% v Hlavním městě Praze. Poměrně vysoké hodnoty ukazatele v Praze jsou způsobeny především vyšší koncentrací plnotřídních škol s oběma stupni a škol s rozšířenou výukou jazyků. Naprostá většina krajů dosahuje hodnot mezi 71,8% a 70,0%, což je poměrně malý rozptyl a nedá se mluvit o příliš velkých rozdílech těchto krajů. Nižších hodnot dosahují pouze již zmíněný kraj Ústecký (68,8%) a Středočeský (69,4%).

Podíly žáků denního studia učících se cizí jazyk **na středních školách** se pohybují v jednotlivých krajích v rozmezí od 96,8% v Olomouckém kraji do 99,2% v Praze. Rozdíly ve velikosti ukazatele v jednotlivých krajích jsou způsobeny zejména odlišnou strukturou středních škol podle typu z regionálního pohledu – v krajích, kde je vyšší koncentrace gymnázií a středních odborných škol je i vyšší podíl žáků učících se

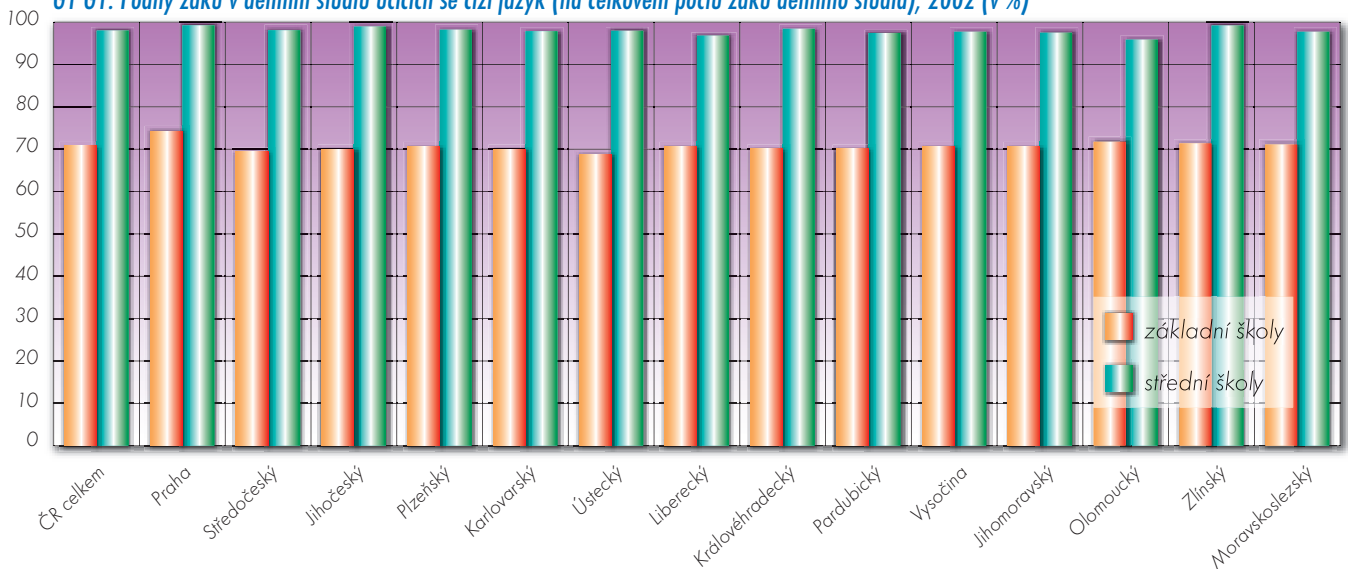
cizí jazyk a naopak – v krajích, kde je vyšší koncentrace středních odborných učilišť je podíl žáků učících se cizí jazyk nižší. Dalo by se říci, že hodnotu ukazatele ovlivňuje především situace na středních odborných učilištích. Jak již bylo řečeno, nejvyšších hodnot dosahuje ukazatel v Praze, následuje Zlínský kraj (99,2 %), Jihočeský kraj (99,0 %), Královéhradecký kraj (98,4 %). Na opačném konci škály je kraj Olomoucký (95,9 %) a Liberecký (96,8 %).

Rozdíly jednotlivých krajů v podílech žáků učících se jazyk na středních odborných školách jsou příliš malé na to, aby mělo smysl je interpretovat – pohybují se v rozmezí od 99,4 % do 100,0 %).

Střední odborná učiliště vykazují v hodnotách tohoto ukazatele poměrně velké rozdíly. Podíl žáků učících se jazyk v denním studiu na středních odborných učilištích se pohybuje v jednotlivých krajích v rozmezí od 91,3 % v Olomouckém kraji, do 97,8 % ve kraji Zlínském. Nad hranici 95 % se kromě již zmíněného Zlínského kraje pohybují i kraje Královéhradecký, Jihočeský, hlavní město Praha a kraj Plzeňský. Hodnoty ukazatele závisejí v případě středních odborných učilišť především na oborové skladbě těchto škol v jednotlivých krajích a na rozsahu nabídky oborů určených pro ty, kteří dokončili povinnou školní docházku v nižším než devátém ročníku.

G1 T1: Podíly žáků v denním studiu učících se cizí jazyk (na celkovém počtu žáků denního studia), 2002 (v %)								
Území		základní školy	střední školy					
			celkem	z toho		střední odborná učiliště		
		střední odborné školy						
ČR celkem		70,77 %		98,02 %		99,91 %		94,85 %
CZ01	Praha	74,28 %		99,23 %		99,86 %		97,21 %
CZ011	Hlavní město Praha	74,28 %	(1.)	99,23 %	(1.)	99,86 %	(12.)	97,21 % (4.)
CZ02	Středočeský kraj	69,44 %		98,09 %		100,00 %		94,35 %
CZ021	Středočeský kraj	69,44 %	(13.)	98,09 %	(6.)	100,00 %	(1.)	94,35 % (8.)
CZ03	Jihozápad	70,31 %		98,65 %		99,96 %		96,32 %
CZ031	Jihočeský kraj	70,01 %	(11.)	98,96 %	(3.)	99,94 %	(10.)	97,22 % (3.)
CZ032	Plzeňský kraj	70,67 %	(6.)	98,22 %	(5.)	99,99 %	(9.)	95,12 % (5.)
CZ04	Severozápad	69,14 %		97,94 %		100,00 %		94,55 %
CZ041	Karlovarský kraj	69,96 %	(12.)	97,86 %	(8.)	100,00 %	(1.)	94,31 % (9.)
CZ042	Ústecký kraj	68,83 %	(14.)	97,97 %	(7.)	100,00 %	(1.)	94,63 % (7.)
CZ05	Severovýchod	70,26 %		97,65 %		99,86 %		94,20 %
CZ051	Liberecký kraj	70,55 %	(8.)	96,82 %	(13.)	100,00 %	(1.)	92,04 % (13.)
CZ052	Královéhradecký kraj	70,10 %	(10.)	98,44 %	(4.)	100,00 %	(1.)	97,34 % (2.)
CZ053	Pardubický kraj	70,17 %	(9.)	97,45 %	(12.)	99,62 %	(13.)	92,81 % (12.)
CZ06	Jihovýchod	70,66 %		97,58 %		99,99 %		94,48 %
CZ061	Vysočina	70,73 %	(5.)	97,73 %	(10.)	99,99 %	(8.)	94,00 % (10.)
CZ062	Jihomoravský kraj	70,62 %	(7.)	97,51 %	(11.)	100,00 %	(7.)	94,69 % (6.)
CZ07	Střední Morava	71,58 %		97,51 %		99,70 %		94,49 %
CZ071	Olomoucký kraj	71,77 %	(2.)	95,87 %	(14.)	99,38 %	(14.)	91,25 % (14.)
CZ072	Zlínský kraj	71,38 %	(3.)	99,20 %	(2.)	100,00 %	(1.)	97,84 % (1.)
CZ08	Moravskoslezsko	71,11 %		97,73 %		99,91 %		93,90 %
CZ081	Moravskoslezský kraj	71,11 %	(4.)	97,73 %	(9.)	99,91 %	(11.)	93,90 % (11.)

G1 G1: Podíly žáků v denním studiu učících se cizí jazyk (na celkovém počtu žáků denního studia), 2002 (v %)

G 2 Podíly žáků učících se cizí jazyk na základních školách

Charakteristika ukazatele

Ukazatel postihuje podíly žáků základních škol, kteří se učí cizí jazyk, a to podle toho, který cizí jazyk se učí. V jazycích opět naprosto vede angličtina a němčina, dále uvádíme francouzštinu, ruštinu, španělštinu a italštinu, ostatní jazyky jsou uváděny společně jako „jiné“.

Metodika výpočtu

$$\frac{\text{ŽZ}_j}{\text{ŽZ}} \times 100$$

ŽZ_j – celkový počet žáků základních škol učících se jednotlivé cizí jazyky ve školním roce 2002/03

ŽZ – celkový počet žáků základních škol učících se cizí jazyk ve školním roce 2002/03

Zdroj dat

databáze ÚIV za školní rok 2002/03

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Před rokem 1989, kdy byla na základních školách povinná pouze ruština, se ostatní cizí jazyky vyučovaly pouze okrajově, ve většině případů spíše jako nepovinné předměty nebo v rámci zájmových kroužků. Po revoluci si mohli žáci základních škol začít vybírat, který cizí jazyk chtějí dále studovat a v současné době na naprosté většině škol rozhodují zejména mezi angličtinou a němčinou. Některá jako cizí jazyk je s naší zemí spjata především z historie našeho státu a z naší polohy ve středu Evropy. Vyšší zájem o výuku angličtiny je způsoben zejména možnostmi obyvatel cestovat prakticky po celém světě, rozvojem informačních technologií a v neposlední řadě i se zájmem zaměstnavatelů o pracovníky, kteří angličtinu ovládají. Jak již bylo řečeno, na území České republiky převládají ve výuce cizích jazyků na základních školách dva světové jazyky – angličtina a něm-

čina. Němčinu se učí 34,8 % žáků a angličtinu dokonce 67,3 % žáků (někteří žáci se učí oba jazyky a tohoto důvodu je součet vyšší než 100 %). Ostatní cizí jazyky nejsou na základních školách tak časté, za zmínku stojí francouzština (1,0 %) a ruština (0,3 %).

Regionální rozdíly

Už při prvním pohledu na tabulku a graf je patrné, že v podílech žáků učících se jazyk na základních školách můžeme kraje rozdělit na tři skupiny – kraje, kde se výrazná většina žáků učí angličtinu (11 krajů), pak následují kraje, kde jsou oba jazyky zastoupeny téměř stejně (2 kraje – Jihočeský, Plzeňský) a nakonec kraje (resp. Karlovarský kraj), kde výrazně převládá němčina.

Mezi jednotlivými kraji najdeme dva naprosto atypické – Prahu a Karlovarský kraj. V Praze je na základních školách v mezikrajovém srovnání naprosto nejvyšší podíl žáků učících se angličtinu (85,5 %), francouzštinu (2,7 %), ale naprosto nejmenší podíl žáků učících se němčinu (18,2 %). Druhým „extrémním“ krajem je Karlovarský, kde je situace naprosto opačná. Tento kraj je na pomyslném prvním místě v podílu žáků učících se německý jazyk (60,9 %) a na posledním místě v podílu žáků učících se anglický jazyk (pouze 39,3 % žáků). V Karlovarském kraji se projevuje ještě jeden naprosto specifický jev – 1,2 % žáků se učí rusky (v ostatních krajích se podíl žáků učících se ruštinu pohybuje v rozmezí od 0,01 % do 0,43 %).

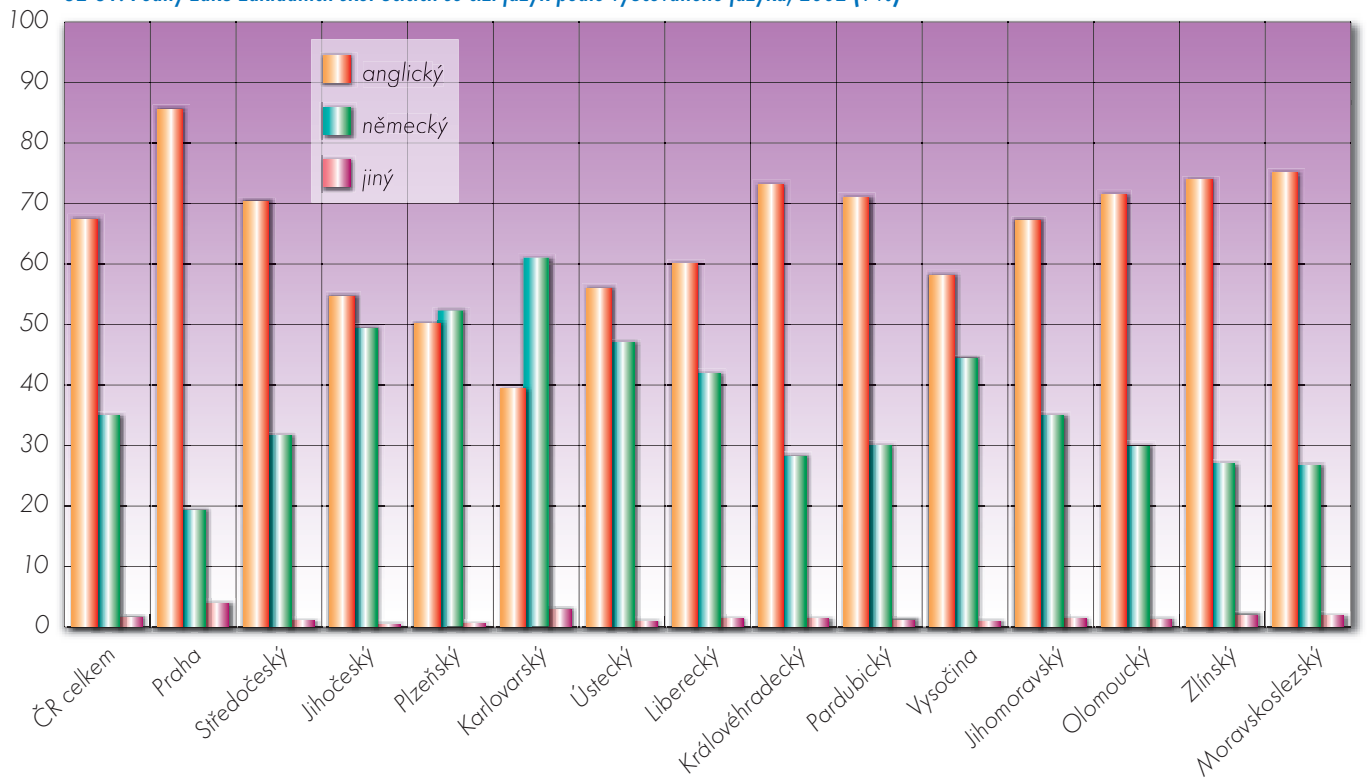
Větší nabídka výuky němčiny, která ale zřejmě pramení spíše z potávků po výuce tohoto jazyka, se kromě Karlovarského kraje projevuje i v dalších krajích, které jsou hraničními kraji s Německem a Rakouskem – jedná se o kraj Jihočeský, Plzeňský, Ústecký, Liberecký, a Vysočina. Ve všech těchto krajích se více než 40 % žáků učí na základní škole německy. V krajích, které nejsou příhraniční s německy mluvícími zeměmi, a v kraji Jihomoravském se němčina vyučuje v mnohem menší míře a naopak **převládá výuka angličtiny**.

G2 T1: Počty žáků učících se cizí jazyk na základních školách, jejich podíly podle vyučovaného jazyka, 2002 (v %)

Území		podíly žáků učících se jazyk										počet žáků učících se cizí jazyk celkem
		anglický	francouzský	německý	ruský	španělský	italský	jiný				
ČR celkem		67,29 %	1,02 %	34,76 %	0,28 %	0,10 %	0,01 %	0,05 %			703 580	
CZ01	Praha	85,49 %	2,74 %	19,15 %	0,20 %	0,71 %	–	0,12 %			70 156	
CZ011	Hlavní město Praha	85,49 % (1.)	2,74 % (1.)	19,15 % (14.)	0,20 % (8.)	0,71 % (1.)	– (4.)	0,12 % (2.)			70 156 (4.)	
CZ02	Střední Čechy	70,23 %	0,70 %	31,48 %	0,23 %	0,02 %	–	–			74 826	
CZ021	Středočeský kraj	70,23 % (7.)	0,70 % (9.)	31,48 % (8.)	0,23 % (7.)	0,02 % (6.)	– (4.)	– (4.)			74 826 (3.)	
CZ03	Jihozápad	52,45 %	0,30 %	50,55 %	0,09 %	–	–	–			80 253	
CZ031	Jihočeský kraj	54,47 % (12.)	0,29 % (14.)	49,19 % (3.)	0,01 % (14.)	– (8.)	– (4.)	– (4.)			43 663 (7.)	
CZ032	Plzeňský kraj	50,02 % (13.)	0,32 % (13.)	52,17 % (2.)	0,17 % (11.)	– (8.)	– (4.)	– (4.)			36 590 (11.)	
CZ04	Severozápad	51,27 %	0,82 %	50,77 %	0,45 %	0,08 %	0,02 %	–			77 508	
CZ041	Karlovarský kraj	39,29 % (14.)	1,64 % (2.)	60,91 % (1.)	1,18 % (1.)	– (8.)	– (4.)	– (4.)			21 386 (14.)	
CZ042	Ústecký kraj	55,83 % (11.)	0,51 % (11.)	46,90 % (4.)	0,17 % (9.)	0,11 % (2.)	0,02 % (2.)	– (4.)			56 122 (5.)	
CZ05	Severovýchod	68,51 %	0,94 %	32,70 %	0,30 %	–	–	–			103 661	
CZ051	Liberecký kraj	59,98 % (9.)	1,24 % (4.)	41,83 % (6.)	0,11 % (13.)	– (8.)	– (4.)	– (4.)			30 347 (13.)	
CZ052	Královéhradecký kraj	73,09 % (4.)	1,03 % (6.)	28,08 % (11.)	0,34 % (6.)	– (8.)	– (4.)	– (4.)			37 832 (10.)	
CZ053	Pardubický kraj	70,94 % (6.)	0,60 % (10.)	29,83 % (9.)	0,41 % (4.)	– (8.)	– (4.)	– (4.)			35 482 (12.)	
CZ06	Jihovýchod	64,06 %	0,78 %	37,98 %	0,23 %	0,03 %	0,02 %	0,03 %			115 838	
CZ061	Vysočina	58,02 % (10.)	0,36 % (12.)	44,20 % (5.)	0,41 % (3.)	– (8.)	– (4.)	– (4.)			38 757 (9.)	
CZ062	Jihomoravský kraj	67,10 % (8.)	0,99 % (7.)	34,85 % (7.)	0,14 % (12.)	0,04 % (5.)	0,02 % (1.)	0,04 % (3.)			77 081 (2.)	
CZ07	Střední Morava	72,55 %	1,12 %	28,41 %	0,28 %	0,08 %	–	–			88 044	
CZ071	Olomoucký kraj	71,33 % (5.)	0,89 % (8.)	29,79 % (10.)	0,17 % (10.)	0,06 % (4.)	– (4.)	– (4.)			45 099 (6.)	
CZ072	Zlínský kraj	73,83 % (3.)	1,36 % (3.)	26,97 % (12.)	0,39 % (5.)	0,10 % (3.)	– (4.)	– (4.)			42 945 (8.)	
CZ08	Moravskoslezsko	75,02 %	1,06 %	26,56 %	0,43 %	0,02 %	0,02 %	0,23 %			93 294	
CZ081	Moravskoslezský kraj	75,02 % (2.)	1,06 % (5.)	26,56 % (13.)	0,43 % (2.)	0,02 % (7.)	0,02 % (3.)	0,23 % (1.)			93 294 (1.)	

G2 G1: Podíly žáků základních škol učících se cizí jazyk podle vyučovaného jazyka, 2002 (v %)

G 3 Podíly žáků učících se cizí jazyk na středních školách

Charakteristika ukazatele

Obdobně jako u základních škol ukazatel postihuje podíly žáků středních škol, kteří se učí cizí jazyk, a to podle toho, který cizí jazyk se učí. V jazycích naprosto vede angličtina a němčina, ostatní cizí jazyky se vyučují pouze okrajově – z nich zde uvádíme francouzštinu, ruštinu, španělštinu a italštinu, ostatní jazyky jsou uváděny společně jako „jiné“.

Metodika výpočtu

$$\frac{\mathit{ŽSj}}{\mathit{ŽS}} \times 100$$

$\mathit{ŽSj}$ – počet žáků denního studia učících se jednotlivé cizí jazyky ve středních školách ve všech druzích studia včetně nástavbového ve školním roce 2002/03

$\mathit{ŽS}$ – celkový počet žáků denního studia učících se cizí jazyk ve středních školách ve všech druzích studia včetně nástavbového ve školním roce 2002/03

Zdroj dat

databáze ÚIV za školní rok 2002/03

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Struktura žáků učících se cizí jazyk na středních školách podle vyučovaného jazyka v jednotlivých krajích závisí na mnoha faktorech. Nejdůležitějšími z nich jsou

- poloha kraje, tedy zda se jedná o přhraniční kraj u hranic se státy, ve kterých se mluví německy
- struktura oborů středních škol a oborová struktura – zda převládají obory, ve kterých se učí povinně více jak jeden cizí jazyk, zda převládají např. obchodní akademie a obory obchodu a služeb, kde se němčina vyučuje ve větší míře než jinde, zda převládají naopak obory elektro, kde naopak převládá výuka angličtiny,...
- na ekonomické struktuře kraje a přílivu zahraničního kapitálu z různých zemí, který následně vyvíjí tlak na obyvatele, uchazeče o práci a zaměstnance ovládat ten který cizí jazyk

Na středních školách opět převládá podíl žáků učících se angličtinu (70,1 %) a němčinu (60,4 %). Z ostatních jazyků se prosazuje i francouzština (6,2 %), španělština (1,9 %) a ruština (1,7 %). Podíl žáků

učících se jiný jazyk je celkem 3,3 %, jsou v něm však zahrnuti i žáci středních zdravotnických škol, kteří se povinně učí latinu.

Regionální rozdíly

Stejně jako u základních škol se i v případě středních škol projevují výrazné regionální rozdíly ve struktuře žáků učících se cizí jazyk. Mezi „atypické kraje“, které se od ostatních podstatně odlišují, můžeme kromě Prahy a Karlovarského kraje, jak tomu bylo u základních škol, přiřadit i kraj Moravskoslezský.

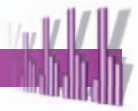
Praha se od ostatních krajů odlišuje zejména nejvyšším podílem žáků středních škol, kteří se učí angličtinu (84,1 %), nejnižším podílem žáků učících se němčinu (46,6 %, jako jediný kraj se pohybuje pod hranicí padesáti procent) a poměrně vysokými podíly žáků učících se francouzštinu (11,1 %), španělštinu (5,3 %) a italštinu (1,0 %).

Velice podobná situace nastává i v Moravskoslezském kraji, který je v pomyslném žebříčku v podílu žáků učících se angličtinu (75,7 %) na druhém místě hned za Prahou, v případě němčiny se řadí na předposlední místo před Prahou (55,0 %) a poměrně vysoké procento žáků se učí francouzsky (6,1 %), rusky (2,7 %) a španělsky (2,1 %).

Dalším krajem, který se od ostatních výrazně liší, je kraj Karlovarský. Obdobně jako na základních školách i na školách středních se naprostá většina žáků (80,5 %) učí němčinu a pouze o něco méně než polovina angličtinu (53,3 %). Podíl žáků středních škol, kteří se učí rusky, je v porovnání s ostatními kraji nejvyšší (3,7 %).

Kraje, které se rozkládají na hranicích s Německem a Rakouskem (Jihočeský, Plzeňský, Ústecký, Liberecký, Vysočina, Jihomoravský a již zmíněný Karlovarský), jsou v oblasti středních škol opět charakteristické poměrně vysokým podílem žáků učících se německy (61,4 %–80,5 %) a ve srovnání s ostatními kraji a s celorepublikovým průměrem poměrně nižším podílem žáků učících se anglicky (53,3 %–69,4 %).

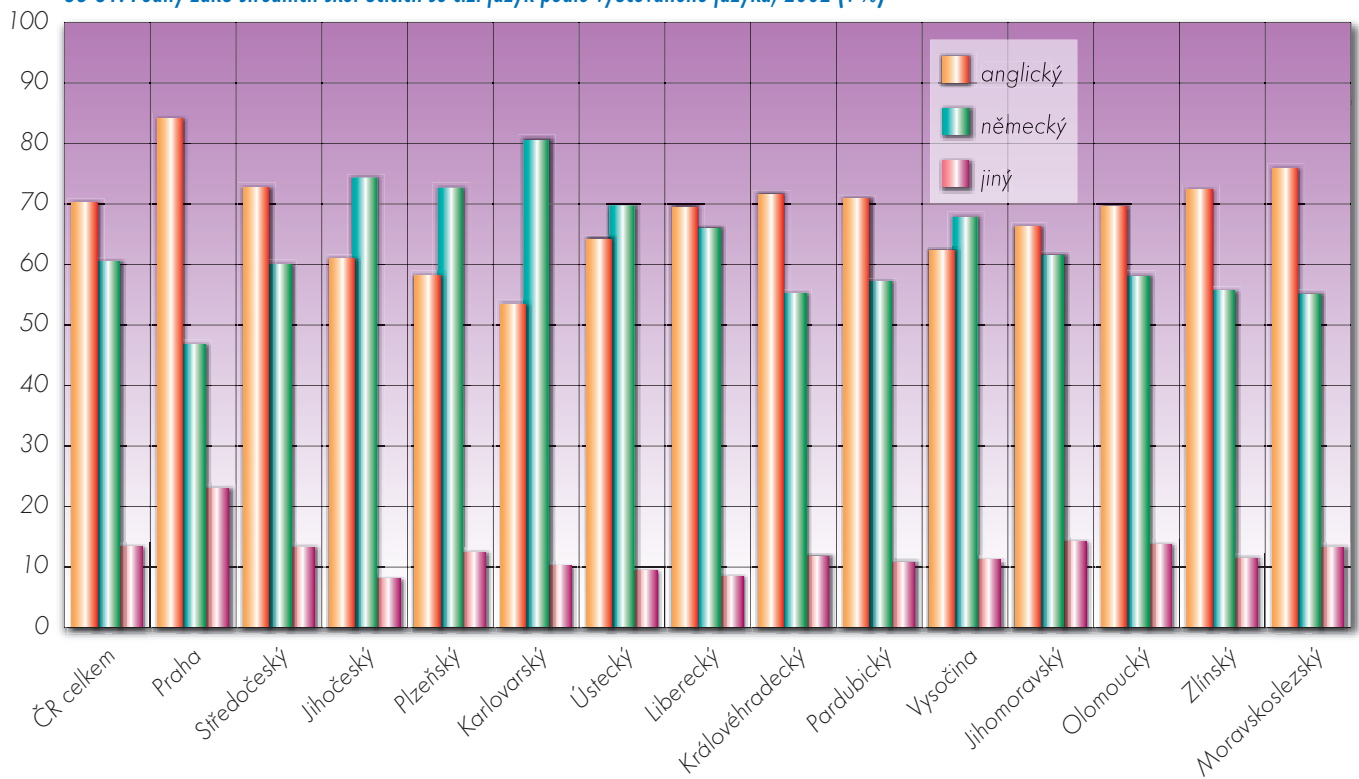
Co se týče jiných cizích jazyků, než je anglický a německý, stojí za zmínku výuka francouzštiny, ruštiny a španělštiny. Více žáků než je celorepublikový průměr (6,2 %) se učí francouzštinu v Praze a Středočeském kraji (6,8 %). Ruštinu se učí nejvyšší podíl žáků v Karlovarském, Moravskoslezském, Jihomoravském (2,5 %) a Plzeňském kraji (2,4 %). Poměrně vysokých podílů žáků učících se španělsky dosahuje Praha, Olomoucký (3,3 %) a Moravskoslezský kraj.

G3 T1: Počty žáků učících se cizí jazyk na středních školách, jejich podíly podle vyučovaného jazyka, 2002 (v %)

Území		podíly žáků učících se jazyk										počet žáků učících se cizí jazyk celkem
		anglický	francouzský	německý	ruský	španělský	italský	jiný				
ČR celkem		70,06 %	6,21 %	60,43 %	1,73 %	1,93 %	0,31 %	3,01 %			511 337	
CZ01	Praha	84,09 %	11,14 %	46,62 %	1,40 %	5,33 %	1,01 %	4,01 %			68 896	
CZ011	Hlavní město Praha	84,09 % (1.)	11,14 % (1.)	46,62 % (14.)	1,40 % (8.)	5,33 % (1.)	1,01 % (1.)	4,01 % (3.)			68 896 (1.)	
CZ02	Středočeský kraj	72,68 %	6,79 %	59,91 %	1,32 %	1,45 %	0,06 %	3,42 %			43 772	
CZ021	Středočeský kraj	72,68 % (3.)	6,79 % (2.)	59,91 % (8.)	1,32 % (10.)	1,45 % (7.)	0,06 % (12.)	3,42 % (5.)			43 772 (4.)	
CZ03	Jihozápad	59,68 %	4,36 %	73,53 %	1,36 %	0,65 %	0,10 %	3,34 %			59 519	
CZ031	Jihočeský kraj	60,84 % (12.)	3,58 % (14.)	74,24 % (2.)	0,61 % (13.)	0,68 % (11.)	0,09 % (9.)	3,06 % (6.)			34 208 (6.)	
CZ032	Plzeňský kraj	58,11 % (13.)	5,42 % (9.)	72,56 % (3.)	2,38 % (4.)	0,61 % (12.)	0,12 % (8.)	3,71 % (4.)			25 311 (12.)	
CZ04	Severozápad	61,23 %	4,56 %	72,47 %	1,73 %	0,58 %	0,27 %	2,38 %			53 358	
CZ041	Karlovarský kraj	53,32 % (14.)	5,18 % (10.)	80,45 % (1.)	3,72 % (1.)	- (14.)	- (13.)	1,29 % (13.)			13 969 (14.)	
CZ042	Ústecký kraj	64,04 % (10.)	4,34 % (12.)	69,64 % (4.)	1,03 % (12.)	0,79 % (9.)	0,37 % (4.)	2,76 % (7.)			39 389 (5.)	
CZ05	Severovýchod	70,65 %	5,31 %	58,74 %	1,49 %	1,23 %	0,19 %	2,16 %			73 212	
CZ051	Liberecký kraj	69,37 % (8.)	4,19 % (13.)	65,85 % (6.)	1,05 % (11.)	1,82 % (5.)	0,38 % (3.)	0,83 % (14.)			20 055 (13.)	
CZ052	Královéhradecký kraj	71,52 % (5.)	5,81 % (6.)	55,14 % (12.)	1,94 % (6.)	1,23 % (8.)	0,08 % (11.)	2,57 % (9.)			27 473 (9.)	
CZ053	Pardubický kraj	70,72 % (6.)	5,66 % (7.)	57,03 % (10.)	1,35 % (9.)	0,77 % (10.)	0,16 % (6.)	2,76 % (8.)			25 684 (11.)	
CZ06	Jihovýchod	64,99 %	5,38 %	63,31 %	1,92 %	1,36 %	0,25 %	4,23 %			86 245	
CZ061	Vysočina	62,27 % (11.)	6,10 % (5.)	67,74 % (5.)	0,56 % (14.)	0,27 % (13.)	0,12 % (7.)	4,04 % (2.)			26 207 (10.)	
CZ062	Jihomoravský kraj	66,18 % (9.)	5,06 % (11.)	61,38 % (7.)	2,52 % (3.)	1,83 % (4.)	0,31 % (5.)	4,32 % (1.)			60 038 (3.)	
CZ07	Střední Morava	70,91 %	5,85 %	56,79 %	1,80 %	2,39 %	0,38 %	2,05 %			64 256	
CZ071	Olomoucký kraj	69,51 % (7.)	6,15 % (3.)	57,97 % (9.)	2,03 % (5.)	3,26 % (2.)	- (13.)	2,19 % (10.)			32 178 (7.)	
CZ072	Zlínský kraj	72,33 % (4.)	5,56 % (8.)	55,62 % (11.)	1,57 % (7.)	1,53 % (6.)	0,76 % (2.)	1,91 % (12.)			32 078 (8.)	
CZ08	Moravskoslezsko	75,67 %	6,14 %	54,96 %	2,72 %	2,06 %	0,09 %	2,17 %			62 079	
CZ081	Moravskoslezský kraj	75,67 % (2.)	6,14 % (4.)	54,96 % (13.)	2,72 % (2.)	2,06 % (3.)	0,09 % (10.)	2,17 % (11.)			62 079 (2.)	

G3 G1: Podíly žáků středních škol učících se cizí jazyk podle vyučovaného jazyka, 2002 (v %)

G 4 Podíly žáků učících se cizí jazyk na gymnáziích

Charakteristika ukazatele

Ukazatel popisuje podíly žáků gymnázií, kteří se učí cizí jazyk, podle cízího jazyka, který se učí. Vzhledem k tomu, že ve čtyřletých gymnáziích a na vyšším stupni víceletých gymnázií jsou povinné minimálně dva cizí jazyky, je struktura ve srovnání s ostatními typy a druhy škol poměrně rozmanitá. Kromě angličtiny a němčiny, které se vyučují nejčastěji, uvádíme zde francouzštinu, ruštinu, španělštinu a italštinu, ostatní jazyky jsou uváděny společně jako „jiné“.

Metodika výpočtu

$$\frac{\mathit{ŽGj}}{\mathit{ŽG}} \times 100$$

$\mathit{ŽGj}$ – počet žáků denního studia učících se jednotlivé cizí jazyky na gymnáziích ve školním roce 2002/03

$\mathit{ŽG}$ – celkový počet žáků denního studia učících se cizí jazyk na gymnáziích ve školním roce 2002/03

Zdroj dat

databáze ÚIV za školní rok 2002/03

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Jak již bylo řečeno v „charakteristice ukazatele“, nabídka cizích jazyků na gymnáziích je pestřejší než na jiných školách, a to díky tomu, že na středoškolské úrovni gymnázií se vyučují dva cizí jazyky. V celorepublikovém měřítku se téměř všichni žáci učí anglicky (95,1 %) a dvě třetiny německy (65,0 %). Z dalších jazyků si žáci vybírají zejména francouzštinu (16,0 % žáků), španělštinu (4,6 % žáků) a ruštinu (2,8 %).

Regionální rozdíly

Stejně jako u základních a středních škol i u gymnáziích se struktura žáků podle vyučovaného cízího jazyka liší regionálně. Naprosto odlišný mezi kraji je, stejně jako u základních a středních škol, kraj Karlovarský. Jako u jediného kraje je zde podíl žáků učících se anglicky nižší než 90 % (89,1 %), a vykazuje jeden z nejvyšších podílů žáků učících se německy (74,3 %). Kromě toho se zde poměrně hodně žáků na gymnáziích učí rusky (3,0 %) a nikdo španělsky a italsky.

Poměrně vysoký podíl žáků učících se německy opět vykazují kraje rozkládající se na hranicích nebo velice blízko hranic s Německem a Rakouskem (Jihočeský, Plzeňský, Karlovarský, Ústecký, Liberecký, Vysočina, Zlínský) s výjimkou kraje Jihomoravského. Na rozdíl od základních škol a středních škol jako celku se však v těchto krajích učí i více než 90 % žáků anglicky (s výjimkou Karlovarského kraje). Naopak poměrně menší podíl žáků učících se německy se projevuje v Praze a v Moravskoslezském kraji, kde však se ve srovnání s celorepublikovým průměrem více žáků učí francouzsky.

Francouzštinu si kromě již zmíněné Prahy a Moravskoslezského kraje oblíbili i žáci ve Středočeském kraji, kde se jí učí 18,2 % žáků gymnázií, a ve Zlínském kraji (18,0 % žáků).

Dalším jazykem, který se v celorepublikovém měřítku učí téměř 5 % gymnazistů, je španělština. Největší podíl žáků jí studuje v Olomouckém kraji (9,6 %), v Praze (7,8 %), Moravskoslezském (6,1 %), Jihomoravském (5,8 %) a Libereckém (5,2 %).

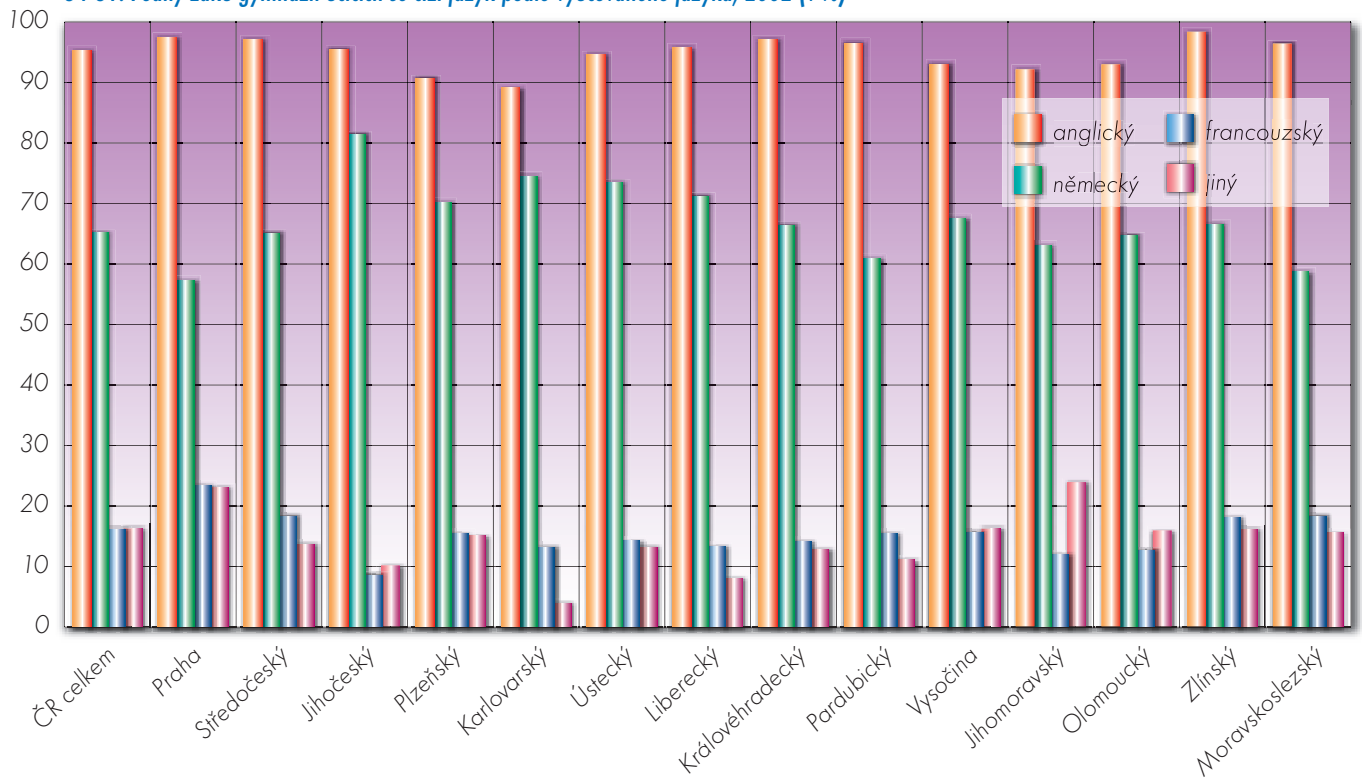
I když se v celorepublikovém měřítku učí italštinu pouze 0,6 % žáků gymnázií, v některých krajích je tento podíl vyšší než 1 % – jedná se o Zlínský kraj (2,9 %), Prahu (1,9 %) a Jihomoravský kraj (1,0 %).

G4 T1: Počty žáků učících se cizí jazyk na gymnáziích, jejich podíly podle vyučovaného jazyka, 2002 (v %)

Území		podíly žáků učících se jazyk										počet žáků učících se cizí jazyk celkem				
		anglický		francouzský		německý		ruský		španělský			italský		jiný	
ČR celkem		95,10 %		16,03 %		65,01 %		2,83 %		4,64 %		0,64 %		8,08 %		140 527
CZ01	Praha	97,30 %	(2.)	23,34 %	(1.)	57,12 %	(14.)	2,42 %	(9.)	7,75 %	(2.)	1,85 %	(2.)	10,86 %	(3.)	22 826
CZ02	Střední Čechy	97,01 %		18,22 %		64,94 %		2,05 %		2,96 %		0,12 %		8,42 %		12 868
CZ021	Středočeský kraj	97,01 %	(3.)	18,22 %	(2.)	64,94 %	(9.)	2,05 %	(11.)	2,96 %	(8.)	0,12 %	(8.)	8,42 %	(5.)	12 868
CZ03	Jihozápad	93,31 %		11,32 %		76,58 %		1,55 %		2,16 %		0,08 %		8,31 %		15 722
CZ031	Jihočeský kraj	95,31 %	(8.)	8,47 %	(14.)	81,32 %	(1.)	0,66 %	(13.)	2,53 %	(9.)	0,13 %	(7.)	6,74 %	(8.)	9 148
CZ032	Plzeňský kraj	90,52 %	(13.)	15,27 %	(7.)	69,99 %	(5.)	2,80 %	(6.)	1,64 %	(11.)	–	(9.)	10,50 %	(4.)	6 574
CZ04	Severozápad	93,04 %		13,85 %		73,60 %		3,13 %		1,28 %		0,14 %		5,97 %		12 304
CZ041	Karlovarský kraj	89,09 %	(14.)	13,10 %	(11.)	74,30 %	(2.)	3,04 %	(5.)	–	(14.)	–	(9.)	0,78 %	(14.)	3 327
CZ042	Ústecký kraj	94,51 %	(9.)	14,12 %	(8.)	73,34 %	(3.)	3,16 %	(4.)	1,76 %	(10.)	0,19 %	(6.)	7,89 %	(6.)	8 977
CZ05	Severovýchod	96,43 %		14,32 %		65,48 %		2,56 %		2,99 %		0,21 %		5,13 %		19 403
CZ051	Liberecký kraj	95,74 %	(7.)	13,25 %	(10.)	71,10 %	(4.)	0,59 %	(14.)	5,21 %	(5.)	–	(9.)	2,17 %	(13.)	4 930
CZ052	Královéhradecký kraj	96,93 %	(4.)	13,98 %	(9.)	66,26 %	(8.)	3,89 %	(3.)	3,51 %	(7.)	0,30 %	(4.)	4,95 %	(11.)	7 270
CZ053	Pardubický kraj	96,39 %	(5.)	15,40 %	(6.)	60,86 %	(12.)	2,55 %	(8.)	0,96 %	(12.)	0,25 %	(5.)	7,33 %	(7.)	7 203
CZ06	Jihovýchod	92,25 %		12,84 %		64,19 %		4,12 %		4,42 %		0,73 %		12,45 %		24 280
CZ061	Vysočina	92,79 %	(11.)	15,59 %	(5.)	67,48 %	(6.)	1,31 %	(12.)	0,72 %	(13.)	–	(9.)	14,10 %	(1.)	6 658
CZ062	Jihomoravský kraj	92,04 %	(12.)	11,80 %	(13.)	62,95 %	(11.)	5,19 %	(1.)	5,82 %	(4.)	1,01 %	(3.)	11,82 %	(2.)	17 622
CZ07	Střední Morava	95,26 %		14,94 %		65,38 %		2,35 %		7,24 %		1,26 %		5,05 %		17 025
CZ071	Olomoucký kraj	92,87 %	(10.)	12,47 %	(12.)	64,54 %	(10.)	2,07 %	(10.)	9,55 %	(1.)	–	(9.)	4,22 %	(12.)	9 479
CZ072	Zlínský kraj	98,26 %	(1.)	18,04 %	(4.)	66,43 %	(7.)	2,70 %	(7.)	4,33 %	(6.)	2,85 %	(1.)	6,08 %	(9.)	7 546
CZ08	Moravskoslezsko	96,30 %		18,19 %		58,65 %		3,91 %		6,13 %		–		5,40 %		16 099
CZ081	Moravskoslezský kraj	96,30 %	(6.)	18,19 %	(3.)	58,65 %	(13.)	3,91 %	(2.)	6,13 %	(3.)	–	(9.)	5,40 %	(10.)	16 099

G4 G1: Podíly žáků gymnázií učících se cizí jazyk podle vyučovaného jazyka, 2002 (v %)

G 5 Podíly žáků učících se cizí jazyk na středních odborných školách

Charakteristika ukazatele

Ukazatel popisuje podíly žáků středních odborných škol, kteří se učí cizí jazyk, podle cizího jazyka, který se učí. Kromě angličtiny a němčiny, které se vyučují nejčastěji, uvádíme zde francouzštinu, ruštinu, španělštinu, italštinu a také latinu, ostatní jazyky jsou uváděny společně jako „jiné“.

Metodika výpočtu

$$\frac{\mathit{ŽSOSj}}{\mathit{ŽSOS}} \times 100$$

ŽSOSj – počet žáků denního studia učících se jednotlivé cizí jazyky ve středních odborných školách ve všech druzích studia včetně nástavbového a konzervatoří ve školním roce 2002/03

ŽSOS – celkový počet žáků denního studia učících se cizí jazyk ve středních odborných školách ve všech druzích studia včetně nástavbového a konzervatoří ve školním roce 2002/03

Zdroj dat

databáze ÚIV za školní rok 2002/03

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Na středních odborných školách se žáci učí ve tříletých oborech ukončených závěrečnou zkouškou jeden cizí jazyk, v oborech ukončených maturitní zkouškou (a na konzervatořích) nejméně jeden cizí jazyk. Kromě toho v některých zdravotnických oborech je jako další jazyk latina. Z tohoto důvodu se ukazatel v případě středních odborných škol chová odlišně od gymnázií. Volba cizího jazyka závisí jednak na tom, co škola může nabídnout a jednak i na tom, který cizí jazyk je pro daný obor vhodnější.

Na středních odborných školách se 75,3 % žáků učí angličtinu, 57,6 % němčinu. Dalším jazykem v pořadí je francouzština (4,1 %), ruština (2,2 %), latina (2,0 %) a španělština (1,7 % žáků).

Regionální rozdíly

Obdobně jako u ostatních typů a druhů škol se i v případě středních odborných škol struktura žáků učících se cizí jazyky liší z regionálního pohledu. Opět se výrazně liší kraje Karlovarský a Praha – oba se chovají naprosto odlišně. V Praze je nejvyšší podíl žáků středních odborných

škol učících se angličtinu (84,4 %) a naopak nejnižší podíl žáků učících se německy (40,7 %). Navíc se zde 6,6 % žáků středních odborných škol učí španělsky a 7,7 % francouzsky, což je v obou případech nejvíce ze všech krajů. Oproti tomu Karlovarský kraj je první mezi kraji v podílu žáků učících se německy (76,8 %) a poslední v podílech žáků učících se angličtinu (61,3 %).

Angličtinu se v celorepublikovém průměru učí 75,3 % žáků středních odborných škol, tento celorepublikový průměr je překročen v Praze (84,4 %), Moravskoslezském (81,1 %), Libereckém (78,2 %), Zlínském (77,0 %) a Středočeském kraji (75,7 %). Za zmínku stojí, že pouze v případě Prahy, Moravskoslezského a Zlínského kraje se tak děje na úkor výuky němčiny. Kraj Středočeský a Liberecký překračují i v případě výuky němčiny celorepublikový průměr.

Nad celorepublikovým průměrem 57,6 % žáků středních odborných škol učících se němčinu se pohybuje celkem osm krajů – Karlovarský (76,8 %), Plzeňský (70,0 %), Ústecký (69,5 %), Jihočeský (68,2 %), Liberecký (66,8 %), Vysočina (66,1 %), Středočeský (60,2 %) a Jihomoravský (69,2 %). Pod hranici padesáti procent se pohybuje podíl žáků středních odborných škol učících se německy pouze v Praze (40,7 %) a Královéhradeckém kraji (49,5 %).

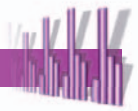
Francouzština je na středních odborných školách poměrně čteně zastoupena v Praze (7,7 % žáků), Olomouckém kraji (6,6 %), Vysočině (5,6 %), Královéhradeckém kraji (5,2 %) a v kraji Karlovarském (5,2 %). V ostatních krajích se podíl žáků středních odborných škol učících se francouzsky pohybuje pod hranicí čtyř procent.

Dalším jazykem, který se na středních odborných školách častěji vyučuje, je ruština. V celorepublikovém měřítku se jí učí 2,2 % žáků, v některých krajích (Plzeňský, Olomoucký a Moravskoslezský) se jí však učí okolo čtyř procent žáků.

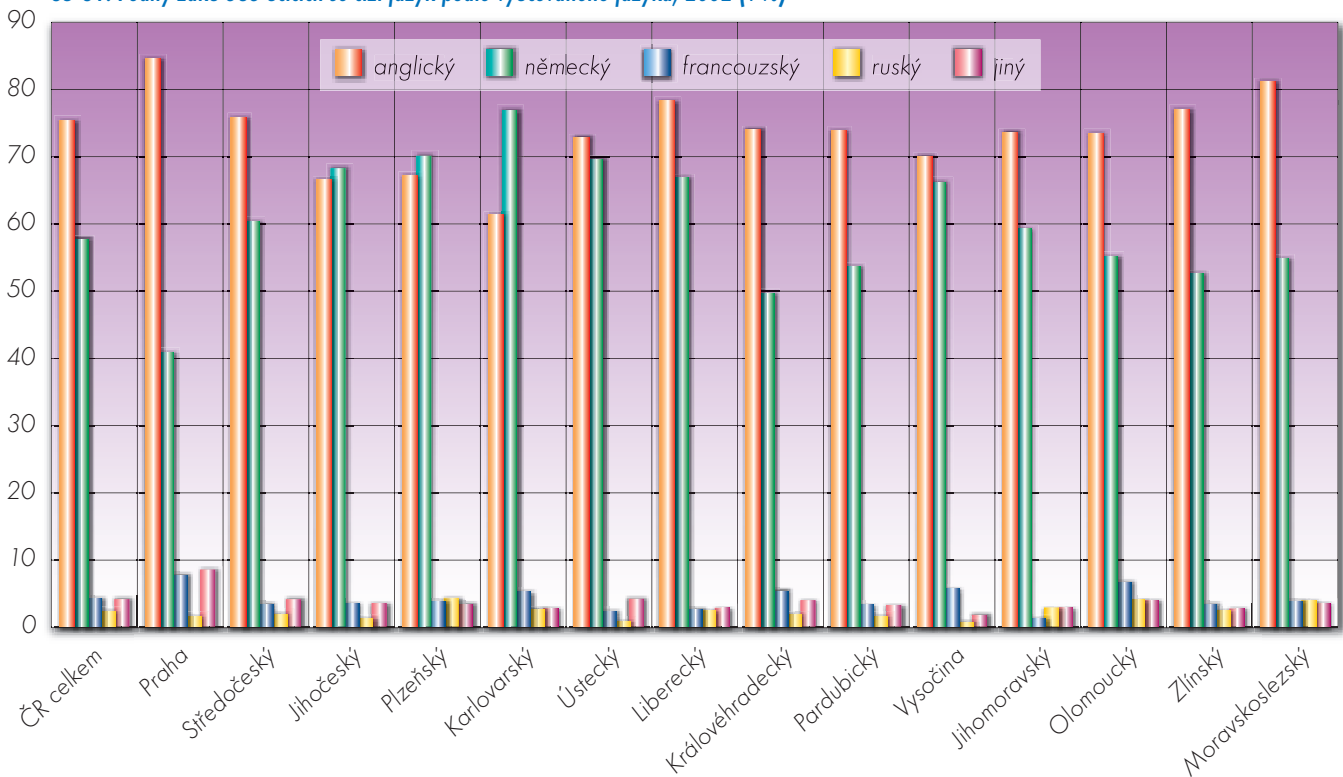
V některých oborech středních zdravotnických škol je kromě živých jazyků povinná i výuka latiny – v rámci republiky se jí učí dvě procenta žáků středních odborných škol, nejvíce v Jihočeském (3,2 %), Královéhradeckém (3,2 %), Karlovarském (2,8 %), Olomouckém (2,7 %) a Plzeňském kraji (2,5 %). V ostatních krajích se učí latinsky méně než 2,5 % žáků středních odborných škol.

Z dalších vyučovaných cizích jazyků stojí za zmínku španělština, která se vyučuje především v Praze (6,6 %) a Středočeském kraji (1,5 % žáků), a italština, u které převyšuje podíl žáků, kteří se jí učí, 1 % v Libereckém kraji.

G5 T1: Počty žáků učících se cizí jazyk na SOŠ, jejich podíly podle vyučovaného jazyka, 2002 (v %)

Území	podíly žáků učících se jazyk									počet žáků učících se cizí jazyk celkem
	anglický	francouzský	německý	ruský	španělský	italský	latinský	jiný		
ČR celkem	75,27 %	4,13 %	57,61 %	2,24 %	1,68 %	0,34 %	1,99 %	0,07 %	198 134	
CZ01 Praha	84,42 %	7,67 %	40,71 %	1,43 %	6,57 %	0,94 %	0,98 %	–	28 970	
CZ011 Hlavní město Praha	84,42 % (1.)	7,67 % (1.)	40,71 % (14.)	1,43 % (11.)	6,57 % (1.)	0,94 % (2.)	0,98 % (13.)	– (5.)	28 970 (1.)	
CZ02 Střední Čechy	75,72 %	3,35 %	60,20 %	1,78 %	1,51 %	0,05 %	2,46 %	0,04 %	16 670	
CZ021 Středočeský kraj	75,72 % (5.)	3,35 % (9.)	60,20 % (7.)	1,78 % (8.)	1,51 % (2.)	0,05 % (10.)	2,46 % (6.)	0,04 % (3.)	16 670 (4.)	
CZ03 Jihozápad	66,72 %	3,54 %	68,98 %	2,51 %	0,21 %	0,21 %	2,89 %	0,11 %	22 622	
CZ031 Jihočeský kraj	66,44 % (13.)	3,38 % (8.)	68,18 % (4.)	1,16 % (12.)	– (13.)	0,14 % (9.)	3,17 % (1.)	0,20 % (2.)	12 817 (7.)	
CZ032 Plzeňský kraj	67,10 % (12.)	3,74 % (6.)	70,02 % (2.)	4,27 % (1.)	0,48 % (10.)	0,31 % (5.)	2,53 % (5.)	– (5.)	9 805 (12.)	
CZ04 Severozápad	69,74 %	3,04 %	71,40 %	1,20 %	0,71 %	0,59 %	2,47 %	–	21 598	
CZ041 Karlovarský kraj	61,29 % (14.)	5,17 % (5.)	76,83 % (1.)	2,48 % (5.)	– (13.)	– (12.)	2,76 % (3.)	– (5.)	5 572 (14.)	
CZ042 Ústecký kraj	72,68 % (10.)	2,30 % (13.)	69,51 % (3.)	0,76 % (13.)	0,96 % (8.)	0,80 % (3.)	2,37 % (8.)	– (5.)	16 026 (5.)	
CZ05 Severovýchod	75,02 %	3,79 %	55,51 %	1,85 %	1,00 %	0,34 %	2,04 %	–	28 736	
CZ051 Liberecký kraj	78,20 % (3.)	2,50 % (12.)	66,82 % (5.)	2,42 % (6.)	0,98 % (7.)	1,01 % (1.)	0,80 % (14.)	– (5.)	7 517 (13.)	
CZ052 Královéhradecký kraj	73,93 % (6.)	5,24 % (4.)	49,50 % (13.)	1,73 % (9.)	0,77 % (9.)	– (12.)	3,16 % (2.)	– (5.)	10 904 (9.)	
CZ053 Pardubický kraj	73,85 % (7.)	3,21 % (11.)	53,60 % (11.)	1,57 % (10.)	1,24 % (5.)	0,22 % (7.)	1,75 % (9.)	– (5.)	10 315 (10.)	
CZ06 Jihovýchod	72,36 %	2,59 %	61,40 %	2,11 %	0,31 %	0,12 %	2,02 %	0,00 %	31 114	
CZ061 Vysočina	69,94 % (11.)	5,59 % (3.)	66,09 % (6.)	0,59 % (14.)	0,23 % (12.)	0,32 % (4.)	1,18 % (12.)	0,01 % (4.)	10 010 (11.)	
CZ062 Jihomoravský kraj	73,51 % (8.)	1,17 % (14.)	59,17 % (8.)	2,83 % (4.)	0,35 % (11.)	0,03 % (11.)	2,42 % (7.)	– (5.)	21 104 (3.)	
CZ07 Střední Morava	75,23 %	4,82 %	53,66 %	3,11 %	1,26 %	0,12 %	1,89 %	–	24 303	
CZ071 Olomoucký kraj	73,27 % (9.)	6,55 % (2.)	54,99 % (9.)	3,98 % (2.)	1,25 % (4.)	– (12.)	2,65 % (4.)	– (5.)	11 457 (8.)	
CZ072 Zlínský kraj	76,97 % (4.)	3,28 % (10.)	52,48 % (12.)	2,33 % (7.)	1,27 % (3.)	0,22 % (8.)	1,21 % (11.)	– (5.)	12 846 (6.)	
CZ08 Moravskoslezsko	81,07 %	3,66 %	54,70 %	3,93 %	1,21 %	0,22 %	1,56 %	0,43 %	24 121	
CZ081 Moravskoslezský kraj	81,07 % (2.)	3,66 % (7.)	54,70 % (10.)	3,93 % (3.)	1,21 % (6.)	0,22 % (6.)	1,56 % (10.)	0,43 % (1.)	24 121 (2.)	

G5 G1: Podíly žáků SOŠ učících se cizí jazyk podle vyučovaného jazyka, 2002 (v %)

G 6 Podíly žáků učících se cizí jazyk na středních odborných učilištích

Charakteristika ukazatele

Ukazatel popisuje podíly žáků středních odborných učilišť, kteří se učí cizí jazyk, podle cizího jazyka, který se učí. Kromě angličtiny a němčiny, které se vyučují nejčastěji, vyskytují se na středních odborných učilištích ještě v malé míře výuka francouzštiny, ruštiny a španělštiny.

Metodika výpočtu

$$\frac{\text{ŽSOU}_j}{\text{ŽSOU}} \times 100$$

ŽSOU_j – počet žáků denního studia učících se jednotlivé cizí jazyky ve středních odborných učilištích ve všech druhích studia včetně nástavbového ve školním roce 2002/03

ŽSOU – celkový počet žáků denního studia učících se cizí jazyk ve středních odborných učilištích ve všech druhích studia včetně nástavbového ve školním roce 2002/03

Zdroj dat

databáze ÚIV za školní rok 2002/03

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Na středních odborných učilištích se žáci učí ve studijních a nástavbových oborech nejméně jeden cizí jazyk, ve tříletých učebních oborech zpravidla jeden cizí jazyk. Žáci studující v učebních oborech o délce kratší

než tři roky se zpravidla cizí jazyk neučí. Volba cizího jazyka závisí obdobně jako u středních odborných škol jednak na tom, co škola může nabídnout a jednak i na tom, který cizí jazyk je pro daný obor vhodnější.

Na středních odborných učilištích učí 43,1 % žáků angličtinu a 59,9 % němčinu. Ostatní jazyky se učí méně než jedno procento žáků – francouzštinu 0,6 %, ruštinu 0,3 % a španělštinu 0,02 % žáků středních odborných učilišť.

Regionální rozdíly

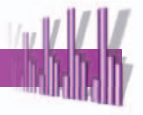
V případě středních odborných učilišť je situace ve struktuře vyučovaných jazyků naprosto odlišná od ostatních druhů a typů škol. V naprosté většině krajů převládá výuka němčiny nad výukou angličtiny, u jediných dvou krajů – Prahy a Moravskoslezského – je tomu naopak. V téměř stejné míře se angličtina a němčina na středních odborných učilištích vyučují v Moravskoslezském kraji (54,5 % angličtina, 52,1 % němčina).

Naprostou převahu výuky němčiny jsme zaznamenali v Karlovarském kraji (21,1 % žáků se učí anglicky, 88,5 % německy), dále v krajích Plzeňském, Jihočeském, Vysočině a Ústeckém, Jihomoravském. Ve všech těchto krajích převyšuje podíl žáků učících se německy podíl žáků učících se anglicky o více než dvacet procentních bodů.

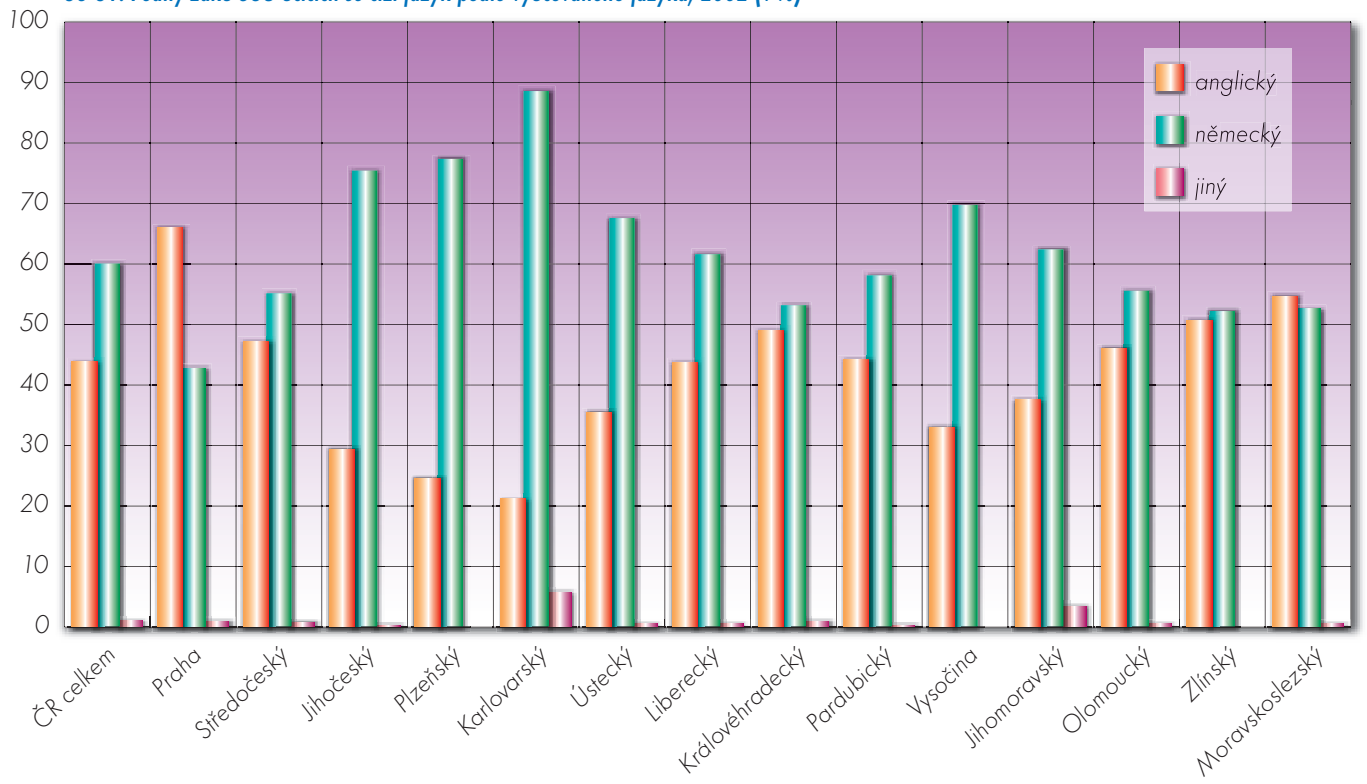
Z dalších jazyků stojí za zmínku výuka francouzštiny v Jihomoravském kraji (3,4 % žáků středních odborných učilišť) a ruštiny v Karlovarském kraji (5,5 % žáků středních odborných učilišť).

G6 T1: Počty žáků učících se cizí jazyk na SOU, jejich podíly podle vyučovaného jazyka, 2002 (v %)

Území		podíly žáků učících se jazyk										počet žáků učících se cizí jazyk celkem
		anglický	francouzský	německý	ruský	španělský	italský	jiný				
ČR celkem		43,71 %	0,62 %	59,94 %	0,27 %	0,02 %	–	–	–	–	172 676	
CZ01	Praha	65,89 %	0,76 %	42,63 %	–	–	–	–	–	–	17 100	
CZ011	Hlavní město Praha	65,89 % (1.)	0,76 % (2.)	42,63 % (14.)	– (5.)	– (2.)	– (1.)	– (1.)	– (1.)	– (1.)	17 100 (3.)	
CZ02	Střední Čechy	47,13 %	0,46 %	55,03 %	0,11 %	–	–	–	–	–	14 234	
CZ021	Středočeský kraj	47,13 % (5.)	0,46 % (4.)	55,03 % (10.)	0,11 % (4.)	– (2.)	– (1.)	– (1.)	– (1.)	– (1.)	14 234 (5.)	
CZ03	Jihozápad	27,17 %	0,07 %	76,12 %	–	–	–	–	–	–	21 175	
CZ031	Jihočeský kraj	29,22 % (12.)	0,12 % (7.)	75,30 % (3.)	– (5.)	– (2.)	– (1.)	– (1.)	– (1.)	– (1.)	12 243 (6.)	
CZ032	Plzeňský kraj	24,37 % (13.)	– (9.)	77,25 % (2.)	– (5.)	– (2.)	– (1.)	– (1.)	– (1.)	– (1.)	8 932 (11.)	
CZ04	Severozápad	31,67 %	0,38 %	72,94 %	1,44 %	–	–	–	–	–	19 456	
CZ041	Karlovarský kraj	21,08 % (14.)	– (9.)	88,46 % (1.)	5,54 % (1.)	– (2.)	– (1.)	– (1.)	– (1.)	– (1.)	5 070 (14.)	
CZ042	Ústecký kraj	35,40 % (10.)	0,51 % (3.)	67,47 % (5.)	– (5.)	– (2.)	– (1.)	– (1.)	– (1.)	– (1.)	14 386 (4.)	
CZ05	Severovýchod	45,69 %	0,09 %	57,22 %	0,24 %	0,13 %	–	–	–	–	25 073	
CZ051	Liberecký kraj	43,56 % (8.)	– (9.)	61,49 % (7.)	– (5.)	0,43 % (1.)	– (1.)	– (1.)	– (1.)	– (1.)	7 608 (13.)	
CZ052	Královéhradecký kraj	48,82 % (4.)	0,11 % (8.)	53,05 % (11.)	0,66 % (2.)	– (2.)	– (1.)	– (1.)	– (1.)	– (1.)	9 299 (10.)	
CZ053	Pardubický kraj	44,12 % (7.)	0,16 % (6.)	57,98 % (8.)	– (5.)	– (2.)	– (1.)	– (1.)	– (1.)	– (1.)	8 166 (12.)	
CZ06	Jihovýchod	36,10 %	2,31 %	64,56 %	–	–	–	–	–	–	30 851	
CZ061	Vysočina	32,91 % (11.)	– (9.)	69,64 % (4.)	– (5.)	– (2.)	– (1.)	– (1.)	– (1.)	– (1.)	9 539 (9.)	
CZ062	Jihomoravský kraj	37,53 % (9.)	3,35 % (1.)	62,28 % (6.)	– (5.)	– (2.)	– (1.)	– (1.)	– (1.)	– (1.)	21 312 (2.)	
CZ07	Střední Morava	48,27 %	0,20 %	53,74 %	–	–	–	–	–	–	22 928	
CZ071	Olomoucký kraj	45,97 % (6.)	0,41 % (5.)	55,45 % (9.)	– (5.)	– (2.)	– (1.)	– (1.)	– (1.)	– (1.)	11 242 (8.)	
CZ072	Zlínský kraj	50,48 % (3.)	– (9.)	52,10 % (13.)	– (5.)	– (2.)	– (1.)	– (1.)	– (1.)	– (1.)	11 686 (7.)	
CZ08	Moravskoslezsko	54,53 %	–	52,52 %	0,52 %	–	–	–	–	–	21 859	
CZ081	Moravskoslezský kraj	54,53 % (2.)	– (9.)	52,52 % (12.)	0,52 % (3.)	– (2.)	– (1.)	– (1.)	– (1.)	– (1.)	21 859 (1.)	

G6 G1: Podíly žáků SOU učících se cizí jazyk podle vyučovaného jazyka, 2002 (v %)

G 7 Podíly žáků učících se cizí jazyk na vyšších odborných školách

Charakteristika ukazatele

Ukazatel popisuje podíly žáků vyšších odborných škol, kteří se učí cizí jazyk, podle cizího jazyka, který se učí. Kromě angličtiny a němčiny, které se vyučují nejčastěji, uvádíme v přehledu francouzštinu, španělštinu, ruštinu a italštinu. Ostatní cizí jazyky jsou sdruženy do kategorie „jiné“.

Metodika výpočtu

$$\frac{\text{ŽVOŠ}_j}{\text{ŽVOŠ}} \times 100$$

ŽVOŠ_j – počet žáků denního studia učících se jednotlivé cizí jazyky ve vyšších odborných školách ve školním roce 2002/03

ŽVOŠ – celkový počet žáků denního studia učících se cizí jazyk ve vyšších odborných školách ve školním roce 2002/03

Zdroj dat

databáze ÚIV za školní rok 2002/03

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Žáci ve všech oborech vyšších odborných škol studují alespoň jeden cizí jazyk. Volba cizího jazyka opět, stejně jako v případě středních škol, závisí na tom, co škola může nabídnout, a i na tom, který cizí jazyk je pro daný obor vhodnější.

Na vyšších odborných školách se téměř tři čtvrtiny žáků (74,4 %) učí angličtinu, více než polovina (52,1 %) němčinu. Z dalších jazyků stojí

za zmínku výuka francouzštiny (7,7 % žáků vyšších odborných škol), španělštiny (3,6 %) a ruštiny (2,1 %).

Regionální rozdíly

Rozložení žáků vyšších odborných škol v jednotlivých krajích závisí jednak na poloze regionu, jednak na počtu a struktuře vyšších odborných škol v regionu podle skupin oborů a jednak podle možností školy zajistit výuku příslušného cizího jazyka.

Angličtina je nejčastěji vyučována na vyšších odborných školách Karlovarského (83,2 %), Moravskoslezského (81,4 %), Libereckého kraje (81,3 %) a na Vysočině (80,7 %). V ostatních krajích se podíl žáků vyšších odborných škol učících se anglicky pohybuje pod hranicí osmdesáti procent. Nejmenší podíl učících se anglicky je v Plzeňském kraji (53,1 %).

Němčinu se v celorepublikovém průměru na vyšších odborných školách učí 52,1 % žáků, hodnoty v jednotlivých krajích se pohybují v rozmezí od 33,3 % v Olomouckém, do 91,0 % v Karlovarském kraji. Poměrně nízkého podílu žáků učících se německy dosahují kromě Olomouckého kraje ještě Praha (36,1 %) a Plzeňský kraj (37,9 %). V ostatních krajích se na vyšších odborných školách učí německy více než čtyřicet procent žáků.

Z ostatních jazyků stojí za zmínku francouzština, kterou se v některých krajích učí více než desetina žáků vyšších odborných škol – jedná se o kraje Karlovarský (25,4 %), Plzeňský (16,9 %), Vysočinu (13,1 %), Prahu (12,7 %) a Zlínský (10,6 %).

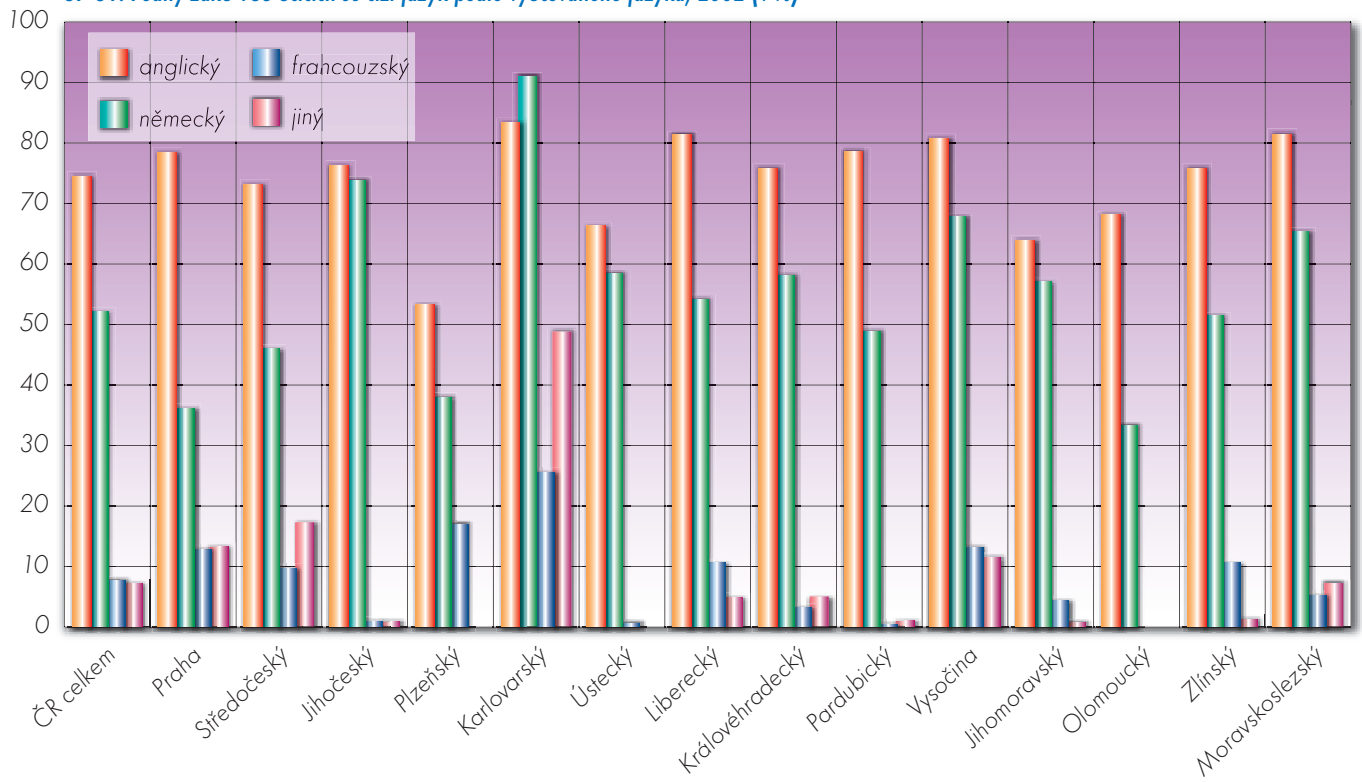
V případě ruštiny přesahuje podíl deseti procent žáků vyšších odborných škol Karlovarský kraj (31,5 %), kde je významně zastoupena i španělština (17,2 %).

G7 T1: Počty žáků učících se cizí jazyk na VOŠ, jejich podíly podle vyučovaného jazyka, 2002 (v %)

Území		podíly žáků učících se jazyk								počet žáků učících se cizí jazyk celkem
		anglický	francouzský	německý	ruský	španělský	italský	jiný		
ČR celkem		74,40 %	7,65 %	52,08 %	2,06 %	3,61 %	0,61 %	0,77 %	22 858	
CZ01	Praha	78,33 %	12,74 %	36,06 %	2,00 %	7,58 %	2,30 %	1,26 %	5 252	
CZ011	Hlavní město Praha	78,33 % (6.)	12,74 % (4.)	36,06 % (13.)	2,00 % (5.)	7,58 % (2.)	2,30 % (1.)	1,26 % (2.)	5 252 (1.)	
CZ02	Střední Čechy	73,03 %	9,62 %	45,86 %	5,20 %	5,35 %	0,93 %	5,71 %	1 943	
CZ021	Středočeský kraj	73,03 % (10.)	9,62 % (7.)	45,86 % (11.)	5,20 % (3.)	5,35 % (4.)	0,93 % (2.)	5,71 % (1.)	1 943 (5.)	
CZ03	Jihozápad	68,97 %	5,83 %	62,48 %	0,52 %	–	–	–	2 865	
CZ031	Jihočeský kraj	76,23 % (7.)	0,76 % (11.)	73,74 % (2.)	0,76 % (6.)	– (10.)	– (3.)	– (3.)	1 965 (4.)	
CZ032	Plzeňský kraj	53,11 % (14.)	16,89 % (2.)	37,89 % (12.)	– (10.)	– (10.)	– (3.)	– (3.)	900 (12.)	
CZ04	Severozápad	69,09 %	4,78 %	63,94 %	5,37 %	2,94 %	–	–	1 359	
CZ041	Karlovarský kraj	83,19 % (1.)	25,43 % (1.)	90,95 % (1.)	31,47 % (1.)	17,24 % (1.)	– (3.)	– (3.)	232 (14.)	
CZ042	Ústecký kraj	66,19 % (12.)	0,53 % (12.)	58,39 % (5.)	– (10.)	– (10.)	– (3.)	– (3.)	1 127 (8.)	
CZ05	Severovýchod	78,28 %	3,59 %	52,99 %	1,01 %	2,09 %	–	–	3 061	
CZ051	Liberecký kraj	81,28 % (3.)	10,47 % (6.)	54,05 % (8.)	– (10.)	4,75 % (5.)	– (3.)	– (3.)	716 (13.)	
CZ052	Královéhradecký kraj	75,73 % (8.)	3,12 % (10.)	58,01 % (6.)	2,32 % (4.)	2,62 % (7.)	– (3.)	– (3.)	993 (10.)	
CZ053	Pardubický kraj	78,55 % (5.)	0,30 % (13.)	48,74 % (10.)	0,59 % (7.)	0,30 % (9.)	– (3.)	– (3.)	1 352 (7.)	
CZ06	Jihovýchod	70,41 %	7,71 %	61,13 %	3,27 %	1,53 %	–	–	4 255	
CZ061	Vysočina	80,65 % (4.)	13,06 % (3.)	67,65 % (3.)	7,43 % (2.)	3,89 % (6.)	– (3.)	– (3.)	1 669 (6.)	
CZ062	Jihomoravský kraj	63,81 % (13.)	4,25 % (9.)	56,92 % (7.)	0,58 % (8.)	– (10.)	– (3.)	– (3.)	2 586 (2.)	
CZ07	Střední Morava	72,09 %	5,67 %	42,95 %	–	0,64 %	–	–	2 028	
CZ071	Olomoucký kraj	68,01 % (11.)	– (14.)	33,26 % (14.)	– (10.)	– (10.)	– (3.)	– (3.)	941 (11.)	
CZ072	Zlínský kraj	75,62 % (9.)	10,58 % (5.)	51,33 % (9.)	– (10.)	1,20 % (8.)	– (3.)	– (3.)	1 087 (9.)	
CZ08	Moravskoslezsko	81,34 %	5,16 %	65,20 %	0,38 %	6,78 %	–	–	2 095	
CZ081	Moravskoslezský kraj	81,34 % (2.)	5,16 % (8.)	65,20 % (4.)	0,38 % (9.)	6,78 % (3.)	– (3.)	– (3.)	2 095 (3.)	

G7 G1: Podíly žáků VOŠ učících se cizí jazyk podle vyučovaného jazyka, 2002 (v %)

G 8 Podíly žáků učících se 1, 2 a 3 cizí jazyky

Charakteristika ukazatele

Ukazatel popisuje strukturu žáků gymnázií, středních odborných škol, středních odborných učilišť a vyšších odborných škol podle počtu živých cizích jazyků, které se učí.

Metodika výpočtu

$$\frac{\sum Z_{ki}}{\sum Z_i} \times 100$$

Z_{ki} – počet žáků denního studia učících se k ($k=1, 2, 3$) cizích jazyků na jednotlivých druhích a typech škol ve školním roce 2002/03

Z_i – celkový počet žáků denního studia učících se cizí jazyk na jednotlivých typech a druhích škol ve školním roce 2002/03

Zdroj dat

databáze ÚIV za školní rok 2002/03

Základní informace o chování ukazatele v republikovém měřítku

Gymnázia jsou svým charakterem všeobecně vzdělávací střední školy, žáci se na vyšším stupni víceletých gymnázií a ve čtyřletých gymnáziích všude učí alespoň dva cizí jazyky. Vzhledem k tomu, že jsou v České republice poměrně hojně zastoupena víceletá gymnázia, 17,6 % žáků gymnázií se učí pouze jeden živý cizí jazyk. To ale znamená, že 82,4 % žáků se učí dva a více cizí jazyky (z toho 4,4 % dokonce tři a více cizích jazyků), což je nejvyšší podíl mezi ostatními středními školami, tedy středními odbornými školami a středními odbornými učilišti.

Na středních odborných školách, kde převažují studijní obory ukončené maturitní zkouškou, ve kterých se žáci učí alespoň jeden cizí jazyk, se jeden živý cizí jazyk učí více než polovina žáků (55,5 %), ostatní se učí dva (43,1 %) a tři a více (1,4 %) cizích jazyků. V případě středních odborných učilišť, kde převažují učební obory, ve kterých je v naprosté většině povinný pouze jeden cizí jazyk, se dva a více cizích jazyků učí pouze 6,8 % žáků.

Na vyšších odborných školách je obdobná situace jako v případě středních odborných škol – nadpoloviční většina žáků se učí jeden živý cizí

jazyk (53,4 %), dvě pětiny (41,1 %) dva cizí jazyky a 5,6 % tři a více cizích jazyků.

Regionální rozdíly

Rozložení žáků gymnázií podle počtu vyučovaných cizích jazyků se liší regionálně, hlavním důvodem však je struktura gymnázií podle délky v jednotlivých regionech – pokud se v kraji vyskytuje vyšší podíl žáků v nižších stupních osmiletých gymnázií, případně nižší podíl šestiletých jazykových gymnázií, pak je podíl žáků učících se pouze jeden cizí jazyk pochopitelně vyšší. Největší podíl žáků gymnázií učících se dva a více cizích jazyků je v Jihočeském kraji (88,0 %), Praze (83,6 %), Ústeckém kraji (86,0 %) a Zlínském kraji (86,1 %). V ostatních krajích se tento podíl pohybuje pod úrovní 85 %, v Pardubickém a Karlovarském kraji dokonce pod úrovní 74 %. Tři a více živých cizích jazyků se učí žáci gymnázií nejčastěji v Plzeňském (7,9 %) a Jihočeském kraji (6,6 %).

Podíl žáků učících se jeden, dva či více cizích jazyků na středních odborných školách v jednotlivých regionech závisí především na oborové skladbě středních odborných škol – např. žáci obchodních akademií či oborů lyceí se povinně učí více cizích jazyků než žáci „středních průmyslových škol“. Nejvyšší podíl žáků středních odborných škol učících se pouze jeden cizí jazyk je v Královéhradeckém (67,3 %), Pardubickém (62,3 %) a Zlínském (60,5 %) kraji. V ostatních krajích se tento podíl žáků pohybuje pod úrovní šedesáti procent. Naopak nejvyšší podíl žáků učících se tři a více živých cizích jazyků na středních odborných školách je v Karlovarském (8,8 %) a Libereckém kraji (4,3 %).

Podíly žáků učících se pouze jeden cizí jazyk na středních odborných učilištích se pohybují od 80,2 % v Karlovarském kraji, až po 96,7 % v kraji Pardubickém. Hodnot nižších než devadesát procent žáků dosahují kromě již zmíněného Karlovarského kraje ještě kraje Liberecký (85,7 %), Jihočeský (89,8 %) a Praha (89,9 %).

V případě vyšších odborných škol se situace v jednotlivých krajích velmi liší především v závislosti na počtu škol a na jejich oborové skladbě. „Nejlépe“ ze všech krajů na první pohled vypadá kraj Karlovarský (74,1 % žáků učících se tři a více cizích jazyků), zde si však musíme uvědomit, že se jedná o žáky pouze jedné vyšší odborné školy.

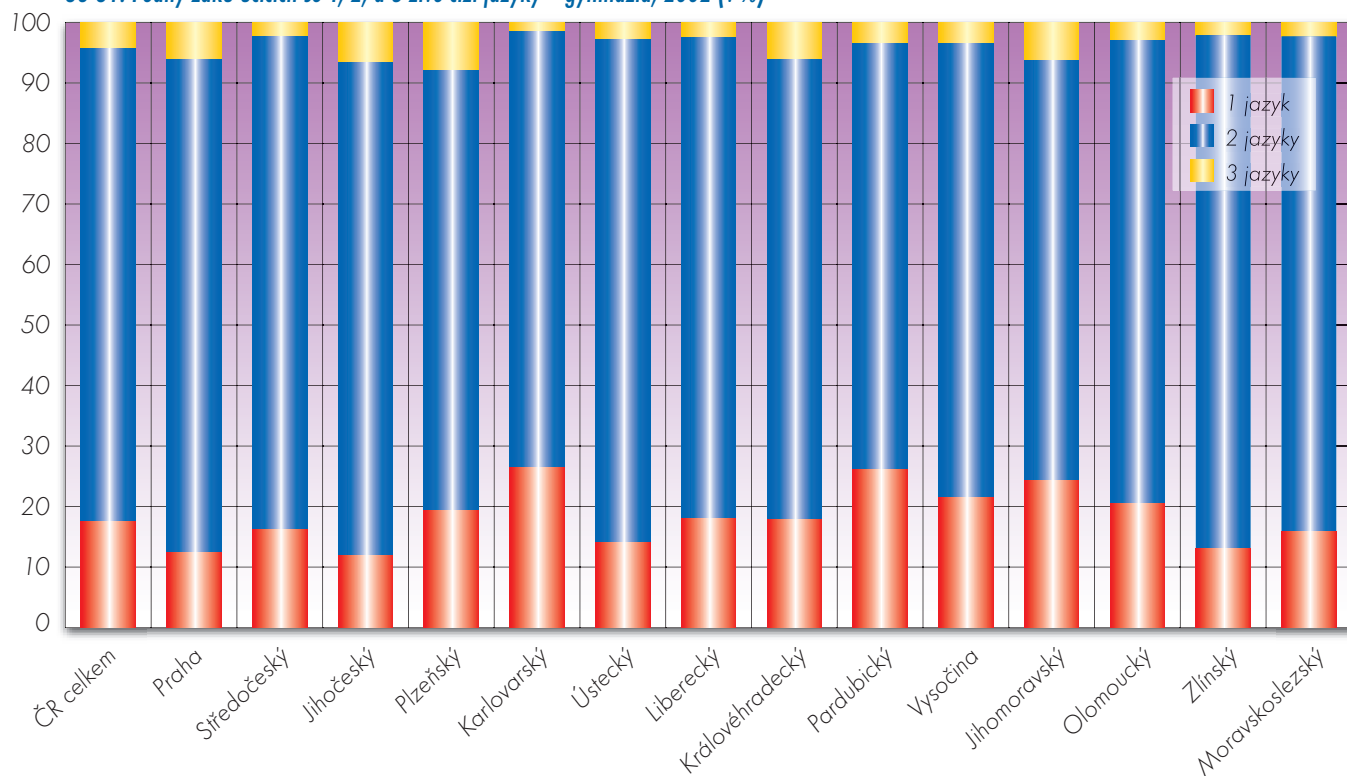

Území	gymnázia									střední odborné školy									střední odborná učiliště									vyšší odborné školy								
	1 jazyk			2 jazyk			3 jazyk			1 jazyk			2 jazyk			3 jazyk			1 jazyk			2 jazyk			3 jazyk			1 jazyk			2 jazyk			3 jazyk		
	%	(1.)	(2.)	%	(3.)	(4.)	%	(5.)	(6.)	%	(7.)	(8.)	%	(9.)	(10.)	%	(11.)	(12.)	%	(13.)	(14.)	%	(15.)	(16.)	%	(17.)	(18.)	%	(19.)	(20.)	%	(21.)	(22.)	%	(23.)	(24.)
ČR celkem	17,60			78,04			4,37			55,52			43,09			1,39			93,25			6,70			0,05			53,38			41,06			5,56		
Praha	12,36			81,44			6,19			54,15			44,75			1,10			89,90			10,10			-			53,81			38,14			8,05		
Hlavní město Praha	12,36	(13.)		81,44			6,19	(4.)		54,15	(7.)		44,75	(7.)		1,10	(7.)		89,90	(11.)		10,10	(4.)				53,81	(2.)		38,14	(7.)		8,05	(5.)		
Střední Čechy	16,14			81,49			2,37			48,75			49,15			2,09			95,50			4,50			-			48,65			41,48			9,87		
Středočeský kraj	16,14	(9.)		81,49			2,37	(4.)		48,75	(11.)		49,15	(14.)		2,09	(1.)		95,50	(3.)		4,50	(5.)				48,65	(2.)		41,48	(8.)		9,87	(6.)		
Jihozápad	15,16			77,68			7,16			56,20			42,55			1,25			92,07			7,93			-			37,63			61,33			1,05		
Jihočeský kraj	11,95	(14.)		81,47			6,58	(5.)		57,86	(2.)		40,27	(10.)		1,88	(4.)		89,84	(4.)		10,16	(3.)				44,73	(2.)		53,74	(10.)		1,53	(7.)		
Píleňský kraj	19,33	(6.)		72,76			7,91	(11.)		54,10	(1.)		45,45	(8.)		0,45	(5.)		95,15	(13.)		4,85	(7.)				22,11	(2.)		77,89	(14.)		-	(9.)		
Severozápad	16,94			80,57			2,48			53,13			44,05			2,82			92,35			7,18			0,47			60,04			27,30			12,66		
Karlovarský kraj	26,52	(1.)		72,03			1,44	(12.)		51,72	(12.)		39,48	(11.)		8,79	(1.)		80,24	(1.)		17,97	(14.)				25,86	(1.)		-	(13.)		74,14	(1.)		
Ústecký kraj	13,98	(11.)		83,22			2,80	(2.)		53,55	(9.)		45,41	(6.)		1,05	(6.)		96,62	(8.)		3,38	(2.)				67,08	(2.)		32,92	(3.)		-	(9.)		
Severovýchod	20,99			74,78			4,22			61,79			37,12			1,09			93,21			6,79			-		56,94			42,63			0,42			
Liberecký kraj	17,99	(7.)		79,55			2,45	(7.)		49,38	(10.)		46,32	(4.)		4,30	(2.)		85,67	(2.)		14,33	(2.)				46,37	(2.)		53,63	(9.)		-	(9.)		
Královéhradecký kraj	17,90	(8.)		76,01			6,09	(9.)		67,31	(5.)		32,14	(14.)		0,55	(12.)		96,31	(12.)		3,69	(3.)				59,52	(2.)		39,17	(6.)		1,31	(8.)		
Pardubický kraj	26,20	(2.)		70,25			3,55	(13.)		62,27	(6.)		37,73	(13.)		-	(14.)		96,71	(14.)		3,29	(1.)				60,65	(2.)		39,35	(5.)		-	(9.)		
Jihovýchod	23,56			70,90			5,54			55,69			42,98			1,33			95,22			4,78			-		56,88			37,42			5,69			
Vysočina	21,54	(4.)		74,95			3,51	(10.)		52,71	(7.)		46,60	(2.)		0,68	(11.)		93,63	(11.)		6,37	(8.)				39,30	(2.)		46,49	(11.)		14,20	(2.)		
Jihomoravský kraj	24,33	(3.)		69,37			6,30	(14.)		57,13	(3.)		41,22	(9.)		1,64	(5.)		95,91	(5.)		4,09	(4.)				68,64	(2.)		31,36	(2.)		-	(9.)		
Střední Morava	17,25			80,15			2,60			58,76			40,10			1,4			94,23			5,77			-		80,42			18,39			1,18			
Olomoucký kraj	20,51	(5.)		76,49			3,01	(8.)		56,62	(8.)		42,65	(6.)		0,73	(10.)		95,25	(10.)		4,75	(6.)				100,00	(1.)		-	(13.)		-	(9.)		
Zlínský kraj	13,09	(12.)		84,83			2,08	(13.)		60,50	(3.)		38,02	(12.)		1,47	(6.)		93,25	(6.)		6,75	(9.)				63,48	(4.)		34,31	(4.)		2,21	(6.)		
Moravskoslezsko	15,80			81,90			2,30			52,60			46,59			0,81			92,67			7,33			-		35,51			56,09			8,40			
Moravskoslezský kraj	15,80	(10.)		81,90			2,30	(12.)		52,60	(11.)		46,59	(3.)		0,81	(9.)		92,67	(9.)		7,33	(10.)				35,51	(2.)		56,09	(12.)		8,40	(4.)		

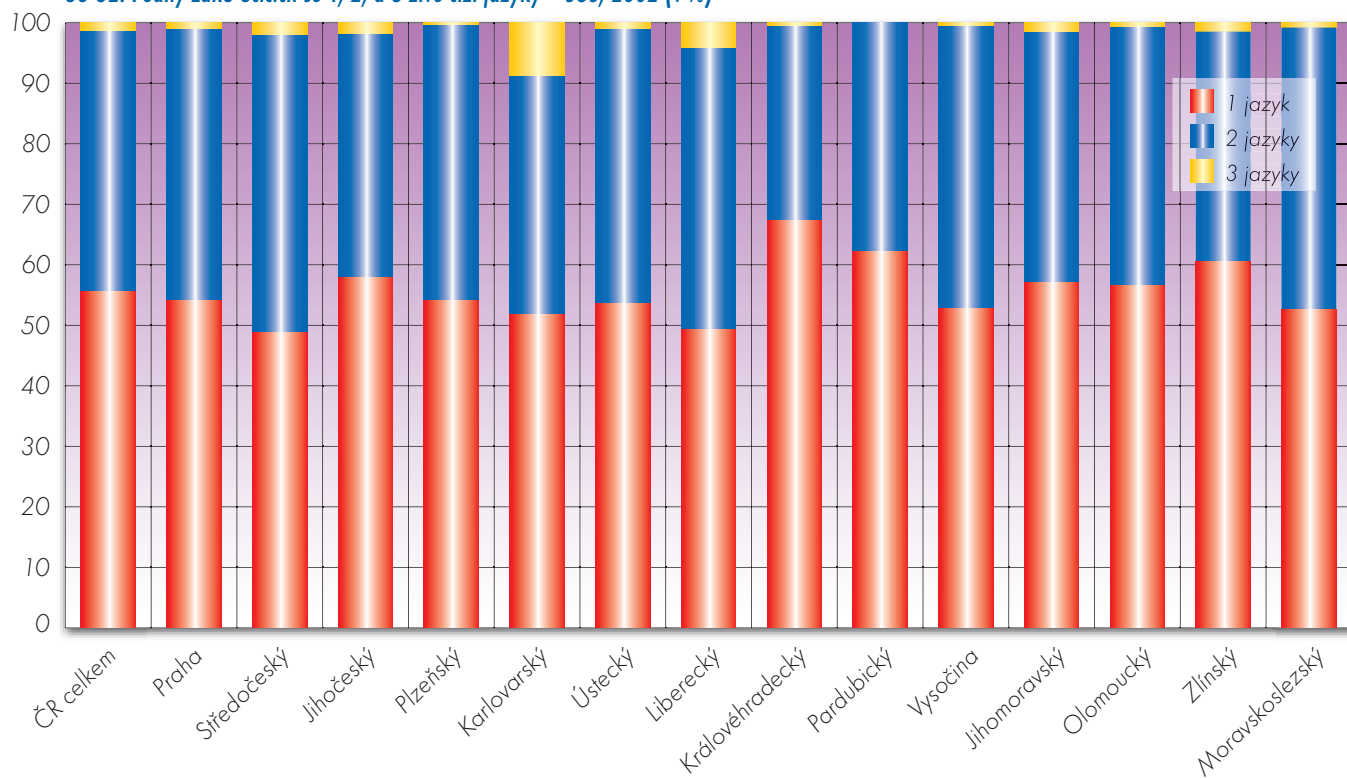
G8 T1: Podílý žáků učících se 1, 2, a 3 žívě cizí jazyky, 2002 (v %)

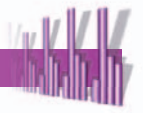

G8 G1: Podíly žáků učících se 1, 2, a 3 živé cizí jazyky – gymnázia, 2002 (v %)

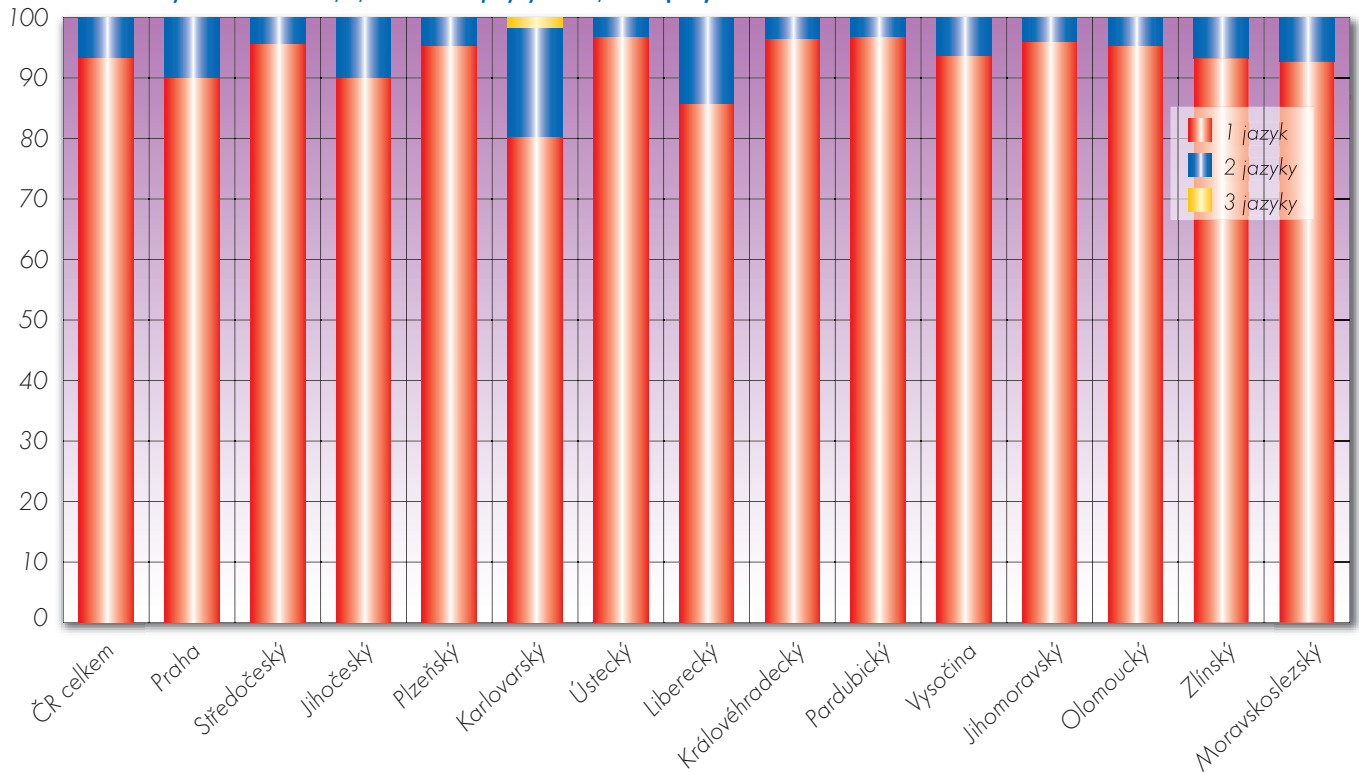

G8 G2: Podíly žáků učících se 1, 2, a 3 živé cizí jazyky – SOŠ, 2002 (v %)

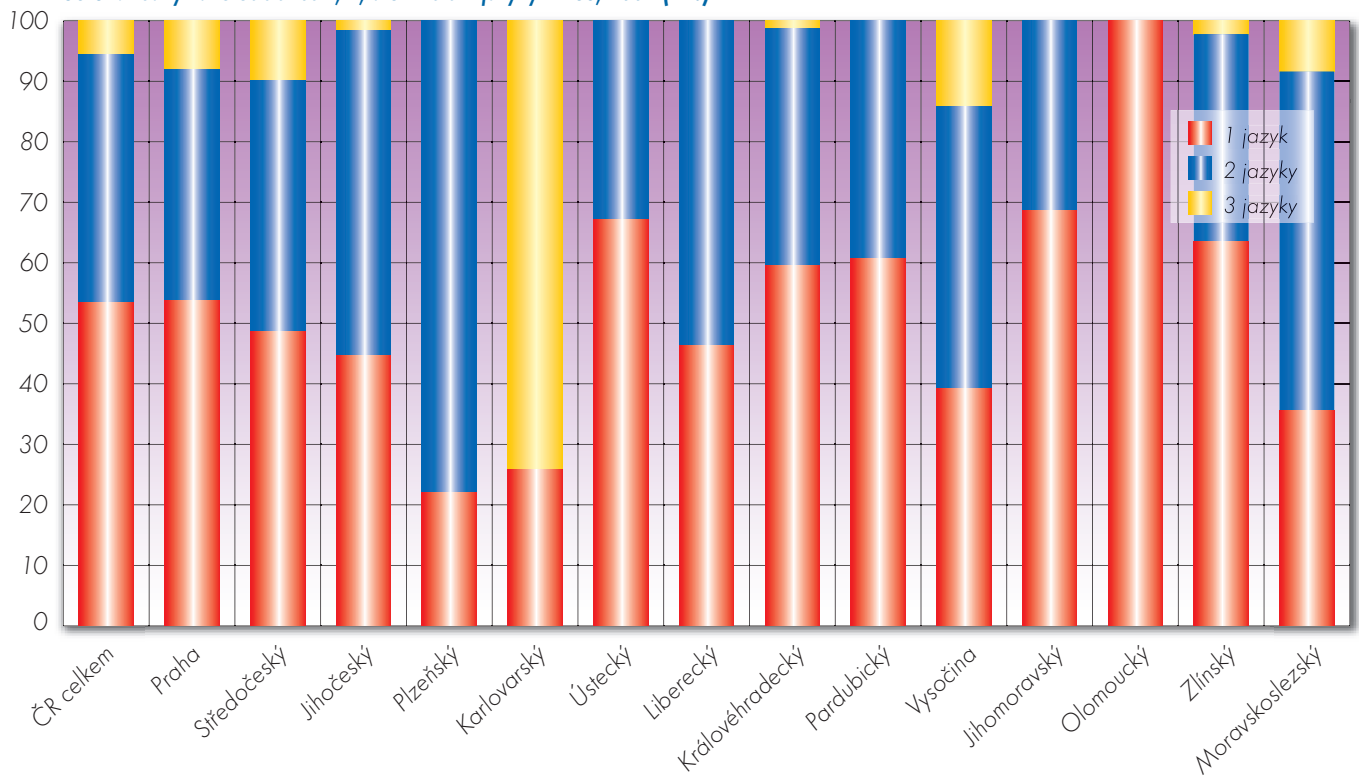

G8 G3: Podíly žáků učících se 1, 2, a 3 živé cizí jazyky - SOU, 2002 (v %)

G8 G4: Podíly žáků učících se 1, 2, a 3 živé cizí jazyky - VOŠ, 2002 (v %)

TABULKOVÉ A GRAFOVÉ PŘÍLOHY

Příloha kapitoly A

A2 T3: Struktura populace ve věku 25–64 let podle úrovně nejvyššího dosaženého vzdělání: muži, 2002 (v %)												
Území		bez vzdělání		základní		střední odborné bez maturity		úplné střední s maturitou		terciární		Celkem
	ČR celkem	0,2		7,4		50,8		27,8		13,7		100,0
CZ01	Praha	0,1		2,2		31,3		34,9		31,5		100,0
CZ011	Hlavní město Praha	0,1	(10.)	2,2	(14.)	31,3	(14.)	34,9	(1.)	31,5	(1.)	100,0
CZ02	Střední Čechy	0,3		8,2		53,2		27,6		10,5		100,0
CZ021	Středočeský kraj	0,3	(8.)	8,2	(5.)	53,2	(9.)	27,6	(4.)	10,5	(8.)	100,0
CZ03	Jihozápad	0,1		8,0		51,7		27,9		12,4		100,0
CZ031	Jihočeský kraj	0,1	(10.)	8,1	(5.)	51,1	(11.)	28,1	(2.)	12,6	(2.)	100,0
CZ032	Plzeňský kraj	0,0	(11.)	7,8	(7.)	52,3	(9.)	27,6	(4.)	12,2	(3.)	100,0
CZ04	Severozápad	0,6		11,9		54,2		25,3		7,9		100,0
CZ041	Karlovarský kraj	0,6	(1.)	12,9	(1.)	51,7	(10.)	26,6	(7.)	8,3	(11.)	100,0
CZ042	Ústecký kraj	0,6	(2.)	11,5	(2.)	55,1	(3.)	24,9	(11.)	7,7	(12.)	100,0
CZ05	Severovýchod	0,3		7,1		54,9		27,3		10,3		100,0
CZ051	Liberecký kraj	0,3	(7.)	9,9	(3.)	54,0	(6.)	26,0	(9.)	9,4	(10.)	100,0
CZ052	Královéhradecký kraj	0,2	(8.)	5,5	(12.)	53,9	(7.)	29,0	(1.)	11,4	(5.)	100,0
CZ053	Pardubický kraj	0,4	(3.)	6,3	(9.)	56,9	(2.)	26,4	(8.)	10,0	(9.)	100,0
CZ06	Jihovýchod	0,2		6,1		51,5		26,7		15,5		100,0
CZ061	Vysočina	0,3	(5.)	6,1	(10.)	58,6	(1.)	24,6	(12.)	10,2	(8.)	100,0
CZ062	Jihomoravský kraj	0,1	(9.)	6,1	(11.)	48,2	(12.)	27,7	(3.)	18,0	(1.)	100,0
CZ07	Střední Morava	0,2		8,0		54,4		26,1		11,4		100,0
CZ071	Olomoucký kraj	0,3	(6.)	9,5	(4.)	54,1	(5.)	25,2	(10.)	10,9	(6.)	100,0
CZ072	Zlínský kraj	–	(12.)	6,4	(8.)	54,6	(4.)	27,1	(5.)	11,8	(4.)	100,0
CZ08	Moravskoslezsko	0,3		8,1		53,7		27,1		10,8		100,0
CZ081	Moravskoslezský kraj	0,3	(4.)	8,1	(6.)	53,7	(8.)	27,1	(6.)	10,8	(7.)	100,0

A2 T4: Struktura populace ve věku 25–34 let podle úrovně nejvyššího dosaženého vzdělání: muži, 2002 (v %)												
Území		bez vzdělání		základní		střední odborné bez maturity		úplné střední s maturitou		terciární		Celkem
	ČR celkem	0,5		5,2		48,5		32,7		12,9		100,0
CZ01	Praha	0,3		0,8		30,2		40,5		28,2		100,0
CZ011	Hlavní město Praha	0,3	(8.)	0,8	(14.)	30,2	(14.)	40,5	(1.)	28,2	(1.)	100,0
CZ02	Střední Čechy	0,7		5,8		51,1		33,4		8,9		100,0
CZ021	Středočeský kraj	0,7	(6.)	5,8	(6.)	51,1	(7.)	33,4	(5.)	8,9	(11.)	100,0
CZ03	Jihozápad	0,1		5,5		51,8		30,2		12,4		100,0
CZ031	Jihočeský kraj	–	(13.)	4,4	(10.)	54,4	(3.)	30,0	(11.)	11,2	(6.)	100,0
CZ032	Plzeňský kraj	0,2	(11.)	6,8	(4.)	48,9	(10.)	30,4	(10.)	13,7	(3.)	100,0
CZ04	Severozápad	1,2		9,5		51,0		29,7		8,4		100,0
CZ041	Karlovarský kraj	1,6	(1.)	12,2	(1.)	52,0	(6.)	27,6	(14.)	6,6	(14.)	100,0
CZ042	Ústecký kraj	1,0	(3.)	8,5	(3.)	50,6	(9.)	30,5	(9.)	9,1	(10.)	100,0
CZ05	Severovýchod	0,6		6,2		52,2		32,5		8,3		100,0
CZ051	Liberecký kraj	1,0	(2.)	9,3	(2.)	47,6	(12.)	33,8	(3.)	7,4	(12.)	100,0
CZ052	Královéhradecký kraj	0,1	(12.)	5,5	(7.)	52,4	(5.)	31,5	(7.)	10,4	(9.)	100,0
CZ053	Pardubický kraj	0,8	(5.)	4,2	(11.)	55,9	(2.)	32,4	(6.)	6,6	(13.)	100,0
CZ06	Jihovýchod	0,3		2,9		49,1		32,6		15,0		100,0
CZ061	Vysočina	0,5	(7.)	1,8	(13.)	58,3	(1.)	28,2	(13.)	10,8	(8.)	100,0
CZ062	Jihomoravský kraj	0,2	(10.)	3,4	(12.)	44,8	(13.)	34,6	(2.)	17,0	(2.)	100,0
CZ07	Střední Morava	0,5		4,8		52,3		30,0		12,4		100,0
CZ071	Olomoucký kraj	0,9	(4.)	4,4	(9.)	50,7	(8.)	30,9	(8.)	13,0	(4.)	100,0
CZ072	Zlínský kraj	–	(13.)	5,3	(8.)	54,0	(4.)	29,0	(12.)	11,7	(5.)	100,0
CZ08	Moravskoslezsko	0,2		6,8		48,6		33,5		10,9		100,0
CZ081	Moravskoslezský kraj	0,2	(9.)	6,8	(5.)	48,6	(11.)	33,5	(4.)	10,9	(7.)	100,0

A2 T5: Struktura populace ve věku 25–64 let podle úrovně nejvyššího dosaženého vzdělání: ženy, 2002 (v %)

Území		bez vzdělání		základní		střední odborné bez maturity		úplné střední s maturitou		terciární		Celkem
	ČR celkem	0,2		16,4		35,2		38,1		10,1		100,0
CZ01	Praha	0,0		6,3		21,3		49,1		23,2		100,0
CZ011	Hlavní město Praha	0,0	(12.)	6,3	(14.)	21,3	(14.)	49,1	(1.)	23,2	(1.)	100,0
CZ02	Střední Čechy	0,3		18,5		36,4		38,1		6,6		100,0
CZ021	Středočeský kraj	0,3	(4.)	18,5	(4.)	36,4	(10.)	38,1	(5.)	6,6	(13.)	100,0
CZ03	Jihozápad	0,0		16,3		36,5		38,2		9,0		100,0
CZ031	Jihočeský kraj	0,0	(14.)	16,2	(11.)	35,9	(11.)	38,6	(4.)	9,3	(3.)	100,0
CZ032	Plzeňský kraj	0,0	(11.)	16,4	(9.)	37,0	(9.)	37,7	(6.)	8,8	(4.)	100,0
CZ04	Severozápad	0,3		22,0		37,5		33,4		6,7		100,0
CZ041	Karlovarský kraj	0,3	(5.)	23,4	(1.)	35,6	(12.)	34,8	(11.)	6,0	(14.)	100,0
CZ042	Ústecký kraj	0,4	(2.)	21,5	(2.)	38,2	(5.)	32,8	(14.)	6,9	(12.)	100,0
CZ05	Severovýchod	0,3		16,1		38,0		37,2		8,4		100,0
CZ051	Liberecký kraj	0,3	(3.)	17,7	(6.)	39,3	(3.)	34,3	(12.)	8,2	(8.)	100,0
CZ052	Královéhradecký kraj	0,1	(10.)	13,9	(13.)	37,4	(8.)	39,9	(2.)	8,8	(5.)	100,0
CZ053	Pardubický kraj	0,5	(1.)	17,1	(7.)	37,4	(7.)	36,7	(8.)	8,2	(7.)	100,0
CZ06	Jihovýchod	0,2		15,9		34,6		39,1		10,2		100,0
CZ061	Vysočina	0,1	(9.)	14,3	(12.)	40,7	(1.)	37,6	(7.)	7,2	(10.)	100,0
CZ062	Jihomoravský kraj	0,2	(7.)	16,6	(8.)	32,0	(13.)	39,7	(3.)	11,5	(2.)	100,0
CZ07	Střední Morava	0,1		18,0		38,7		35,5		7,6		100,0
CZ071	Olomoucký kraj	0,0	(13.)	19,5	(3.)	38,0	(6.)	35,3	(10.)	7,1	(11.)	100,0
CZ072	Zlínský kraj	0,2	(6.)	16,4	(10.)	39,4	(2.)	35,8	(9.)	8,2	(9.)	100,0
CZ08	Moravskoslezsko	0,1		18,5		38,8		33,8		8,7		100,0
CZ081	Moravskoslezský kraj	0,1	(8.)	18,5	(5.)	38,8	(4.)	33,8	(13.)	8,7	(6.)	100,0

A2 T6: Struktura populace ve věku 25–34 let podle úrovně nejvyššího dosaženého vzdělání: ženy, 2002 (v %)

Území		bez vzdělání		základní		střední odborné bez maturity		úplné střední s maturitou		terciární		Celkem
	ČR celkem	0,3		6,5		39,0		42,7		11,5		100,0
CZ01	Praha	–		4,3		22,5		50,2		22,9		100,0
CZ011	Hlavní město Praha	–	(12.)	4,3	(12.)	22,5	(14.)	50,2	(1.)	22,9	(1.)	100,0
CZ02	Střední Čechy	0,6		7,9		40,2		45,3		6,0		100,0
CZ021	Středočeský kraj	0,6	(3.)	7,9	(4.)	40,2	(9.)	45,3	(3.)	6,0	(13.)	100,0
CZ03	Jihozápad	0,1		6,4		40,8		40,7		12,0		100,0
CZ031	Jihočeský kraj	0,1	(10.)	5,6	(9.)	40,8	(7.)	41,0	(9.)	12,4	(3.)	100,0
CZ032	Plzeňský kraj	0,1	(11.)	7,3	(6.)	40,8	(8.)	40,4	(10.)	11,4	(5.)	100,0
CZ04	Severozápad	0,7		11,1		41,7		38,9		7,4		100,0
CZ041	Karlovarský kraj	0,4	(4.)	15,3	(1.)	36,2	(13.)	42,2	(8.)	6,0	(14.)	100,0
CZ042	Ústecký kraj	0,7	(2.)	9,6	(2.)	43,8	(2.)	37,6	(13.)	7,9	(11.)	100,0
CZ05	Severovýchod	0,5		6,5		40,5		42,1		10,4		100,0
CZ051	Liberecký kraj	0,4	(5.)	7,6	(5.)	42,6	(5.)	39,5	(12.)	9,8	(9.)	100,0
CZ052	Královéhradecký kraj	–	(12.)	5,0	(10.)	40,9	(6.)	42,6	(7.)	11,5	(4.)	100,0
CZ053	Pardubický kraj	1,1	(1.)	7,1	(7.)	38,2	(11.)	43,9	(4.)	9,7	(10.)	100,0
CZ06	Jihovýchod	0,3		4,2		38,9		43,8		12,8		100,0
CZ061	Vysočina	0,3	(6.)	2,7	(14.)	43,3	(3.)	43,6	(6.)	10,0	(8.)	100,0
CZ062	Jihomoravský kraj	0,3	(7.)	4,9	(11.)	36,9	(12.)	43,8	(5.)	14,1	(2.)	100,0
CZ07	Střední Morava	0,1		4,5		43,1		42,9		9,4		100,0
CZ071	Olomoucký kraj	–	(12.)	5,7	(8.)	46,3	(1.)	40,4	(11.)	7,6	(12.)	100,0
CZ072	Zlínský kraj	0,2	(8.)	3,1	(13.)	39,6	(10.)	45,7	(2.)	11,3	(6.)	100,0
CZ08	Moravskoslezsko	0,2		7,9		43,3		37,5		11,1		100,0
CZ081	Moravskoslezský kraj	0,2	(9.)	7,9	(3.)	43,3	(4.)	37,5	(14.)	11,1	(7.)	100,0

Příloha kapitoly C

C4 T3: Postižení žáci individuálně integrováni do běžných tříd ZŠ podle druhu postižení, 2002 (v %)

Území		Postižení				
		mentální	sluchová	zraková	tělesná	vývojové poruchy
CZ0	ČR celkem	1,27 %	35,33 %	47,78 %	59,28 %	82,11 %
CZ01	Praha	0,12 %	3,61 %	4,07 %	5,47 %	9,94 %
CZ011	Hlavní město Praha	0,12 % (3.)	3,61 % (3.)	4,07 % (5.)	5,47 % (3.)	9,94 % (2.)
CZ02	Střední Čechy	0,18 %	4,08 %	5,08 %	6,19 %	13,90 %
CZ021	Středočeský kraj	0,18 % (1.)	4,08 % (2.)	5,08 % (2.)	6,19 % (2.)	13,90 % (1.)
CZ03	Jihozápad	0,23 %	3,95 %	4,99 %	4,08 %	7,07 %
CZ031	Jihočeský kraj	0,07 % (10.)	2,65 % (8.)	3,05 % (7.)	2,73 % (11.)	3,51 % (12.)
CZ032	Plzeňský kraj	0,16 % (2.)	1,29 % (11.)	1,94 % (12.)	1,34 % (14.)	3,57 % (11.)
CZ04	Severozápad	0,07 %	4,56 %	4,62 %	5,47 %	8,24 %
CZ041	Karlovarský kraj	0,00 % (14.)	1,23 % (12.)	1,57 % (14.)	1,53 % (13.)	1,63 % (14.)
CZ042	Ústecký kraj	0,07 % (9.)	3,34 % (4.)	3,05 % (7.)	3,93 % (6.)	6,61 % (5.)
CZ05	Severovýchod	0,20 %	5,51 %	9,70 %	10,70 %	15,41 %
CZ051	Liberecký kraj	0,05 % (13.)	2,72 % (7.)	1,66 % (13.)	4,41 % (5.)	2,07 % (13.)
CZ052	Královéhradecký kraj	0,09 % (7.)	1,57 % (9.)	5,08 % (2.)	3,41 % (9.)	8,09 % (4.)
CZ053	Pardubický kraj	0,07 % (12.)	1,23 % (12.)	2,96 % (9.)	2,88 % (10.)	5,25 % (6.)
CZ06	Jihovýchod	0,20 %	4,36 %	7,39 %	7,53 %	9,47 %
CZ061	Vysočina	0,08 % (8.)	1,16 % (14.)	2,50 % (10.)	2,54 % (12.)	4,26 % (9.)
CZ062	Jihomoravský kraj	0,12 % (3.)	3,20 % (5.)	4,90 % (4.)	4,99 % (4.)	5,21 % (7.)
CZ07	Střední Morava	0,18 %	4,49 %	5,55 %	7,53 %	8,41 %
CZ071	Olomoucký kraj	0,11 % (5.)	3,00 % (6.)	2,03 % (11.)	3,84 % (7.)	4,41 % (8.)
CZ072	Zlínský kraj	0,07 % (10.)	1,50 % (10.)	3,51 % (6.)	3,69 % (8.)	3,99 % (10.)
CZ08	Moravskoslezsko	0,09 %	4,77 %	6,38 %	12,33 %	9,66 %
CZ081	Moravskoslezský kraj	0,09 % (6.)	4,77 % (1.)	6,38 % (1.)	12,33 % (1.)	9,66 % (3.)

Komentář: podíly jsou počítány ze všech postižených žáků na úrovni základního školství podle druhu postižení

C4 T4: Postižení žáci ve speciálních třídách ZŠ podle druhu postižení, 2002 (v %)

Území		Postižení				
		mentální	sluchová	zraková	tělesná	vývojové poruchy
CZ0	ČR celkem	4,10 %	1,02 %	2,77 %	2,93 %	15,19 %
CZ01	Praha	0,08 %	0,07 %	0,09 %	0,14 %	3,43 %
CZ011	Hlavní město Praha	0,08 % (11.)	0,07 % (4.)	0,09 % (4.)	0,14 % (4.)	3,43 % (1.)
CZ02	Střední Čechy	0,44 %	0,00 %	0,00 %	0,19 %	1,44 %
CZ021	Středočeský kraj	0,44 % (3.)	0,00 % (8.)	0,00 % (6.)	0,19 % (2.)	1,44 % (4.)
CZ03	Jihozápad	0,59 %	0,07 %	1,29 %	0,00 %	0,75 %
CZ031	Jihočeský kraj	0,14 % (9.)	0,00 % (8.)	1,29 % (1.)	0,00 % (10.)	0,35 % (12.)
CZ032	Plzeňský kraj	0,45 % (2.)	0,07 % (4.)	0,00 % (6.)	0,00 % (10.)	0,40 % (11.)
CZ04	Severozápad	1,94 %	0,14 %	0,09 %	2,16 %	1,41 %
CZ041	Karlovarský kraj	0,27 % (5.)	0,14 % (2.)	0,09 % (4.)	0,05 % (6.)	0,24 % (13.)
CZ042	Ústecký kraj	1,67 % (1.)	0,00 % (8.)	0,00 % (6.)	2,11 % (1.)	1,17 % (5.)
CZ05	Severovýchod	0,39 %	0,14 %	0,18 %	0,19 %	1,04 %
CZ051	Liberecký kraj	0,36 % (4.)	0,00 % (8.)	0,00 % (6.)	0,00 % (10.)	0,40 % (10.)
CZ052	Královéhradecký kraj	0,03 % (12.)	0,14 % (2.)	0,18 % (3.)	0,19 % (2.)	0,58 % (8.)
CZ053	Pardubický kraj	0,00 % (14.)	0,00 % (8.)	0,00 % (6.)	0,00 % (10.)	0,06 % (14.)
CZ06	Jihovýchod	0,19 %	0,07 %	1,11 %	0,10 %	3,48 %
CZ061	Vysočina	0,02 % (13.)	0,00 % (8.)	1,11 % (2.)	0,05 % (6.)	0,99 % (6.)
CZ062	Jihomoravský kraj	0,17 % (7.)	0,07 % (4.)	0,00 % (6.)	0,05 % (6.)	2,48 % (2.)
CZ07	Střední Morava	0,27 %	0,07 %	0,00 %	0,05 %	1,44 %
CZ071	Olomoucký kraj	0,16 % (8.)	0,07 % (4.)	0,00 % (6.)	0,00 % (10.)	0,93 % (7.)
CZ072	Zlínský kraj	0,11 % (10.)	0,00 % (8.)	0,00 % (6.)	0,05 % (6.)	0,52 % (9.)
CZ08	Moravskoslezsko	0,20 %	0,48 %	0,00 %	0,10 %	2,20 %
CZ081	Moravskoslezský kraj	0,20 % (6.)	0,48 % (1.)	0,00 % (6.)	0,10 % (5.)	2,20 % (3.)

Komentář: podíly jsou počítány ze všech postižených žáků na úrovni základního školství podle druhu postižení

C4 T5: Postižení žáci ve speciálních ZŠ podle druhu postižení, 2002 (v %)											
Území		Postižení									
		mentální		sluchová		zraková		tělesná		vývojové poruchy	
CZ0	ČR celkem	0,12 %		51,74 %		34,94 %		9,50 %		2,12 %	
CZ01	Praha	0,00 %		13,48 %		6,28 %		1,25 %		0,76 %	
CZ011	Hlavní město Praha	0,00 %	(3.)	13,48 %	(1.)	6,28 %	(3.)	1,25 %	(4.)	0,76 %	(1.)
CZ02	Střední Čechy	0,00 %		0,00 %		0,00 %		0,05 %		0,05 %	
CZ021	Středočeský kraj	0,00 %	(3.)	0,00 %	(10.)	0,00 %	(10.)	0,05 %	(9.)	0,05 %	(9.)
CZ03	Jihozápad	0,00 %		7,15 %		6,93 %		0,77 %		0,08 %	
CZ031	Jihočeský kraj	0,00 %	(3.)	1,29 %	(9.)	0,00 %	(10.)	0,67 %	(5.)	0,00 %	(11.)
CZ032	Plzeňský kraj	0,00 %	(3.)	5,85 %	(4.)	6,93 %	(2.)	0,10 %	(8.)	0,08 %	(8.)
CZ04	Severozápad	0,00 %		0,00 %		0,09 %		0,00 %		0,33 %	
CZ041	Karlovarský kraj	0,00 %	(3.)	0,00 %	(10.)	0,00 %	(10.)	0,00 %	(10.)	0,11 %	(6.)
CZ042	Ústecký kraj	0,00 %	(3.)	0,00 %	(10.)	0,09 %	(9.)	0,00 %	(10.)	0,22 %	(4.)
CZ05	Severovýchod	0,12 %		8,65 %		3,51 %		2,49 %		0,51 %	
CZ051	Liberecký kraj	0,00 %	(3.)	5,79 %	(5.)	0,46 %	(8.)	2,30 %	(2.)	0,17 %	(5.)
CZ052	Královéhradecký kraj	0,00 %	(3.)	2,86 %	(8.)	3,05 %	(6.)	0,19 %	(6.)	0,33 %	(2.)
CZ053	Pardubický kraj	0,12 %	(1.)	0,00 %	(10.)	0,00 %	(10.)	0,00 %	(10.)	0,00 %	(11.)
CZ06	Jihovýchod	0,00 %		8,65 %		7,12 %		3,17 %		0,03 %	
CZ061	Vysočina	0,00 %	(3.)	0,00 %	(10.)	1,11 %	(7.)	0,00 %	(10.)	0,00 %	(11.)
CZ062	Jihomoravský kraj	0,00 %	(3.)	8,65 %	(2.)	6,01 %	(4.)	3,17 %	(1.)	0,03 %	(10.)
CZ07	Střední Morava	0,01 %		7,35 %		7,21 %		0,19 %		0,11 %	
CZ071	Olomoucký kraj	0,01 %	(2.)	4,42 %	(6.)	7,21 %	(1.)	0,19 %	(6.)	0,11 %	(6.)
CZ072	Zlínský kraj	0,00 %	(3.)	2,93 %	(7.)	0,00 %	(10.)	0,00 %	(10.)	0,00 %	(11.)
CZ08	Moravskoslezsko	0,00 %		6,47 %		3,79 %		1,58 %		0,26 %	
CZ081	Moravskoslezský kraj	0,00 %	(3.)	6,47 %	(3.)	3,79 %	(5.)	1,58 %	(3.)	0,26 %	(3.)

Komentář: podíly jsou počítány ze všech postižených žáků na úrovni základního školství podle druhu postižení

C4 T6: Postižení žáci ve zvláštních školách podle druhu postižení, 2002 (v %)											
Území		Postižení									
		mentální		sluchová		zraková		tělesná		vývojové poruchy	
CZ0	ČR celkem	85,13 %		10,62 %		10,44 %		14,24 %		0,56 %	
CZ01	Praha	4,90 %		0,41 %		1,20 %		0,38 %		0,07 %	
CZ011	Hlavní město Praha	4,90 %	(7.)	0,41 %	(10.)	1,20 %	(2.)	0,38 %	(11.)	0,07 %	(4.)
CZ02	Střední Čechy	9,19 %		0,48 %		1,02 %		1,06 %		0,09 %	
CZ021	Středočeský kraj	9,19 %	(3.)	0,48 %	(9.)	1,02 %	(3.)	1,06 %	(5.)	0,09 %	(2.)
CZ03	Jihozápad	8,95 %		2,04 %		1,20 %		2,64 %		0,02 %	
CZ031	Jihočeský kraj	4,71 %	(10.)	1,84 %	(1.)	0,55 %	(7.)	0,86 %	(7.)	0,02 %	(8.)
CZ032	Plzeňský kraj	4,23 %	(11.)	0,20 %	(12.)	0,65 %	(4.)	1,77 %	(2.)	0,00 %	(13.)
CZ04	Severozápad	16,72 %		2,25 %		1,02 %		1,53 %		0,03 %	
CZ041	Karlovarský kraj	3,76 %	(13.)	1,02 %	(4.)	0,37 %	(11.)	0,29 %	(12.)	0,00 %	(12.)
CZ042	Ústecký kraj	12,96 %	(1.)	1,23 %	(3.)	0,65 %	(4.)	1,25 %	(4.)	0,03 %	(7.)
CZ05	Severovýchod	14,64 %		3,06 %		1,39 %		2,35 %		0,10 %	
CZ051	Liberecký kraj	5,03 %	(6.)	1,77 %	(2.)	0,28 %	(12.)	0,96 %	(6.)	0,01 %	(9.)
CZ052	Královéhradecký kraj	4,76 %	(9.)	0,88 %	(5.)	0,55 %	(7.)	0,82 %	(8.)	0,01 %	(11.)
CZ053	Pardubický kraj	4,84 %	(8.)	0,41 %	(10.)	0,55 %	(7.)	0,58 %	(10.)	0,09 %	(3.)
CZ06	Jihovýchod	10,08 %		0,95 %		3,88 %		4,22 %		0,18 %	
CZ061	Vysočina	3,01 %	(14.)	0,20 %	(12.)	0,46 %	(10.)	0,62 %	(9.)	0,06 %	(5.)
CZ062	Jihomoravský kraj	7,07 %	(4.)	0,75 %	(6.)	3,42 %	(1.)	3,60 %	(1.)	0,12 %	(1.)
CZ07	Střední Morava	9,70 %		0,82 %		0,09 %		0,43 %		0,01 %	
CZ071	Olomoucký kraj	5,54 %	(5.)	0,07 %	(14.)	0,09 %	(13.)	0,14 %	(14.)	0,00 %	(14.)
CZ072	Zlínský kraj	4,17 %	(12.)	0,75 %	(6.)	0,00 %	(14.)	0,29 %	(12.)	0,01 %	(10.)
CZ08	Moravskoslezsko	10,94 %		0,61 %		0,65 %		1,63 %		0,06 %	
CZ081	Moravskoslezský kraj	10,94 %	(2.)	0,61 %	(8.)	0,65 %	(4.)	1,63 %	(3.)	0,06 %	(6.)

Komentář: podíly jsou počítány ze všech postižených žáků na úrovni základního školství podle druhu postižení

C4 T7: Postižení žáci v pomocných školách podle druhu postižení, 2002 (v %)

Území		Postižení					vývojové poruchy	
		mentální	sluchová	zraková	tělesná			
CZ0	ČR celkem	9,37 %	1,29 %	4,07 %	14,05 %	0,03 %		
CZ01	Praha	0,41 %	0,14 %	0,09 %	0,29 %	0,01 %		
CZ011	Hlavní město Praha	0,41 % (12.)	0,14 % (3.)	0,09 % (11.)	0,29 % (11.)	0,01 % (1.)		
CZ02	Střední Čechy	0,99 %	0,07 %	0,18 %	0,24 %	0,00 %		
CZ021	Středočeský kraj	0,99 % (3.)	0,07 % (7.)	0,18 % (7.)	0,24 % (13.)	0,00 % (5.)		
CZ03	Jihozápad	1,27 %	0,14 %	0,37 %	4,08 %	0,00 %		
CZ031	Jihočeský kraj	0,63 % (7.)	0,00 % (9.)	0,09 % (11.)	0,62 % (8.)	0,00 % (2.)		
CZ032	Plzeňský kraj	0,64 % (6.)	0,14 % (3.)	0,28 % (5.)	3,45 % (1.)	0,00 % (8.)		
CZ04	Severozápad	1,86 %	0,41 %	0,55 %	1,53 %	0,01 %		
CZ041	Karlovarský kraj	0,41 % (12.)	0,00 % (9.)	0,37 % (4.)	0,53 % (9.)	0,00 % (5.)		
CZ042	Ústecký kraj	1,45 % (1.)	0,41 % (1.)	0,18 % (7.)	1,01 % (5.)	0,00 % (2.)		
CZ05	Severovýchod	1,23 %	0,20 %	0,65 %	1,49 %	0,00 %		
CZ051	Liberecký kraj	0,37 % (14.)	0,07 % (7.)	0,18 % (7.)	0,91 % (6.)	0,00 % (8.)		
CZ052	Královéhradecký kraj	0,43 % (10.)	0,14 % (3.)	0,18 % (7.)	0,34 % (10.)	0,00 % (2.)		
CZ053	Pardubický kraj	0,43 % (11.)	0,00 % (9.)	0,28 % (5.)	0,24 % (13.)	0,00 % (8.)		
CZ06	Jihovýchod	1,20 %	0,14 %	0,55 %	3,69 %	0,00 %		
CZ061	Vysočina	0,44 % (9.)	0,14 % (3.)	0,46 % (3.)	1,10 % (4.)	0,00 % (8.)		
CZ062	Jihomoravský kraj	0,76 % (4.)	0,00 % (9.)	0,09 % (11.)	2,59 % (2.)	0,00 % (8.)		
CZ07	Střední Morava	1,26 %	0,00 %	1,02 %	1,01 %	0,00 %		
CZ071	Olomoucký kraj	0,59 % (8.)	0,00 % (9.)	0,00 % (14.)	0,29 % (11.)	0,00 % (8.)		
CZ072	Zlínský kraj	0,67 % (5.)	0,00 % (9.)	1,02 % (1.)	0,72 % (7.)	0,00 % (8.)		
CZ08	Moravskoslezsko	1,14 %	0,20 %	0,65 %	1,73 %	0,00 %		
CZ081	Moravskoslezský kraj	1,14 % (2.)	0,20 % (2.)	0,65 % (2.)	1,73 % (3.)	0,00 % (5.)		

Komentář: podíly jsou počítány ze všech postižených žáků na úrovni základního školství podle druhu postižení

Příloha kapitoly E

E1 T1: Míra ekonomické aktivity podle nejvyššího dosaženého vzdělání v populaci 25–64letých, 2002 (v %)

Území		bez vzdělání		základní		střední odborné bez maturity		úplné střední s maturitou		terciární		Celkem	
	ČR celkem	12,8 %		56,4 %		80,2 %		81,3 %		88,7 %		78,6 %	
CZ01	Praha	15,7 %		57,4 %		83,1 %		83,0 %		89,7 %		83,7 %	
CZ011	Hlavní město Praha	15,7 %	(3.)	57,4 %	(7.)	83,1 %	(1.)	83,0 %	(4.)	89,7 %	(3.)	83,7 %	(1.)
CZ02	Střední Čechy	30,5 %		58,8 %		81,4 %		83,0 %		88,8 %		79,3 %	
CZ021	Středočeský kraj	30,5 %	(2.)	58,8 %	(5.)	81,4 %	(6.)	83,0 %	(3.)	88,8 %	(7.)	79,3 %	(4.)
CZ03	Jihozápad	.		58,9 %		80,9 %		81,2 %		89,2 %		79,2 %	
CZ031	Jihočeský kraj	.	.	57,9 %	(6.)	82,4 %	(3.)	80,1 %	(10.)	89,2 %	(5.)	79,3 %	(3.)
CZ032	Plzeňský kraj	.	.	60,0 %	(3.)	79,2 %	(11.)	82,4 %	(5.)	89,1 %	(6.)	78,9 %	(5.)
CZ04	Severozápad	11,1 %		57,2 %		79,6 %		83,4 %		89,3 %		77,2 %	
CZ041	Karlovarský kraj	4,6 %	(7.)	59,8 %	(4.)	83,0 %	(2.)	82,0 %	(6.)	92,5 %	(1.)	78,8 %	(6.)
CZ042	Ústecký kraj	13,3 %	(4.)	56,2 %	(9.)	78,4 %	(13.)	83,9 %	(2.)	88,1 %	(9.)	76,7 %	(12.)
CZ05	Severovýchod	18,0 %		57,6 %		80,8 %		81,7 %		86,3 %		78,7 %	
CZ051	Liberecký kraj	.	.	62,9 %	(1.)	81,3 %	(7.)	79,1 %	(12.)	88,3 %	(8.)	78,5 %	(8.)
CZ052	Královéhradecký kraj	.	.	56,9 %	(8.)	79,4 %	(10.)	84,0 %	(1.)	87,0 %	(12.)	79,5 %	(2.)
CZ053	Pardubický kraj	34,1 %	(1.)	52,7 %	(12.)	81,7 %	(5.)	81,1 %	(8.)	83,8 %	(14.)	78,1 %	(9.)
CZ06	Jihovýchod	.		52,4 %		79,7 %		79,1 %		88,7 %		77,5 %	
CZ061	Vysočina	.	.	48,2 %	(14.)	80,0 %	(8.)	81,8 %	(7.)	85,5 %	(13.)	77,6 %	(10.)
CZ062	Jihomoravský kraj	.	.	54,1 %	(11.)	79,5 %	(9.)	78,0 %	(14.)	89,5 %	(4.)	77,5 %	(11.)
CZ07	Střední Morava	3,8 %		55,9 %		80,3 %		79,1 %		89,2 %		77,5 %	
CZ071	Olomoucký kraj	.	.	60,7 %	(2.)	81,7 %	(4.)	79,0 %	(13.)	90,7 %	(2.)	78,5 %	(7.)
CZ072	Zlínský kraj	10,4 %	(5.)	49,3 %	(13.)	78,9 %	(12.)	79,2 %	(11.)	87,7 %	(10.)	76,4 %	(13.)
CZ08	Moravskoslezsko	6,8 %		54,5 %		77,7 %		80,7 %		87,1 %		76,3 %	
CZ081	Moravskoslezský kraj	6,8 %	(6.)	54,5 %	(10.)	77,7 %	(14.)	80,7 %	(9.)	87,1 %	(11.)	76,3 %	(14.)

E1 T2: Míra ekonomické aktivity podle nejvyššího dosaženého vzdělání v populaci 25–64letých: muži, 2002 (v %)

Území		bez vzdělání		základní		střední odborné bez maturity		úplné střední s maturitou		terciární		Celkem	
	ČR celkem	8,9 %		69,6 %		87,8 %		90,0 %		94,1 %		87,7 %	
CZ01	Praha	.		71,2 %		90,7 %		91,7 %		94,5 %		91,8 %	
CZ011	Hlavní město Praha	.	.	71,2 %	(5.)	90,7 %	(1.)	91,7 %	(4.)	94,5 %	(6.)	91,8 %	(1.)
CZ02	Střední Čechy	33,1 %		73,8 %		89,7 %		92,9 %		93,5 %		89,5 %	
CZ021	Středočeský kraj	33,1 %	(2.)	73,8 %	(3.)	89,7 %	(4.)	92,9 %	(2.)	93,5 %	(10.)	89,5 %	(2.)
CZ03	Jihozápad	.		71,5 %		88,7 %		90,2 %		93,8 %		88,3 %	
CZ031	Jihočeský kraj	.	.	72,8 %	(4.)	89,6 %	(5.)	89,7 %	(8.)	93,4 %	(11.)	88,7 %	(3.)
CZ032	Plzeňský kraj	.	.	70,1 %	(8.)	87,7 %	(10.)	90,7 %	(5.)	94,3 %	(7.)	87,9 %	(9.)
CZ04	Severozápad	5,9 %		71,5 %		86,8 %		91,4 %		93,9 %		86,2 %	
CZ041	Karlovarský kraj	6,7 %	(3.)	76,5 %	(2.)	89,8 %	(3.)	89,7 %	(7.)	95,7 %	(2.)	88,1 %	(7.)
CZ042	Ústecký kraj	5,7 %	(4.)	69,4 %	(9.)	85,7 %	(13.)	92,1 %	(3.)	93,2 %	(12.)	85,5 %	(13.)
CZ05	Severovýchod	16,0 %		70,3 %		89,4 %		89,0 %		94,4 %		88,3 %	
CZ051	Liberecký kraj	.	.	78,3 %	(1.)	90,6 %	(2.)	86,0 %	(13.)	94,6 %	(5.)	88,3 %	(5.)
CZ052	Královéhradecký kraj	.	.	65,8 %	(10.)	88,4 %	(8.)	90,7 %	(6.)	95,6 %	(3.)	88,5 %	(4.)
CZ053	Pardubický kraj	36,0 %	(1.)	63,6 %	(11.)	89,5 %	(6.)	89,6 %	(9.)	92,6 %	(13.)	88,0 %	(8.)
CZ06	Jihovýchod	.		61,7 %		87,5 %		89,7 %		94,6 %		87,5 %	
CZ061	Vysočina	.	.	58,0 %	(14.)	88,4 %	(9.)	94,4 %	(1.)	93,7 %	(9.)	88,2 %	(6.)
CZ062	Jihomoravský kraj	.	.	63,4 %	(12.)	87,0 %	(11.)	87,8 %	(12.)	94,8 %	(4.)	87,1 %	(10.)
CZ07	Střední Morava	.		67,7 %		87,6 %		87,2 %		95,7 %		86,7 %	
CZ071	Olomoucký kraj	.	.	70,6 %	(6.)	89,2 %	(7.)	85,3 %	(14.)	97,3 %	(1.)	87,1 %	(11.)
CZ072	Zlínský kraj	.	.	63,1 %	(13.)	86,0 %	(12.)	89,1 %	(10.)	94,2 %	(8.)	86,3 %	(12.)
CZ08	Moravskoslezsko	.		70,1 %		83,3 %		88,0 %		90,8 %		84,0 %	
CZ081	Moravskoslezský kraj	.	.	70,1 %	(7.)	83,3 %	(14.)	88,0 %	(11.)	90,8 %	(14.)	84,0 %	(14.)

E1 T3: Míra ekonomické aktivity podle nejvyššího dosaženého vzdělání v populaci 25–64letých: ženy, 2002 (v %)

Území		bez vzdělání		základní		střední odborné bez maturity		úplné střední s maturitou		terciární		Celkem	
	ČR celkem	17,9 %		50,5 %		69,4 %		75,0 %		81,4 %		69,6 %	
CZ01	Praha	50,0 %		52,8 %		72,6 %		77,1 %		83,5 %		76,1 %	
CZ011	Hlavní město Praha	50,0 %	(1.)	52,8 %	(5.)	72,6 %	(2.)	77,1 %	(3.)	83,5 %	(2.)	76,1 %	(1.)
CZ02	Střední Čechy	27,9 %		52,1 %		69,1 %		75,7 %		81,3 %		69,1 %	
CZ021	Středočeský kraj	27,9 %	(3.)	52,1 %	(6.)	69,1 %	(7.)	75,7 %	(6.)	81,3 %	(8.)	69,1 %	(7.)
CZ03	Jihozápad	.		52,6 %		69,7 %		74,5 %		82,7 %		69,9 %	
CZ031	Jihočeský kraj	.	.	50,3 %	(9.)	72,1 %	(3.)	73,0 %	(12.)	83,4 %	(3.)	69,9 %	(4.)
CZ032	Plzeňský kraj	.	.	55,2 %	(2.)	67,2 %	(13.)	76,3 %	(4.)	81,9 %	(6.)	69,9 %	(5.)
CZ04	Severozápad	19,7 %		49,5 %		69,3 %		77,2 %		83,8 %		68,3 %	
CZ041	Karlovarský kraj	.	.	50,7 %	(7.)	73,1 %	(1.)	76,1 %	(5.)	88,1 %	(1.)	69,6 %	(6.)
CZ042	Ústecký kraj	24,6 %	(4.)	49,1 %	(10.)	68,0 %	(11.)	77,7 %	(2.)	82,4 %	(5.)	67,8 %	(12.)
CZ05	Severovýchod	19,8 %		52,0 %		68,3 %		76,4 %		76,5 %		69,2 %	
CZ051	Liberecký kraj	.	.	54,3 %	(3.)	68,8 %	(9.)	73,9 %	(10.)	81,1 %	(9.)	68,8 %	(8.)
CZ052	Královéhradecký kraj	.	.	53,5 %	(4.)	66,5 %	(14.)	79,3 %	(1.)	75,9 %	(12.)	70,6 %	(2.)
CZ053	Pardubický kraj	32,8 %	(2.)	48,7 %	(11.)	69,8 %	(6.)	75,0 %	(7.)	73,1 %	(14.)	68,1 %	(10.)
CZ06	Jihovýchod	.		48,8 %		68,0 %		71,9 %		79,7 %		67,5 %	
CZ061	Vysočina	.	.	43,8 %	(14.)	67,5 %	(12.)	73,3 %	(11.)	73,8 %	(13.)	66,7 %	(13.)
CZ062	Jihomoravský kraj	.	.	50,7 %	(8.)	68,3 %	(10.)	71,2 %	(14.)	81,3 %	(7.)	67,9 %	(11.)
CZ07	Střední Morava	8,8 %		50,6 %		70,1 %		73,2 %		79,4 %		68,3 %	
CZ071	Olomoucký kraj	.	.	55,8 %	(1.)	71,2 %	(4.)	74,5 %	(9.)	80,6 %	(10.)	70,0 %	(3.)
CZ072	Zlínský kraj	10,4 %	(6.)	43,9 %	(13.)	69,0 %	(8.)	71,8 %	(13.)	78,2 %	(11.)	66,4 %	(14.)
CZ08	Moravskoslezsko	23,5 %		47,8 %		70,0 %		74,9 %		82,6 %		68,6 %	
CZ081	Moravskoslezský kraj	23,5 %	(5.)	47,8 %	(12.)	70,0 %	(5.)	74,9 %	(8.)	82,6 %	(4.)	68,6 %	(9.)

E1 T5: Míra nezaměstnanosti podle nejvyššího dosaženého vzdělání: muži, 2002 (v %)

Území		bez vzdělání		základní		střední odborné bez maturity		úplné střední s maturitou		terciární		Celkem	
	ČR celkem	15,9 %		23,7 %		6,0 %		3,7 %		1,8 %		5,9 %	
CZ01	Praha	.		24,5 %		3,7 %		2,6 %		0,9 %		2,8 %	
CZ011	Hlavní město Praha	.	.	24,5 %	(5.)	3,7 %	(9.)	2,6 %	(10.)	0,9 %	(13.)	2,8 %	(14.)
CZ02	Střední Čechy	.		8,4 %		2,9 %		2,1 %		1,8 %		3,0 %	
CZ021	Středočeský kraj	.	.	8,4 %	(14.)	2,9 %	(13.)	2,1 %	(14.)	1,8 %	(8.)	3,0 %	(12.)
CZ03	Jihozápad	.		15,6 %		3,4 %		2,8 %		3,3 %		4,0 %	
CZ031	Jihočeský kraj	.	.	14,1 %	(11.)	3,8 %	(8.)	2,6 %	(8.)	2,6 %	(4.)	4,0 %	(10.)
CZ032	Plzeňský kraj	.	.	17,5 %	(10.)	2,9 %	(12.)	3,0 %	(7.)	4,1 %	(2.)	4,1 %	(9.)
CZ04	Severozápad	.		31,6 %		8,2 %		6,4 %		3,5 %		9,7 %	
CZ041	Karlovarský kraj	.	.	22,4 %	(7.)	5,5 %	(7.)	2,3 %	(12.)	1,5 %	(11.)	6,3 %	(6.)
CZ042	Ústecký kraj	.	.	35,9 %	(2.)	9,2 %	(2.)	7,9 %	(1.)	4,3 %	(1.)	11,0 %	(1.)
CZ05	Severovýchod	51,6 %		14,8 %		4,0 %		2,4 %		1,4 %		3,9 %	
CZ051	Liberecký kraj	.	.	12,0 %	(13.)	3,0 %	(11.)	2,1 %	(13.)	-	(14.)	3,4 %	(11.)
CZ052	Královéhradecký kraj	.	.	12,2 %	(12.)	2,7 %	(14.)	2,6 %	(9.)	1,6 %	(10.)	3,0 %	(13.)
CZ053	Pardubický kraj	51,6 %	(1.)	21,9 %	(9.)	5,9 %	(6.)	2,4 %	(11.)	2,1 %	(6.)	5,4 %	(7.)
CZ06	Jihovýchod	.		26,6 %		6,4 %		4,3 %		1,2 %		6,0 %	
CZ061	Vysočina	.	.	22,1 %	(8.)	3,6 %	(10.)	3,4 %	(6.)	1,7 %	(9.)	4,1 %	(8.)
CZ062	Jihomoravský kraj	.	.	28,5 %	(4.)	8,1 %	(3.)	4,8 %	(3.)	1,1 %	(12.)	6,9 %	(4.)
CZ07	Střední Morava	.		27,1 %		7,5 %		3,9 %		2,5 %		7,2 %	
CZ071	Olomoucký kraj	.	.	24,5 %	(6.)	7,9 %	(4.)	3,8 %	(5.)	3,2 %	(3.)	7,6 %	(3.)
CZ072	Zlínský kraj	.	.	31,9 %	(3.)	7,1 %	(5.)	3,9 %	(4.)	1,9 %	(7.)	6,8 %	(5.)
CZ08	Moravskoslezsko	.		40,8 %		11,5 %		6,1 %		2,5 %		11,0 %	
CZ081	Moravskoslezský kraj	.	.	40,8 %	(1.)	11,5 %	(1.)	6,1 %	(2.)	2,5 %	(5.)	11,0 %	(2.)

E1 T6: Míra nezaměstnanosti podle nejvyššího dosaženého vzdělání: ženy, 2002 (v %)

Území		bez vzdělání		základní		střední odborné bez maturity		úplné střední s maturitou		terciární		Celkem	
	ČR celkem	65,2 %		18,6 %		11,1 %		6,3 %		2,6 %		9,0 %	
CZ01	Praha	100,0 %		12,1 %		5,7 %		4,8 %		1,5 %		4,6 %	
CZ011	Hlavní město Praha	100,0 %	(1.)	12,1 %	(11.)	5,7 %	(13.)	4,8 %	(11.)	1,5 %	(11.)	4,6 %	(14.)
CZ02	Střední Čechy	.		11,8 %		10,4 %		4,6 %		2,4 %		7,5 %	
CZ021	Středočeský kraj	.	.	11,8 %	(12.)	10,4 %	(5.)	4,6 %	(13.)	2,4 %	(9.)	7,5 %	(8.)
CZ03	Jihozápad	.		13,0 %		6,5 %		4,2 %		2,5 %		5,9 %	
CZ031	Jihočeský kraj	.	.	12,8 %	(10.)	7,1 %	(10.)	5,0 %	(9.)	1,8 %	(10.)	6,3 %	(11.)
CZ032	Plzeňský kraj	.	.	13,3 %	(9.)	5,9 %	(12.)	3,2 %	(14.)	3,2 %	(7.)	5,4 %	(13.)
CZ04	Severozápad	70,5 %		29,0 %		13,6 %		8,1 %		3,7 %		13,3 %	
CZ041	Karlovarský kraj	.	.	21,5 %	(3.)	8,1 %	(8.)	5,9 %	(7.)	–	(14.)	9,0 %	(6.)
CZ042	Ústecký kraj	70,5 %	(5.)	32,1 %	(1.)	15,7 %	(2.)	9,0 %	(3.)	4,9 %	(2.)	15,0 %	(2.)
CZ05	Severovýchod	82,3 %		15,5 %		7,1 %		5,3 %		3,9 %		7,1 %	
CZ051	Liberecký kraj	.	.	11,4 %	(13.)	6,5 %	(11.)	5,0 %	(10.)	4,8 %	(3.)	6,4 %	(10.)
CZ052	Královéhradecký kraj	.	.	14,4 %	(7.)	5,2 %	(14.)	4,6 %	(12.)	2,8 %	(8.)	5,7 %	(12.)
CZ053	Pardubický kraj	82,3 %	(4.)	20,7 %	(4.)	9,5 %	(7.)	6,4 %	(6.)	4,5 %	(5.)	9,4 %	(4.)
CZ06	Jihovýchod	.		16,7 %		9,2 %		6,2 %		2,2 %		7,9 %	
CZ061	Vysočina	.	.	8,9 %	(14.)	7,2 %	(9.)	5,2 %	(8.)	6,2 %	(1.)	6,4 %	(9.)
CZ062	Jihomoravský kraj	.	.	19,1 %	(5.)	10,2 %	(6.)	6,7 %	(5.)	1,1 %	(12.)	8,6 %	(7.)
CZ07	Střední Morava	100,0 %		15,9 %		12,9 %		8,8 %		2,7 %		10,8 %	
CZ071	Olomoucký kraj	.	.	17,3 %	(6.)	13,9 %	(3.)	9,9 %	(2.)	4,5 %	(4.)	12,1 %	(3.)
CZ072	Zlínský kraj	100,0 %	(1.)	13,7 %	(8.)	11,9 %	(4.)	7,6 %	(4.)	1,0 %	(13.)	9,4 %	(5.)
CZ08	Moravskoslezsko	100,0 %		28,4 %		21,7 %		10,0 %		4,2 %		16,3 %	
CZ081	Moravskoslezský kraj	100,0 %	(1.)	28,4 %	(2.)	21,7 %	(1.)	10,0 %	(1.)	4,2 %	(6.)	16,3 %	(1.)

E2 T1: Celková nezaměstnanost absolventů základních škol, 2002 (v %)

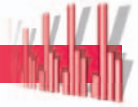
Území		absolventi celkem		nezaměstnaní absolventi		míra nezaměstnanosti	
	ČR celkem	244 652		6 712		2,7 %	
CZ01	Praha	23 996		235		1,0 %	
CZ011	Hlavní město Praha	23 996	(4.)	235	(12.)	1,0 %	(14.)
CZ02	Střední Čechy	25 485		663		2,6 %	
CZ021	Středočeský kraj	25 485	(3.)	663	(4.)	2,6 %	(6.)
CZ03	Jihozápad	27 801		620		2,2 %	
CZ031	Jihočeský kraj	14 993	(8.)	273	(10.)	1,8 %	(11.)
CZ032	Plzeňský kraj	12 808	(11.)	347	(7.)	2,7 %	(5.)
CZ04	Severozápad	27 664		1 808		6,5 %	
CZ041	Karlovarský kraj	7 242	(14.)	407	(5.)	5,6 %	(2.)
CZ042	Ústecký kraj	20 422	(5.)	1 401	(1.)	6,9 %	(1.)
CZ05	Severovýchod	36 252		912		2,5 %	
CZ051	Liberecký kraj	10 341	(13.)	341	(8.)	3,3 %	(3.)
CZ052	Královéhradecký kraj	13 149	(10.)	312	(9.)	2,4 %	(9.)
CZ053	Pardubický kraj	12 762	(12.)	259	(11.)	2,0 %	(10.)
CZ06	Jihovýchod	40 119		853		2,1 %	
CZ061	Vysočina	13 581	(9.)	178	(14.)	1,3 %	(13.)
CZ062	Jihomoravský kraj	26 538	(2.)	675	(3.)	2,5 %	(7.)
CZ07	Střední Morava	30 378		587		1,9 %	
CZ071	Olomoucký kraj	15 252	(6.)	384	(6.)	2,5 %	(8.)
CZ072	Zlínský kraj	15 126	(7.)	203	(13.)	1,3 %	(12.)
CZ08	Moravskoslezsko	32 957		1 034		3,1 %	
CZ081	Moravskoslezský kraj	32 957	(1.)	1 034	(2.)	3,1 %	(4.)

E2 T2: Míry nezaměstnanosti absolventů škol podle oborových skupin – vyučení bez maturity, 2002 (v %)

Území	Technické obory			v tom:						Zdravotnictví	Společenské obory a služby	v tom:			Obchod		Užité umění	Celkem
	Strojrenství	Elektrotechnika	Stavebnictví	Zemědělství a lesnictví	Zdravotnictví	Společenské obory a služby	Ekonomika a administrativa	Gastronomie, hotelnictví	Obchod			Užité umění	Celkem					
ČR celkem	24,5%	24,0%	34,0%	26,1%			22,0%	21,6%	23,3%	18,9%		13,9%		23,8%				
Praha	5,5%	6,7%	5,7%	6,3%			3,2%	2,0%	3,7%	2,7%		2,8%		4,2%				
Hlavní město Praha	5,5%	6,7%	5,7%	6,3%			3,2%	2,0%	3,7%	2,7%		2,8%		4,2%				
Střední Čechy	19,7%	16,5%	28,4%	22,9%			21,5%	24,2%	24,5%	14,2%		x		20,9%				
Středočeský kraj	19,7%	16,5%	28,4%	22,9%			21,5%	24,2%	24,5%	14,2%		x		20,9%				
Jihozápad	11,6%	11,4%	12,7%	13,9%			11,4%	9,2%	12,3%	9,7%		24,0%		11,8%				
Jihočeský kraj	12,1%	11,6%	13,6%	12,6%			12,5%	10,8%	12,7%	11,0%		20,0%		12,5%				
Plzeňský kraj	11,0%	11,2%	11,5%	16,1%			10,0%	8,0%	11,7%	7,8%		x		11,0%				
Severozápad	42,0%	38,4%	57,5%	47,8%			32,8%	35,1%	32,4%	34,3%		x		38,6%				
Karlovarský kraj	30,9%	30,2%	42,6%	31,1%			17,9%	43,2%	18,1%	11,8%		x		24,4%				
Ústecký kraj	45,3%	41,0%	62,1%	55,8%			39,8%	34,4%	40,3%	47,4%		x		44,0%				
Severovýchod	15,1%	14,8%	19,0%	17,7%			14,8%	15,2%	15,8%	12,7%		12,4%		15,3%				
Liberecký kraj	17,6%	18,2%	24,6%	26,2%			15,4%	15,3%	16,8%	12,0%		10,0%		17,3%				
Královéhradecký kraj	10,6%	10,9%	8,8%	12,6%			11,0%	x	13,1%	8,9%		5,6%		10,9%				
Pardubický kraj	17,7%	15,8%	22,9%	18,2%			19,5%	12,8%	18,6%	16,9%		50,0%		18,5%				
Jihovýchod	20,7%	21,7%	26,2%	27,9%			22,3%	27,6%	22,7%	18,3%		13,7%		21,9%				
Vysočina	16,2%	18,3%	16,7%	21,3%			15,2%	45,0%	15,1%	13,4%		11,1%		16,5%				
Jihomoravský kraj	22,9%	23,5%	30,7%	31,4%			25,7%	26,7%	27,1%	21,7%		14,2%		24,5%				
Střední Morava	24,6%	24,2%	33,4%	26,7%			23,8%	20,7%	26,7%	19,4%		55,0%		24,7%				
Olomoucký kraj	32,7%	32,5%	42,0%	30,4%			28,4%	23,0%	32,2%	22,2%		53,8%		31,2%				
Zlínský kraj	17,7%	16,2%	24,9%	22,1%			18,9%	16,7%	21,0%	16,6%		57,1%		18,5%				
Moravskoslezsko	54,1%	52,5%	76,3%	47,3%			47,7%	68,4%	46,6%	46,5%		100,0%		51,5%				
Moravskoslezský kraj	54,1%	52,5%	76,3%	47,3%			47,7%	68,4%	46,6%	46,5%		100,0%		51,5%				

Území		E2 T3: Míry nezaměstnanosti absolventů škol podle oborových skupin – vyučení s maturitou, 2002 (v %)														
		Technické obory					v tomt:					v tomt:				
		Strojrenství	Elektrotechnika	Stavebnictví	Zemědělství a lesnictví	Zdravnictví	Společenské obory a služby	Ekonomika a administrativa	Podnikání v oborech	Gastronomie, hotelnictví	Obchod	Užitě umění	Cellkem			
ČR cellkem	27,6%	30,9%	28,6%	40,1%	36,8%	.	23,5%	22,1%	23,9%	24,8%	20,9%	20,8%	25,5%			
CZ01 Praha	9,4%	12,6%	11,5%	-	14,7%	.	6,3%	4,0%	4,7%	5,8%	7,1%	2,3%	7,3%			
CZ011 Hlavní město Praha	9,4%	12,6%	11,5%	(11.)	14,7%	(6.)	.	4,0%	4,7%	5,8%	7,1%	2,3%	7,3%			
CZ02 Střední Čechy	23,3%	9,7%	33,3%	53,8%	x	.	25,0%	17,3%	26,0%	30,9%	20,0%	x	25,0%			
CZ021 Středočeský kraj	23,3%	9,7%	33,3%	(4.)	53,8%	(2.)	.	17,3%	26,0%	30,9%	(6.)	20,0%	25,0%			
CZ03 Jihozápad	13,4%	6,9%	14,8%	13,0%	30,6%	.	11,4%	9,8%	10,2%	28,6%	10,6%	55,6%	12,8%			
CZ031 Jihočeský kraj	16,4%	7,1%	20,6%	(8.)	x	(1.)	.	11,3%	10,1%	13.)	86,7%	(2.)	13,4%			
CZ032 Plzeňský kraj	10,4%	6,7%	10,7%	(13.)	(10.)	(3.)	.	11,7%	10,8%	(12.)	12,7%	(13.)	11,8%			
CZ04 Severozápad	37,5%	50,0%	38,6%	27,1%	x	.	31,0%	26,5%	29,1%	50,0%	25,5%	41,7%	40,8%			
CZ041 Karlovarský kraj	25,3%	29,4%	25,0%	(7.)	x	x	.	18,4%	17,9%	(9.)	16,9%	(10.)	20,1%			
CZ042 Ústecký kraj	40,5%	56,4%	40,6%	(2.)	x	x	.	34,7%	31,5%	(3.)	115,2%	(1.)	48,4%			
CZ05 Severovýchod	18,1%	25,5%	13,1%	25,0%	14,8%	.	16,5%	16,8%	17,3%	17,8%	12,8%	18,8%	17,4%			
CZ051 Liberecký kraj	38,8%	43,8%	33,3%	(4.)	x	x	.	20,2%	19,2%	(8.)	33,3%	(4.)	24,5%			
CZ052 Královéhradecký kraj	13,5%	15,9%	11,2%	(12.)	x	(8.)	.	12,2%	12,1%	(11.)	14,5%	(11.)	12,7%			
CZ053 Pardubický kraj	16,0%	29,7%	8,7%	(14.)	21,7%	(4.)	.	20,6%	23,4%	(7.)	18,5%	(9.)	18,8%			
CZ06 Jihovýchod	24,3%	23,0%	22,1%	38,1%	29,7%	.	23,9%	24,6%	23,9%	25,6%	20,6%	29,2%	24,4%			
CZ061 Vysočina	18,4%	13,8%	38,7%	(3.)	15,4%	(5.)	.	16,5%	17,2%	(10.)	22,5%	(8.)	17,6%			
CZ062 Jihomoravský kraj	25,9%	29,2%	20,3%	(9.)	32,1%	(2.)	.	27,3%	28,1%	(4.)	26,6%	(7.)	26,8%			
CZ07 Střední Morava	26,0%	26,2%	27,1%	94,7%	29,0%	.	29,2%	25,1%	35,6%	27,3%	23,2%	22,1%	27,7%			
CZ071 Olomoucký kraj	29,9%	34,1%	32,6%	(6.)	x	(7.)	.	32,5%	45,6%	(2.)	13,9%	(12.)	31,2%			
CZ072 Zlínský kraj	21,5%	22,5%	19,9%	(10.)	47,4%	(4.)	.	26,5%	27,9%	(5.)	31,0%	(5.)	24,4%			
CZ08 Moravskoslezsko	63,9%	.	61,5%	76,7%	.	.	.	54,8%	53,8%	38,7%	52,7%	.	60,5%			
CZ081 Moravskoslezský kraj	63,9%	(1.)	61,5%	(1.)	76,7%	(1.)	.	54,8%	53,8%	(1.)	38,7%	(3.)	60,5%			

E2 T4: Míry nezaměstnanosti absolventů škol podle oborových skupin – SOŠ a gymnázia, 2002 (v %)

Území	Ochrana životního prostředí	Technické obory	v tom:						Zemědělství a lesnictví	Veterinářství	Zdravotnictví	Společenské obory a služby
			Strojrenství	Elektrotechnika	Stavebnictví							
ČR celkem	27,1%	23,1%	24,7%	21,9%	22,1%	26,8%	23,7%	5,2%	21,2%			
CZ01 Praha	x	5,9%	8,0%	4,4%	2,8%	10,3%	x	0,9%	5,0%			
CZ011 Hlavní město Praha	x x	5,9% (14.)	8,0% (14.)	4,4% (14.)	2,8% (14.)	10,3% (13.)	x x	0,9% (14.)	5,0% (14.)			
CZ02 Střední Čechy	46,2%	25,8%	18,8%	31,9%	24,1%	22,4%	x	5,3%	17,4%			
CZ021 Středočeský kraj	46,2% (1.)	25,8% (6.)	18,8% (10.)	31,9% (3.)	24,1% (6.)	22,4% (10.)	x x	5,3% (7.)	17,4% (10.)			
CZ03 Jihozápad	20,0%	13,6%	11,9%	13,8%	13,6%	16,7%	6,3%	4,8%	12,3%			
CZ031 Jihočeský kraj	20,0% (4.)	18,3% (10.)	14,8% (11.)	14,2% (11.)	22,0% (7.)	13,6% (12.)	2,1% (3.)	3,6% (8.)	10,8% (13.)			
CZ032 Plzeňský kraj	x x	9,0% (13.)	9,5% (13.)	13,5% (12.)	3,9% (13.)	21,7% (11.)	x x	6,3% (4.)	14,5% (12.)			
CZ04 Severozápad	30,6%	34,1%	35,8%	30,8%	32,4%	26,9%	x	7,3%	28,3%			
CZ041 Karlovarský kraj	x x	31,3% (3.)	52,3% (2.)	16,7% (9.)	38,0% (2.)	23,9% (9.)	x x	3,3% (10.)	20,3% (7.)			
CZ042 Ústecký kraj	30,6% (2.)	35,2% (2.)	32,9% (4.)	37,8% (2.)	29,1% (5.)	29,3% (5.)	x x	9,2% (2.)	31,6% (2.)			
CZ05 Severovýchod	16,7%	16,8%	19,5%	15,2%	15,0%	16,4%	21,3%	2,3%	18,6%			
CZ051 Liberecký kraj	18,0% (5.)	26,5% (5.)	25,7% (6.)	24,0% (6.)	31,4% (4.)	64,7% (2.)	x x	2,1% (12.)	20,5% (6.)			
CZ052 Královéhradecký kraj	x x	12,0% (12.)	13,4% (12.)	12,8% (13.)	8,7% (12.)	5,9% (14.)	14,9% (1.)	1,0% (13.)	16,8% (11.)			
CZ053 Pardubický kraj	13,6% (6.)	18,2% (11.)	25,7% (7.)	15,1% (10.)	17,4% (10.)	27,0% (7.)	x x	3,3% (9.)	18,6% (9.)			
CZ06 Jihovýchod	x	23,8%	28,4%	22,9%	18,8%	27,9%	x	5,2%	21,9%			
CZ061 Vysočina	x x	20,7% (9.)	25,5% (8.)	20,8% (7.)	19,0% (8.)	26,5% (8.)	x x	2,2% (11.)	18,9% (8.)			
CZ062 Jihomoravský kraj	x x	25,3% (7.)	29,8% (5.)	24,3% (5.)	18,7% (9.)	28,8% (6.)	x x	5,9% (6.)	23,3% (5.)			
CZ07 Střední Morava	26,7%	26,2%	30,4%	25,7%	24,9%	40,7%	12,8%	9,3%	25,2%			
CZ071 Olomoucký kraj	x x	30,2% (4.)	38,5% (3.)	28,9% (4.)	35,1% (3.)	33,8% (4.)	x x	9,1% (3.)	27,0% (3.)			
CZ072 Zlínský kraj	23,3% (3.)	22,0% (8.)	25,3% (9.)	20,4% (8.)	16,5% (11.)	84,2% (1.)	10,3% (2.)	9,4% (1.)	23,6% (4.)			
CZ08 Moravskoslezsko	x	47,4%	54,6%	46,8%	43,0%	48,2%	x	6,2%	39,6%			
CZ081 Moravskoslezský kraj	x x	47,4% (1.)	54,6% (1.)	46,8% (1.)	43,0% (1.)	48,2% (3.)	x x	6,2% (5.)	39,6% (1.)			

Území	v tom:						Užití umění	Celkem SOŠ	Gymnázia
	Ekonomika a administrativa	Podnikání v oborech	Gastronomie, hotelnictví	Obchod	Učitelství				
ČR celkem	16,0%	28,1%	19,9%	16,4%	18,7%	22,0%	20,8%	9,6%	
CZ01 Praha	4,1%	7,0%	3,9%	12,1%	5,4%	6,4%	5,1%	2,7%	
CZ011 Hlavní město Praha	4,1% (14.)	7,0% (14.)	3,9% (14.)	12,1% (3.)	5,4% (13.)	6,4% (11.)	5,1% (14.)	2,7% (14.)	
CZ02 Střední Čechy	13,2%	23,0%	14,8%	x	4,2%	x	19,6%	9,1%	
CZ021 Středočeský kraj	13,2% (10.)	23,0% (9.)	14,8% (9.)	x x	4,2% (14.)	x x	19,6% (8.)	9,1% (8.)	
CZ03 Jihozápad	9,6%	14,9%	14,6%	x	13,0%	16,4%	12,6%	6,8%	
CZ031 Jihočeský kraj	7,9% (13.)	14,5% (13.)	12,0% (10.)	x x	12,1% (9.)	14,3% (8.)	12,3% (13.)	6,5% (13.)	
CZ032 Plzeňský kraj	12,6% (12.)	15,7% (12.)	22,4% (6.)	x x	15,8% (6.)	22,5% (6.)	12,9% (12.)	7,2% (11.)	
CZ04 Severozápad	22,0%	36,4%	24,8%	x	29,4%	39,6%	28,2%	11,7%	
CZ041 Karlovarský kraj	16,2% (6.)	37,4% (3.)	5,8% (13.)	x x	12,0% (10.)	4,2% (12.)	20,9% (6.)	8,4% (9.)	
CZ042 Ústecký kraj	24,8% (2.)	36,2% (4.)	37,1% (2.)	x x	36,2% (3.)	x x	31,3% (2.)	12,9% (2.)	
CZ05 Severovýchod	13,7%	25,5%	15,9%	x	11,1%	18,7%	17,0%	8,2%	
CZ051 Liberecký kraj	14,0% (9.)	28,6% (6.)	18,7% (7.)	x x	40,0% (2.)	12,8% (9.)	20,4% (7.)	10,4% (4.)	
CZ052 Královéhradecký kraj	12,7% (11.)	22,8% (11.)	15,8% (8.)	x x	8,1% (11.)	52,2% (4.)	13,7% (11.)	7,0% (12.)	
CZ053 Pardubický kraj	14,8% (7.)	25,4% (7.)	8,2% (12.)	x x	6,6% (12.)	55,6% (2.)	18,0% (10.)	8,0% (10.)	
CZ06 Jihovýchod	18,8%	28,0%	18,7%	12,5%	13,9%	19,4%	21,1%	9,2%	
CZ061 Vysočina	14,1% (8.)	24,6% (8.)	11,3% (11.)	x x	18,5% (5.)	9,7% (10.)	18,5% (9.)	9,1% (7.)	
CZ062 Jihomoravský kraj	20,7% (3.)	30,5% (5.)	24,1% (5.)	12,5% (2.)	13,4% (8.)	26,1% (5.)	22,3% (4.)	9,3% (6.)	
CZ07 Střední Morava	18,1%	30,9%	28,9%	20,8%	16,3%	29,5%	24,8%	10,8%	
CZ071 Olomoucký kraj	18,2% (4.)	42,5% (2.)	38,1% (1.)	x x	13,5% (7.)	110,0% (1.)	27,5% (3.)	11,5% (3.)	
CZ072 Zlínský kraj	18,0% (5.)	22,9% (10.)	25,2% (4.)	20,8% (1.)	19,6% (4.)	16,0% (7.)	22,3% (5.)	9,8% (5.)	
CZ08 Moravskoslezsko	31,0%	54,3%	30,3%	x	45,3%	53,5%	39,7%	19,6%	
CZ081 Moravskoslezský kraj	31,0% (1.)	54,3% (1.)	30,3% (3.)	x x	45,3% (1.)	53,5% (3.)	39,7% (1.)	19,6% (1.)	

Území		E2 T5: Míry nezaměstnanosti absolventů škol podle oborových skupin – VOŠ, 2002 (v %)																																												
		Ochrana životního prostředí		Technické obory			Strojrenství			Elektrotechnika			v tomt:		Společenské obory		Zdravnictví			a služby		Ekonomika a podnikání			v oborech		Gastronomie, hotelnictví		Obchod		Právo		Učitelství		Umění		a užitě umění		Celkem							
	ČR celkem	15,9%	21,0%	27,5%	19,1%	23,7%	20,7%	2,8%	10,5%	12,4%	9,3%	15,8%	13,1%	6,2%	7,0%	9,9%																														
CZ01	Praha	x	13,3%	15,2%	11,4%	x	x	0,1%	2,2%	1,5%	3,5%	x	4,3%	0,7%	1,4%	2,0%																														
CZ011	Hlavní město Praha	x	13,3%	15,2%	(5)	11,4%	(9)	x	2,2%	1,5%	3,5%	(7)	4,3%	(6)	1,4%	2,0%																														
CZ02	Střední Čechy	x	26,5%	26,7%	35,9%	x	10,1%	3,3%	13,3%	13,6%	46,7%	x	60,0%	3,4%	x	13,1%																														
CZ021	Středočeský kraj	x	26,5%	(4)	26,7%	(3)	35,9%	(1)	13,3%	(6)	46,7%	(1)	60,0%	(1)	x	13,1%																														
CZ03	Jihozápad	1,8%	13,6%	47,1%	12,3%	17,1%	9,8%	3,1%	8,9%	8,7%	4,5%	x	6,0%	2,1%	7,4%																															
CZ031	Jihočeský kraj	1,8%	(2)	12,6%	(2)	12,6%	(8)	17,1%	(2)	7,3%	(4)	1,3%	(12)	8,1%	(11)	7,4%	(10)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x			
CZ032	Plzeňský kraj	x	22,2%	(7)	x	11,1%	(10)	x	4,4%	(4)	12,1%	(8)	15,5%	(6)	4,5%	(6)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x			
CZ04	Severozápad	x	27,1%	x	20,0%	29,4%	35,8%	5,3%	16,9%	x	x	x	16,9%	2,6%	11,4%	16,8%	11,0%	11,0%	11,0%	11,0%	11,0%	11,0%	11,0%	11,0%	11,0%	11,0%	11,0%	11,0%	11,0%	11,0%	11,0%	11,0%	11,0%	11,0%	11,0%	11,0%	11,0%	11,0%	11,0%	11,0%	11,0%	11,0%	11,0%	11,0%	11,0%	
CZ041	Karlovarský kraj	x	x	x	x	x	x	9,4%	(1)	4,9%	(13)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
CZ042	Ústecký kraj	x	23,7%	(5)	x	20,0%	(6)	26,5%	(1)	32,8%	(1)	4,9%	(3)	22,3%	(2)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		
CZ05	Severovýchod	8,8%	19,5%	19,5%	15,2%	13,0%	12,7%	2,6%	11,4%	16,8%	11,0%	15,8%	9,9%	2,7%	20,0%	11,5%																														
CZ051	Liberecký kraj	x	30,2%	(1)	x	9,3%	(11)	x	14,4%	(7)	x	29,1%	(2)	3,7%	(7)	10,0%	(10)	17,6%	(3)	6,5%	(4)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x			
CZ052	Královéhradecký kraj	x	19,8%	(8)	8,9%	(7)	x	14,3%	(3)	5,2%	(5)	2,6%	(11)	19,1%	(3)	35,7%	(2)	20,0%	(2)	17,9%	(1)	11,3%	(1)	11,3%	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		
CZ053	Pardubický kraj	4,4%	(1)	15,6%	(10)	23,1%	(4)	6,5%	(12)	5,9%	(5)	7,8%	(5)	7,8%	(2)	7,6%	(12)	16,7%	(5)	7,8%	(5)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x			
CZ06	Jihovýchod	x	23,3%	x	22,7%	13,8%	43,6%	3,2%	11,6%	13,2%	11,3%	11,3%	9,2%	10,6%	12,3%	11,5%																														
CZ061	Vysočina	x	16,8%	(9)	x	13,4%	(7)	x	29,1%	(2)	3,7%	(7)	10,0%	(10)	17,6%	(3)	6,5%	(4)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		
CZ062	Jihomoravský kraj	x	27,7%	(3)	x	34,7%	(2)	10,3%	(4)	x	x	3,1%	(10)	12,8%	(7)	27,0%	(3)	-	(8)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x			
CZ07	Střední Morava	x	23,6%	94,4%	20,4%	x	x	3,5%	20,2%	17,6%	x	x	20,2%	2,6%	17,6%	16,6%	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x			
CZ071	Olomoucký kraj	x	28,2%	(2)	72,2%	(1)	20,2%	(5)	x	4,1%	(5)	39,5%	(1)	4,1%	(5)	64,4%	(1)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		
CZ072	Zlínský kraj	x	13,2%	(12)	x	33,3%	(3)	x	3,2%	(9)	13,5%	(5)	3,2%	(9)	13,5%	(5)	11,1%	(9)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x			
CZ08	Moravskoslezsko	x	23,3%	14,3%	22,6%	x	18,4%	3,9%	15,7%	18,4%	9,6%	x	10,9%	14,7%	14,5%																															
CZ081	Moravskoslezský kraj	x	23,3%	(6)	14,3%	(6)	14,3%	(6)	15,7%	(4)	9,6%	(4)	10,9%	(2)	14,5%																															

E2 T6: Míry nezaměstnanosti absolventů škol podle oborových skupin – VŠ, 2002 (v %)

Území	Přírodní vědy	Technické vědy	v tom:			Stavebnictví	Zemědělství a lesnictví	Veterinární	Zdravotnictví	Společenské vědy	v tom:				Vědy a nauky o umění	Vojenské vědy	Celkem
			Strojrenství	Elektrotechnika	Stavebnictví						Zemědělství a lesnictví	Veterinární	Zdravotnictví	Společenské vědy			
ČR celkem	6,2%	8,8%	8,6%	9,8%	7,2%	12,8%	14,7%	2,9%	5,3%	5,9%	2,6%	4,7%	4,0%	6,4%			
CZ01 Praha	2,0%	5,0%	4,9%	4,5%	5,1%	5,8%	12,5%	2,2%	3,6%	8,1%	1,2%	2,6%	2,1%	3,7%			
CZ011 Hlavní město Praha	2,0%	5,0%	4,9%	4,5%	5,1%	5,8%	12,5%	7,1%	3,6%	8,1%	1,2%	2,6%	2,1%	3,7%			
CZ02 Střední Čechy	5,4%	8,8%	5,0%	13,2%	13,4%	4,5%	40,0%	0,9%	7,2%	14,0%	1,1%	4,2%	3,3%	6,9%			
CZ021 Středočeský kraj	5,4%	8,8%	5,0%	13,2%	13,4%	4,5%	40,0%	3,1%	7,2%	14,0%	1,1%	4,2%	3,3%	6,9%			
CZ03 Jihozápad	9,7%	8,3%	8,5%	9,9%	5,5%	12,3%	25,0%	6,2%	5,2%	7,9%	2,7%	4,5%	5,3%	6,6%			
CZ031 Jihočeský kraj	12,2%	11,2%	8,7%	14,0%	5,8%	11,8%	42,9%	2,2%	6,6%	8,5%	4,6%	5,8%	4,0%	8,4%			
CZ032 Plzeňský kraj	6,3%	5,5%	8,3%	5,3%	5,1%	13,8%	7,1%	6,3%	4,0%	7,0%	2,0%	3,3%	8,0%	4,9%			
CZ04 Severozápad	6,3%	10,0%	12,3%	13,6%	8,2%	7,9%	33,3%	3,8%	6,2%	8,4%	5,8%	3,9%	8,9%	7,2%			
CZ041 Karlovarský kraj	1,8%	7,1%	5,7%	10,3%	14,8%	15,8%	6,1%	4,2%	3,7%	7,2%	3,8%	1,3%	8,3%	4,8%			
CZ042 Ústecký kraj	7,6%	10,7%	13,6%	14,6%	6,3%	6,9%	50,0%	1,1%	6,9%	8,6%	6,7%	4,5%	9,1%	7,8%			
CZ05 Severovýchod	5,0%	7,9%	6,6%	8,7%	5,4%	9,5%	16,7%	1,4%	6,3%	9,4%	2,1%	4,1%	4,8%	6,5%			
CZ051 Liberecký kraj	8,3%	12,2%	9,9%	10,5%	5,5%	13,8%	7,1%	1,0%	7,2%	11,6%	4,1%	4,7%	10,9%	8,6%			
CZ052 Královéhradecký kraj	4,6%	6,8%	5,0%	7,8%	7,8%	8,3%	14,3%	2,2%	5,8%	9,6%	4,5%	2,4%	2,3%	5,9%			
CZ053 Pardubický kraj	3,2%	6,1%	6,0%	8,3%	2,9%	9,6%	20,0%	0,7%	6,2%	7,8%	1,3%	5,3%	1,8%	5,6%			
CZ06 Jihovýchod	9,0%	9,3%	9,8%	10,1%	7,4%	17,0%	9,8%	2,7%	6,6%	8,9%	3,0%	4,7%	6,6%	7,8%			
CZ061 Vysočina	6,8%	10,1%	9,7%	11,8%	7,1%	18,8%	3,1%	0,6%	6,1%	7,4%	4,0%	4,7%	2,0%	7,4%			
CZ062 Jihomoravský kraj	10,0%	9,1%	9,8%	9,2%	7,4%	16,4%	4,1%	3,5%	6,7%	9,5%	2,7%	4,8%	8,0%	7,9%			
CZ07 Střední Morava	9,3%	8,5%	7,1%	8,1%	8,6%	23,1%	13,3%	2,2%	8,3%	10,0%	3,6%	5,8%	2,3%	8,4%			
CZ071 Olomoucký kraj	8,6%	12,2%	10,1%	12,7%	11,0%	29,2%	2,2%	4,1%	10,0%	12,5%	4,5%	8,1%	1,5%	10,7%			
CZ072 Zlínský kraj	10,6%	5,0%	3,6%	3,1%	5,7%	16,2%	5,1%	0,0%	6,5%	7,8%	2,5%	3,5%	2,6%	6,0%			
CZ08 Moravskoslezsko	9,6%	13,3%	17,6%	13,5%	7,9%	31,7%	10,5%	3,7%	9,8%	11,9%	4,6%	7,6%	6,4%	10,7%			
CZ081 Moravskoslezský kraj	9,6%	13,3%	17,6%	13,5%	7,9%	31,7%	10,5%	3,7%	9,8%	11,9%	4,6%	7,6%	6,4%	10,7%			

E3 T1: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 15–29 let, 2002 (v %)

Území Věk		ve vzdělávání						mimo vzdělávání						Celkem				
		v tom:			celkem	v tom:			celkem									
		zaměstnaní	nezaměstnaní	mimo prac. sílu		zaměstnaní	nezaměstnaní	mimo prac. sílu										
	ČR celkem	0,5 %		0,0 %		34,3 %		34,8 %		48,4 %		6,3 %		10,5 %		65,2 %		100,0 %
CZ01	Praha	1,4 %		0,2 %		39,3 %		40,9 %		49,4 %		3,1 %		6,7 %		59,1 %		100,0 %
CZ011	Hlavní město Praha	1,4 %	(1.)	0,2 %	(1.)	39,3 %	(1.)	40,9 %	(1.)	49,4 %	(8.)	3,1 %	(14.)	6,7 %	(14.)	59,1 %	(14.)	100,0 %
CZ02	Střední Čechy	1,4 %		0,0 %		31,1 %		32,4 %		52,7 %		3,8 %		11,1 %		67,6 %		100,0 %
CZ021	Středočeský kraj	1,4 %	(2.)	0,0 %	(8.)	31,1 %	(12.)	32,4 %	(12.)	52,7 %	(2.)	3,8 %	(11.)	11,1 %	(6.)	67,6 %	(3.)	100,0 %
CZ03	Jihozápad	0,4 %		.		33,6 %		34,1 %		52,0 %		4,0 %		9,9 %		65,9 %		100,0 %
CZ031	Jihočeský kraj	0,3 %	(7.)	.	.	34,9 %	(6.)	35,2 %	(6.)	50,6 %	(4.)	4,3 %	(10.)	9,9 %	(11.)	64,8 %	(9.)	100,0 %
CZ032	Plzeňský kraj	0,5 %	(3.)	.	.	32,1 %	(11.)	32,7 %	(11.)	53,6 %	(1.)	3,7 %	(13.)	10,0 %	(9.)	67,3 %	(4.)	100,0 %
CZ04	Severozápad	0,2 %		.		28,3 %		28,4 %		47,4 %		10,3 %		13,8 %		71,6 %		100,0 %
CZ041	Karlovarský kraj	0,4 %	(6.)	.	.	29,8 %	(13.)	30,2 %	(13.)	52,0 %	(3.)	6,6 %	(4.)	11,2 %	(5.)	69,8 %	(2.)	100,0 %
CZ042	Ústecký kraj	0,1 %	(12.)	.	.	27,7 %	(14.)	27,8 %	(14.)	45,7 %	(13.)	11,6 %	(1.)	14,8 %	(1.)	72,2 %	(1.)	100,0 %
CZ05	Severovýchod	0,5 %		0,1 %		35,2 %		35,7 %		49,5 %		4,8 %		10,0 %		64,3 %		100,0 %
CZ051	Liberecký kraj	0,3 %	(4.)	0,1 %	(2.)	35,7 %	(5.)	36,1 %	(4.)	48,9 %	(9.)	3,8 %	(12.)	11,2 %	(4.)	63,9 %	(11.)	100,0 %
CZ052	Královéhradecký kraj	0,5 %	(2.)	.	.	36,7 %	(3.)	37,2 %	(3.)	49,4 %	(7.)	4,4 %	(9.)	8,9 %	(13.)	62,8 %	(12.)	100,0 %
CZ053	Pardubický kraj	0,5 %	(1.)	0,1 %	(4.)	33,2 %	(10.)	33,8 %	(9.)	50,1 %	(5.)	6,1 %	(7.)	10,0 %	(10.)	66,2 %	(6.)	100,0 %
CZ06	Jihovýchod	0,2 %		0,0 %		36,2 %		36,4 %		47,5 %		6,0 %		10,1 %		63,6 %		100,0 %
CZ061	Vysočina	0,2 %	(11.)	0,0 %	(6.)	33,9 %	(8.)	34,1 %	(8.)	49,5 %	(6.)	4,7 %	(8.)	11,8 %	(2.)	65,9 %	(7.)	100,0 %
CZ062	Jihomoravský kraj	0,2 %	(10.)	0,0 %	(7.)	37,3 %	(2.)	37,5 %	(2.)	46,6 %	(12.)	6,6 %	(5.)	9,3 %	(12.)	62,5 %	(13.)	100,0 %
CZ07	Střední Morava	0,0 %		0,1 %		34,7 %		34,8 %		46,7 %		7,7 %		10,7 %		65,2 %		100,0 %
CZ071	Olomoucký kraj	.	.	0,0 %	(5.)	33,8 %	(9.)	33,8 %	(10.)	46,8 %	(10.)	8,9 %	(3.)	10,6 %	(8.)	66,2 %	(5.)	100,0 %
CZ072	Zlínský kraj	0,1 %	(13.)	0,1 %	(3.)	35,8 %	(4.)	36,0 %	(5.)	46,6 %	(11.)	6,5 %	(6.)	10,9 %	(7.)	64,0 %	(10.)	100,0 %
CZ08	Moravskoslezsko	0,3 %		.		34,7 %		35,0 %		42,5 %		10,8 %		11,6 %		65,0 %		100,0 %
CZ081	Moravskoslezský kraj	0,3 %	(8.)	.	.	34,7 %	(7.)	35,0 %	(7.)	42,5 %	(14.)	10,8 %	(2.)	11,6 %	(3.)	65,0 %	(8.)	100,0 %

E3 T2: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 15–19 let, 2002 (v %)

Území Věk		ve vzdělávání						mimo vzdělávání						Celkem				
		v tom:			celkem	v tom:			celkem									
		zaměstnaní	nezaměstnaní	mimo prac. sílu		zaměstnaní	nezaměstnaní	mimo prac. sílu										
	ČR celkem	0,7 %		0,0324		87,6 %		88,3 %		5,7 %		3,5 %		2,5 %		11,7 %		100,0 %
CZ01	Praha	0,6 %		.		92,3 %		92,9 %		3,4 %		1,2 %		2,4 %		7,1 %		100,0 %
CZ011	Hlavní město Praha	0,6 %	(5.)	.	.	92,3 %	(2.)	92,9 %	(2.)	3,4 %	(13.)	1,2 %	(13.)	2,4 %	(5.)	7,1 %	(13.)	100,0 %
CZ02	Střední Čechy	3,8 %		0,0 %		85,0 %		88,9 %		6,2 %		2,6 %		2,3 %		11,1 %		100,0 %
CZ021	Středočeský kraj	3,8 %	(1.)	0,0 %	(5.)	85,0 %	(10.)	88,9 %	(8.)	6,2 %	(7.)	2,6 %	(8.)	2,3 %	(7.)	11,1 %	(7.)	100,0 %
CZ03	Jihozápad	1,0 %		.		88,1 %		89,1 %		6,5 %		2,1 %		2,3 %		10,9 %		100,0 %
CZ031	Jihočeský kraj	0,6 %	(6.)	.	.	90,7 %	(4.)	91,3 %	(4.)	5,3 %	(9.)	2,1 %	(10.)	1,3 %	(11.)	8,7 %	(11.)	100,0 %
CZ032	Plzeňský kraj	1,5 %	(2.)	.	.	85,0 %	(11.)	86,5 %	(11.)	8,0 %	(2.)	2,1 %	(9.)	3,4 %	(2.)	13,5 %	(4.)	100,0 %
CZ04	Severozápad	0,4 %		.		76,6 %		77,0 %		8,9 %		8,6 %		5,4 %		23,0 %		100,0 %
CZ041	Karlovarský kraj	1,4 %	(3.)	.	.	79,2 %	(13.)	80,6 %	(13.)	13,4 %	(1.)	4,1 %	(4.)	1,8 %	(9.)	19,4 %	(2.)	100,0 %
CZ042	Ústecký kraj	.	.	.	.	75,7 %	(14.)	75,7 %	(14.)	7,2 %	(4.)	10,3 %	(1.)	6,8 %	(1.)	24,3 %	(1.)	100,0 %
CZ05	Severovýchod	0,5 %		0,1 %		90,2 %		90,8 %		5,8 %		2,2 %		1,2 %		9,2 %		100,0 %
CZ051	Liberecký kraj	0,4 %	(4.)	0,1 %	(2.)	89,1 %	(7.)	89,7 %	(5.)	6,9 %	(5.)	1,7 %	(12.)	1,7 %	(10.)	10,3 %	(10.)	100,0 %
CZ052	Královéhradecký kraj	0,6 %	(1.)	.	.	94,1 %	(1.)	94,8 %	(1.)	3,4 %	(14.)	1,0 %	(14.)	0,9 %	(13.)	5,2 %	(14.)	100,0 %
CZ053	Pardubický kraj	0,5 %	(3.)	0,1 %	(4.)	87,1 %	(9.)	87,6 %	(10.)	7,4 %	(3.)	3,9 %	(5.)	1,1 %	(12.)	12,4 %	(5.)	100,0 %
CZ06	Jihovýchod	0,1 %		.		91,0 %		91,1 %		5,0 %		2,7 %		1,3 %		8,9 %		100,0 %
CZ061	Vysočina	0,2 %	(9.)	.	.	89,4 %	(5.)	89,7 %	(7.)	6,2 %	(6.)	1,7 %	(11.)	2,4 %	(6.)	10,3 %	(8.)	100,0 %
CZ062	Jihomoravský kraj	.	.	.	.	91,7 %	(3.)	91,7 %	(3.)	4,4 %	(11.)	3,2 %	(7.)	0,7 %	(14.)	8,3 %	(12.)	100,0 %
CZ07	Střední Morava	0,1 %		0,2 %		86,9 %		87,2 %		5,5 %		4,7 %		2,5 %		12,8 %		100,0 %
CZ071	Olomoucký kraj	.	.	0,1 %	(3.)	84,7 %	(12.)	84,8 %	(12.)	6,1 %	(8.)	6,2 %	(2.)	2,8 %	(4.)	15,2 %	(3.)	100,0 %
CZ072	Zlínský kraj	0,2 %	(10.)	0,2 %	(1.)	89,3 %	(6.)	89,7 %	(6.)	5,0 %	(10.)	3,2 %	(6.)	2,2 %	(8.)	10,3 %	(9.)	100,0 %
CZ08	Moravskoslezsko	0,1 %		.		88,2 %		88,3 %		4,2 %		4,2 %		3,4 %		11,7 %		100,0 %
CZ081	Moravskoslezský kraj	0,1 %	(11.)	.	.	88,2 %	(8.)	88,3 %	(9.)	4,2 %	(12.)	4,2 %	(3.)	3,4 %	(3.)	11,7 %	(6.)	100,0 %

E3 T3: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 20–24 let, 2002 (v %)

Území Věk		ve vzdělávání						mimo vzdělávání						Celkem				
		v tom:			celkem	v tom:			celkem									
		zaměst- naní	nezaměst- naní	mimo prac. sílu		zaměst- naní	nezaměst- naní	mimo prac. sílu										
	ČR celkem	0,5 %		0,1 %		25,1 %		25,7 %		56,2 %		8,7 %		9,3 %		74,3 %		100,0 %
CZ01	Praha	2,2 %		0,3 %		38,5 %		41,0 %		50,2 %		4,2 %		4,6 %		59,0 %		100,0 %
CZ011	Hlavní město Praha	2,2 %	(1.)	0,3 %	(1.)	38,5 %	(1.)	41,0 %	(1.)	50,2 %	(13.)	4,2 %	(12.)	4,6 %	(14.)	59,0 %	(14.)	100,0 %
CZ02	Střední Čechy	0,4 %		.		20,1 %		20,5 %		66,0 %		4,2 %		9,3 %		79,5 %		100,0 %
CZ021	Středočeský kraj	0,4 %	(7.)	.	.	20,1 %	(12.)	20,5 %	(11.)	66,0 %	(1.)	4,2 %	(13.)	9,3 %	(8.)	79,5 %	(4.)	100,0 %
CZ03	Jihozápad	0,4 %		.		23,7 %		24,1 %		62,9 %		4,8 %		8,3 %		75,9 %		100,0 %
CZ031	Jihočeský kraj	0,5 %	(6.)	.	.	24,0 %	(7.)	24,4 %	(7.)	60,4 %	(5.)	5,3 %	(11.)	9,9 %	(6.)	75,6 %	(8.)	100,0 %
CZ032	Plzeňský kraj	0,4 %	(8.)	.	.	23,4 %	(8.)	23,8 %	(9.)	65,7 %	(2.)	4,2 %	(14.)	6,3 %	(13.)	76,2 %	(6.)	100,0 %
CZ04	Severozápad	0,0 %		.		17,9 %		17,9 %		53,8 %		12,9 %		15,4 %		82,1 %		100,0 %
CZ041	Karlovarský kraj	.	.	.	.	19,1 %	(13.)	19,1 %	(13.)	59,8 %	(6.)	9,6 %	(5.)	11,5 %	(3.)	80,9 %	(2.)	100,0 %
CZ042	Ústecký kraj	0,1 %	(12.)	.	.	17,4 %	(14.)	17,5 %	(14.)	51,6 %	(11.)	14,1 %	(2.)	16,8 %	(1.)	82,5 %	(1.)	100,0 %
CZ05	Severovýchod	0,7 %		0,1 %		24,4 %		25,2 %		59,3 %		7,1 %		8,4 %		74,8 %		100,0 %
CZ051	Liberecký kraj	0,5 %	(4.)	0,3 %	(2.)	25,8 %	(5.)	26,6 %	(5.)	56,7 %	(8.)	6,2 %	(10.)	10,5 %	(4.)	73,4 %	(10.)	100,0 %
CZ052	Královéhradecký kraj	0,8 %	(2.)	.	.	25,6 %	(6.)	26,3 %	(6.)	58,9 %	(7.)	6,9 %	(9.)	7,8 %	(10.)	73,7 %	(9.)	100,0 %
CZ053	Pardubický kraj	0,8 %	(1.)	0,1 %	(4.)	22,0 %	(10.)	22,9 %	(10.)	61,7 %	(4.)	8,0 %	(7.)	7,3 %	(12.)	77,1 %	(5.)	100,0 %
CZ06	Jihovýchod	0,2 %		0,0 %		25,9 %		26,1 %		56,5 %		9,5 %		8,0 %		73,9 %		100,0 %
CZ061	Vysočina	0,3 %	(9.)	.	.	20,2 %	(11.)	20,5 %	(12.)	63,2 %	(3.)	7,0 %	(8.)	9,3 %	(9.)	79,5 %	(3.)	100,0 %
CZ062	Jihomoravský kraj	0,1 %	(10.)	0,0 %	(5.)	28,6 %	(2.)	28,7 %	(2.)	53,3 %	(10.)	10,7 %	(4.)	7,4 %	(11.)	71,3 %	(13.)	100,0 %
CZ07	Střední Morava	0,0 %		0,1 %		27,0 %		27,1 %		52,6 %		10,4 %		9,9 %		72,9 %		100,0 %
CZ071	Olomoucký kraj	.	.	.	.	27,4 %	(3.)	27,4 %	(3.)	50,9 %	(12.)	11,5 %	(3.)	10,3 %	(5.)	72,6 %	(12.)	100,0 %
CZ072	Zlínský kraj	0,1 %	(11.)	0,2 %	(3.)	26,7 %	(4.)	26,9 %	(4.)	54,4 %	(9.)	9,3 %	(6.)	9,4 %	(7.)	73,1 %	(11.)	100,0 %
CZ08	Moravskoslezsko	0,6 %		.		23,3 %		23,9 %		48,5 %		16,0 %		11,6 %		76,1 %		100,0 %
CZ081	Moravskoslezský kraj	0,6 %	(4.)	.	.	23,3 %	(9.)	23,9 %	(8.)	48,5 %	(14.)	16,0 %	(1.)	11,6 %	(2.)	76,1 %	(7.)	100,0 %

E3 T4: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 25–29 let, 2002 (v %)

Území Věk		ve vzdělávání						mimo vzdělávání						Celkem				
		v tom:			celkem	v tom:			celkem									
		zaměst- naní	nezaměst- naní	mimo prac. sílu		zaměst- naní	nezaměst- naní	mimo prac. sílu										
	ČR celkem	0,3 %		0,0 %		2,6 %		2,9 %		73,3 %		6,3 %		17,5 %		97,1 %		100,0 %
CZ01	Praha	1,3 %		0,1 %		5,7 %		7,1 %		78,5 %		3,2 %		11,2 %		92,9 %		100,0 %
CZ011	Hlavní město Praha	1,3 %	(1.)	0,1 %	(1.)	5,7 %	(1.)	7,1 %	(1.)	78,5 %	(1.)	3,2 %	(13.)	11,2 %	(14.)	92,9 %	(14.)	100,0 %
CZ02	Střední Čechy	0,4 %		.		1,3 %		1,8 %		74,9 %		4,2 %		19,1 %		98,2 %		100,0 %
CZ021	Středočeský kraj	0,4 %	(3.)	.	.	1,3 %	(12.)	1,8 %	(10.)	74,9 %	(5.)	4,2 %	(12.)	19,1 %	(3.)	98,2 %	(5.)	100,0 %
CZ03	Jihozápad	0,0 %		.		1,6 %		1,7 %		76,4 %		4,7 %		17,2 %		98,3 %		100,0 %
CZ031	Jihočeský kraj	.	.	.	.	1,9 %	(7.)	1,9 %	(8.)	76,6 %	(2.)	5,1 %	(8.)	16,4 %	(12.)	98,1 %	(7.)	100,0 %
CZ032	Plzeňský kraj	0,1 %	(8.)	.	.	1,3 %	(13.)	1,4 %	(13.)	76,3 %	(3.)	4,3 %	(11.)	18,0 %	(8.)	98,6 %	(2.)	100,0 %
CZ04	Severozápad	0,2 %		.		1,0 %		1,2 %		70,8 %		9,3 %		18,8 %		98,8 %		100,0 %
CZ041	Karlovarský kraj	.	.	.	.	1,6 %	(10.)	1,6 %	(11.)	74,4 %	(6.)	6,0 %	(6.)	18,0 %	(9.)	98,4 %	(4.)	100,0 %
CZ042	Ústecký kraj	0,2 %	(7.)	.	.	0,8 %	(14.)	1,0 %	(14.)	69,4 %	(13.)	10,5 %	(2.)	19,1 %	(4.)	99,0 %	(1.)	100,0 %
CZ05	Severovýchod	0,2 %		.		3,8 %		4,0 %		73,4 %		4,8 %		17,8 %		96,0 %		100,0 %
CZ051	Liberecký kraj	.	.	.	.	5,1 %	(2.)	5,1 %	(2.)	72,8 %	(8.)	3,2 %	(14.)	18,9 %	(6.)	94,9 %	(13.)	100,0 %
CZ052	Královéhradecký kraj	0,2 %	(2.)	.	.	3,7 %	(3.)	4,0 %	(4.)	75,4 %	(4.)	4,9 %	(9.)	15,8 %	(13.)	96,0 %	(11.)	100,0 %
CZ053	Pardubický kraj	0,3 %	(1.)	.	.	2,7 %	(5.)	3,1 %	(5.)	71,8 %	(11.)	6,0 %	(5.)	19,1 %	(5.)	96,9 %	(10.)	100,0 %
CZ06	Jihovýchod	0,3 %		0,0 %		3,0 %		3,4 %		72,4 %		5,3 %		18,9 %		96,6 %		100,0 %
CZ061	Vysočina	.	.	0,1 %	(2.)	1,8 %	(9.)	1,8 %	(9.)	71,6 %	(12.)	4,8 %	(10.)	21,7 %	(1.)	98,2 %	(6.)	100,0 %
CZ062	Jihomoravský kraj	0,5 %	(2.)	.	.	3,6 %	(4.)	4,1 %	(3.)	72,8 %	(9.)	5,5 %	(7.)	17,6 %	(10.)	95,9 %	(12.)	100,0 %
CZ07	Střední Morava	.	.	.	.	1,8 %		1,8 %		72,8 %		7,6 %		17,8 %		98,2 %		100,0 %
CZ071	Olomoucký kraj	.	.	.	.	1,5 %	(11.)	1,5 %	(12.)	73,4 %	(7.)	8,5 %	(3.)	16,6 %	(11.)	98,5 %	(3.)	100,0 %
CZ072	Zlínský kraj	.	.	.	.	2,0 %	(6.)	2,0 %	(7.)	72,3 %	(10.)	6,6 %	(4.)	19,1 %	(2.)	98,0 %	(8.)	100,0 %
CZ08	Moravskoslezsko	0,2 %		.		1,9 %		2,1 %		68,1 %		11,4 %		18,4 %		97,9 %		100,0 %
CZ081	Moravskoslezský kraj	0,2 %	(6.)	.	.	1,9 %	(8.)	2,1 %	(6.)	68,1 %	(14.)	11,4 %	(1.)	18,4 %	(7.)	97,9 %	(9.)	100,0 %

E3 T5: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 15–29 let: muži, 2002 (v %)

Území	Věk	ve vzdělávání						mimo vzdělávání						Celkem
		v tom:			celkem	v tom:			celkem					
		zaměstnaní	nezaměstnaní	mimo prac. sílu		zaměstnaní	nezaměstnaní	mimo prac. sílu						
	ČR celkem	0,6 %	0,0 %	33,7 %	34,4 %	56,9 %	6,1 %	2,6 %	65,6 %	100,0 %				
CZ01	Praha	1,4 %	0,2 %	41,2 %	42,8 %	52,4 %	2,8 %	2,1 %	57,2 %	100,0 %				
CZ011	Hlavní město Praha	1,4 % (2.)	0,2 % (1.)	41,2 % (1.)	42,8 % (1.)	52,4 % (14.)	2,8 % (12.)	2,1 % (10.)	57,2 % (14.)	100,0 %				
CZ02	Střední Čechy	2,0 %	.	29,5 %	31,5 %	64,0 %	2,6 %	1,9 %	68,5 %	100,0 %				
CZ021	Středočeský kraj	2,0 % (1.)	.	29,5 % (13.)	31,5 % (12.)	64,0 % (1.)	2,6 % (14.)	1,9 % (12.)	68,5 % (3.)	100,0 %				
CZ03	Jihozápad	0,5 %	.	32,7 %	33,3 %	60,9 %	3,7 %	2,1 %	66,7 %	100,0 %				
CZ031	Jihočeský kraj	0,3 % (9.)	.	34,0 % (7.)	34,3 % (7.)	60,1 % (5.)	4,0 % (9.)	1,6 % (14.)	65,7 % (8.)	100,0 %				
CZ032	Plzeňský kraj	0,8 % (4.)	.	31,3 % (10.)	32,1 % (11.)	61,9 % (2.)	3,4 % (11.)	2,7 % (5.)	67,9 % (4.)	100,0 %				
CZ04	Severozápad	0,1 %	.	27,2 %	27,3 %	56,4 %	11,1 %	5,1 %	72,7 %	100,0 %				
CZ041	Karlovarský kraj	0,5 % (6.)	.	29,7 % (12.)	30,2 % (13.)	60,1 % (4.)	6,8 % (5.)	2,8 % (4.)	69,8 % (2.)	100,0 %				
CZ042	Ústecký kraj	.	.	26,3 % (14.)	26,3 % (14.)	55,0 % (10.)	12,7 % (1.)	6,0 % (1.)	73,7 % (1.)	100,0 %				
CZ05	Severovýchod	0,7 %	0,0 %	33,9 %	34,7 %	58,9 %	4,2 %	2,2 %	65,3 %	100,0 %				
CZ051	Liberecký kraj	0,4 % (4.)	0,1 % (1.)	35,9 % (1.)	36,4 % (1.)	58,0 % (4.)	2,8 % (4.)	2,9 % (1.)	63,6 % (4.)	100,0 %				
CZ052	Královéhradecký kraj	0,6 % (3.)	.	35,0 % (2.)	35,6 % (2.)	58,9 % (3.)	3,8 % (3.)	1,7 % (4.)	64,4 % (3.)	100,0 %				
CZ053	Pardubický kraj	1,0 % (1.)	.	31,1 % (4.)	32,2 % (4.)	59,7 % (1.)	6,0 % (1.)	2,2 % (3.)	67,8 % (1.)	100,0 %				
CZ06	Jihovýchod	0,1 %	0,0 %	36,1 %	36,2 %	55,3 %	6,4 %	2,1 %	63,8 %	100,0 %				
CZ061	Vysočina	0,1 % (12.)	0,0 % (4.)	33,0 % (9.)	33,1 % (9.)	60,2 % (3.)	4,2 % (8.)	2,5 % (6.)	66,9 % (6.)	100,0 %				
CZ062	Jihomoravský kraj	0,1 % (11.)	0,0 % (5.)	37,5 % (2.)	37,7 % (2.)	53,0 % (12.)	7,4 % (4.)	1,9 % (11.)	62,3 % (13.)	100,0 %				
CZ07	Střední Morava	0,1 %	0,1 %	34,5 %	34,7 %	55,5 %	7,4 %	2,4 %	65,3 %	100,0 %				
CZ071	Olomoucký kraj	.	.	34,5 % (6.)	34,5 % (6.)	54,8 % (11.)	8,5 % (3.)	2,3 % (8.)	65,5 % (9.)	100,0 %				
CZ072	Zlínský kraj	0,2 % (10.)	0,2 % (2.)	34,6 % (5.)	34,9 % (5.)	56,3 % (9.)	6,3 % (6.)	2,5 % (7.)	65,1 % (10.)	100,0 %				
CZ08	Moravskoslezsko	0,4 %	.	33,4 %	33,8 %	52,5 %	10,5 %	3,2 %	66,2 %	100,0 %				
CZ081	Moravskoslezský kraj	0,4 % (8.)	.	33,4 % (8.)	33,8 % (8.)	52,5 % (13.)	10,5 % (2.)	3,2 % (2.)	66,2 % (7.)	100,0 %				

E3 T6: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 15–19 let: muži, 2002 (v %)

Území	Věk	ve vzdělávání						mimo vzdělávání						Celkem
		v tom:			celkem	v tom:			celkem					
		zaměstnaní	nezaměstnaní	mimo prac. sílu		zaměstnaní	nezaměstnaní	mimo prac. sílu						
	ČR celkem	1,1 %	0,0 %	86,3 %	87,4 %	6,8 %	3,4 %	2,4 %	12,6 %	100,0 %				
CZ01	Praha	0,6 %	.	93,3 %	93,9 %	3,0 %	0,6 %	2,5 %	6,1 %	100,0 %				
CZ011	Hlavní město Praha	0,6 % (8.)	.	93,3 % (2.)	93,9 % (2.)	3,0 % (14.)	0,6 % (14.)	2,5 % (4.)	6,1 % (13.)	100,0 %				
CZ02	Střední Čechy	6,4 %	.	82,1 %	88,5 %	8,9 %	1,1 %	1,6 %	11,5 %	100,0 %				
CZ021	Středočeský kraj	6,4 % (1.)	.	82,1 % (11.)	88,5 % (7.)	8,9 % (6.)	1,1 % (12.)	1,6 % (9.)	11,5 % (8.)	100,0 %				
CZ03	Jihozápad	1,3 %	.	85,2 %	86,5 %	8,6 %	2,7 %	2,2 %	13,5 %	100,0 %				
CZ031	Jihočeský kraj	0,7 % (7.)	.	89,0 % (5.)	89,7 % (5.)	7,0 % (8.)	2,5 % (9.)	0,8 % (12.)	10,3 % (10.)	100,0 %				
CZ032	Plzeňský kraj	2,0 % (2.)	.	80,7 % (12.)	82,7 % (12.)	10,5 % (2.)	2,9 % (8.)	3,9 % (3.)	17,3 % (3.)	100,0 %				
CZ04	Severozápad	0,5 %	.	74,2 %	74,7 %	10,7 %	9,0 %	5,6 %	25,3 %	100,0 %				
CZ041	Karlovarský kraj	1,7 % (3.)	.	76,8 % (13.)	78,5 % (13.)	14,2 % (1.)	5,2 % (3.)	2,0 % (8.)	21,5 % (2.)	100,0 %				
CZ042	Ústecký kraj	.	.	73,2 % (14.)	73,2 % (14.)	9,4 % (3.)	10,4 % (1.)	6,9 % (1.)	26,8 % (1.)	100,0 %				
CZ05	Severovýchod	1,0 %	0,1 %	88,3 %	89,4 %	7,2 %	2,3 %	1,1 %	10,6 %	100,0 %				
CZ051	Liberecký kraj	0,8 % (4.)	0,3 % (1.)	86,6 % (3.)	87,7 % (3.)	9,0 % (2.)	1,8 % (3.)	1,5 % (1.)	12,3 % (2.)	100,0 %				
CZ052	Královéhradecký kraj	1,3 % (1.)	.	93,4 % (1.)	94,6 % (1.)	3,8 % (4.)	1,1 % (4.)	0,5 % (4.)	5,4 % (4.)	100,0 %				
CZ053	Pardubický kraj	1,0 % (3.)	.	84,2 % (4.)	85,2 % (4.)	9,3 % (1.)	4,0 % (1.)	1,5 % (2.)	14,8 % (1.)	100,0 %				
CZ06	Jihovýchod	0,0 %	.	90,5 %	90,5 %	5,4 %	3,2 %	0,9 %	9,5 %	100,0 %				
CZ061	Vysočina	0,1 % (10.)	.	88,7 % (6.)	88,8 % (6.)	8,0 % (7.)	1,1 % (11.)	2,1 % (7.)	11,2 % (9.)	100,0 %				
CZ062	Jihomoravský kraj	.	.	91,4 % (3.)	91,4 % (3.)	4,2 % (12.)	4,1 % (4.)	0,3 % (14.)	8,6 % (12.)	100,0 %				
CZ07	Střední Morava	0,2 %	0,2 %	87,0 %	87,4 %	5,3 %	4,9 %	2,3 %	12,6 %	100,0 %				
CZ071	Olomoucký kraj	.	.	84,9 % (9.)	84,9 % (11.)	6,1 % (9.)	6,7 % (2.)	2,3 % (6.)	15,1 % (4.)	100,0 %				
CZ072	Zlínský kraj	0,4 % (9.)	0,4 % (1.)	89,2 % (4.)	90,0 % (4.)	4,6 % (11.)	3,1 % (6.)	2,4 % (5.)	10,0 % (11.)	100,0 %				
CZ08	Moravskoslezsko	0,1 %	.	87,3 %	87,4 %	5,5 %	2,9 %	4,1 %	12,6 %	100,0 %				
CZ081	Moravskoslezský kraj	0,1 % (11.)	.	87,3 % (7.)	87,4 % (9.)	5,5 % (10.)	2,9 % (7.)	4,1 % (2.)	12,6 % (6.)	100,0 %				

E3 T7: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 20–24 let: muži, 2002 (v %)

Území Věk		ve vzdělávání				mimo vzdělávání				Celkem
		v tom:			celkem	v tom:			celkem	
		zaměst- naní	nezaměst- naní	mimo prac. sílu		zaměst- naní	nezaměst- naní	mimo prac. sílu		
	ČR celkem	0,6 %	0,1 %	24,2 %	24,8 %	62,9 %	9,5 %	2,8 %	75,2 %	100,0 %
CZ01	Praha	1,5 %	0,3 %	41,8 %	43,6 %	49,6 %	4,9 %	1,9 %	56,4 %	100,0 %
CZ011	Hlavní město Praha	1,5 % (2.)	0,3 % (1.)	41,8 % (1.)	43,6 % (1.)	49,6 % (14.)	4,9 % (11.)	1,9 % (12.)	56,4 % (14.)	100,0 %
CZ02	Střední Čechy	0,6 %	.	17,6 %	18,3 %	75,3 %	4,4 %	2,0 %	81,7 %	100,0 %
CZ021	Středočeský kraj	0,6 % (5.)	.	17,6 % (13.)	18,3 % (13.)	75,3 % (1.)	4,4 % (14.)	2,0 % (9.)	81,7 % (2.)	100,0 %
CZ03	Jihozápad	0,5 %	.	22,6 %	23,1 %	70,0 %	4,9 %	2,0 %	76,9 %	100,0 %
CZ031	Jihočeský kraj	0,4 % (8.)	.	21,9 % (8.)	22,3 % (8.)	70,4 % (2.)	5,3 % (10.)	2,1 % (8.)	77,7 % (7.)	100,0 %
CZ032	Plzeňský kraj	0,5 % (6.)	.	23,5 % (6.)	24,0 % (5.)	69,5 % (4.)	4,6 % (13.)	2,0 % (11.)	76,0 % (10.)	100,0 %
CZ04	Severozápad	.	.	16,4 %	16,4 %	61,7 %	15,4 %	6,5 %	83,6 %	100,0 %
CZ041	Karlovarský kraj	.	.	19,8 % (10.)	19,8 % (10.)	67,2 % (7.)	9,1 % (6.)	3,9 % (2.)	80,2 % (5.)	100,0 %
CZ042	Ústecký kraj	.	.	15,2 % (14.)	15,2 % (14.)	59,7 % (10.)	17,7 % (1.)	7,4 % (1.)	84,8 % (1.)	100,0 %
CZ05	Severovýchod	0,9 %	.	22,7 %	23,6 %	67,6 %	7,1 %	1,7 %	76,4 %	100,0 %
CZ051	Liberecký kraj	0,5 % (4.)	.	28,4 % (1.)	28,9 % (1.)	64,2 % (4.)	4,8 % (4.)	2,1 % (1.)	71,1 % (4.)	100,0 %
CZ052	Královéhradecký kraj	0,7 % (3.)	.	22,6 % (3.)	23,3 % (3.)	68,2 % (2.)	7,2 % (2.)	1,3 % (4.)	76,7 % (2.)	100,0 %
CZ053	Pardubický kraj	1,6 % (1.)	.	18,1 % (4.)	19,6 % (4.)	69,8 % (1.)	8,8 % (1.)	1,7 % (2.)	80,4 % (1.)	100,0 %
CZ06	Jihovýchod	0,2 %	0,1 %	25,8 %	26,0 %	60,8 %	10,7 %	2,5 %	74,0 %	100,0 %
CZ061	Vysočina	0,1 % (10.)	.	18,5 % (11.)	18,6 % (12.)	69,4 % (5.)	8,4 % (8.)	3,6 % (3.)	81,4 % (3.)	100,0 %
CZ062	Jihomoravský kraj	0,2 % (9.)	0,1 % (3.)	29,2 % (2.)	29,5 % (2.)	56,7 % (12.)	11,8 % (4.)	2,0 % (10.)	70,5 % (13.)	100,0 %
CZ07	Střední Morava	0,1 %	0,1 %	26,2 %	26,3 %	59,3 %	11,3 %	3,1 %	73,7 %	100,0 %
CZ071	Olomoucký kraj	.	.	28,6 % (3.)	28,6 % (4.)	55,5 % (13.)	12,4 % (3.)	3,5 % (4.)	71,4 % (11.)	100,0 %
CZ072	Zlínský kraj	0,1 % (11.)	0,2 % (2.)	23,5 % (5.)	23,9 % (6.)	63,4 % (9.)	10,1 % (5.)	2,7 % (6.)	76,1 % (9.)	100,0 %
CZ08	Moravskoslezsko	0,9 %	.	20,3 %	21,3 %	59,1 %	16,6 %	3,1 %	78,7 %	100,0 %
CZ081	Moravskoslezský kraj	0,9 % (3.)	.	20,3 % (9.)	21,3 % (9.)	59,1 % (11.)	16,6 % (2.)	3,1 % (5.)	78,7 % (6.)	100,0 %

E3 T8: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 25–29 let: muži, 2002 (v %)

Území Věk		ve vzdělávání				mimo vzdělávání				Celkem
		v tom:			celkem	v tom:			celkem	
		zaměst- naní	nezaměst- naní	mimo prac. sílu		zaměst- naní	nezaměst- naní	mimo prac. sílu		
	ČR celkem	0,3 %	0,0 %	2,7 %	3,0 %	89,2 %	5,3 %	2,5 %	97,0 %	100,0 %
CZ01	Praha	1,8 %	0,3 %	6,2 %	8,3 %	87,3 %	2,4 %	2,0 %	91,7 %	100,0 %
CZ011	Hlavní město Praha	1,8 % (1.)	0,3 % (1.)	6,2 % (1.)	8,3 % (1.)	87,3 % (11.)	2,4 % (12.)	2,0 % (10.)	91,7 % (14.)	100,0 %
CZ02	Střední Čechy	.	.	1,5 %	1,5 %	94,3 %	2,3 %	1,9 %	98,5 %	100,0 %
CZ021	Středočeský kraj	.	.	1,5 % (12.)	1,5 % (13.)	94,3 % (1.)	2,3 % (13.)	1,9 % (11.)	98,5 % (2.)	100,0 %
CZ03	Jihozápad	0,1 %	.	2,2 %	2,2 %	92,3 %	3,4 %	2,1 %	97,8 %	100,0 %
CZ031	Jihočeský kraj	.	.	2,0 % (9.)	2,0 % (9.)	92,2 % (4.)	4,0 % (8.)	1,8 % (13.)	98,0 % (6.)	100,0 %
CZ032	Plzeňský kraj	0,1 % (4.)	.	2,3 % (8.)	2,4 % (6.)	92,4 % (3.)	2,8 % (10.)	2,4 % (7.)	97,6 % (9.)	100,0 %
CZ04	Severozápad	.	.	1,3 %	1,3 %	86,1 %	9,0 %	3,6 %	98,7 %	100,0 %
CZ041	Karlovarský kraj	.	.	2,3 % (7.)	2,3 % (8.)	89,2 % (8.)	6,1 % (4.)	2,3 % (8.)	97,7 % (7.)	100,0 %
CZ042	Ústecký kraj	.	.	0,9 % (14.)	0,9 % (14.)	85,0 % (13.)	10,0 % (2.)	4,1 % (2.)	99,1 % (1.)	100,0 %
CZ05	Severovýchod	0,2 %	.	3,4 %	3,6 %	89,7 %	3,2 %	3,5 %	96,4 %	100,0 %
CZ051	Liberecký kraj	.	.	5,0 % (1.)	5,0 % (1.)	88,7 % (3.)	1,7 % (4.)	4,6 % (1.)	95,0 % (4.)	100,0 %
CZ052	Královéhradecký kraj	.	.	2,5 % (4.)	2,5 % (4.)	91,6 % (1.)	2,8 % (3.)	3,0 % (3.)	97,5 % (1.)	100,0 %
CZ053	Pardubický kraj	0,7 % (1.)	.	3,0 % (3.)	3,6 % (2.)	88,4 % (4.)	4,9 % (1.)	3,0 % (4.)	96,4 % (3.)	100,0 %
CZ06	Jihovýchod	0,1 %	0,0 %	2,9 %	3,1 %	89,3 %	5,0 %	2,7 %	96,9 %	100,0 %
CZ061	Vysočina	.	0,1 % (2.)	1,4 % (13.)	1,6 % (12.)	93,7 % (2.)	2,8 % (9.)	1,9 % (12.)	98,4 % (3.)	100,0 %
CZ062	Jihomoravský kraj	0,1 % (3.)	.	3,6 % (3.)	3,8 % (3.)	87,2 % (12.)	6,0 % (5.)	3,1 % (3.)	96,2 % (12.)	100,0 %
CZ07	Střední Morava	.	.	2,0 %	2,0 %	90,3 %	5,9 %	1,8 %	98,0 %	100,0 %
CZ071	Olomoucký kraj	.	.	2,4 % (6.)	2,4 % (7.)	90,1 % (7.)	6,3 % (3.)	1,3 % (14.)	97,6 % (8.)	100,0 %
CZ072	Zlínský kraj	.	.	1,6 % (11.)	1,6 % (11.)	90,6 % (6.)	5,5 % (6.)	2,3 % (9.)	98,4 % (4.)	100,0 %
CZ08	Moravskoslezsko	0,1 %	.	1,9 %	2,0 %	84,4 %	11,2 %	2,5 %	98,0 %	100,0 %
CZ081	Moravskoslezský kraj	0,1 % (5.)	.	1,9 % (10.)	2,0 % (10.)	84,4 % (14.)	11,2 % (1.)	2,5 % (6.)	98,0 % (5.)	100,0 %

E3 T9: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 15–29 let: ženy, 2002 (v %)

Území	Věk	ve vzdělávání						mimo vzdělávání						Celkem				
		v tom:			celkem	v tom:			celkem									
		zaměstnaní	nezaměstnaní	mimo prac. sílu		zaměstnaní	nezaměstnaní	mimo prac. sílu										
	ČR celkem	0,4 %		0,0 %		34,9 %		35,3 %		39,5 %		6,5 %		18,7 %		64,7 %		100,0 %
CZ01	Praha	1,4 %		0,1 %		37,4 %		38,9 %		46,3 %		3,4 %		11,4 %		61,1 %		100,0 %
CZ011	Hlavní město Praha	1,4 %	(1.)	0,1 %	(3.)	37,4 %	(2.)	38,9 %	(1.)	46,3 %	(1.)	3,4 %	(14.)	11,4 %	(14.)	61,1 %	(14.)	100,0 %
CZ02	Střední Čechy	0,7 %		0,0 %		32,7 %		33,4 %		40,9 %		4,9 %		20,8 %		66,6 %		100,0 %
CZ021	Středočeský kraj	0,7 %	(2.)	0,0 %	(6.)	32,7 %	(12.)	33,4 %	(10.)	40,9 %	(4.)	4,9 %	(10.)	20,8 %	(3.)	66,6 %	(5.)	100,0 %
CZ03	Jihozápad	0,3 %		.		34,5 %		34,9 %		42,8 %		4,2 %		18,1 %		65,1 %		100,0 %
CZ031	Jihočeský kraj	0,3 %	(6.)	.	.	35,9 %	(6.)	36,2 %	(6.)	40,8 %	(5.)	4,6 %	(12.)	18,4 %	(9.)	63,8 %	(9.)	100,0 %
CZ032	Plzeňský kraj	0,3 %	(5.)	.	.	33,0 %	(11.)	33,3 %	(11.)	45,1 %	(2.)	3,9 %	(13.)	17,7 %	(11.)	66,7 %	(4.)	100,0 %
CZ04	Severozápad	0,2 %		.		29,3 %		29,6 %		38,1 %		9,4 %		22,9 %		70,4 %		100,0 %
CZ041	Karlovarský kraj	0,3 %	(4.)	.	.	29,9 %	(13.)	30,2 %	(13.)	43,6 %	(3.)	6,4 %	(5.)	19,8 %	(6.)	69,8 %	(2.)	100,0 %
CZ042	Ústecký kraj	0,2 %	(10.)	.	.	29,2 %	(14.)	29,4 %	(14.)	36,0 %	(13.)	10,6 %	(2.)	24,1 %	(1.)	70,6 %	(1.)	100,0 %
CZ05	Severovýchod	0,2 %		0,1 %		36,5 %		36,8 %		39,7 %		5,4 %		18,1 %		63,2 %		100,0 %
CZ051	Liberecký kraj	0,2 %	(3.)	0,2 %	(1.)	35,4 %	(3.)	35,8 %	(3.)	39,5 %	(4.)	4,8 %	(4.)	19,9 %	(1.)	64,2 %	(2.)	100,0 %
CZ052	Královéhradecký kraj	0,5 %	(1.)	.	.	38,4 %	(1.)	38,9 %	(1.)	39,6 %	(3.)	5,2 %	(3.)	16,4 %	(4.)	61,1 %	(4.)	100,0 %
CZ053	Pardubický kraj	.	.	0,1 %	(2.)	35,4 %	(4.)	35,5 %	(4.)	40,0 %	(1.)	6,2 %	(1.)	18,3 %	(2.)	64,5 %	(1.)	100,0 %
CZ06	Jihovýchod	0,3 %		.		36,3 %		36,6 %		39,3 %		5,5 %		18,5 %		63,4 %		100,0 %
CZ061	Vysočina	0,2 %	(9.)	.	.	34,9 %	(9.)	35,1 %	(9.)	38,1 %	(11.)	5,2 %	(9.)	21,6 %	(2.)	64,9 %	(6.)	100,0 %
CZ062	Jihomoravský kraj	0,3 %	(7.)	.	.	37,0 %	(3.)	37,3 %	(3.)	39,9 %	(7.)	5,7 %	(7.)	17,0 %	(12.)	62,7 %	(12.)	100,0 %
CZ07	Střední Morava	.		0,1 %		34,9 %		35,0 %		37,5 %		8,0 %		19,5 %		65,0 %		100,0 %
CZ071	Olomoucký kraj	.	.	0,1 %	(4.)	33,0 %	(10.)	33,1 %	(12.)	38,4 %	(10.)	9,3 %	(3.)	19,2 %	(8.)	66,9 %	(3.)	100,0 %
CZ072	Zlínský kraj	.	.	0,0 %	(5.)	37,0 %	(4.)	37,0 %	(4.)	36,5 %	(12.)	6,7 %	(4.)	19,7 %	(7.)	63,0 %	(11.)	100,0 %
CZ08	Moravskoslezsko	0,3 %		.		36,1 %		36,3 %		32,1 %		11,1 %		20,5 %		63,7 %		100,0 %
CZ081	Moravskoslezský kraj	0,3 %	(8.)	.	.	36,1 %	(5.)	36,3 %	(5.)	32,1 %	(14.)	11,1 %	(1.)	20,5 %	(4.)	63,7 %	(10.)	100,0 %

E3 T10: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 15–19 let: ženy, 2002 (v %)

Území	Věk	ve vzdělávání						mimo vzdělávání						Celkem				
		v tom:			celkem	v tom:			celkem									
		zaměstnaní	nezaměstnaní	mimo prac. sílu		zaměstnaní	nezaměstnaní	mimo prac. sílu										
	ČR celkem	0,3 %		0,0 %		88,9 %		89,3 %		4,5 %		3,7 %		2,6 %		10,7 %		100,0 %
CZ01	Praha	0,5 %		.		91,4 %		91,9 %		3,8 %		1,9 %		2,4 %		8,1 %		100,0 %
CZ011	Hlavní město Praha	0,5 %	(4.)	.	.	91,4 %	(5.)	91,9 %	(4.)	3,8 %	(10.)	1,9 %	(10.)	2,4 %	(7.)	8,1 %	(11.)	100,0 %
CZ02	Střední Čechy	1,1 %		0,1 %		88,1 %		89,3 %		3,4 %		4,2 %		3,1 %		10,7 %		100,0 %
CZ021	Středočeský kraj	1,1 %	(2.)	0,1 %	(3.)	88,1 %	(11.)	89,3 %	(10.)	3,4 %	(12.)	4,2 %	(4.)	3,1 %	(3.)	10,7 %	(5.)	100,0 %
CZ03	Jihozápad	0,7 %		.		91,1 %		91,8 %		4,4 %		1,5 %		2,3 %		8,2 %		100,0 %
CZ031	Jihočeský kraj	0,5 %	(5.)	.	.	92,5 %	(2.)	93,0 %	(2.)	3,6 %	(11.)	1,7 %	(11.)	1,8 %	(10.)	7,0 %	(13.)	100,0 %
CZ032	Plzeňský kraj	0,9 %	(3.)	.	.	89,5 %	(8.)	90,4 %	(7.)	5,3 %	(5.)	1,3 %	(13.)	2,9 %	(4.)	9,6 %	(8.)	100,0 %
CZ04	Severozápad	0,3 %		.		79,2 %		79,5 %		6,9 %		8,2 %		5,3 %		20,5 %		100,0 %
CZ041	Karlovarský kraj	1,1 %	(1.)	.	.	81,6 %	(13.)	82,8 %	(13.)	12,6 %	(1.)	2,9 %	(7.)	1,6 %	(11.)	17,2 %	(2.)	100,0 %
CZ042	Ústecký kraj	.	.	.	.	78,3 %	(14.)	78,3 %	(14.)	4,8 %	(6.)	10,2 %	(1.)	6,7 %	(1.)	21,7 %	(1.)	100,0 %
CZ05	Severovýchod	.		0,1 %		92,3 %		92,4 %		4,3 %		2,1 %		1,2 %		7,6 %		100,0 %
CZ051	Liberecký kraj	.	.	.	.	91,8 %	(3.)	91,8 %	(3.)	4,7 %	(2.)	1,6 %	(3.)	1,9 %	(1.)	8,2 %	(2.)	100,0 %
CZ052	Královéhradecký kraj	.	.	.	.	94,9 %	(1.)	94,9 %	(1.)	3,0 %	(4.)	0,9 %	(4.)	1,2 %	(3.)	5,1 %	(4.)	100,0 %
CZ053	Pardubický kraj	.	.	0,2 %	(1.)	90,0 %	(4.)	90,2 %	(4.)	5,4 %	(1.)	3,8 %	(1.)	0,6 %	(4.)	9,8 %	(1.)	100,0 %
CZ06	Jihovýchod	0,1 %		.		91,5 %		91,6 %		4,5 %		2,2 %		1,7 %		8,4 %		100,0 %
CZ061	Vysočina	0,3 %	(6.)	.	.	90,3 %	(6.)	90,6 %	(6.)	4,4 %	(9.)	2,4 %	(8.)	2,7 %	(5.)	9,4 %	(9.)	100,0 %
CZ062	Jihomoravský kraj	.	.	.	.	92,2 %	(3.)	92,2 %	(3.)	4,6 %	(8.)	2,1 %	(9.)	1,2 %	(13.)	7,8 %	(12.)	100,0 %
CZ07	Střední Morava	.		0,1 %		86,9 %		87,0 %		5,7 %		4,6 %		2,7 %		13,0 %		100,0 %
CZ071	Olomoucký kraj	.	.	0,3 %	(1.)	84,5 %	(12.)	84,7 %	(12.)	6,1 %	(2.)	5,7 %	(2.)	3,4 %	(2.)	15,3 %	(3.)	100,0 %
CZ072	Zlínský kraj	.	.	.	.	89,4 %	(9.)	89,4 %	(9.)	5,4 %	(3.)	3,3 %	(6.)	2,0 %	(8.)	10,6 %	(6.)	100,0 %
CZ08	Moravskoslezsko	0,1 %		.		89,0 %		89,1 %		2,8 %		5,5 %		2,6 %		10,9 %		100,0 %
CZ081	Moravskoslezský kraj	0,1 %	(7.)	.	.	89,0 %	(10.)	89,1 %	(11.)	2,8 %	(14.)	5,5 %	(3.)	2,6 %	(6.)	10,9 %	(4.)	100,0 %

E3 T11: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 20–24 let: ženy, 2002 (v %)

Území Věk		ve vzdělávání						mimo vzdělávání						Celkem				
		v tom:			celkem	v tom:			celkem									
		zaměstnaní	nezaměstnaní	mimo prac. sílu		zaměstnaní	nezaměstnaní	mimo prac. sílu										
	ČR celkem	0,5 %		0,1 %		26,1 %		26,7 %		49,2 %		8,0 %		16,1 %		73,3 %		100,0 %
CZ01	Praha	2,9 %		0,3 %		35,0 %		38,3 %		50,8 %		3,6 %		7,3 %		61,7 %		100,0 %
CZ011	Hlavní město Praha	2,9 %	(1.)	0,3 %	(2.)	35,0 %	(1.)	38,3 %	(1.)	50,8 %	(6.)	3,6 %	(14.)	7,3 %	(14.)	61,7 %	(14.)	100,0 %
CZ02	Střední Čechy	0,1 %		.		22,8 %		22,9 %		56,4 %		4,0 %		16,8 %		77,1 %		100,0 %
CZ021	Středočeský kraj	0,1 %	(9.)	.		22,8 %	(11.)	22,9 %	(11.)	56,4 %	(3.)	4,0 %	(12.)	16,8 %	(7.)	77,1 %	(4.)	100,0 %
CZ03	Jihozápad	0,4 %		.		24,8 %		25,2 %		55,5 %		4,6 %		14,8 %		74,8 %		100,0 %
CZ031	Jihočeský kraj	0,5 %	(3.)	.		26,1 %	(7.)	26,6 %	(6.)	50,1 %	(7.)	5,2 %	(11.)	18,0 %	(5.)	73,4 %	(9.)	100,0 %
CZ032	Plzeňský kraj	0,2 %	(7.)	.		23,3 %	(9.)	23,5 %	(10.)	61,8 %	(1.)	3,8 %	(13.)	11,0 %	(13.)	76,5 %	(5.)	100,0 %
CZ04	Severozápad	0,1 %		.		19,4 %		19,5 %		45,5 %		10,3 %		24,7 %		80,5 %		100,0 %
CZ041	Karlovarský kraj	.		.		18,4 %	(14.)	18,4 %	(14.)	52,2 %	(5.)	10,2 %	(4.)	19,2 %	(4.)	81,6 %	(1.)	100,0 %
CZ042	Ústecký kraj	0,1 %	(8.)	.		19,8 %	(13.)	19,9 %	(13.)	43,1 %	(13.)	10,3 %	(3.)	26,7 %	(1.)	80,1 %	(2.)	100,0 %
CZ05	Severovýchod	0,4 %		0,3 %		26,2 %		26,9 %		50,5 %		7,1 %		15,5 %		73,1 %		100,0 %
CZ051	Liberecký kraj	0,5 %	(2.)	0,6 %	(1.)	23,2 %	(4.)	24,2 %	(4.)	48,9 %	(4.)	7,6 %	(1.)	19,3 %	(1.)	75,8 %	(1.)	100,0 %
CZ052	Královéhradecký kraj	0,8 %	(1.)	.		28,7 %	(1.)	29,5 %	(1.)	49,2 %	(3.)	6,7 %	(4.)	14,7 %	(3.)	70,5 %	(4.)	100,0 %
CZ053	Pardubický kraj	.		0,2 %	(3.)	26,2 %	(3.)	26,4 %	(3.)	53,2 %	(1.)	7,2 %	(2.)	13,2 %	(4.)	73,6 %	(2.)	100,0 %
CZ06	Jihovýchod	0,1 %		.		26,0 %		26,1 %		51,9 %		8,3 %		13,7 %		73,9 %		100,0 %
CZ061	Vysočina	0,4 %	(5.)	.		22,0 %	(12.)	22,4 %	(12.)	56,8 %	(2.)	5,6 %	(10.)	15,2 %	(9.)	77,6 %	(3.)	100,0 %
CZ062	Jihomoravský kraj	.		.		27,9 %	(4.)	27,9 %	(4.)	49,7 %	(8.)	9,5 %	(5.)	12,9 %	(12.)	72,1 %	(11.)	100,0 %
CZ07	Střední Morava	.		0,1 %		27,9 %		28,0 %		45,6 %		9,6 %		16,8 %		72,0 %		100,0 %
CZ071	Olomoucký kraj	.		.		26,0 %	(8.)	26,0 %	(8.)	46,1 %	(11.)	10,5 %	(2.)	17,3 %	(6.)	74,0 %	(7.)	100,0 %
CZ072	Zlínský kraj	.		0,1 %	(4.)	29,9 %	(2.)	30,0 %	(2.)	45,2 %	(12.)	8,5 %	(6.)	16,3 %	(8.)	70,0 %	(13.)	100,0 %
CZ08	Moravskoslezsko	0,3 %		.		26,4 %		26,7 %		37,5 %		15,4 %		20,4 %		73,3 %		100,0 %
CZ081	Moravskoslezský kraj	0,3 %	(6.)	.		26,4 %	(5.)	26,7 %	(5.)	37,5 %	(14.)	15,4 %	(1.)	20,4 %	(2.)	73,3 %	(10.)	100,0 %

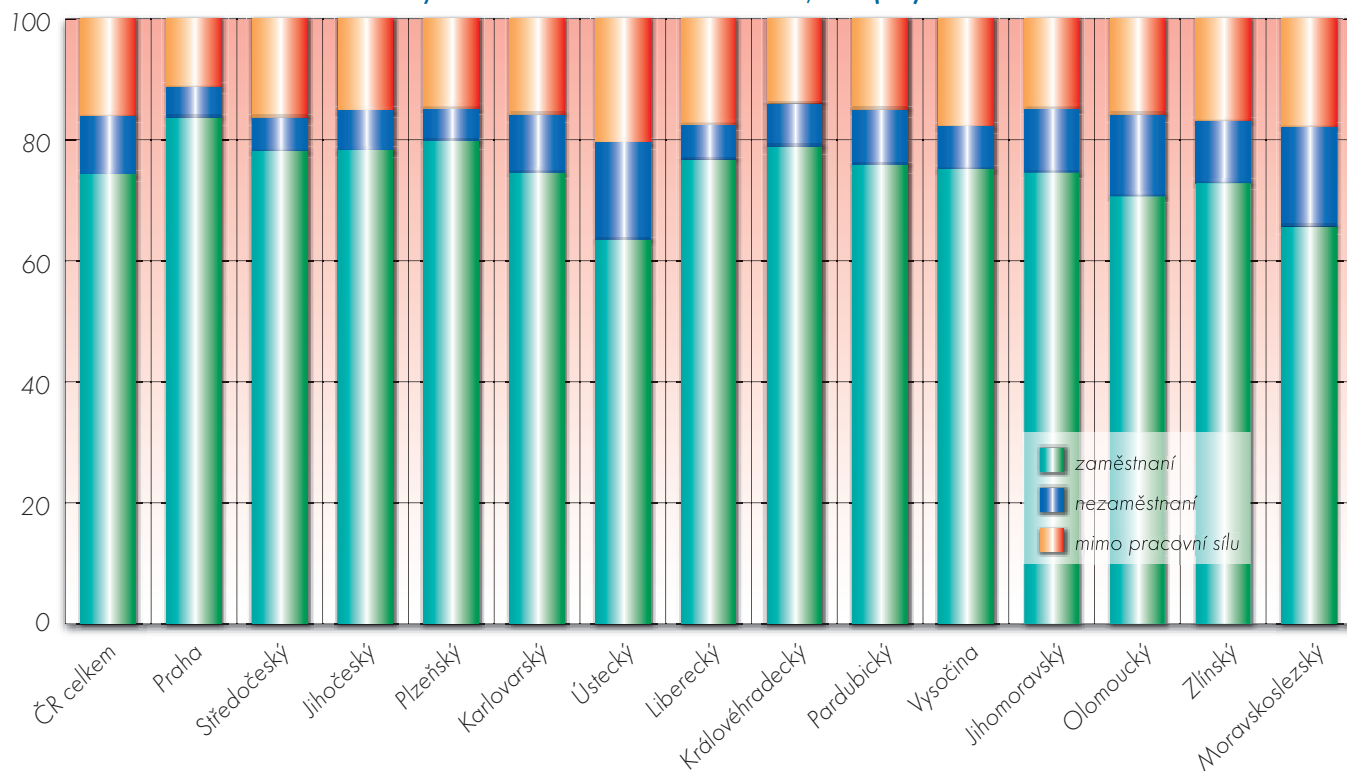
E3 T12: Pracovní a vzdělávací status u populace ve věku 25–29 let: ženy, 2002 (v %)

Území Věk		ve vzdělávání						mimo vzdělávání						Celkem				
		v tom:			celkem	v tom:			celkem									
		zaměstnaní	nezaměstnaní	mimo prac. sílu		zaměstnaní	nezaměstnaní	mimo prac. sílu										
	ČR celkem	0,4 %		–		2,5 %		2,8 %		56,9 %		7,3 %		33,0 %		97,2 %		100,0 %
CZ01	Praha	0,7 %		–		5,1 %		5,8 %		69,6 %		4,1 %		20,5 %		94,2 %		100,0 %
CZ011	Hlavní město Praha	0,7 %	(3.)	–	(1.)	5,1 %	(2.)	5,8 %	(1.)	69,6 %	(1.)	4,1 %	(14.)	20,5 %	(14.)	94,2 %	(14.)	100,0 %
CZ02	Střední Čechy	0,9 %		–		1,2 %		2,1 %		54,6 %		6,3 %		37,0 %		97,9 %		100,0 %
CZ021	Středočeský kraj	0,9 %	(1.)	–	(1.)	1,2 %	(10.)	2,1 %	(9.)	54,6 %	(9.)	6,3 %	(8.)	37,0 %	(2.)	97,9 %	(6.)	100,0 %
CZ03	Jihozápad	–		–		1,1 %		1,1 %		60,2 %		6,0 %		32,7 %		98,9 %		100,0 %
CZ031	Jihočeský kraj	–	(7.)	–	(1.)	1,8 %	(9.)	1,8 %	(10.)	60,7 %	(2.)	6,1 %	(9.)	31,4 %	(12.)	98,2 %	(5.)	100,0 %
CZ032	Plzeňský kraj	–	(7.)	–	(1.)	0,3 %	(14.)	0,3 %	(14.)	59,7 %	(3.)	5,9 %	(10.)	34,1 %	(7.)	99,7 %	(1.)	100,0 %
CZ04	Severozápad	0,3 %		–		0,7 %		1,0 %		54,8 %		9,6 %		34,6 %		99,0 %		100,0 %
CZ041	Karlovarský kraj	–	(7.)	–	(1.)	0,9 %	(11.)	0,9 %	(12.)	59,4 %	(4.)	5,8 %	(11.)	34,0 %	(8.)	99,1 %	(3.)	100,0 %
CZ042	Ústecký kraj	0,5 %	(5.)	–	(1.)	0,6 %	(13.)	1,1 %	(11.)	53,1 %	(11.)	11,0 %	(2.)	34,8 %	(6.)	98,9 %	(4.)	100,0 %
CZ05	Severovýchod	0,2 %		–		4,2 %		4,4 %		56,4 %		6,4 %		32,8 %		95,6 %		100,0 %
CZ051	Liberecký kraj	–	(3.)	–	(1.)	5,2 %	(1.)	5,2 %	(2.)	56,6 %	(2.)	4,8 %	(4.)	33,5 %	(2.)	94,8 %	(3.)	100,0 %
CZ052	Královéhradecký kraj	0,5 %	(1.)	–	(1.)	5,0 %	(2.)	5,5 %	(1.)	58,4 %	(1.)	7,0 %	(2.)	29,1 %	(4.)	94,5 %	(4.)	100,0 %
CZ053	Pardubický kraj	–	(3.)	–	(1.)	2,5 %	(4.)	2,5 %	(4.)	54,1 %	(4.)	7,2 %	(1.)	36,2 %	(1.)	97,5 %	(1.)	100,0 %
CZ06	Jihovýchod	0,6 %		–		3,1 %		3,7 %		54,8 %		5,6 %		35,9 %		96,3 %		100,0 %
CZ061	Vysočina	–	(7.)	–	(1.)	2,1 %	(7.)	2,1 %	(8.)	48,1 %	(14.)	7,0 %	(7.)	42,9 %	(1.)	97,9 %	(7.)	100,0 %
CZ062	Jihomoravský kraj	0,8 %	(2.)	–	(1.)	3,6 %	(4.)	4,4 %	(4.)	57,8 %	(6.)	5,1 %	(12.)	32,7 %	(11.)	95,6 %	(11.)	100,0 %
CZ07	Střední Morava	–		–		1,5 %		1,5 %		54,4 %		9,3 %		34,7 %		98,5 %		100,0 %
CZ071	Olomoucký kraj	–	(7.)	–	(1.)	0,7 %	(12.)	0,7 %	(13.)	55,7 %	(8.)	10,8 %	(3.)	32,8 %	(10.)	99,3 %	(2.)	100,0 %
CZ072	Zlínský kraj	–	(7.)	–	(1.)	2,4 %	(6.)	2,4 %	(6.)	53,0 %	(12.)	7,7 %	(4.)	36,8 %	(3.)	97,6 %	(9.)	100,0 %
CZ08	Moravskoslezsko	0,4 %		–		1,9 %		2,3 %		51,0 %		11,7 %		35,1 %		97,7 %		100,0 %
CZ081	Moravskoslezský kraj	0,4 %	(6.)	–	(1.)	1,9 %	(8.)	2,3 %	(7.)	51,0 %	(13.)	11,7 %	(1.)	35,1 %	(5.)	97,7 %	(8.)	100,0 %

E3 G6: Pracovní a vzdělávací status mladých lidí mimo vzdělávání ve věku 15–29 let, 2002 (v %)

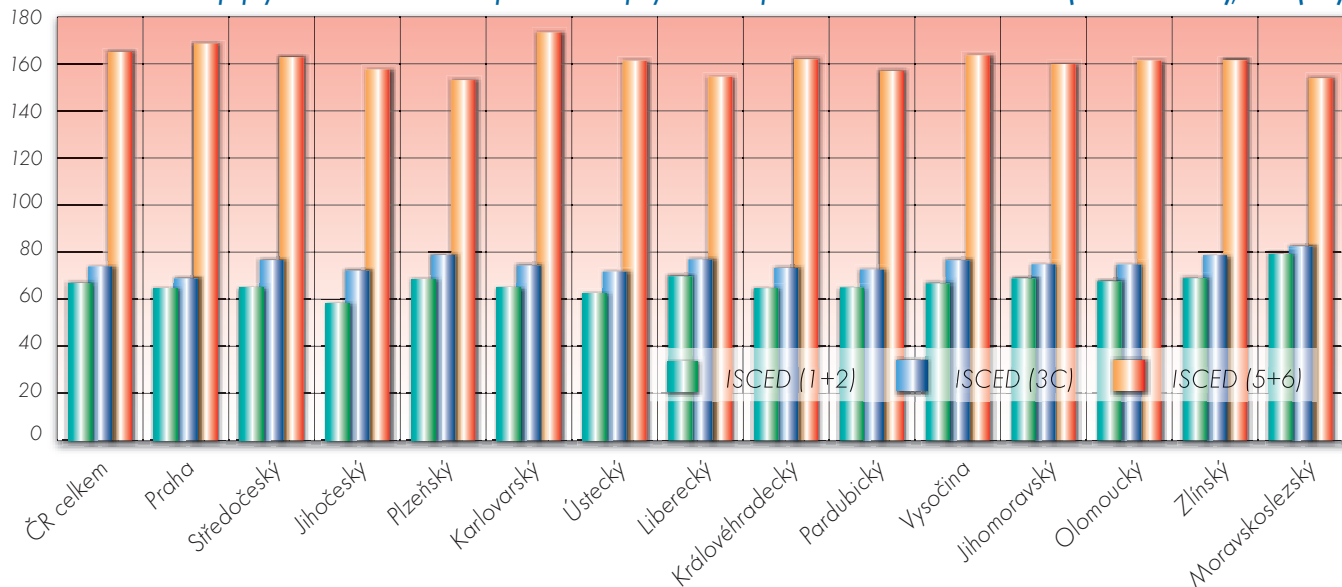

E4.2 T2: Relativní příjmy ze zaměstnání – muži – pro věkové skupiny 25–64 let a 30–44 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4=100), 2002 (v %)

Území		nižší než středoškolské (ISCED=1+2)		středoškolské nematuritní (ISCED=3C)		středoškolské maturitní (ISCED=3A+4)		vyšší + vysokoškolské (ISCED=5+6)	
		věk 25–64 let	věk 30–44 let	věk 25–64 let	věk 30–44 let	věk 25–64 let	věk 30–44 let	věk 25–64 let	věk 30–44 let
ČR celkem		66,8 %	70,6 %	73,9 %	75,4 %	100,0 %	100,0 %	165,1 %	170,3 %
CZ01	Praha	64,4 %	64,0 %	68,8 %	67,7 %	100,0 %	100,0 %	168,6 %	177,6 %
CZ011	Hlavní město Praha	64,4 % (12.)	64,0 % (12.)	68,8 % (14.)	67,7 % (14.)	100,0 % (1.)	100,0 % (1.)	168,6 % (2.)	177,6 % (1.)
CZ02	Střední Čechy	64,8 %	66,1 %	76,6 %	77,3 %	100,0 %	100,0 %	162,8 %	170,1 %
CZ021	Středočeský kraj	64,8 % (9.)	66,1 % (10.)	76,6 % (5.)	77,3 % (7.)	100,0 % (1.)	100,0 % (1.)	162,8 % (4.)	170,1 % (3.)
CZ03	Jihozápad	62,2 %	63,6 %	75,0 %	76,1 %	100,0 %	100,0 %	154,4 %	154,7 %
CZ031	Jihočeský kraj	58,0 % (14.)	59,6 % (14.)	72,1 % (12.)	74,5 % (11.)	100,0 % (1.)	100,0 % (1.)	157,6 % (10.)	155,6 % (11.)
CZ032	Plzeňský kraj	68,4 % (5.)	68,9 % (6.)	78,8 % (2.)	78,2 % (5.)	100,0 % (1.)	100,0 % (1.)	153,1 % (14.)	154,5 % (12.)
CZ04	Severozápad	62,7 %	64,3 %	72,2 %	74,2 %	100,0 %	100,0 %	163,9 %	164,6 %
CZ041	Karlovarský kraj	64,8 % (10.)	66,6 % (9.)	74,3 % (9.)	77,6 % (6.)	100,0 % (1.)	100,0 % (1.)	173,3 % (1.)	177,0 % (2.)
CZ042	Ústecký kraj	62,3 % (13.)	63,9 % (13.)	71,7 % (13.)	73,4 % (13.)	100,0 % (1.)	100,0 % (1.)	161,3 % (8.)	161,5 % (7.)
CZ05	Severovýchod	67,2 %	70,2 %	74,2 %	75,8 %	100,0 %	100,0 %	158,2 %	159,2 %
CZ051	Liberecký kraj	69,7 % (2.)	74,5 % (2.)	76,9 % (4.)	78,7 % (4.)	100,0 % (1.)	100,0 % (1.)	154,5 % (12.)	153,3 % (13.)
CZ052	Královéhradecký kraj	64,7 % (11.)	65,9 % (11.)	73,3 % (10.)	74,0 % (12.)	100,0 % (1.)	100,0 % (1.)	161,9 % (5.)	162,9 % (6.)
CZ053	Pardubický kraj	65,0 % (8.)	67,4 % (8.)	72,6 % (11.)	74,9 % (10.)	100,0 % (1.)	100,0 % (1.)	157,0 % (11.)	160,1 % (9.)
CZ06	Jihovýchod	68,2 %	69,6 %	75,4 %	77,5 %	100,0 %	100,0 %	160,9 %	161,4 %
CZ061	Vysočina	66,7 % (7.)	67,9 % (7.)	76,5 % (6.)	79,6 % (3.)	100,0 % (1.)	100,0 % (1.)	163,6 % (3.)	163,5 % (5.)
CZ062	Jihomoravský kraj	68,8 % (4.)	70,1 % (4.)	74,8 % (7.)	76,1 % (9.)	100,0 % (1.)	100,0 % (1.)	159,9 % (9.)	160,4 % (8.)
CZ07	Střední Morava	68,3 %	70,0 %	76,7 %	79,5 %	100,0 %	100,0 %	161,4 %	162,9 %
CZ071	Olomoucký kraj	67,6 % (6.)	70,7 % (3.)	74,7 % (8.)	76,8 % (8.)	100,0 % (1.)	100,0 % (1.)	161,4 % (7.)	158,9 % (10.)
CZ072	Zlínský kraj	68,9 % (3.)	69,2 % (5.)	78,7 % (3.)	81,9 % (2.)	100,0 % (1.)	100,0 % (1.)	161,5 % (6.)	168,6 % (4.)
CZ08	Moravskoslezsko	79,2 %	88,2 %	82,4 %	85,2 %	100,0 %	100,0 %	153,9 %	146,5 %
CZ081	Moravskoslezský kraj	79,2 % (1.)	88,2 % (1.)	82,4 % (1.)	85,2 % (1.)	100,0 % (1.)	100,0 % (1.)	153,9 % (13.)	146,5 % (14.)

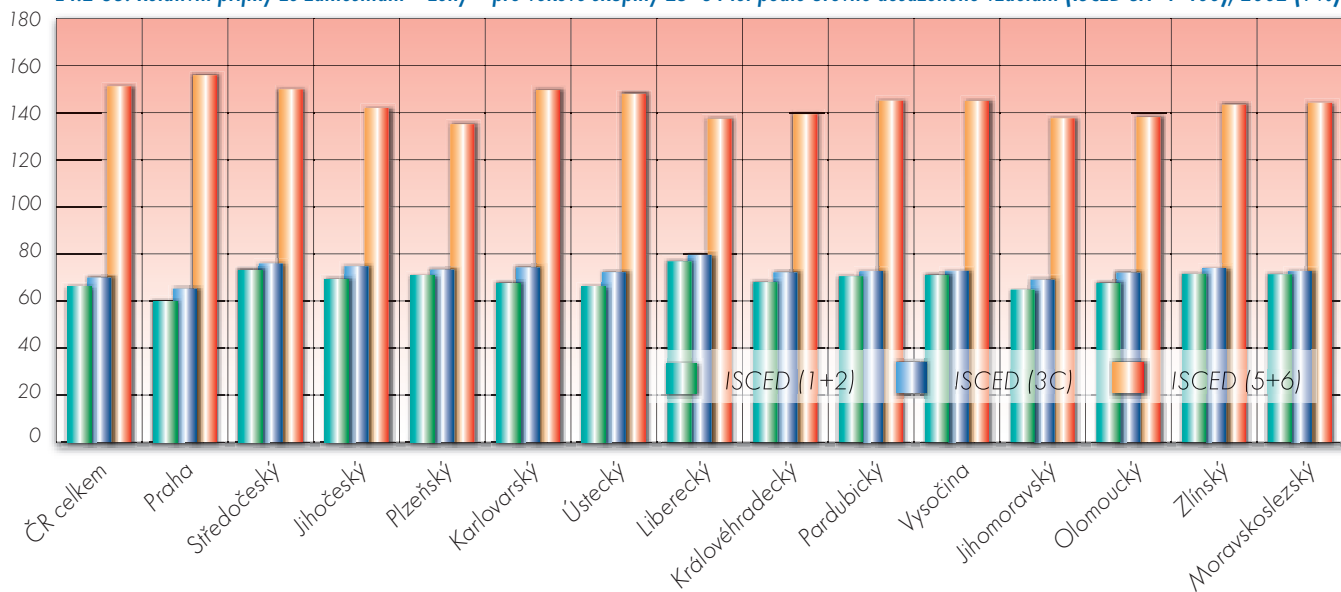

E4.2 T3: Relativní příjmy ze zaměstnání – ženy – pro věkové skupiny 25–64 let a 30–44 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4=100), 2002 (v %)

Území		nižší než středoškolské (ISCED=1+2)		středoškolské nematuritní (ISCED=3C)		středoškolské maturitní (ISCED=3A+4)		vyšší + vysokoškolské (ISCED=5+6)	
		věk 25–64 let	věk 30–44 let	věk 25–64 let	věk 30–44 let	věk 25–64 let	věk 30–44 let	věk 25–64 let	věk 30–44 let
ČR celkem		66,2%	67,6%	69,9%	71,4%	100,0%	100,0%	151,2%	157,0%
CZ01	Praha	59,8%	61,0%	65,2%	65,4%	100,0%	100,0%	155,9%	168,1%
CZ011	Hlavní město Praha	59,8%	61,0%	65,2%	65,4%	100,0%	100,0%	155,9%	161,9%
CZ02	Střední Čechy	73,1%	74,7%	75,9%	76,9%	100,0%	100,0%	149,9%	155,6%
CZ021	Středočeský kraj	73,1%	74,7%	75,9%	76,9%	100,0%	100,0%	149,9%	155,6%
CZ03	Jihozápad	69,5%	70,2%	73,8%	75,1%	100,0%	100,0%	138,5%	143,5%
CZ031	Jihočeský kraj	69,1%	68,9%	74,7%	76,2%	100,0%	100,0%	142,0%	147,5%
CZ032	Plzeňský kraj	70,7%	72,5%	73,3%	74,5%	100,0%	100,0%	135,1%	139,3%
CZ04	Severozápad	66,1%	66,8%	72,4%	73,3%	100,0%	100,0%	148,4%	152,0%
CZ041	Karlovarský kraj	67,4%	68,9%	74,2%	75,6%	100,0%	100,0%	149,6%	149,5%
CZ042	Ústecký kraj	66,1%	66,7%	72,2%	73,2%	100,0%	100,0%	148,0%	152,1%
CZ05	Severovýchod	71,9%	74,1%	74,4%	76,3%	100,0%	100,0%	140,2%	142,5%
CZ051	Liberecký kraj	76,8%	80,7%	79,6%	82,5%	100,0%	100,0%	137,4%	140,2%
CZ052	Královéhradecký kraj	68,0%	69,6%	72,1%	73,9%	100,0%	100,0%	139,3%	139,5%
CZ053	Pardubický kraj	70,5%	70,9%	72,7%	73,8%	100,0%	100,0%	145,1%	149,5%
CZ06	Jihovýchod	66,4%	67,8%	69,8%	71,6%	100,0%	100,0%	139,9%	145,0%
CZ061	Vysočina	71,0%	71,8%	72,8%	74,2%	100,0%	100,0%	145,0%	153,2%
CZ062	Jihomoravský kraj	64,8%	66,2%	69,0%	70,8%	100,0%	100,0%	137,6%	142,1%
CZ07	Střední Morava	69,4%	70,0%	72,8%	74,8%	100,0%	100,0%	140,5%	143,4%
CZ071	Olomoucký kraj	67,6%	68,8%	72,0%	74,8%	100,0%	100,0%	138,1%	140,2%
CZ072	Zlínský kraj	71,5%	71,5%	74,0%	75,3%	100,0%	100,0%	143,4%	147,3%
CZ08	Moravskoslezsko	71,3%	71,0%	72,7%	74,2%	100,0%	100,0%	144,2%	147,3%
CZ081	Moravskoslezský kraj	71,3%	71,0%	72,7%	74,2%	100,0%	100,0%	144,2%	147,3%

E4.2 G2: Relativní příjmy ze zaměstnání – muži – pro věkové skupiny 25–64 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4=100), 2002 (v %)

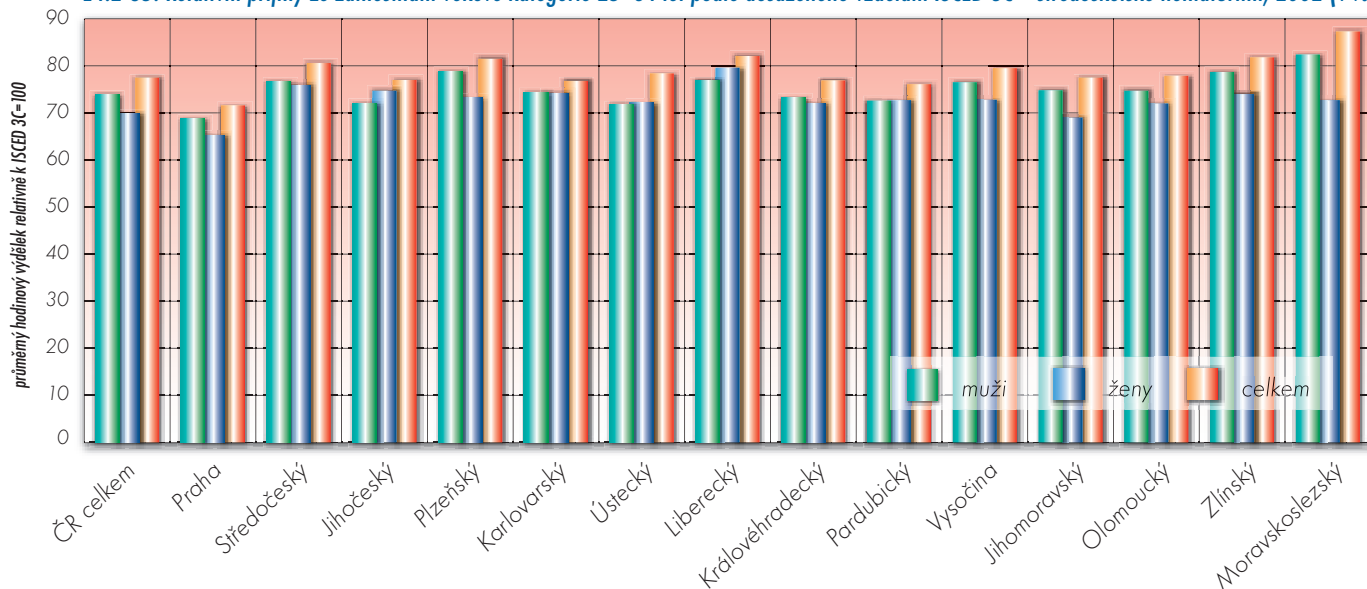
E4.2 G3: Relativní příjmy ze zaměstnání – ženy – pro věkové skupiny 25–64 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4=100), 2002 (v %)

E4.2 G4: Relativní příjmy ze zaměstnání věkové kategorie 25–64 let podle dosaženého vzdělání ISCED 1+2 – nižší než středoškolské, 2002 (v %)

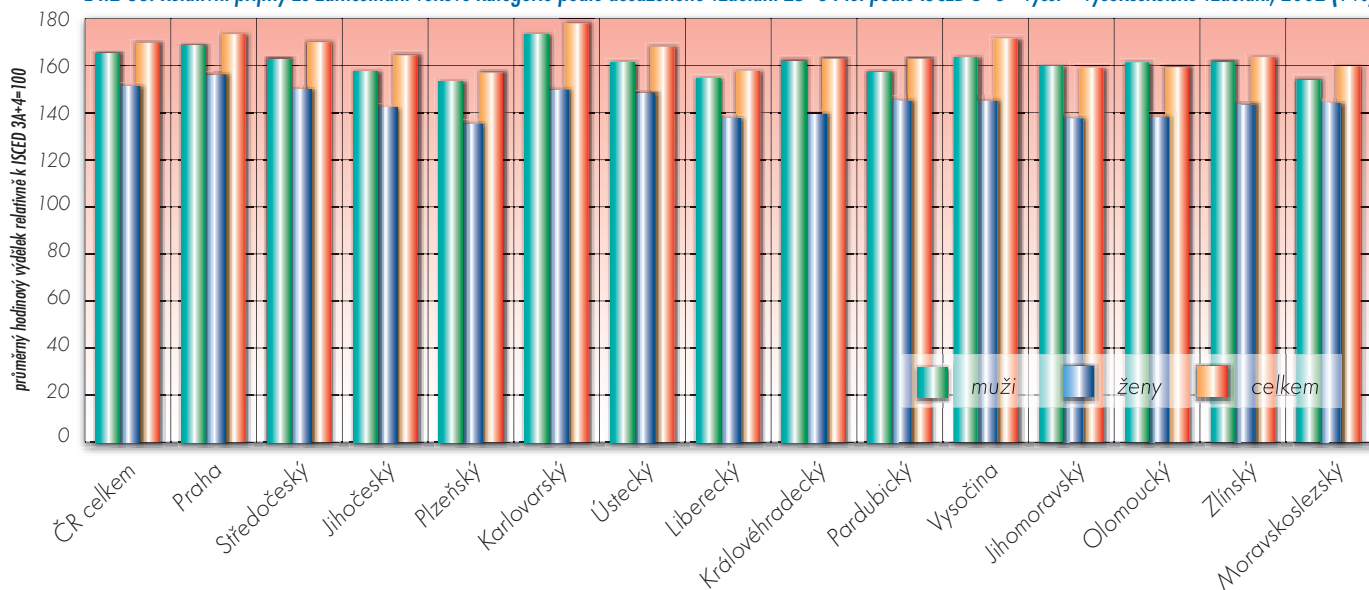

E4.2 G5: Relativní příjmy ze zaměstnání věkové kategorie 25–64 let podle dosaženého vzdělání ISCED 3C – středoškolské nematuritní, 2002 (v %)

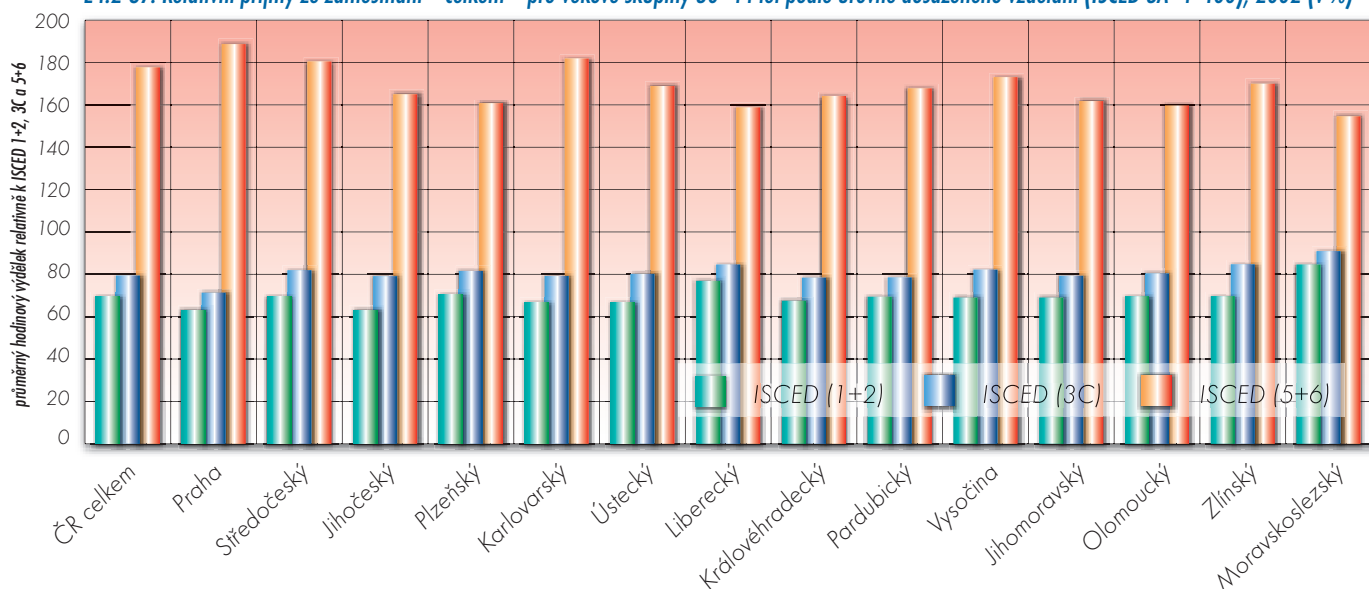

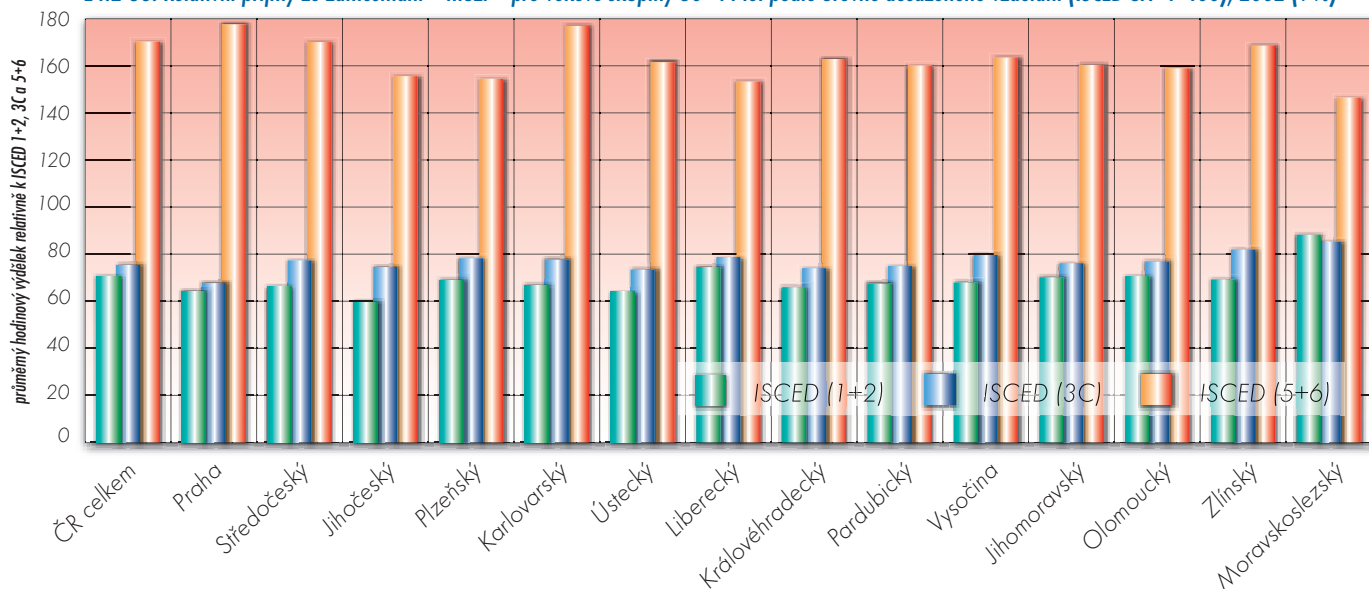
E4.2 G6: Relativní příjmy ze zaměstnání věkové kategorie podle dosaženého vzdělání 25-64 let podle ISCED 5+6 – vyšší + vysokoškolské vzdělání, 2002 (v %)

E4.2 G7: Relativní příjmy ze zaměstnání – celkem – pro věkové skupiny 30-44 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4=100), 2002 (v %)

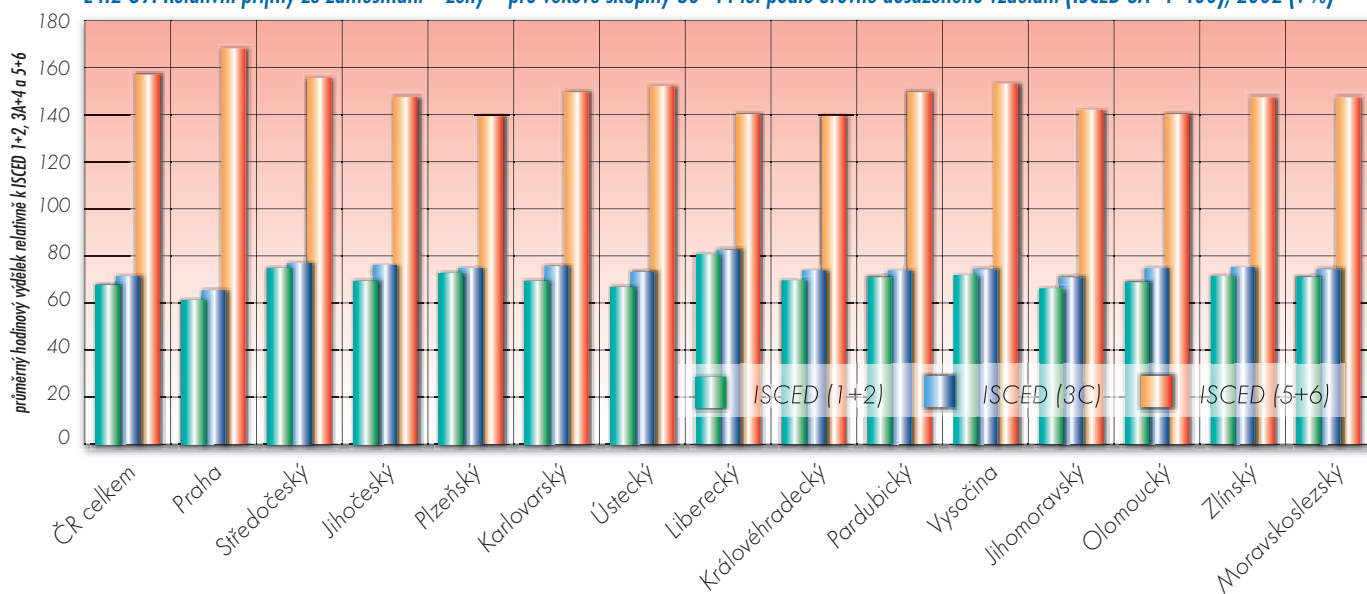

E4.2 G8: Relativní příjmy ze zaměstnání – muži – pro věkové skupiny 30-44 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4=100), 2002 (v %)

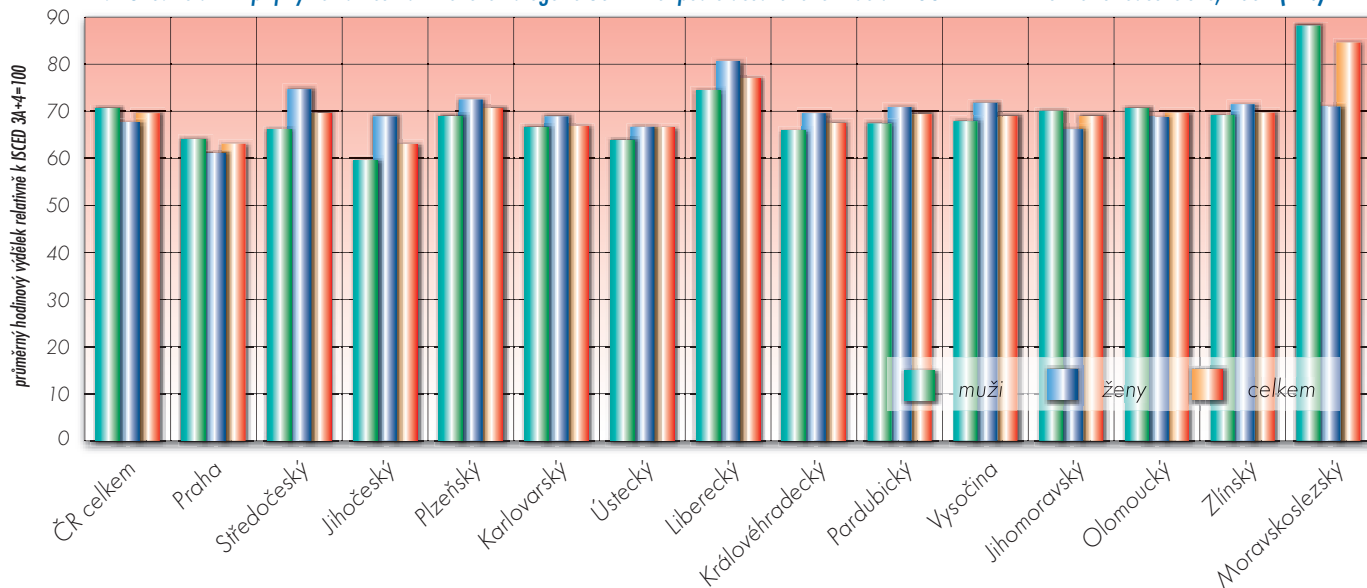

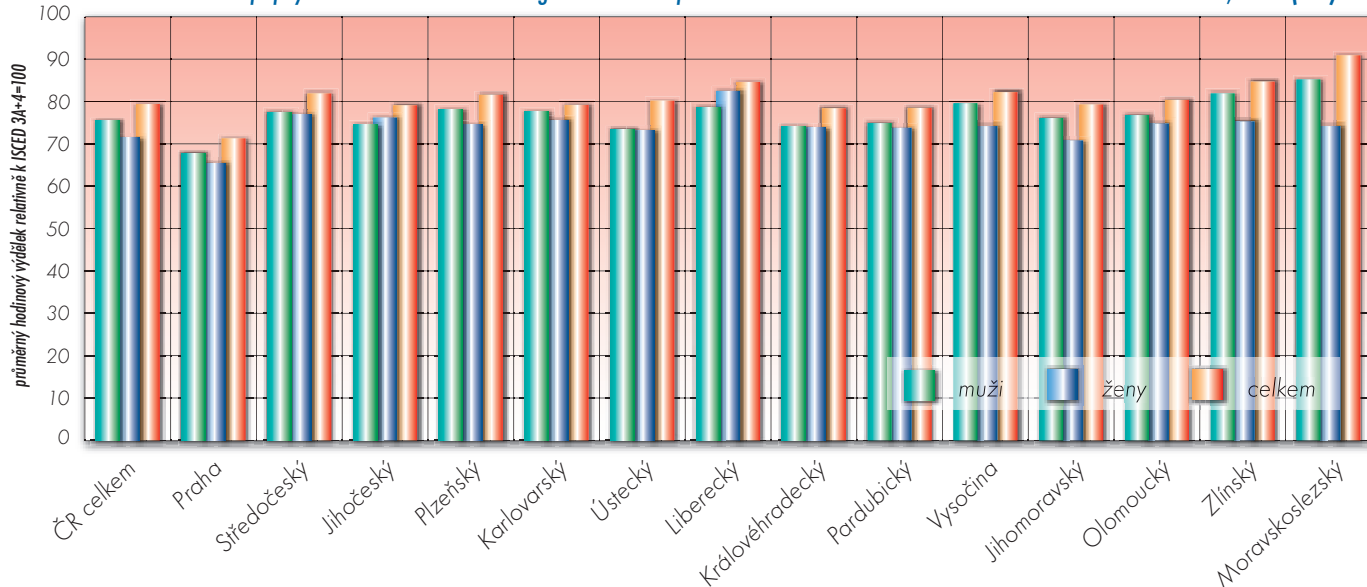
E4.2 G9: Relativní příjmy ze zaměstnání – ženy – pro věkové skupiny 30–44 let podle úrovně dosaženého vzdělání (ISCED 3A+4=100), 2002 (v %)

E4.2 G10: Relativní příjmy ze zaměstnání věkové kategorie 30–44 let podle dosaženého vzdělání ISCED 1+2 – nižší než středoškolské, 2002 (v %)

E4.2 G11: Relativní příjmy ze zaměstnání věkové kategorie 30–44 let podle dosaženého vzdělání ISCED 3C – středoškolské nematuritní, 2002 (v %)

E4.2 G12: Relativní příjmy ze zaměstnání věkové kategorie podle dosaženého vzdělání 30-44 let podle ISCED 5+6 – vyšší + vysokoškolské vzdělání, 2002 (v %)

